

"SOLI·DEO GLORIA"

A protestáns egyházak története
Komáromban, a Duna két partján

A Komáromi Klapka György Múzeum
katalógusai XXVI.

*„S mikor völgyüinkre tört az áradat
s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen,
egyetlen kőszikla megmaradt,
egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.”*

(Áprily Lajos)

„SOLI·DEO GLORIA”

A protestáns egyházak története
Komáromban, a Duna két partján

„Soli Deo gloria”

A protestáns egyházak története
Komáromban, a Duna két partján

a Révkomáromi Református Egyház, a Komáromi Református Egyház,
a Szőnyi Református Egyház,
a Révkomáromi Evangélikus Egyház, a Komáromi Evangélikus Egyház,
a Komáromi Baptista Gyülekezet és a
Révkomáromi Baptista Gyülekezet története

Szerkesztette:
Számadó Emese

Írta:
Számadó Emese
Turi Zsolt
Fritz Beke Éva
Galo Vilmos
Körtvélyesi Piroska
Mészáros Sándor
Bathó Béla

Borítóterv:
Ölveczky Gábor

Archív képek, dokumentumok:
Komáromi Klapka György Múzeum
Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei
Gábor Fotó - Komárom, Fortepan, Molnár Péter
Egyházak, Adatközlők
Fotó: Török Csaba, Turi Zsolt

Kiadja: Komáromi Klapka György Múzeum
Felelős kiadó: Számadó Emese múzeumigazgató
Nyomdai kivitel: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.
Komárom 2017

ISSN 1588-9467
ISBN 978-615-5588-08-2

Tartalom

Bevezető (Számadó Emese)	4
A protestantizmus rövid története (Fritz Beke Éva).....	5
A Révkomáromi Református Egyház (Számadó Emese).....	13
A Révkomáromi Protestáns Nőegylet Körtvélyesi Pirooska)	39
A Komáromi Timótheus Szövetség története (Galo Vilmos)	65
Pap Gábor, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke (Fritz Beke Éva).....	95
A Komáromi Református Egyház (Számadó Emese – Turi Zsolt).....	117
A Szőnyi Református Egyház (Turi Zsolt – Számadó Emese).....	193
A Révkomáromi Evangélikus Egyház (Fritz Beke Éva – Számadó Emese)	301
A Komáromi Evangélikus Egyház (Számadó Emese).....	321
A Komáromi Baptista Gyülekezet (Mészáros Sándor).....	377
A Révkomáromi Baptista Gyülekezet (Bathó Béla)	397
Komáromi származású, de máshol szolgáló lelkészek (Turi Zsolt).....	409

Bevezető

1517. október 31-én tette közzé Luther Márton wittenbergi ágoston rendi szerzetes, német reformátor 95 tételét, melyeket a bűnbocsánat és a búcsúcédula-árusítás gyakorlata kapcsán fogalmazott meg. A vitaindító írásnak szánt dokumentum, amelyet a wittenbergi vártemplom kapujára is felszegezett, korszakhatárnak bizonyult a kereszténység történetében, mivel a szerzetes és a katolikus egyház között kiéleződő ellentét a reformációval bekövetkező egyházszakadáshoz vezetett, melynek következtében létrejöttek a protestáns egyházak.

A Reformáció 500 éves évfordulója jó alkalmat nyújtott arra, hogy bemutassuk a komáromi protestáns egyházak történetét. És mivel Komárom, történeténél fogva speciális helyzetben van, ez három történelmi protestáns felekezetet és hét egyházközséget jelent – a Duna két partján.

Ezért a fentiek miatt széles körű gyűjtést végeztünk a Duna mindkét partján, az illetékes egyházak jóváhagyásával és segítségével.

Köszönetet mondunk a Szlovákiai Református Keresztény Egyház püspökének, a Révkomáromi Református Egyházmegye lelkészének, ft. Fazekas Lászlónak, ft. Fazekas Zsuzsanna lelkésznőnek, valamint Farkas Gáspár, Fekete Vince és Cséplő Bálint gondnokoknak a sokoldalú segítségnyújtásukért.

Köszönetet mondunk nt. Máté Lászlónak, a Komáromi Református Egyház lelképásztorának, a Tatai Református Egyház esperesének.

Köszönetet mondunk Nagy Attila Ákosnak, a Szőnyi Református Egyház lelkészének.

Köszönetet mondunk Jana Kačicová Horňákovának, a Révkomáromi Evangélikus Egyház lelkésznőjének és Veres Józsefnek, a Komáromi Evangélikus Egyház lelkészének, valamint Miklós Józsefné és Müller Jánosné presbitereknek.

Köszönetet mondunk Kakaš Zoltánnak, a Révkomáromi Baptista Gyülekezet lelkészének, valamint Mészáros Sándornak, a Komáromi Baptista gyülekezet vezetőjének.

Köszönetet mondunk továbbá Hrala Gyula észak-komáromi helytörténésznek, aki sok érdekes adalékkal és dokumentummal gazdagította tudásunkat.

E kötetnek és a hozzá kapcsolódó kiállításnak az anyaga a feladatra összeállt kutatócsoport több hónapi munkájának az eredménye, vagyis az egyházaktól kapott és a gyülekezeti tagoktól gyűjtött írott és képi információk, valamint tárgyak összessége. Köszönetet mondok a csapat tagjainak, akik gyűjtéseikkel, írásaikkal, vagy az egyházi jegyzőkönyvek fáradságos kivonatolásával járultak hozzá e kötet és a kiállítás sikeréhez. Köszönet tehát Márkiné Tárnok Eszter szőnyi helytörténeti gyűjtőnek és Turi Zsolt helytörténésznek, a Pénzügyőr és Adózástörténeti Múzeum munkatársának; köszönet Mgr. Fritz Beke Éva, PhD, észak-komáromi teológusnak Ratimorsky Piroška észak-komáromi régésznek és Galo Vilmos történésznek, a Duna Menti Múzeum munkatársának és köszönet múzeumunk munkatársainak, Pokorny Gábor történésznek, Ölveczky Baláznak és Mogyorósi Adriennek.

Mgr. Fritz Beke Éva, PhD

A protestantizmus rövid története

A középkori egyház mesés gazdagsággal rendelkezett, ám az idő előrehaladtával egyre kisebb volt az esélye annak, hogy erkölcsi mércével tudja bizonyítani a néppel szemben szerzett előjogait. A humanizmus nagy gondolkodói Dél-Európában a görög és római kultúra felé fordultak, Észak-Európában pedig sajátos, „Vissza a forrásokhoz” jelszóval egy új keresztyén mozgalmat alapítottak meg. A humanista gondolkodók merészen bírálták a korabeli egyházvezetést, így a pápaságot, a kolostori életet.¹

„A nyugati keresztyénségben a középkor végén és az újkor elején felbukkanó, különböző Róma-ellenes mozgalmakat közös néven protestantizmusnak nevezzük. Maga a »protestáns« kifejezés először 1529-ben, a speierv² birodalmi gyűlésen hangzott el, mégpedig a lutheri delegáció részéről, mivel az protestált az ellen, amivel őket vádolták. A protestálók az egyházat akarták megreformálni, mivel úgy gondolták, hogy annak gyakorlata eltér eredeti küldetésétől. A protestáns mozgalmakat ezért reformációs törekvéseknek is nevezték, melyek közös nevezője az volt, hogy nem ismerték el Róma és a római pápa prioritását.»³

A protestáns mozgalmak különböző térségekben más-más egységekbe tömörültek. Vallási irányzatok kapcsán nem szabad figyelmen kívül hagyni a középkor végén és újkor elején érvényes „*cuius regio, eius religio*” (akié az ország, azé a vallás) elvet. Ezek szerint egy területnek, országnak a vallási hovatartozását az uralkodó - a király, fejedelem, földesúr - döntötte el, és az ő vallását kötelezően követte a nép.⁴

A protestantizmust általánosan Isten Igéjére és annak hirdetésére fektetett hangsúly jellemezte. Kezdetekben, amikor még a „*cuius regio, eius religio*” elv volt érvényben, az egyházat a földesúr, az uralkodó által kinevezett teológusok, jogászok irányították. Később, a már említett elv megszűnését követően az egyház alulról, a népakarat révén építkezett. Így van ez napjainkban is, ahol a presbiteri elv és a zsinati elgondolás maximálisan érvényesül: „*A presbitérium a gyülekezet önkormányzata, melyet a gyülekezet által demokratikusan megválasztott képviselők alkotnak. A hívek a zsinaton is képviseltetik magukat, mert azokra választott képviselőiket küldik el.*”⁵

Luther és reformációja⁶

Luther Márton (1483-1546) Ágoston-rendi szerzetes, bibliai tudományokat oktató professzor volt. Kutatásai során ráébredt arra, hogy az ember üdvössége nem az egyháztól függ, hanem „*a könyörüelő Isten vette magára Jézus Krisztusban, aki azt*

¹ Lane ,T.: A keresztyén gondolkodás rövid története. Budapest 2001, 130.

² Speyer, Speier - város Németországban, a Rajna bal partján, Frankfurttól délre (<http://lexikon.katolikus.hu/S/Speyer.html>, letöltés: 2017.03.05.)

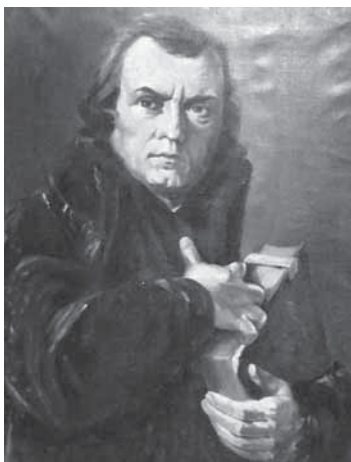
³ Molnár, J.: A keresztyénség, Keresztyén vallások és felekezetek, (Jegyzet). Calvin J Teológiai Akadémia, Komárno, az Apáczai Közalapítvány támogatásával, Komárno 2003, 110.

⁴ Molnár, 110.

⁵ Molnár, 112.

⁶ Molnár, 112-118.

mindenkinek ingyen felkínálja, mindenkinek, aki ezt a kegyelmet hittel el tudja fogadni (iustificatio sola gratia, sola fidei – egyedül kegyelemből, hit által való megigazulás).” Mivel Luther érvelése süket fülekre talált a katolikus berkekben, ezért nyíltan lépett fel a katolikus egyház hatalmával szemben, és 1517. okt. 31-én wittenbergi vártemplom kapujára kiszögezte 95 tételét. Luther és követői 1530-ban Augsburgban a Birodalmi Gyűlés elé terjesztették hitvallásukat, az ún. Augsburgi Hitvallást (Confessio Augustana), melyet Melanchton Fülöp (1497-1560) állított össze azzal a céllal, hogy bizonyítsák, ők semmiben sem térnek el a Szentírástól. Ezzel az érveléssel a római katolikus egyház nem értett egyet, és álláspontját a Cáfolat (Confutatio) címen jelentette meg. Tanításai futótűz gyorsaságával terjedtek el eleinte Németországban, majd Észak-, és Kelet-Európában, így a mai Magyarország és Szlovákia területén is.

*Luther Márton
(Komáromi Evangélikus Egyház)*

Az evangélikus/lutheránus egyház hittételei

Mint minden protestáns egyház számára, így a lutheránus egyház számára is az egyetlen autoritatív jellegű dokumentum a Szentírás (Sola Scriptura). Emellett Luther még azt is hangsúlyozta, hogy a Szentírásban mindig az a mérvadó, ami Krisztusra mutat. A fentiekben leírt Bibliához való viszonyulás és az Istenbe vetett hit sajátos elképzelése alapján jöttek létre a lutheránus egyház hittételei: Luther: Kis Káté (1529); Melanchton: Augsburgi Hitvallás (Confessio Augustana) (1530); Melanchton: Az Ágostai Hitvallás védelme (Apologia Augustanae) (1530); Schmalkaldeni Tételek (Articuli Smalcandici) mely az alábbi művekből tevődik össze: Luther: Birodalmi Rendekhez intézett irata; Melanchton: A pápa primátusáról és hatalmáról (De primata et potestate papae) (1537); Az egyetértés könyve (Formula Concordiae) (1580), mely az alábbi iratokat tartalmazza: Apostoli Hitvallás, Niceai-Konstantinápolyi Hitvallás, Athanasziosz Hitvallása.

Az evangélikus egyház

Az Ágostai Hitvallás 7. cikkelye szerint: „Az egyház a hívők (szentek) olyan gyülekezete, amelyben a tiszta evangélium hirdettetik, és kiszolgáltatnak a szentségek.” Az egyház nem szervezet, nem hierarchia, mint a katolicizmusban, hanem gyülekezet (congregatio). Krisztus igazi egyházát nagyon nehéz megkülönböztetni a formális vagy névleges egyháztól. Lutheránus felfogás szerint a földi világban Jézus igazi egyháza keveredik a formális egyházzal. A földi egyházat az igazi és formális egyháztagok alkotják. Isten igazi egyháza láthatatlan. Az egyházfegyelem gyakorlata szerint figyelmeztetni kell a tévelygőket, jobbulásra kell őket bírni, de nem szabad tőlük elhatárolódní, nem szabad őket kirekeszteni a gyülekezetből. A kirekesztés csakis Jézus Krisztusra tartozik. Az egyház csak abban az esetben szólhat közbe, ha nem hithűen hirdetik az evangéliumot, vagy ha méltatlan formában történik a szentségek kiszolgáltatása.

A szentségek

Az összes protestáns vallási irányzat, így a lutheri is a római katolikusok által elismert hét szentséget kettőre, a keresztségre és úrvacsorára (eucharisztia) csökkentette. Ezeket a Szentségeket maga Jézus Krisztus rendelte el: Mt 28,19-20⁷ és 1Kor 11, 24-26.⁸

Az Ágostai Hitvallás 13. cikkelye szerint Isten a szentségek révén kommunikál velünk. Míg az evangélium örömmüzenet, melyben Isten közli, hogy üdvösséget szerzett az emberiség javára, addig a szentség által az üdvösség személyesen a szentségben részesülőt érinti, de csak akkor, ha azt a szentségben részesülő hittel elfogadja.

A lutheránus egyházban vízzel keresztelnek és a csecsemőket is megkeresztelik.

Az úrvacsora kapcsán több kérdés is felmerül. „Lutheránus felfogás szerint Jézus Krisztus az úrvacsorai kenyérnél és bornál valóságosan jelen van, mégpedig vagy az elemekben, vagy alattuk, illetve velük (latinul: in, sub, cum). Ez az állítás Luther Kátéjára támaszkodik. Luther ugyanis attól tartott, hogy az Úrvacsora az említett megszorítások nélkül túlságosan is elspiritualizált gyakorlattá válhat.”

Az evangélikus istentisztelet

A lutheránus istentisztelet nemzeti nyelven történik. A lutheránus egyházban sok liturgikus elemet meghagytak a római katolikus egyházban bevett gyakorlati elem közül. Meghagyták a perikópákat (előírt bibliai részeket) az oltárt, a szobro-

⁷ „MenjeteK el tehát, tegyeteK tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” A bibliai idézetek forrása: BIBLIA, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2000.

⁸ „...»VegyéteK, egytéteK, ez az én testem mely tiérettetek megtöretik. Ezt cselekedjéteK az én emlékezetemre.« Hasonlóképen vette a poharat is, miután vacsoráltak, és azt mondta »E pohár amaz új szövetség az én vérem által, ezt cselekedjéteK, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.« Mert valahányszor eszíteK e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdesséteK, amíg eljön.»

kat, a képeket, a gyertyákat (némely skandináv egyházban a liturgiai kánon ruháinak színeit is.) Bevezették a hívek énekét, és Isten Igéjére helyezik a fő hangsúlyt.

Az evangélikus kegyesség értelmezése

A protestáns vallási irányzatok nagy hangsúlyt fektetnek Isten kegyelmére, melyet Ő maga nyilvánít ki, és az ember részéről nem kényszeríthető ki. Istennek szolgálni annyit jelent, hogy a hívő aktívan részt vesz a mindennapi életben, nem pedig a világtól elzárkózott lelki életet él. A protestáns vallások nemcsak a lelkészi, vagy szerzetesi elhivatást, hanem az élethez szükséges összes szakmát hivatásnak tekintik. A papnak is lehet családja, mint bármely más hívőnek.

A lutheránus egyházban a hatalomnak két szférájáról szól a tanítás (Zwei Reichlehre). Az egyik a világi hatalom (az állam, társadalom, politika) a másik pedig a lelki hatalom, és ezt a kettőt nem szabad összekeverni.

Az egyháznak az evangélium hirdetéséről kell gondoskodni, de nem kell beleártania magát a társadalmi, vagyis a nem vallási élet kérdéseibe.

Kálvinizmus – Református irányzat⁹

A 16. században a mai Németország déli részein és Svájc területén elterjedt reformáció legnevesebb képviselője a francia származású, humanista műveltséggel rendelkező Jean Cauvin (1509 – 1564) volt, kinek a köztudatban a latinos formájú neve, Johannes Calvin (Kálvin János) terjedt el. A svájci református irányzatokat ő egyesítette 1549-ben, a „zürichi megállapodás” (Consensus Triguinus) értelmében, ezért a református vallási irányzatot kálvinizmusnak is szokták nevezni. Kálvin a protestantizmus teológiáját az Institutio (Christianae Religionis Institutio, 1536 – 1559) c. művében foglalta össze. A gyülekezet számára írt katekizmusa az Egyházi Rendelet (Ordonances ecclesiastiques) címen 1541-ben majd 1545-ben jelent meg. A kálvinizmus eleinte Svájcban, Hollandiában, Skóciában, néhány német tartományban (Pfalz, Hessen, Lippe), majd a mai Magyarország és Szlovákia területén is elterjedt. Meg kell említeni, hogy ez a vallási irányzat a korabeli Franciaország területén is népszerűvé vált, de híveinek intenzív üldöztetése miatt csak rövid ideig maradt fenn. 1875-ben megalakult a Református Egyházak Világszövetsége (World Alliance of Reformed Churches), melynek napjainkban több mint 160 tagegyháza van.

A kálvinizmus jellemzése és jellegzetességei

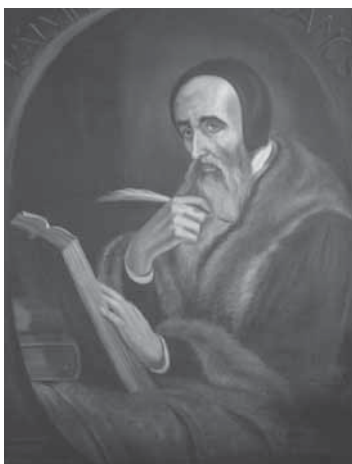
A kálvinizmus is vallja a pusztán kegyelemből való megigazolást, melyet emberi tényező nem tud befolyásolni. Luther tanításaitól annyiban tér el, hogy „aki elfogadja Isten megváltó kegyelmét, annak ezért a kegyelemért hálás életmóddal kell adóznia. A jócselekedetek nem feltételei Isten kegyelmének, hanem csak az iránta való hála megnyilvánulásának jelei. A jócselekedeteknek az egyházi fejelem betartásában és a gyakorlati életben kell megmutatkozniuk.” A

⁹ Molnár, 119-125.

református vallás jellegzetessége a predestináció (eleve elrendelés) tana „Isten szuverenitását és kegyelmét van hivatva hangsúlyozni.”

A kálvinizmus hitvallásai

A református egyházaknak nincs közös hitvallásuk, de a már említett Kálvin Institutio c. műve, a Bullinger Henrik által írt II. Helvét Hitvallás (Confessio Helvetica Posterior-1566), valamint az Urzinus Zakariás és Olevianus Gáspár által írt Heidelbergi Káté (1563) nagy tekintéllyel bír. Franciorszámban, Skóciában, Belgiumban, Hollandiában és Angliában külön hitvallási iratok használatosak. A XVII. században jött létre a Debreceni Hitvallás (latin nevén: Confessio Catholica), melyet „hívtak Egervölgyi Hitvallásnak is, mert az egriek ezt küldték el I. Ferdinánd királynak 1662-ben.”

Kálvin János
(Révkomáromi Református Egyház)

Szentségek

Ahogy a lutheránusoknál, úgy a református egyházban is két szentség van: a keresztség és az úrvacsora. A keresztelő vízzel történik, és a csecsemőket is megkeresztelik.

Az úrvacsora kálvinista értelmezése szerint „*az úrvacsorai kenyérben és borban Jézus ugyan valósággal jelen van azok hitében, akik az úrvacsorai jegyeket magukhoz veszik, noha Krisztus akkor is az Atya jobbján ül. Éppen ezért szükséges, hogy az úrvacsorában részesedők tekintetüket és szívüket Krisztushoz emeljék.*”

A kálvinizmus jellegzetességei

Kálvin tanításának jellegzetessége a predestináció (eleve elrendelés). „Az eleve elrendelés tana Isten szuverenitását és kegyelmét van hivatva hangsúlyoz-

ni. Azt, hogy az üdvösséget az ember sosem érheti el a maga erejéből, mert az ember csak Isten kegyelme által váltathat meg, éppen ezért arról, hogy ki üdvözül, a korlátlan Úr: Isten dönt, mégpedig függetlenül az időtől.” Ez a tanítás számos olyan spekulációnak lett az alapja, mint pl. Isten maga dönti el, hogy kiket üdvözít és kiket ítél örök kárhozatra, mely döntésben sokan az Isten igazságtalanságát látták. Ezt és ehhez hasonló spekulációkat Kálvin elvetette.

A református egyház

Kálvin tanítása szerint az egyházat az ige hirdetése és a szentségekkel való élés jellemzi.¹⁰ Az egyház meghatározása a Heidelbergi Káté 54. kérdése szerint: „...Isten Fia a világ kezdetétől fogva annak végéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és igéje által az igaz hit egyességében magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megőrzi...”

A református egyházban minden Krisztusra utal, mert Neki az egyház mindenben alá van vetve. Az egyház feje Krisztus, ezért az államnak nincs beleszólása az egyházi dolgokba, ezáltal az állam nem tarthat igényt az egyházra. Ezt a protestáns tanítást a Westminsteri Hitvallásban (1647) meg is fogalmazták.

Kálvinista tanítás szerint az egyház egy élő, szociális, közösségi szervezet. A keresztyén ember élete egy meghatározott társadalmi rendben folyik, melynek szerves része a szeretet és a szolgálat. A hívő ember életében ugyanúgy, mint bárki más életében is jelen van az önzés, melyet kálvinista tanítás szerint meg kell zabolázni. Az államban a világi hatalom, a gyülekezetben a szigorú egyházi rend segítségével tartják fenn a rendet. Az egyházfegyelem betartására a presbitérium a lelkész ügyel. A presbitérium feddhetetlen egyháztagokból áll. Az egyházfegyelmet elsősorban az Ige hirdetésével, másodsorban a vétkes egyháztag szóbeli intésével gyakorolják, és ha az egyháztag életében a figyelmeztetés ellenére sem következik be javulás, akkor eltilthatják az úrvacsorától. Hajdan, Kálvin genfi gyülekezetében az egyházfegyelem betartatása számos esetben az üldöztetésig fajult. A református egyházban a felszentelésnek négy fokozata ismert: presbiter, lelkész, doktor, diakónus.

A református istentisztelet

Az igehirdetés következetesen, az Ige alapján történik, és ezt a kálvinizmus radikális újításának mondható. A prédikáció textusa nem adott, azt a lelkész választja ki saját megítélése szerint, hogy az adott gyülekezetben mit tart időszerűnek. A református egyház az egyházi évben meghagyta a nagyünnepeket: karácsony, nagypéntek (az ünnepek közül a legfontosabb, mert ekkor emlékezünk Jézus Krisztus áldozatára), húsvét, áldozócsütörtök, pünkösd. A

¹⁰ V.ö. A Keresztyén vallás rendszere, amelyet szerzője Kálvin János most először foglalt négy könyvbe, s osztott föl a tárgy természete szerint fejezetekre, és kibővített annyira, hogy csaknem új műnek tartható. 1559, II. kötet, Negyedik Könyv Azokról a külső gyámolító eszközökről, melyekkel Krisztus társaságába hív és abban megtart. Pápa 2010, Ref. Főiskolai Könyvnyomda, II. kötet, IV. 1,10.307.

gyülekezet aktívan bekapcsolódik az istentiszteletekbe, amikor közös éneklésben, a halkán, vagy fennhangon mondott imádságban vesz részt.

A református egyház társadalmi vetülete

A „Soli Deo Gloria” (Egyedül Istené a dicsőség) ismert kálvinista szólás. Isten dicsőítésén kívül a keresztyén embernek arra kell törekednie, hogy Krisztus evilági uralmát nyilvánvalóvá tegye. Református felfogás szerint Isten uralma az egész társadalomnak javára válik.

A kálvini gyülekezetek is a hívők mindennapi életben való részvételét szorgalmazzák. Ezáltal fontos, hogy bekapcsolódjanak a gazdasági- és politikai életbe, ill. a tudomány művelésébe is. Református tanítás szerint az élet minden területén fontos a józan, realista szemlélet. Az önzés, haszonlesés, kizsákmányolás elkerülése végett szigorú törvényeket kell követni. Ez a törekvés a világi és egyházi szférára is érvényes.

A baptista irányzat

A reformáció baptistának nevezett irányzata az anglikán egyház keretén belül jött létre. Az első baptista gyülekezetek 1610 környékén keletkeztek. Kezdetről fogva két irányzata volt a baptista mozgalomnak, mivel mindegyik másként magyarázta Predestináció, vagyis az eleve elrendelés tanát.

General Baptists - Általános Baptisták irányzata, melynek vezetője John Smith volt. „Az általános predestináció elvét vallotta, amely szerint Isten minden embert eleve üdvösségre hívott el, s csak majd tettei befolyásolják, hogy ez valóra válik-e vagy sem.”

Particular Baptists - Partikuláris Baptisták, vezetőjük Henry Jacob volt, aki „a predestináció kálvini elvét hirdette, amely szerint egyesek üdvösségre, mások örök kárhozatra hivatottak el.” A mai Anglia területén ez a két irányzat sokáig élt egymás mellett, míg „1891-ben egységesültek.”

A baptisták az Újszövetségi Szentírásból megismerhető önálló gyülekezetekben élnek. Gyülekezeti taggá csak megtért, önkéntesen csatlakozó, hitéről vallást tévő és bemerítkezett személy lehet. Vallják az egyetemes papság elvét, gyakorolják a gyülekezeti fegyelmet a lelki élet tisztaságának megőrzése érdekében. A gyülekezetek lelki és anyagi ügyeiket önállóan intézik. A gyülekezetek háztartása az önkéntes adakozásra épül. Istentiszteleteik bensőségesek, melyeken előtérben áll az igehirdetés. A baptisták egész történelmük során küzdöttek a lelkiismereti és a vallásszabadság megvalósulásáért, a „szabad államban szabad egyház” eszméjének hirdetői.

1905-ben alakult meg a *Baptiste World Alliance* - Baptisták Világszövetsége, mely azóta is ötvenként ülésezik.

Baptista hittételek

A „baptista” kifejezés bemerítőt jelent, s az Újszövetség eredeti görög szövegéből (baptidzo: bemeríteni, bemártani) származik, utalva arra, hogy a baptisták a hitval-

lásuk alapján bemelegítéssel keresztesnek Jézus Krisztus rendelkezésének és az újszövetségi gyakorlatnak megfelelően. Ez a legjellegzetesebb baptista hittételből adódik, hogy miszerint igazi keresztyén csak az lehet, aki saját akaratából, tudatosan kijelenti, hogy keresztyén akar lenni. Mivel egy csecsemő nem tud e követelményeknek megfelelni, ezért a bemelegítés felnőtt korban történik. Ezt követően a bemelegített hívő életvitelével, magatartásával bizonyítja, hogy ő már Krisztus követője.

Az egyház a baptista felfogás szerint

„Baptista felfogás szerint az egyház mindenkor gyülekezetbe tömörült öntudatos hívek közössége, akik önkéntesen döntöttek úgy, hogy Krisztus követői lesznek, amit mindennapi életükkel is bizonyítanak. Szerintük a formális vagy látszatkeresztyének gyülekezete még semmiképpen sem lehet egyház.”

Az egyházon belül az általános papság elve érvényes, mi szerint elvileg *„bármilyen funkciót az egyház bármelyik tagja betölthet, bárki, akit a funkció betöltésére felkér a gyülekezet. (...) Az egyházra vonatkozó alapelveikben a baptisták sok tekintetben különböznek a többi protestáns irányzattól. A lutheránusok az egyházat olyan közösségnek definiálják, ahol hirdetik az evangéliumot, és kiszolgáltatóknak a szentségek. Mi reformátusok ehhez még hozzávesszük az egyházfegyelmet és a rendet, a baptisták pedig még a tudatos hitet is hangsúlyozzák. Szerintük ugyanis, ahol nincsenek tudatos és aktív keresztyének, ott egyház sincsen.”*

A baptisták a teljes érvényű tagság mellett a *várakozókat és szimpatizánsokat* is számba veszik. Ez utóbbiak még vagy túl fiatalok, vagy lelkileg még nem érettek a teljes jogú tagságra, ám őket is részesítik hitoktatásban, bizakodva, hogy egyszer ők is teljes jogú egyháztagokká válhatnak. *„A baptistáknak nincs hitvallásuk, és az egyetlen normatív forrásnak a Szentírást tartják.”*

A baptisták viszonya a társadalomhoz

Baptista felfogás szerint nem létezik „keresztyén társadalom”, csak radikális, a Szentírást követelményeinek engedelmeskedő keresztyén csoportok. A baptisták részt vesznek a mindennapi élet irányításában, és az élet bármely területén bizonyítják hitüket.

Szerintük az állam és a politika nem jogosult a polgárok hitéletébe, vallási meggyőződésébe való beavatkozásba.

Az „európai baptizmus atyja” Johann Gerhard Oncken mondta: *„Mind den baptista egy misszionárius.”* Ez azt jelenti, hogy minden gyülekezeti tag küldetése az evangélium hirdetése, a Jézus Krisztusról való bizonyágtétel azok felé, akik még nem ismerik Őt, vagy akiknek valamiféle téves elképzelésük van az üdvösség felől.

A Megváltó szeretetét hirdetik, akiről ez van megírva: *”Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem ÖRÖK ÉLETE LEGYEN.”* (János evangéliuma 3. rész 16. verse.)¹¹

¹¹ Molnár, 124-135.

A Révkomáromi Református Egyház

A protestantizmus kezdete Komáromban¹²

1527. augusztus 9-én Ferdinánd király rövid ostrom következtében elfoglalta Szapolyai János király híveitől Komárom rossz állapotú, gyenge falakkal rendelkező középkori várát. A vár megerősítésére azonban nem volt pénz, ezért azt elzalogosította hűséges emberének, Ernst Braunsteinnek. Az új várparancsnok 1528-ban helyreállította a lerombolt falakat és a jobb védhetőség érdekében sáncot húzott a vár és város közé.¹³ Az új őrség túlnyomórészt német származású katonákból állt, akik már főleg protestánsok voltak. Mindössze 10 év telt el Luther egyházmegújító törekvésének kezdete óta és az új egyházi tanok ismertté váltak Komáromban is. Komárom tehát végvár volt. A várparancsnokok pártfogása mellett reformáció egyre jobban terjedt, sőt 1530-tól a városban táborig lelkészeket is tartottak, akik közül ismerjük Plechner Márton, Zchrott István, Pleininger M. János, Hosius János és First M. nevét.

1562-ben, amikor Huszár Gál református lelkész, nyomdász és író, a reformáció egyik buzgó terjesztője Komáromba került, tanai már nem voltak teljesen ismeretlenek a lakosok előtt és így rövid időn belül igen sok hívet szerzett. Mindezek miatt Oláh Miklós esztergomi érsek elfogatási parancsot szerzett ellene, amit a komáromi csajkások parancsnoka, a szintén református Nagy István nem teljesített, így Huszár Gál megmenekült, de kénytelen volt elhagyni Komáromot. Az első református lelkészek Novai Ferenc és Keresztes Dániel voltak.

*A komáromi
naszádások Georg
Hoeftnagel metszetén
1595-ben*

1594-ben önálló református iskola létesült. Tanított itt 1606-1609-ig Péczeli Király Imre, a kollégium első rektora, aki heidelbergi mintára 8 osztályra osztotta fel a tanulókat, Kanizsai Pálfi János rektor-tanító és 1614-ben Szcenzi Molnár Albert bibliafordító is.

1608-1615-ig Dobronoki Miklós felső-dunamelléki püspök látta el Komáromban a lelkészi teendőket, mellette Pölöskey István prédikátor lelkészkedett. A két lelkész jelenléte arra utalhat, hogy ekkor már egy nagy és erős gyülekezet volt a városban. Köszönhető volt ez Bocskai István erdélyi fejedelem és Ru-

¹² Készült Fülöp Zsigmond: A komáromi református templom történetéből. Komárom 1931. című tanulmánya; valamint Fülöp Zsigmond: Adatok a komáromi református egyház történetéhez című cikksorozata alapján, amely a Református Világszemle 1938. és 1939. évi lapszámaiban jelent meg.

¹³ Kecskés László: Komárom az erődök városa. Budapest 1984, 39-40.

dolf király között kötött 1606. évi bécsi békének, majd Bethlen Gábornak, aki az 1622-es nikolsburgi békével és I. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek, aki az 1645. évi linzi békével biztosította a szabad vallásgyakorlatot.¹⁴

1614. november 1-jétől azonban Dietrich Johann Reiffenberg személyében olyan várparancsnok került Komáromba, kíméletlenül kényszerítette a lakosokat kötelezettségeik teljesítésére, ráadásul az ellenreformáció híveként súlyos intézkedéseket tett a reformátusokra nézve: 1621-ben leromboltatta az általuk használt templomot, a parókiát és az iskolát. A hívek azonban fatemplomot építettek a mai ferences kolostor helyén és mind a két lelkészüket megtartották.¹⁵

1650-től a katolikus plébániát a jezsuiták vették át, és a szintén katolikus várparancsnokokkal közösen gyötörték a reformátusokat I. Lipót magyar király (1655-1705) idején. Többek között súlyos büntetést mértek azokra, akik a katolikus ünnepeken dolgoztak. 1672. január 27-től gróf Karl Ludwig Hofkirchen várkapitány lett az új várparancsnok, aki itt létének 22 éve alatt úgy kezelte Komárom polgárait, mintha a jobbágyai lennének. Méltó társa volt Széchényi György kalocsai érseknek, királyi biztosnak, akinek a kezdeményezésére elvette a két protestáns egyház templomát, harangjait, iskoláit, parókális épületeit, a gyülekezetek minden ingatlanját.

Szondy István és Csuzi Cseh Jakab református papokat kiűzték a városból, s ettől kezdve a reformátusoknak több évtizeden át tilos volt nyilvános istentiszteletet tartaniuk. Az elvett ingatlanok közül az evangélikusoké a jezsuitákhoz, a reformátusoké a ferencesekhez került. Nyáron tűzvész pusztította el az elvett épületeket, melyek közelében elfogtak két fiatal, akik a kínvallatások hatására azt vallották, hogy egy csallóközi pap felbujtására cselekedtek.

A büntető törvényszék ezek alapján Száky János ekeli református lelkészt, mint felbujtót megkínzásra, és elevenen való megégetésre, feleségét és a két fiatal, meg egy katonát, aki a gyújtószereket adta, tüzes fogókkal való csipkedtetésre, sütögetésre és utána máglyán való elégetésre ítélték. Az ítéletet 1672. szeptember 1-jén hajtották végre, a mai Szentháromság tér helyén álló kivégzőhelyen. A lelkésznek végig kellett néznie a többiek megkínzását és kivégzését, majd ő következett: lábaira nehéz köveket kötöttek, összekötözött kezénél fogva egy kötélen a bitófára húzták, amikor az inai szakadozni kezdtek, a szíve táját megperzselték, a jobb kezét levágták, fejére forró ölmot öntöttek és a még élő szerencsétlen ember testére kénköbbe, viaszba és szurokba mártott vásznat varrtak, majd meggyújtották.¹⁷

*Száky János
kivégzése¹⁶*

¹⁴ Dr. Szénássy Zoltán: Komárom. A református kollégium. In: Honismereti Kiskönyvtár 39. szám. Komárno 1996, 2-3.

¹⁵ Kecskés 1984, 120.

¹⁶ Simonides: Galeria Omnium Sactorum. 1976, 15 o.

¹⁷ Kecskés 1984, 140.

Hofkirchen¹⁸

Oláh Miklós esztergomi érsek

Széchenyi György
kalocsai érsek

1674. március 5-én Széchenyi György a pozsonyi rendkívüli törvényszék elé idézte az evangélikus és református lelkészeket. Komáromi nem volt közöttük, mivel az itteni gyülekezetnek már nem volt lelkésze, de szőnyi igen. A lelkészeket gályarabságra ítélték, illetve közülük húszat májusban a komáromi várbörtönbe szállítottak, ahol Drahosóczi András várkapitány parancsára a vár legsötétebb kazamatájába kerültek.

Az 1681. évi országgyűlés XXV. tvc. visszaállította a reformátusok szabad vallásgyakorlatát, a prédikátorokat és az iskolamestereket visszahelyezte állásukba. Ám a jezsuiták ténykedése következtében a reformátusok száma ekkorra erőteljesen megfogyatkozott Komáromban, sem lelkészük, sem templomuk nem volt, egyedül az iskolákat tarthatták meg.¹⁹ Az elemi és a középiskola a 18. század végéig külön épületben működött, ekkor azonban az elemi iskolát átköltöztették a kollégiummá fejlesztett középiskola új, emeletes épületébe. 1683-tól a lelkész nélküli komáromi hívek gyermekeinek keresztelését, és a házasságkötéseket a szőnyi és aranyosi lelkészek végezték.

1704-ben, a Thököly Imre elleni háborúban tanúsított császárhű magatartásuk miatt a komáromi reformátusoknak megengedték, hogy a nagy ünnepeken (Húsvét, Pünkösd, Karácsony) két-két református prédikátor végezze az istentiszteleteket, amelyeket sátor alatt tartottak. Ezt 1711-ben visszavonták, mert a dühöngő pestisjárvány miatt még a környékbeli helyiségekből sem volt szabad Komáromba jönni.

Az 1763. június 28-i nagy komáromi földrengés után a református temető helyén, a mai Kossuth téren deszkatemplomot építettek, hogy ott könyörögjenek a nagy csapások elhárításáért, de azt szeptember 28-án a helytartótanács rendeletére lerombolták, faanyagát pedig a katolikusok között szétosztották.²⁰

¹⁸ http://www.europeana.eu/portal/hu/record/92062/BibliographicResource_1000126135443.html#&cgid=1&pid=1 (Letöltés: 2017. március 17.)

¹⁹ Míg a 17. század elejére csak néhány katolikus család maradt Komáromban, 1680-ban már 316 katolikusok által lakott házat számoltak.

²⁰ Fülöp 1931 és 1938, 1939. Erre az eseményre épül Jókai Mór „Elátkozott család” című regénye.

Szlovákiai Református Keresztyén Egyház

A Révkomáromi Református Egyház a Komáromi Református Egyházmezőgyében található, amely a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház (Egyetemes Egyház) kilenc (hét magyar és kettő szlovák) egyházmegegyének az egyike. Az Egyetemes Egyháznak 204 anya-, 103 leányegyházközsege és 59 szórványgyülekezete van. Népszámlálási adatok szerint a Felvidéken mintegy 100.000 a reformátusok száma. A hívek lelki gondozását 235 lelkész végzi, közülük mintegy 200 a magyar. A rendszerváltás előtti nagy lelkészhiányt sikerült felszámolni, mára minden életképes gyülekezetnek van saját lelkésze, sőt folyik a második lelkési állások kialakítása és betöltése is.

Az elmúlt két évtizedben kibontakozott a szervezeti élet. Megalakult a Szlovákiai Magyar Református Lelkészegyesület, a Fiatal Reformátusok Szövetsége (Firesz), a Szlovákiai Református Keresztyén Nők Egyesülete, a Református Mentőmisszió, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Egyházzenei Osztálya és a Diakóniai Központ. 2002-ben kezdte meg működését Rimaszombatban a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményei. Szervezetként jelenleg kezd meg működését a presbiteri szövetség. Több ifjúsági és tanulmányi központtal is a szolgáltatások lehetősége bővült.

Az Egyetemes Egyházban öt alapiskola, két gimnázium és egy óvoda működik. 1990-ben beindult a katechétaképzés, 1994-től folyik a teológusok képzése is (előbb a komáromi Calvin János Teológiai Akadémián, majd a Selye János Egyetemen). 1998-tól intenzívvé vált a kántorképzés, az első kántori oklevelet 2002-ben adták ki. Látványos területét képezik az egyház munkájának az épületfelújítások és építkezések, amik részben önerőből, részben testvéri támogatásból valósultak meg. A rekonstruált templomok, parókiák, egykori iskolaépületek száma meghaladja a 180-at, miközben épült tíz új templom és pár parókia is.

Az Egyetemes Egyház 2011. június 21-én csatlakozott a 2009-ben létrejött Egységes Magyar Református Egyházhoz. Emellett tagja a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsának, az Egyházak Világtanácsának, a Református Világszövetségnek, az Európai Egyházak Konferenciájának és testvér-egyházkerülete a Királyhágómelléki Református Egyházkerületnek.²¹

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke ft. Fazekas László komáromi lelkész, főgondnoka Fekete Vince, a Komáromi Református Egyház főgondnoka.

Az Révkomáromi Református Egyház 245 éve

A Komáromi Református Egyház jelenlegi lelkészei: Mgr. Fazekas László püspök, Mgr. Fazekas Zsuzsanna lelkész, Mgr. Dobai Egyeg Kamilla segédlelkész, Mgr. Marci Márió segédlelkész, Mgr. Veszelszky Angelika segédlel-

²¹ www.reformata.sk/mutat/379/ (Letöltés: 2017. 01. 19.)

kész, Mgr. Takács Klaudia segédlelkész; gondnokai: Mgr. Fekete Vince, Ing. Farkas Gáspár, Oláh Iлона, Ing. Cséplő Bálint; leányegyházközsége az Izsai Református Egyházközség, Sebők Sándor gondnokkal.

A Révkomáromi Református Egyház 2012-ben ünnepelte fennállásának 450. évfordulóját. Az időpont tehát, amikorra az egyházközség kezdeteit tehetjük 1562, Huszár Gál komáromi szolgálatának a kezdete. Amint azt láttuk, innen kezdve több mint két évszázados hányattatások kísérték a komáromi református hitéletet, egészen a türelmességi rendelet megjelenéséig. Az EDICTUM TOLERANTIAE, vagy ahogy egyszerűbben nevezzük, a türelmi rendelet, 1781. október 13-án a császár által aláírt, október 29-én a Helytartóanács által kibocsátott nyílt parancs volt, amely a protestáns és a görög keleti vallásúaknak is több addig elvett jogukat megadta. Szó nem volt azonban benne jogegyenlőségről, mert a római katolikus vallást tekintette az uralkodó vallásnak, viszont sok, a reformátusokkal szemben gyakorolt visszaélést megszüntetett. A türelmi rendeletet követően több, a protestánsokra nézve kedvező intézkedést tett még II. József.²²

A türelmi rendeletet 1782. január 2-án a városi közgyűlésen, február 27-én pedig a vármegye generális ülésén hirdették ki Komáromban. Az egyház előjárói és tagjai 1782. március 25-én, Madari István kurátor házában összegyűltek és megválasztották az eklézsia előjáróságát: főgondnoknak nemes Madari Istvánt, algondnoknak Csepán Jánost, gondviselőkné Pázmándy Pált és Laky Mihályt, jegyzőnek Czike Jánost és Csejtey Istvánt, melléjük a legfontosabb ügyek intézésére 20 presbiterből álló elnökséget, a hétköznapi problémák megoldására 38 presbiter, az iskola gondviselőjének 11 egyháztagot választottak. A kántor Horváth András teológus lett, aki egyben a tanítói állást is betöltötte. Az 1672-től „árva” (templom és lelkész nélküli) komáromi református eklézsia lelkipásztort is választott magának.

Első prédikátoruknak Péczely Józsefet, másodiknak pedig Mindszenty Sámuelt hívták meg, akik 1783-ban foglalták el az állásukat. A templom építése is megkezdődhetett, mivel a komáromi hívek 1782-ben beadott kérelmére II. József császár leiratát 1783. május 17-én kihírdették. A hívek még aznap befejezték egy fatemplom építését az iskola udvarán, amelyben az első istentisztelet Borsódy István etei lelkész tartotta, majd három csecsemőt megkeresztelt, végül Szentgyörgy József aranyosi, Szabó János szőnyi, Hetényi János ekeli és Horváth József megyercsi prédikátorok segítségével úrvacsorát szolgáltatott. Néhány hónappal később Szalai Sámuelné telkén új fatemplomot építettek.²³

A lelkipásztorok és a funkcionáriusok megválasztása után a gondnokok és a presbiterok hozzáfogtak az egyházközség megszervezéséhez, számos rendszabályt hoztak (pénztárkezelési szabályzat, temetési rend, szegénygondozás, va-

²² <http://digit.drk.hu/?m=lib&book=3&p=3099> (Letöltés: 2017. március 16.)

²³ Cséplő Bálint: 450 éves a Rév-Komáromi Református Gyülekezet. Kézirat. Komárom 2012. Ezúton is köszönetet mondunk Cséplő Bálintnak a nagyszerű munkáért, s hogy engedélyezte az adatok jelen kötethez történő felhasználását.

gyonkezelés, leiratok, rendeletek kezelése stb.) és megállapodtak a funkcionáriusok hivatalos eskümintájában.

Az 1786. június 14-i presbiteri ülésen határozatot hoztak a templomépítésről. Az elkészült templomot 1788. december 18-án szentelték fel, nagy ünnepélyességgel.

1796 végére épült fel a Kollégium, amely egyben az egyház üléseinek színhelye is lett, mivel az emeleti díszes ülésteremben intézték az egyház ügyeit. A presbitérium első ízben 1796. december 29-én gyűlt itt össze.

1809-től a király rendeletére a város mindkét protestáns egyházat évi 1000 forinttal volt köteles támogatni, az összeget a két gyülekezet lélekszámának megfelelően kellett felosztani. 1835-től azonban az összeg kifizetése elmaradt. A tartozás miatt az egyház vezetősége az 1839. június 11-14-ig Komáromban tartózkodó Ferdinánd királyhoz fordult, minek következtében egy összegben kapták meg az elmaradt támogatást 1842-ben.

Az egyház szegényeit 1812-ig a Patai-féle háznál berendezett ispotályban helyezték el, ekkor Vörös Mihály Tolnai utcai házában alakítottak ki számukra egy szobát és egy konyhát, majd később az egész ház az egyház szegényeinek az elhelyezésére szolgált.

1815. május 28-án presbiteri határozat született arról, hogy a templomi padokat mindenki használhatja. Azokat ugyanis a presbiterek és a hívek saját költségükön készítették, de nem azzal a céllal, hogy csak maguk ülhessenek bele.

1818. május 31-én, Kolmár József elsőlelkész, Tóth János másodlelkészként és Csepy Zsigmond főkurátor idején a közgyűlés megszavazta a torony építését. A tornyot 1833. január 17-én szentelte fel Kolmár József esperes-lelkész.

1840-ben az egyház legelőkelőbb hölgyei megalapították a Kebelbeli reformált t. cz. asszonyegyesületet, az Úrasztalához szükséges kenyér beszerzésére. Az egyesület jegyzője Jókay Károly ügyvéd volt.

Mivel az egyház tagjai közül többen nem teljesítették adófizetési kötelezettségüket, 1846 decemberében elhatározták, hogy a hátralékosokat törvényesen kényszerítik fizetésre, majd az 1847. január 24-i közgyűlésen azt is elrendelték, hogy az egyházi adószedő presbiterek mellé egy-egy ügyvédet is beosztanak, amire Domonkos János, Asztalos István, Jókay Károly, Komáromi János, Nagy Albert, Komáromi István és Nagy Sándor ügyvédek vállalkoztak.

1848. február 13-án lemondott Kossár Ferenc városi főbíró a főgondnoki tisztségről, helyét Beöthy Zsigmond szolgabíró vette át. Az 1848. március 26-i közgyűlésen Beöthy Zsigmond főgondnok megemlékezett a március 15-i eseményekről, a nemzet szabadságának a kivívásáról. 1848. május 6-án Beöthy lemondott a főgondnokságról, mert az első magyar független minisztériumba fogalmazónak nevezték ki. Helyét Asztalos István ügyvéd foglalta el.

Az 1848. június 19-i közgyűlésen Vály István professzor, egyházi jegyző jelentést tett a révkomáromi református egyház híveinek számáról, amely 5030-at tett ki, az alábbi megosztásban: Révkomáromban: férj, nő özvegy: 2157, fiúgyermek: 1115, leánygyermek: 1020, férficseléd: 245, nőcseléd: 264, összesen 4804 fő volt; az Újszónyi filiáléban: férj, nő özvegy: 110, fiú és leánygyermek: 49-49, férfi cseléd: 12, nőcseléd: 8, összesen 226 fő volt.

Komárom a tűzvész után

*Az osztrák bombázások
1849. március 19-én*

Az 1848. szeptember 17-i nagy komáromi tűzvész után a város, Tóth Lőrincz országgyűlési képviselő beszédére 300.000 Ft-ot kapott a károk enyhítésére a kincstárból, amelyből a gyülekezet 8000 ezüst forint kölcsönt vett igénybe.

1849. március 29-én az osztrák bombázások következtében a templomot és tornyát számos találat érte, a keletkezett tűzben pedig a templom és a torony tetőzete leégett, a harangok elolvadtak, az óra pedig tönkrement. Az istentiszteleteket ideiglenesen az evangélikus templomban tartották. Először a harangokat szerezték be. A legnagyobb költségeit Szarka János presbiter és családja vállalta, a másik kettőét a gyülekezet. A harangokat Glóger Kálmán harangöntő készítette a templom udvarán felépített kemencében és az udvaron felállított haranglábon helyezték el őket ideiglenesen. A toronyóra Kiss Zsigmond órásmeister munkája. A templom újjáépítését csak 1849-ben kezdték el.

Időközben Asztalos István főgondnok lemondott és a tisztséget ismét Beöthy Zsigmond vette át. 1873-ban lemondott Nagy Mihály püspök, aki 28 évig töltötte be ezt a hivatást. A püspök 1878 márciusában meghalt, a közgyűlésen március 31-én Foghtüy Dénes főügyész emlékezett meg a főpásztorról. Utódjául hosszas vita után Pap Gábor vilonyai lelkész, egyházkerületi főjegyzőt választották, ünnepélyes beiktatására 1874. szeptember 20-án került sor. Lemondott Pulay Kornál főgondnok és több jegyző is. Főgondnok Kálmán Rudolf vármegyei főjegyző, főjegyző Kossár Dezső királyi ügyész, aljegyző Konkoly Thege Kálmán lett 3 évre.

1876. október 29-én a tanügyi bizottság elhatározta, hogy az újszónyi református tanulók vallásoktatására nézve megkeresik a községet, hogy nem lehetne-e felállítani Új-Szönyben egy olyan községi iskolát, amelyben az egyik tanító római katolikus, a másik pedig a református vallású volna és a református tanító a vallást is tanítaná. Az új-szónyi római katolikus iskolába járó református gyerekek eddig nem részesültek ugyanis vallásoktatásban, ezért a presbitérium megbízta a lelkészi hivatalt hogy beszélje meg a dolgot az érintett szülőkkel.

Az egyházi könyvtárat, amely 600-700 kötetből állt, Both János algondnok 1875-ben a torony alatti tágas helyiségben helyeztette el. Sulacsik Lajos orgonista-kántor, könyvtáros, 10 pontból álló könyvtárszabályzatát a presbitérium 1876. május 21-én elfogadta.

Az egyház 1906. évi jelentése szerint az istentiszteleteket Antal Gábor lelkész, Vargha Sándor hitoktató lelkész, Tóth Kálmán segédlelkész, december 1-ig nagy Kornél, onnan kezdve Besse Lajos püspöki titkárok tartották. A 9 alkalommal kiszolgáltatót úrvacsorát 150-200 fő vette magához. A szegények segélyezésére szolgáló egyházi alapítványokat külön választották a többi alapítványtól, hogy jövedelmük így a szegények ellátására fordítható. A református egyházban a tankötelesek száma 6-15 évesig: 826 fő, közülük a községi iskolába 216 fiú és 232 lány, a monostori iskolába 3 fiú és 1 lány, a községi gazdasági iskolába 34 fiú és 57 lány, az ipariskolába 57 fiú, az úJVárosi elemi iskolába 12 fiú és 17 lány, az úJVárosi ismétlő iskolába 12 fiú és 17 lány, a gimnáziumba 33 fiú, a polgári fiúiskolába 40 fiú, a polgári lányiskolába 24 lány, a katolikus elemi iskolába 6 református fiú és 15 lány járt. Utóbbiak a községi iskolákba járókkal együtt részesedtek valóságoktatásban. Bocskai (Bécsi béke 300. évfordulója) és Rákóczi (a fejedelem és társai hamvainak hazaszállítása alkalmából) emlékünnepeket tartottak, amelyen közreműködött a két énekkar is, Sulacsik Lajos kántor és Korsós Ambrus karvezető segítségével.²⁴

1915-ben Kecskés János és Szűcs Lídia „öszöndíjalapítványt” tettek 100 korona értékben, az első világháborúban elesett fiúk, Kecskés Zsigmond emlékére.²⁵

1919. január 10-én a csehszlovák hadsereg megszállta Komárom északi részét. A megszálló csapatok parancsnoka, Egidio Macaluso olasz ezredes a lelkészi szolgálatot engedélyezte, de a püspöki hivatalt át kellett helyezni Párára, a lelkészt pedig Dél-Komáromba. Németh István püspök-lelkész tehát Párára távozott, az egyház vezetését pedig Vargha Sándor másodlelkész és Vágó Ede segédlelkész látták el. Komárom megszűnt püspöki székhely lenni. Komárom még egyszer megpróbált püspöki székhelyé válni, amikor a visszacsatolás után, 1943-ban meghívták lelkésznek a Páran székelő Győry Elemér dunántúli püspököt, aki azonban elutasította a felkérést.

1925-ben Jókai Mór születési centenáriuma emlékgyűlést tartottak.

1930-ban, Galambos Zoltán lelkészszége idején megalakult a Diakónus Testület és megjelent a gyülekezet folyóirata, a Kis Tükör.

1938-ban felépült a Timotheus Árvaház.

1938. november 6-án a Felvidék nevében Fülöp Zsigmond polgármester, a református egyház főgondnoka köszöntötte Horthy Miklós kormányzót, és a református igazgatótanító felesége, Pázmány Dénesné nyújtotta át a szeretet virágcsokrát a kormányzónénak.²⁶

Az 1945-ös év az egyház történetében a legnehezebb évek egyike volt. Galambos Zoltán jelentéséből tudjuk, hogy „*A világi imahetet már csak a Kollégium pincéjében levő óvóhelyen lehetett megartani, ahová január elejétől egyre többen*

²⁴ Antal Gábor: A Rév-Komáromi Ev. Ref. Egyház Évkönyve az 1906. évről. Komárom 1907, 1-11.

²⁵ Dokumentum az Egyházi Irrattárban. Farkas Gáspár közlése

²⁶ Cséplő 2012

húzódtak le ágyastól, kofferekkel és drágaságaikkal. Itt már nemcsak esténként tartottunk ábítatot, hanem minden reggel 9 órakor.”

*Fülöp Zsigmond polgármester
Horthy Miklóst köszönti*

*Pázmány Dénesné
a Kormányzónét köszönti*

A bombázások egyre súlyosbodtak, és nagyobb városrészekre is kiterjedtek. Az állomások mellett a városnak az utcái is bombacélpontul szolgáltak. Megnehezedett a város élete, sok kár érte a házakat, többen meghaltak. Problémák merültek fel a temetésekkel kapcsolatban is, mivel nem volt ember, aki ellássa a halottakkal kapcsolatos teendőket.

*Komáromi Soli Deo Gloria vezetőik
konferenciája 1940-ben
Bal szélén Galambos Zoltán lelkipásztor és
dr. Soós Géza országos főtitkár*

Volt, akinek még koporsó sem jutott. A temetőben több sírt is bomba- és lövegkár ért, köztük Pap Gábor püspökét, de több találat érte a kollégiumot is. Egyre kevesebben vettek részt a templomi istentiszteleteken, több alkalommal a papok mentek ki a családokhoz. Az egyházi teendőket Antal Gábor hitoktató, Tóth Mihály és Kossár András káplánok látták el, de menekült lelkészeket is alkalmaztak. Nagypénteket már csak az óvóhelyeken kezdték el, ekkor ki sem nyitották a templomokat. Március 30-án bejörték az oroszok. Ettől kezdve sok kellemetlenség érte az óvóhelyi lakókat, akik elhatá-

rozták, hogy felmennek a Kollégiumba. Áprilisban az orosz parancsnokok megengedték a harangozást, szabadságot adtak az egyházi életnek és igyekeztek békebeli életre rábírní a lakosságot. Húsvétkor tartottak egy rövid istentiszteletet, melyen igen kevesen vettek részt, akárcsak az úrvacsorán. Ugyanakkor lassan megindult az élet. a hívek adakozásából renoválták a templom és a Kollégium tetejét és helyrehozták a templom ablakait. *„A lutheránus egyházi vezetést újból át kellett venni, mert a lelkésziük (Fadgyas Aladár) elmenekült, a segédlelkészt pedig kiutasították Antal Gábor hitoktatónkkal együtt. Az evangélikus testvéreknek ez éven is legalább 6-8 hónapig mi voltunk a lelkésziük. Ügyükben eljárta a szlovák evangélikus esperesi és püspöki hivatalban.”* - írta Galambos Zoltán lelkész.

Októberben az egyházi munka lassan megindult. Megkezdődött a vasárnapi iskola is, nők és a férfiak bibliaköre, növekedett az adakozók száma is. Több ezer korona értékű élelem gyűlt össze. Megszaporodott a lelkipásztorok munkája a szlovák nyelvű hitoktatás és levelezés következtében. Az egyházi vagyont sikerült megőrizni.

*„A presbitériumból meghalt: Dr. Czírják János kézdimárkosfalvi menekült lelkész, aki nálunk alkalmaztatott, Pati Nagy Sándor tiszteletbeli algonánok, az egyház nagy jótevője, Továbbá a következő presbiterek: Banai Tóth Pál, Luka Péter, Galgóczy János, Mézes Sándor, Bajcsi Ferenc. A diakónus testületből: Tótik Lajos, Nagy Ferenc.”*²⁷

1948-ban a kitelepítettektől vettek búcsút. A kitelepítések emlékére a délkomáromi Kecskés László Társaság állított emléket a templomban

A református templom belseje

A Kitelepítettek emlékére

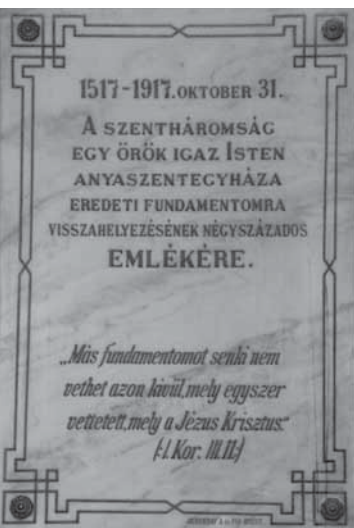
²⁷ Galambos Zoltán: Beszámoló a révkomáromi református keresztyén szent eklézsia anyagi és népmozgalmi életéről 1945. évről. In: Szerk.: Fazekas Zsuzsanna: Rész szerint ...Komárom 2014, 137-146.

A református templom belseje az emlékművel

1949-ben az evangélikus egyház Gályarab-ünnepséget rendezett Berencs váránál, ahol a komáromi református egyház nagyobb csoporttal volt jelen Galambos Zoltán lelképásztor vezetésével

A reformáció 400. és 450. jubileumára is egy-egy emléktáblát helyeztek el a templomban

A Révkomáromi Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja a Kis Tükör, amely 1943-ban az Első Magyar Országos Szaksajtó Kiállításon elismerő oklevelet kapott. Az újság újabb számai 2000-tól jelennek meg.

Az 1786. június 14-i presbiteri ülésen határozatot hoztak arról, hogy 1787 tavaszán templom építésébe kezdenek. E célból a városi téglaegetőből 40.000 db téglát vásároltak, a faanyag beszerzésével Czika Péter és Csizmadia György presbitereket, Nyergesújfaluról a terméskő megvételével Madari István főkurátort és Csajághy Máté presbitert bízták meg. Ennek a szállítására Thaly Sándor a hajóját ajánlotta fel. A kőművesmunkát Braunschweiger Gáspár, az ács munkát Majer Bertalan kapta meg.

Építési tábla a templom főhomlokzatán

A Templom

Az építkezést 1787. március 13-án kezdték meg a parókiális épület kertjében és 1788. december 18-án szentelték fel, nagy ünnepélyességgel.

*A felszentelés időpontja a templom belsejében,
a főbejárat fölött*

A nap délelőttjén Halász József superintendens tartott szent beszédet, majd Péczely József prédikált, délután pedig Mindszenty Sámuel tartott istentiszteletet. A templom építése 19.904 forintba került, amelyet adományokból, és az egyházi bevételekből fedeztek, de hozzájárult a hívek napszáma és a híres komáromi szekeresgazdák sok ingyen fuvarja is.

A berendezés nagy részét szintén a hívek vállalták magukra. A templom – ekkor még fából lévő - tornyába azonban csak 1792-ben költözött három (6 mázsa 38 font, 4 mázsa 29 font és 217 font nagyságú) harang, melyeket Mendl Gáspár győri harangöntő mester készített 894 Ft-ért.

*Komárom látképe
1811. évi mesterlevélen,
háttérben a református templom*

Orgonát 1806-ban tudtak vásárolni 3700 forintért Bohák János bécsi orgonakészítőtől. Az orgona költségét a hívek fedezték. Az 1806. október 19-i istentiszteleten már az új orgona hangja kísérte a felavató XXXIII. zsoltárt. Az impozáns méretű templomra 1818-ban szavazták meg egy kőtorony építését. Még abban az évben elkészült az alap, de anyagi problémák miatt a torony építése csak 1829-ben kezdődött meg. Szarka János, Csepy Zsigmond, Thaly József, Molnár Márton, Farkas István kurátorok és a presbitérium tagjainak másfél évtizedes áldozatos munkája eredményeként végre elkészült a torony, amelyet 1833. január 17-én Kolmár József esperes-lelkész szentelt fel. 1837-ben új harangok is költöztek a toronyba, melyeket egy pesti harangöntő készített. Az 1849. március 20-i bombázások következtében a templom tetőzete leégett és a harangok elolvadtak. A tetőzetet 1850-ben Dechi Sándor algondnoksága alatt kijavították, a tűzben elégett harangokat Maár Péterné Szarka Julianna, Szabó Mihály presbiter és neje, Csajággy Zsuzsanna, valamint Katz József presbiter és Száky Zsigmond adományából sikerült pótolni. 1838-ban a presbitérium megbízta Rauschmann József budai órás mestert toronyóra készítésével, aki 640 Ft-ért vállalta.

Az órát az órás mester 1839. június 26-án állította fel a toronyban. 1824. május 29-én új padosok elhelyezését határozták el, akkor készült a Jókai-család padosa is.

1902-ben a templomban ablakcsere volt, belsejét újra festették, a padosok közeit és a szószék előtti területet keramitlapokkal kirakták. A szószék előtt el-

helyezték Nm. Darányi Ignác M. Kir. Földművelésügyi miniszter ajándékát, egy művészi faragású, tölgyfából készített Úrasztalt, ami köré rácsos kerítést készítettek. Bevezették a gázt, melyet fűtésre és világításra egyaránt használtak. Fűtésre 4 db kétsoros égőkkel felszerelt díszes kályhát állítottak be, világításra pedig a középső padosor négy sarkára egy-egy oszlopra többkarú csillárt állítottak fel, egy lámpát a szószék mellé, egyet-egyét pedig az orgona két oldalára helyeztek. A munkálatok utáni ünnepélyes templomszentelésre 1902. október 5-én került sor.

A Jókai-család padosora

Rácsos kerítés a szószék körül

Úrasztala

Gázkályha

Vargha Sándor lelkészsége idején került elhelyezésre a templomban az első világháborúban elesett hősi halottak emléktáblája. Leleplezésére 1922. december 3-án került sor Marcsa Sándor alistáli lelkész és Vágó Ede hodosi lelkész közreműködésével. A Komáromi Kovács Pál iparművész terve alapján a pozsonyi Mahr cég készítette el a táblát carrarai márványból, keretét morva homokkőből. A táblán 91 hősi halált halt magyar református aranyba vésett neve olvasható. Az emléktábla mögött a falban Török András neves komáromi műlakatos mester által ajándékként készített vasdobozban elhelyezték az elesett hősök életrajzát, örök emlékül.

Az I. világháborúban elesett református hősök emléktáblája

*A dolovai nábob leánya,
1922. június.
Állnak: Csepy Károly,
Töltény Imre,
Szentendrey István,
Kollár Lajos,
Németh Gyula, Lelkes Rudolf,
Vörös Dezső, Vörös Béla;
Ülnek: Hegyi Lajos, Bóna János,
Nagy Mariska,
Vargha Sándor rendező,
Nagy Zsófia, Szép János,
Hegyi Zsigmond;
Fekszik: Mórocz Péter*

Az emléktábla költségeit többek között a perselypenzեkből, közadakozásból, vallásos estélyeken befolyt adakozásból, gyűjtésekből és a Református Ifjúsági Egyesületnek „A dolovai nábob leánya” című előadásának a jövedelméből²⁸ fedezték. 1922 nyarán azonban még hiányzott a tábla árából, ami 10.000 koronát tett ki, 1000 korona, ezért a Református Ifjúsági Egyesület gyűjtést szervezett. Az 1922. június 9-én kibocsátott Gyűjtőíven a következő áll: „Emlékezzetek! Akik maguk is ott jártak a síralom völgyében és szerencsésen hazajöttek, - azok is, akik oly sokat aggódtak kedveseikért,- azok is, akiknek senkiért se kellett aggódniuk,- emlékezzetek arra a sok szegény és derék emberre,- akik soha többé nem jöhetnek vissza és akiknek emlékét csupán y márványba vésett aranybetű őrzí meg. Emlékezzetek és adjatok szívesen!” Megindító szavukra összegyűlt a hiányzó összeg.²⁹

²⁸ Vargha Sándor: Emlékkönyv a Komáromi Református Egyháznak az 1914. évben kitört világháborúban áldozatul esett hősi halottjai emléktáblájának leleplezéséről. Komárom 1923

²⁹ Gyűjtőív a KGYM gyűjteményében

1923. szeptember 20-án Gyalókey László a templomban tartotta székfoglaló beszédét a Komáromi Ref. Egyházmegye esperesi székébe történt beiktatása alkalmával.³⁰

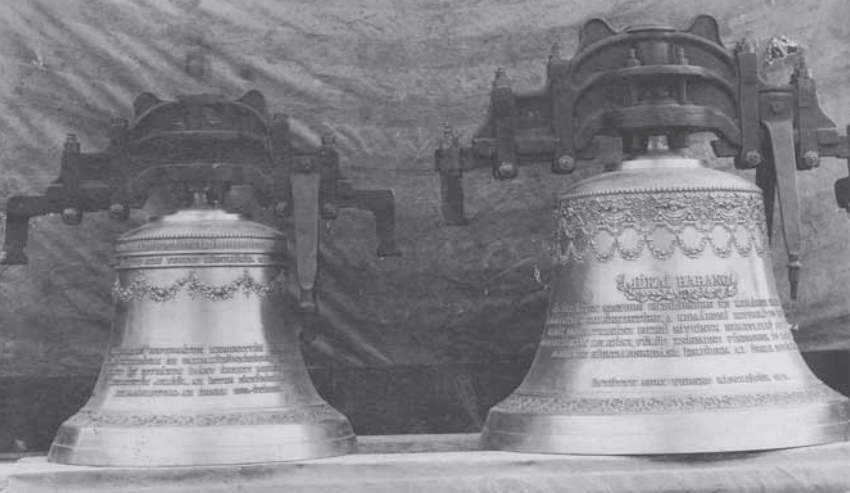
Gyalókey László esperes és Nagy Nándor főispán 1939-ben

Az első világháborúban elvitték a templom harangjait, ezért a gyülekezet 1927-ben gyűjtést indított új harangok öntésére. 1929. szeptember 15-én avatták fel a két harangot, először a templomban tartottak istentiszteletet, utána átvonultak a Kollégium udvarára, ahol a két felkoszorúzott és felvirágozott harang a szekeresgazdák lovasbandériuma között két stráfkocsin várta a felavató ünnepélyt. A 450 kg súlyú kisebbik a „Gazdák harangja”, mivel költségét a szekeresgazdák állták, a 710 kg súlyú nagyobbik pedig a „Jókai-harang”, ennek a költségét a gyülekezet vállalta magára. Ezzel ismét három harang került a toronyba, az 1890-ben felavatott 1370 kg-os nagyharangot ugyanis nem vitték el.

Harangfelhúzás 1929. november 15-én

³⁰ Székfoglaló beszéd, melyet tartott Gyalókey László esperes a komáromi reformátusok templomában 1923. szept. 20-án, a Komáromi Ref. Egyházmegye esperesi székébe történt beiktatása alkalmával. Komárom 1924

*A „Gazdák harangja”
és a „Jókai
harang”*

*A harangok
előkészítése
a templomba
szállításra*

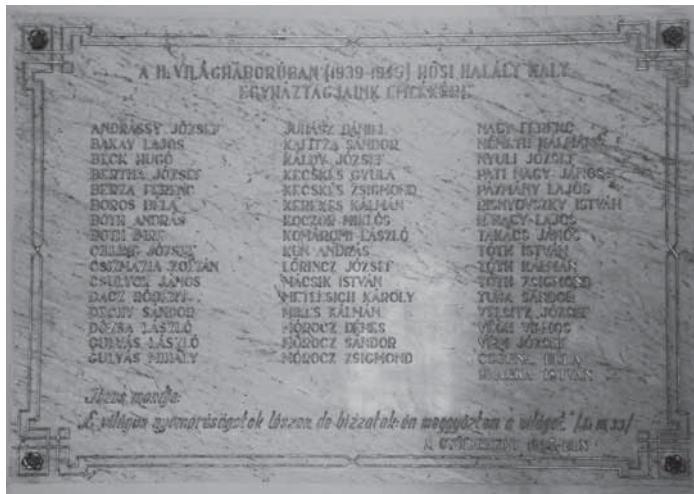
*A harangok
kísérése
a templomba*

Az 1930-as években bevezették a villanyvilágítást és 1942 szeptemberében elkészült a kovácsoltvas csillár a templom megvilágítására, melyet Sima Sándor budapesti műlakatos készített.

1932-ben renoválták a tornyot, 1977-ben években megtörtént a templom külső falának a javítása, belsőjének átfestése, a csillag és a gömb újra aranyozása.

A második világháborúban elesett református hősök emléktáblája

*Szekeresszázdlák
a templom előtt
1943-ban*

Régi sírkövek a templom udvarán

A templom udvarán jelenleg több 18-19. századi sírkő áll, melyeket a református temetőből szállítottak ide. Itt áll a lebontott érsekújvári erőd Komáromi kapujának kapukerete, melyet 1954-ben vásárolt meg Galambos Zoltán lelkes a katonakórház bontásakor. A templom udvarán található a volt segédlelkési lakás.

A Kollégium

A református iskola idővel kicsinek bizonyult, ezért a presbitérium 1793. április 4-én elhatározta a meglévő épület részben közadakozásból történő felépítését, és egyben kérvényezték az iskola főiskolává fejlesztését is. Az uralkodó 1794-ben hozzájárult. A Kollégium a templommal szemben, a Szombati és Mórocz-féle telken 1796 végére épült. A tanulókat 1797. január 2-án vezették át a régi iskolából az újba, ahol minden osztály saját tantermet kapott. Homlokzatán a következő szövegű emléktábla található:

*MUSIS POSITUM
SUMPT. ECCL.
REF. COMAROM
MDCCXCVI
(Műzsák Ottbóna.
Emelte a
Komáromi
Református
Gyülekezet)*

A főiskola első professzora Katona Mihály lett, a kiváló tudós, aki már, mint búcsi lelkész jelentette meg 1814-ben Komáromban, Weinmüller Franciska nyomdájában, „A Föld mathematicai leírása” című művét. A megjelenést apósa, a komáromi református egyház gondnoka, Szarka János 1000 forinttal támogatta.³¹ A Kollégium udvarán látta meg Csokonai első ízben Vajda Júliát, aki a franciák ellen készülődő magyar nemességnek tartott zászlóavatási ünnepségen „A nemes magyarságnak felülésére” című Csokonai-verset szavalta.

1807. április 26-án II. Ferenc császár és király, Komáromban jártakor tekintette a református Kollégiumot, belátogatott az egyes osztályokba, megszólította Farkas János lelkészt és Ecsedi János professzort. A Kollégiumnak hét évig volt Jókai Mór a diákja, első versét 1932-ben tanárának, Székely Sándornak a névnapjára írta: „Éltesd uram tanítómát,/Tartsd meg az én Rectoromat,/Hogy a jóra vezéreljen,/Hogy az ördög kárt ne tegyen/Az én lelkemben.” Tanárai közül kiemelkedik még Váli Ferenc, aki sógorává lett. Jókai több munkájában is írt a Kollégiumról: Az én életem regénye, Az én iskolatársam, Hogy kezdtem én a kertészkedést? A szatyor című elbeszélésben a következőképpen írt iskolájáról: „Az én időmben a komáromi kollégium volt a Felvidék Mekkája, ahova nemcsak a megyebéli fiatalság, de a szomszéd Pozsony megye és az akkor még erősen német Fő-Pozsony városának ifjú nemzedéke is begyülekezett. ...A „*musis positum*” épület szellemfénye szétragyogott az egész Felvidéken.”

Az al gimnázium elvégzése után a diákság rendszerint Pápán folytatta tanulmányait. Komárom háromszor is szeretne volna megszerezni a főiskolai rangot (1800-1804, 1842-1845 és 1892) de végül nem sikerült. A Kollégiumban három ízben is hadikórházat rendeztek be és rendeltek el tanítási szünetet: 1809-ben az erődépítésen dolgozó munkások között kitört malária miatt (ekkor tartózkodott itt a Napóleon elől menekülő I. Ferenc császár is), 1848/49-ben a szabadságharc idején és csak 1849. december 10-én kezdődött meg benne újra a tanítás, végül az I. világháború idején. A szabadságharc után 1869-ig községi népiskola, 1912-ig polgári fiúiskola működött a falai között.³² A polgári iskola elköltözése után üresen álló Kollégiumban a gyülekezet és a vallásos egyesületek céljaira fenntartott helyiségek meghagyásával két magánlakást egy pénzüintézet céljaira megfelelő helyiséget és még egy lakást alakítottak ki az emeleten, az egyházfi céljaira. Ezt a lakást ekkor Vargha Sándor hitoktató lelkész lakta. Egy tantermet pedig a Komáromi Ref. Keresztény Ifjúsági Egyesület céljaira, nagyobb ünnepek és gyűlések tartására rendeztek be.

³¹ <http://felvidek.ma/2013/02/hazajaro-katona-mihaly-munkassaga/> (Letöltés: 2017. 02. 06.)

³² Dr. Szénássy Zoltán: Komárom. A református kollégium. In: Honismereti Kiskönyvtár 39. szám. Komárno 1996

*Tanítóképzősök
1936-ban*

*Tanítóképzősök
1938-ban*

*Tanítóképzősök
ballagása
1942-ben*

A püspöki hivatal számára a segédlelkéshi szobát átalakították irattárnak. Ezeken kívül több kisebb átalakítás történt, fürdőszobát építettek, a segédlelkéshi lakásokba bevezették a gázt és a vizet.³³ Végül 1935-ben az eklézsia és az egyházkerület közös elhatározásából létrejött a Komáromi Református Tanítóképző Intézet, melynek újjáélesztésében nagy érdemei voltak Fülöp

³³ Antal Gábor: Komáromi Ref. Egyház Évkönyve az 1912. évről. Komárom 1913, 15-16.

Zsigmond főgondnoknak, komáromi városbírónak és Galambos Zoltán lelkipásztornak. Az intézet a második világháború végéig működött. 1924 és 1930 között önkéntes adományokból a Kollégium díszes vaskerítést és kaput kapott.

1945. január 9-én egy légiakna az éppen hazasiető dr. Czirják János kézdivásárhelyi-háromszéki menekült lelkészt találta el a Kollégium utcai kapujához közel, s ugyanakkor erősen megsebesült Ivanics Ilona volt diakonissza is. A lelkész belehalt sérüléseibe, sírja a komáromi református temetőben található. A templomnak még meglévő ablakait elpusztította ez a bombatámadás, s a Kollégium utca ablakai is betörték. A lelkész a református temetőben nyugszik. Január 29-én este két bomba esett a Kollégium tetejére. Emellett minden ajtó, kapu és ablak betört. A lelkészi hivatal, a termék és a lelkészlakás is romokban állt. Szerecsére a hívők már másnap nekiláttak a problémák megoldásának.

A Kollégium épülete a háború után

Czirják János sírköve

Az 1990-ben bekövetkezett politikai változások eredményeként Komárom ismét püspöki város lett és az épület nagy részét a református Zsinati Elnökség foglalta el. 1994-től 2004-ig pedig falai között működött a Calvin János Teológiai Akadémia

Calvin J. Teológiai Akadémia

Komáromban 1991-ben indult meg a katechetikai szeminárium, egy év múlva, a szemináriumból megalapították a Calvin János Teológiai Intézetet,

ahol eleinte lévitaképzéssel foglalkoztak. 1994-ben megszűnt a lévitaképzés és az Intézetből a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház lelkészképző intézete lett. A második világháború után 1990-ig csak Prágában volt teológusképzés, illetve az 1990-es évektől Felvidékről sokan Budapestre, Sárospatakra mentek teológiát tanulni. A Calvin J. Teológiai Akadémia 1994. október 9-én indult. Az 1. évfolyamban 13 nappali és 13 levelező diák volt és összesen 13-an végeztek. Az 1990-es évek végén 11-12 fős osztályok voltak, de 50-60 fő volt a jelentkezők száma. Hallgatói Szlovákián kívül a Kárpátaljáról, Magyarországról, Erdélyből, Horvátországból, Szerbiából, Hollandiából jöttek, a tanárok pedig Magyarországról, az USA-ból, Hollandiából, Németországból, Csehországból és persze helyből.

2004 szeptemberében megnyílt a Selye János Egyetem a Teológiai, a Gazdaságtudományi és a Tanárképző Karral. A Gazdaságtudományi Kar pedig eredetileg a Corvinus Egyetem kihelyezett kara volt, a Református Teológiai Kar pedig a Calvin J. Teológiai Akadémiát integrálta.

A 2000-2015-ig végzett teológusok betöltötték az üres parókiákat, a segédlelkészi helyeket és az intézményi helyeket. Ezen évfolyamok végzősei közül szolgálnak a hadseregnél, s vannak missziói, diakóniai és ifjúsági lelkészek is köztük. 2016-ban 2 fő végzett nappali tagozaton, ebből egy a doktori iskolába jár, egy pedig gyülekezetben szolgál. Jelenleg kizárólag nappali képzés van, de a hallgatók kérhetik az individuális tanterv szerinti képzést, így a hallgatók 2/3-a szombatonként jár konzultációra. A Teológiai Kar oktatja a Tanárképző Kar hitoktató szakos hallgatóit. Jelenleg a Teológiai Kar 5 programjában 80 hallgató tanul. A programok a következők: missziológia, diakónia (2010-től), ami 2011-ben a szociális munka, majd egy névváltoztatás folytán szociális gondoskodás programmal egészült ki, először alapfokozatú, 2017-óta mesterszintű képzésben; osztatlan 5 éves a lelkészképzés, 3 éves nappali tagozatos és 4 éves levelezős képzés teológia PhD-fokozat megszerzésére. A karnak 8 főállású oktatója van, 5 óraadója és 1 adminisztrációs munkatársa.

A Calvin J. Teológiai Akadémia sem szűnt meg, ez jelenleg a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház lelkésztovábbképző, felnőttképző és tudományművelő intézete az egyházon belül. Segíti a teológiai kar munkáját a lelkész-oktatásban, pl. a 40.000 kötetes teológiai könyvtárával, amelyet Molnár László és Czinke Zsolt lelkész-könyvtárosok kezelnek, kezeli a pályázatokat, konferenciákat szervez, könyvkiadással foglalkozik.

EBBEN AZ ÉPÜLETBEN MŰKÖDÖTT
A CALVIN J. TEOLÓGIAI AKADÉMIA
1994-2004 KÖZÖTT
„AZ ÚR KEGYELMESSÉGE AZ,
HOGY MÉG NINCSEN VÉGÜNK!”
JER.SIR.3.22
ÁLLÍTTATTÁK AZ EGYKORI DIÁKOK.
V TEJTO BUDOVE PÖSOBIL
TEOLOGICKÝ INŠTITÚT J. CALVINA
V ROKOCH 1994-2004
„HOSPODINOVE SKUTKY LÁSKY
NEPRESTÁVAJÚ!”
ŽALOSP.3.22
VENUJÚ BÝVALÍ ŠTUDENTI.

*A Teológiai
Kar
Könyvtára*

*Az
Akadémia
egykori
kollégiuma*

3 éve egy 6 tagú igazgatótanács vezeti, melynek alanyi jogon tagjai a mindenkori püspök, jelenleg ft. Fazekas László, a mindenkori dékán, Mgr. Lévai Attila, PhD, 2 főt delegál az egyház, ők Géresi Róbert püspök-helyettes és Somogyi Alfréd, valamint 2 főt delegál a teológiai kar, dr. Öllös Erzsébet és Mgr. Czinke Zsolt töltik be ezt a funkciót.³⁴

³⁴ Mgr. Lévai Attila, PhD, a Selye János Egyetem Református Teológiai Kar dékánjának szíves közlése

Egyesületek

Dr. Körtvélyesi Piroska

A Révkomáromi Protestáns Nőegylet³⁵

*„Áldjátok az Urat minden ő serege:
ő szolgálói, akaratának teljesítői!”
Zs. 103, 21*

A mindenható jó Isten kegyelméből és mindenekre kiterjedő gondviselése folytán a Komáromi Protestáns Nőegylet 2017-ben már megalakulásának 136. évét ünnepli.

Vajon van-e az emberi léleknek nemesebb hivatása, rendeltetése, mint az elesettek felemelése, támogatása, a szegények segítése és a kisgyermek felruházása? Áldott legyen azok munkája, akik egyesületünk alapkövét tették és azoké, akik ezen a sziklaszilárd alapon felépítették a jótékonyság egyesületét. Nagy hála és elismerés illeti meg azokat, akik bármely csekély munkával is segítettek eme egyesület felemelésében, és az elődökhöz méltóan munkálkodnak ma is az egyesület fenntartásán és erősítésén. Mi lett volna, ha az Isten, a kegyelem Istene az elődeink áldozatos jótékonyági tevékenységét és a mi munkánkat nem segítette volna? Ő biztosította, hogy a jótékonyág gyakorlásában soha ne fáradjunk el, s fokozott erővel munkálkodjunk az emberbaráti szeretet ápolásán és embertársaink problémáinak megoldásában.

A nemes lelkek egyesületünk megalapítása előtt is iparkodtak a nyomort, a szenvedést tőlük telhetően enyhíteni, de egyesek segítő karja nem jutott el mindenhová, talán éppen oda nem, ahol arra a legnagyobb szükség lett volna. Sokan látták szükségét annak, hogy segélyakciót kell szervezni, melynek keretében felkeresték azokat a rászorulókat, akik kérő szavukat felemelni nem merték, vagy restelltek. Többen látták értelmét, hogy szükség lenne egy olyan egyesületre, amely jótékonyan segíti a rászorulókat. Csak a kezdeményező lépés megtételére volt szükség, hogy ez az egyesület megalakuljon, s ez nem is késett sokáig.

A komáromi református egyház presbitériuma 1880. év telén indítva azon körülményektől, hogy a szegény tanköteles gyermekek részére a hívek között rendezett könyöradomány-gyűjtés a szükségletet rendszerint nem fedezte, továbbá, hogy városunkban akkor már úgy a római katolikus, mint az

³⁵ A Nőegylet történetét kérésünkre dr. Körtvélyesi Piroska, a Komáromi Protestáns Nőegylet elnöke állította össze az alábbi irodalom alapján: A Révkomáromi Protestáns Jótékony Nőegylet Alapszabályai. Komárom 1912; A Révkomáromi Protestáns Jótékony Nőegylet kimutatása 1900. évről. Komárom 1901; A Révkomáromi Protestáns Jótékony Nőegylet évkönyve az 1905. évről. Komárom 1906; A Komáromi Protestáns Jótékony Nőegylet évkönyve az 1931. évről. Komárom 1932; Ft. Fazekas Lászlóné: A Komáromi Protestáns Nőegylet szolgálata; Dr. Körtvélyesi Piroska: A Komáromi Protestáns Nőegylet öt éves munkájának értékelése; Nt. Tuba Lajos: A Komáromi Protestáns Nőegylet rövid története

izraelita hitközségnek volt felekezeti segélyező egyesülete – megbízta boldog emlékezetű Pap Gábor püspök és Molnár Ádám főgondnok urakat, hogy egy református segélyező egylet megalakítása végett intézzenek a helybeli református nőkhöz felhívást.

A felhívás élénk visszhangra talált, s az 1881. január 9-ére összehívott értekezleten megjelentek: Pap Gábor püspök-lelkész, Molnár Ádám főgondok, Berinkei Antal, Berinkei Antalné, Nagy Vilmosné, Pogrányi Józsefné, Szépe Pálné, Szentmiklóssy Dezsőné, Konkoly Thege Balázsné, Pap Gáborné, Jókay Károlyné, Bathó Bálintné, Boross Károlyné, Szalay Jánosné, Pócze Józsefné, Szulacsik Lajosné, Katona Lajosné, Gál Zsigmondné, özv. Erdélyi Józsefné, Kecskés Jánosné, Fábíán Józsefné, Rácz Dánielné, Bese Jánosné, Antal Jánosné, Szabó Sándorné, Villám Sándorné És Papp Elek.

Pap Gábor püspök úr lélekbemarkoló beszédében felvázolta az alapítandó nőegyesület magasztos hivatását, s a minden szépért és jóért lelkesedő nőket buzdította, hogy az egyesület megalakítása által karolják fel igaz szeretettel a nyomorban szenvedők ügyét.

A beszéd hatása alatt az értekezlet a felvetett eszmét magáévá tette, s nyomban gyűjtést indított a jelenlevőktől begyűjtött 36 forinttal, amelyvel lerakta az egyesületi vagyon alapját. Az értekezleten elhatározták, hogy az adományok és a tagok gyűjtése céljából aláírási íveket bocsátanak ki, s egyben testvéri szeretettel meghívták a csatlakozásra az evangélikus egyház híveit is. A gyűjtésre önként ajánlkoztak: Szépe Pálné, Szentmiklóssy Dezsőné, Katona Lajosné, Szulacsik Lajosné, Nagy Vilmosné, Pogrányi Józsefné, Boross Károlyné, Pap Gáborné, Kecskés Jánosné, Szalay Jánosné, Antal Jánosné. Tél közepén meleg szobáikat elhagyva, faggyal, hideggel nem törődve, csak a nemes célt szemek előtt tartva járták be a várost az áldozatot nem ismerő asszonyok. Fáradtságuk sikere azonban nem maradt el. Alig pár hét alatt 330 forint és 30 krajcár adományt és 207 tagot gyűjtöttek. Az elért eredmény által az egyesület életképességét biztosították. Pap Gábor püspök úr az 1881. február 13-ra összehívott alakuló közgyűlésen beszámolt az addigi előkészítő munkálatokról. Együttal ismertette az egyesület célját. Elmondta, hogy a gyűjtőíveken a református hívek részéről összegyűlt 330 forint és 30 krajcár adomány, s tagnak jelentkezett 207 aláíró. Az evangélikus hívek részéről összegyűlt 129 forint adomány, s 49-en jelentkeztek tagnak. Eszerint az egyesületnek a megalakulásakor 678 forint 50 krajcár vagyona, 3 alapítója, 217 rendes tagja és 35 pártoló tagja volt. Ezzel a közgyűlés tagjai kimondták a Révkomáromi Protestáns Jótékony Nőegylet megalakulását.

Az előterjesztett Alapszabály tervezetet némi módosítással elfogadták. E tervezetben az egyesület célja a következőképpen volt meghatározva: „*a révkomáromi szegény sorsú protestáns gyermekeknek iskoláztatathatása, felruházása, azoknak vallás erkölcsi, s szükséghez képest más tankönyvekkel, s egyéb tanszerekkel való ellátása, ha majd később részint a kegyes hívek adakozásából létesítendő alaptőke kamataiból, és részint az évenként befizetett tagsági díjakból befolyó*

jövedelem az évi szükségleteknek fedezésére fordítható pénzerő lehetővé teszi: a protestáns árváknak, özvegyeknek és a nyomorba süllyedt családoknak készpénzzel, ruházattal, élelmiszerekkel, gyógykezelés és gyógyszerekkel való ellátása, vagy munkaadás által való segítése.”

Tisztviselők választására került sor. Elnökké választották: Konkoly Thege Balázsnét, alelnökké: Pap Gábornét, pénztárossá: Berinkei Antalné, számvevővé: Mihályi Ferencné, gondnokká: id. Bese Jánosné, ruhatáros-sá: Gulyás Ferencné, titkárrá: Kossár Dezsőt, jegyzővé: Tuba Jánost, orvos-sá: Penthe Boldizsárt, választmányi tagokká pedig 47 asszony-testvért választottak. Így hát az egyesület gondja már Pap Gábor püspök úr váll-lairól az új tiszti karra szállt. Mint alapító tag és tanácsadó atyai szeretet-tel és gondoskodással továbbra is tevékenyen részt vett az egyesületi élet-ben és annak felvirágoztatásán. Az egyesület fennállásának megszilárdítá-sát és biztos alapokra való fektetését célozta az egyesület választmányának azon elhatározása, hogy 1881. április 24-én kérvényt intézett nm. mélt. Ti-sza Kálmánné, szül. Dégenfeld Ilona grófnőhöz, amelyben arra kérte, hogy kegyeskedjen elvállalni az egyesület védnökségét. A nemes szívű hölgy e-let tett a kérésnek és elfogadta a védnöki tisztséget. 100 forint anyagi tá-mogatásban részesítette egyesületünket, így az alapító tagok sorába lépett. Továbbá az egylet részére 285 forint adományt gyűjtött, sőt nagylelkű közreműködésével az egyesületünket ama ritka kitüntetés érte, amely sze-rint ő ap. kir. felsége 200 forint adományt utalványozott magánpénztárá-ból egyesületünk javára.

Az Egyesületi Tiszti Kar a következőképpen alakult: Az egyesület védnö-ke: nm. Tisza Kálmánné, szül. Dégenfeld Ilona grófnő; Díszelnökök: ft. Antal Gábor, dr., a dunántúli ref. egyházkerület püspöke, főrendiházi tag, komáromi lelkész, ft. Balog Elemér, dr., a dunáninnyi ref. egyházkerület püspöke, po-zsonyi lelkész; Tiszteletbeli tagok: Jókai Mór, Beöthy Zsigmond, Gelléri Sa-bó János, Tóth Lőrinc, Ghyczy Kálmán; Tiszteletbeli tisztviselők: Elnökök: Konkoly Thege Balázsné, Pap Gáborné, Berinkai Antalné, dr. Antal Gáborné, özv. Szépe Pálné, özv. Liszkay Jenőné; Pénztárosok: Ányos Lajos, Fülöp Etel-ka; Titkárok: Kossár Dezső, Tuba János, Szily János dr., Bányai Mihály, Fülöp Zsigmond; Jegyzők: Pap Elek, Tuba János, Mórocz Mihály. Ott találjuk töb-bek között egyletünk jelenlegi tagjainak az őseit, mint például Csinger, Csukás, Kacz, Lelkes, Marcsa, Mórocz, Pati Nagy, Virágh, Weiss nevű családokat, akiknek leszármazottjai ma is a nőegylet tagjai.

Örömmel töltött el, amikor a nevek között megtaláltam Stoitsits Ilonka néni (dr. Bastrnák Ferenc, nőegyleti tagunk nagymamája) és Seress Kriszti-na néni nevét, akik alapiskolás tanítónőim voltak, továbbá az evangélikus egy-házati képviselő dr. Zsombor Miklósné – Jolán néni, magyar-pszichológia sza-kos tanárnőmet, aki egyúttal a komáromi Pedagógiai Iskola igazgatónője is volt, Csízi Istvánné – Sárrika néni középiskolai osztályfőnökömet, Galambos Zoltánnét, Editke néni, lelképíztörünk nt. Galambos Zoltánnak a feleségét és a volt szomszédaink, az evangélikus Trugly család nevét.

Az egyesület fő bevételi forrásait a tagsági díjak, az ún. „Kóstolók” és szeretetvendégségek jövedelmei, továbbá a különböző rendezvények bevételei, alkalmoszerű adományok és felajánlások, valamint a tiszteletdíjak képezték. Hogy az egyesület kitzűzött célját a már begyűlt vagyon csorbitása nélkül megvalósíthassa, a segíelyezéshez szükséges összeget kellett még előteremtenie. E célból ún. „Kóstoló”-t rendezett, amely fényes sikerrel 849 korona 82 fillér haszonnal járt.

Ezen a megkezdett úton, lankadatlan buzgósággal haladt előre az egyesület évről-évre arra törekedve, hogy a tagsági díjakból álló bevételeit azután évenként a megtartott kóstoló jövedelmével fokozza. Később álarcosbált és szeretetvendégségeket is szervezett. A bibliamagyarázattal, szabad előadással, zenével, énekkel, szavalással egybekötött összejövetelek oly népszerűségnek és látogatottságnak örendtek, hogy a kollégium nagyterme sokszor szűknek bizonyult. Ezen rendezvények bevételeiből fedezték a révkomáromi szegény sorsú protestáns gyermekek iskoláztatását és felruházását, a nagyobb diákok pénzbeli segíelyezését, irodaszereket, nyomtatványokat, postai kiadásokat, a szegények tűzifáját, a személyi illetményeket, valamint a református és evangélikus egyházaknak nyújtott segíelyeket (templomrenoválás, orgonajavítás, stb.) is.

1902-ben a református templom számára az alábbiakat ajándékozta: az Úrsztal körüli korlát díszítésére aranyrojtos selyemtakarót, a keresztlómedence 5 kg ezüsből készült fedőjét, aranyrojtos, arannyal díszített selyemterítőt az Úrsztala kiszolgálására 1000 korona értékben. Szép Pálné, a nőegylet elnöknője az Úrsztala kiszolgálására selyemmel hímzett asztalfutókat és pohártörölőket adományozott, Bellusi Barros Gáborné pedig az Úrsztali felső terítőt.³⁶

*A komáromi
protestáns
jótékony
nőegylet
ajándéka
Isten dicsőségére
készült az
1902-ik évben*

A keresztlómedence és felírata

³⁶ Cséplő 2012, 32.

A Komáromi Protestáns Jótékony Nőegylet alapításának 50. évfordulóján, 1931. november 15-én díszközgyűlést tartottak a Kollégium. Jelen voltak: A Protestáns Nőegylet tisztikara és választmánya teljes számban. Pap Kovách Elemérné elnök, Jánossy Lajosné, özv. Vargha Sándorné, alelnökök, Vásárhe-lyi Károly titkár, Takáts Ilona gondnok, Fülöp Etelka pénztáros, Pethő Sándor ellenőr és Salamon Júlia jegyző, mint a tisztikar tagjai.

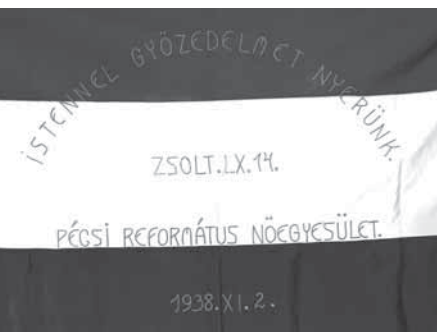
A díszközgyűlésen jelen voltak még: Göde Lajos nagykőrösi ref. vezetőlelkész, Thuróczy Zoltán, győri evang. lelkész, továbbá a róm. kath. hitközség képviselőjében Galambos Zoltán vezető lelkész és Fülöp Zsigmond főgondnok, Pati Nagy Sándor algondnok vezetése mellett az egyház presbitériuma, az evangélikus egyház képviselőjében Jánossy Lajos főesperes lelkész, ifj. Jánossy Lajos s. lelkész vezetésével a presbitérium testületileg, a Róm. Kath. Szent Erzsébet küldöttsége Guóth Lajosné elnök vezetésével, a komáromi Jótékony Nőegylet képviselője Csepy Dánielné elnök és Schlosser Hermin alelnök vezetésével, a komáromi Izraelita Nőegylet küldöttsége Grünfeld Mórné és Erdős Vilmosné alelnök vezetésével, az Evangélikus Nők Oltáregylete, a Ref. Leánykör, a Jókai Egyesület képviselője dr. Szijj Ferenc ny. polgármester, elnök vezetésével. Magyar Komáromból a Református Nőegylet küldöttsége özv. dr. Tóth Zsigmondné elnök és az Evangélikus Nőegylet képviselője Ölschléger Istvánné elnök vezetése mellett. Az ünneplők között van még: Pap Elemér ny. ítélőtáblai bírósági tanácsos, Csepy Dániel, Bartha János, Moesz Géza Gaál Gyula dr., Tóthkárolyi Lajos, Németh Dezső dr. és még sokan a két protestáns egyház valamint az egyesület tagjai közül. A díszközgyűlést Pap-Kovách Elemérné elnök nyitotta meg, majd Vásárhe-lyi Károly egyleti titkár beszámolója következett. Ebből megtudjuk, hogy az egyesület vagyona öt külön kezelt tókból állt, ezek az alapítóke, a folyó kiadások fedezésére szolgáló rendelkezési alap, az 1895-ben keletkezett „elag-gott szegények segélyezési” alapja, a Baross Gáborné volt egyesületi alelnök alapítványa és végül a dr. Antal Gábor püspök nevére tett, s a 25 éves jubile-umi alappal 1910-ben gyarapított alapítvány.

Elnökök 1931-ig: Berinkei Antalné, Pap Gáborné, Szépe Pálné, özv. Liskay Jenőné, Pap-Kovách Elemérné; Alelnökök: Pap Gáborné, dr. Nagy Vilmosné, Sándor Miklósné, Szépe Pálné, Baross Gáborné, Jánossy Lajosné, özv. Vargha Sándorné; Titkárok: Kossár Dezső, Erdélyi Gáspár, dr. Szily János, Bátyai Mihály, Fülöp Zsigmond, dr. Igó Aladár; Jegyzők: Tuba János, Szabó Imre, Tóth Kálmán, Mórocz Mihály, Hittrich József, Gyalóka László, Tóth János, dr. Berinkei Dénes, Bátyai Mihály, ifj. Sulacsik Lajos, Fülöp Zsigmond, Kurucz Gyula, Vágó Endre, dr. Igó Aladár, Salamon Júlia; Pénztárnokok: Berinkei Antalné, Szépe Pálné, Ányos Lajos, Velez Zsigmond, özv. Ányos Lajosné, dr. Baranyay József, özv. Végh Mihályné, Fülöp Etelka; Számvevők, ill. ellenőrök: Mihályi Ferencné, Thaly Mórné, Kemény Károlyné, Fábíán Sándor, Kirchner Gyula, Velez Zsigmond, Czéh István, dr. Mohácsy János, Pethő Sándor; Díszelnökök: dr. Antal Gábor, Németh István püspök úr; Dísztagok: Jókai Mór, Beöthy Zsigmond, Gelléri Szabó Já-

nos, Tóth Lőrinc, Ghyczy Kálmán; tb. elnökök: Konkoly Th. Balázsné, Pap Gáborné, Berinkey Antalné, özv. Liszkay Jenőné; tb. pénztáros: Anyos Lajos; tb. titkár: Kossár Dezső, Tuba János, dr. Szily János, Bátyai Mihály, Fülöp Zsigmond; tb. jegyzők: Pap Elek, Tuba János, Mórocz Mihály; Egyesület jelenlegi (1931. évi) tagjai közül már az alapításkor (1881) is tagok voltak: özv. Kacz Lajosné, özv. Pogrányi Józsefné, Czilling Andrásné, özv. Thaly Gézáné, özv. Sziji Jánosné, özv. Mészáros Jánosné, Szabó György, özv. Szentmiklóssy Dezsőné, özv. Tóth Sándorné.³⁷

A hitbuzgóság elevenebbé tételére vallásos könyveket és vallásos irányú műveket is ajándékozott a nőegylet a szegény gyermekeknek. Továbbá segítette a protestáns árvákat, özvegyeket és a nyomorba süllyedt családokat készpénzzel, ruházattal, élelmiszerekkel, orvosi kezeléssel és gyógyszerekkel való ellátással vagy munkaadás által. Ezt az áldásos Istentől áldott munkájukat a nőegylet egészen 1945-ig végezte. Az utolsó segélyezést 1943 Karácsonyán, szerény ünnepély keretében tudták megtartani a rászoruló iskolások között. Ahogy a gazdasági helyzet romlott, az árak megemelkedtek, az egyletet támogatók anyagi ereje is megfogyatkozott, ami lehetetlenné tette az egylet munkáját és a rászorultak támogatását.

1938 novemberében szép zászlót kaptak a pécsi református nőegylettől, melyet Nyáry Pál esperes adott át templomi ünnepély keretében.³⁸

A Nőegylet zászlója

A keleti front is egyre közeledett, sőt 1945 januárjában elérte a Vágduna vonalát. A jótékonykodást kiszorította a feltornyosuló félelem és a háborús rettegés, sokan elmenekültek a harcok elől békésebb vidékekre (Nyugatra), s a nőegylet beszüntette 65 éves áldásos működését. 1945. március 30-án Nagypénteken még egy véres bombázásra került sor a Rozália-templom körül. Az áldozatok össze-vissza feküdtek a földön. Csend volt. A Vágduna felől dübörgő lépésekkel közeledtek az oroszok. Kezükben lövésre készen volt a géppisztoly, amelyre azonban már nem volt szükség. Rövidesen megkezdődött a halottak eltakarítása, identifikálása. E városnegyed gyászban úszott. Az utolsó repülőátadás több mint 40 halottat eredményezett. A szabadság küszöbén

³⁷ A Komáromi Protestáns Jótékony Nőegylet Évkönyve az 1931. évről. Komárom 1932.

³⁸ Cséplő 2012, 38.

már csak néhány nap választotta el az embereket a fellélegzéstől, a szabadság boldog perceitől, amelyet hiába vártak.

Május 8-án, a hétéves szenvedés utolsó napján diadalmas ösztűz jelezte, hogy vége a háborúnak, a hosszú rettegésnek, s a kíméletlen embertelenségnek. A komáromiak legalábbis azt hitték. Boldogok voltak, hogy Isten átvezette őket a szenvedés tüzén, és most már békében kezdhetik meg a romokat takarítani és az elpusztított hajlékokat újjáépíteni. Majd megindult az iskola, a kultúra és az egyházi élet. Nem felejtettek el azonban egyet: azt, hogy magyarok, akik évszázadok óta itthon vannak! Ez a föld, a Duna-Vágduna öszszefolyásánál fekvő 700 éves város szeretett hazájuk. Itt mindennek évszázados története van. Szülőföldjüket tépte vihar, rengették földrengések, mosta és másasztotta árvizek sorozata, pörkölte és pusztította tűzvész, kolera, pestis, de ez a nép mindig hű maradt hozzá. Még Mária Terézia sem tudta innen elmenekíteni őket. Szegényen, de meglegedetten éltek itt katolikusok, evangélikusok és reformátusok egymás mellett. Egy komáromi sem érezte magát vétkesnek azért, hogy magyarul tanította meg az anyai szív imádkozni. Hogy magyar ész és tudás vezette a szekeresgazdák kezeit az áruk szállításában Bécstől az Aldunáig, a közismert gabonakereskedőit a németektől a rácokig és szerbekig, iparosait a híres komáromi tulipános ládák elkészítésére, asszonyainkat és leányainkat a foszlós, messze ismert komáromi cipók sütésére. És még sorolhatnánk tovább is. Évszázadokon át békében éltek a városban lakó német iparosokkal és kereskedőkkel. Soha nem volt ösztűzés a Felvidéken a hegyekben kitermelt szálfadeszkákat a Vágdunán Komáromig tutajon szállító szlovákokkal. Évtizedes barátságok sokszor házasságban pecsételődtek meg a városban. Amikor vége lett a háborúnak azt hitték, hogy összefogással, erőik összeadásával kezdhetik meg az újjáépítést. De nem így lett! Az úgynevezett „kassai kormányprogram” nem ismer más nemzetiséget Szlovákiában, csak a szlovákot és a csehet. Mintha a 650 000 magyar nem is lett volna, és ruszin, lengyel, német sem. A kollektív bűnösség bélyegét sütötték a homlokára aggastyánnak és újszülöttnak egyaránt. Még tájékozódni sem volt lehetőségük, mivel semmiféle sajtótermék nem jelenhetett meg anyanyelvükön. Nem volt magyar nyelvű rádióadás sem. Sőt az iskolákat sem engedték megnyitni. A csak anyanyelvükön tudó magyar gyermekeket idegen nyelvű iskolákba kényszerítették, ahol nagyrészüik egyik évről a másikra csak bukdácsolni tudott. Ekkor rá kellett döbenniük, hogy a háború ugyan befejeződött, de a félelem, a rettegés és a szenvedés özöne azonban csak ezután következik.

Majd elárasztották a várost az ún. „szprávcák” (intézők), de nemcsak Komáromot, hanem az egész magyarlakta vidéket. Kik voltak ezek az urak? – Állítólag a Szlovák Nemzeti Felkelésben (1944. augusztus) való részvételükért a magukat hősi vitézséggel kitüntettek minden jog nélkül betelepdedtek üzleteink, boltjaink, iparosműhelyeink pénztára mögé, és tették rá kezüket a napi bevételre, s vitték el azt a tulajdonos orra elől. De ez még nem volt minden.

1946-ban a szenvedések újabb hulláma következett. Megkezdtek az őslakosság Magyarországra való kitelepítését. Ezzel 110 000 családot szakítottak ki ősi fészükéből, raktak be vagonokba, s vitték őket át Magyarországra, hogy helyükre onnan, jórészt kalandvágyból, a jobb jövő reményében önként jelentkező családokat telepítsenek.

De még nem fejeződött be a szenvedések sorozata. A hátramaradottakra jött a deportálás veszélye. Ismét megteltek a vagonok az összeszedett magyarokkal, az egyénekekkel és a családokkal egyaránt. Most azonban nem déli irányba indultak a szerelvények, hanem nyugat felé, Csehországba. A háború nyomorúságának, a szprávca-uralomnak, a kitelepítésnek és a deportálásnak, a szenvedések eme sorozatának csak az 50-es évek elején enyhült a szorítása, amikor a magyart is embernek kezdték számítani: egymás után nyíltak meg az anyanyelvi iskolák, s megkapták az állampolgárságot is. S csak ekkortól indult meg nagyon óvatosan, igen lassan a kulturális élet a mi vidékünkön.

A közélet nehézségei és szenvedései ellenére az egyházi élet kisebb fordulatot folyt a maga medrében. Az Ige vigasztalta a megszorodottakat, erősítette a lankadtakat, bátorította a reményüket vesztetteket, biztatta a kételkedőket. A rettegő, elkeseredett, elcsüggedt lelkek Isten zsámolyánál találtak megbékélést. Az egyházi szervezetek azonban nem folytathatták munkájukat. 1945 Húsvétjával megszűnt majdnem minden belmissziós egyesület. Így volt ez a komáromi Protestáns Jótékony Nőegylettel is. Az egyesület létszáma rohamosan esett. Nem volt áttekintés a tagság felett, s csak később lehetett megtudni, hogy kit hová vittek el, hová kényszerítették letelepedni. Nagytiszteletű Galambos Zoltán lelkipásztorunk kiterjedt levelezést folytatott a kitelepítettekkel és a deportált családokkal egyaránt. Mintegy összekötő kapocs volt az OTTHON és a távolban sírók között.

Az idősebb nőegyleti tagok közül sokan hazatértek Urukhoz, a megbékélés és az üdvözültek hazájába. Az a néhány itthon maradt egyleti tag erejét veszítve, nem volt képes újraszerveződni. No, meg nem is lehetett. Az államhatalom a jótékonyági intézményeket átvette gondozásba és segélyek, támogatások formájában segítette a rászorultakat. A tanuló ifjúság díjmentesen kapta a tankönyveket, íróeszközöket, füzeteket, s tandíjat sem kellett fizetni a magasabb osztályokban tanulóknak. Mindenkinek munkalehetőséget adott, így a becsületesen és szorgalmasan dolgozó, takarékos beosztással élő családok idővel talpra álltak és emberibb körülmények közé kerültek.

Az 1950-es évektől kezdve megkezdtek az egészséges lakások építését is, az egészségügyi gondoskodás is egyre magasabb szintet ért el. A jó szociális és egészségügyi életkörülmények érezhetően jó hatással voltak a második világháború előtti nyomor eltüntetésére. A Protestáns Jótékony Nőegylet feladata és hivatása tehát megváltozhatott volna. Most már nem a cipő- és ruhanemű osztása, a diákok támogatása, az idősek segélyezése lett volna, hanem teljes erejével bekapcsolódhatott volna az egyházépítés kiterjedt mun-

kájába. De az államhatalom nem engedélyezett semmiféle egyházi kezdeményezést. A régi nőegyleti tagok kimúltak, s a 65 évig aktívan működő, s oly szép eredményt felmutató nőegyletünk lassan szép emlékké lett. A híres révkomáromi egyházban egy drágakő lett, mely elévülhetetlenül ragyog, felejtethetlen munkássága erejével.

1989. november 17-én felsütött a nap Isten népére, s 45 év után újból megnyíltak a hitélet lehetőségei. Nemcsak a tanuló ifjúság számára megindult hitoktatás jelenti a lelkek éledését, de a felnőttek is keresték a hitben való elmélyülés lehetőségeit. Közöttük a nőegylet megalakulása volt az első megmozdulás a bársonyos forradalom után. 1990. április 19-én néhány egyházát hűségesen szerető asszony összegyűjtötte a templomlátogató asszonyok egy részét és 45 év után a kollégium tanácstermében nagy lelkesen újraalapították a Komáromi Protestáns Nőegyletet. Azért szerepel – a régi nevéhez hűen – a megnevezésben a protestáns kifejezés, mert most is több evangélikus testvérünk csatlakozott e patinás nőegyletbe. Meg is választották maguk közül a vezetőséget. Az egylet elnöknője Oláh Imréné gimn. tanárnő lett, aki nagy lelkesedéssel fogta össze eddig is az egylet gondolatát szívükön viselő asszonyokat. De mellette találjuk Berecz Bélánét (Kutlik Éva), Koronczai Dezsónét (Bihary Jolán), Mácza Mihálynét, Rumanné Bíró Eleonórát, Farnbauer Bélánét (Galambos Lydia), és még több nőtestvért. Az alakuló gyűlésen 29-en jelentek meg, s mindnyájan egyöntetűen csatlakoztak a nőegylet munkájához. Az alábbi munkafeladatokat tűzték ki: Felújítják a betegek otthoni és kórházi látogatását, Felkeresik a családokat és aktívabb egyházi életre buzdítják őket, Összegyűjtik a kallódó gyermekeket és hitoktatásra, vasárnapi iskolába, valamint ágendai előkészítőbe járásra buzdítják őket, Megszervezik a kicsiny gyermekek őrzését az istentiszteletek idején, hogy a szüleik nyugodtan részt vehessenek az istentiszteleti alkalmakon, Felkarolják a lepramissziót, s annak támogatására gyűjtik a bélyegeket, lepedőket, takarókat, kötszereket készítenek, Gondoskodásuk kiterjed a használt szemüvegek gyűjtésére is, Magukra vállalják a gyülekezetbe érkezett vendégek, előadók, énekkórusok körüli szolgálatot (elszállásolás, étkeztetés, frissítővel való ellátás, stb.), Kézimunkákat készítenek, s azok eladásából támogatják a rendezvényeket, Fehér asztal mellett megvendégelik az iskolás gyermekeket, Hívogatják a híveket a templomba és a bibliakörbe.

A hivatalosan, államilag is bejegyzett szervezet az elmúlt 20 év alatt igyekezett a hagyományt követve, a kor kihívásainak is megfelelni. Úgy az egyetemes, mint a nemzeti kultúra, valamint a diakónia és a közösségben való szolgálat terén részt vállalt a gyülekezet munkájában. A 40 tagú egylet a tagsági díjból, ami évente 2 euró, az állampolgárok adójának 2%-ából, valamint adományokból biztosítja működését.

A minden hónap utolsó keddjén tartott alkalmakon előadások hangzanak el neves előadóktól. A közösségépítés célját szolgálják a szeretetvendégségek, melyeken felköszöntik a kerek életjubiläumot ünneplő tagokat. A nőegylet kezdeményezésére gazdagodott városunk közössége egy Csokonai-

szoborral – amelynek ünnepélyes leleplezésére 2005. május 19-én került sor, a Műalkotás Darázs Rozália Szobrásznő és Szabó László bronzöntő műve –, valamint a templomunk bejáratánál elhelyezett domborművel, amely a komáromi gyökerű MOLNÁR Mária misszionáriusnőre emlékeztet bennünket. Szervezett ünnepi alkalmainkon vendégeink voltak, többek között: a Debreceni Kántus, Sütő András, Csoóri Sándor, Dobos László És Czine Mihály. A nőegylet ápolja a kapcsolatot a Pápai Református Gyülekezet Nőszövetségének tagjaival, mivel a pápai és a komáromi gyülekezet testvér-gyülekezetek. A többszöri találkozás lehetőséget adott a tapasztalatcserére és az egymás szolgálata általi épülésre.

Jótekonysági koncert a templomban

A Pápai Nőegylet látogatása

Több kirándulást is szervezett a nőegylet. Ezek közül a legemlékezetesebbek a sárospataki, pápai, szentendrei, pannonhalmi, ópusztaszeri és a többszöri budapesti kirándulások. A nőegylet a gyülekezeti munkából is kiveszi részét. Szeretetvendégségeket támogat, ahol a hittanosokat, az időseket, az egyedülállókat látják vendégül. 2010-ben bekapcsolódott a Diakóniai Központ és a gyülekezetünk ifjúsága által létrehozott Kézről-kézre jótekonysági vásár megszervezésébe. A tagok rendszeresen látogatják a városunkban lévő három szociális otthon lakóit. A nőegylet évek óta egy rászoruló alsó tagozatos tanuló iskolai étkeztetését támogatja, amely a tagok adományaiból van biztosítva. A nőegyleten belül 1991-ben a néhai Dobos Károly budapesti nagytisztelőtől úr kezdeményezésére megalakult a Lepramisszió. Munkatársai a nőegylet tagjai, akik hetente találkoztak, hogy az ország különböző területéről érkezett anyagi és tárgyi adományokat rendszerezék és továbbítsák. A Lepramisszió célterületei voltak: Románia, Nepál, Észtország és Kárpátalja leprakórházai. Jelenleg a szervezet átalakulási folyamat alatt van, mivel 2009-ben olyan magasra emelték a postaköltséget, hogy azóta a kiküldött csomagok postázása nem kifizetődő. Ezért a Lepramisszió kivált a nőegylet kereteiből, annak reményében, hogy bejegyzett önálló jogi szervezetként csatlakozzon a Londonban székelő Nemzetközi Lepramisszióhoz. 2011-ben

Oláh Imréné elnöknő az egészségi állapotára és családi helyzetére való tekintettel lemondott tisztségéről, egyúttal felkérte a tagságot, hogy válasszanak új elnököt. Koronczy Dezsőné is kérte felmentését a pénztárosi tisztségéből, korára való tekintettel.

Oláh Imréné volt elnöknő

Dr. Körtvélyesi Piroška elnöknő

2011. február 22-én tisztújításra került sor, amelyen ft. Fazekas Lászlónét választottuk meg elnöknek, pénztárosnak Papp Dánielnét, alelnöknek dr. Körtvélyesi Piroskát. Vezetőségi tagnak Vörös Máriát és Nagy Ilonát választotta a tagság. ft. Fazekas Lászlóné egy évre vállalta el az elnöki tisztséget. Ekkor a nőegylet 60 taggal rendelkezett. A vezetőség összeállította az éves tervet, mely szerint egész évben dolgozott. Havonta egyszer találkoztunk minden hónap utolsó keddjén, amikor előadások voltak, pl. a Szent Koronáról, az egészséges életmódról, Liszt Ferencről, az ószövetségi nőkről, az újszövetségi nőkről, Molnár Mária misszionáriusról, a magyar költészet keresztény és nemzeti vonulatának példáiról a 20-21. század fordulóján, Reményik Sándor költészetéről stb. Részt vettünk a Szeretethíd Kárpát-medencei önkéntes megmozdulásban. Egyházmegyei kórustalálkozót szerveztünk. Kiránduláson vettünk részt St. Margaritenben, a „Passiójáték”-on. Megtekintettük Gyüre Lajos: „Rákóczi” című színházi előadását. Jótékonyági koncerten vettünk részt a Timótheus ház javára. Júniusban és decemberben köszöntöttük a jubilánsokat.

2012. február 28-án tartottuk évertékelő és tisztújító gyűlésünket, amelyen ft. Fazekas Lászlóné elfoglaltsága miatt egy év leteltével leköszönt tisztségéről, de mint vezetőségi tag továbbra is támogatja a nőegylet munkáját. A megtartott tisztújításon a nőegylet vezetése a következőképpen alakult: elnök: dr. Körtvélyesi Piroška, titkár: Szinek Gizella, pénztáros: Papp Katalin, jegyzőkönyvvezető: Hegedűs Margit. Vezetőségi tagok: ft. Fazekas Lászlóné,

Nagy Ilona és Vörös Mária. A nőegylet 60 taggal rendelkezett. A következő tisztújításra 2015. január 27-én került sor. A nőegylet vezetése így alakult: elnök: dr. Körtvélyesi Piroska, alelnök: ft. Fazekas Lászlóné, titkár: Mihalik Erika mérnök, pénztáros: Varga Éva, jegyzőkönyvvezető: Hegedűs Margit. Diakóniai bizottság: elnök: id. Mihalik Erika, tag: Bajcsi Márta. Vezetőségi tagok: Gázsó Mária, Nagy Ilona, Papp Katalin és Vörös Mária. Ellenőrző bizottság: elnök: ing. Csiba Zsuzsanna mérnök, tagok: Fehér Erzsébet és mgr. Vajkai Melinda. Ekkor a nőegyletnek 74 tagja volt.

A nőegylet vezetősége a legutóbbi 2017. január 31-én megtartott tisztújítás után a következő: elnök: dr. Körtvélyesi Piroska, alelnökök: ft. Fazekas Lászlóné és Gázsó Mária, titkár: Mihalik Erika mérnök, pénztáros: Varga Éva, jegyzőkönyvvezető: Hegedűs Margit. Diakóniai bizottság: elnök: id. Mihalik Erika, tagok: Bajcsi Márta, Nagy Ilona és Papp Katalin. Ellenőrző bizottság: elnök: Ing. Csiba Zsuzsanna, tagok: Fehér Erzsébet és dr. Baštrnák Leila. Jelenleg a nőegyletnek 88 tagja van, köztük 5 evangélikus és 4 katolikus vallású nőtestvér, valamint 5 református férfitestvér is tag.

Hála legyen a mindenható Istennek, hogy választottjai által ránk, törekeny lelkekre bízta a nagy kincsek őrzését, és hogy erre a munkára minket választott ki. Dicsőségben ragyogó örökség maradt ránk elődeinktől, akik 136 éve alapították a Révkomáromi Protestáns Jótékony Nőegyletet. Tudjuk, hogy nekünk, mint ezen isteni örökség boldog élvezőinek, kötelességünk továbbvinni, amit elődeink ránk hagytak. Örökségünk terjesztői és védelmezői vagyunk. Büszkeséggel tekintünk elődeink hagyatékára és ebből merítünk erőt, erkölcsöt, összefogást és magyarságtudatot.

A következő rész a 2012-2017 közötti időszak krónikája.

Háromféle célt tűztünk ki magunk elé: 1. Hitmélyítő, 2. Egyháztársadalmi és a 3. Szeretetmunkát – diakóniát. A megtett utunkat, a jó Isten szeretete vezette, mérföldeket járunk, nem csüggedünk soha sem el, mert van hű pázstörünk. Isten sokat adott nekünk: hitbeli növekedést, örömet, szeretetet, imáinkat meghallgatta, így alkalmaink lelki épülésünket szolgálták.

1. Munkánk igen fontos része az ima és a bibliaismeret igék által való terjesztése. E téren volt az Úrnak számunkra feladata és mondanivalója. Vendégigehirdetőink voltak: Kohút György, nt. Rác Jolán, nt. Écsi Gyöngyi, nt. Papp Dániel, nt. Antala Éva, Elek László, katolikus esperes; nt. dr. Szénási Szilárd, nt. dr. Szénási Lilla stb.

2. Egyháztársadalmi téren törekedtünk összehozni a lányokat, asszonyokat, fiatalokat, szépkorúakat, reformátusokat és más felekezettűeket (evangélikusokat és katolikusokat) minden hónap utolsó keddjén, amikor megbeszéltük terveinket, gondjainkat. Előadások által terjesztettük a kultúrát és a tudományt. Igyekeztünk mindig neves előadókat meghívni. Megtiszteltek minket többek között: dr. Gazda István (MTI), Dráfi Máttyás színművész, Banka Gabriella költő, Raab Henrietta színművésznő, dr. Dunkel Norbert orgonaművész, Szobiné Kerekes Eszter, Mészáros János Elek énekes, Kopócs Tibor művészettörténész, grafikus és festőművész, B. Tóth Klára

költő és festőművész, Nánássy Ildikó zongoratanár, Orgoványi Anikó költő és festőművész, dr. Baštrnák Ferenc sebészorvos, dr. Molnár Ferenc pszichiáter és sokan mások. Vannak szép emlékeink kirándulásainkról, amelyek lelkiünket melegengetik. Voltunk továbbá Nagycenken, Sopronban, Bécsben, Šachtičkyn, Pápán, Vizsolyban, valamint Komárom környékén kirándulni. 2013 decemberétől tagjai vagyunk a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének. Azóta családjaink négyszer voltak Budapesten a Parlamentben családi napon. Több előadáson vettünk részt Budapesten a Nemzeti Színházban, az Operában és a Baltazár Színházban. Szerveztünk továbbá igei, zenés, verses farsangi összejöveteleket is. Nyitottunk a város és az egyházak felé: a Csemadokban 2013. május 23-án Farkas Gáspár gondnok úr tartott előadást „Őseink öröksége” címmel a komáromi szekeresgazdák életéről.

Bekapcsolódtunk a XXII. és a XXIII. Harmonia Sacra Danubia Egyházzenei és Egyházművészeti Fesztiválba, melynek keretén belül dr. Körtvélyesi Piroska 2013. november 9-én a Szent Anna kápolnában Molnár Máriáról tartott előadást.

*Dr. Körtvélyesi Piroska előadása
a Szent Anna kápolnában*

2014. október 9-én „Református templomaink” címmel nt. Mátyási Lajos esperes úr képeit állítottuk ki a Csemadokban. Ezeket az alkalmakat közösen szerveztük a Csemadok Városi Szervezetével.

Továbbá részt vettünk a szlovák evangélikus testvérek összejövetelén. A magyar evangélikus testvérek szíves meghívásának is eleget tettünk, így együtt tölthettünk egy Istentől áldott adventi estét. Kétszer szerveztünk kézimunka kiállítást. Hála legyen az Úrnak ezekért a sikerekben gazdag, áldott alkalmakért.

3. Szeretetmunkánk végzésénél példaképpül szolgáltak az elődeink. Számos jótékony cselekedet bizonyítja munkánkat. A Napsugár csoporthoz tartozó halmozottan sérült ifjak, szüleik és nevelőik részére évente kétszer szerveztünk zenés igei alkalmat, szeretetvendégséggel, csomagosztással és kirándulással egybekötve. A halmozottan sérült fiatalok és szüleik részére foglalkozással egybekötött szakmai munkanapokat is szerveztünk. Továbbá háromszor szerveztünk jótékonyági hangversenyt a Timóteus-ház javára. Minden évben részt veszünk a Szeretethíd Kárpát-medencei önkéntes megmozdulásban. Az akció fő célja hídépítés az egyház és a társadalom között, az Isten és az emberek között, a segítségnyújtók és a rászorulóok között. Élelmiszerral és anyagi juttatással támogattuk

a többgyermekes rászoruló családokat, meglátogattuk idős testvéreinket a komáromi, aranyosi és a vágfüzesi idősek otthonában. A beteg nőegyleti tagjainkat is látogattuk. A nagykeszi Reménység Otthonban élő testvéreket is meglátogattuk és adománnyal támogattuk őket. A kárpátaljai testvéreinket pénzadománnyal támogattuk. A hajléktalanok étkezésére is adakoztunk. Pénzadománnyal támogattuk a Timóteus házat. Kupakokat és ruhákat gyűjtöttünk a rászorulóknak részére.

Szoros kapcsolatot tartunk fenn Magyar Református Nőszövetséggel és a Pápai Református Nőszövetséggel. Egész évben biztosítjuk az egyház rendezvényeinek háttér munkáját. A nőegylet a szakmai nap keretében előadásokkal és képzésként mutatkozott be háromszor a nagyközönségnek. Többször írtak rólunk a Dunatájban, a Kis Tükörben, a Carissimiben, a Hírek.sk és a Felvidek.ma hírportálon. Okunk van a hálaadásra, mert lépésről-lépésre előre jutottunk, úgy lelki, mint szellemi és anyagi szempontból sikerült megerősödnünk és gyarapodnunk. Mindezerért hálával tartozunk az Úrnak, hogy a ránk bízott feladatokat el tudtuk végezni. Köszönjük az Úrnak az erőt, egészséget és kitartást, amelyben részesített bennünket, hogy a jótékony gyakorlatában soha el nem fáradtunk, s fokozott erővel tudtunk munkálkodni az emberbaráti szeretet ápolásán és segítettük embertársaink problémáinak megoldását.

Külön köszönjük ft. Fazekas Lászlónénak és ft. Fazekas László püspök úrnak, valamint segédlelkészeinknek és gondnokainknak a segítségét. Köszönjük szponzorainknak az anyagi segítséget, főleg nőegyletünk pénztárosának, Varga Évának, aki már több éven keresztül támogatja nőegyletünket nagyobb összeggel.

Köszönet illeti továbbá vezetői tagjainkat, akik szilárd alapkövei az egyeletünknek, név szerint: Varga Éva, Hegedűs Margit, id. Mihalik Erika, Mihalik

Erika mérnök, Gaszó Mária, Fehér Erzsébet, akik minden szolgálatot készségesen vállalnak és az összejöveteleinket töretlenül látogatják és áldásos munkájukkal példaképpül szolgálnak a többi nőtestvérnek. Köszönetet érdemelnek azok a lelkes asszonytársaink is, akik szívükön hordozzák egyeletünket és szorgalmas munkájukkal segítik a nőegylet tevékenységét.

Szeretevendégség ft. Fazekas László püspök részvételével

Tudva, hogy minden alkalom, amikor összegyövünk a Krisztus nevében, az a bölcsse tétel alkalma, annak az isteni útmutatásnak, melyet Isten jelölt ki gyermekei számára, akik Őt szolgálják.

A Révkomáromi Protestáns Nőegylet krónikáját a következő igével szeretném befejezni: „*Ha valaki szól, mintegy Isten igéjét szólja, ha valaki szolgál, mintegy azzal az erővel szolgáljon, amelyet Isten ad, hogy mindenben Isten dicsőítések a Jézus Krisztus által, akinek dicsőség és hatalom örökkön örökké. Amen*” (Péter köz. I. lev. 4/11.).

1897. január 24-én Pongrátz Sándor, Takács Pál és Berinkey János javaslatára, Antal Gábor püspök és Tóth János segédlelkész egyetértésével a Kollégium nagytermében előadták a Kollégium nagytermében előadták a Protestáns Ifjúsági Egyesület megalakítási tervét. Időközben azonban hallottak arról, hogy az evangélikus ifjúsági egyesület alakulóban van, így 1897. január 31-én ideiglenesen megalakították a Komáromi Ev. Ref. Ifjúsági Egyesületet. Díszelnöke: Antal Gábor püspök-lelkész, elnök: Konkoly-Thege Béla, titkár: Oswald Kálmán, jegyző:

A Komáromi Ref. Ifjúsági Egyesület

Tárnok Gyula, pénztáros Keszegh István, ellenőr Jókai Lajos, háznagy Takács Pál, választmányi tagok: Berinkey Bálint, ifj. Tárnok Dezső, Mórocz Lajos, Csonka János, Pongrátz Sándor, Csukás Sándor, Hegyi István és Tóth Lőrincz. Az egyesületnek az alapítás évében 80 rendes és 200 pártoló tagja lett. Az alapszabályok belügyminisztériumi elfogadását követően az 1898. június 19-i közgyűlésen megalakult az egyesület. Alapszabályaiiban a valláserkölcsök élet fejlesztését és a közművelődés előmozdítását tűzte ki céljául.

A közművelődési feladatok elvégzése céljából 1897. március 7-én műkedvelő csoport alakult, melynek elnökévé Fülöp Zsigmond rendes tagot választották. A 35 fős műkedvelő-csoport először szavalatok, dal- és zeneelőadások formájában tett eleget kötelességének, majd látván a sikereiket, műkedvelő előadásokat rendeztek. A műkedvelő-csoport első nyilvános szereplése 1897. május 9-én volt, amikor a Kollégium nagytermében vallásos estélyt rendeztek, ahol még csak szavalatokkal, dalokkal, meg magánjeleetekkel szerepeltek. Az első előadásuk 1898-ban Maitz Rezső Baross utcai nagytermében volt, ahol „A kitünő vendég” című egyfelvonásos vígjátékot adták elő.

A darab nagy siker volt, így már 1898. augusztus 21-én Gabányi Árpádnak „Az apósok” című három felvonásos vígjátékát adták elő.

Az „Aposók” vígjáték szereplői
1898. augusztus 21-én:

Felső sor:

1. Tóth Lőrincz,
2. Jókay Lajos ságó,
3. Sulacsik Béla;

Középső sor:

1. Kollár Lajos,
2. Szabó Mariska,
3. Pongrácz Sára,
4. Galambos Irma,
5. Tóth Erzsi,
6. Marcsó József,
7. Galambos Lúdia;

Alsó sor:

1. Tóth Károly,
2. Fülöp Zsigmond,
3. Mészáros Lajos rendező

Fülöp Zsigmondot ifj. Sulacsik Lajos váltotta a csoport vezetésében, az ő nevéhez fűződik 1899. január 27-én a „Felhő Klári” című darab bemutatása, 1900. február 24-én pedig az „Ördög mátkája” című előadás. A továbbiakban még számos színművet állítottak színpadra, többek között Jókai Mór „Elátkozott család” című művét dr. Szijj Ferenc és Vargha Sándor lelkész rendezésében 1920. március 10-22-

ig játszották, áprilisban hétszer adták elő a „Göre Martsa lakodalma” című darabot, Jókai „Gazdag szegények” című regényét három felvonásban pedig június 12-én, 13-án, 19-én és 20-án.³⁹ Az „Elátkozott családot” 1921-ben előadták, a Jókai centenáriumon 1925-ben az „Aranyember” című színdarabot tekintette meg a nézőközönség.

³⁹ Értesítés. In: KGYM gyűjteménye

*Az Elátkozott család
1920-ban*

*Az elátkozott
család, 1921-ben*

*Álló sor:
Rácz Ferenc,
Csukás József,
Máthé István,
Pathy Nagy Mihály.*

*Göre Martsa
lakodalma 1920-ban*

*Felső sor:
Galgóczy Mátyás,
Fekete Gyula,
P. Nagy László,
Galgóczy Gyula,
Varga János,
Szakács István;
Álló sor: Kelemen Juliska
Bóday Zoltán,
Magyarics Lujza,
Csukás József,
Fehér Mariska,
P. Nagy Miklós,
Sonnenschein Móni;*

*Ülő sor: Tárnok Ilonka, Falu Aranka, Mórocz Péter, Kollár Lajos, Varga Sándor,
Joó Leonika, Csukás Lajos, Nagy Mariska Földön ülők: Szaday László, Windisch Imre,
?, ?, Varga István, ?, Végh és a Diákzenekar*

Az Aranyember 1925-ben

*„Parasztkisasszonyok”
- nép 3 felv. -1926-ban
Metlesits Kálmán,
Tóth Ilus, Deák János,
Bertha Erzsike,
Berkes Jolánka,
Szalay Ernő,
Farkas Béla sígő;
Talló, Göttl Bubó,
Cibor András,
Csukás Ilona,
Kollár Lajos rendező,
Joó Leonka,
Bihary Mihály,
Nike Ida, Kacz
József Gál, Kollár Lenke,
Hodosy István.*

Az ifjúsági egyesület 1902. november 19-én határozatot hozott a szeretetvendégségek rendezéséről, a hit-és valláserkölcsei élet erősítése érdekében. A vendégek ellátására a Protestáns Jótékony Nőegylet hölgytagjait kérték fel. Szépe Pálné, Baross Gáborné és Pázmándy Péterné közreműködésével az első szeretetvendégséget 1902. december 21-én megtartották. 1906-tól Soós Károly helyett Vargha Sándor hitoktató –lelkész lett az egyesület titkára, aki a tagok önképzésére tette a hangsúlyt: szavaló-estélyeket rendezett, vezette az egyesület énekkarát és a bibliolvasást. 1906-ban a régi helyett egy forgató, modern tekeasztalt vásároltak és megalapították a könyvtárt, kezelését Kollár Lajos választmányi tagot bízták meg. A reformáció 300. évfordulója alkalmából 1907. május 20-án Bocskay-ünnepélyt rendeztek.⁴⁰

1909. június 8-án Antal Gábor püspök 40 éves tanári és lelkészi jubileuma alkalmából a magyar református egyház vezetői jelenlétében, ünnepélyes körülmények között felavatták az egyesület zászlóját. A fehér selymezászló egyik oldalán látható az Úrvacsorai kehely, az Üdvözítő Krisztus emlé-

⁴⁰ Fülöp Zsigmond: A Komáromi Ref. Ifjúsági Egyesület Alapszabályai. Tíz év az egyesület történetéből. Komárom 1909

kezetére, a másik oldalán összefogott két kéz, a felebaráti szeretetre irányul. Felirata: „Légy hív mindig halálig!” A zászlóanyai tisztséget Antal Gáborné vállalta, a zászlórúdra kötött nemzeti színű szalagon a következő felirat állt: „Erős hit megsegít!” A zászlóavató beszédet Boross Kálmán kamocsai ref. lelkész mondta. A magánszemélyek és egyesületek a beszéd végeztével beverték a szegeket a zászló rúdjába. Antal Gáborné a következő szavak kíséretében végezte a szögbeütést: „Azon jó reménnyel ütöm be e szeget, hogy az ezen zászló alá sorakozó ifjúság sem jó, sem balsorsában ne felejtse el, hogy <<erős hit megsegít!>>”⁴¹

A Református Ifjúsági Egyesület zászlója

1905-ben megalakult a Bibliai iskola, az elemi iskolában szerzett valóságismeretek kiegészítésére és a konfirmált gyerekek hitbuzgóságának megerősítésére.

1919-ben Vargha Sándor lelkész és dr. Gaál Gyula főgondnok különös gonddal karolták fel az ifjúsági munkát. Vargha Sándor újrászervezte az Ifjúsági Egyesületet, melynek másodelnöke is lett. Az egyesület 25 éves jubileuma alkalmából, 1922-ben a Kollégium nagytermében leleplezték Vargha Sándor arcképét.

Az egyesületnek focicsapata is volt, első mérkőzésére 1913-ban került sor.

A komáromi ref. ifj. egyesület „fötbál” csapatának első mérkőzése alkalmából

⁴¹ Emléklapok a komáromi ref. ifj. egyesület 1919. évi június hó 8-án tartott zászlóavatási ünnepélyéről. Komárom 1909

Felső sor: Zolmestein V., Czumpf J., Bihary L., Fehér István, Vargha Sándor, Német Béla, Forgács N., Benke L.; Középen: Hegyi Zsigmond, Fehér Gyula, Fekete István. Alsó sor: Veisz Zsigmond, Balogh János, Freiber Ferenc, Gutai László, Töltési Sándor

Énekkarok

A rév-komáromi helv. hitv. egyházközség 1882. november 26-án tartott presbiteri gyűlésén jelen voltak: Jelen voltak Pap Gábor lelkész és Molnár Ádám főgondnok urak iker elnöklete alatt, Németh Károly algondnok, Foghtüy Dénes egyházi főügyész, Konkoly Thege Balázs adóbizottsági elnök, Konkoly Thege Pál, más világi főjegyző, Bulay Géza, Kossár Dezső, Fodor János, Csepy Dani, Szépe Pál, Both János tanító, id. Tóth János, Galambos Lajos, Bányai József, Gulyás János, Antal János, Gulyás Lőrincz, Rácz Dániel, id. Tóth József, Gulyás Ferencz, Vida János, Kecskés János, Taszi József, Pálffy Benedek, Csóka Máté, Seres István, Gulyás József, Dechij Ferencz, Csukás Sándor, Csukás Lőrincz, Gulyás Mihály, Fekete István és Mike Gáspár presbiterek, s az egyház ügyei iránt érdeklődő számos egyháztág, és alulírott jegyzőkönyvvezető.

A gyűlésen a református egyház kebelében működő két énekkar feladatmegosztásáról és elnevezéséről volt szó.⁴²

A *”rév-komáromi protestáns egyház első énekkara”* 13 éve, azaz 1869 óta működött rendszeresen. Célja, *„hogy a templomi és halotti énekeket, valamint nemzeti dalainkat négyes hangon betanulja, s ezeket részint templomi és temetési szertartásoknál, részint pedig előjőhető tisztelgéseknél alkalmazza.”* Az Alapszabályát teljes terjedelmében bevezették a jegyzőkönyvbe.

⁴² Jegyzőkönyvek az egyház irattárában

A „*rév-komáromi helvét hitvalló egyház földművelő énekkar*”-t a rév-komáromi h(elvét) h(itvalló) egyház földművelő tagjai mintegy harminc éve alapították és évtizedeken át intenzíven működött, majd több éven keresztül ez az egyház kebelében alakult első énekkar fennállott és közreműködött a halotti végtisztességtételek alkalmával, de nem működött rendszeresen. Aztán 2 éve újrászervezték és mára 140 pártoló tagja és 35 működő tagja van (Mórocz István, Kecskés János, Bese János, Sebestyén Sándor, Kecskés Lajos, Gulyás Mihály, Szikra András, Csukás Sándor, Mórocz Dani, Mézes István, Mórocz György, Mórocz Sándor, Tóth Károly, ifj. Pati Nagy Sándor, Mézes Zsigmond, Kossár Ferenc, Csukás Gáspár, Nagy József, ifj. Tóth József, Kelemen Sándor, Kossár József, Nagy Gáspár, ifj. Tóth András, Tóth Károly, Tóth Ferenc, id. Nagy Lajos, ifj. Nagy Lajos, Rác Benő, Tassy László, Száky Zsigmond, Berky Zsigmond, Erdélyi Kálmán). Vezetőjük Sulacsek Lajos kántor, aki 1880. június 10. óta énekleckéket is tart. A tanításhoz szükséges filharmóniumot a besztercebányai tanműhelyből 200 forintért vettek.

Ez a régi énekkar 1880. május hó 3-án alapszabályait is megalkotta és céljával az alábbiakat tűzte ki: „*hogy az egyházi és halotti énekeket, úgy világi dalokkal összhangzóan betanúlja s az előbbieket egyházi és halotti szertartásoknál, az utóbbiakat társas körökben a világi és halotti szertartásoknál, az utóbbiakat társas körökben e világi ünnepélyességek alkalmával előadja; valamint hogy az ifjúság művelődését, képezését előmozdítsa s minden szép és nemes iránti érdeklődését felébressze és fejlessze.*” Ez az énekkar tehát 1852-*alakult és egy hosszú, elhanyagolt időszak után 1880-ban kezdtek újra aktívan dolgozni.*

A gazdák énekkara 1880 körül Felső álló sor: Kossár József, Komáromi Lajos, Mórocz Péter, Csukás Gáspár, Csukás Lajos, Kacz László, Gulyás Antal, Dechy István; alsó álló sor: Kossár Ferenc, Tóth Mihály, Mórocz Sándor, Nagy László, Csukás Zsigmond, Veres Tóth József, Möricz György, Mézes István, Erdélyi István, Mézes Sándor; ülő sor: Kecskés Lajos, Mórocz Dániel, Kecskés János, Kálmiczky János karnagy, Bese János, Pati Nagy Sándor, Bajcsy Ferenc, Szikra András; földön ülnek: Kelemen István, Mórocz István

A gazdák énekkara 1926-ban Felső sor: Pati Nagy Mihály (Széna tér), Csukás István (Pandató u.), ifj. Kossár János (Tolnai u.), Kossár Lajos (Gazda u.), Vargha Gábor (Tó u.), Csukás József (Pandató u.), Pati Nagy Kálmán (Kereszt u.), Kacz Endre (Megyercsi u.), Kecskés János (Gazda u.); középső sor: Tóth Mihály (Vármegye u.), Csukás János (Megyercsi u.), Komáromi Lajos (Kisér sor), Pati Nagy Sándor (Tolnai u.), Máthé István (Víz u.), Kossár István (Gazda u.), Pati Nagy Gáspár (Kereszt u., Temető sor), Pati Nagy Miklós (Rozmaring u.), Száky Zsigmond (Kereszt u., Hosszú u.), Tárnok Imre (Tó utca), Pati Nagy Sándor (Gazda u.); ülő sor: Pati Nagy Lőrincz (Kereszt u.), Mórocz Lajos (Vármegye u.), id. Mórocz Péter (Megyercsi u.), Pati Nagy Sándor (Gazda u.), Tóth István karnagy, Dr. Mohácsy János elnök, Füßy Kálmán országgyűlési képviselő (Mező u.), Bajcsy Ferenc (Megyercsi u.), Csukás Sándor (Megyercsi utca)

Komáromi ref. egyház földművelő tagjainak énekara 1881. augusztus 20-án részt vett Jókai Mór emléktáblájának az avatásán, Foghtty Dénes elnök vezetésével.

A küldöttség tagja volt Kecskés János (1845-1920).

A résztvevők ezt a fényképet kapták emlékül.

1897-ben megalakult az első iparos énekkar Sulacsik Lajos vezetésével, és a földműves énekkar Kálnicki János vezetésével.⁴³

Komáromi Ref. Első Énekkar

A Komáromi Ref. Első Énekkar alapszabályát a közgyűlés 1909. május 9-én fogadta el. Az egyesület elnöke Csepi Dani, a főjegyzője Fülöp Zsigmond volt. Az alapszabályt azonban csak 1913. október 12-én fogadta el a m. kir. belügyminiszter. Az énekkar célja a „templomi és halotti énekeknek, valamint világi dallamoknak s különösen nemzeti dalainknak összhangzóan való betanulása, ezeknek a templomi és temetési szertartásoknál eljöheto ünnepélyesség alkalmával való előadása, s ez által az egyházi szertartások magasztosságának emelésére, valamint a szép és nemes iránt való érdeklődés fejlesztésére való érdeklődés fejlesztésére való közreműködés.” Az énekkar felkérésre köteles fellépni az egyházi- és gyászszertartásoknál, de a választmány engedélyével nyilvános előadásokon is szerepelhetnek. Templomi szertartásoknál és világi ünnepségeken díjazást nem igényelhet, de temetések alkalmával csak díj fizetése ellenében működhetett.⁴⁴ Az Énekkar tagja volt a Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetségnek és rendszeres résztvevője volt az országos Dalosünnepnek. A IV. dalosünnepet 1938. június 5-én Komáromban rendezték. Ezen Teleky Miklós karnagy vezényletével a „Fehér virágok” című dalt adták elő.⁴⁵ 1941. június 22-én ugyancsak Komáromban rendezték meg a Vármegyei Dalosünnepélyt, ahol „Dicsőő Emléklapot” kaptak.

⁴³ Fülöp 1931 és 1938, 1939

⁴⁴ A Komáromi Ref. Egyházi Első Énekkar Alapszabályai. Komárom 1914

⁴⁵ Mácza Mihály: A Csehszlovákiai Magyar Dalosszövetségnek országos dalosünnep Komáromban 1938-ban. In LIMES '90/145-55.

Énekkari próba a templomban

Kamarakórus 1957-ből

Meghívó.

A „KOMÁROMI EV. REF. IFJUSÁGI EGYESÜLET“
SAJÁT ALAPJA JAVÁRA

1899. ÉVI JANUÁR MÓ 14-İK NAPJÁN ÖZV. FABIÁN JOZSEFENÉ TERMEIBEN
ÉNEK-, MAGÁNJELENET- ÉS SZAVALLATTAL EGYBEKÖTÖTT ZÁRTKÖRŰ

TÁNCZESTÉLYT

RENDEZ.

melyre kívül czimzett urat (és b. családját) tisztelettel meghívja

A RENDEZŐSÉG.

Belépti díj: személyjegy 70 kr. családjegy 1 frt 50 kr.

KEZDETE ESTI 8 ÓRAKOR

Az estélyen Lévai Adi zenekara játszik.

Ezen meghívó másra át nem ruházható. — Felülfizetéseket köszönettel fogad s hírlapilag nyugtáz
A RENDEZŐSÉG.

Műsor.

1. „Dalra barátim“ (Stroch) előadja: az ev. ref. egyházi I-ső énekkar.
2. „Szeretem a nőket“ (Rudnyánszky) előadja: Farkas Péter.
3. „Völgyi rózsá“ (Hermes) előadja: az ev. ref. I-ső énekkar.
4. „Pázmány lovag“ (Arany J.) előadja: Pongrácz Sándor.
5. „Magyar népdalok“ (czimbalom-szóló) előadja: Keresztessy József.
6. „Tót táncmester“ (Gabányi) előadja: Mészáros Lajos.
7. „Nemzeti zászló“ (Huber K.) előadja: az ev. ref. I-ső énekkar.

3 havi tagdíj 30 - beiratás

Belépési nyilatkozat,

melylyel alulírott (született Komárom ban,
megye, 1901 évben, Jan. ben,
foglalkozásra nézve Ter. vallásu

) a Komáromi
Ref. Ifjusági Egyesületbe mint rendes tag — havi 1. K.
tagdíj fizetésének kötelezettsége mellett — belépni óhajtok.
Kelt Komáromban, 1930. évi 27 hó 2 n.

Ajánlja:

Kovács József
egyesületi tag.

Károlyi László
alíírás.

Református Diakónia

Az első diakónusok 1930. szeptember 7-én tették le a templomban az Úrasztalánál az esküjüket: Antal Dénes, Bajkay János, Berza László, Bíró Imre, Cserekley János, Csonka Sándor, Czibor Géza, Czirók Béla, Erdélyi Elek, Édes József, Farkas Bálint, Feél Lajos, Fehér István, Gyarmathy Dániel, Kalitza Sándor, Mórocz László, P. Nagy Mihály, P. Nagy Miklós, Rózsa Pál, Szalay Mihály, Tárnok Károly, Tóth József, Virágh Vince és Virágh István.

A Diakónus Testület, első sorban 1. Csukás József, 3. Farkas Gáspár, 6. Galambos Zoltán tiszteletes, mögötte a második sorban id. Bacskor János

A szolgálat keretében látogatták a szórványokat, vasárnapi gyermekmisziót kezdtek, a szegény gyermekek étkeztetésével, a szegény tanulókat felkarolták, a református szegényházat a gondjaiba vették, és lelki térképet készítettek a város református lakosságáról. 1937-ben a presbitérium elhatározta a modern református szegényház felépítését. A második világháború okozta borzalmak enyhítésében is kivették a részüket: sebesülteket látogattak és segélyeztek, a rászorulóknak ruhákat gyűjtöttek. A második világháború után a diakónus szolgálat iránya és minősége megváltozott: nagyobb hangsúlyt kaptak benne a körzeti és kórházi munkák.⁴⁶

⁴⁶ A komáromi református diakonátus húsz éve. In: Szerk.: Fazekas Zsuzsanna Rész szerint ... Galambos Zoltán lelkipásztor írásai, előadásai, igehirdetési születésének 120. és halálának 40. évfordulója alkalmából. Komárom 2014, 152-160.

Galo Vilmos

A komáromi Timótheus Szövetség története⁴⁷

„Senki a te ifjúságodat meg ne vesse, hanem légy példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a léleekben, a tisztaságban.”⁴⁸
(1Tim 4,12)

Az észak-komáromi reformátusok körében az 1930-as évek első felétől lelki ébredés⁴⁹ bontakozott ki. Ennek kétségtelen jelei voltak, hogy megnövekedett a templomlátogatók száma, egyre több vallásos összejövetelt, bibliaórát és házi istentiszteletet tartottak, valamint, hogy bizonyos személyek, családok köré csoportosulva kis lelki közösségek formálódtak, melyek rendszeresen összegyűltek bibliát olvasni vagy imádkozni.⁵⁰

A komáromi református bibliakörös fiúk konferenciája Magyarországon, 1933 júliusában

Az ébredés hulláma nem hagyta érintetlenül a református ifjúságot sem. A fiatal helyi segédlelkész, Tóth Kálmán,⁵¹ a bencés gimnázium református fiúdiákjainak 1932-től bibliaórákat indított. Kezdetben ugyan csak 4-5 tanuló látogatta az összejöveteleket, de a résztvevők száma és lelkesedése idővel egyre növekedett. Formálódó csoporttudatuknak a jele volt, hogy „református bibliakörös fiúknak” kezdték magukat nevezni.⁵²

Tóth ebben az időben került közelebbi kapcsolatba az ország egyik legnagyobb hatású református evangelizátorával, Nehézy Károllyal, aki a húszas években a Komáromhoz közeli Marcelházán szolgált, ahol ösztönzésére a helyi bibliakör tagjai egy árvaotthont létesítettek. Az árvaház a '30-as évek elején

⁴⁷ A komáromi Timótheus Szövetség történetét kérésünkre Galo Vilmos történész, az észak-komáromi Duna Menti Múzeum munkatársa írta.

⁴⁸ A Timótheus Szövetség jelmondata.

⁴⁹ ébredés – tömegeket megmozgató vallási-hitbuzgalmi megújulás

⁵⁰ Farkas János önéletírása, kézirat, é. n. Róth Jánosné (Réde) tulajdonában. 35.

⁵¹ Életére lásd Galo Vilmos: „Jézus Krisztus együgyű szolgája”. Tóth Kálmán református lelkész élete és munkássága (1904–1956). In: Makkai Béla (szerk.): A Felvidék krónikása. Tanulmányok a 70 éves Popély Gyula tiszteletére. Budapest 2014, 215–229.

⁵² Tóth Kálmán jelöletlen kézírata a szlovákiai református ifjúsági munka kezdeteiről. Kalocsay Márta (Fót) tulajdonában. 4.; Református Ifjú, 1934. 2. évf. 6. sz. 6.

a Léva melletti Kiskoszmályra költözött egy emeletes kastélyépületbe, melyben hamarosan több mint negyven árváról gondoskodtak, Nehézy pedig Kisújfalu lelkésze lett. Működése nyomán a Vág és a Garam közti terület református gyülekezeteiben egy széleskörű kegyes (pietista)⁵³ vallásos ébredési mozgalom bontakozott ki (kiskoszmályi mozgalom), mely az evangelizációt és szociális munkát tekintette fő feladatának.⁵⁴

Hamarosan a Tóth lelki vezetése alatt álló „bibliakörös fiúk” is a Nehézy által képviselt kegyességi irányzat képviselőjévé váltak, és 1934-ben csatlakoztak a kiskoszmályi mozgalomhoz. Felvették a Timótheus Szövetség nevet, magukat pedig Timótheusoknak⁵⁵ kezdték hívni. Tevékenységüket ezt követően a kiskoszmályi mozgalom ifjúsági munkájaként határozták meg.⁵⁶ A Szövetség a '30-as évek második felére már kikristályosodott elvekkel és határozott programmal rendelkezett. Ezek szerint a *„Timótheus Szövetség azon református ifjaknak szabad társulása, akik Isten törvényét, a Bibliát a maguk életére nézve kötelező zsinórmértéknek ismerik el, aszerint élnek, és szakítva minden világiassággal, teljes erejükkel, idejükkel és pénzüikkel Isten országának az ifjak között való terjesztésén dolgoznak a szeretetszolgálatban, bel- és külmiszsióban, valamint családi életükben és polgári hivatásukban.*⁵⁷

A szövetség tagjai széleskörű munkát fejtettek ki Komáromban és környékén, melynek fókuszában kezdetben az ifjúsági evangelizáció állt (vasárnapi iskola, bibliakörök, tanoncmiszió, ifjúsági konferenciák stb.), a Timótheus árvaház felépítése (1938) után viszont tevékenységükben egyre nagyobb hangsúlyt kapott a szociális- és nevelőmunka.⁵⁸

A Timótheusok 1936 végén határozták el, hogy átveszik a kiskoszmályi mozgalom árvaházaiban (Kiskoszmály, Léva) nevelt fiúárvák gondozását, és számukra egy árvaotthont építenek Komáromban.⁵⁹ Ideiglenes megoldásként kibéreltek egy kétszoba-konyhás lakást a Vág-Duna soron, melyben 1937. szeptember 1-jétől tíz gyermekkel megnyitották az intézményt.⁶⁰ Közben folytak az előkészületek egy emeletes, 65–70 személy befogadására alkalmas árvaházi épület felépítésére. A Vág bal partján, a várostól ingyen kapott két hold telken 1938 tavaszán kezdődött meg az építkezés, mely ugyanezen év

⁵³ A pietisztikus kegyesség az üres, formális hiteléttel szemben a személyes vallásosságra és a gyakorlati keresztény életre helyezi a hangsúlyt.

⁵⁴ A kiskoszmályi mozgalom történetére bővebben lásd Szűcs Ferenc: „...mint tyúk a kicscsirkéit”. Nehézy Károly élete és szolgálata. Szentendre, 2012. és Tóth Kálmán: Kősziklára épített ház. A kiskoszmályi mozgalom ismertetése. Pápa, 1942.

⁵⁵ Timótheus a Biblia szerint Pál hűséges kísérője és tanítványa volt. A „bibliakörös fiúk” benne vélték felismerni a hívő ifjú tökéletes eszményképét. Hajnal, 1934. IV. évf. 12. sz. 12.

⁵⁶ Tóth Kálmán: Légy példa! A Timótheus Szövetség ismertetése. Komárom, é. n. [1939] 4.
⁵⁷ Tóth, 3.

⁵⁸ A Timótheus Szövetség történetére bővebben lásd Galo Vilmos: A Timótheus Szövetség története, kézirat, a szerző tulajdonában, 2017.

⁵⁹ Hajnal, 1936. VI. évf. 12. sz. 7.

⁶⁰ Tóth Kálmán: Gazdag szegénység. A komáromi református Timótheus árvaház története az 1937–38. években. H. n. [Komárom], é. n. [1938]. 8–9.

őszére már olyan fázisba jutott, hogy az árvák be is költözhettek az építői által Timótheus-palotának keresztelt épületbe. A munkálatok túlnyomó részét maguk a Timótheusok végezték, önkéntesen.

Református árvaház

Nappali

Komárom

Háló

A Timótheus palota 1940 körül

A költségek egyik felét adományokból, a másik felét kölcsönből fedezték.⁶¹ Az árvaház felépítése komoly politikai változásokkal esett egybe: az első bécsi döntésnek köszönhetően Komáromot visszacsatolták az anyaországhoz, mindez azonban a Szövetség működésében nem hozott gyökeres változást.

A Timótheus-palota hamar megtelt; 1942-ben a teljesen elkészült épületnek, melyben internátus és tanoncotthon is helyet kapott, már több mint hatvan lakója volt.⁶² Mivel az árvaház folyamatosan helyhiánnyal küzdött, ezért a tanoncotthont fokozatosan leépítették, az internátus pedig külön épületet kapott a Zámory utcában.⁶³

Az árvaházi és internátusi gyermekek tanulmányait nagy szigorral felügyelték. Az intézmény egyfajta szak-kollégiumként is működött, mivel az iskolai tananyag mellett gyorsírást, idegen nyelveket és zenét is tanultak.⁶⁴ De gondot fordítottak a gyermekek vallásos lelki nevelésére is, melynek az evangéliumi (Ichthüs) cserkészet⁶⁵ volt az egyik legfontosabb eszköze.⁶⁶

⁶¹ Galo Vilmos: A Timótheus... i. m. 19–20.

⁶² Kiskoszmály, 1943. XIII. évf. 3. sz. 5.

⁶³ Beszámoló a „Lakatos Károly fiai Református Diákotthon” 1943/44. évi működéséről. Kézirat. Zalaba Zoltánné (Dunaszerdahely) tulajdonában.

⁶⁴ Szenci László: Árvaságtól boldogsáig. Szekszárd, 2010. 39.

⁶⁵ Az Ichthüs cserkészet a keresztyén és nemzeti alapokon álló magyar cserkészmozgalmon belül nyomatékosan a vallásra helyezte a hangsúlyt.

⁶⁶ Galo Vilmos: A Timótheus... i. m. 26–27.

A második világháború vége a szlovákiai magyarságnak az 1938 előtti területi visszarendeződést, majd a jogfosztottság éveit hozta. A csehszlovák hatóságok a Béthel Egyesületet, mely a kiskoszmályi mozgalom hivatalos megnevezése volt, mint „állami szempontból megbízhatatlan” szervezetet 1947. szeptember 1-jével feloszlatták, vagyonát pedig – köztük a Timótheus-palotát – elkobozták.⁶⁷ Ezzel gyakorlatilag felbomlott a Timótheus Szövetség is, melynek számos tagja Magyarországra távozott.

A komáromi árvaház létrehozása és működtetése a Timótheusok legjelentősebb teljesítménye volt. Fontos hangsúlyoznunk, hogy az intézmény fenntartásának a költségeit döntő mértékben adományokból fedezték, az alkalmazottak pedig önkéntesen, fizetés nélkül dolgoztak.⁶⁸

Leventék a Timótheus-árvaházából, hátul Csukás Zsigmond segédlelkész-nevelő, 1943 körül

Timótheus konferencia 1946-ban

Hitmélyítő konferencia az 1940-es évek elején

A Timótheus-palota lakói az 1940-es években

⁶⁷ Štátny archív v Nitre, pob. Komárno, fond Okresný národný výbor v Komárne, 366. d., III. ref. 267/1949/59.

⁶⁸ Tóth Kálmán: Kősziklára... 25, 31.

A már idősödő Timótheusok 1985-től évi rendszerességgel újra találkozókat szerveztek a Kisbér melletti Rédén. Az utolsó összejövetelüket a csehszlovákiai Marcelházán tartották 1990-ben, melyen a kiskoszmályi mozgalom egykori „baráti köreinek” még élő tagjai is részt vettek. A Timótheusok emlékét Észak-Komáromban a mai napig őrzi az általuk emelt árvaházi épület, a Timótheus-palota, melyet a református egyház a kilencvenes években az államtól visszakapott, felújított, és benne 2017-től újra egy szociális intézmény (idősek otthona) kap helyet.

Árvaházi gyerekek és nevelők a Timótheus-palota előtt, 1942 körül

A 640. számú Timótheus cserkészcsapat 1942 körül

A református egyház által Felújított Timótheus-palota

Egyéb egyházközségi csoportok

*Vasárnapi iskolai vezetők konferenciája Ekecsen a 30-as évek elején id. Victor Jánossal.
Ülők balról: Csekes Béla, Nagy Nándor, Victor János, Beke Kálmán, Szabó Tinike
(réthei tanárnő), Szekeres Emília. Allók: Kiss János, Nehézy Károly, Pap Béla,
Gáspár József, Galambos Zoltán, Tóth Kálmán, Végh Kálmán*

Vasárnapi iskolai kirándulás. Bal szélén Könyves István s. lelkesz, jobb szélén Major László

Férfi Bibliakör 1961-ben. A Kör egész évben minden vasárnap 11-12-ig együtt van. A képen ülő sor: Lajos József szabó diák, Szabó István lakatos, presbiter, Csukás József gazd. presb., Kopócs Endre trafikos diák, Nagy Sándor asztalos kurátor, Galambos Zoltán lelképásztor, Kelemen István kurátor, Komjáthy István ny. főjegyző, presbiter, Édes József csizmadia presbiter, Orbán Ferenc egyházi, középső sor: Cserepes Béla jegyző diák Hegedűs András ny. altiszt, presbiter, Lévai Presbiter, ifj. Mórócz Lajos, Virágh Lajos kurátorok, Balogh István lakatos, presbiter, id. Mórócz Lajos presbiter, Gergely Mihály ny. rendőr diák. Hátsó sor: Töltéssy Dénes ny. börtönőr, Szénássy Sándor tisztségviselő presbiter, Nagy Sándor munkás diák, Kósdai Vilmos munkás presbiter, Pap Dániel theol. stud., Rátz Béla gazd. presbiter, Hajmássy Lajos sofőr presbiter, ifj. Kapitány Ede

Háztartási Alkalmazottak Bibliaköre 1936-ban

Ágendázók/Konfirmandusok

Légy hív mindhalálíg!

Konfirmációi emléklap

Kecskés László
Jópinum. 2. o. t.

született megkereszteltetett

hitében megerősítettet a Ref. Ther. Egyházban
Kelt Komárom, 1925. máj. 21.
Jelautos Jella
ref. 1. lelkes:

3

A Hamburgi Magyar Kivándorló-Misszió.

Kecskés László Konfirmációi emléklapja 1925-ből

Az ágendázók csoportképein 1938-ig Fülöp Zsigmond főgondnok, Galambos Zoltán, lelkipásztor és Pati Nagy Sándor algondnok ülnek középen.

*Középen: Fülöp Zsigmond főgondnok, Galambos Zoltán
lelkipásztor, Mórocz László algondnok*

*Középen Nagy István káplán, Antal Gábor hitoktató lelkész, dr. Soós Imre főgondnok,
Galambos Zoltán lelkipásztor, Csízi István gondnok, Pati Nagy Mihály algondnok
és Tóth Mihály segédlelkész*

1947: Tóth Mibály s. lelkész, Dr. Soós Imre főgondnok, Galambos Zoltán lelkipásztor, VirághVince főgondnok

1951: Dr. Soós Imre főgondnok, Galambos Zoltán lelkipásztor, Könyves István

1953: Nagy László kurátor, Bihary Mihály s. lelkész, Dr. Soós Imre főgondnok, Galambos Zoltán lelképásztor, Virágh Vince algondnok, Kelemen István gondnok

1954: 1. Dr. Soós Imre 2. Galambos Z. 3. Virágh Luisa 4. Pázmány B.

1955: Farkas Gáspár kurátor, Dr. Antal József főgondnok, Dr. Soós Imre tb. főgondnok, Galambos Zoltán lelkipásztor, Komjátly István gondnok, Hanesz Sándor s. lelkész

1956: Pázmány Dénes elnöki tanácsstag, Kelemen István kurátor, Dr. Soós Imre tb. főgondnok, Galambos Zoltán lelkipásztor, Dr. Antal József I. kurátor, Farkas Gáspár kurátor, Tuba Lajos s. lelkész, Fél Lajos elnöki tanácsstag

1958: Borza B., Antal J., Soós I., Galambos Z., Kelemen I.

1959: Mórocz L., Nagy S., Galambos Z., Kelemen I., Virágh L.
1960: Ifj. Mórocz Lajos, Nagy Sándor kurátorok, Dr. Soós Imre tb. főgondnok, Galambos Zoltán lelkipásztor, Kelemen István, Virágh Lajos kurátorok, Komjátly István tb. kurátor

1961: Balról. Komjátly István, Nagy Sándor, Galambos Zoltán, Kelemen István, Virágh Lajos, Ifj. Mórócz Lajos.

1962: Mórócz Lajos, Nagy Sándor, Galambos Zoltán, Kelemen István, Komjátly István, Virágh Lajos

A komáromi református egyház lelkészei⁶⁹

1535-1542: Plechner Márton; 1542-től katonai lelkészek a várban: Zchorrt István, Pfeiningner M. Fános, Hosius János, First N., Singelius Bálint; 1562-1563: Huszár Gál reformátor, 1580: Novai /Síró/ Ferenc első rendes lelkész, 1603: Keresztes Dániel.

Előlelkészek: 1608-1615: Dobronczki Miklós püspök-lelkész; 1615-1624: Péczeli Király Imre; 1615-1624: Kossa Magyar /Ágh/ Jakab; 1632-1652: Csúzi János; 1652-1654 Súri Lőrinc; 1655: Nógrádi István; 1670: Szondy István; 1683-ig még jártak be lelkészek szolgálni a komáromi gyülekezetbe; 1683-1704: hús évig egyáltalán nem prédikálhattak Komáromban; 1704-1711: minden sátoros ünnepre 2-2 lelkész vidékről bejöhetett; 1711-1715: a pestis miatt nem volt szabad behozni lelkészt; 1715-1731: engedély nélkül, a legnagyobb titokban és igen nagy kockázat árán jöhetett be; 1731-1783: A Carolina Resolutio után egyáltalán nem volt prédikátor Komáromban, egészen az Edictum Tolerantiae-ig; 1783-1857: ismét két lelkészi állás; 1783-1792: Péczeli József; 1792-1806: Mindszenty Sámuel; 1806-1812: Farkas János; 1813-1835: Kolmár József; 1836-1844: Szondy László; 1845-1876: Nagy Mihály püspök; 1876-1878: Segédlelkészek; 1876-1896: Pap Gábor püspök; 1857-Től egy lelkészi állás; 1897-1914: Antal Gábor püspök; 1915-1918: Németh István; 1920-1924: Vargha Sándor; 1925-1971: Galambos Zoltán; 1971-1972: beszolgálás: Kossár András, Dunamocs; 1972-1988: Horváth Zsigmond püspök; 1991-től Fazekas László.

Másodlelkészek: 1611-1612: Pölöskey /Bölcskey/ István; 1612-1613: Tolnai István; 1614: Szenczi Molnár Albert; 1622: Marosi János; 1670: Csúzi Cseh Jakab; 1783-1792: Mindszenty Sámuel; 1792-1795: egy segédlelkész; 1795-1806: Farkas János; 1807-1833: Tóth János; 1833-1835: 2 segédlelkész; 1836-1856: Tüdös József; 1857-től szünetel a II. lelkészi állás betöltése.

Püspöki Titkárok: 1896-1902: Osvald Kálmán; 1903-1905: Soós Károly; 1906: Nagy Kornél; 1907-1908: Besse Lajos; 1909-1910: Pongrácz József; 1911-1913: Fazekas Mihály; 1914-1916: Vass Vince; 1914-1917: Györi Elemér; 1914-1919: Varga Sándor hitoktató.

Segédlelkészek: 1792-1794: Pázmán Péter; 1812-1813: Faggyas Mihály; 1814-1815; 1823: Csepy Mihály; 1829-1830: Czike Károly; 1829-1830: Galambos László; 1831: Varjú István; 1831-1832: Csirke Dániel; 1831-1832: Somogyi Zsigmond; 1832-1834: Patay János; 1833-1834: Domján Dániel; 1834: Kováts József; 1834: Szabó Pál; 1835: Tóth Ferenc; 1835-1836: Vöröss István; 1835-1837: Kováry Albert; 1836: Söröss Lajos; 1937; 1940-1941: Virágh Vince; 1938, 1941-1947: Tóth Mihály; 1838-1839: Keresztúri József; 1841-1843: Patkó Sámuel; 1844-1847: Czike János; 1845-1852: Soós Károly; 1849: Kemenczki Lajos; 1849-1851: Zsemlye Károly; 1853-1860: Vida Ferenc; 1857-1862: Vámos István; Vályi Lajos; 1859, 1863: Csorba István; 1862: Pázmány Dániel; 1862-1867: Szekeres Mihály; 1863-1867: 1867-1869: Pápay Leander; 1867-1869: Czirók János; 1868-1869: Ónody Zsigmond; 1869-1870: Kocsy Lajos; 1869-1873: Veres

⁶⁹ Összeállította: TUBA Lajos

Ede; Kováts Lajos; 1871-1872: Csontos Károly; 1872-1873: Kiss Pál; 1873-1874: Kiss Béla; 1873-1874: Szüics László; 1874-1876: Beödök Pál; 1876-1883: Pap Elek; 1876-1878: Szabó Zsigmond; 1878-1883: Balahó Antal; 1883-1884: 1883-1885: Tóth Kálmán; Szabó Imre; 1884: Borza Mór; 1885-1886: Öllos Károly; 1885-1886: Rác István; 1886-1888: Mórocz Mihály; 1886-1890: Kúr Géza; 1888-1891: Gyalókey László; 1890, 1892: Végh Béla; 1890-1891: Hajdú András; 1890-1892: Tuba Gáspár; 1891: Nagy Kálmán; 1891-1892: Bajcsy Gyula; 1893-1894: Vályi Miklós; 1893-1895: Boross Kálmán; 1893-1898: Kovács Vince; 1894-1897: Tóth János; 1895-1897: Nemes Kálmán; 1897-1898: Hankó Gyula; 1897-1899: Vargha Károly; 1898-1901: Rác Elemér; 1900-1902: Csiba Imre; 1902-1903: 1903-1908: Tóth Kálmán; 1903-1913: Vargha Sándor; 1908-1909: Németh József; 1903: Patay Árpád; Gulyás Lajos; 1909-1910: Sáhó I.; 1909-1911: Galambos János; 1910-1911: Szüics Ferenc; 1911-1915: Benedek József; 1914-1915: Kurucz Gyula; 1915-1916: Szabó I.; 1916-1921: Vágó Ede; 1916-1927: Mokok Kálmán; 1922: Tuba Károly; 1922: Vargha Dezső; 1922-1924: Borza Zoltán; 1923: Dukon Béla; 1924: Galambos Zoltán; 1924: Lelkes Ferenc; 1924-1925: Zsemlye Lajos; 1925: Nagy Sándor; 1925-1926: Tóth Béla; 1926-1928: Parais Árpád; 1928-1929: Kossár István; 1929-1930: Kalitza László; 1930-1931: Czirók Béla; 1930-1934: Kelemen Kálmán; 1931-1934: Tóth Kálmán; 1935-1936: Mikula László; 1935-1937: Boross Kornél; 1937: Urbán Károly; 1937-1939: Mikes László; 1938: Brányik Sándor; 1938, 1940/42/: Martsa Dániel; 1938-1940: Rác László; 1940: Kalmár Kálmán; 1941: Csukás Zsigmond; 1941-1944: Antal Gábor hitoktató; 1942: Nagy István; 1942: Pöör J.; 1942-1944: Molnár Bálint; 1942-44; 1946-47: Vörös Béla; 1943-1944: Konkoly István Tábori Lelkész; 1945: Kossár András; 1947-1951: Könyves István; 1952-1953: Bihary Mihály; 1955: Hanesz Sándor; 1955-1957: Tuba Lajos; 1957: Kotsánszky Dániel; 1958-1959: Borza Zoltán; 1974: Szabó Károly; 1981: Tóth Mihály; 1986-1989: Fazekas László.

Jelenlegi lelkészek

Ft. Fazekas László 1961. június 12-én született Tiszacsernyőben. Gyermekkorát Kistárkányban töltötte. A királyhelmeci gimnázium elvégzése után a prágai Comenius Evangélikus Teológiai Fakultáson tanult tovább, közben I évet ösztöndíjjal Halléban töltött a Martin Luther Egyetem Teológiai Karán. Tanulmá-

nyait 1986-ban fejezte be. 1986. október 30-tól 1989. június 30-ig segédlelkész-ként szolgált Komáromban Horváth Zsigmond püspök mellett. 1987-ben házasságot kötött Tamás Zsuzsannával, három gyermekük született: László (1988), Máté (1991) és Zsuzsanna (1994). 1989. július 1-jétől Léván szolgált helyettes lelkészként. 1990-ben a komáromi református gyülekezet pályázatot hirdetett az üresen maradt lelkési állásra. A gyülekezet presbitériuma, majd az egyházköz-ség lelkipásztor választó közgyűlése Fazekas Lászlót választotta meg, beiktatását 1991 júniusában Mikó Jenő, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke végezte. 2003. június 1-től a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház gyülekezeti püspök-helyettesé, 2008-ban pedig püspökké választották. Beiktatását Nt. Erdélyi Géza nyugalmazott püspök végezte 2009. február 14-én ünnepi istentisztelet keretében Komáromban. Fazekas László püspök jelenleg a második hatéves ciklusát tölti, amely 2015. január 1-jén kezdődött. 2015. január 17-én a rimaszombati református templomban ünnepi istentisztelet keretében Csűry István királyhágómelléki püspök iktatta be Fekete Vince főgondnokkal együtt. A IX. Zsinat alakuló ülésére több hazai és külföldi püspök is meghívást kapott.

Ft. Fazekas Lászlóné Tamás Zsuzsanna Királyhelmeccen született 1967. november 22-én. Gyermekkorát Nagyráskán töltötte, a kassai gimnáziumban érettségizett. Teológiai tanulmányait a prágai Károly Egyetem Teológiai Karán 1991-ben fejezte be. 1992. január 1-jétől 1994. december 31-ig a tanyi gyülekezetben szolgált. 1995. január 1-jétől 2001. december 31-ig a komáromi gyülekezetben segédlelkész, 2002-től megválasztott lelkész. 1987-ben feleségül ment Fazekas Lászlóhoz. Nt. Fazekas Zsuzsannával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 2-án.

A lelkési feladatok mellett, miután 2009-ben magyar nyelv és irodalom – hitoktatói szakon végeztem a komáromi Selye János Egyetemen, 2 évig hittant tanítottam a komáromi Marianum Egyházi Gimnáziumban. Nagyon szerettem tanítani, de aztán egyszerűen nem fért már bele az időmbe. 2009-től 2011-ig én vezettem a Nőegyletet is. Jelenleg a lelkési teendőkkal foglalkozom és igyekszem mindenben a férjemet segíteni. A férjem, a püspöki teendők ellátása mellett a komáromi első lelkész is, mellette én vagyok a másodlelkész. Értelemszerűen neki igen kevés az ideje, de ha itthon van, igyekszik az istentiszteleteket megtartani. A református vallásúak száma a 2011-es népszámlálás szerint 4066 fő, a tényleges templomba járók száma, akik a választók névjegyzékében szerepelnek, 918 fő, mellettük van 372 hittanosunk. A komáromi négy alapiskolában, két középiskolában és egy óvodában 4 hitoktató és 2 lelkész tanítja számukra a hittant. A Komáromi Református Egyház áll a komáromi anyagyülekezetből és az izsai leánygyülekezetből, ahol templom van, de a lelkési teendőket mi látjuk el. Van még két sórványgyülekezetünk, Órszűfalú és Kava, ahol se templom, se parókai nincsen, csak néhány református hívő. Az egyházunkon belül működik a Nőegylet és a Timóteus Közhasznú Társaság, amelyet a Timóteus ház felújítására hoztunk létre, ennek

idősgondozás a feladata. Az igen rossz állapotban lévő Timóteus házat 2004-ben jelképes 1 koronáért vásároltuk vissza a várostól, felújítása 2016-ra elkészült, az ünnepélyes átadása 2017-ben lesz. Az igazgatónöje Gönczöl Tóth Hilda, az épületben 40 férőhely van. Az építkezés befejezését a Magyarország Kormányának támogatása tette lehetővé. Van az Élő Víz Nembefektetési Alap, ahova az adó 2 %-át lehet adni, ez a gyermek- és ifjúsági munkát, valamint több gyülekezeti szolgáltatást támogat. 2016 szeptemberétől újra működik az Énekkarunk, a Collegium Musicum, Cintula György Katalin kántor és Fekete Éva segédkántor vezetésével. Van kazettaszolgálatunk, az istentiszteleteket rögzítjük és CD formájában a betegeknek eljuttatjuk. Lehallgatásukhoz lejátszót is lehet igényelni. Az Én Te Ő elnevezésű programunk keretében gyerekeknek meseolvasást tartunk a kórházban és időslátogatást végzünk. Gyülekezetünk területén 3 otthon működik, ahol heti rendszerességgel tartunk istentiszteleteket. Heti rendszerességgel több bibliakört is működtetünk. A csütörtöki istentisztelet előtti Női bibliórát én vezetem, a Presbiteri biblióraként vasárnap az esti istentisztelet előtt vannak, az Ifjúsági bibliakör pedig péntekenként van, ezeket az alkalmakat Takács Klaudia tartja. Van emellett a fiatalság számára Filmklub, télen sítábor, nyáron kerékpártúra. Egy új kezdeményezés is indult Labora tábor néven, itt az igei magvetés mellett fizikai munkát végeznek a fiatalok. Gyülekezetünk területén 19 éve működnek a házi biblióraként, jelenleg 5 házi bibliakörünk van. 2016-ban 8. alkalommal rendeztük meg a Nyári Napközi Táborát a Kollégium udvarán. A Diakóniai Bizottság a rászorulóinkat támogatja, fontos feladatunk a Napsugár-csoport működtetése, vagyis az egészségükben akadályozott gyerekekkel és szüleikkel való foglalkozás. 18 éve jelenik meg gyülekezeti lapunk, a Kis Tükör, amely a gyülekezeti élet eseményeit igyekszik bemutatni. Fontos feladatunk nekünk is a Reformáció 500 éves évfordulójának a méltó megünneplése. Ennek egyik része, hogy a Komáromi Televízióban bemutatkoznak a komáromi protestáns egyházak, valamint a római-katolikus egyház is. A műsorban hetente 3-3 percben valamelyik egyház valamit bemutat az életéből. Ez a műsor novemberig tart.

Volt lelkészek, segédlelkészek⁷⁰

Huszár Gál (1512 ? - 1575. október 23.) reformátor, nyomdász, énekszerző, evangélikus szuperintendens. A Heidelbergi káté magyarra fordítója. Beszélt görögül, latinul, héberül és németül, emellett zenei ismeretekkel is rendelkezett. Egyetemi tanulmányait feltételezhetően Krakkóban végezte. 1551-1552-ben katolikus papként működött a mátyusföldi Vízkeresztben, mivel azonban református szellemenben kezdett prédikálni evangélikus hite miatt, Oláh Miklós esztergomi érsek elől 1533-ban Habsburg Miksa óvári birtokára kellett menekülnie. Bécsben könyvnyomtatást tanult Raphael Hoffhalter nyomdásztól, majd nyomdát vásárolt tőle és 1558-ban nyomdát rendezett be Magyaróváron. 1559-ben Kassára hívták meg

⁷⁰ A lelkészek életrajzát Cséplő Bálint: 450 éves a Rév-Komáromi Református Gyülekezet című 2012. évi Kézirata alapján készítettük, a fotókat a református egyházban fellelhető portrékról Török Csaba készítette.

papnak és 1560. március 20-án iktatták be lelképásztori hivatalába. 1560 októberében elfogatta Verancsics Antal egri érsek. Mielőtt az egri börtönbe szállították volna Kassán tartották fogva, ahol azonban tisztelői kibontották a kassai börtön falát, így december 27-én megmenekült. Kassáról nyomdájával együtt Debrecenbe költözött, ahol papi állást nem vállalt, csak nyomdászti feladatokat látott el. 1562 májusában Komáromba távozott, ahol a dunai naszádosok prédikátora lett. Oláh Miklós esztergom érsek azonban panaszt tett ellene a királynál és Károly főhercegnél, ezért 1563. február 7-én elfogatási parancsot adtak ki ellene. Egy ideig Nagyszombaton működött, de Oláh Miklós újra bepanaszolta és a császári parancs (1565. január 28.) miatt újra odébb kellett állnia. 1568-ban Csallóköz-Mátyusföld püspökeként már Komjátiban tartózkodott, később Forgách Imre udvari papjaként látjuk újra Komjátiban. Komjátiban lelkészi működése könyveket is nyomtatott. 1575-ben Pápára költözött, ahol október 23-án a pestis áldozatává vált. Nyomdáját fia, Huszár Dávid vitte tovább. Sírja nem maradt fenn, mert a régi temetőt felszámolták.

Szenczi Molnár Albert (Szenc, 1574. augusztus 30. – Kolozsvár, 1634. január 17.) magyar református lelkész, nyelvtudós, filozófus, zsolnárköltő, egyházi író, műfordító. Munkásságának egyik nagy elismerése, hogy arról dicsérettel emlékezett meg Pázmány Péter esztergomi érsek, bíboros, a magyarországi ellenreformáció vezető alakja. Életének javát külföldön élte le (Wittenberg, Strassburg, Heidelberg, Altdorf, Marburg és Oppenheim). Olyan európai híru tudósokat tudhatott barátainak, mint Johannes Kepler és Martin Opitz.

Műveinek többsége külföldön született, tevékenységét mégis hazája javára fejtette ki. Úttörő jelentőségű latin szótára átdolgozásokkal a 19. század közepéig használatban volt; sok irodalmi, tudományos műszónak nála olvasható első magyar nyelvű meghatározása. Latin nyelvű magyar nyelvtanát a 18. századig kézikönyvként használták, ezáltal – a tudománytörténeti jelentőségen túlmenően – nagyban hozzájárult a magyar nyelvhasználat és helyesírás egységesüléséhez. A református magyarság számára számos zsolnárfordítása, a Károlyi-biblia javított kiadása, Kálvin Institutiójának és a heidelbergi káté fordítása máig élő hagyaték. Kiemelkedő hatást gyakorolt a magyar irodalmi nyelv és a magyar verselés fejlődésére. Ugyanakkor latinul is virtuóz módon verselt. Molnár Albert szülővárosában kezdte tanulmányait 1584-ben, édesanyja 1585-ben bekövetkezett halála után Győrben, Göncön, Debrecenben tanult. 1590-ben előbb Kassán volt nevelő, majd külföldi tanulmányútra indult: Wittenbergben, Drezdában, Heidelbergben, Strassbourgban tanult, de kálvinizmus miatt végül száműzték a lutheránus városból. Ekkor nagyobb utat tett Svájcban, Itáliában, és úgy tért vissza Németországba, 1599-ig a heidelbergi egyetemen tanult. 1599. október végén kilenc év külföldi vándorlás után hazatért, hogy a protestáns nemesség körében pártfogókat szerezzen. 1600-ig Szencen tartózkodott, és bejárta a Felvidéket. 1600. márciusban visszautazott Németországba, ahol több városban megfordult, tanult, tanított, korrektorként dolgozott. Két protestáns fejedelem, IV. Frigyes pfalzi választófejedelem és (Köny-

ves) Móric hessen–kasseli tartománygróf volt pártfogója. 1611. október 8-án Oppenheimban feleségül vette a Luther családjából származó Ferinari Kuni-gundát, akitől két fia és négy lánya született. 1613-ban családostól Magyarországra költözött, ahol előbb Szalónakon, majd gróf Batthyány Ferenc dunántúli főkapitány rohonci udvarában vállalt lelkészi hivatalt. Mivel nem sikerült itt nyomdászmuhelyt alapítania, 1614-ben Komáromban vállalt lelkészi állást, de a következő évben visszatért Németországba, ahol az oppenheimeri Szent Sebestyén-templom kántorává, és az iskola tanárává, majd 1617. áprilisban rektorává nevezték ki. A harmincéves háború következtében elvesztette otthonát, ekkor a heidelbergi fejedelmi udvarban húzódott meg. A fehérhegyi csata után a várost Tilly katonái dúlták fel; kifosztották és megkínózták Szenczi Molnár Albertet is, aki ekkor Hanauba vándorolt. 1624-ben végleg hazatért, Kassán, majd 1629-ben Kolozsvárt lakott, de nagy szegénységben élt, I. Rákóczi György fejedelm vette pártfogásába. 1634 januárjában pestisben halt meg. Sírja a kolzsvári Házzsongárdi temetőben található.⁷¹

Pécseli Király Imre (Pécsely, 1590 körül – Érsekújvár, 1641 körül) református lelkész. Három évig Komáromban iskolaigazgató volt, majd 1609. május 30-án a heidelbergi egyetemre iratkozott be. Hazatérve, 1611-ben már újra előbbi állásában működött, míg 1615-ben ugyancsak Komáromban lelkész, később egyúttal alesperes lett. 1622-ben vagy 1624-ben Érsekújvárra ment papnak, itt a komjáti egyházmegye csakhamar esperessé választotta. 1635-ben még ott működött. 1641 körül halt meg.⁷² A korszak népszerű szerzője volt, megjelent retorika-tankönyve, egy-két kisebb jelentőségű prózai vallásos kiadványa, illetve 15 verset ismerünk tőle, ebből tízet az Istenes énekek függeléke közölt.⁷³

Csúzi Cseh Jakab (Losonc, 1639 – Pápa, 1695. március 22.) teológiai doktor, református püspök. 1652-től a pápai, majd a sárospataki kollégiumban tanult. 1661–1663 között Kecskeméten volt rektor, utána külföldi egyetemekre ment: 1663. október 22-étől Franekerben járt, itt lett a teológia doktora 1665-ben. 1665-ben Utrechtben is megfordult. Onnan hazatérte után 1665-ben Komáromban lett szintén rektor, majd 1666-ban az egyik lelkészi állást nyerte el. 1670-ben a komáromi egyházmegye esperese lett. Az ottani vár főkapitánya azonban a többi lelkésszel és tanítóval együtt elűzte 1672. jan. 25-én. 1673-tól hat évig Losonci pap volt. 1674. március 5-én a rendkívüli törvényszék elé idézték Pozsonyba és április 4-én fej- és jószágvesztésre ítélték. Két hónapnyi fogság után Sárvárra vitték, a következő év júniusában Triesztbe szállították; a csapatot kísérő kapitány hajlandó volt váltságdíj ellenében néhányukat szabadon bocsátani, ennek beszerzésére Bécsbe küldte Csúzit, akit azután a magával hozott összegért Beregszászy Istvánnal együtt szabadon bocsátott és visszatért Losoncra, ahon-

⁷¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Szenczi_Moln%C3%A1r_Albert (Letöltés: 2017. 03. 17.)

⁷² https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9cseli_Kir%C3%A1ly_Imre (Letöltés: 2017. 03. 17.)

⁷³ A magyar irodalom története. In: <http://mek.oszk.hu/02200/02228/html/02/59.html> (Letöltés: 2017. 03. 17.)

nan 1679 májusában Kocsra ment lelkésznek. 1682-ben visszatért Komáromba, ahonnan ismét csak elűzte őt 1688. évi aug. 19-én a következő várkapitány, Hofkirchen tábornok. Debrecen lett lelkész 1686-ig, amikor Szőnybe ment, ahonnan a komáromi hívek lelki gondozását is végezte, mivel Szőny articuláris hely volt. Az 1692. okt. közepe táján elhunyt püspök-elődének, Sellyei M. Istvának ő lett utóda a pápai papságban.⁷⁴ 1693-ban a veszprémi szuperintendenciális gyűlésen a pápai, vagy veszprémi egyházkerület püspökévé választották.⁷⁵

Péczeli József (Putnok, 1750 – Komárom, 1792. december 4.) édesapja, Péczeli Imre református prédikátor volt, édesanyja Konok Sára. Tanulmányait 1767-ben a Debreceni Református Kollégiumban kezdte, majd Lipcsében, Jénában, Bernben és Genfben folytatta. 1783-ban letette a teológiai vizsgát és felszentelték. Igent mondott a komáromi eklézsia meghívására, hivatalát 1783. október 5-én foglalta el. Tevékenysége Komáromban szerzteágazó volt. Első tette a templomépítés volt, amely 1788-ra el is készült. 1789-ben megszervezték a Komáromi Tudós Társaságot és megalapította a Minden-

es Gyűjtemény című folyóiratot. 1787-ben a Dunántúli Reform Egyházkerület főjegyzőjévé és pénztárnokává választotta. 1792. december 4-én elhunyt Komáromban. A rév-komáromi református temetőben helyezték örök nyugalomba. A paplak, ahol meghalt, 1904-ben emléktáblát kapott, 1946-ban eltávolították és 1991-ig a református egyház őrizte, 2001-ben újra eredeti helyére került.

Mindszenty Sámuel (Püspökladány, 1751, - Komárom, 1806) apja Mindszenty György református lelkész, édesanyja Nekézsenyi Szabó Katalin volt. Tanulmányait a debreceni református főiskolán végezte. Svájcban a berni egyetem hallgatója is volt. Péczeli javaslatára megválasztották másodlelkésznek a rév-komáromi gyülekezetnél. A Minden-es Gyűjtemény társszerzője lett. Írói tehetsége és lelkészi kiválósága országszerte ismertté tette. Péczeli József halála után ő lett a rév-komáromi gyülekezet első számú lelkésze. Szolgálatá alatt új harangok készültek a templomra. Mindszenty Sámuel 24 évig volt a gyülekezet lelkipásztora. Életének 55. évében hunyt el. A komáromi református temetőbe temették el, Péczeli József sírja mellé.

nemes **Farkas János** (1754 –Komárom,) Debrecenben tanult, 1773-ban lépett a felső osztályba. 1784. április 5-től főiskolai senior volt, majd Kecskeméten tanárkodott hét éven keresztül. 1795-ben megválasztották segédlelkész seniornak, majd 1806 után a komáromi gyülekezet első lelkészévé. 1808. január 13-án őt választották a Komáromi Református Egyházmege esperesévé, lelkészként kétszer volt országgyűlési képviselő. 1807 áprilisában a budai diétára való útjában kiszállt Komáromban II. Ferenc császár és király, meglátogatta a református

⁷⁴ Zoványi Jenő. Helyesbítések Csúzi Cseh Jakab életrajzából. In: http://epa.oszk.hu/00000/00001/00180/pdf/ITK_00180_1941_03_281-283.pdf (Letöltés: 2017. március 17.)

⁷⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%BAzi_Cseh_Jakab (Letöltés: 2017. március 17.)

kollégiumot, az osztályokat és Farkas János lelkész. Farkas Jánosnak a Komáromi Egyházmegye szenior-esperesének több nyomtatásban jelentek meg prédikációi, amiket a Rév-Komáromi református gyülekezet előtt mondott el. Sírja a komáromi temetőben található, öt gyermeke is ott nyugszik.

Kolmár József (Kiskunhalas, 1769. augusztus 29. – 1835. november 24.) a gimnáziumot Kecskeméten végezte, teológiai tanulmányait pedig Jenában és Göttingben. 1792-ben dunapataji lelkész lett, 1812-ben Kecskemét prédikátorává választották. 1813-ban a komáromi református gyülekezet közgyűlése lelkésznek választotta. 1815-ben a dunántúli egyházkerület pénztárosává választották, 1827-től pedig az egyházmegye esperese lett. Híres szónok volt, akinek prédikációi ma sem vesztek aktualitásukból. Temetésén Szondy László losonci lelkész és Tüdős József helybeli professzor mondott gyászbeszédet.

Tóth János (Komárom, 1781. január 24. – Komárom, 1832. augusztus 11.) szülei komáromi kálvinisták voltak. Édesapja Tóth András csizmadia mester, édesanyja Szűcs Julianna. Alapiskoláit Komáromban végezte, további tanulmányairól nincs tudomásunk. 1894-ben kezdte szolgálatát, mint segédlelkész a komáromi gyülekezetben. Mindszenty Sámuel halála után őt választották meg másodlelkésznek 1806. december 14-én. 1814-ben házasságot kötött Szabó Évával, Házasságukból két gyermek született: Lőrinc (1814) és Albert (1826). 1831 októberében egészségi állapota napról napra gyengült, ezért felmentették a szolgálat alól.

Szondy László (1806-1844) losonci lelkészt 1836-ban, Kolmár József halála után a gyülekezet megválasztotta első lelkésznek, Tüdős Józsefet pedig másodlelkésznek. Beiktatásuk 1836. április 17-én történt, Tóth Ferenc Dunántúli Egyházkerület püspöke végezte. Szülővárosából meghívást kapott a lelkészi állás elfoglalására, ezért bejelentette lemondását.

Tüdős József (Pocsaj, 1786. november 2. – Komárom, 1857. július 13.) tanulmányait Debrecenben végezte. Miután befejezte, Kecskeméten professzorrá választották. 1828-ban feleségül vette Tóth Juliannát. Házasságukból egy gyermek született, Kálmán (1828). 1836-ban Komáromban másodlelkésznek választották, beiktatása 1836. április 17-én történt. 20 évi szolgálat után hunyt el. A gyászistentiszteletet Nagy Mihály, a Dunántúli Egyházmegye püspöke végezte.

Nagy Mihály (Rétalap, 1788. december 14. – Komárom, 1878. március 19.) az alapiskoláit Ajkán, a közép- és főiskolai tanulmányait Pápán végezte. 1913-tól Bécsben természet- és vegytant tanult, 1914-ben pedig Németországba utazott, ahol másfél évet töltött a jénai, göttenburgi és a margburgi egyetemen. Visszatérése után 6 évig tanárként dolgozott Pápán. 1821-ben cserélte fel tanári pályáját lelkészivel, mikor a kocsai gyülekezet hívta meg rendes lelkésznek. Mint kocsai lelkész, tudásával és szónoklataival hamar felhívta magára a tatai egyházmegye figyelmét, ezért 1826-ban esperesnek választották. Ezt a funkciót 18 éven keresztül töltötte be.

Feleségül vette Thály Ágnes, Gyermekaik Károly és Karolina. 1844. február 2-án meghalt Tóth Ferenc, a Dunántúli Egyházkerület püspöke. Utódjául Nagy Mihályt esperest választották, aki 1845. június 17-től áttette székhelyét Komáromba. 1845. november 9-én megválasztották és beiktatták be a komáromi gyülekezet lelkészévé. 1857-ben meghalt Tüdős József másodlelkész, ettől kezdve egyedül irányította a komáromi gyülekezet lelki életét. A szabadságharc alatt a templom tetőzete leégett. A szabadságharc után kiállt a kormány protestánsokat korlátozó intézkedései ellen. Harmincévi püspöksége után 1875-ben leköszönt a püspöki székről. 1878. március 19-én hunyt el. A komáromi temetőbe helyezték örök nyugalomba.

Dr. Antal Gábor (Szenkirályszabadja, 1843. május 10. -1914. január 14.) mint szegény sorsú iparos szülők gyermeke. Alapiskoláit szülőfalujában végezte. A gimnáziumot és a teológiát pedig Pápán. 1866-67 első félévében Monoszló segédlelkészként tevékenykedett, a második félévben helyettes tanár lett a pápai református főiskolán. Külföldi egyetemekre is sikerült kilátogatnia, Berlinben és Zürichben bölcsészetet és teológiát hallgatott. 1869. május 27-én lelkésszé avatták. Május 29-én a Dunántúli Református Egyházkerület közgyűlése a pápai református főiskola rendes tanárává választotta. Ezt a hivatást 18 évig töltötte be. A bölcsészeten kívül nemzetgazdaságot, jogenciklopédiát és európai nemzetközi jogot tanított. Az Egyetemes Református konventnek és a magyarországi református tanügyi bizottságnak is tagja volt. Megalapítója és titkára a Pápa város Protestáns Jótékony Nőegyletnek. 1881-ben az Egyetemes Zsinat rendes képviselőjévé választották. 1887-ben Ácsra hívták, hogy legyen az ottani gyülekezet lelkésze. 1890-ben házasságot kötött Kluge Matilddal. Házasságukból két fiú és három lány született. 1896-ban püspökké választották Pápán. Beiktatása 1896. szeptember 13-án történt. Pap Gábor lelkész-püspök halálával megüresedett a révkomáromi eklézsia lelkészi állás is, amelynek betöltésére az egyházközségi közgyűlés meghívta. Ünnepélyes beiktatására 1896. április 2-án került sor. A beiktatáson részt vett az evangélikus, és az izraelita egyház, valamint a politikai és iskolai hatóságok. 18 évet szolgált lelkipásztorként. 1914. január 14-én hunyt el, gyászistentisztelet keretében helyezték örök nyugalomra a komáromi református temetőben. Sírja fölött díszes síremlék áll.

Németh István (Pusztagegres, 1851-Székesfehérvár, 1924. július 28.) a gimnáziumot Győrön és a Pápai Református Kollégiumban végezte, majd a teológiát is Pápán hallgatta. 1876-tól a Pápai Teológiai Akadémia tanára lett. Ezt a hivatását 38 év szolgálat után befejezte. 1889-től egyházkerületi levéltárnokként, 1903-tól a Dunántúli Egyházkerület püspök-helyettesként szolgált. 1914. március 31-én püspökké választották. A püspökavatást dr. Baltázár Dezső Tiszántúli püspök végezte.

Dr. Antal Gábor püspök halálával megüresedett a komáromi lelkészi állás is, egy ideig Benedek József és Vargha Sán-

dor végezték a lelkészi feladatokat. A gyülekezet presbitériuma 1914. március 15-én Németh István püspököt hívta meg lelkészi szolgálatra, aki azt elfogadta, a szolgálatot 1914. november 15-től elkezdte. Komárom 1919. évi megszállása következtében a püspöki székhelyet át kellett tennie Pápára, a lelkészt pedig Dél-Komáromba. 1921-től Balatonkenesén végezte a püspök-lelkészi szolgálatot. Hitvestársa Pető Szidónia volt.

Vargha Sándor (Kisölvéd, 1879 - Komárom, 1924. szeptember 24.) a középiskoláit Léván és Selmechányán végezte, teológiai tanulmányait pedig Pápán hallgatta. 1900-ban vette át lelkészi oklevelét. Három évig segédlelkészként működött Nagysallón. 1903-tól 1905-ig a komáromi gyülekezet segédlelkésze, majd 1906 és 1914 között mint hitoktató tevékenykedett. 1914-1919-ig másodlelkész volt a püspök mellett. A csehszlovák megszállás során Németh István püspök-lelkészt Dél-Komáromba helyezték át, így a lelkész nélkül maradt gyülekezet 1920-ban megválasztotta első lelkészévé. A komáromi egyházmegyében 1922-től aljegyző, 1923-tól, mint főjegyző működött. Tagja volt az egyházmegye számvevőszékének, valamint a gyámoldali igazgatótanácsnak. 1919-ben újrászervezte a Komáromi Református Ifjúsági Egyesületet, melynek másodelnöke lett. A református egyházi énekkarnak éveken keresztül elnöke volt. 1904-ben megházasodott, feleségül vette Szekeres Emíliát. Házasságukból egy leány, Emília és egy fiú, Sándor született. A komáromi református temetőben nyugszik, a búcsúbeszédet a gyülekezet nevében dr. Gaál Gyula főgondnok, a Református Ifjúsági Egyesület elnöke mondta. Az egyesület 1926. március 14-én síremléket állíttatott neki, amelynek ünnepélyes leleplezésén Galambos Zoltán lelkész és Fülöp Zsigmond főgondnok mondott ünnepi beszédet. Az ünnepségen a gazdák énekkara közreműködött.

Galambos Zoltán (Réte, 1894. június 22. – Komárom, 1973. január 29.) édesapja, Galambos László rétei lelkipásztor volt. A pozsonyi evangélikus líceum elvégzése után a pápai teológián tanult, majd két év után Bécsben folytatta tanulmányait, ahonnan Hollandiába ment. Először Budapesten tevékenykedett, mint hitoktató. 1924-ben Komáromban Zsemlye Lajossal, mint segédlelkész szolgált. 1924 után a gyülekezet megválasztotta komáromi lelkésznek. 1925. szeptember 13-án iktatták lelkészi szolgálatba, majd ezek után foglalta el állását. 1926-ban feleségül vette Kiss Editet. A házasságból egy fiú, Gedeon és két leánygyermek született, Márta és Lívia.

46 évi lelkipásztori szolgálat után 1971. augusztus 31-én vonult nyugdíjba. Életének 79. évében hunyt el.

Temetése 1973. február 3-án volt, a templomban ravatalozták fel, tk. Horváth Zsigmond püspök elsőhelyettes, komáromi lelkipásztor mondott gyászbeszédet. A temetési menet a Jókai, Deák Ferenc, és a Gazda utcákon vonult a temetőbe. A sírnál Tóth Mihály aranyosi lelkész vett búcsút tőle.

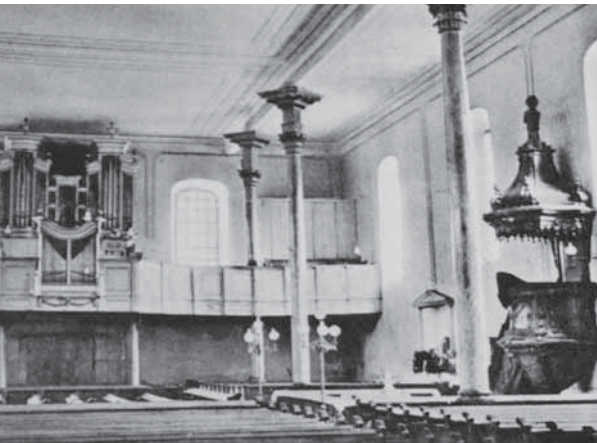
*Galambos Zoltán családjával
az 1930-as évek második felében*

*Galambos Zoltán
a parókia előtt 1966-ban*

*C. E. Világkonferencia Budapesten
1927-ben,
Galambos Zoltán tiszteletes (első sorban)
részvételével*

A református templom belseje 1940-ben

Tuba Lajos (Komárom, 1926. 07. 08. – Komárom, 2002) bencés gimnáziumban érettségizett. A világháborúban a Vöröskeresztnél szolgált, megmaradt a naplója, amiben leírta a vele történeteket. A prágai Teológián végzett lekipásztori szakon és az Egyetemes Egyház szolgálatába lépett.

A végzés után 1957-ben Komáromban másodlelkészként szolgált Galambos Zoltán tiszteletes mellett. Ezt követően Apácazakállason, Csilizradványban, végül Megyercesen volt lelkész. Nyugdíjas éveit Komáromban töltötte. Tagja volt a Komáromi Protestáns Nőegyletnek, a Múzeumbarát Körnek és a Vöröskeresztnél is tevékenykedett. Egész életében fotózott és Komárom történetével foglalkozott. Megírta a Komáromi Protestáns Nőegylet történetét, a Komáromi Református Egyház történetét és a Komáromi Járasi Sportszövetség történetét. Kétszer nősült, első házasságából két fiú, Lajos (1961) és László (1963), másodikból egy lány, Gyöngyvér született.⁷⁶

Horváth Zsigmond (Bori, 1914. november 10. – Komárom, 1988) teológiai tanulmányait a losonci szemináriumban fejezte be 1938-ban. Segédlelkészként szolgált 1941-ig Hontgyarmaton, Vámosladányban és Búacson. Ekkor a hontgyarmati gyülekezet lelkészének választotta és ott szolgált 1948-ig. A búcsi gyülekezet lekipásztora volt 1949 és 1972 között. A Dél-nyitrai Egyházmegye espereséül választotta 1964-ben. Ezt a szolgálatot végezte odaadón 1971-ig. A komáromi gyülekezet 1973-ban választotta meg lekipásztorául, s itt szolgált haláláig. 1972-ben első püspök helyettesé választották, majd Varga Imre halála után a püspöki teendőket is ő látta el. Tekintettel a széles teológiai látókörére és egyéni adottságaira a Szlovák Református Keresztén Egyház Zsinata 1984. május 4-én Komáromban püspökké választotta. 46 évnyi lekipásztori szolgálat után 79 évesen elhunyt. Temetésén az állami egyházügyi hivatal igazgatója, Dr. Vincent Macovsky miniszter-helyettes is méltatta munkáját.

⁷⁶ Adatközlő: lánya, Tuba Gyöngyvér

Tóth Kálmán (Nagypeszek, 1904. december 5. - Ipolypásztó, 1956. szeptember 25.) a középiskolát Pápán és Ipolyságon végezte, majd a Losonci Teológiai Szeminárium hallgatója lett, ahol a csehszlovák református ifjúsági misszió elkötelezett munkásává vált. 1931-ben Komáromba került mint segédlelkész és létrehozta a Timótheus Szövetséget. 1936-ban feleségül vette Tárnok Gizellát. Saját gyermekük nem született, ezért 1946-ben örökbe fogadtak egy öt-éves árva kislányt, Kovács Ilonát. 1937-től árvaházi lelkész lett először a kiskoszmályi, majd felépülése után a komáromi árvaházban.

1944-ben a komáromi egyházmegye missziói lelkésznek választotta, de ez irányú tevékenysége főként csak a háború után bontakozott ki. A második világháború után a Timótheus-palotát az állam elkobozta, egy ideig felesége szüleinek Megyercsi utcai házában laktak, majd az egykori Kollégium épületében kaptak egy szobát és itt éltek 1952-ig. 1948-ban saját lakásán kétéves missziói tanfolyamot indított 11 hallgatóval. 1947 tavaszán a Csehországba küldték a deportált magyarok lelki gondozásának az ellátására. 1951-ben a prágai Comenius Evangélikus Teológiai Kar docensévé nevezték ki, ahol két szemeszteren keresztül oktatta a többségében magyar anyanyelvű református teológus-hallgatóknak. A kommunista állami vezetés felszólítására 1952-ben lemondott a teológiai oktatói és missziói lelkészi állásáról. Az ipolypásztói gyülekezet választotta meg lelkészének, itt is halt meg váratlanul.⁷⁷

A Timótheus-palota

⁷⁷ Galo Vilmos: Tóth Kálmánra emlékezünk. In: Kis Tükör XV. évf. 2014. dec. 4. sz. 6.

Mgr. Fritz Beke Éva, PhD

Pap Gábor, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke⁷⁸

Pap Gábor 1827. szeptember 10-én született a Veszprém megyei Vilonyán. Pap Gábor édesapját, Pap Istvánt 1829-ben Vilonyáról Vámosra (napjainkban: Nemesvámos) helyezték át, és az ottani szolgálati ideje alatt megválasztották a Veszprém megyei Helvét Hitvallású Egyházmege esperesének. A 19. század '30-as éveinek végén és '40-es éveinek elején a vámosi parókia - Pap Gábor életrajzírói szerint - valóságos kis kollégium volt. Ugyanis a nagy tudású lelkész itt tanította a környékbeli módosabb családok gyermekeivel együtt saját fiát is, mégpedig oly mesteri módon, hogy a gyermekek a gimnázium első öt osztályának megfelelő tudásra tettek szert.

A vámosi diákévek után 1843 őszén Pap Gábor a Pápai Református Kollégiumban folytatta tanulmányait a gimnázium hatodik osztályába lépve. A Pápai Református Kollégium napjainkban Ó-kollégium-ként ismeretes, az épülete pedig mára műemlékké vált. Bejárata fölött emléktábla hívja fel a járókelők figyelmét az egykor ott tanuló diákokra, kik később közismert személyiségek lettek, köztük Pap Gáborra is. Pap Gábor a pápai diákévek alatt Pap K. Gábor néven két ifjúsági lapnak – *Koszorú* (1845-47) és *Vándor* (1847) – volt a szerkesztője. 1847-ben a Pápai Főiskolán fejezte be jogi tanulmányait, ahol abban az időben a kor kiválóságai közül többen – így Stettner György, Tarczy Lajos és Bocsor István – tanítottak.⁷⁹

Pap Gábor alig húsz évesen Bécsben, Huszár József báró családjánál vállalt nevelői állást. Ebben az időszakban festette róla Böhm József a Rév-komáromi Dunamenti Múzeumban található portrét.

Pap Gábor 1847 ősztől az akkor Jókai és Petőfi által szerkesztett *Életképek* című pesti, és a *Hazánk* című győri folyóirat bécsi tudósítójaként működött. Részt vett a bécsi forradalomban is, ezért a körözött személyek listájára került. Így amikor Windischgrätz körülzárta Bécset, menekülni kényszerült. Hazaérve, Veszprém-megyében beállt a honvédek közé. A győri 39. zászlóaljhoz került, ahol rövid idő elteltével - gyöngé testalkata miatt - irodai munkára helyezték át. A győri visszavonuláskor a hadparancsnok irodájának iratait ő szállította a fővárosba, majd „megvált az irodai szolgálattól, s őrmesteri ranggal a 45-ik zászlóaljba osztattott be.”⁸⁰ „Tiszafüredig Guyon, azután végig Kmetty hadtestében

⁷⁸ Pap Gábor életrajzát kérésünkre Mgr. Fritz Beke Éva, PhD készítette, aki behatóan foglalkozik a püspök-lelkész életrajzával, számos tanulmányával és kiállítással állít emléket számára. Az életrajzhoz a fotókat Fritz Rudolf, Marozsy Szabolcs és Török Csaba készítette.

⁷⁹ [http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/index.htm (Letöltés ideje: 2014.10.31.)]

⁸⁰ Zsinati emlékkönyv, A Magyarországi Reformált Egyház 1881. október 31 – November 24-iki Debreczenben tartott országos zsinatán jelenvoltak életrajzából összeállította és kiadta Dömény József, Székesfehérvár, 1882. 39. (az idézeteket az eredeti helyesírással közlöm, a szerző)

szolgált. Guyon alatt az iglói éji ütközetben, a branyiszkói, kápolnai, mezőkövesdi csatákban harcolt. Kmetty alatt Budavár visszavételében, a csornai, íhászi, temesvári ütközetben⁸¹ vett részt. Századosi rangban⁸² „Lugosnál vívta utolsó csatáját.”⁸³ A szabadságharc leverése után Erdélyben fogságba esett. Annak ellenére, hogy temesvári rabságából betegsége miatt hazaengedték, odahaza csendőri felügyelet alatt állt, egészen addig, amíg „a papi pályára készülteknek üldöztetését beszüntető rendelet ki nem adatott.”⁸⁴

Pap István, nagy tudású lelkész a fogságból hazatért fiával gyermekkori tanulmányaihoz hasonlóan, ismét odahaza foglakozott. Felkészítette őt a papi vizsgákra, melyeket 1850-ben a Pápai Teológiai Akadémián sikeresen le is tett. Amikor 1851-ben kibocsátották, az addigi üldöztetése megszűnt, egyúttal fel szabadult a csendőri felügyelet alól is.

Pap Gábor a Balatonudvari református gyülekezetben 1851-ben csak rövid ideig, időközi lelkészként szolgált. Később, az (balaton)arácsi, 1852-54-ig tartó szolgálatát követően 1854-től 1858-ig a gyülekezet megválasztott lelkésze volt. 1858-tól 1864-ig látta el Litéren a lelkészi teendőket. 1859-ben aktívan bekapcsolódott a protestánsok jogait támadó pátenis elleni mozgalomba, és részt vett a Veszprém-megyei Honvédegylet magalapításában is, ahol először jegyzői, majd elnöki tisztséget töltött be. 1864-től 1867-ig szolgált a vörösberényi református gyülekezetben. A „Vörösberényi presbyteri jegyzőkönyv” bejegyzése szerint Pap Gábor 1867. február 18-án jelentette be, hogy elfogadta szülőfaluja, Vilonya református gyülekezetének meghívását a lelkészi tisztség betöltésére, ahol 1875-ig szolgált.

Ez idő alatt, 1868-ban a Veszprémi Református Egyházmege esperesévé, 1873-ban a Dunántúli Helvét Hitvallású Egyházkerület főjegyzőjévé, majd 1874-ben püspökévé választották meg. Püspöki hivatalába 1874. szeptember 15-én iktatták be a komáromi református templomban. E nevezetes esemény alkalmából a Vasárnapi Újság 1874. szeptember 13-i, 37. száma a címlapon közölte Pap Gábor életrajzát, és portréját. Hogy püspöki teendőinek ellátása gördülékenyebb legyen, ezért 1875 tavaszán elvállalta az éppen akkor megüresedett ó-szónyi lelkészi állást. Még Ó-Szönyben szolgált, amikor szülőfaluja gyülekezetét a képen látható úrasztali terítővel ajándékozta meg, mely napjainkban is a vilonyai református templom díszce. A Pap Gábor által adomá-

⁸¹ Pap Gábor nekrológja. In: Dunántúli Protestáns Lap, 1895. november 10.1-2. <https://docs.google.com/file/d/0B816yWFGpOQkMzFkZTIzYjAtOWIyOC00NmEyLWIxOWEtYTIzYzE2OWMwMTZj/edit?pli=1> (Letöltés ideje: 2015. 03. 20.)

⁸² Pap Gábor életrajza. 1874 Pápa

⁸³ <https://docs.google.com/file/d/0B816yWFGpOQkMzFkZTIzYjAtOWIyOC00NmEyLWIxOWEtYTIzYzE2OWMwMTZj/edit?pli=1>, (Letöltés ideje: 2015. 03. 20.)

⁸⁴ Zsinati emlékkönyv. A Magyarországi Reformált Egyház 1881.október 31 – november 24-iki Debreczenben tartott országos zsinatán jelen voltak életrajzából összeállította és kiadta Dömény József. Székesfehérvár 1882, 39.

nyozott úrasztali terítő felirata: „Szülőföldre: Vilonya ref. egyházának ISTEN DICSŐSÉGÉRE 1878. Pap Gábor ref.püspök”

1875-től 1878-ig szolgált az ó-szónyi református gyülekezetben. Az itt eltöltött idő alatt nagyon megkedvelte a híveket, így érthető, hogy nagyon nehezen vált meg tőlük. Hivatala azonban 1878-ban Rév-Komáromba szőlította.

Komáromban 1878 tavaszán a több héten át elhúzódo református lelkészválasztást a hívek legnagyobb örömeire Pap Gábor nyerte meg.⁸⁵ A Komárom c. hetilap tudósítása szerint a városban lévő minden felekezethez tartozó lakos részt kívánt venni az újonnan megválasztott lelkész ünnepélyes meghívásán, melyre 1878. június. 10-én, pünkösdhétfő délutánján került az Ó-szónyi parókia udvarán. Az érdeklődők nagy száma miatt a református egyház elöljárósága felkérésére több mint száz fogattulajdonos kölcsönözta fogatát a jeles alkalomra, mégsem fért fel rájuk az összes érdeklődő. A menet az előre meghatározott útvonalon haladt a városon, a szigeten és a hidakon át, Új Szőnyön (ma Dél-Komárom, a szerző megi.) keresztül Ó-Szőnybe. *„Mily óriási volt a menet, kitetszik abból, hogy az első fogatok már Ó-Szőnyre beértek, midőn az utolsók még csak Új-Szőnyből bontakoztak ki.”*⁸⁶ Kissé enyhült az Ó-szőnyiek szomorúsága, mikor látták, hogy a komáromiak mekkora örömmel várják új lelkészüket, Pap Gábort.

Pap Gábor és családja a komáromi református gyülekezet elöljáróinak kíséretében 1878. szeptember 15-én költözött át Ó-Szőnyből Komáromba.⁸⁷ A városba érkezéséről a következőképpen szól a Komárom c. hetilap tudósítása: Pap Gábor a szónyi hívektől elköszönt, és „... éljenek közt szállt a küldöttséggel a fogatokra és távozott. Midőn a menet Új-Szőnyt, a komáromi ref. egyház filiáját érte el, megkondultak Komáromban az egyház harangjai – s ezek üdvözlő hangja közt vonult a menet a paplakra, hol – a presbiterium és az egybesereglett hívek szeretve tisztelt főgondnokukkal élükön – de sőt – más felekezetű polgáraink közül is számosan, lelkes éljenekkel fogadták a szeretett lelkészt.”⁸⁸

Lelkészi hivatalába 1878. szeptember 22-én iktatták be a zsúfolásig megtelt komáromi református templomban. A beiktatási ünnepségre a városi és megyei elöljárókon kívül hivatalosak voltak a városban lévő összes vallási felekezet, valamint a Benedek és Ferences rendház vezetői, ill. tagjai. A Komárom c. hetilap tudósítója külön kiemelte Pap Gábor szónoki tehetségét, aki a „hét negyed órán át” tartó, nagyszerű logikai felépítésű székfoglaló beszédét emlékezetből mondta el.⁸⁹ A székfoglaló beszéd nyomtatott változata 1879-ben jelent meg.

Pap Gábort a komáromi városi vezetőség két alkalommal kérte fel, hogy mondjon ünnepi beszédet a 19. században ácsi, herkályi vagy ács-herkályi néven is ismert honvédelemkműnél. Ezt az emlékoszlopot Komárom vármegye állította fel 1870-ben, az 1848/49-es szabadságharc idején Komárom környékén vívott harcokban

⁸⁵ A ref. papválasztás. In: Komárom, 1878. május 26. 1.

⁸⁶ Főtiszt. Pap Gábor úr meghívása. In: Komárom, 1878. 06.16. 1.

⁸⁷ Paplak (1936) a Komáromi Református Gyülekezet könyvtárából

⁸⁸ (Főtisztelendő Pap Gábor urnak, a dunántuli ref. egyházkerület superintendense, komáromi lelkészi hivatalába beiktatásának ünnepélye, in: Komárom, 1878.09.22. 1.p.)

⁸⁹ A komáromi ref. egyház lelkész beiktatási ünnepélye. In: Komárom, 1878.09.29. 1.

elesett hősök tiszteletére. Mindkét ünnepi beszédében mint egykori honvédszázados szólt az egybegyűltekhöz. Az 1878. november 1-jén elhangzott beszéde költői képekből tevődik össze. A magyar honvéd neve a harcokban tanúsított kitartása, állhatatossága révén a bekerült „a nemzetek dicsőségtemplomába.”⁹⁰ Az 1880-ban elhangzott emlékbeszédében Pap Gábor a magyar honvédet az ókori hősökkel teszi egyenrangúvá, akik hazájuk, és az igaz ügy védelmében a többszörös túlerővel is bátran szálltak szembe. 1849. augusztus 3. a magyar szabadságharc nevezetes napja, mivel a magyar honvédség - Komárom, Herkálypuszta és Ács térségében - ezen a napon aratott diadalt a nagy túlerőben lévő császári hadsereg felett. A még élő, győri és komáromi honvédek koszorúis is díszítették az emlékoszlopot, melyhez évről évre több százan járulnak, hogy kegyeletüket leróják a hazáért elesett hősök sírjainál.⁹¹

Pap Gábor munkássága kapcsán feltétlen meg kell említeni a Komáromi Protestáns Nőegylet létrehozását, mely 1880 decemberében, a Komáromi Lapokban megjelent felhívással vette kezdetét, és 1881 tavaszán sikeresen meg is alakult. A nőegylet további tevékenységéről a Komáromi Lapok több éven át rendszeresen be is számolt.⁹²

1881. augusztus 20-án avatták fel Komáromban a Jókai Mór szülőháza helyén álló épületen azt az emléktáblát, amely a neves írónak állít emléket. „Az országra szóló ünnepségről” a Komáromi Lapok Melléklete részletes tudósítást közölt.⁹³ Ünnepi beszédében Pap Gábor méltatta a város híres szülöttét, akinek regényeit már abban a korban több nyelvre is lefordították. Majd rámutatott, hogy Jókai művei nemcsak szórakoztatva tanítanak, de a vészterhes időkben reményt adnak és bátorítják az olvasót.

1894-ben, a Pápai Református Gimnázium alapkövének letételekor ismertette az előző, ma ókollégium néven ismert híres intézmény történetét, annak megalakulásától az új épület alapköletétele napjáig. Beszédében következőképpen mondott köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak az új intézmény felépítéséhez: „... valláskülönbség nélkül hozzák meg a haza híű fiai áldozataikat, mert tudták, érezték, hogy közkincese leend ez iskola a magyar nemzetnek, nem a falaival, nem külszerkezetével, hanem azon szellem által, mely innen áldólag fog a magyar nemzetre kiáradni.”⁹⁴ Az azóta eltelt időszak igazolta ezeket a szavakat, mert számos, napjainkban is közismert személyiség került ki az

⁹⁰ Pap, G. 1978: Emlékbeszéd a Komárom körül hősileg vívott csatákban dicső halállal elesett 1848/9-iki honvédek porrészzei fölél emelt emlékszobor körül kegyeletes érzéssel összesereglett gyülekezet előtt tartotta Herkálypusztán 1878. november 1. Pap Gábor, 1848/9. honvédszázados, Komáromban, Ziegler nyomdájában 1878, 4.

⁹¹ Pap, G. 1880: Emlékbeszéd melyet az Ácsi Honvédemléknél 1880. augusztus 8-án tartott Pap Gábor 1848/9. honvédszázados, Komáromban, Ziegler Károly könyvnyomdájából 1880, 3-6.

⁹² Pap, G. Molnár, Á. Felhívás Komárom város lelkes hölgyeihez jótékony célú Tabitha egyelet megalakítására. In: Komáromi Lapok, 1880.11.27, 2.

⁹³ Jókai ünnep. In: Melléklet a Komáromi Lapok 1821. évi 34. számához

⁹⁴ Beszédék az egyházkerületi főiskola főgymnasiumi épületének alapköletétele és felavatása alkalmával. Tartották: Pap Gábor püspök, Czike Lajos főiskolai gondnok. Kiadja: a Dunántúli ev. Ref. egyházkerület, Pápan 1896, 4.

intézmény diákjai közül. Ma is ezt a szellemiséget hirdeti az épület homlokzatán levő felirat: „ISTENNEK, HAZÁNAK, TUDOMÁNYNAK”

A 19. század végére egymás után alakultak meg a magyarországi régészeti társulatok, melyek arra voltak hivatva, hogy összegyűjtsék a környezetükben fellelt régészeti leleteket. A komáromiakban is megszületett az elhatározás, és Pap Gábor a Komáromi Lapokban megjelent felhívásában⁹⁵ buzdította a város lakosságát, hogy minél többen támogassák a kezdeményezést. Rámutatott, hogy a város környékén oly nagy mennyiségű értékes, különösen római kori lelet került elő, hogy ha korábban kezdtek volna azok összegyűjtését, akkora a 19. század végére Komárom már világhírű múzeummal rendelkezhetne. Pap Gábor maga is gyűjtő volt, és római kori pénzekből álló gyűjteménye - melynek katalógusa a komáromi református gyülekezet tulajdona – a végrendelete szerint a Pápai Református Gyűjteményeket gazdagítja. Erről a gyűjteményről olvashatunk az 1880. augusztus 20-i Komáromi Lapok Kiállítási mellékletében: *Pap Gábor egy szekrény római kori pénzt adott kölcsön a komáromi iparos ifjúság önképző köre által kezdeményezett termény-, és ipar kiállításra, melyet a Komáromi Református Kollégium termeiben rendeztek meg.*⁹⁶

Az esztergomi református templom felavatásakor arra a Jézusi kijelentésre hívta fel hallgatósága figyelmét, hogy a szeretet az, ami igazolja a valódi keresztyént. Más vallású hívekkel együtt összefogva, kéz a kézben kell harcolni a vallástalanság, hitetlenség, a szeretet nélküliség és az anyagiasság ellen. *„Különben is ha az isteni bölcsesség s minden hatóság eltűri s létezni engedi a különböző vallásokat, miért ne tűrnék el azokat mi is, miért ne ölelnők szeretettel szívünkhoz azokat, kik más utakon bár, de azért velünk egy cél felé sietnek, kik más szertartásokkal bár, de egy és ugyanazon Istent imádják? [...] Nem a hitcizikkekben, hanem a szeretetben lehet egyesülnünk.*⁹⁷

De nemcsak szóban hangoztatta, de tetteivel is bizonyította, hogy felekezeti megkülönböztetés nélkül tiszteli az embereket. A pápai zsidósághoz fűződő viszonya azt eredményezte, hogy 1891. május 16-án a pápai zsidóság Iparosokat Gyámolóó Egylete dísztagjául fogadta őt. A Pápai Lapok 1891. augusztus 23-i számában olvasható tudósítás arról számol be, hogy a díszoklevelet Herz Dávid festőművész készítette, és külön bizottság hozta el Komáromba.⁹⁸

A Pápai Izr. Iparosok Gyámolóó Egyletének díszoklevele

⁹⁵ Pap, G. Felhívás komárom vármegye és sz.kir. Komárom lelkes és hazafias közönségéhez. In: Komáromi Lapok, 1886. 12.11, 1-2.

⁹⁶ Kiállítási Értesítő. Komáromi Lapok 1880. 08. 20 melléklete.

⁹⁷ Esztergomi ref. templom felavatása alkalmával tartott alkalmi beszédek főtiszt. és mélt. Pap Gábor dunántúli ev.ref.püspök és Nt. Czike Lajos tata vidéki esperes által 1886. június 16-án, Esztergom 1889, 21-22.

⁹⁸ A pápai izr.iparosok gyámolóó egylet-választmánya. In Pápai Lapok, 1891. 08. 23, 141.

A komáromi zsidóság történetét tanulmányozva az olvasó felfigyel arra a példaértékű kapcsolatra, mely 19. század második felében alakult ki Schnitzer Ármin komáromi főrabbi és Pap Gábor református püspök, komáromi lelkész között.⁹⁹ A Komáromi Lapok címdalán található a Schnitzer által is említett felhívás, melyet Pap Gábor intézett a jó érzésű, emberséges olvasóközönséghez 1891 nyarán. 1893. február 26-án ünnepelte a komáromi hitközség mellett működő Gemilut Chaszodim (Jótekonny Egylet) fennállásának 25. évfordulóját. A jeles évforduló alkalmából rendezett gyűlésen közfelkiáltással választották az egylet dísztagjává Pap Gábor püspököt. A díszes kivitelezésű irat¹⁰⁰ készítője méltatja Pap Gábor emberségét, nemességét, mert az 1882-ben feltámadt antiszemitizmus idején egyedüli magyarországi lelkészként „*síkra szállott a gyűlölet és vakbuzgóság amaz átkos szülöttje ellen, és körrendeletben figyelmeztette a dunántúli ev.ref. egyházkerület papságát, hogy hirdetve a szeretet igéjét, csillapítólag hassanak híveikre.*”¹⁰¹ Amikor 1891-ben az oroszországi zsidóüldözés következtében milliók váltak földönfutóvá, akkor Pap Gábor ismét a tettek mezejére lépett, és a Komáromi Lapok hasábjain keresztül hívta fel az emberséges, jólelkű olvasóközönséget az üldözöttek megsegítésére. E nemes cselekedetre így emlékszik az emléklap írója: „*Méltóságod a kontinensen egyedüli főpap vala, kiben annyi bátorság volt kifejezést adni nemes lelke felháborodásának és a szív ellenállhatatlan ékesszólásával felhívni a közjótékonyságot ama bujdosó hontalanokért, kik elől minden határ elzáródott – nem törődve arval, hogy ezáltal bizonyos körök heves támadásainak és aljas gunyolódásának teszi ki magát. Az igazi szeretet e kinyilatkoztatása – mintha az emberiség lelkiismerete felszólalt volna – visszhangot talált az egész polgáriasult világban – és milliók és milliók magasztalják és áldják Méltóságod dicsteljes nevét. E milliókhoz mi annál inkább tartozunk, minthogy oly szerencsések vagyunk szemtanúi lenni Méltóságod áldásos működésének.*”¹⁰²

Pap Gábornak több, kézzel írt verseskötete maradt fenn. Minden bizonyos már gyermekkorában Vámoson is írhatott verseket, mert ebből az időszakból maradt ránk az 1836-os keltezésű Ezüst ABC kézzel írt változata. A komáromi gyülekezet tulajdonában lévő, 1845-ből származó kötet versei a tizennyolc éves fiatal ember romantikus lelkivilágát tükrözik. A szabadságharc idején már forradalmi lélektől áthatott verseket írt, melyeket a nagyközönség főként az 1870-ben, Veszprémben megjelent „Költemények” című verseskötetéből ismerhetett meg. „A címek alatti, a versek keletkezési idejét jelölő évszámok tanúsága szerint Pap Gábor 1849-ben már kész költő. A 21. életévét alig betöltő ifjút a szabadságharc idején átélt élményei érlelték poétává.”¹⁰³

⁹⁹ Kettejük kapcsolatának nevesebb eseményeit megörökíti Dr. Schnitzer Ármin: Zsidó kultúrképek (Az életemből) című, 2015 szeptemberében a Komáromi Zsidó Hitközség gondozásában megjelent kiadvány is.

¹⁰⁰ Emléklap – Méltóságos és Főtiszteletű Wönöczky Pap Kovács Gábor úrnak, Gemilut Chaszodim, 1893.

¹⁰¹ Emléklap 1893, 4. (E körlevelet eddig nem találtam meg - a szerző megi.)

¹⁰² Emléklap 1893, 5.

¹⁰³ Ács, A. A szabadságharc költője: Pap Gábor, in: Novum, Veszprém megyei közéleti, kulturális havilap. 1999. (3. évf. 2.sz.) 19.

Pap Gábor 1895. november 2-án hunyt el. A Komárommegyei Közlöny 1895. nov. 2-i száma címloldalon emlékezett meg a református egyház, a magyar haza és nemzet hű fiának haláláról. A Komáromi Zsidó Hitközség korabeli Közgyűlési Jegyzőkönyvében olvasható bejegyzés tanúsága szerint a város zsidósága is nagy megrendüléssel fogadta az izraeliták jótevőjének halálhírét. A közgyűlés határozata szerint a hitközség testületileg részt vett a gyász-szertartáson.¹⁰⁴

A Dunántúli Protestáns Lap 1895.nov. 10-i, 45. száma címloldalon közölte Pap Gábor halálhírét. A tudósítások szerint hatalmas tömegekben érkeztek azok, kik végső búcsút szerettek volna venni a közkedvelt lelkipásztortól a Dunántúli Református Egyházkerület nagy tudású püspökétől. Ravatala mellett komáromi református templomban, és később a városon átvonuló tömegben a komáromi szekeresgazdák bandériuma biztosította a rendet.

A városban működő énekkarok pedig gyásznépeket énekelve haladtak a mennel a komáromi református temetőbe, hol Pap Gábor földi maradványait végső nyugalomra helyezték.¹⁰⁵ Síremlékét a komáromi gyülekezet emeltette. A sírkertben helyezték el feleségét, Czike Karolint, fiát, pap Kovács Elemér táblabíró, aki hosszú ideig volt a református gyülekezet presbitere és az ő hitvestársát, kenesey Kenesey Claudine-t, aki a Protestáns Nőegylet elnöknője volt 1931-ben.

A presbitérium

Fülöp Zsigmond: A ma presbitere:

„A református egyház önkormányzatának legfontosabb szerve a presbitérium, amelynek keletkezése egyidős a keresztyén egyház megalakulásával. Ez a kétezer esztendő kormányzói intézmény megalkotása óta győzedelmesen állotta ki a próbát s a hosszú századok alatt fontos hivatásának teljesítésében nemcsak hogy kitűnően bevált, hanem teljesen nélkülözhetetlenné és pótolhatatlanná lett a keresztyén egyház életében. Életrehívása Krisztus szent tanításában gyökeredzik, maga Üdvözítőnk rendelte el, hogy az egyházak kormányzására „véneket”, presbitereket állítsanak, akik az Úrnak teljes alázatossággal való szolgálatában viseljenek gondot magukra és az egész nyájra. Az apostolok cselekedeteiről írott könyvben és Pál apostol több levelében ismételtlen találkozunk a püspököknek, presbitereknek, az egyház véneinek rendeltetéséről, hivatásáról, feladatáról, szol-

¹⁰⁴ Izraelita Hitközségi Jegyzőkönyvek, 1895. nov. 5, 41. pont

¹⁰⁵ Pap Gábor nekrológia in: Dunántúli Protestáns Lap, 1895. november 10, 1-2.p. <https://docs.google.com/file/d/0B816yWFGpOQkMzFkZTlZyJAtOWIyOC00NmEyLWlXOWEtYTlZyZ2OWMwMTZj/edit?pli=1> (Letöltés ideje : 2015. 03. 20.)

gálatáról s miként való életéről szóló apostoli figyelmeztetéssel és utasítással, ami azt bizonyítja, hogy a presbiterek eleitől fogva igen fontos vezető s irányító szerepet tölthettek be a keresztén egyház életében. [...]Kálvin szerint két rendje volt a presbitereknek. Pásztorokból és presbiterekből állottak, akik között csak szolgálati különbség volt, egyébként pedig az egyházkormányzást együttesen gyakorolták. A pástorok a tanítást végezték, a presbiterek pedig a jórendre, az erkölcsökre vigyáztak fel. A pástorok végezték a liturgikus cselekményeket, de a presbiterek nélkül ők sem kormányozhattak, minthogy fordítva sem történhetett. Tehát a lelkipásztorok és a presbiterek egyenlő joggal bírtak, Kálvin felfogása szerint úgy volt ez az őskeresztén egyházban is, amelyben a presbiterek maguk közül minden egyes városban választottak egyet, akit püspöknek neveztek. De a tisztségben és méltóságban nem állt a többi tanítást végző tisztvársa felett, hanem csak az adminisztrációs ügyeket intézte el, a gyűléseket összehívta, tanácsot adott, figyelmeztetett, buzdított és a közösen hozott határozatokat végrehajtotta. Első volt tehát azok között, akik egyébként vele egyenlőek voltak. A kálvini református egyház fejlesztette azután ki ezt az intézményt arra a földre, amelyen ma is áll s az elmúlt négy évszázad történelme tanúskodik arról, hogy a presbitériumi intézmény volt legerősebb bástyája, fentartó oszlopa egyházunknak. [...]Mert milyen is a mai idők presbiteré? [...]A presbitereknek az egyház vezetésében tényleges részt kell vennie. Az egyház kormányzása azonban sokrétiű munkát ad annak, aki híven akarja teljesíteni kötelességét. Nemcsak abból áll a presbitérium dolga, hogy a számadásokat megvizsgálja, az egyházi adót kivesse, bár ez fontos és felelősségteljes feladat, amelynek lelkiismeretes teljesítése elmaradhatatlan és feltétlenül szükséges. De a számadásokon kívül a presbitérium dolgaihoz tartozik az iskola kérdése is, amelyet szívében kell viselnie minden presbiternek nemcsak egyháza érdekében, hanem magyar nemzetiségének megőrzése szempontjából is. Mert a magyar kálvinista egyház iskolájának magyar-nak kell maradnia! Ez olyan szigorú és megmásíthatatlan elv, amelynek minden körülmények között érvényt kell szerezni, mert hiszen nemcsak nemzetközi szerződés és az alkotmánytörvény rendel el így, hanem a magyar kálvinista öntudat is ezt parancsolja. Fontos kötelessége tehát a presbiternek az egyház iskolájának megtartása is. Hasonlóképpen kötelességet ró a presbiterre az egyházban való jó rend fentartása. ...A jó rend fentartásáért minden presbiter felelős s ennek s ennek eléréseért és biztosításáért vállvetett egyértelműséggel kell dolgozni. Az egyháztagoknak a presbiterek megválasztásakor tekintettel kell lenniük, hogy az egyház vezető testületébe a megfelelő lelki- és szükséges szellemi képességekkel bíró hittestvérek kerüljenek be. ... Az egyház jó rendje megköveteli, hogy a hívek is teljesítsék egyházuk iránti kötelességeiket. ...Legyen ébren a lélek, amikor az Isten házában hirdeti a lelkész az igét, hogy megerősödjék a hívő a szent tanítás igazságában. Nemes kötelesség háramlik a presbiterre a szegénygondozás terén is. ... A presbiternek kell felügyelni a hívek hitbűségére is. Ebben a tekintetben ébren kell őrködni afelett, hogy a református családok valamennyi tagja megtartsa az ágendázási hitvallás alkalmával tett fogadalmát. ...Egyháztársadalmi téren megértő segítőtjének kell lenni a lelkipásztoroknak. ...Igen fontos feladat hárul a presbiterre az ifjúság megszervezésénél. ...Igyekezzen a presbiter, hogy mindent kiegyensúlyozó összhangot teremtsen a lelki kiformalódás és a fejlődésben levő élet között. ...A presbitériumnak, mint kormányzó testületnek joga van a figyelmeztetés gyakorlására. ...Pál apostolnak az efézusi „vének”-hez intézett szavait, hogy „...Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek ti-

teket vigyázóvá tett, az Isten anyaszentegyházának legelgetésére, melyet tulajdon vérével szerzett...” - bizony nem tartjuk szem előtt ...

*Ezt a szolgálatot, kötelességteljesítést nemcsak az írott törvény írja elő, hanem egy iratlan, a lélek mélyén élő törvény, amely azt diktálja nekiünk, egyházi elöljáróknak, hogy az Isten dicsőségére szolgáló lankadatlan munkánkban egyedül Krisztus példája legyen az irányadó! Presbiteri munkánkban ne csak kötelességet érezzünk, hanem érezzük a felelősséget is egyházunk és keresztén testvéreink iránt....*¹⁰⁶

A jelenlegi presbitérium

A presbitérium 2017-ben:

Presbiterek: Fazekas László, püspök-lelkipásztor, Fazekasné T. Zsuzsanna lelkipásztor, Fekete Vince főgondnok, Cséplő Bálint ing. gondnok, Farkas Gáspár ing. gondnok, Oláh Imréné gondnok, Antal József ing., Bastrnák Ferenc MUDr., Bastrnák Leila JUDr., Brányik Károly ing., Borbély Károly, Czékus Dezső, Cséplő Péter, dr. Csiba György MVDr., Csízi István, Fekete Éva, Gulyás Sándor, Hegedűs Margit, Korpás Péter, Mihalik Péterné, Mikos Sándor, Mikos Margit, Ódor Zsuzsanna, Szabó Csekei Tímea, Szuri András, Tompa Attila, Török Ágota, Turányi József, Vajkai Miklós, Vajkai Melinda, Varga Attila, Vörös Mária.

Pótpresbiterek: Balla Kálmán, Bese László, Deák Ferenc, Dégi Katalin, Gál Árpád, Gazsó Pálné, Horváth Igor, Jancsó Erika, Jánosdeák Gábor, Jóba Mihály, Körtvélyesi Piroska, Lajos Jenő, Mézes Dániel, Nagy Attila. Gál László - volt presbiter 2014.01.01-2016.31.12 között, ő helyét vette át Hegedűs Margit 2017.01.01-től

Fekete Vince Sókon született 1955. IX. 25-én, Nyitra megye Vág-menti falujában, a település mostani szlovák neve: Selice. 1945-ben a Kassai Kormány Program és Eduard Beneš 33. dekretuma értelmében édesapját megfosztották állampolgári jogaitól, háborús bűnösnek nyilvánították és a teljes vagyonát elkobozták, majd 1947-ben a család megkapta a Fehér lapokat. Sókról 8 magyar református jómódú gazda családját kitelepítették, majd 1948-ban a Fekete család kitelepítése előtt a Szlovák Kormány Hivatal leállította a család kitelepítését Magyarországra.

Az alapiskolát 1961-ben Pöstyénben kezdte, majd 1962-től Sókon folytatta és 1966-tól 1971-ig ismét Pöstyénben járta. 1964-ben Galántán a járásbíróóság véglegesítette a vagyoneklobzást az apai családi házra is, amelyben laktak, és 1966-ban kötelezték őket a családi ház átadására a jogos tulajdonosnak, a Csehszlovák Államnak, tehát a sóki Helyi Nemzeti Bizottságnak. 1966-ban hogy ne váljanak hajléktalanná, kénytelenek voltak elhagyni a Fekete portát és felköltözni 72 km-re a Vág-menti Pöstyén településre (Piešťany), az anyai nagymamához, aki 1919-től ott lakott. Itt Művészeti Népiskolába, vagyis zeneiskolába is járt. 1971-1978-ig Kassán tanult a Konzervatóriumban hegedű tanszakon. A két év katonaságot Besztercebányán töltötte, ahol a katonai zenekar nagydobosa volt. Leszerelése után a pöstyéni Művészeti Népiskola hegedűtanára lett, illetve 1990-1992-ig az igazga-

¹⁰⁶ Fülöp Zsigmond: A ma presbiteré. Komárom 1937, részletek

tója volt. 1992 augusztusában családjával Komáromba költözött és a mai napig a Művészeti Alapiskola hegedűtanára, 1999-től gazdasági igazgató-helyettese, majd 2002-2012-ig, 2 ciklusban pedig az igazgatója is volt. Közben 2002-től zenepedagógiát tanult a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Pedagógiai Karának a Zenetagozatán és 2006-ban megkapta hegedűtanári diplomáját. Felesége, Varga Éva fuvolatanár, együtt tanultak a konzervatóriumban és a kezdetektől fogva kollégákként szolgálják a zenekultúrát. Három gyermekük van, Tímea (1981), Ildikó (1983) és Vince (1992) és egy unokájuk. Fekete Vincével, a Komáromi Református Egyház főgondnokával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 2-án.

1992 szeptemberétől vagyok a Komáromi Református Egyházközség gyülekezetének a tagja. 1995-ben az egyházközségi közgyűlés presbiternek és gondnoknak választott meg. 2002-ben pedig a legtöbb szavazat által az egyházközség főgondnoka lettem. 1995-ben a Komáromi Református Egyházmegye választó közgyűlése rendes világi zsinati tagnak választott meg. A VI. Zsinat 1. ülésén 1996. V. 31-én Komáromban a Zsinat a Szlovákiai Református Keresztény Egyház magyar ajkú főgondnok helyettesének választott meg. Asszonyi Árpád főgondnoknak 1998-ban az egészsége annyira megromlott, hogy 1999. január 1-től az ügyvezető főgondnoki tisztséget töltöttem be. A VII. Zsinat 3. évében, 2005. december 31-én Koncsol László főgondnok felesége ápolása okából lemondott a viselt tisztségéről. 2006-ban a főgondnoki tisztségre kiírt időközi választások eredménye által 2006. október 20-án Hanván a Zsinat nyitó istentiszteleten Erdélyi Géza püspök beiktatott a Szlovákiai Református Keresztény Egyház főgondnoki tisztségbe. A VIII. Zsinat választási ciklusára (2009. I. 1. – 2014. XII. 31.), az Egyetemes Egyház 9 egyházmegye 230 egyházközsége főgondnoki tisztségbe választott meg, és hasonló képen történt a megválasztásom a főgondnoki tisztségbe a IX. Zsinat választási időszakára, amely 2015. I. 1-től – 2020. XII. 31-ig tart.

Fazekas László püspök és Fekete Vince főgondnok eskütetele 2015. január 17-én

kamarazenekarnak, ez 2006-ig működött, azóta Komáromi Kamarazenekarként működik tovább, amelyben a két Komárom zenetanári játszanak.

2012-től a Szlovákiai Magyar Református Presbiteri Szövetség megbízott elnöki tisztségét töltöm be. 1992-től megszerveztem a Komáromi Alapiskolások Karácsonyi Hangversenye elnevezésű rendezvényt, amely a Református templomban van megtartva. 2016-ban volt ennek a 22. alkalma, ugyanis két ízben influenzajárvány miatt nem engedték a rendezvényt megtartani. Az első 20 alkalommal a komáromi 4 magyar alapiskola kicsik és nagyok kórusa szerepelt, de az utolsó két rendezvényen már a Selye János Gimnázium kórusa és kamarakísérete, valamint a Selye János Egyetem Pedagógiai Karának a kórusa is részt vett.

Tagja voltam a Révkomáromi Comorra Kamarazenekarnak, ez 2006-ig működött, azóta Komáromi Kamarazenekarként működik tovább, amelyben a két Komárom zenetanári játszanak.

Farkas Gáspár 1949. október 7-én született a Szőnyben. Az alapiskola 9 osztályát Komáromban végezte, majd Gadócon tanult a Mezőgazdasági Műszaki Középiskolában. 1968-1973-ig a nyitrai Mezőgazdasági Egyetem Agronómiai Fakultás állattenyésztő szakán folytatta tanulmányait. Állattenyésztő mérnökként dolgozott a Gyulamajori Állami Gazdaságban, a Keszefalvai Termelőszövetkezetben, a komáromi Terményforgalmi és Fölvásárló Vállalatnál, melynek a nemesócsai részlegének takarmánykeverő főnöke is volt. A Komáromi Állami Gazdaság termékellátó főnöke, majd főállattenyésztője, végül 1996. december 31-ig igazgatója. Az Állami Gazdaságot ekkor privatizálták és magánvállalkozó lett, 230 hektáron gazdálkodott, illetve két évet a gadóci iskolában is tanított. 1974-ben megnősült, felesége Gorócz Katalin okleveles szülész-nő, egy gyermekük van, Orsolya (1982) aki állatorvos és két unokájuk. Farkas Gáspárral, a Komáromi Református Egyház gondnokával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 2-án.

Édesanyám Csukás Erzsébet, ősi komáromi szekeresszékész családából származik. A szekeresszékészek, kevés kivétellel mind hívő reformátusok voltak. Őseim ott voltak azok között a szekeresszékészek között, akik következő módon is támogatták a templomunk felépítését: induló tőkeként odaadták dúszes mentéikről az ezüst menteláncokat és az ezüst gombokat, gazdánként ez 3-3 kg ezüstöt jelentett, a nagyszünetek a gazdának pedig az összes ékszereiket, ill. Tatáról a téglák, Süttőről a kövek és a délvidéki erdőségekből származó hatalmas szálfák ingyenes hazafuvarozásával. Ezeket az óriási oszlopokat a templom belsőjébe építették be földrengések miatt. Ha esetleg megmozdulna a föld, addig tartanak a mennyezetet, amíg az emberek kimenekülnek a templomból. Ne felejtjük el, hogy akkoriban még csak egy generációnyi idő (24-25 év) telt el az 1763-as nagy komáromi földrengés óta, amikor a város összes temploma összedőlt és sokan az épületekben lelték halálukat. Az emberek tehát még jól emlékeztek minderre és megtették a lehetséges óvintézkedéseket.

Édesanyám születésmikor kettősbirtonkos útlevelel járt át a határon Szőnybe, a Gyűrky-kastélyba, ahol a kórház működött, ugyanis ott dolgozott dr. Pataky László szülész-nőgyógyász, aki tőlünk ment át a háború után. Korábban Pataky doktor 6 évig kezelte édesanyámat,

mert nem lett gyereke. Édesapám is presbiter volt itt az egyháznál, majd az 1950-es években kúrator/gondnok így nagy megtiszteltetésnek éreztem, amikor 1977-ben engem is megválasztottak presbiternek. 1983-tól 1994-ig és 2002-től gondnok is vagyok. Egy ciklus kimaradt, de összességében ez a 3. gondnoki megbízatásom, amely 2020-ig tart, idáig 17 éve vagyok gondnok, a négy gondnok közül nekem van a leghosszabb szolgálati időm. A 2003-2015-ig, két cikluson keresztül zsinati póttanács tag, a zsinati bíróság világi elnöke és rendes zsinati tag és ugyanezen idő alatt a Komáromi Egyházmegye világi főjegyzője és a számvévszék elnöke voltam. Jelenleg a komáromi református egyház építészeti gondnoka vagyok, hozzám tartozik az összes ingatlanunk, vagyis a Templom, a Kollégium, a volt Postaépület. Ez utóbbit 1943 körül vettük meg, az 1960-as években városi óvoda volt, 1994-2004-ig pedig a református Calvin János Teológiai Akadémia (CJTA) működött itt, most meg a földszinten bérlemények vannak, az emeleten pedig a könyvtárunk található és itt működik a vasárnapi iskola. Van még a régi Püspöklak a templom mögött, ebben jelenleg bérlemények vannak, de néhány évvel ezelőtt itt volt a Calvin János Teológiai Akadémia kollégiuma. Ezen kívül az egyháznak egyéb ingatlanjai is vannak: a volt Tanítólak a Kollégium mögött, a Káplánlakás, a Timótheus-ház, egy kert az Erzsébet-szigeten és a Temető a ravatalozóval együtt. A temetők 5 hektár alapterületű, de egy kisebb részt az evangélikus egyháznak bérbe adtunk. Gyülekezetünk alapító lelkészei, Péczely és Mindszenty is ott nyugosznak örök álmukat. Ezen kívül természetesen több lelkészünk és püspökünk sírja is itt található. Minden ingatlan építési problémája az enyém. Most fejeztük be a Timótheus-ház felújítását, ezt 2005-ben jelképes 1 koronáért vásárolta vissza az egyházunk a várostól és a Magyar Állam támogatásának köszönhetően sikerült a felújítását megvalósítanunk. Ez eredetileg árvalház volt, most 42 férőhelyes idősotthon lett belőle. Jelenleg a komáromi református óvoda és bölcsőde-programon dolgozunk, ami terveink szerint egy zöld mezős beruházás lenne a Magyar Állam anyagi segítségével.

Oláh Imréné Domonkos Ilona (Nagymegyer, 1936. szeptember 22.) az elemi iskolát szülővárosában végezte, 3 évet a református iskolában járt, a háború után pedig szlovák iskolába. A szerdahelyi gimnáziumban érettségizett 1954-ben, ezután felvételt nyert a pozsonyi egyetem matematika-fizika szakára, ahol 1958-ban diplomázott. A komáromi gimnáziumba került és 1993-ban történt nyugdíjba vonulásáig ott dolgozott.

Itt ismerte meg a férjét, aki szintén matematika-fizika szakos tanár volt. 1958 karácsonyán házasodtak össze a nagymegyeri református templomban.

2007-ben a magyarországi Vitézi Rend tagja lett, 2011-ben férje, 2012-ben ő maga Pro Urbe Komárom-díjat kapott. 2013-ban Oláh Imre, Oláh Imréné és Oláh György Magyar Örökség díjat kaptak a matematika-fizika terén végzett munkásságukért, amit azonban sajnos már csak egyedül vehetett át, mert férje és annak öccse 2012-ben elhunytak. Oláh Imréné Ica néni mindezek mellett sok mindent tud a református templom történetéről, Jókai Mórról és a nagy mese-

mondó leghíresebb komáromi hősről, Domonkos Jánosról, akit egyébként oldalágon az ősei között tudhat. Számadó Emese beszélgetett vele otthonában, 2017. március 2-án.

Pedagógusként nem szabadott templomba járnunk a fordulat előtt, ezért az esküvőnk Nagymegyeren volt és nem volt ott más, mint a lelkész és utána még 30 évig csak oda mertem templomba járni. Először 1988-ban Újkenyér ünnepén voltam a komáromi református templomban és azóta is idejárom. 1996-ban megválasztottak presbiternek, 2002-ben gondnoknak, március 24-én tettem le a kurátori esküüt, most töltöm a 3. ciklusomat. A missziós ügyekkel és a diakóniával foglalkozom, vagyis a rá-szorulókkal, idősekkel, egészségükben károsultakkal.

2004-ben a templom előterében emléktáblát állíttattam Molnár Mária missziós nővér emlékére, halálának 60. évfordulóján. Mária Új-Guineában szolgált, a pápuák földjén a második világháborúban, amikor 1943-ban a japánok elfoglalták a szigetet, az itt tartózkodó misszionáriusokat és családtagjaikat, 62 főt, egy óceánjáró hajó fedélzetéről belelőtték az óceánba. Jeleképes síremléke a Csendes-óceánban fekvő Mánusz sziget temetőjében található. Molnár Mária édesanyja, Balogh Erzsébet jómódú komáromi családból származott, innen a kapcsolat Komárossal. Aztán Csokonai Vitéz Mihály szobrára is gyűjtöttem pénzt. Darázs Rozália művésznő alkotását 2005-re sikerült felállítani. 81 éves vagyok, egészséges és végtelen boldogsággal tölt el, hogy még tudok tevékenykedni a gyülekezetben.

Boldog vagyok mindig, ha az Uristen igéjét hallhatom!

Cséplő Bálint 1932. december 3-án született Csúzon. 1948-ban Komárossba jött a Mójzis és Suhajda vaskereskedőhöz inasnak, közben elvégezte a polgári iskolát, utána a gépészeti műszaki középiskolát. 1954-től két éves katonai szolgálatát töltötte, majd elhelyezkedett a Hajógyárban és ezzel egy időben megkezdte Pozsonyban a Műszaki Egyetemen a gépészmérnöki diploma megszerzését levelező tagozaton.

1992-ben ment nyugdíjba. 1958-ban feleségül vette Fonad Ilonát, egy fiúk született, Győző (1959), 2 unokája van, valamint egy dédunokája, Bálint. Cséplő Bálinttal, a Komáromi Református Egyház gondnokával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 2-án.

Édesapám a csúzi református egyház gondnoka volt. Én már inaként bekapcsolódtam a református ifjúsági életbe, pl. bibliaórákra jártam, de ez még Galambos Zoltán nagytiszteletű úr idején volt. 1965-ben a nagy árvíz elvitte a házunkat, ekkor beköltöztünk Komárossba. A katonaság után diakónus voltam, majd 1978-ban megválasztottak presbiternek. Egy választási időszakban a Komáromi Református Egyházmegye tagja is voltam, 1995-2001-ig zsinati képviselő, 2001-től pedig a Komáromi Református Egyházközség gondnoka vagyok és egyben az egyház könyvtárho-

sa is, így alkalmam volt megírni a komáromi református gyülekezet 450 éves történetét, amely egyelőre kéziratban van meg.

Dr. Körtvélyesi Piroskával, a Komáromi Protestáns Nőegylet elnökével Szamadó Emese beszélgetett 2017. március 1-jén.

1957-ben fejeztem be tanulmányaimat a komáromi Magyar Tannyelvű Pedagógiai Középiskolában, ahol óvónői képzést szereztem. Az iskola elvégzése után a Béke utcai óvodában kezdtem el pedagógiai pályafutásomat. Ezután Meggyersre helyeztek, ahol megbíztak az óvoda vezetésével. 1961-ben az 5-ös számú óvoda igazgatójává neveztek ki. Erről az óvodáról azt kell tudni, hogy ez volt a Komáromi Járás egyetlen egészszhetes óvodája. A gyerekeket a szülei hétfőn reggel hozták be hozzánk, és szombaton délután vitték őket haza. Ilyen típusú óvodára azért volt szükség, mert egyes szülőknek, főleg, akik a hajógyárban dolgoztak, az éjszakai műszakok alatt nem volt kire bízniuk gyermekeik felügyeletét. Az óvodában azt tapasztaltam, hogy több beszédhibával küszködő gyermekünk is van. Ez a felismerés készítetett arra, hogy a gyógypedagógiai pályán folytassam tevékenységemet. Ezért 1966-ban felvételt nyertem a Komensky Egyetem Pedagógiai Karára, ahol 1971-ben logopédia–szurdopedagógia–természetrajz szakon szereztem tanári képzést. 1971-ben kineveztek a Komáromi Kórházi Alapiskola igazgatójává. Ezt a funkciót 35 éven keresztül töltöttem be, 2006-ban innen vonultam nyugállományba. Fő állásom mellett 1972 és 1977 között a Járási Egészségügyi Intézetben heti 4 órás logopédiai tevékenységet folytattam. 1973-tól 1977-ig tiflopedagógiát tanultam a Komensky Egyetemen, 1983-ban ugyanitt pedagógiai doktori címet szereztem. 1979-ben járási logopédussá neveztek ki, s ezt a funkciót munkám mellett 1989. december 31-ig láttam el. 1981-ben kineveztek a Nyugat-szlovákiai Pedagógiai Intézet logopédiai szekciójának tagjává, ahol 1989-ig tevékenykedtem. 1984-től egészen máig a Szlovák Speciális és Gyógypedagógiai Társaság tiflopédiai szekciójának elnöki tisztségét töltöm be. Pályafutásom alatt több hazai és nemzetközi gyógypedagógiai konferencia és szeminárium szervezője és társszervezője voltam. 2006-ban az a megtiszteltetés ért, hogy gyógypedagógiai tevékenységem elismeréséül a Szlovák Speciális és Gyógypedagógiai Társaság a Szlovák Gyógypedagógia jeles személyiségei közé sorolt be. Több cikkem és tanulmányom jelent meg gyógypedagógiai „EFETA” szaklapban. Gyógypedagógusi tevékenységem elismeréseként többször kaptam járási és kerületi kitüntetések. 1999-ben az iskolaiügyi minisztertől kaptam kitüntetést tanítónap alkalmából. 2004-ben a Szlovák Köztársaság Iskolaiügyi Minisztériuma Gyógypedagógiai Főosztályától kaptam elismerő oklevelet. Sokéves gyógypedagógusi tevékenységem alatt mindig a fogyatékkal élő gyermekek helyzetét igyekeztem megkönnyíteni, hogy az oktatás és a nevelés során ne kerüljenek hátrányos helyzetbe egészséges társaikkal szemben. A komáromi református egyházban jelenleg pópresbiter vagyok, illetve 2012 óta a Nőegylet elnöke.

A rév-komáromi református gyülekezet gondnokai a Türelmi rendeletről

Főgondnokok: 1783-1785: Havasi István; 1786-1791: Madari István; 1791-1809: Thály Zsigmond; 1810-1811: Kertész István; 1812-1813: Molnár Sámuel; 1814-1816: Szarka János; 1817-1824: Csepi Zsigmond; 1825-1827: Thály József; 1828-1830: Molnár Mihály; 1831-1833: Farkas István; 1834-1847: Ferencz Kosár; 1848-1849: Asztalos István; 1850-1862: Beöthy Zsigmond; 1863-1866: Csepy Zsigmond; 1867-1873: Pullay Kornél; 1874-1879: Kálmán Rudolf; 1880-1889: Molnár Ádám; 1890-1917: Béla Konkoly Th.; 1918-1925: Dr. Gaál Gyula; 1926-1941: Fülöp Zsigmond; 1941-1951: Dr. Soós Imre; 1952-1957: Dr. Antal József; 1958-1971: Kelemen István; 1972-1982: Kerekes József; 1995-2001: Kerekes József; 2002-2007: Fekete Vince; 2008-2013: Fekete Vince

Gondnokok: 1801-1809: Csíki Péter; 1810-1811: Molnár Mihály; 1812-1820: Tuba András; 1821-1822: Kalica János; 1823-1824: Id. Tuba András; 1825-1827: Szabó Mihály; 1828-1831: Antal Gergely; 1832-1835: Rác József; 1836-1837: Szarka János; 1838-1840: Szabó Mihály; 1841-1842: Huszár Ferenc; 1843-1845: Kacz József; 1846-1860: Dechy Sándor; 1861-1873: Id. Móroczy György; 1874-1879: Both János; 1880-1890: Németh Károly; 1891-1917: Kecskés János; 1940: Pati Nagy Sándor; Móroczy László; 1941-1947: Csizi István; 1941-1942: Pati Nagy Mihály; 1943-1951: Virágh Vince; 1952: Nagy László; 1953-1957: Farkas Gáspár, Komjáthy István; 1955-1957: Kelemen István; 1958-1971: Nagy Sándor, Virágh Lajos, Móroczy Lajos; 1972-1982: Mészáros László; 1983-1990: Nagy Antal mérnök; 1983-1994: Ifj. Farkas Gáspár mérnök; 1995-2001: Mészáros László, Cséplő Bálint mérnök, Fekete Vince; 2002-2007: Cséplő Bálint mérnök, Ifj. Farkas Gáspár mérnök; Oláh D. Ilona; 2008-2013: Cséplő Bálint mérnök; 2008-2013: Ifj. Farkas Gáspár mérnök, Oláh D. Ilona.

A rév-komáromi református egyház elnökségének, tisztikarának, presbyteriumának és alkalmazottainak névsora 1907-ben.

Elnökség: Lelkész: Antal Gábor, dunántúli ev. ref. püspök; Főgondnok: Konkoly Béla, törvényszéki bíró

Tisztikar és alkalmazottak: Hitoktató lelkész: Vargha Sándor; Algondnok: Kecskés János; Főjegyző: Bányai Mihály; Aljegyzők (egyház részről): Tóth Kálmán; világi részről: Marcsa György, Fülöp Zsigmond; Ügyész: Szabó György; Pénztáros: Velez Zsigmond; Főszámvevő: Rózsa Zsigmond; Alsószámvevő: Farkas István; Könyvtárnok: Tárnok Gyula; Könyvtári ellenőr: ifj. Sulacsik Lajos; Hitoktatási felügyelő: Erdélyi Gáspár; Vallástanárok: Lakatos Károly, Marcsa György; Énekvezér: id. Sulacsik Lajos; Adószedő: Szathmáry Zsigmond; Temetőfelügyelő: Czuczor Gergely; Egyházi: Balassa Sándor; Harangozó: Farkas Károly; Sírásó: Erdélyi Lajos.

A presbyterium rendes tagjai:

1910-ig terjedő megbízással: Pap Elemér; Gombos Kálmán; Kacz Gáspár; Konkoly Thege Kálmán; Szabó György; Dr. Kiss Gyula; Szij János.

1913-ig terjedő megbízással: Kossár Dezső; Kecskés Lajos; Csukás Lőrinc; Kacz Lajos; Erdély Gáspár; Tuba János; Zsindely Ferenc.

1916-ig terjedő megbízással: Besse János, Dechy Lajos; Csóka Máté, Domány Ferenc; Molnár Ferenc; Csepy Dániel; Kovács József.

1919-ig terjedő megbízással: Domány János; Fehér Kálmán; Csajághy Károly; Salamon Zsigmond; Csendes János; Németh Márton; ifj. Sulacsik Lajos.

Tiszteletbeli presbíter: Szűcs Sándor.

Tanító képviselő: Mészáros Gyula.

Pótpresbíterek: Csukás Sándor; Rózsa Pál; Konkoly Thege Balázs; ifj. Pap Sándor.

*A komáromi református keresztény egyház presbitériuma, Galambos Zoltán lelkipásztor idején.
Ülő sor: Id Mórocz János, Édes József, Pázmány Dénes, Galambos Zoltán lelkipásztor, Csizy István volt kurátor, Pozsonyi János, ifj. Mórocz János, Virágh Lajos, kurátorok Teleky Miklós, Komjárnthy István tb. kurátor,*

Csukás József, Szabó István. II. sor: Possár László, Ráth Béla, Bacskor János, Hegedűs András, Szalay István, diakonós, Bihary Mihály, Fél Lajos, Dr. Luka Béla, Szénássy Sándor, Keszegh Pál, Nagy Antal, Cséplő László, Kerekes József, Csukás Lőrincz presbíterek III. sor: Török Sándor, Komlóssy Lajos, Hajmássy Lajos, Bossányi József, Farkas Gáspár, Csinger József, Balogh István, Kódsi Vilmos, Pati Nagy Gáspár, Varga Ernő, Gulyás József, Nagy Gyula, Takács Zoltán, Tóth József, Vendéghe Péter presbíterek.

Középen Galambos Zoltán lelkipásztor, második sor balról a 4. id. Bacskor János

*A komáromi ref. ker.
Egyház elnöksége.
Alsó sor: Nagy Sándor,
dr. Soós Imre,
Galambos Zoltán
lelképásztor,
Kelemen István kurátor,
Komjátly István
tb. kurátor;
Felső sor:
ifj. Mórocz Lajos és
Virágh Lajos kurátorok*

Id. Bacskor János (Dunamocs, 1897 – Komárom, 1971) Molnár családból származott, ő maga dunai uszályon, kormányosként dolgozott. 1922-ben kötött házasságot Németh Jolánnal. Házasságukból három fiú Tibor (1923), János (1924) Zoltán, az édesapám (1925). A két világháború között Komáromba költöztek. Az 1960-as években a komáromi református gyülekezet presbitere volt.

szlováni Beöthy Zsigmond (Komárom, 1819. február 17. – Komárom, 1896. január 29.) költő, író, bíró, jogtudós. Középiskoláit szülőhelyén és Pozsonyban, a jogot a pesti egyetemen végezte. Első költeménye a Regélőben jelent meg (1834). A jurátuséveket az 1839-40. évi országgyűlésen, Pozsonyban töltötte, majd visszatért Komáromba, ahol 1841-ben ügyvédi vizsgát tett. 1845-től szolgabíró volt. 1846-ban a dunántúli evangélikus egyházkerület világi főjegyzőjévé, majd az országos közalapítványi bizottság elnökévé választották. 1848-49-ben a közoktatási minisztériumban volt fogalmazó, majd titkár. Az 1850-es években Komáromban ügyvédként működött.

1861-ben ugyanonnan országgyűlési képviselővé választották. 1862-ben Pestre költözött és a bírói pályára lépett mint a pesti váltótörvényszék ülnöke. 1864-től királyi táblai, majd 1870-től kúriai bíró lett, végül 1883 és 1888 között táblai tanácselnök. Nyugalomba vonulása után, 1888-ban a főrendiház tagja lett. 1834-től haláláig sok verse, elbeszélése, politikai cikke jelent meg a különböző lapokban. Írt elbeszéléseket gyermekek számára (Koszorú. Pozsony, 1837). Jogi szakíróként is jelentős volt. Zeneszerzéssel is foglalkozott.¹⁰⁷

⁷⁷ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Be%C3%B6thy_Zsigmond_\(k%C3%B6lt%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Be%C3%B6thy_Zsigmond_(k%C3%B6lt%C5%91)) (Letöltés: 2017. március 17.)

Fülöp Zsigmond (Komárom, 1878 – Észak-Komárom, 1940) régi komáromi családban született. Iskoláit Komáromban, Pozsonyban és Budapesten végezte, majd hazatérve a Révkomáromi Önszegélyező Egylet (Népbank) szolgálatába állt, mint főkönyvvezető, 1920-tól igazgató. A komáromi Magyar Nemzeti Párt elnöke. Pártja képviselőtében 1923-tól a csehek által községgé degradált Komárom képviselő-testületének tagja, 1932-től a városi autonómia felfüggesztéséig, vagyis 1935-ig a város helyettes bírása. Az autonómia visszaállításával 1938-ban megtartott városi választáson ismét bekerült a képviselő-testületbe.

1938. június 25-én tartott alakuló közgyűlésen városbíróvá választották. A felszabadulás után Komárom város polgármesterévé nevezte ki a belügyminiszter, s e tisztséget a két város egyesüléséig látta el, amikor kérte felmentését. Erdemei elismeréséül a Kormányzó magyar királyi kormányfőtanácsossá nevezte ki 1940-ben. 1904-től 1921-ig a Komáromi Református Egyházközség aljegyzője, majd 1925-ig főjegyzője, haláláig pedig főgondnoka volt. Alapító tagja, jegyzője, majd örökös tb. elnöke volt a Komáromi Református Ifjúsági Egyesületnek, titkára a Protestáns Jótékonyági Nőegyletnek. A Jókai Egyesület és a Komárom Városi Dalegyesület ügyvezető elnöke volt, valamint részt vett a Komáromi Football Club alapításában, 1900-ban. 1899-ben elbeszélő kötete jelent meg, 1931-ben pedig megírta a komáromi református egyházközség történetét. Közírói pályáját 19 évesen a Komáromi Hírlapnál kezdte. 1902-ben ő szerkesztette a Komáromi Friss Újságot, majd felelős szerkesztője lett a Komáromi Lapoknak, 1913-ban pedig a Komáromi Újságnak. A hadifogságból visszatérve főmunkatársa, 1936-tól felelős kiadója lett a Komáromi Lapoknak. Névery-fényképész által készített élethű portréját 1942. május 31-én leplezték le a Protestáns Jótékonyági Nőegylet gyűlésén.¹⁰⁸

Kelemen István (1894-1993) városi főkamrás, szekeresgazda család leszármazottja. A komáromi református egyház kurátora volt 17 éven keresztül.

¹⁰⁸ Számadó 2011, 95.

Mai oktatók, segítők, teológusok

Lévai Attilával, a Selye János Egyetem Református Teológia Karának dékánjával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 13-án.

A Bodroghközben, Királyhelmecen születtem 1975. november 28-án. Kiskövesden nőttem fel és a kassai gimnáziumban érettségiztem, majd felvételt nyertem a Calvin J. Teológiai Akadémia első évfolyamába. A végzés után Molnár Jánosnak, az akadémia dékánjának a titkárra lettem, valamint szenci és rövid ideig rétei segédlelkész. 2000. június 1-jétől csicsói és kolozsnémai lelkészként szolgálok és ott szolgálok a mai napig. 2004-ben elindult a Selye János Egyetem és lehetőségem nyílt rá, hogy különbözőzeti vizsga letétele után egyetemi végzettséget szerezzek.

2006-ban beiratkoztam az egyetem doktori iskolájába, 2009-ben végeztem, a doktori disszertációm vallástörténetből írtam, „Vallási hiedelmek és képzetek, különös tekintettel a Csallóközre és a Bodroghközre” címmel. A doktori cím megszerzése óta teljes állású oktató vagyok az egyetemen. 2011 októberében dékán-helyettes lettem, 2013. március 1-jétől megválasztott dékán vagyok. Jelenleg, 2017. március 1-jétől a második ciklusomat töltöm. Emellett a Calvin J. Teológiai Akadémia igazgatótanácsának tagja, s egyben igazgatója vagyok és a Magyarországi Református Egyházi Doktorok Kollegiuma Egyházi Néprajzi szekciójának az elnöke. Ez utóbbi pozícióban tudomásom szerint, én vagyok az első határon túli személy. Nős vagyok, két lányom és egy fiam van.

Fritz Beke Éva (szül. Bacskor) 1958. november 24-én született Komáromban. Az alapiskola 9 osztályát Komáromban végezte, 1973-ban konfirmált, és a mai Selye János Gimnáziumban érettségizett 1978-ban. 1978. szeptemberétől 1991. júniusáig bölcsődében dolgozott gyermekgondozóként, közben 1982-ben szakérettségi vizsgát tett Nyitrán az Egészségügyi Szakközépiskolában, gyermeknővér szakon.

1991 júliusától 2009. októberéig akupunktúrás asszisztensként dolgozott. 2001-től 2004-ig a Calvin János Teológiai Akadémia hallgatója volt Vallásanár szakon, 2005-től pedig a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán végezte tanulmányait, melyek sikeres befejezése után 2009-ben felvételt nyert a Selye János Egyetem Ref. Teol. Karának Doktori képzésére, nappali tagozatos, ösztöndíjas hallgatóként. 2012-ben megvédte János evangéliumának szerkezete a legújabb kutatások fényében c. disszertációs munkáját. Témavezetője ThDr. Bándy György Professzor volt. 2012 őszétől adminisztrációs munkakörben dolgozik. Számos konferencián vett részt, tanulmányai tudományos folyóiratokban jelentek meg. Kutatómunkája elismeréseként 2013-ban felvételt nyert az MTA külső köztestületébe. Első házasságából két fia, Péter és Gábor született. Második házasságát 2009-ben kötötte a komáromi református templomban. Férje Fritz Rudolf, mezőgazdász, és jelenleg egy őrző-védő cég munkatársa. Fritz Beke Éva évek óta segíti a Múzeum munkáját, e kötet és kiállítás létrejöttében is tevékenyen részt vett. Számadó Emese beszélgetett vele 2017. március 28-án.

Édesanyám Kacz Mária, ősi komáromi szekeresgazda családból származik. A Kacz család a Megyercsi utca sarkán lakott egészen az 1970-es évek elejéig, amikor a városrendezés keretén belül elkezdték építeni a mai négy sávós főutat. Az egykori ház udvara egészen a Gépipari Szakközépiskoláig húzódott. Dédnagyapám Kacz László, tagja volt a szekeresgazdák énekkarának és bandériumának is. Édesanyám nagybátyja Kacz Endre pedig a szekeresgazda ifjak színjátszó körének volt a tagja. Édesapám, néhai Bacskor Zoltán dunamocsi hajós gyökerekkel rendelkezett. Apai nagyapám id. Bacskor János az 1960-as években a komáromi gyülekezet presbitere volt. Édesanyám az 1990-es években részt vett a Protestáns nőegylet és a Lepramisszió tevékenységében.

Az egyháznál különböző kutatásokban veszek részt. Jelenleg Pap Gábor néhai Rév-komáromi lelkész és a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke munkásságának kutatásával foglalkozom, és kutatási eredményeim alapján 2015-ben a Limes Galériában nyílt egy Emlékiállítás Pap Gábor halálának 120-évfordulója alkalmából. A kiállításhoz sok értékes anyagot kaptam a komáromi református gyülekezetétől, és a kivitelezésben Dr. Farkas Veronika művészettörténész a Limes Galéria igazgatónöje működött közre. Az összeállítást azóta két magyarországi településen (Marcaltó, Nemesvámos) mutattuk be. A 2017-es Komáromi Napok idején pedig a CSEMADOK galéria ad helyet az eredeti kiállítás bővített változatának, mely Pap Gábor születésének 190.évfordulója alkalmából kerül bemutatásra. Nyáron Somogyudvarhely, ősszel pedig Vilonya, Pap Gábor szülőfaluja lakói ismerkedhetnek meg közelebbről az egykori neves lelkész, költő, egyházvezető életével.

2016. őszén bekapcsolódtam a magyarországi ENDRESZ csoport munkájába, mely a Rév-komáromi református temető sírjainak feltérképezését végzi. Mivel magam is szívesen kutatom a múlt emlékeit, nagyon hasznosnak tartom ezt a kezdeményezést.

Régi tanítók, egyházközei személyek

Katona Mihály (Szatmárnémeti, 1764. október 9. – Búcs, 1822. május 9.) református lelkész, földrajztudós. Szatmárnémetiben született, ahol tanulmányait is kezdte és a szintaxisig folytatta. 1782. április 25-én togátus diák lett Debrecenben, 1788-ban a grammatisták, majd a rétorok és logikusok tanítója. 1790-ben főiskolai könyvtárnok és 1792. szeptembertől 1793. márciusig seniorságot is viselt. Ekkor külföldre ment és Odera-Frankfurtban (Poroszország) harmadfél évig az egyetem hallgatója volt, ahonnét visszatérve, meglátogatta 1796-ban a jeni és erlangeni egyetemet is. A komáromi református egyház meghívta tanárnak, mely tisztét szeptemberben el is foglalta. 1803-ban tanári állását a búcsi (Komárom megye) papi hivatallal váltotta föl. 1807-ben egyházkerületi tanácsbírónak, 1811-ben aljegyzőnek és 1812. októberben seniornak választották. Saját korában a legszínvonalasabb és legtartalmasabb magyar természeti földrajzi munka szerzője. Több rengést is megélt Komáromban, majd Búcsón, így 1824. évi munkájában arra kereste a választ, hogy „*Micsoda tájékról jöhet ezen földindulás? ... Mélyen a város alatt kell több egymásba vágó büdösköves, vas-ércben bővelkedő üregeknek lenni, amelyekbe tán a Duna két ágából a föld területeken magát beszínló víz, és az esővíz is olykor utat találván maguknak, lehetnek és az arra al-*

*kalmatos materiákat forrásba hozván, időről időre nemzik azon rugós gőzőket, vagy levegőnemeket, amelyek iszonyú erővel kिरontani igyekeznek és egyik üregből a másikba rohanván, a felettek lévő földet megrázzák, vagy valamely olyas érc-nemekkel bővös ott a föld gyomra, amelyek a víznek vagy a levegőnek hozzá való járulása által oxidálódnak, földekké válnak.*²¹⁰⁹

A **Kecskés-család** ősi komáromi szekeresgazda család, nemességét 1600-ban kapta. Tagjai a református egyház kiválóságai, az egyesületi élet tevékeny résztvevői voltak. **Kecskés Béla** (Észak-Komárom, 1887 – Dél-Komárom, 1957) a Komáromi Református Ifjúsági Egyesület „szorgalmas és kitartó” tagja volt, s ezt 1914-ben oklevéllel is jutalmazták. Feleségét, **Kecskés Béláné** Vörös Jolánt (Észak-Komárom, 1888 – Dél-Komárom, 1952)t 1928-ban a Komáromi Protestáns Nőegylet egyhangúlag választmányi tagjává választotta. Lányuk, **Kecskés Sári** (Észak-Komárom, 1922 – Észak-Komárom, 2002) egyike volt annak a három fiatal lánynak, akik 1938. november 6-án Horthy Miklós kormányzót Komáromban köszöntöttek. Fiuk, **Kecskés László** (Észak-Komárom, 1913-Dél-Komárom, 1995) a dél-komáromi Református Egyház presbitere volt.

A Kecskés család 1935-ben

Váli Ferenc (Magyarsók, 1810. szeptember 30. – Pápa, 1882. december 13.), természetrajz-vegytan szakos tanár, tankönyvíró, a pápai tanítóképző megteremtője és első igazgatója. Losoncon, Pozsonyban, Komáromban és Pápán tanult. 1833-tól Pápán, 1837-től a komáromi református gimnáziumban tanított, melynek igazgatója is volt. 1839-ben feleségül vette Jókay Esztert, Jó-

¹⁰⁹ Számadó Emese: „Úgy rémlett, hogy a föld nagy gyomra fölmordul ...” Természeti katasztrófák Komáromban. Komárom 2013, 24.

kai Mór nővérét, és Jókai gyámja és nevelője lett. 1848-ban kinevezték a Pápai Református Kollégium újonnan megalakuló neveléstani tanszékének élére, a szabadságharc miatt azonban csak egy évvel később foglalhatta el katedróját (a szabadságharcban tüzerként vett részt). Haláláig Pápán tanított, 1876-tól az önálló intézményként működő Tanítóképző első igazgatója lett. Váli hozta létre a Pápai Kollégium természettajzi szertárát. Kéziratból tanított, nyomtatásban két tankönyve jelent meg Ásványrajz és Vegytan címmel.¹¹⁰

Farkas Gáspár, Fazekas Zsuzsanna, Fazekas László püspök, Cséplő Bálint és Fekete Vince a 2008. évi püspöki beiktatóskor

Cséplő Bálint, Oláh Imréné és Fazekas László püspök a 2008. évi gondnoki eskütételén

Fazekas László püspök, Farkas Gáspár és Fekete Vince a 2008. évi gondnoki eskütételén

¹¹⁰ https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1li_Ferenc (Letöltés: 2017. március 17.)

A Komáromi Református Egyház

A Magyarországi Református Egyház

Az 1881-es Debreceni Zsinattól kezdve beszélhetünk kerületeiben autonóm, de egészében mégis egységes magyar református egyházzól.

Az 1910-es népszámlálási adatok szerint 2.620.000 református élt az országban. Szervezetileg az egységes egyház öt egyházkerületre oszlott: Dunamelléki, Dunántúli, Erdélyi, Tiszáninneni és Tiszántúli Egyházkerületre, ezeken belül összesen 53 egyházmegyére. A 2026 anyaegyházközségben, 2062 lelkész, 454 tanár és 2965 tanító szolgált. Az első, majd a második világháború után az Erdélyi Egyházkerület teljes egésze a határon túlra került, ezért megszűnt a Magyarországi Református Egyház részeként működni.

A Magyarországi Református Egyházban jelenleg négy egyházkerület található: a Dunamelléki, a Tiszáninneni, a Dunántúli és a Tiszántúli, élükön egy-egy püspökkel. Az egyházkerületeken belül egyházmegyék működnek, élükön az esperesekkel.

2009. május 22-én megalakult az Egységes Magyar Református Egyház, miután az alkotmányozó zsinat tagjai Debrecenben ellenszavazat nélkül elfogadták az Alkotmányt a Debreceni Nagytemplomban. Az Alkotmányt a hazai református egyházkerületek, az erdélyi, a királyhágó-melléki, délvidéki és kárpátaljai magyar református egyházrészek püspökei látták el kézjegyükkel. A Szlovákiai Református Keresztény Egyház 2011-ben csatlakozott az új szervezethez. A döntéssel a Kárpát-medencei magyar református egyházrészek alkotmányjogi egységét mondták ki. Az alkotmányozó zsinat ülésén csatlakozott a Magyar Református Egyházhoz az Amerikai Magyar Református Egyház is.¹¹¹

A Komáromi Református Egyház

Komárom a Dunántúli Egyházkerület Tatai Egyházmegyéjében fekszik, jelenleg esperesi központ. Az egyházalapítás kiváltó oka a trianoni döntés volt, ezt követően ugyanis sokan települtek át a város elcsatolt északi részéből, ahogy akkor nevezték, Magyar-Komáromba, vagy Komáromújvárosba. Az önállóvá vált város lakosság száma ugrásszerűen megnövekedett, így a különböző vallási felekezethez tartozóké is.

A város déli része, az egykori Új-Szőny község 1896-ban egyesült a Dunabalparti Komárommal. A jobbparti városrész tulajdonképpen a történelmi város ipartelepe lett, a közigazgatási, vallási, oktatási feltételek mind a nagymúltú Komáromban voltak. Itt, a déli városrészben a református lakosoknak ekkor csak egy kis iskolájuk volt, amit 1890-ben építettek az országos református konvent és a szőnyi izraelita hitközség segítségével. Istentiszteletre, egyházi ünnepekre a Duna túlsó partján lévő Komáromba, vagyis az egyesülés után a város északi részébe jártak át. Komárom északi felének 1919. január 10-én történt cseh-szlovák megszállásával azonban megváltozik minden: Németh

¹¹¹ <http://www.reformatus.hu/egy hazunk/> (Letöltés: 2017. 03. 19.)

István püspök-lelkészt a megszálló csapatok parancsnoka, Egidio Macaluso át-helyezi Magyarországra, így a püspök-lelkész megkezdí az itteni gyülekezet megszervezését.

És bár már túl vagyunk ekkor a trianoni döntésen is, amely hivatalos-sá tette az 1919. január 10-én kialakult komáromi állapotokat, a város szét-szakítását, az 1921. október 18-i „*gyűlés kimondja, hogy a jobb jövő reményé-ben úgy szervezkedik, mint az egységes komáromi egyház újpárosi parochiális köre*”, vagyis nem voltak hajlandók beletörődni a kialakult állapotokba. A Németh István püspök, református lelkész elnökletével megtartott közgyűlésén a tisztségviselők megválasztása is megtörtént: a gyülekezet gondnokává vá-lasztotta Szenczy Mihály malomtulajdonost, presbiterekké pedig Asztalos Bélát, Komárom vármegye utolsó alispánját, Szakáll Imrét, Sulacsik Lajos pénzügyi főtanácsost, Konkoly Thege Béla törvényszéki bírót, Győri Ger-gelyt, Czina Lajost, id. Papp Jánost, Komlóssy Károlyt, Szathmáry Gyulát, Cseke Sándort, dr. Jakus Benő MÁV állomásfőnököt és Molnár Sándort. Az iskolaszék tagjainak jelölte: dr. Tooth Zsigmond h. polgármestert, Győry Lajos, dr. Réthy Lajos, Milch Viktor, Karsay Zsigmond, Palotay Sándor, Martsa Endre számvevő-tiszt, Mészáros István, Velez Zsigmond egyháztago-kat. Számvizsgáló: Szulacsik Lajos, Papp Gábor neves asztalosmester, Mar-csa Endre, jegyző: Dr. Jakus Benő lett.

Egy hónap múlva azonban már mégis határozat születik arról, hogy „*a parochiális kör a tatai református egyházmegye kötelékébe öhajjt belépni, és felkéri (a gyűlésen jelen lévő Czeglédy Sándor) esperes urat, hogy ezen öhajját az egyházmeg-yei közgyűlésen előterjessze és pártfogolja.*” Ekkor hívják meg hitoktató helyettes lelkésznek Mikos Lajos segédlelkészt.

Az egyházi élet a Gyár utca – Erzsébet tér által határolt területen folyik ma-gánházaknál, ideiglenesen használt épületekben. Nem egyedülálló ez a hely-zet az első világháború utáni Komáromban. A város északi részének cseh meg-szállását követően a déli városrész lakói hivatali, iskolai és egyházi épületek, és hivatali apparátus nélkül maradtak. Templomuk csak a katolikusoknak van, az 1892-ben felépült Szent István templom, de igen hamar ez is kicsivé vált a Cseh-Komáromból áttelepült katolikusok miatt és iskolájuk a 18. századtól működik.¹¹² A polgármesteri hivatal, a bíróság, a megalakult polgári iskola is évekig ideiglenes helyeken működnek (magánházaknál, a katonai barakkok-ban, a méntelepen, egyszóval minden szóba jöhető helyet felhasználtak a köz céljaira), s ezeknek az középületeknek megépítése lesz majd Alapy Gáspár pol-gármester nagy feladata. Mikos Lajos segédlelkész Szenczy Mihály gondnok-nak, a megbecsült hajómalom tulajdonosnak a házában lakik, aki biztosítja szá-mára a lakást, fűtést, világítást, takarítást és mosást, havi 700 koron összegből, ellátását pedig Győry Lajos presbiter vállalta magára havi 1500 korona érték-ben. A segédlelkész tiszteletdíját havi 800 koronában állapították meg.

¹¹² Számadó Emese (szerk.): „Békesség veletek!” A katolikus egyházak története Komáromban. Komárom 2015

Hamarosan azonban nyilvánvalóvá vált, hogy az ideiglenes megoldások helyett méltó helyet kell biztosítani az időközben „kinőtt” iskolának és az istentiszteleteknek.

Az 1922. január 21-i közgyűlésen elhatározzák, hogy a földbirtokrendező bíróságtól kérvényeznek a lelkész részére 50 katasztrális hold, a tanító részére 25, az egyház részére 21 katasztrális hold földbirtokot, a honvédelmi minisztériumtól pedig 4 hold földet kérnek építési célokra.

A templom számára özv. Győry Gergelyné ajándékozott 300 négyszögöl nagyságú telket, az iskola és a templom építési költségeinek előteremtésére pedig a gyülekezet – belügyminiszteri engedéllyel - országos gyűjtést kezdeményezett. Az adománygyűjtők 1922-ben bejárják az egész országot és a „Kérő szó” segítségével a - a gyűjtőívek tanúsága szerint 2-5-10 koronánként, ritkán egy-egy 100 koronás adománnyal – összegyűjtöttek októberre 287.646 koronát. Az észak-komáromi református ifjúsági egyesületnek az egyház javára rendezett jótékonyági estjeinek a bevétele is gyarapította a kasszát.

„Kérő szó

A nemesszívű magyar testvérek összességéhez

Mi komáromújvárosi református keresztyének, kiket a cseh megszállás templomunktól, összes egyházi épületeinktől és minden más vagyonunktól megfosztott, segítségért a könyörületes magyar lelkekhez fordulunk. Testvéreink! Ti nem nézhetitek közönyösen azt, hogy itt a ti véreitek kifosztva tengődjenek, mint a kegyetlen béke eltiportjai! Ti nem zárhatjátok be füleiteket, mikor a magyar éjszakából a végekről 1200 testvéretek segítségért kiált! Ti nem engedhetitek kialudni a magyar lelkesedést és szent reménységet itt a határon az órállók között! Testvéreink, még állunk hittel, de erőnket a szükség ostromolja. Lelkiünk szükségletei, örökjvai, az egyház és haza szent érdekei forognak itt kockán, és velünk együtt kiáltanak segítségért hozzátok.

Imádkozásra és a szent ige hallgatására csak egy ideiglenesen átengedett selyemgubó raktárban jöhetünk össze. Ha majd ezt sem kaphatjuk már meg, nem lesz ahol a Krisztus evangéliuma prédikáltassék. Padjaink nincsenek, lelkészlak és iroda egyetlen bérelt szobában van elhelyezve. Egyik tanítónak nincs lakása. 160 gyermek egy tanterembe van szorulva. Bensőséges hitre, hazafiasságra nevelni így lehetetlen. Gyülekezetünk túlnyomó része szegény vasúti munkás, nyomorgó menekült és szűkös viszonyok között élő tisztviselő. Önerőből ennyi építkezésre képtelenek vagyunk. A belügyminiszter úr 28660/1922. sz. rendeletével gyülekezetünknek építkezési célokra az országos gyűjtést engedélyezte 1922. március 25-től szeptember 25-ig. Testvéreink! Ti buzgó lelkészek, tanítók, presbiterek, jószívű megyei és községi vezetők! Támogassatok és pártfogoljatok a gyűjtésben bennünket! Ti áldozatra kész, megértő nemes lelkű véreink! Siessetek segítségünkre adományaitokkal. A „csonkatörzs” itt vérzik legjobban. Istentől vett javaitokból gyógyítsátok. Mindnyájatok érdeke. Nemzetiünk szent jövendője és a Krisztus parancsolata szól hozzátok: I János 3, 17-19

Sionunk ezen végvárát fel kell építeni, hogy a hit, erkölcs és haza erős bástyája legyen ott, hol erre a legnagyobb szükség van.

Komáromújváros, 1922

Mikos Lajos h. lelkész és Szenczy Mihály gondnok”

1922. május 22-i presbiteri ülésen Mikos Lajos helyettes lelkész bejelentette, hogy mivel kettő rendes lelkészi állásajánlatot is kapott, csak akkor tudja folytatni munkáját, ha az egyház gondoskodik a megfelelő megélhetéséről. Szükséggé válik egy másodtanító is, annál is inkább, mert az egyetlen tanító, Mészáros Gyula nyugdíjba készül. 1923 januárjában felvették Papp K. Irma „menekült B listás tanítónőt” (később Rüdigerné), a másodtanítói állást pedig ideiglenesen a már nyugdíjas Mészáros Gyula töltötte be, majd Nagy Zsigmond tanítót vették fel rá. 1923 februárjában 300.000 korona állami segílyt kaptak az iskola építésére, 1923 januárjában a túloldali Komáromtól is 1000 cseh korona adomány érkezett, különféle egyházi testületektől és állami szervektől támogatások, segílyek jöttek, kölcsönt is vettek fel, illetve próbáltak jutányos áron hozzájutni az építőanyaghoz. Az egyházi kegytárgyak is főleg ajándékozások útján gyűltek. 1922 májusában Balogh Elemér pozsonyi püspök egy kelyhet és egy tányért küldött, az ifjúsági egyesülés egy keresztelőmedencét, Szenczy Mihály gondnok szószéknek és úrasztalának való tölgyfát ajándékozott, Papp Gábor presbiter pedig a szószéket, valamint két dobogót, úrasztalát és számtáblákat „díjmentesen szép kivitelben” elkészített. A presbitérium ezt követően felkérte, hogy készítse el a tantermi és imatermi padok tervrajzát és tegyen rájuk árajánlatot. 1923 augusztusában Győry Elemér lelkész, aki Németh István püspöktől megbízást kapott az egyház megszervezésére, jelenti, hogy „*tegnap egy keresztelő kancsót kapott, melynek adakozója meg nem nevezetik. Rövid áldással átveszi a kancsót, megköszöni az iránta való figyelmet, miután az adományozás dátuma kislfia születési napja.*”

Református iskola

1923-ban nagy erővel folyik az iskolaépítés szervezése. Ennek a történetét a május 1-jei gyűlésből tudjuk meg: Amint a presbitérium a 9 millió államsegély kiutalására komoly ígéretet kapott, azonnal árajánlatot kért az anyagok leszállítására a Fried cégtől, mely alapján a presbitérium a szerződést megkötötte és cég leszállította az anyagokat. Az iskola tervei (mai Beöthy Zsolt u.) Tangl Endre építész készítette. Az iskola épületének főfrontja a mellékutcára, a vége pedig az Országútra (mai Mártírok útja) néz. A teleknek a városhoz közelebb eső részére esne az iskola, a másik sarkára az Országútra fronttal a paplak, a közbe eső térre jönne a templom. Vagyis az Országútra esne az iskolaépület vége: 11,4 méter, a paplak frontja körülbelül 20 méter hosszúságban, s a közbeeső 130 méter széles területen lenne a templom. A kultuszminiszter kívánsága az építendő iskola Antal Gábor ref. elemi iskola nevet kapja. Az építkezéshez a faanyagot Milch Ferencről, az asztalosmunkákat Petőcz Jánostól, a könnyű vas munkálatok elvégzését Könnnyű Dániel lakatostól, az ácsmunkát Beck Károlytól, a kőművesmunkát Kiss Lajos kőműves vállalkozótól, a bádigos munkát pedig Sircz Jánostól rendelték meg. A költ-

ségekhez való hozzájáruláshoz a helybeli izraelita egyház vezetőségét is megkérték, akik 2000 korona kölcsönt küldtek az iskolaépítési alapba. A 3 tantermes iskola alapkövének elkészítését Patay Sándor vállalta magára, az ünnepélyes alapkőletételre 1923. június 17-én került sor. Az iskolaépület hivatalos átadása októberben történt. Nagy szükség volt már az iskolára, hiszen a kimutatás szerint 180 tanköteles gyerek volt ekkor az egyházban. Elsőtanító, Molnár Vilmos okleveles tanító, tatabányai lakos volt, másodtanító Dózsa Ilona. A lelkészi lakás az Erzsébet tér 9. szám alatti házban található.

Trogmayer Ottó: Antal Gábor

Komárom-Újváros

Dr. Antal Gábor ref. elemi iskola és tisztviselőtelep

A nagy sárga ház az országút és a Beöthy Zsolt utca sarkán állott. (Az utca névadója neves irodalomtörténész volt – 1848-1922 – ő írta a középiskolai irodalomtörténeti tankönyvet).

A ház homlokzatán fekete gipsz betűkből ragasztott felirat: Antal Gábor református elemi népiskola.

Két nagy tanterme volt, az alagsorban pedellusi lakás, a tantermek végén meg, egy mai kifejezéssel élve garzon, ahol Mohácsi Gyula tanító úr lakott, aki az ismétlősöket oktatta a tudományra. Ez a ma már ismeretlen fogalom azokat a gyerekeket jelentette, akik a négy elemi elvégzése után tovább tanultak, munka mellett, a korábbiakat kibővítve, megismételve. A garzonban nem volt csap, csak kívül a folyosón, benn lavór, meg ágy és asztal székekkel, és a folyosó végén egy lelakatolt WC, melyet a három fős tanterület használhatott. A Mohácsi tanító úr szabad idejében teniszezett, és nagyon irigyeltük csillogó, nikkeles biciklijét, melyet állandóan szidolozott valamelyik ismétlős.

Ebben az iskolában folytattam alapfokú tanulmányaimat, vagyis itt végeztem a négy elemi, húgom is ide járt. Ma már lebontották, így az emléktáblának nem maradt hely.

A mellette lévő országút és magam is tanúja voltunk a huszadik század legsötétebb időszakának, 1944 telének, 1945 tavaszának.

A sűrű bazalt kockákon dübörögtek a német páncélosok, rohamlövegek Pest felé, ezeken botorkált a végtelen hosszú sárga csillagos halálmenet Bécs irányába, majd 1945 nyarán itt vonult keletre a hazatérő vörös hadsereg, gyalog, hinton, rozoga teherautón, lovon, sőt tevéen is. Sokat töprengtem, hol vehették a tevét, csak ma jutott eszembe, hogy valamelyik cirkusból, vagy állatkertből vihették, mint díszsákmányt.

Ennek az épületnek tágas udvarán lestük 1945 tavaszán a napfogyatkozást, gyertyakörrel kezelt ablaküveg töredéken át, és itt tettem magánvizsgát a gimnázium első osztályának anyagából, mert a gimnázium közben külföldre került. Vagyis ott maradt ahol volt, csak a város lett közben külföld.

Mindez a mai Komáromban történt, mely kezdetben Újszöny volt, majd Újkomárom, később Délkomárom lett, míg végre elnyerte mai nevét.

Az igazi Komáromot manapság Révkomáromnak hívják, vigyáznom kell, hogy melyik városrészt hogy nevezem, mivel végső soron egy városról esik majd szó.

Egy város ez, melyet a Duna ágai tagolnak, hajdanán az ország egyik nagyon fontos kereskedelmi és katonai központja volt.

A Trianon után várossá avanszált Magyarországon maradt fulunak három ele-mi iskolája volt, a Szent Imre katolikus fiúiskola, a fehér fityulás apácák által fenntartott leányiskola, és a protestánsoké az Antal Gábor iskola. Ez utóbbi koedukált volt, ami nem jelentett semmi erkölcstelenséget, legfeljebb alkalmunk nyílt a cop-fok megrángatására.

A tanító nénit Dózsa Ilonának hívták, kedves arcú teltkarcsú hölgy volt, tőle tanul-tuk a betűvetést és az olvasást. Akkoriban éppen egy éve múlt, hogy a palatáblát kiszorította az írka, sok szülő bánatára, hiszen az irkát, ha megtelt újra kellett vá-sárolni, a palatáblát azonban le lehetett törölni. A kajla betűket is könnyebb volt ja-vítani, mint az agyon radiózott papíron.

A betűket, hangokat, kéztartásokkal jelöltük, melynek segítségével gyorsan meg-tanultunk olvasni. Egészen biztos, hogy az Ádám Jenő és Kodály Zoltán által kidol-gozott módszer innen származott, hiszen a hangskála elemeit is hasonló kézmozdu-latokkal memorizálják.

Kár, hogy a kevés gyakorlatú reformerek mára már annyit fejlesztettek a taní-tási módszereken, hogy igen magas azoknak a száma, akiknek olvasási problémáik vannak.

Ezeknek a reformoknak az árát nemcsak gyermekeimnél, hanem a magam ká-rán is megtapasztalhattam. A második osztályban ugyanis áttértünk a zsinórirásra. Meg is lett az eredménye. Mindmáig olyan macskakaparást művelek, amit magam sem tudok elolvasni. Irigykedve veszem kézbe szüleim, szép, úgy mondják kiírt sorait, melyek valóban tükrözik egyéniségüket, különbözőzőek, de esztétikus látványt nyújta-nak szeretet-teljes mondanivalójuk mellett.

A harmadik és negyedik osztályt (összevont osztályok voltak) Boldizsár István tanító úr oktatta, aki egyben a református templom kántora is volt. Ennél fog-va öblös hangon, szigorúan, jó hangosan beszélt, ellentétben a kedves lány hangú Ilonka nénivel, kezében gyakran suhogott a nádpálca. Körmöst, tenyerest adott a rendetlenkedőknek. Féltünk tőle. Nagyon sok szegény gyerek volt, azokra rákiabált: „Ha nincs szappanotok, súroljátok le a koszt téglával!” Nemhogy szappanuk, cipőjük sem volt, felváltva jöttek iskolába, ugyanabban az egy pár cipőben. Sok volt a kopasz, még lányok is, ha ugyanis tetűt, sörkét találtak, a haját levágtatták és petróleummal kenték a fejbőrt, így a sörkék (a tetvek petéi) elpusztultak.

Reggelente, míg a tanító úr be nem jött az egyszeregyet mondtuk kórusban. Ki-csit hasonlított a dallam a tibeti szerzetesek imájához. Amikor belépett a hiszekegyet mondtuk, „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek Magyarország feltáma-dásában.” Az irkáink hátoldalát is a trianoni térkép díszítette.

Ebben az osztályban ért életem első és sokáig maradandó nyomot hagyó csa-lódása. 1943 tavaszán Boldizsár tanító úr egy magas, fehér köpenyes, keskeny

aranykeretes szemüveget viselő enyhén kopaszodó emberrel lépett be az ajtón. Köszölte velünk, hogy Günther doktor – nem emlékszem pontosan a nevére – meg fog minket vizsgálni. A doktor aztán, mindenféle körzőkkel méregette a fejünket, gatyára vetkőzve karunk, lábunk hosszát, mindehhez a tanító úr tolmácsol, mert a doktor németül beszélt. Pár napig tartott a procedúra közben, aki már kiszabadult jókat játszott az udvaron, haza ugyanis nem mehettünk 12 óra előtt.

Ennek is vége lett, ámde pár nap múlva kifülemtem szüleim beszélgetését.

Mit mondott a doktor? Kérdezte anyám.

Azt hogy van benne valami, de nem igazi telettség. Válaszolta apám.

Kell akkor a drága gimnázium? Vetette fel a zsebbvágó kérdést anyukám.

Végül aztán csak beírtattak a komáromi bencésekhez, csakhogy az emléktől sehogyssem tudtam megszabadulni. Ilonka tanító néni azt mondta, botfüllű vagyok, a Günther szerint pedig középszerű. Akkor miért kapok mindig kitűnő jegyeket?

Évek teltek el, mire helyreállt az önbizalmam. Ellenségeim most jókat vibognak, igaza volt a Günthernek, de nem bánom. Ma már tudom, hogy a fájelmélet egyik harcosa lehetett, aki komolyan vette sajátmagát. Én meg nem veszem komolyan, többet tudok nála, és botfülem sincs.

1944 őszétől aztán már büszkén viseltem a Pax jelvényes saphát, igaz a gimnáziumból hadikórház lett, és szinte naponta küldtek haza idő előtt, mert megszólaltak a szirénák. Valahol már megérttam, hogy az egyik ilyen hazaiúton csaknem ott hagytam a fogam.

Hátra van még annak tisztázása, ki volt iskolánk névadója, Antal Gábor?

Az egyik életrajzi lexikon szerint Szentkirályszabadján született 1843 májusában és Komáromban temették el 1914 január közepén. Irni, olvasni falujában tanult, olyan iskolában, amilyenbe én is jártam, majd a pápai református főiskolán végezte el a gimnáziumot és a teológiát. Egy évig itt is tanított, majd segédlelkészkedés után Kerkápoly Károly (1824-1891 tudós, államférfi) főiskolai tanár helyettese lett 1865-ben. 1867-69 között Berlinben és Zürichben folytatta tanulmányait, majd hazatérve a teológia rendes tanára lett. 1879 után a pápai főiskola igazgatója. 1888 után Ácson lelkészkedett, 1896-tól Komárom lelkésze, a dunántúli református egyházkerület püspöke, felsőházi tag, a genfi egyetem doktora.

Neve megemlítődik a híres magyar szabadkőművesek sorában is.

Komáromban, lelkészkedése során Konkoly Thege Miklós a neves csillagász, a hazai meteorológia atyja (1842-1946), az ógyallai csillagvizsgáló létrehozója (1871) volt a gyülekezet gondnoka.

Komárom, melyet először 1075-ben említ egy oklevél, a hazai protestantizmus egyik központja volt.

A mohácsi katasztrófa után I. Ferdinánd német nyelvű katonái közül már sokan ismerték Luther Márton tanítását, így a gyülekezetnek már 1530-ban volt prédikátora. A reformok a polgárok között gyorsan terjedtek, így aztán Huszár Gál 1562-ben már magyarul prédikált Kálvin János tanítása szerint.

A város polgárai már 1606-ban létrehozták az első református kollégiumot, itt tanított a pap költő Szenci Molnár Albert is.

A török kiűzése után az ellenreformáció száz évig sanyargatta a lélekben mindig protestáns polgárságot, (1672-1781). Betiltották, lerombolták a templomot, imaházakat, az egyik prédikátort, Száky Jánost elevenen elégették a főtéren, sokak gályarabságra kerültek, egyszóval tűzzel, vassal üldözték Kálvin és Luther követőit.

A türelmi rendelet után 1788-ban építették az új templomot, ámde tornyát csak később emelhették, hiszen akkor még nem lehetett magasabb épület, mint a római katolikus egyháza. A közösség erejére jellemző, hogy az új templomban, melyet később Antal Gábor vezetett, 2540 ülőhelyet alakítottak ki. Végre nem titkos összejöveteleken énekelhették: „Tebened bízunk eleitől fogva”

Talán a komáromi protestantizmusra is érvényes az Öregvár függetlenítő kőszűzének felírata: „Nec arte, nec Marte.” Sem csellel, sem erővel nem győzhetsz le minket.

Anyai dédapám, Sulacsik Lajos „orgonász” 1843-ban látta meg a napvilágot Solton. Házasságot kötött dédanyámmal, a veszprémi Valentin Karolinnal 1873-ban, abban a komáromi templomban, melynek kántora volt s melynek lelkes teendőit később Antal Gábor látta el, kinél két idősebb nagybátyám Zoltán és László itt ágen-dázott. Ugyanebben a templomban házasodott össze 1898-ban nagyapám, Sulacsik Lajos Both Ilona nagyanyámmal.

Kicsi korrajzot akartam írni, de csaknem hosszúra sikerült. Mégse tudom befejezni anélkül, hogy ne emlékezzek meg szeretettel, már említett tanítóim mellett kiskamasz-korom két meghatározó személyéről, Hites Kristóf bencés osztályfőnökömről és latin tanáromról, valamint Schulek Tibor tiszteletes úrról, kitől elsőként hallottam a régmúlt idők tanúinak megbecsüléséről.¹¹³

Az iskolát a második világháború után államosították, 1947-től az I. számú általános iskola „B” épületként funkcionált. Az ún. kisiskolát 1964-ben bontották le a Mártírok úti tömbházak építésekor.

¹¹³ Trogmayer Ottó (1914-2015) a komáromi származású régész 2006 márciusában írta visszaemlékezését egykori iskolájáról, amelyet átadott a Múzeumnak szabad felhasználásra.

Templom

1923 novemberében látótérbe került a Kun-féle ház megvétele. Igaz, hogy a házra már letették az előleget, de az egyháznak még volt lehetősége megszerezni azt, mivel a vásárlók mögött „izraelita érdekelt-ség is áll”, Kun Miklós pedig végrendeletében meghagyta, hogy az ingatlanok nem kerülhetnek izraelita kézbe. A közgyűlés elhatározta a ház megvételét, amelyben a tanítói és lelkészlakásokat is el tudták volna helyezni. A Kun-ház egy része ma is áll, ez a jelenlegi parókia épülete.

1924 novemberében a gyülekezet rendes lelkészi állást hirdetett, amelyre dr. Antal Gézát, a dunántúli egyházkerület új püspökét hívták meg, aki „*teológiai tanár, a magyar reformátusság külföldi ügyvivője, ki ebben a minőségben a magyar református egyháznak nagy erkölcsi és anyagi előnyt biztosított. Az ország politikai életében mint elsőrangú pénzügyi szaktekintély ismeretes.*” Antal Géza, s vele a Püspöki Hivatal ideiglenes Komáromba költözése újabb lendületet adott a templomépítés ügyének.

Az 1925. november 6-i gyűlésen, Főtisztelendő és Méltóságos dr. Antal Géza püspök lelkész elnöklete alatt Molnár Sándor gondnok, Győry Gergely, Szathmáry Gyula, Komlósy Károly, Asztalos Béla, Szakáll Imre, Győry Lajos, id. Papp János, Luka Sándor, Papp I. Gyula, Daby Gyula, Villám István, Dr. Bátky Vincze és Molnár Vilmos presbiter, illetve iskolaszéki tagok jelenlétében előtérbe kerül a templomépítés ügye, amire azért van szükség, mert az imaterem kicsi, ami egyébként az iskola épületében van, ráadásul, ha az iskola esetleg járvány miatt zárva, akkor nincs istentisztelet. A templomépítésre a minisztérium 500.000.000 koronát kiutalt, melynek első negyedét 1926 első negyedévében meg is kapják. Az elnök kéri a fenti összeghez az önkéntes hozzájárulásokat, amelyeket 10-12 havi részletben törlesztenének. Az elnök 5.000.000 K-át ajánl fel e célra. Kérni fogja a környék gyülekezetének segítségét is, pl. fuvarban, vagy gyalog napszámban. Ha mindez nem lenne elég, építési pótdátót fognak kivetni a hívekre. A templom helyére négy indítványt sorol fel, ezek a következők: 1. az iskolatelek mellett, az egyház telkén, 2. a Lengyel-féle magtár, 3. a Kun-ház nagy udvara, 4. a polgári iskola telke.

Gróf Klebelsberg Kunó m. kir. vall. és közokt.ügyi miniszter 1926. január 10-én a városba érkezett, a r. kat. zárda felavatására. Az 1926. január 3-i közgyűlésen Szakáll Imre egyháztag a következő határozatot terjesztette a közgyűlés elé: „*A nagy trianoni békével, a történelmi múltra visszatekintő Komárom szab. kir. város elvesztette a balparti városrészt, mely a városnak a középpontja volt. A jobbparti városrész reformátussága iskola és templom nélkül maradt. A legáldatlanabb viszonyok között megalakult egyházunk építő munkájához mint erős és biztos kezű munkás jött segítségül, a város szeretett képviselője Nméltóságú Gr. Klebelsberg Kuno vall. és közokt.*

ügyi miniszter úr. Az ő önzetlen munkássága segítette elővarázsolni az egyház tulajdonát képező 3 tantermes modern iskolát, mely egyúttal imatermül is szolgál. De ez csak a nagy munka kezdete. A miniszter úr önagyméltósága – a kieszközölt államsegélyekkel hozzájárult ahhoz, hogy az egyház most, a város szívében egy impozáns épülettömbnek és egy nagy teleknek a birtokosa lehet. A miniszter úr önagyméltósága szíven viselte az egyház sorsát – az egyházközség meg nem szűnő óhajának eleget akarván tenni egy nagyobb összegű templom építési segílyt utalt ki s az építés teljes befejezését biztosítandó templomépítési segíly kiutalását is kilátásba helyezte.”

Megvásárolták a Lengyel-féle magtárt, amiből templomot szerettek volna kialakítani de a szakvélemények különbözőek voltak: Koroknay Jenő építész szerint az átnedvesedett falak nem bírják el az emeletnyi falat; Hajda Jenő főmérnök szerint a falak erősek, egészségesek és elbírnak egy emeletnyi falat és a tetőzetet. Végül a magtár lebontása mellett szavaznak, s a helyére tanítói lakások építését határozták el.

1926. november 19-én dr. Antal Géza bejelenti a Leányegyesület megalakulását és kérését, hogy csütörtökönként az elemi iskola egy tantermét és annak fűtését biztosítsák. A kérést teljesítik.

1927. január 30-án már kész az építendő templom tervrajza.

1927. június 19-re megvolt a templom alapkövetelési ünnepsége a következő műsorral: 10 óra istentisztelet, fél 12 órakor kivonulás a helyszínre, körének, ima, Ifjúsági Énekkar, beszéd, alapkö elhelyezése, Himnusz eléneklése. A kultuszminisztériumot Dabroviczky Károly képviselte.

Az alapköbe a következő szöveget helyezték el:

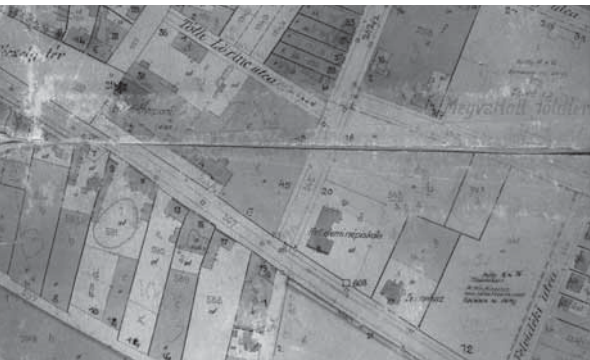
”Az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében!

Mi komáromi református keresztyének, akik megcsonkított hazánk legvesztesebb polgárai lettünk, elszakítva anyavárosunktól, elveszítve templomunkat és iskoláinkat, de megtartva hitünket és lelkiünk el nem rabolható kincseit, mélységes alázattal és hállával ismerjük meg, hogy meglátogatottságunk idejétől fogva mind e mai napig velünk volt az Isten! Megvalljuk és bizonyosságot teszünk arról, hogy azoknak, akik Istent szeretik, mindenenek javukra vannak – még a legsúlyosabb fenyegetések is – és magasztaljuk Istent, hogy jobb karjával vezetett minket és áldjuk a mi Urunkat a Jézus Krisztust, hogy az ő evangéliumának világossága utat mutatott a fájdalmas sötét éjszakájában!

Az 1923-ban emelt iskola szomszédságában helyeztük el a Duna jobb partján elterülő komáromi református keresztyén egyház templomának alapkövét, hogy hirdettessék abban az ige mind alkalmas, mind alkalmatlan időben, táplálván a lelkeket a hitnek és igaz tudományoknak beszédével. Bár jól tudjuk, hogy ahol ketten vagy hárman összejönnek a Jézus nevében, ott Isten jelen van és mi is meg-

érezttük az Ő jelenlétét különböző helyeken, majd legutóbb négy esztendőn keresztül elemi iskolánkban tartott isteni tiszteleteinken, mégis arra indított bennünket a Lélek, hogy a gyülekezeti közösség ápolására, hitben való erősödésünkre az Úrnak templomot építsünk, melynek alapkövét a mai napon elhelyeztük. Álljon ez a templom időtlen időkig; találjanak benne a fájo szívek vigasztalást, a bűnösök bűnbocsánatot, a megtérők megszenteltetését, és érezze meg minden lélek: „az Úr közel!” Hirdesse e templom az Úr dicsőségét, és ne vegyenek azon a pokol kapui diadalmat soha!

Kelt Komáromban, 1927 évi június hó 19-ik napján.”

*Komárom Város 1932.
évi kataszteri térképe a református
és evangélikus ingatlanokkal*

1927. július 31-i közgyűlésen dr. Antal Géza püspök lemondott a lelkészségről. Az új lelkészt augusztus 31-én választották meg, Sári Imre református lelkész személyében. Beiktatására szeptember 25-én került sor. Az új lelkészt az egyik most épült tanítói lakásban helyezik el ideiglenesen, Dózsa Ilona tanítónőnek pedig, akit a itt akartak elhelyezni, máshol biztosítanak megfelelő lakást.

1927. október 1-jén díszközgyűlésen búcsúztak dr. Antal Géza püspök-lelkésztől. A 37. dicséret eléneklése után Sári Imre lelkész imádkozott, Asztalos Béla presbiter mondott búcsúbeszédet, és átadott a nőegylet ajándékképpen egy díszes kötésű bibliát, a leányegylet ajándékaul egy gyönyörű gobelin képet, egy szép virágcsokrot. Az üdvözlésekre püspök úr könnyekig megható beszédben válaszolt és szeretetének jeléül felajánlott 80 pengőt az új templom belső berendezésére, ugyancsak 80 pengőt a harangokra és 40 pengőt a nagyteremben elhelyezendő és az énekkart szolgáló harmónium elhelyezésére. Díszközgyűlés után püspök úr az állomásra hajtatott, ahová az új lelkész a tanítói testület, a presbitérium számos tagja, nő, leány és ifjúsági egylet nagy része kísérte a távozó főpásztort. Közben templomi ülőhelyeket lehet megváltani, azok azonban nem egy bizonyos helyre vonatkoznak, hanem általánosságban a templomba. Szentai Ernő polg. iskolai tanár festményt ajándékozott az egyháznak azzal, hogy a festmény árát a templomberendezésre fordítsa.

A templomot eredetileg a Kun-ház piactéri (mai Jókai tér) lebontandó frontján képzelték el, a házsorba illesztve, és a mostanira merőlegesen, tehát észak-déli tájolásban. Rück Lajos mérnök javaslatára végül a templom a Kun-ház piactéri frontján került elhelyezésre, mégpedig nem az utca hosszában, hanem az udvarra építve, vagyis így lett az épület kelet-nyugati tájolású. A templom építésével Farkas Árpád győri mestert bízták meg. Mivel a rendelkezésre álló pénz csak a templom felépítésére volt elegendő, a berendezésre újabb gyűjtést kellett hirdetni.

Sári Imre új lelkész feladata lett levelezni a megkezdett templomépítést. Az építkezésből visszamaradt kő- és téglamaradványokból kerítés-alapot készítettek a templom köré.

1928 januárjában Szenczy Mihály indítványára a templom berendezésére pályázatot írtak ki és ennek fedezésére újabb rendkívüli adakozást hirdettek. A földszinti padok elkészítésével Fejei Gézát, a karzati padok elkészítésével Sztróka Józsefet bízták meg. Csúri Ferenc szegedi mestertől megrendelték a toronyórát, orgona beszerzésén is gondolkodtak, de az végül csak 1940-ben lett meg. A templom bádoggal tetődíszeit és a torony csúcsára elhelyezett csillagot Sircz János neves komáromi bádogos és vízvezeték-szerelő készítette, aki 1923-ban a Piac téren építette fel házát és boltját.

Az 1928. március 7-i gyűlésen bemutatják Dudás Kálmán építész úr által készített lelkészlakás tervrajzot, mely szerint hozzávetőlegesen 27.000 pengőbe kerülne az új lelkészlakás, amit egyelőre sokallnak.

A felszerelendő toronyórára két ajánlat érkezett be: Kohn Dezső komáromi és Csuri Ferenc szegedi órástól, az előbbi 4800 pengőben, utóbbi pedig 2600 pengőben jelölte meg az óra árát.

1928. július folyamán egyre intenzívebben kerültek előtérbe a templom berendezésével kapcsolatos feladatok. Az építkezés befejezéséhez nagyobb összegű kölcsönt kellett felvenni. A lelkészlakás átalakítására Veszely Józsefé volt a legkedvezőbb ajánlat. Felkérték Schmidthauer Lajos orgonaművészt hogy a felállítandó orgona ügyében adjon némi tanácsot az egyháznak. A földszinti padokat Fejei Gézától, a karzati padokét pedig Sztróka Józseftől rendelték meg.

*A református egyház bádogos munkái
középen Sircz János*

A templom a nagy belsőség északi részén épült fel, amelyen az eredetileg megvett Kun-féle ház egyik szárnyépülete állott, s azt a szárnyépületet az egyház lebontotta, a kikerült anyagot: tető, cserepet részben a tanító lakás, részben a templomépítésnél használta fel. A templomot Dudás Kálmán műépítész, az Akadémia műszaki tanácsosa tervezte, építését Farkas Árpád és Káldy Mihály győri vállalkozók nyerték el, mint legolcsóbb ajánlattevők. Az anyagot az egyház szerezte be, s ennek a beszerzése kerek 600 millió koronába, azaz 50.000 pengőbe került. Az építést magát az építési vállalkozók kerek egy milliárd koronáért, azaz nyolcvanezer pengőért vállalták el úgy, hogy a templom százharmincezer pengőbe került. Ebben nem voltak benne a templom belső berendezései, a harangok és az orgona, amelyeknek beszerzése a gyülekezet továbbáldozatkészségére vár. A tekintélyes összeg előteremtésében az egyházat nagymérvű segélyben részesítette a kultuszminiszter úr, hogy csonka Komárom, Csonka-Magyarország ezen végvára egyházi értelemben is minél előbb megépüljön.¹¹⁴

A felépített templom K-Ny-i tengelyű, neoromán homlokzatú, bélétes kapuzata is neoromán stílusú. A nyugati homlokzati tornya 38 m magas, a templombelső belső 17x24 m-es, 400 ülőhellyel.

¹¹⁴ Máté László: Komárom. Jókai téri református templom. Komárom 2013

1928. november 4-én – Antal Géza püspök szolgálatával több száz fős gyülekezet jelenlétében - avatták fel a neoromán stílusú templomot.¹¹⁵ 10 órakor megérkezett dr. Antal Géza püspök és felavatta a templomot, és átadta Sári Imre lelkésznek. A zsúfolásig megtelt templomban jelen voltak még: Lőke Károly Tatai Egyházmegyei esperes, Győry Elemér győri lelkész, Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok, dr. Tóth István magyar vallás és közoktatásügyi államtitkár, báró Perényi Zsigmond a város országgyűlési képviselője, Huszár Aladár főispán, Palkovics László ispán, Szijj Bálint felsőházi tag, Alapy Gáspár kormányfőtanácsos polgármester, dr. Erdélyi Pál ny. egyet. tanár, Pongrácz József teológiai igazgató, Faragó János nyug. tank. főigazgató, Fadgyas Aladár ev. lelkész, dr. Zsindely Ferenc miniszt. oszt. tan., Jánossy Károly pénzügyigazgató, Reviczky István főbíró, Maksay Andor tanácsnok, Szilágyi Jenő huszárszázados a helyőrségi tisztikar küldöttségével, dr. Csukás István városi jegyző, Pungor Lajos nyug. MÁV főellenőr, Szakáll Imre vasutas áll. főnök, Dudás Kálmán műszaki tanácsos, a templom művészi tervezője, Szarka Béla járásbíró, a komáromi ősi anyaszentegyház képviselőjében Galambos Zoltán lelkész és Fülöp Zsigmond főgondnok vezetésével az egyház presbitériuma. Az ünnepi istentisztelet végén Úrvacsora osztás volt, amelynél a szent beszédet Lőke Károly esperes mondta. A nagyszabású ünnepséget Sári Imre lelkész, Szenczy Mihály gondnok, Szakáll Imre, dr. Jakus Benő és Sulacsik Lajos presbiterek szervezték.¹¹⁶

A felépült templom előtti Péczely téren, ahogy azt korábbi elnevezése, Piac tér is mutatja, piactér volt. Már 1934-ben felmerül a tér rendezésének íz igénye, legalábbis a sajtóban: *„Belső városrészeinknek egyetlen nagyobb térsége a Péczely tér, melyet, minthogy ott tartják a hetivásárokat egykor Piactérnek hívtak, s még ma is sokan így neveznek. Rendkívül kedvező helyzeténél fogva e tágasabb térségünk hivatott városunk külső nivóját, városszépítészeti fejlettségét igazolni, miért is fontos és elodázhatat-*

¹¹⁵ Egyházközségi jegyzőkönyvek

¹¹⁶ Komáromi Lapok 1928. november 6. 4.

lan városfejlesztési feladatunknak kell tekinteni a Péczely-tér végleges kiépítését és izléses, a kultúrkövetelményeknek megfelelő rendezését. A legutolsó években, az ínségmunka keretében indult el a munka a Péczely-téren, hogy ott a szegyenletes állapotok némileg eltűnjenek. Így épült meg a csatornahálózat, lett az egész térség felszíne planírozva, a Horthy Miklós út egyik

oldalán a gyalogjárók szegélykövel ellátva. E munkákkal a sártengert igyekeztek a térségen megszüntetni, a térségnek valamelyest formát adni. Azonban nem oldják meg a térség végleges rendezési problémáját. Mindenekelőtt felesleges ott az izléstelen reklám, útjelző és figyelmeztető póznák. Azokat el kell a térségről és annak látóhatáráról távolítani. Rendezni, mégpedig a kor igényeinek megfelelő megoldással szépíteni kell a térséget, a telefon és a villany hálózat vezetéket áthelyezni, telefonállomást Mavart megállóhelyet kell a város e pontjába építeni. Fontos tudni, hogy heti vásárainkat a jövőben ott tartjuk-e meg, avagy sem. Mert, ha igen, ha marad piac-térnek, úgy elodázhatatlan a rendes izléses vásáráruházak, esetleg árucarnok kiépítése. S ha nem, ha a piacunkat másfelé helyezzük el, úgy parkíroztatni kell mielőbb az egész térséget. Kívánatos, hogy a Péczely-tér végleges rendezésének kérdését mielőbb oldják meg, mert lehetetlen állapot, hogy főterünkön végeznek munkákat anélkül, hogy a tér rendezésére végleges megoldást találtunk volna, s az is lehetetlen, hogy egyetlen központunkban, a sár és portenger örök birodalmában az izléstelen fabódék éktelenkedjenek.¹¹⁷

Hetivásár 1939-ben

Néhány év múlva azonban még nem történt semmi, ahogy az egy 1940-es leírásból is kitűnik: „Az úton a Péczely tere jutunk, amelyen a református egyház remek, román stílusban épült temploma van, előtte pedig a piac-tér terül el, mely nem valami díszes keretet ad a szép, új templomnak.”¹¹⁸

¹¹⁷ Komáromi Lapok (VI. évfolyam 4. szám) 1934. január 27. 1.

¹¹⁸ Komáromi Lapok 1940. szeptember 7.4.

Református óvoda

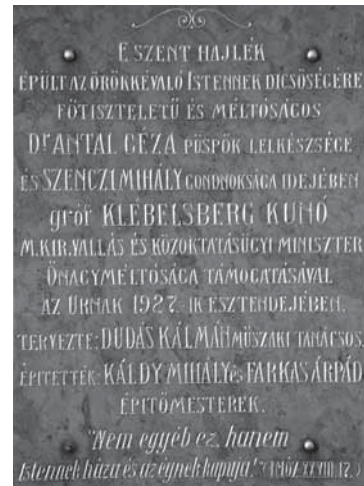

1938-39-ben földszintes óvodával bővült a református egyház. A kivitelezés felelőse Komáromi Kálmán építőmester volt. 1938. március 24-én a presbitérium a munkálatokat az alábbi iparosoknak adta ki: Ács munkát Komáromi Kálmánnak, föld-, kőműves, elhelyező munkát összegben Hajagos Pálnak, bádogos munkát, a csatorna munkát, végül a WC- és fürdőberendezést Sircz Jánosnak, asztalos munkát Papp Gábornak, üveges munkát Koppány Sándornak, a mázoló munkáért Bondor Józsefnek, a villanszerelő munkát Ladányi Andrásnak.

A második világháborúban az egyházi épületek is kárt szenvedtek, felújításukra Győry Elemér püspök, a vallás-és közoktatásügyi minisztertől kapott egyházi támogatásból juttatott valamennyi összeget 1946-ban.¹¹⁹ 1951-ben a romos óvodát az egyházközösség az ingatlan tulajdonjogának a fenntartása mellett használatba adta volna a városnak, bölcsőde létesítésére, ám erre nem került sor, mert az épületet 1951. december 20-án a Közoktatásügyi Minisztérium Komárom Város javára, mint „közművelődési célvagyon”, kártalanítás nélkül állami tulajdonba vette. A városi tanács felújította, bővítette és 1990 decemberéig állami bölcsődeként funkcionált, ezt követően visszakerült a református egyház tulajdonába.

Berendezés

Építési tábla felirata: E SZENT HAJLÉK/ ÉPÜLT AZ ÖRÖKKÉVALÓ ISTENNEK DICSŐSÉGÉRE/ FŐTISZTELETŰ ÉS MÉLTÓSÁGOS/ DR. ANTAL GÉZA PÜSPÖK LELKÉSZSÉGE/ ÉS SZENCZI MIHÁLY GONDNOKSÁGA IDEJÉBEN/ GR. KLEBERSBERG KUNÓ/ M. KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER/ ÖNAGYMÉLTÓSÁGA TÁMOGATÁSÁVAL/ AZ ÚRNAK 1927. ESZTENDEJÉBEN./ TERVEZTE: DUDÁS KÁLMÁN MŰSZAKI TANÁCSOS./ ÉPÍTETTÉK KÁLDY MIHÁLY ÉS FARKAS ÁRPÁD/ ÉPÍTŐMESTEREK./ „Nem egyéb ez, hanem Istennek háza és az égnek kapuja.”(I MÓZ.XXVIII:17.)

¹¹⁹ Értékbecsélni Bizonyítvány az egyház irattárában.

Orgona: Kétmanuális orgonáját Gerstenengst József építette 1940-ben 9 változattal, 1958-ban Fittler Nándor felújította.

Úrasztala: Carrarai fehér márványból készült, aljzata 50 cm széles, a tartóoszlopa 30 cm, lapjának átmérője 1 m. Felirata: „Jőjjetek énhozzám mindnyájan.” (Máté 11:28.)

Keresztelőmedence: a fából készült keresztelőmedencét Papp Gábor asztalosmester felajánlásból készítette, a vörösréz tető a csillaggal Sircz János bádogmester munkája.

Szószék: Papp Gábor asztalosmester felajánlásából készítette.
A padok: Sztrókey József és Fejei Géza asztalosok munkái.

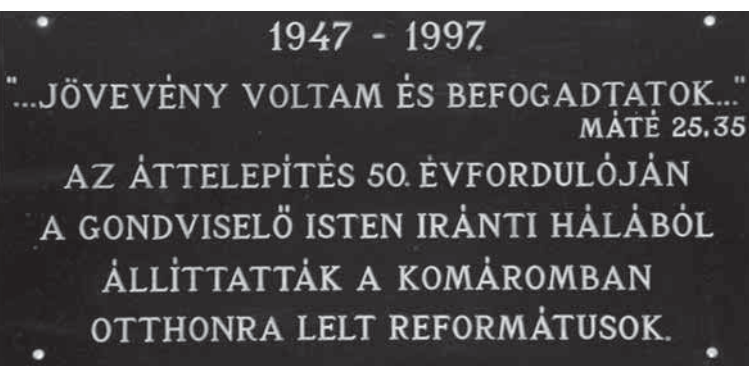
Máté László esperes a szószéken

Emléktábla a cinteremben: „JÖVEVÉNY VOLTAM ÉS BEFOGADTAK...”/ MÁTÉ 25, 35./ AZ ÁTTELEPÍTÉS 50. ÉVFORDULÓJÁN/ A GONDVISELŐ ISTEN IRÁNTI HÁLÁBÓL/ ÁLLÍTATTÁK A KOMÁROMBAN/ OTTHONRA LETT REFORMÁTUSOK.

A táblát Mészáros Bálint presbiter készítette, akit családjával Szentpéterről telepítettek ki Páriba, innen költözött Komáromba. A szentpéteri temetőből származó családi sírkövet vágatott ketté, egyik felét a komáromi református templomba, a másikat a szentpéteri református templomba ajándékozta.

*Az emléktábla avatása
Szentpéteren 1997-ben*

*Emléktábla a komáromi
templomban*

Harangok

Harangavatás a helybeli református egyháznál.

„1932. április hó 30-án zajlott az a lélekelmelő ünnepély, amikor a Református Nőegylet és Leányegyesület által ajándékozott két új harangot a templom előtti téren Sári Imre lelkész megáldotta, hogy a rendeltetési helyére felhúzzák. Dr. Antal Géza püspök betegsége, továbbá a szerelők további költségei tette szükségesé azt, hogy Lőke Károly esperes hozzájárulásával az új harangok megszentelése ünnepélyét két részre ossza az egyház elnöksége. A harangok tehát helyükre kerültek, de mindaddig némán várják megszólalásukat, amíg hivatalosan is rendeltetésüknek átadhatók lesznek. A felavatási ünnepély május hó 22-én, vasárnap délelőtt lesz. Ez alkalomra városunkba érkezik dr. Antal Géza püspök, Lőke Károly esperes és Győry Elemér győri lelkész, egyházmegyei egyházi tanácsbíró is. Az istentisztelet délelőtt 10 órakor lesz, amikor is a felavató imát Lőke Károly esperes, a szentbeszédet dr. Antal Géza püspök és a záró imát Sári Imre lelkész mondja. A felavató beszéd alatt szólalnak meg első ízben a harangok. A református ifjúsági egyesület énekkara és az egyház vegyeskara fog még az ünnepélyen közreműködni.”²⁰¹²⁰

¹²⁰ In: Komárommegyei Hírlap (KMH), 1932. május 14. (IV. évf. 20. sz.) 2. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

*A harang
mögött
Sári Imre
lelkész
és Sulacsik
Lajos
karnagy*

Antal Géza dr. püspök avatja fel a komáromi református egyház két új harangját.

„Aki még a régi Új-Szönyre emlékezik, bizonyára tudni fogja, hogy a mai hengermalom helyén egy harangláb állott. A harangláb három kis harangot takart, amelyek a hívőket vagy a nagy Komárom vagy az ószönyi templomokba hívogatták istentiszteletre, vagy pedig elbunyit kedveseink megásta sírjához a végtisztesség megadására. Amikor a község fejlődni kezdett és római katolikus templom is megépült, a három kis harang közül a nagyobbik a katolikus, a kisebbik pedig a református egyház tulajdonába ment át, a legkisebb pedig a temetőbe került. Azóta sok idő telt el. Újszönyből Komárom város negyedik kerülete lett. Majd az elszakítás önállóvá tette e kicsi városrészt, amely egy mindenki által látható nagy fejlődésen ment át. Hatalmas új középületek emelkedtek, ezek között az új református templom is. Ide került a régi református iskola udvaráról az a harang, amelyet a csekély számú egykoron újszönyi reformátusok ajándékoztak az újszönyi missziós egyháznak. A kis harang az impozáns méretekben megépült toronyba már nem kellett. Az egyház kebelében működő Jótékony Nőegyesület és a Leányegyesület azért már régen elhatározták, hogy új harangokat szereznek be. Nagy buzgalommal kezdték tehát gyűjtögetni fil-léreiket.

Törekvésüket megáldotta a Jó Isten, munkájukat siker koronázta. Nagy fáradtsággal, lassan összehozták akkora összeget, hogy megrendelhették a (Schtenhoffer) Seltenhofer Sopron cégnél az új harangokat.

Két szép haranggal gazdagodik most a komáromi református egyház. Az egyik harang súlya 417 kgr, a másiké 190 kgr. Hangjuk „Á” és „Cis”. Már fel is húzták azokat a toronyba, ahol az állványokat úgy készítették el, hogy egykoron még egy harang kerülhessen oda.

Mi a múlt számunkban jelentettük ezeknek a felavatási ünnepélye lesz holnap vasárnap május 22-én.

Erre az alkalomra jön városunkba dr. Antal Géza, a kerület nagytekintélyű püspök, aki most gyógyult fel betegségéből. A fényes ünnepségen részt vesz még Lőke Károly esperes, szomódi lelkész és Gyóry Elemér egyházmegyei tanácsbíró, győri lelkész is..

Dr. Antal Géza püspök folyó hó 21-én szombaton délután 5 óra 20 perckor érkezik városunkba. Az állomáson Alapy Gáspár kormányfőtanácsos, polgármester és az egyház presbitériuma fogadják. Fogadás után az egyház főpapja a református lelkész lakra vonul.

Vasárnap délelőtt 10 óraker lesz a tulajdonképpeni nagy ünnepség, a harangavató istentisztelet, amelyre az egyház elnöksége az összes katonai és polgári hatóságokat és hivatalokat meghívta. Az ünnepélyen bibliát olvas és előimát mond Lőke Károly esperes, harangszentelő beszédet és imát mond dr. Antal Géza püspök. Közben a református ifjúsági énekkar és az egyházi vegyeskar Sulacsik Lajos pénzügyi főtanácsos, karnagy vezetésével két énekkel szerepel. Az istentisztelet után délután 13 óraker Hauk János vasúti vendéglőjében társasbéd lesz. Az illetékes közületek vezetői és elöljárósága a társasbéd gyűjtőit már kibocsátották. Egy terítékára, ital nélkül 2 pengő 50 fillér. Itt említjük, hogyha valakinek tévedésből nem jutna kezébe az aláírási ív, jelentkezhet részvétel végett a református lelkészi hivatalban. A harangok ára még teljesen nem áll rendelkezésre, így a Leánygyegesület vasárnap esete 8 órai kezdettel a Levente Otthon helyiségében nívós műsoros estélyt rendez, amelynek műsorát külön közöljük. Itt csak azért jegyezzük meg, hogy aki teheti, menjen el, mert egy igen élvezetes előadásban lesz része. Az előadást Sulacsik Lajos számvevőségi főnök rendezi, akinek rendezői tehetsége közismert.¹²¹

Lélekemelő ünnepély keretében avatták fel a komáromi református egyház két új harangját. Dr. Antal Géza református püspök magas szárnyalású felavató beszéde.

Ünnepség volt vasárnap Komáromban. Ábítatot keltő, magasztos egyházi ünnepség, melyet a református egyház komáromi gyülekezete tartott abból az alkalomból, hogy kitartó szorgalmával, hogy kitartó szorgalmával, fáradhatatlan tevékenységével, nagy áldozatkészségével, a hatalmas most épült templomába két új harangot szerzett be.

Bensőséges, lélekemelő ünnepség keretében folyó hó 22-én, vasárnap avatták fel a két új harangot, melyet a komáromi Református Jótékony Nőgyegesület és a Református Leánygyegesület ajándékozott a komáromi református egyháznak.

Dr. Antal Géza püspök fogadása

Erre az alkalomra jött városunkba a gyülekezet egykori szeretve tisztelt lelkipásztora: Dr. Antal Géza dunántúli református püspök, aki már szombaton folyó hó 21-én délután fél hat óraker megérkezett.

¹²¹ In: KMH 1932. május 21. (IV. évf. 21. sz.) 2. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

Az állomáson az egyház presbitériuma és annak kebelében működő egyesületek várták és fogadták, de fogadta őt a város tisztviselőkara is, élén Alapy Gáspár kormányfőtanácsos, polgármesterrel, aki a város közönsége és a római katolikus egyház nevében, mint annak világa elnöke üdvözölte, méltatva azokat érdemeket, mint komáromi lelkész, a református egyház kiépítése körül szerzett.

Dr. Antal Géza püspök válaszolva az üdvözlésekre a nehéz időkben szükséges állhatatos kitartásra és békességre, megértő együttműködésre buzdította a megjelenteket, a város lakosságát.

Fogadtatás után a feldúsított lelkészlakra vonult a püspök, ahol az iskolás gyermekek tanítóik vezetése mellett sorfalat állottak és virágokat szórtak útjára. Majd magánlátogatásokat tett, este pedig az egyesületek vezetősége által rendezett vacsorán vett részt.

Harangavatási egyházi ünnepség

A vasárnapi istentisztelet a zsúfolásig megtelt templomban pontosan 10 órakor vette kezdetét, amelyen a polgári és katonai méltóságok, köztük Zsindely Ferenc országgyűlési képviselő, Alapy Gáspár kormányfőtanácsos polgármester, Jánossy Károly pénzügyigazgató, az ág. ev. és az izraelita hitközségek, továbbá a hatóságok és hivatalok képviselői, egyesületek és testületek kiküldöttei is megjelentek. De részt vett az egyházi ünnepségen a tulsóféli testvérgyülekezet mintegy húsztagú küldöttsége is Galambos Zoltán református lelkész és Pati Nagy Sándor algondnokkal az élen.

A gyülekezet énekei után Magyarics Mária, Tóth István „Nem üres a tornyunk” című kedves szerzeményét énekelte el. Szép hangjával általános feltűnést keltett. A gyönyörű ének elhangzása után Lőke Károly esperes bibliát olvasott és imát mondott. Majd az Ifjúsági Egyesület énekkara „Hívek ajkán” című férfikardalt énekelte el szabatos előadással Sulacsik Lajos precíz vezetése mellett.

Az istentisztelet kiemelkedő pontja dr. Antal Géza püspök prédikációja volt, melyben az ember tudása és haladása kicsinységével szemben az Istennek végtelen hatalmáról és fenségéről beszélt. A történelmi adatokra hivatkozva, a technika, a tudomány, a művészet haladásának feltárásával meggyőzően, költői szavakkal, mély tudásának csillogtatásával, hazafüli lelkesedésének kiérettetésével idézte Dávid király zsoltárát: „Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a Te Nevednek dicsőségére...” Majd mélyen megható imával felavatta Isten dicsőségére az új harangokat.

S megszólaltak a harangok.

A hallgatóság felállott és igen sok jelenlevő szeméből a meghatottság könnyei hullottak ki.

Az avatás után az Egyházi Vegyeskar igen szép előadásban „Zengjen hálaének” című dalt adta elő Sulacsik Lajos karnagy vezetésével. Ennek megtörténte után a Himnusz és egy közének eléneklésével az ünnepély véget is ért.

A lélekemelő istentisztelet után Antal Géza püspök fogadta a református egyház presbitériumának és egyesületeinek együttes üdvözlését mely alkalommal igen szívél-

lyesen elbeszélgetett az egyház presbitereivel és az egyesületek vezető tagjaival. Fogadás után folytatta magánlátogatását.

Bankett

Délután 1 órakor a vasúti vendéglőben dr. Antal Géza püspök tiszteletére közebéd volt, amelyen társadalmunk színe-javából mintegy 80-an vettek részt. Az első felköszöntött dr. Antal Géza püspök mondta a Kormányzóra, majd a püspökfelbívására az ebéd közönsége egy percig néma csendben állva hódolt a tragikusan véget ért magyar pilóták emlékének.

A püspököt dr. Zsindely Ferenc országgyűlési képviselő köszöntötte fel költői szépségű szavakkal, utána Sári Imre lelkész üdvözölte az egyház vendégeit. Felköszöntött mondtak még Alapy Gáspár polgármester és Fadgyas Aladár evangélikus lelkész.

Dr. Antal Géza püspök Komáromból vasárnap este 8 órakor elutazott Budapestre, városunk országgyűlési képviselőjének társaságában, akit a másnap funkciója szintén visszaszólított az országgyűlése.¹²²

Kenyérosztó tányér

Sárgaréz, felirata a következő:

NEMES NEMZETES MÉ-
SZÁROS TOBIÁS HÁ-
ZAS-/TÁRSA NASZVADI
ILONA/ ASZSZONI
CSINÁLTATA AZ
KO:/ MÁROMI HELV:
ECLESIA:/NAK A. D.
1669

Kancsó

Ön, felirattal:

NEMES KOMÁROM VÁRMEGYE DOLOGHÁZ-
BAN LÉVŐ REFORM. RABOK SZÁMÁRA KISZOL-
GÁLTATANDÓ SZENT ÚRVACSORÁHOZ KÉSZÍ-
TETTÉ NYÁRHÓ 6KÁN 1841
KÓSA JÓZSEF
VÁRNAGY

¹²² In: KMH 1932. május 28. (IV. évf. 22. sz.) 1-2. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

Keresztelő korsó
 Vörösréz, elején felirattal:
 KOMÁROMI REF.
 EGYHÁZ/KÖZSÉG
 KERESZTELŐ/KORSÓJA/
 1923.VII. 13.

Kehely
 Vésett díszű ezüst kehely két oldala

Kehely
 Vörösréz,
 díszítetlen

Kenyérosztó tányér
 Vörösréz,
 díszítetlen

Egyesületek, gyülekezeti élet Református Ifjúsági Egyesület

„A Komáromi Ref. Ifjúsági Egyesület [1925] március 15-én Jókai-ünnepélyt tartott, melyen a megnyitó beszédet dr. Toth Zsigmond egyesületi elnök tartotta. Az ünnepi előadást Jókai hagyatéka címen Győry Elemér püspöki titkár tartotta. Kozma Andor: Karthagói harangok című költeményét szavalta Csizmadia Dániel s. lelkész. Volt ezenkívül szavalat és többször szerepelt a Sulacsik Lajos pü. főtanácsos, egyesületi karnagy vezetésével működő egyesületi énekkar is. Az egyesület 22-én házi-estélyt rendez, melyen többek között előadják dr. Kőrös Endre nőnevelő-intézeti igazgató, megkapó szépségű darabját: A túlsó parton, amely a megszállott Komáromban játszódik le.»¹²³

„A református Ifjúsági Egyesület is ünnepség keretében emlékezik meg [1931] március tizenötödikéről. Ünnepélyüket a református iskolában délelőtt 10 órai kezdettel rendezik meg, melynek részletes műsora: 1. Erkel: Himnusz. Éneklí a református ifjúsági egyesületi énekkar. 2. Pap-Váryné: Magyar Hiszekegy. Szavalja: Kovács Mihály egyesületi tag. 3. Megnyitó. Mondja: Sulacsik Lajos elnök. 4. Hubert: Nemzeti dal. Éneklí a református ifjúsági énekkar. 5. Ünnepi beszéd. Mond-

¹²³ Dunántúli Protestáns Lap (DPL). A dunántúli református egyházkerület hivatalos közlönye, Harminchatodik évfolyam, 10-11. szám, Pápa, 1925. március 15. 39. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt; A komáromi Református Ifjúsági Egyesület 1925. március 15-én rendezett Jókai ünnepélyének műsorából. Tata 1925

ja: Nagytiszteletű Borsos István nyug. református lelkész. 6. Agyagfályva Hegyi István: Bem apó örök serege. Szavalja: Trogmayer Jenő egyesület tag. 7. Lányi: Kossuth Lajos szent sírjára. Éneklí a református ifjúsági egyesület énekkara. 8. Sulacsik Zoltán: Új Mohács: Szavalja Édes Kálmán. 9. Egressy: Szózat. Éneklí a református ifjúsági egyesületi énekkar.²¹²⁴

A Református Leányegyesület

„A Leányegyesület művelődési és szociális munkásságáról tesz ismét tanúságot, amikor kitűnő műkedvelő gárdájával a nyilvánosság elé lép, színre hozza Villányi és Forró nagy hatású három felvonásos vígjátékát a „Legénykérést”. Jótékony célból rendezett színpadi előadás anyagi sikere fogja szolgálni a szociális érdekeket, a művészi színjátás pedig rámutat az est kulturális jelentőségére. A tehetségek felismerése és kiválasztása, a fáradhatatlan invenciózus rendezés bizonyára méltánylást fog találni a közönségnél.

A szereplők kitűnő játékát, az élvezetes előadást bizonyára megnézi mindenki szombaton vagy vasárnap az ipartestületi székházban este 8 órai kezdettel rendezendő műkedvelői estélyt. A Legénykéres a következő igen jó szereposztásban kerül bemutatásra: Margit Csimma Juliska, A vendég Édes Kálmán, Cséty Trogmayer Jenő, Nádas Kovács Mihály, Rózszi Villám Gizike, Gergely Csukás László, Trézsi Csukás Lászlóné, gazda Kolpaszky Sándor, ispán Bakos Béla, cseléd Pleháta Mancika, béres leány Farkas Mariska, Annus Sári Lenke, első legény ... , második legény

Jegyek elővételben kaphatók Hacker Dezső papírkereskedésében.²¹²⁵

Általános siker kísérte a Református Leányegyesület műsoros estélyét.

„Már a jegyek elővételénél látni lehetett, hogy nagy az érdeklődés a Református Leányegyesület műsoros estélye iránt, melyet vasárnap, folyó hó 22-én Mohácsy Lajos tehetséges színművész és Gruber Lőrinc közkedvelt humoristánk, konferanszie közreműködésével az egyesület kitűnő műkedvelő gárdája rendezett meg. Közönségünk a megszokott pontatlansággal gyülekezett ez alkalommal is, mint mindenkor, így az előadás csak fél 9 óra után lehetett megkezdeni, amikor a Levente Otthon hatalmas nagyterme megtelt az érdeklődőkkel.

A nívós estet Gruber Lőrinc szellemes szípkázással harangozta be. Mohácsy Lajos művészies előadásában Harsányi Kálmán „Hajrá” című költeményét szavalta el tökéletes átérzéssel, kitűnő színezéssel, lendületes hévvel.

Mély hatást váltott ki a nézőtőren „Özv. Varga Ábrissné” című egy felvonásos színmű előadása, melyet Mohácsy Lajos színművésszel az élen Cseh Rózszi, Cseke Mária, Mohácsy Gyula, Csukás László művészi tökélyvel adtak elő.

A hadi fogságot végig szenvedett Varga Ábris szerepében Mohácsy Lajos remekelt, de jók voltak a többi szereplők is.

¹²⁴ Nemzeti ünnepély. In: Komárommegyei Hírlap, 1931. március 14. (III. évf. 11. sz.) 4.

¹²⁵ KMH 1931. március 14. (III. évf. 11. sz.) 5. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

Dr. Lehoczky Attila, Tóth Kálmán I. hegedű, Bethlendy Sándor II. hegedű, Gaál Ilus zongora és Mohácsy Gyula nagybőgő együttese kellemesen szórakoztatta a közönséget, „Marica grófnő” egyvelegét játszottak sok tapsot aratva.

Budapesti élményeiről számolt be Gruber Lőrinc banktisztviselő sok ötletes-séggel, közvetlen kedvességgel. Vidám szellemességével sok derűt keltett hallgatóságánál.

Végül a „Fegyverszünet” c. egy felvonásos bohózat került színre, melyet Kolpaszky Irma, Sulacsik Gabi, Mohácsy Lajos, Kovács Mihály, Csukás László, Mohácsy Gyula alakítottak ügyesen, sok természetességgel. Különös meglepetéssel hatott Csukás László kitűnő szereplése, akit több ízben megtapsoltak a nyílt színen.

A hallgatóság meglegedése a műsoros est végén jutott legszebben kifejezésre, amikor hatalmas tappsal a rendezőt éltették a nézőtéren. Sulacsik Lajos számvevőségi főtanácsos szerényen kitért azonban az ünneplés elől. Pedig a sok siker oroszlán része a szereplőkön kívül elsősorban őt illeti, mert a műsor névös összeállítása, az előadások zavartalan menete, a szereplők együttes játéka, a kitűnő alakítások az ő kiváló tudását, hozzá értését dicsérik. Fáradhatatlan ügybuzgalma eredményezte az anyagiak és erkölcsiek terén egyaránt bővelkedő műsoros est sok sikerét.

A műsoros est bevétele a harangalapot tekintélyes összeggel növelte.²¹²⁶

A
Komáromi
Református
Ifjúsági
Egyesület
színi
előadása
Középen
Sulacsik
Lajos

¹²⁶ In: KMH 1932. május 28. (IV. évf. 22. sz.) 2. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

Énekkar

A Komáromi Református Énekkar múltja egyidős az egyházalapítással. Tagjai között találjuk az első gondnokokat, presbitereket.

A mostani Énekkar 1995-től működik, jelenleg 15 tagja van. A templomban énekelnek, megyei és egyházkerületi kórustalálkozókon vesznek részt, de voltak már Martoson, Bátorkeszin, Észak-Komáromban, 1996-ban a Református Világtalálkozóon Erdélyben és a testvérgyülekezetük templomában, Désaknán is. A mai kórustagok a következők: szoprán: Lőrincz Istvánné, Kekkné Czunyi Vilma, Takács Istvánné, Tokodi Andrásné, Pintér Imréné, Czibor Józsefné, Máténé dr. Csukás Anna Virág; alt: Bodor Zoltánné, Ács Lajosné, dr. Kővári Borbála, Borbély Istvánné, Thoma Lászlóné; férfiak: Répássy Róbert, Thoma László és Máté László.¹²⁷

*Az Énekkar 2008-ban
a Bátorkeszin református
templomban*

*A Hajnalcillag kórus 2003
Szentestéjén a komáromi
templomban.
Elöl bal szélén: Delbó Gabriella
és Delbó Katalin*

¹²⁷ Nt. Máté László szíves közlése

*Középső
sorban ülnek:
3. dr. Tooth Zsigmond,
4. dr. Sulacsik Lajos*

*Középen: Sulacsik Lajos,
Dózsa Ilona tanítónő,
Sári Imre lelkesz.
A földön ülve középen
Boldizsár tanító*

*A Református
Énekkar: Kekkné
Czunyi Vilma,
Máténé dr.
Csukás Anna,
Tokodi Andrásné,
Pintér Imréné,
Takács Istvánné,
Lőrincz Istvánné,
Ács Lajosné, Czibor
Józsefné, Kecskés
Istvánné, dr. Kőváry
Borbála, Thoma
Lászlóné, Máté
László esperes,
Thoma László*

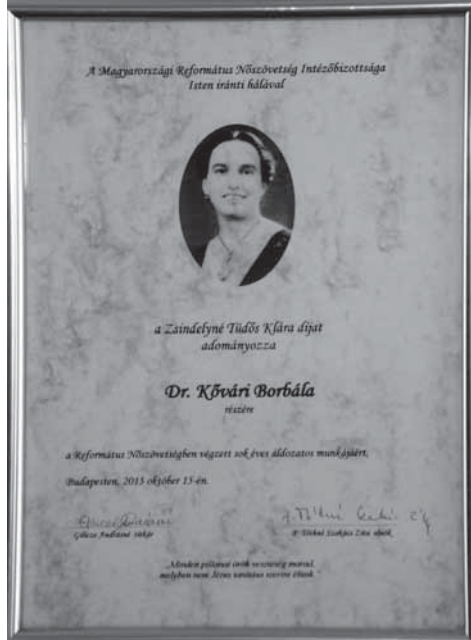
Komáromi Református Nőszövetség

1996-ban alakult meg a Nőszövetség, jelenleg mintegy 20 fővel működik, a vezetője dr. Kőváry Borbála, aki 2015-ben megkapta a Magyarországi Református Nőszövetségtől a „Zsindelyné Tüdős Klára” díjat.

*A Nőszövetség
2017-ben
1. sor: Pinczehelyi
Csabáné, Pírityi
Józsefné, id. Tokodi
Andrásné, Antal
Józsefné, Lőrinczné
Endrédi Ágnes, dr.
Szabó Mária;
2. sor: Varga
Imréné, Kekkné
Czunyi Vilma,
Csókáné dr. Varga
Mária, Borvendég
Gusztávné, Takács
Istvánné, dr. Kőváry
Borbála;
3. sor: Turó Mária,
Csanda Istvánné,
Kosdi Jánosné,
Mészáros Lászlóné*

Először havi rendszerességgel jártak össze, teázással egybekötött előadásokat hallgattak, a legkülönbözőbb témákban. Feladatuk a templom és a gyülekezeti ház takarítása heti rendszerességgel, vendégfogadás, szeretetvendégség szervezése, a tagok kézimunkázással díszítik a templomot, a gyülekezeti házat, keresztlői és konfirmációs ajándékokat készítenek. Megszervezték az egyházi iratterjesztést, betegeket látogatnak és bekapcsolódtak az Énekkar munkájába is. Támogatják a Dorcas Alapítvány rászorultjait és időnként meglátogatják a Dunaalmási Református Szeretetház lakóit és karácsonykor a komáromi Krízis Otthont. Rendszeresen szerveznek különböző kirándulásokat is és jó kapcsolatot ápolnak az Észak-Komáromi Nőszövetséggel.

Dr. Kővári Borbála díja

Látogatás a Dunaalmási Református Szeretetházban

Nőszövetség Dunaalmáson

Karácsonyi szolgálat a Krízis otthonban

Jókai centenárium

„Jókai-ünnepély Komáromban. A komáromi ref. egyház folyó hó (1925. január) 10-én este tartotta első Jókai-ünnepélyét. Az ünnepi beszédet dr. Antal Géza dunántúli ref. püspök mondotta, ki főképp Jókainak Komáromban gyermek – s ifjú korában szerzett impresszióiról s ezeknek regényeiben látható nyomairól szólt. Bemutatta Jókai komáromi szerelmének, a korán elhunyt Asztalos Etelkának Jókai által festett arcképét, mely ma Asztalos Béla nyug. komárom–megyei alispán birtokában van, s mint ereklye őriztetik. Fölemlítette, hogy Jókai adomázó és adománygyűjtő hajlamának kifejlésztésére nagy befolyással volt „mentora” Vály Ferenc, ki később is, pápai professzor korában szívesen fűszerezte előadásait egy-egy az életből vett adomával.

Győry Elemér Jókai apróbb elbeszéléseiből adott elő két humoros elbeszélést, melyek egyike a „Szatyor” teljesen komáromi vonatkozású s a kollégium és egyház életéből van véve, Csizmadia Dániel és Édes Kálmán egy-egy szavalattal, Karsay Zsigmond szólóénekekkel s a református Ifjúsági Énekkar három ének-számmal tették változatossá a szépen sikerült ünnepélyt.¹²⁸ A Jókai-centenáriumot országszerte nagy lelkesedéssel ünnepelték és még most is folynak az ünnepélyek. Komáromban az ünnepi istentiszteletet Czeglédy Sándor ehker. főjegyző, püspökhelyettes tartotta, aki megjelent az egyházközség nevében a vármegyei díszgyűlésen is.”¹²⁹

A gyülekezet napjainkban majdnem minden évben jár valahova kirándulni, pl. korábban két évente Erdélybe, Désaknára és Gógánváraljára, ahol a testvérgyülekezetük van. Azért két évente, mert minden második évben ők jöttek. Tavaly egy pályázati támogatás segítségével Genfben voltak, 2017-ben pedig Wittenbergben.

A komáromi gyülekezet kirándulása Genfben, 2016-ban, Koncz Hunor Attila vezetésével

¹²⁸ DPL Harminchatodik évfolyam, 3. szám, Pápa, 1925. január 18. 11. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

¹²⁹ DPL A Harminchatodik évfolyam, 8-9. szám. Pápa, 1925. március 1. 31. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

Egységnap i zárándoklat Debrecenbe; Mészáros Lászlóné, Csekes Andrásné, dr. Szabó Mária, Süvegh András, Karikó Miklósné, Tokodi Andrásné, Máté László esperes, Lőrincz Istvánné, Nemes Andrásné, Endrédi Ildikó, Tóth Bertalanné, Antal Józsefné, Csekes András

Kirándulás Gyulán 2011-ben: Bordács Zoltánné, Mészáros Lászlóné, Endrédi Ildikó, Keller Tiborné, Antal Józsefné, Dóczé János, Dóczé Jánosné, dr. Szabó Mária, Szabó János, Máté László esperes

Karácsonyi ünnepség 2014-ben

Konfirmáció

Sári Imre és a konfirmandusok 1931-ben

Sári Imre és az 1941. évi konfirmandusok

Sári Imre és az 1942. évi konfirmandusok Felső sor: Szép Károly, Milch László, Bódis Sándor, Bátky Miklós, Karsai Imre, Szerencsés István; Középső sor: Olasz Tibor, Sulacsik László, Keszegh István, Keresztes Ida, Gergely Jenő, Bartók László, Szajki Károly; Alsó sor: Parapatics Erzsébet, Nafy Ida, Csitos Olga, Dobi Irén, Sári Imre, Varga Ilona, Bacsónyi Ibolya, Soós Vilma, Csímma Edít

Sári Imre konfirmandusokkal

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP

Valaki azért vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt az én mennyei Atyám előtt.

Máté 10: 32-33

Az én fiúaim állják az én szómat és én ismerem őket és követnek engem: És én örök életet adok nekik: és soha örökké el nem vesznek és senki ki nem ragadja őket az én kezemből.

Ján. ev. 10: 27-28.

Légy hív mindhalálig és néked adom az életnek koronáját!

Bazsánt Margit aki az 1920. évben

Kecskemétszemle született, a mai napon tartott konfirmációi ünnepélyen Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett ennek alapján a református keresztyén anyaszentegyház rendes tagjai közé fűvéteft.

Kecskeméten, 1935. május 30-án.

Sári Imre,
református lelkész.

nyomtatás: Budapest.

Bazsánt Margit (Kecskés Lászlóné) Konfirmációi emléklapja 1935. május 30-án, Sári Imre tiszteletes aláírásával

Bazsánt Margit

1953. évi konfirmandusok Trombitás Dezsővel, illo' sor bal szelén Móricz Julianna

Trombitás Dezső és a konfirmandusok 1953. május 31-én, jobbján Kóváry Borbála

*1953. május 31-én konfirmáltak. Ülő sor 1. Kőváry Borbála, 2. Endrédi Ildikó,
4. Trombitás Dezső esperes, 6. Karsai Júlia*

Gyulay Imre konfirmandusokkal 1957. június 2-án

Mészáros Irma konfirmálása Gyulay Imre lelkipásztorral

Gyulay Imre konfirmandusokkal 1955 körül, jobbról a 2. Kecskés Ágnes

Endrédi Ágnes
Konfirmációi
bizonyítványa
1957-ből

"Az Isten szeretetét" I. János 4:8.

K O N F I R M Á C I Ó I B I Z O N Y I T V Á N Y

Alulírott lelkipásztor bizonyítom, hogy

. E n d r é d i Á g n e s

aki az 1945. év . . . január . . . hónap 24. . . napján Komáromban született és a szent keresztségben részesült, a mai napon tartott konfirmációi ünnepélyen, református egyházunk urvacsorával élő rendes tagjai közé felvételezett.

Midőn bizonyosságul s életem e nevezetes napjának emlékére ezt a K O N F I R M Á C I Ó I B I Z O N Y I T V Á N Y T áldáskívánatokkal kiadom, kérem a mindenható Istent, hogy őrizzen meg téged, egész dolgozó népünk, református keresztyén anyaszentegyházunk javára, Isten dicsőségére, hazánk odaadó és áldozatkész szolgálatára, az Ur Jézus Krisztus evangéliumában. "Igyekezzenek a jócselekedetekben előljárni azok, akik a Krisztusban hívőkke lettek" /Titus 3:8/.

. Komárom, . . . 1957. év . . . június . . . hó . . . 2. . . napján

Református Egyetemes Konferencia Sajtóosztálya

Imre Gyula
református lelkipásztor

Dr. Kőváry Borbála
Konfirmációi emléklapja 1950-ből,
Trombitás Dezső lelkész aláírásával

Szadai Ildikó Konfirmációi
emléklapja 1960-ból,
Gyulay Imre lelkész
aláírásával

Válaki azért vallást
tesz én rólam az
emberek előtt,
én is vallást
teszek arról,
az én mennyei
Atyám előtt,
aki pedig meg
tagad engem
az emberek
előtt, én is meg-
tagadom azt az
én mennyei Atyám
előtt. *Máté 10 : 32-33.*

Vegyétek fel az
Istennék
minden
fegyverét,
hogy ellent-
állhassatok
ama gonosz
napon és
mindeneket
elvégezvén meg-
állhassatok. ~
Pál lev. Efez. 6 : 13.

KONFIRMÁCIÓI EMLEKLAP

.....
aki az 19. évben
született, a mai napon tartott
konfirmációi ünnepélyen Isten és a szent gyü-
lekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hű-
ségére fogadást tett s ennek alapján a reformá-
tus keresztyén anyaszentegyház rendes tagjai
közé fölvetetett.

..... 19..... hó.....

református lelkipásztor

Endrédi Ildikó Konfirmációi emléklapja 1953-ból, Trombitás Dezső aláírásával

*Középen
Gyulay Imre, jobb
szélen
Kecskés
László
presbíter 1984-ben
Konfirmandusokkal*

*Gyulai Imre
konfirmáltatja
Antal Mónikát
1988-ban*

*Antal Mónika Kecskés
László főgondnoktól
átveszi a Konfirmáció
emléklapot*

*Gyöngyösi
Ildikó
konfirmálási
emléke
Gyulay
Imrével*

Esküvő 1936. március 8-án

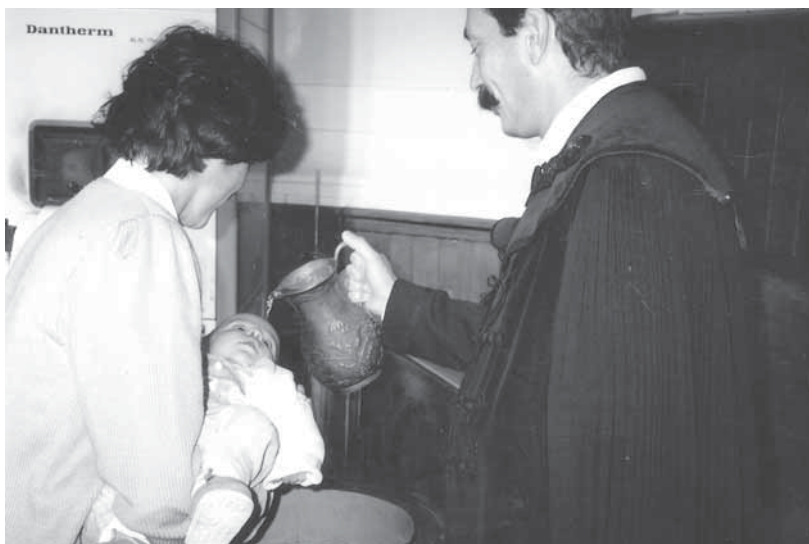

*Antal Mónika
és Kállai
Zoltán esküvője
1995-ben*

*Kállai Zoltán
keresztelője
1997-ben,
Máté László
tiszteletessel*

*Turi Ádám
keresztelője 2001.
szeptember 9-én
Máté László tiszte-
letessel*

*Antal Milán
Adrián keresztelője
2004-ben*

Lelkészek

Győry Elemér 1923-26., Dr. Antal Géza püspök 1924-27., Sári Imre 1927-53., Trombitás Dezső esperes 1953-54., Gyulay Imre 1955-95., Máté László 1995-től mind e mai napig.

Helyettes-, segéd- és hitoktató lelkészek voltak: Szíjj József 1919., Németh István 1919-21., Mikos Lajos h. 1922-23., Várady Lajos h. szőnyi, 1923., Csizmadia Dániel sl. 1924-25., Szűcs István 1925-27., Fazekas Mihály 1927., Mátyás Lajos h. 1927., Pintér Béla h. 1954., Gyulay Imre hitokt. 1947-55

Nt. Máté László Ákos esperes, jelenlegi lelkész Baján született 1963-ban. Édesapja református lelkész volt, édesanyja pedagógus. Hatan vannak testvérek, négyen lelkészként szolgálnak, kettő pedig pedagógus lett. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1981-ben. Az itt töltött idő alatt a kántorképzőt is elvégezte. A Budapesti Református Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait, közben 18 hónapig katonai szolgálat töltötte Marcaliban, a tüzérlaktanyában. 1987-ben kápláni, 1988-ban papi vizsgát tett. 1987-ben kezdte szolgálatát segéd, majd 1988-tól megválasztott lelkészként Etén. 1993. október 26-án a pápai templomban szentelték lelkésszé. Komáromi szolgálatáról Számadó Emese beszélgetett vele 2017. február 8-án.

1995-ben hívott meg lelkészenek a komáromi gyülekezet, július 1-jén léptem itt szolgálatba. Feleségemmel, dr. Csukás Anna Virág fogorvossal, akivel 1988-ban házasodtunk össze és első gyermekünkkel, az 1993-ban született Anna Rékával érkeztem ide. A többi gyermekünk már itt született: László 1995-ben, 1997 szentestéjén Sándor, 1999 Advent vasárnapján pedig András.

Idekerülésemkor néhány régi hagyományt felújítottam, egyik a bibliaóra, amely kb. 10 fő részvételével működik. A másik újjáélesztett hagyomány az énekkar. A korábbi énekkar emlékét több fénykép őrzi. Jómagam még Debreceni éveim alatt szerettem meg az egyházi éneket és a zenét, a lelkési szolgálat mellett már Etén is énekkart szerveztem és vezettem, így hát Komáromban is azonnal hozzáláttam a szervezésnek. Mostani felnőtt énekkarunk 1995 óta folyamatosan működik. 1996/97-től volt mellette egy ifjúsági énekkar is, mert az akkor gimnazista korosztály, hozzávetőlegesen 12-14 fő Hajnalcillag néven ifjúsági kórust alkotott. Ez a kórus 7-8 évig működött, ám miután a tagjai elvégezték az egyetemet, szétszóródtak, és a kórus feloszlott. 1996 őszén megalakult a Nőszövetség, vezetője dr. Kövály Borbála.

A presbitérium 20 tagból áll, a jelenlegit 2011-ben választottuk, most jár le a mandátumuk. A presbiterok vezetője, a főgondnoka 1995-től Bocskáné dr. Nagy Júlia. Elődje Kecskés László volt. 1990-től több egyházmegyei, ill. egyházkerüle-

ti tisztségem is volt: először egyházmegyei épület- és műemlékügyi előadó voltam, 1996-tól az egyházmegyei és egyházkerületi tanácsos, 1998-tól az egyházmegye jegyzője, 2003-tól főjegyzője, vagyis tulajdonképpen Zsoldos Gábor akkori esperes helyettese, akinek a hirtelen halálát követően választottak meg a Tatai Egyházmegye esperesévé, így ezt a tisztséget 2005. június 10-e óta töltöm be. Esperesként egyik feladatomban a supervisor feladatok ellátása, vagyis az egyházmegyében lévő 40 gyülekezet meglátogatása, Dömöstől Rédéig, illetve Ácsig. Ezek február-március folyamán zajlanak le. Természetesen nem tudok minden évben mindenhova elmenni, ahol valamilyen probléma van, vagy már régen voltam, elsősorban odamegyek, ill. a cél, hogy legalább négyévente eljussak mindenhová. Esperesként helyettesem Gerecsei Zsolt ácsi lelkész, világi elnöktársam Gyimóthy Géza. Ezen kívül esperesként intézem a gyülekezetek életével kapcsolatos adminisztrációt, biztosítom az információáramlást a kerület, vagyis a püspökség és a gyülekezetek között, illetve reprezentációs feladatokat látok el, valamint az egyházmegyei gondnokokkal, Gyimóthy Gézával együtt az egyházmegyei bíróság elnökségét alkotom. Az esperesi megbízatás mindig 6 évre szól, és erre a tisztségre maximum háromszor választható meg valaki egymásután. Nekem ez a harmadik, tehát utolsó ciklusom esperesként.

Jelenleg egy beosztott lelkészem van, Koncz Hunor Attila, aki 2016-ban került ide, elődje Heteyi Mónika volt 2013-2016-ig, aki férjhez ment Nagy Péter környei lelkészhez és ekkor megkapta az oroszlan gyülekezetet. Ott csak egy kis épület szolgál a 40-50 fős református gyülekezet istentiszteletei számára, amelyet az evangélikus templom kertjében építettek fel.

Jelenleg tehát Hunor helyettesít a komáromi gyülekezetben, szervezi a gyülekezeti ifjúságot, szerkeszti az újságunkat és segít a hitoktatásban. Ő jár a Feszty Árpád és a Petőfi Sándor Általános Iskolába, én magam a Szent Imre Katolikus Általános Iskolába, a monostori Dózsa György Általános Iskolába, a Petőfi Sándor Általános Iskolába és a Komáromi Jókai Mór Gimnázium hatosztályosaihoz hitoktatásra.

A komáromi gyülekezet ingatlanvagyon a templom, a parókia, ami a 18. században épült fogadóállomás épülete. Itt található a tanácsterem, a lelkészlakás, az iroda és az egykori tanítói lakás, ez utóbbit jelenleg bérbe adjuk. De az ingatlanvagyon része a régi református óvoda épülete is, ami az 1930-as években épült, majd a 2. világháború után államosították és a rendszerváltás után kapta vissza a gyülekezet. Ennek emeletén elődömnök, Gyulay Imrének alakítottak ki lakást, ma itt lakik a helyettes lelkész, illetve itt van a hittanterem, a földszinti helyiségeket pedig bérbe adjuk. És van még egy ingatlanunk a Felvidéki utca 27. szám alatta, ezt Kossár Lajosnéól örököltük, aki egy kitelepített asszony volt. Ezt is bérbe adjuk.

A gyülekezet bevételi forrása az egyházfenntartói járulékból, régies nevén egyházi adóból (a 2016. december 31-i adatok szerint jelenleg 2148 főt számlál Komáromban a reformátusok száma, közülük kb. 400 fő fizet egyházi adót), a perselypénzből, az adományokból és a különböző (de nem rendszeres) pályázati támogatásokból jön össze. A személyi jövedelemadó egyik 1%-áról alapítványunk javára lehet rendelkezni. Ezekből a bevételekből kell mindent fizetni: a lelkészi javadalmat, a rezsi- és működési költséget, a felújításokat, minden kiadást. Itt létem óta felújítottuk a parókiát (1996-1999), a templom külsejét (2000-2005), valamint toronyórát és digitális orgonát vettünk. Az óvoda szerencsére már rendben volt.

2001-től működik a Kecskés László Társaság, melynek elnöke Nemes Andrásné presbiter. Az elindulásakor tőlünk kapták a szükséges infrastruktúrát, és azóta is nálunk vannak az összejöveteleik.

2007-ben ünnepeltük templomunk felépítésének 80. évfordulóját, ez alkalommal Igét hirdetett dr. Márkus Mihály, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke.

Össességében elmondhatom, hogy egy aktív gyülekezet van Komáromban, amellyért és amellyel együtt lélekemelő dolog lelkipásztorként tevékenykedni.

Megemlékezés a komáromi református gyülekezet lelkészeiről 2013. november 3-án. A képen középen Máté László esperes, Sári Imre, Trombitás Dezső és Gyulay Imre egykori lelkészek leszármazottjai és a gyülekezet tagjai láthatók

Koncz Hunor Attila (Szatmárnémeti/Satunare, 1989. július 10.) jelenlegi beosztott lelkész. 1996-2002-ig a Bán Aladár Általános Iskolában tanult Várpalotán, majd 2002-ben érettségizett a veszprémi Lovassy László Gimnáziumban. Ezt követően a Károli Gáspár Református Egyetem – Hittudományi Karára járt, ahol 2008-ban diplomázott. 2012 és 2014 között a genfi egyetem (Université de Genève – UNIGE) Claparède – Bethlen ösztöndíjasa volt. Ebben a két évben ellátta a Genfi Magyar Protestáns Gyülekezet lelkészi feladatait és az ottani hittudományi kar hallgatója volt. 2015 augusztusától Máté László esperes úr mellett beosztott lelkész Komáromban.

Régi lelkészek, segédlelkészek

Mikos Lajos (Apácaszakállas, 1895. január 28. – 1958. augusztus 7.) szülei, Mikos Lajos és Tóth Jusztina földműveléssel foglalkoztak, majd később hentesüzletben tevékenykedtek. Édesapja családja szülőfalujában, édesapja pedig Ekecsen lakott. Ő volt a hetedik, illetve a legkisebb gyermekük. Három testvére kisgyermek korában elhunyt.

Az elemi iskolát szülőfalujában végezte, majd a Pápai Református Gimnáziumban folytatta tanulmányait. Tatán lakó bátyja biztatására átiratkozott a tatai piarista gimnáziumba. A gimnáziumot az 1914/15. tanévben végezte el, majd beiratkozott Pápára teológiára, de tanulmányait ekkor még nem kezdhetette meg, mert 1915. májusában besorozták katonának Komáromba. Részt vett az egész szerbiai hadjáratban. 1918. november 19-én leszerelt. 1920. június 15-ig elvégezte a teológiát. Első lelkészképesítő vizsgát 1920. október 2-án, a másodikat 1921. szeptember 6-án tette, jeles eredménnyel Pápan. Németh István püspök 1920. október 2-án maga mellé vette segédlelkésznek Komáromújvárosba. Rövid idő után Szönybe került, az akkor már beteg Czike Lajos esperes-lelkész segítségére. Czike halála után helyettes lelkész lett. Ezek után Ászárra helyezték át, szintén helyettes lelkészként. Elvállalta a komáromújvárosi gyülekezet megszervezését, valamint látogatta a más tájakról odaköltözött reformátusokat is. Polgári iskolákban hittant tanított, szinte díjazás nélkül. Országos gyűjtést indított templomépítésre. 1923 februárjától Neszmélyen, majd 1924. április 1-től Dadon volt helyettes lelkész. Egy évvel később ismét Neszmélyre került, amíg Dadon a lelkészválasztási eljárás folyt. 1925. február 12-én a gyülekezeti közgyűlés dadi lelképásztorra választotta. Beiktatása 1925. március 8-án történt. Lőke Károly szomódi esperes volt a beiktató. Gyülekezetében nagy volt a leromlás, így saját maga finanszírozta anyagilag a templom bizonyos renoválásait az önkéntes támogatókkal együtt. Ennek köszönhetően 1928-ra elkészültek az épület felújításával.

Bibliaórákat tartott az egyház tagjainak, s betegeket látogatott. Gyülekezeti napokat szervezett, ahova jeles igehirdetőket hívott meg, mint dr.

Vass Vince kecskeméti lelkész, dr. Tóth Endre, teológiai tanárt, valamint Nyáry Pál pécsi lelkész. Építő konferenciákon vett részt, s így ismerkedett meg feleségével, Nyáry Erzsébettel. Az évek során számos könyve jelent meg, mint például a „Csak Jézust egyedül”, a „Leányélet”, és a „Leányarcok” című mű.¹³⁰

Szijj József (Nagyigmánd, 1897. augusztus 7. - ?) édesapját Szijj Józsefnek, édesanyját pedig Timár Eszternek hívták. Az első öt osztályt az elemi iskolából szülőfalujában végezte, majd 1908-tól a pápai főgimnáziumba járt. Az utolsó három osztályt a nagykőrösi főgimnáziumban töltötte. Fiatalon, 18. életéve betöltése előtt behívták katonának Komáromba a 12. gyalogezredhez. Miután az ezredük a forradalom kirobbanásakor hazajött Komáromba, mint katona sokat prédikált a nagybecskereki templomban. Leszerelés után nagy erővel befogott a teológia elsajátításába. Jobboldali Komáromba került püspöki titkárnak Németh István püspök úr mellé. Ezután Ászáron helyezkedett el, helyettes lelkészként, majd Mocsán folytatta munkásságát 1921-ben. Még ebben az évben Tatán kezdett dolgozni, ahol három évet töltött segédlelkészként. 1922 szeptemberében letette a lelkészi vizsgát. Két évig hitoktató volt a Tiszántúlon, Hajdúhadházán. 1924 decemberében összeházasodott Vaskó Erzsébettel. 1935. december végéig Mezőtúron élt és az állami leánygimnáziumban vallás-tanárként tevékenykedett hitoktató lelkészi minőségben.¹³¹

Szakál Ernő (Egeralja, 1898. január 12. – 1987. február 10.) Szakál Károly és Csomasz Karolina földműves szülők gyermeke. Szülőfalujában végezte az elemi iskola hat osztályát. 1910-ben a Pápai Református Gimnáziumban kezdte meg középiskolai tanulmányait. Az iskolát egy időre félbe kellett hagynia, mert az I. világháború kirobbanásával hadba kellett vonulnia. Ettől kezdve egészen az összeomlásig katonai szolgálatot teljesített. 1918 nyarán sikerült megszereznie az érettségi bizonyítványát. 1921. december 8-án szintén megszakította tanulmányait, Komáromban 1921. december 31-ig szolgált helyettes lelkészként. 1922 januárjától Dadra rendeltetett gyülekezetbe szintén segédlelkészként. Itt készült fel a negyedik évfolyam kollokviumaira és le is tette az I. és a II. lelkészképesítő vizsgát. 1924-ben Tatára került szolgálatot teljesíteni, ahonnan később elválasztotta az adászteveli református gyülekezet, ahol 1925-től rendes lelkészként dolgozott. Állásába 1925. augusztus 2-án iktatta be Jakab Áron esperes. 1926 októberében összeházasodott Gyömörey Irénnel. 1940. július 15-én ismét behívták, ezúttal lelkészi szolgálatra, ahol egy kórházban helyezték el Kabán és Szeghalmon. 1940 szeptemberében leszerelt.¹³²

Gyóry Elemér (Takácsi, 1891. június 30. – Budapest, 1978. november 25.) édesapja Gyóry Károly kisbirtokos, anyja Gyórfy Eszter volt. A középiskolát a

¹³⁰ Kránitz Zsolt szerk. „A késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi önéletrajzai (1943). Pápa, 2013. 886-892.

¹³¹ Kránitz 2013, 640-643.

¹³² Kránitz 2013, 556.

pápai főgimnáziumban végezte, ahol 1911 júniusában érettségi bizonyítványt szerzett. A pápai akadémia iratkozott be teológiára, de a második és a harmadik évet a genfi egyetem teológiai fakultásán végezte. Az első lelkészképesítő vizsgát 1915 szeptemberében tette le. 1917-től főiskolai szeniorként, segédlelkészként, és helyettes matematika tanárként dolgozott. 1917. szeptember 15-től dunántúli püspöki titkár lett Komáromban, egészen 1920-ig. Onnantól kezdve hetényi lelképásztorként tevékenykedett. 1922-ben feleségül vette Sebestyén Idát. 1923 májusában a csehszlovák államkormány illetőség és állampolgárság hiányában „mint kellemetlen idegent erőszakkal eltávozásra kényszerítette”. Ezután Komáromban dolgozott, ahol Németh István püspöktől megbízást kapott a komáromi egyház megszervezésére. 1924-ig volt itt, mint helyettes lelkész. Számos pozíciót töltött be a komáromi egyházmegyében, olyanokat, mint lelkési aljegyző, gyámoldali és lelkész nyugdíjintézeti tanácstag, missziói eladó, segélyosztó és könyvtárbizottsági tag és konventi belmissziói bizottsági tag. 1921. december 1-től ismét püspöki titkárrá választották Komáromban. Hivatala mellett teológiai akadémiai magántanári vizsgát tett 1926-ban. Ezen év szeptemberében akadémiai tanár lett Pápán. Onnan Győrbe hívták 1928-ban, ahol először lelképásztorként dolgozott, majd lelkészértekezleti elnökké választották. Egymás után nyerte el a magas egyházkerületi tisztségeket. Csaknem egyhangú választással a dunántúli egyházkerület püspökének választották 1942. december 11-én. 1943. március 24-től az egyházkerület beiktatott püspöke lett. Említésre méltó irodalmi munkássága, hiszen több műve is megjelent az évek során: Jókai hagyatéka (1925), az Evangelizálás a református egyházban (1926) és a Bizonyosságtéves (1928). Hat évig szerkesztette az „Örömmüzenet” című lapot, amely a Dunántúli Protestáns Lap mellékleteként jelent meg. Cikket és tanulmányokat hoztak le ebben az újságban és még ezen kívül számos másik lapban.¹³³

felsőgelléri dr. Antal Géza (Tata, 1866. március 17. – 1934. december 30.) középiskoláit a tatai kegyesrendi gimnáziumban és a pápai református kollégiumban végezte, majd a teológiai tanulmányait Pápán és Utrechtben folytatta. Lelkési oklevelét Pápán, a bölcsészettudományi oklevelet a bécsi egyetemen szerezte. 1888-tól gimnáziumi vallásstanár volt Pápán, de tanított magyart, görögöt, számtant is. 1896-tól nyolc éven keresztül a főiskolai köztartás vezetője, 1898-ban teológia tanárnak választották a teológiai tanszékre, amit 1917-ben a bölcszet-neveléstani tanszékkal cserélt

¹³³ Kránitz 2013, 908-910.

fel. 1909-ben Genfben járt a Kálvin-jubileum ünnepségén, 1904-1914-ig a kerületi és a főiskolai gazdasági tanács elnöke volt.

Ebben az időszakban sokat tett a pápai főiskolai könyvtár fölszerelése érdekében. 1905-1906-ban a konvent megbízásból, az „Észak-Amerikai Egyesült Államokban” levő magyar gyülekezeteket látogatta. 1888-ban feleségül vette a holland származású írónőt, Opzoomer Adélt, aki 1919-ig élt Magyarországon.¹³⁴ 1919 őszén Hollandiába ment, ahol a holland-magyar baráti viszony megerősítésén dolgozott. Igen értékes irodalmi munkásságot fejtett ki filozófiai, vallásbölcseleti és egyháztörténeti téren. 1897-től felelős szerkesztője a Dunántúli Protestáns lapnak. 1910-ben a pápai kerület munkapárti programmal képviselővé választotta. Amerikai tapasztalatait megírta, „Az Amerikai magyarság jövője nemzeti szempontból” címen. 1914-től a dunántúli egyházkerület főjegyzője, majd 1924-ben Németh István püspök halála után a dunántúli református egyházkerületi püspökké választották, beiktatása október 29-én volt Pápan.¹³⁵ Még ebben az évben elfogadta a komáromi gyülekezet meghívását és 3 évet töltött itt lelkészként. 1927-ben a pápai református egyház meghívta az akkor szervezett püspöklelkészi állásra, így Antal Géza a komáromi lelkészi állásról lemondott. „*Mélyen megindító szavakkal búcsúzott az egyház gondnokaitól, elöljáróitól, s mindenkitől, akit ők lelkipásztori működésében támogattak.*”¹³⁶ Püspökként tagja volt a felsőháznak, 1929-ben a debreceni egyetem a teológiai doktorává avatta. Saját költségén építtette meg egyházkerülete levéltárát. Végrendeletében vagyonát és könyvtárát a Pápai Református Főiskolára hagyta. A pápai Alsóvárosi temetőben nyugszik, a városban tér őrzi a nevét, Pápa város díszpolgára. Szülőházát Tatán emléktáblával jelölték meg.¹³⁷

Sári Imre (Balatonarács, 1888 – Komárom, 1954) lelkipásztor középiskolai tanulmányait a pozsonyi ágostai hitvallású evangélikus líceumban végezte 1908-ban, majd a Pápai Teológiai Akadémián tanult tovább, ahol 1912-ben első lelkészképesítő, 1914-ben második lelkészképesítő bizonyítványt szerzett.

Már harmadéves papnövendékként lelkészi szolgálatra bocsátották Szentantalfára, Balatonhenyére, Kastélyosdombóra, végül Szentgálra. 1914. szeptember 20-án iktatták be a gyulafirátóti egyházközség rendes lelkészi állásába. 1914. november 18-án a balatonhenyei templomban kötött házasságot Pálffy Irénnel, a házasságból Gyulafirátóton két fiúgyermek

¹³⁴ Opzoomer Adél Sofia Cornélia; írói neve: A. S. C. Wallis (Utrecht, 1856. július 12. – Rotterdam, 1925. december 27.) holland–magyar író, műfordító.

¹³⁵ Komáromi Lapok (KL) 1924. november 6, 3-4. Kránitz 2013, 110.

¹³⁶ KL 1927. szeptember 20, 3.

¹³⁷ Osváth Andor (szerk.): Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék múltja és jelene. Budapest 1938, 678.; Kránitz 2013, 110. Antal Gézaról készített festmény Pápan, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeiben található. Ez úton is köszönöm Köntös László igazgatónak, hogy a festményről készített fotót közlésre átadta.

született, Gyula Zoltán (1916) és László (1918). 1921-ben Hencsére helyezték, ahol 1922-ben elvesztették kisebbik fiúkat. 1926-ban megszületett kislányuk, Izabella Márta. 1927. szeptember elején Komáromba jött, ahol a Pápára távozó dr. Antal Géza püspök helyét foglalta el. Ideiglenesen a tanítói lakások egyikébe költöztek.

Odaérkezése előtt 2 hónappal elkezdődött a templomépítés, amelynek felavatása 1928. november 4-én történt. A lelkészlakát is átalakították és a család hamarosan beköltözhetett.

1938-1940-ig felépítették a kisdudóvót. Az összes helyi kulturális és szociális egyesület működésében részt vett, városi képviselő-testületi tag volt, felesége pedig a Leányegylet vezetője. 1938. október 11-én dr. Alapy Gáspár polgármester és Surányi Ferenc katolikus apátplebános társaságában együtt közöntötték a Komáromi tárgyalásokra érkező gr. Teleki Pál miniszterelnököt és Kánya Kálmán külügyminisztert. Ez alkalomra írta, „Mindent vissza akarunk a magyarnak” című szerzeményét, amelynek a zenéjét Bethlendi Sándor, a Komáromi Evangélikus Énekkar vezetője szerezte. Mivel a Komáromi Tárgyalásokhoz érkező delegátusok fogadásán az ő alkalmi szerzeményét énekeltek, az 1950-es években feketelistára került.¹³⁸

Gróf Teleki Pál, Kánya Kálmán, Sári Imre, Surányi Ferenc apátplebános, Alapy Gáspár polgármester 1938. október 11.

A komáromi tárgyalások alkalmával Kánya Kálmán Ünnepméltóságának
1938. okt. 12. adott szerendé műsorából.

MINDENT VISSZA AKARUNK A MAGYARNAK.
Sári Imre szövege

Csárdás Bethlendi Sándor zenéje

Ká - nya Kát - mán ha át - mégy Ko - má - rom - ba,
Ká - nya Kát - mán - ha át - mégy Ko - má - rom - ba,

Az - ök - föl - del - ass e - gyet az - sz - tal - ra,
Csak egy - szá - zad ba - kát ál - lít - a híd - ta.

Mondd meg né - kik, hi - á - ba is csár - nek - esa - var - nak,
Hor - thy ba - kát a csár - rub - ló hogy - ha meg - lát - ja.

Mín - dent vis - sza, mín - dent vis - sza u - na - runk a magyarnak,
Po - zsonyt, Nyit - rál, rá - u - dá - sul még Prá - gát is od' ad - ja.

¹³⁸ Unokája, Sári Gyula szíves közlése. In: Számadó Emese (szerk.): Komárom 1938-1945. A Felvidék visszacsatolása és komáromi következményei a korabeli sajtó és dokumentumok tükrében. Komárom 2008, ...; Kránitz 2013, 918-919.

Trombitás Dezső (Detroit, 1913 - Los Angeles, 1990) református lelkész, író. Kilencévesen szüleivel tért haza Magyarországra. 1924-32-ig a pápai református gimnáziumban végezte tanulmányait, majd ott is érettségizett. 1932-36-ig ugyancsak Pápán, a Református Teológiai Akadémián tanult. Kápláni vizsgát 1936 szeptemberében, a papi vizsgát 1939 szeptemberében tette le. 1936-tól Tatabányán volt segédlelkész, 1937 februárjától pedig három évig helyettes lelkész volt. 1938-ban egyhangúlag meghívták Nagyvázsonyba.¹³⁹ Életének további alakulását lányának, Trombitás Zsófiának a leveléből ismerhetjük meg.

Édesapám 1913. július 3-án született Detroitban. Kilenc éves volt, amikor szülei úgy döntöttek, hogy az Amerikában szerzett kis vagyunkajukkal visszatérnek Magyarországra, Somlóvecsébe. Három szobás villanyvilágításos összkomfortos lakásukat hagyták ott a szegényes kis falusi házért. Édesapám, szegény sorsú parasztyerekként, ösztöndíjas diákként kiváló eredménnyel végezte el a Pápai Református Gimnáziumot, majd 1936-ban ugyanott a Református Teológiai Akadémiát. Édesanyámmal, Dóczé Lenkével 1939-ben házasodtak össze Ajkán. A lelkészi szolgálatot Nagyvázsonyban majd Barnagon kezdte. 1950-ben Sárospatakon szerzte meg a teológiai magántanári címet. Tatabányai szolgálata után, 1953-ban választották meg az ország legfiatalabb esperesének. Mindössze egy évig volt a komáromi egyházmegye esperese, mivel több társával együtt 1954-ben ő is áldozatául esett a Református Egyházban is végbement koncepciós pereknek, amelynek következtében eltiltották a papi hivatásától és palástvesztésre ítélték. A bűne az volt, hogy nyíltan kritizálta a Rákosiékkal együttműködő és politikailag alárendelő egyházi vezetést. Ezt követően, évekig nehéz fizikai munkából, vashajlító munkásként és pékként dolgozva tartotta el családját, amíg a nyelvtudásának köszönhetően, a győri, akkori nevén, Hotel Vörös Csillag szállodába került recepciósnak. Itt érte a forradalom szele.

1956 októberében, Tildy Zoltán aláírásával kiállított „diplomata“ útlevelel több vöröskeresztes szállítmányt is kísért Bécsből Magyarországra. Szerencséjére éppen Bécsben volt egy újabb szállítmányért, amikor lezárták a határt. A forradalom leverését követően az utolsók között, 1971-ben rehabilitálták. Édesanyám 1964-ig, amíg el nem váltak, nem kaphatott tanítónői állást. Édesapám, emigrálását követően pár évet Nyugat-Németországban és Angliában töltött, mielőtt visszatért az Egyesült Államokba. Lelkészi életét 1959-ben Los Angelesben, a Hollywoodi Magyar Református Egyház alapító lelképásztoraként kezdte újra. Pásztorolása és magyarságot összetartó munkássága mellett folytatta írói munkásságát is. Harminc éves lelkészi jubileumán így köszöntötte lelkésztársa, Nagy Lajos a Bethlen Freedom Press-ben 1969-ben megjelent írásában: „Trombitás Dezső az amerikai lelkészi karnak különleges és nagyon értékes egyénisége.

¹³⁹ Kránitz Zsolt szerk. „A késő idők emlékezetében éljenek...“ A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi anyakönyvei 1823-1952. Pápa, 2012. 270.

Harcból, bánatból, magyar szíve konok, nagy akaratából születik meg Magyar Amerika legjobb, legértékesebb, legbátrabb igehirdetője. A nagyvázsonyi egyházat és a többiek századok hagyják reá, itt imádságból, kitartásból megszületik az ő egyháza, amit a Szentlélek Istennel együtt építettek fel. Egy mesteri munka minden beszéde, valaki irodalmi remeknek, más merészen modernnek látja, de ugyanakkor az Ige mélységeibe kevés ember száll le olyan mélyen, mint ő és mindig valami új kincset hoz fel.” Papi hivatása mellett számos szépirodalmi alkotása, az amerikai emigrációról írt tanulmányai és az amerikai magyar sajtóban rendszeresen megjelenő prédikációi tették ismertté a nevét a magyar olvasók és az amerikai magyarság körében. Legjelentősebb írásai: *Hitből hitbe (Egyházi dolgozatok 1941)*, *God and our Dreams (Los Angeles 1964)*, *Itt és ma. Igehirdetés az emigrációban (Los Angeles, 1966)*, *Vagy-vagy! Magyar Egyház az emigrációban (Los Angeles, 1967)*, *Andráská (színdarab, Los Angeles, 1971)*, *Történelem és Önismeret (Los Angeles, 1971)*, *Esendő öregek (tanulmány, Los Angeles, 1975)*, *Küldetéstudat és embergazdálkodás (Los Angeles, 1978)*, *A Ráktérítő alatt (Los Angeles 1988)*.¹⁴⁰

Gyulay Imre lelképásztorról, aki több mint 40 éven keresztül viselte gondját a komáromi gyülekezetnek, lányával, dr. Szöllősy Ferencné Gyulay Judittal Számadó Emese beszélgetett 2016. december 14-én.

Édesapám 1920. február 17-én született Hajmáskéren. Édesapja katona volt, édesanyját 8 éves korában mandulagyulladás következtében elveszítette. Nagyon ragaszkodott édesanyjához, halála fájdalmas volt számára is. Nagypánk megpróbált egyedül boldogulni, egy férfi számára, aki hirtelen társ nélkül marad kisleányával, ez abban az időben is nehéz volt. Megpróbálta, nem ment, így egy idő után megnősült. Egy özvegyasszonnyal hozta össze a sors, akit feleségül vett. Mivel neki volt már két lánya, sajnos, igazi mostoha anyát és mostohatestvéreket kapott.

Édesapjához nagyon kötődött, ő volt az, aki mindent jelentett neki. Iskoláit Székesfehérváron végezte, ott is érettségizett.

Orvos szeretett volna lenni, de erre a családnak nem volt anyagilag lehetősége. Szerette

¹⁴⁰ Trombitás Zsófia 1954-ben született Szőnyben, a Jókai Mór Gimnáziumban érettségizett és a Pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett magyar és ének-zene szakos diplomát. 1992-ben a Külügyminisztérium Protokoll Főosztályára került, ahol a diplomáciai protokoll munkatársaként lehetősége volt többek között II. Erzsébet brit uralkodót, Károly herceget, Beatrix holland királynőt és Jelcin elnök feleségét kísérni. Munka mellett végezte el a Corvinus Egyetem nemzetközi szakát. 1996-ban Washingtonba került, ahol négy évig kulturális és oktatási attaséként dolgozott, majd évekig a Külügyminisztérium diplomáciai Protokoll osztályát vezette. 2007-2012-ig a New York-i Főkonzulátuson konzulként és kulturális attaséként szolgált. Jelenleg a Tel-Avivi nagykövetség konzulja. Férje Tardos Zoltán festőművész, computer grafikus, két gyermeke van, Boglárka és Balázs. In: Szerk.: Számadó Emese Komárom 1956. A forradalom és szabadságharc komáromi eseményei a források és visszaemlékezések tükrében. Komárom 2016, 286-287.

a focit, a teniszt. A nyári szünetekben egy tenispályán vállalt munkát, labdákat adogatott vissza, a pályát rendszerben tartotta, játszani is tudott alkalmanként. Ezért valami kis fizetséget is kapott, ezzel tudott hozzájárulni ő is a Pápai Teológiai Akadémia tanádjához. 1942-ben, miután befejezte a Teológiát, az Esperesi Hivatal kinevezte Lévára segédlelkésznek. Ott ismerkedett meg édesanyánkkal, Baraxa Katalinnal, akivel 1944. december 12-én a háborúi kellős közepén, bombázások közepette házasságot kötöttek. 1945-ben amerikai hadifogságba kerültek, Münchenbe vitték őket, ahol egy hadifoglyokkal zsúfolt kaszárnyában ötven-hatvan emberrel közösen, nélkülözve, nehéz körülmények között kellett élniük. Az ottani hadikórházban lelkési szolgálatot teljesíthetett. Ebből a lágerből egy másik helyre irányították őket, így jutottak el Bajorországba, Plattlingba. Ebben a táborban, 1946-ban, zűrzavaros és méltatlan körülmények között született meg első gyermekük, a bátyám, Imre.

1947-ig éltek ott, ahonnan egy lovakat és hadifoglyokat szállító vagonnal elindultak Magyarország felé. Komáromban állt meg először a vonat, kiszállították őket. Ő volt az utolsó, aki elhagyta a vagon, majd gyalog meneteltek az Igmándi erdőbe. Fegyveres rendőrök igazoltatási eljárása után a család a Református Parókián kapott elhelyezést. 1948-ban a Püspöki Hivatal segédlelkésznek és hitoktatónak nevezte ki, így találtak végleg otthonra Komáromban. 1954-ben egy koncepció per miatt az elődje lemondott állásáról ekkor íktatták be tisztebe a komáromi gyülekezet új lelkipásztoraként. Édesanyánk Budapesten a Brunszvik Teréz Kisdédóvóképzőben szerzett oklevelet, Komárom város első állami óvodáját vezethette, megbecsült és szeretett óvó néni volt 30 éven át. 1949 augusztusában született meg második gyermekük, a nővérem, Katalin, őt követtem én 1952 júliusában harmadikként.

Gyulay Imre és kislia,
1947-ben a templom előtt

Gyulay Imre és családja

Nagy volt a család, 1954-ben Rozsnyóról Komáromba költözött a nagymamánk - mindannyiunk szeretett „dédikéje” hogy a háztartásban, gyereknevelésben segítségünkre lehessen. Édesapa szerette a hivatását, szinte minden családot ismert a városban, szolgálati ideje alatt több száz gyermeket keresztelt, konfirmált, fiatal párokat adott össze, és sajnos rengeteg embert búcsúztatott utolsó útján. 1965-ben a templomtoronyban órát építtetett, kezdetben naponta kézzel kellett felhúzni, - melyben mi gyerekek is izgalommal és örömmel segítettünk - majd később modernizálták. Rendszeresen saját maga is javítgatta, korszerűsítette, hogy a mai napig is működik az utódjának is köszönhető. A régi, pedállal működtethető harmónium helyére orgonát építtettek fel. Külön boldogság volt számára, hogy 1974-ben kettős esküvőnkön, Imre bátyámén és az enyémen, egyik kedves lelkipásztor barátjával közösen szolgálhatott, adhatott számunkra lelki és apai útavalót. 1976-ban pedig Katalin nővérem házasságát is ő áldhatta meg. Unokáit keresztelte és konfirmálta és megadatott neki, hogy az első dédunokáját is megkeresztelhesse. Büszke volt unokáira. 1977-ben a templom fűtési rendszerét nővérem Kati és férje anyagi segítségével szereltette be. Komárom város polgárai tanácsagnak is megválasztották, hosszú évekig részt vett a közügyek intézésében. Az állami vezetőkkel korrekt, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatot teremtett meg. 1989-ben mehetett volna nyugdíjba, de tovább maradt tisztségében, mert boldog volt, hogy szabadon hirdetheti az Igét, az emberek már mertek templomba járni, nem kellett titokban megtartani a keresztelőket az esküvőket. 1995-ben, több évtizedes lelkészi szolgálatát befejezte és megkezdte nyugdíjas éveit.

A Komárom város 21. SZÁMÚ VÁLASZTÓKERÜLETI BIZOTTSÁGTÓL

„A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó néphez, a város és falu dolgozó választottai és a népművelés feladatainak ellátásának érdekében.”
(Alkotmány 2. § (2) bek.)

„A tanácsok munkájukban hivatásukkal a lakosságra támaszkodnak, biztatják a dolgozó tevékenység részvételét, kezdeményezik és támogatják az állampolgárok győzelmeit.”
(Tanácsokévi 1. § (2) bek.)

MEGBÍZÓLEVÉL

A tanácsok tagjainak az 1958. évi november hó 16. napján tartott választása alkalmával
Gyurba Imre

a 21 számú városi tanácsai választókerületben
Komárom város tanácsának tagjává megválasztották.

Kelt Komárom, 1958. évi november hó 16. napján.

Gyurba Imre
a választókerületi bizottság elnöke

Fekete János
a választókerületi bizottság titkára

Állami Nyomda, 1956. — 41.106/3

Szerette és tisztelte az embereket, ahol csak tudott, segített. Hitét, egyházhoz hűségét a legnehezebb időkben is megtartotta, az egyházközség folyamatos erősítésén fáradozott. Felettesei tisztelték, munkáját elismerték, szintúgy Komárom Város vezetése, képviselő-testülete is. 1995-ben Komárom Város Ezüst érdemérmét, 1996-ban pedig a Pro Urbe Komárom díjat nyerte el. Okos, felvilágosult, világot látott ember volt, aki a magyar értékeket mindig előtérbe helyezte, hazáját, egyházát mindenekelőtt tisztelte, hivatását megbecsülte, magyarságára büszke, Komárom Városához hűséges volt. Köztisztviselőként álló, önzetlenül becsületesen szolgáló lelkészétől vehetett végső búcsút a város és a református gyülekezet, a komáromi református templomban felállított ravatala előtt. 2003. február 17-én, 83. születésnapján adta vissza lelkét Teremtőjének. Nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy egy boldog és összetartó családban nőhettem fel.

Presbitérium

Az 1921. október 18-án választott presbitérium tagjai voltak:

Szenczy Mihály gondnok, Asztalos Béla, Czina Lajos, Cseke Sándor, Győri Gergely, dr. Jakus Benő, Komlóssy Károly, Konkoly Thege Béla, Molnár Sándor, id. Papp János, Sulacsik Lajos, Szakáll Imre, Szathmáry Gyula presbiterek.

1924. március 16. tisztújító közgyűlés:

Gondnokok: Szenczy Mihály és Molnár Sándor, pénztárnok: Luka Sándor.

A presbitérium tagjai: Szenczy Mihály, Molnár Sándor, Asztalos Béla, Szakáll Imre, Sulacsik Lajos, Konkoly Thege Béla, Győry Gergely, id. Papp János, Komlóssy Károly, Szathmáry Gyula, Cseke Sándor, Dr. Jakus Benő, Dr. Tóth Zsigmond, Győry Lajos, Papp Gábor, Mészáros Zoltán, Palotay Sándor, Marcsa Endre, Karsay Zsigmond, Luka Sándor, Velez Zsigmond, Mészáros Gyula, Tóth Ignác, Makrary Andor, Kalperszky János.

Az újonnan megválasztott iskolaszék tagjai: Dr. Tóth Zsigmond, Dr. Csukás István, Papp L. Gyula, Dr. Varga Miksa, Fekete Pál, Villám István.

A pót-presbiterek a következők: Páncél József, Molnár József, Dr. Varga Miksa, Dr. Kos Lajos, Csöngői Sándor, Balla Vince, Sebestyén András, id. Papp Zsigmond.

1946. április 6: presbiteri ülés

Karsai Zsigmond, Mikes Károly, Sulacsik Lajos, Csukás István, Papp Gábor, Csimma Dénes, Bódis Endre és Mészáros István presbiterek megbízatása 1944. december 31-én lejárt, a lelkipásztor kéri az újráválasztásukat.

Presbiteri póttagoknak pedig Bakos Ferenc, Fülöp Sándor, Molnár Andor, Papp Ernő, Suka Sándor és Csukás László urakat ajánlja a lelkipásztor. Szenczy Mihály főgondnok megválasztását ajánlja a presbitérium.

Lelkipásztor javasolja a presbitériumnak, hogy a gyülekezet gondnokaivá Bodányi Kálmán és Takács Gyula megválasztását ajánlja.

Lelkipásztor javasolja, hogy a presbitérium az egyházközség Mikes Károlyt az egyház pénztárnokává, számvevőkké Marcsa Endrét és Keszezh Zoltánt, Bakos Ferenc és Csukás László egyháztagokat a presbitérium jegyzőjévé, iskolaszéki tagokú pedig Walkay László, Sulacsik László, Cziba László, Berényi Lajos, Karsai Pál, Olasz Károlyné, Katona Imre és Kovács Mihály egyháztagokat válassza meg.

Jelenlegi presbiterek:

Bocskáné dr. Nagy Júlia főgondnok, Vödrös László gondnok, Gáborné Kővári Klára presbiteri jegyző, Antal Józsefné, Ács Lajosné, Csóka Gyula, Horváth Józsefné, Kekkné Czunyi Vilma, Kovács Mihály, Lőrinczné Endrédi Ágnes, Mészáros Imre, Nagy Zsigmond, Nemes Andrásné, Ollé Zsigmond, Pintérné Tokodi Klára, Süveg András, Szabó János, Thoma László, (Vincze Mihály)

Tiszteletbeli presbiterek: (Holdampf Lászlóné), Kőhalmi Pál, (Szőnyi Lászlóné dr.) dr. Kővári Borbála a Nőszövetség elnöke

*Első sor: Ács Lajosné,
Pintérné Tokodi
Klára, Gáborné Kővári
Klára, Horváth Józsefné,
Kekkné Czunyi Vilma,
Antal Józsefné, Lőrinczné
Endrédi Ágnes, Nemes
Andrásné;
2. sor: Ollé Zsigmond,
Csóka Gyula,
Nagy Zsigmond,
Thoma László, Vödrös
László, Szabó János;
Állnak: Kovács Mihály,
Mészáros Imre, Koncz
Hunor Attila lelkész,
Máté László esperes*

Bocskáné dr. Nagy Júlia főgondnok asszony:

Egy alföldi kis községben születtem és a középiskola elvégzése után a szegedi Tudományegyetemen szereztem biológia-kémia szakos középiskolai tanári diplomát és férjhez mentem Szlovákiába, Észak-Komáromba kerültem. 2 évig a nyitrai Pedagógiai Főiskolán tanítottam, majd a Magyar Tannyelvű Gimnáziumban 12 évet töltöttem. 1971-ben doktori fokozatot szereztem a szegedi Tudományegyetemen. 1977-ben családommal együtt visszajöttem Magyarországra, Komáromba. A Jókai Gimnáziumban kezdtem, majd 1982-ig tanítottam, ekkor országos szakfelügyelőként végeztem a munkámat és 1992-1997-ig a komáromi Jókai Gimnázium igazgatója lettem. A munkámat mindig szerettem, szerettem tanítani.

A nyugdíjas évem kezdetén iskolaépítésbe kezdtem és az egyik intézményt, a Panon Kincstár Tanodát ma is működtetem. Olyan faluban éltem, ahol az egész község református volt, a környékünkön még 3-4 község szintén református volt, mert ez a Tisza család birtokához tartozó terület volt. A szüleim templomba járó emberek voltak és én ott konfirmáltam és ott kértem először az Urat, hogy segítsen a munkámban és irányítsa életemet. Az 1980-as évektől rendszeres templomba járó lettem, Komáromban a református templomban kezdtem járni és ott is kértem az Urat, hogy segítsen a mindennapi munkámban. Nem volt ismeretlen az egyházközösségekben való munkálkodás, mert gyerekkoromban is jelen voltam a templomban. 1988-ban presbiternek választottak és Kecskés László főgondnok lemondása után 1995. szeptember 17-én főgondnok választottak meg.

*Konfirmáció
2009. november 29-én.
A jobb szélső konfirmáló
Turi Adrienn,
az Úrasztalánál Bocskáné
dr. Nagy Júlia főgondnok*

Nagy megtiszteltetésnek tartottam a megbízásomat és a munkámat mindig becsülettel, tisztességgel végeztem el. Akkor még nem tudtam milyen munkám lesz, és mire kell odafigyelni, azt láttam, hogy sok a tennivaló minden téren. Hála Istennek sok becsületes idős presbiterrel dolgoztam együtt, akik sokat segítettek. Jó szándékuk, a segíteni akarásuk és a becsületes életük példa volt számomra. Sok információhoz jutottam az egyházközösség múltját illetően. Az elődeink Trianon után igyekeztek egyházközösséget létrehozni és megépítették a templomot is. Jó és kevésbé jó tapasztalatot szereztem az egyházmegyében és a nagy református összejöveteleken mindig szívesen vettem részt. Az egyházközösség előjáróit sok feladat várta, az épületeket fel kellett újítani (parókiát, templomot, gyülekezeti épület), amit tisztességgel megcsináltunk. Sok feladat mellett a templomba járó emberek lelkét is kellett segíteni, mert nem mindenkinek van erős lelke, sokan rászorultak a lelki segítségre. 21 teltöltött főgondnoki év után sok gyülekezeti taggal tartok személyes kapcsolatot. Sok tervemet megvalósítottuk, az iskolám is sokat segített az egyházközösségnek a technikai munkában. De harcoltam azért is, hogy az egyházközösség segítsen a rászorulókon. Sajnálom, hogy né-

hány tervemet nem tudtam megvalósítani. A becsületes, tisztességes egyháztagnoknak köszönöm a segítséget! Az alábbi idézet legyen mindenki számára fontos és mindig tartsa szem előtt.

Máté Evangéliumában olvasható: „Nem az Isten szerint gondolkozol, hanem az emberek szerint. Ezért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” (Róm 9,16)

Antal Józsefné Major Eszter (Hetény, 1947. szept. 14.) 8 hónapos volt 1948 áprilisában, amikor áttelepítették a családot Móra, itt konfirmált 1961-ben. 1962-ben költöztek Komáromba, ahol szülei építkeztek. 1973-ban elvégezte Sopronban a Felsőfokú Óvónőképzőt. Komáromban, a Dobi István Gyermekvárosban dolgozott óvónőként, majd annak megszűnése után a Gyermekvédelmi Szakszolgálat III. számú családi házánál volt nevelő. Özvegy, férje Antal József volt, két gyermekük született, József András és Mónika, őket Komáromban keresztelte Gyulay Imre lelkész. 2006-tól a Nőszövetség tagja, 2009-től iratterjesztő és 2011-től presbiter.

Ács Lajosné Papp Julianna (Naszály, 1954)

*„Református magyar vagyok,
amíg élek, az maradok.*

*Megígérem, megfogadom,
hogy hitemet holtig vallom! Ámen”*

Vallását gyakorló családba született. Édesapja Papp Béla, édesanyja Czunyi Erzsébet volt. Felmenői közül anyai nagyapja, édesapja, nagybátyái, keresztapja a szőnyi egyház tisztviselői voltak. Gyermekként Szőnyben nagyon szeretett Kőhalmi Mariska néni vasárnapi iskolájába járni.

1967. április 30-án konfirmált a szőnyi református templomban. Ezt követően is rendszeresen részt vett az istentiszteleteken. Ács Lajossal kötött házasságot, egy gyermekük született, Judit Erzsébet. Almásfüzitőn élnek református férjével együtt. Gyermeküket Komáromba járatják hittanra, így kerültek a komáromi gyülekezet közösségébe. Lányukat hitben nevelték fel. Középkorában tagja volt az énekkarnak. Könyvtárosként dolgozott nyugdíjazásáig. Diakóniai, jászolgálati feladatokat is ellát, de szükség esetén a templom körüli tennivalókba is besegít. Tagja a komáromi egyházi énekkarnak. Örömmel szolgálja az egyházat férjével együtt, hálát adva az Úrnak megtartó kegyelméért. 1999 óta a komáromi egyházközség presbiteré.¹⁴¹

¹⁴¹ Adatközlő: Ács Lajosné. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

Dr. Kőváry Borbála (Gyöngyös, 1939. június 23.) tiszteletbeli presbiter, a Nőszövetség elnöke. 1948-ban Komáromba költöztek, amikor édesapja, Kőváry Sándor (1909-1997) a Méntelepen kapott állást, a pénzügyi vezető lett Merényi Ferenc Méntelepvezető mellett. Kőváry Borbálával Számadó Emese beszélgetett 2017. március 12-én.

Ósi református családból származom, még gályarab ősem is van. Komáromban jártam református elemi, majd általános iskolába, ezt követően a tatai Mezőgazdasági Technikumban érettségiztem 1958-ban és még ebben az évben felvételt nyertem a Kertészeti Egyetemre, Budapestre.

1963-ban végeztem el az egyetemet, egy-két évet a mezőgazdaságban dolgoztam, majd tovább tanultam nappali tagozaton, a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen, mezőgazdasági tanár lettem. 2 évig tanítottam Kalocsán, Vildányban és Pécsvaradon kertészeti ismereteket. 1970 szeptemberében elhelyezkedtem a Takarmánytermesztési Kutatóintézet, Iregszemcse, Bicsérdi telepén. Laboratóriumban dolgoztam, szőjanemesítéssel foglalkoztam. A mikrobiológiai labor vezetője lettem, innen is mentem nyugdíjba 1995-ben. Közben Gödöllőn a Mikrobiológiai tanszéken növénynevelés témakörben doktoráltam. Mindig a komáromi református egyház kötelékébe tartoztam, mivel a szüleim itt laktak. Gyöngyösön keresztelték, de már itt konfirmáltam nt. Trombitás Dezső esperes úrnál. Nyugdíjba vonulásomkor intenzíven bekapcsolódtam a gyülekezeti életbe és az 1996-ban megalakult Református Nőszövetség a vezetőjévé választott. 2015-ben Zsindelyné Tüdős Klára díjat kaptam. A Nőszövetség kezdetekben minden hónap első vasárnap délutánján tartotta összejöveteleit, ekkor mintegy 40 fő volt a létszámunk. Ma kb. 16-an vagyunk, fő tevékenységünk a templom és a gyülekezeti ház rendbetétele, szeretetvendégséghez ételek készítése, gyülekezeti betegek látogatása, ezt úgy oldjuk meg, hogy mindenki a lakókörnyezetében lakókat látogatja, kézimunkákat készítenek a templomnak, van már 4 garnitúra úrasztali és perselyasztali terítők, ebből 2 írásos himzésű, 1 kalocsai mintás fehér himzésű és 1 fekete a böjti időszakra és a konfirmandusok bibliájára is írásos mintával himzett borítót készítenek. A Dunaalmási gyermekotthont is támogatjuk, olyan fiúgyerekeket látogatunk, akiket a hozzátartozóik nem keresnek, mi vagyunk a „Komáromi mamák”.

Gáborné Kővári Klára (Komárom, 1950. november 5.) a MOL-ban, majd a Körzeti Földhivatalban Komáromban térképtárosként dolgozott 36 évig, innen is ment nyugdíjba. Gyermekai Nimmerfroh Ferenc és Nimmerfroh Klára, második férje, Gábor Miklós, akivel 2002. február. 9-én házasodtak össze. 1988-tól presbiter.

Horváth Józsefné Töröttő Zsuzsanna (Bátorkeszi, 1942. szeptember 2.) Közgazdasági Technikumban érettségizett 1960-ben. 1963-ban kötött házasságot Horváth Józseffel, három gyermekük született, Zsolt, Levente és Zsuzsanna. A Komáromi Nyomda Vállalatnál dolgozott adminisztrátorként, majd az OTP Kisbéri fiókjában számviteli ügyintézőként. A Kisbéri Református

Egyházban 1992-97-ig volt presbiter, a Komáromi Református Egyházban 1999-től.

Kekkné Czunyi Vilma (Mocsa, 1953. január 18.) a tatai Eötvös József Gimnáziumban érettségizett 1967-ben, ezt követően a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán diplomázott 1974-ben. A MOL Nyrt-nél dolgozott, ezután a MOL-LUB Kft-nél MEO-mérnök volt, Áruforgalmi vezető. 1982-ben férjhez ment Kekk Gyulával, két gyermekük született, Edina (1983) és Balázs (1985). 1996-tól a Református Nőszövetség titkára, 2000-től presbiter és 2012-től egyházmegyei bíró.

Kovács Mihály (Komárom, 1950. augusztus 19.) Komáromban járt általános iskolába, majd 1968-ban géplakatosként végzett az Ipari iskolában. 1972-1978-ig Technikus Minősítő, 1980-ban MÁV Tisztképző iskolát végzett. 1980-ban feleségül vette Molnár Évát, két gyermekük született, Eszter (1981) és Mihály (1983). 1964-1972-ig a Lenfonó és Rostkikészítő Vállalatnál volt géplakatos, 1972-1973-ig a Magyar Vagon és Gépgyárban volt lakatos, 1973-2005-ig a Magyar Államvasutaknál mozdonyvezetőként dolgozott, 2000-től már nyugdíj mellett. 1964-ben konfirmált, azóta gyülekezeti tag. 1999-től presbiter.

Lőrincz Istvánné Endrédi Ágnes (Komárom, 1945. január 24.) közgazdasági Technikumban érettségizett 1963-ban, 1983-ban mérlegképes könyvelői tanfolyamot végzett. A Komáromi Építőipari Szövetkezetnél dolgozott 12 évet, majd a Komáromi ÁFÉSZ-nél 16 évet, végül a Komáromi Polgármesteri Hivatalnál 10 évet, innen is ment nyugdíjba. Családi állapotát tekintve özvegy. 2000-től presbiter, 2005-től a gyülekezet pénztárosa. Ágnes Trombitás Dezső keresztelte 1953. május 31-én és Gyulay Imrénél konfirmált 1957. június 2-én.

Mészáros Imre (Szentpéter, 1945. május 10.) 1970-ben végzett a mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetemen. Ácson az „Egyetértés” Mgtsz. főállattenyésztője volt, jelenleg a Fiorács Kft. ügyvezető igazgatója. A komáromi református egyház presbitere. Édesapja, Mészáros Bálint Komáromban, nagyapja és dédapja Szentpéteren voltak presbiterek.¹⁴²

Nagy Zsigmond (Ács, 1940 július 25.) közlekedésgépészeti technikumot végzett, a Győri Vagongyárban minőségi ellenőr, a Komáromi Kőolajipari Vállalatnál szállítási vezető, a Komáromi Termelőszövetkezetnél műszaki vezető volt, majd a SOLUM Zrt. műszaki igazgatója lett. 2004 óta presbiter.¹⁴³

¹⁴² Adatközlő: Mészáros Imre

¹⁴³ Adatközlő: Nagy Zsigmond

Nemes Andrásné Hörömpöli Zsuzsanna (Szöny, 1953. július 22.) 1975-ben végezte el a Közgazdaságtudományi Egyetemet. A komáromi Lenfonógyárban, a későbbi Hungaro-Len Fonalgyártó és Szolgáltató Kft-nél helyezkedett el, amelynek igazgatójaként ment nyugdíjba 2011-ben. 1975-ben férjhez ment Nagy Andrásához, két gyermekük született, Krisztina és András. Nemes Andrásné 1999 óta tagja a komáromi református egyház presbitériumának, a 2001-ben alapított Kecskés Társaság elnöke és a 2013-ban Komárom Város Önkormányzata által életre hívott Komáromi Értéktár Bizottság tagja.

A presbitérium feladatáról és társadalmi szerepvállalásáról Szamadó Eme-se kérdezte.

A presbitérium, mint az egyházközség lelki és anyagi javainak sáfára, felügyeli az egyházközség lelki életét és gazdálkodását. Elkészíti az egyházközség költségvetését és zárszámadását. Elfogadja a választói névjegyzéket, felsőbb egyházi szervezetbe képviselőket választ. A presbitérium bizottságokat hoz létre, a diakóniai munkára, az ingatlanok műszaki felügyeletére, a könyvelés ellenőrzésére pedig számvizsgáló bizottságot. Amennyiben lelkipásztorváltásra kerül sor, akkor a presbitérium „keresi meg” az alkalmas jelöltet. Működik a presbitérium mellett a Nőszövetség, a szeretetszolgálatok és a szép rend megszervezésére. Az egyházközség elnöksége (lelkipásztor, főgondnok, gondnok) igény szerint hívja össze a presbitériumot, általában egy évben 8-10 alkalommal. Minden megtárgyalt kérdést szavazással zárunk le, amelyről határozat születik, a határozat bekerül az egyházközségi jegyzőkönyvekbe. A presbitert a választójoggal rendelkező egyháztagok választják, 6 évente. A Választási Bizottság gyűjti be a gyülekezeti tagoktól a személyekre tett javaslatokat, azokat jelenti a presbitériumnak, majd a presbitérium összeállítja a jelöltek listáját. Ha lezajlott a választás, akkor az újonnan megválasztott presbiter esküt tesz a gyülekezet előtt. Az eskü szövege: „Én ... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú és Szentlélek, teljes Szentháromság, egy örök igaz Isten, hogy presbiteri tisztemben híven és igazán eljárók; egyházunk törvényeit megtartom s a rám bízott feladatokat pontosan teljesítem; a gyülekezetben az igaz keresztyén hit és a tiszta erkölcs fenntartásán, a gyermekeknek református keresztyén vallásukban való nevelésében, a szegények és elhagyottak gondozásán buzgón munkálkodom; az egyházi fegyelmet Isten igéje és a törvény alapján személyválogatás nélkül gyakorlom; az egyházközség szellemi és anyagi gyarapodását előmozdítani igyekszem; az egyház javát a magam hasznának elébe helyezem és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy magamat egész életemmel Jézus Krisztus alázasatos szolgálójának, s református keresztyén anyaszentegyházunk hú tagjának bizonyítsam. Isten engem úgy segítjen!”

A Nőszövetségnek nem vagyok tagja, de nálunk az a szokás, hogy amikor pl. a Nőszövetség a hajléktalanoknak visz ételadományt, akkor bárki, tehát én is süttök valamit, tehát a segítség nem tagság kérdése. A presbiterek, a nőszövetségi tagok és a gyülekezeti tagok között igen magas számban vannak a felvidéki kite-

leptettek, illetve azok leszármazottai, pl. a Mészáros-család, a Tokodi család, a Vincze és a Dóczé családok, velük alapítottuk meg 2001-ben a Kecskés László Társaságot. Közülük többen már sajnos elhunytak. 2001-ben a Kecskés-család (Kecskés Lászlóné Margit néni és a lányai, Kecskés Ágnes és Júlia) kérésére főgondnokunk, Bocskáné dr. Nagy Júlia beszélt velem az alapítandó társaságról először, majd a gyülekezet Máté László vezetésével egy emberként állt munkánk mellé és ez így van ma is. Esperes úr alapítványunk egyik alapítója, hiszen a kitelepítettek nagy része református hitet vallott. A kisebbik, tehát római katolikus ág is képviselteti magát társaságunkban, mert alapítványunk másik alapítója Vermes Gáborné Erzsébet volt, tagjaink közül ismert katolikus Szombath Gáborné (férje családi ága odaáti származású) és Treuer Sebestyenné Marika, aki sajnos már elköltözött Komáromból. Első rendezvényünk helyszíne is a mi református templomunk volt, s minden szervezésnél aktívan segítettek a presbitérium és a Nőszövetség tagjai.

Ollé Zsigmond (Dunaalmás, 1948. július 17.) főiskolát végzett, a MÁV-nál dolgozott és onnan is ment nyugdíjba. Felesége Herczeg Kornélia, három gyermekük van, Tamás, Ágnes és Szabolcs. 1994-től a református egyház presbitere.¹⁴⁴

Pintér Imréné (Szöny, 1961. április 27.) a Jókai Gimnáziumban érettségizett, majd laborasszisztensnek tanult Tatabányán. A komáromi Selye János Kórházban dolgozik laborasszisztensként. Özvegy, két gyermeke van, Orsolya és Rudolf. 1999-től presbiter.¹⁴⁵

Süveg András (1955. június 29.) nyolc általánost végzett, nőtlen. Katonai szolgálatát 1977-1979-ig töltötte. Dolgozott a Komáromi Nyomdában, a Lenfónogyárban, a Vízműnél, az ÉPFU nyergesújfalui telepén, jelenleg nyugdíjas-ként a Kultsár István Szakközépiskola portása. 1990 óta presbiter.¹⁴⁶

Szabó János (Ács, 1944. február 08.) 1962-ben Közgazdasági Technikumot, 1976-ban Gépipari Műszaki Főiskolát végzett. 1968-ban feleségül vette Miskolczi Ilonát, két fiúk született, Zsolt és Attila. Dolgozott az ÉPFU-nál, a RICO Kötésszerműveknél, az MHSZ-nél, a Mobilitás Kft.-nél, a Zsikla Autóiskolánál és a Süveg Autóiskolánál. 1999-től presbiter.

Thoma László (Szöny, 1956) Komáromban a Petőfi Sándor Általános iskola elvégzése után, a Jókai Mór gimnáziumban érettségizett. 1974-ben kötött házasságot Belcsák Olgával, két gyermekük született, Ágnes és László. Ágnes a szőnyi Bozsik József Általános Iskola igazgatója, László a Gazdagréti Református Gyülekezet lelkésze. A Magyar Államvasutaknál helyezkedett el, több helyen dolgozott (Komárom, Nagymánfás, Budapest).

¹⁴⁴ Adatközlő: Ollé Zsigmond

¹⁴⁵ Adatközlő: Pintér Imréné

¹⁴⁶ Adatközlő: Süveg András

A vasútnál végigjárta a ranglétrát, elvégezte a szükséges iskolákat, a vasúti tisztképzőt. Jelenleg a MAV-START Zrt. Győr telephelyvezetőjeként végzi munkáját. Kis korától fogva érdekelte a zene, a komáromi zeneiskola második növendéke volt, zongorázni és csellózni tanult. Tagja a Concordia Vegyeskarnak, a komáromi evangélikus és református énekkarnak, a szőnyi református énekkarban is sokat szerepelt. 2007-ben a Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Főiskolai Karán művelődésszervező diplomát szerzett. A szőnyi református egyház presbitere volt 1997-től 2002-ig, gondnokként végezte feladatát 2000 – 2001-ben. 2012-től a komáromi református egyházköztség presbitere.¹⁴⁷

Vödörös László (Szőny, 1945. április 9.) ipari vízvezetékszerelő, Székesfehérváron volt munkaszolgálatban. 1962-1969-ig a KOMÉP-nél, ezt követően a 2005-ben történt nyugdíjazásáig a VÍZMŰ-nél dolgozott. 1958-1969-ig egyháztag, 1969-1976-ig pótpresbiter, 1984-ig presbiter és azóta a Komáromi Református Egyház gondnoka. 1978-2002-ig egyházmegyei világi tanácsbíró volt.

„Feladataim közé tartozik az egyházlátogatásokon és a lelkesválasztásokon való részvétel, hálaadás templomfelújításokért, évfordulókért, az áttelepített reformátusok hívása és a gyülekezetbe szervezése. Toronyóra javítása, naponkénti felhívása, harangozás kötéllal 2008-ig, ellenszolgáltatás nélkül, Isten dicsőségére.”

*A komáromi presbitérium 2006-2011
Ülnek: Keksné Czunyi Vilma, Antal Józsefné, Ács Lajosné, Horváth Józsefné, Holdampf Lászlóné, Bocskáné dr. Nagy Júlia főgondnok, Lőrinczné*

*Endrédi Ágnes, Középső sor: Nemes Andrásné, Dóczé János, Vincze Mihály, Szabó János, Máté László esperes, Pénzes István, Szuics Béla, Pintér Imréné, Kóhalmi Pál
Hátsó sor: Thoma László, Kovács Mihály, Mészáros Imre, Nagy Zsigmond, Süveg András, Vödörös László*

¹⁴⁷ Adatközlő: Thoma László és lánya, Thoma Ágnes. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

*A komáromi
presbitérium
1999-2005*

*Első sor: Kekkné
Czunyi Vilma,
Nemes Andrásné,
Bocskáné dr. Nagy
Júlia főgondnok,
Máté László lelkész,
Vödrös László
gondnok, Ács Lajosné,
Pintér Inréné.
Második sor: Szüics
Béla, dr. Szőnyi
Lászlóné, Lőrincz*

*Istvánné, Gáborné Kővári Klára, Horváth Józsefné, Tóth Károly; Állnak első sorban:
Csóka Gyula, Péntes István, Ollé Zsigmond, Herczegh Tibor, Bordács Zoltán; Állnak hátsó
sorban: Mészáros Bálint, Vincze Mihály, Dóczé János, Szabó János, Kovács Mihály*

Volt presbiterek

nemes Asztalos Béla (Komárom, 1867 – Komárom, 1928) középiskoláit Komáromban, az egyetemet Budapesten végezte. Közigazgatási pályáját Ogyallán kezdte mint gyakornok, majd a tatai járásban volt szolgabíró. Ezt követően Komárom Vármegyei főjegyzőjévé, 1918-ban pedig vármegyei alispánná választották. Ezt a tisztséget az Esztergom megyével való egyesítésig viselte, ő volt Komárom vármegye utolsó alispánja. Katonai szolgálatát a varasdi ulánus ezrednél és a váci honvédhuszároknál teljesítette és mint hadnagy szerelt le.

Elnöke volt a Jókai Egyesületnek, valamint tanácsbírája a református egyháznak és tulajdonosa a II. o. polgári hadi érdemkeresztnek. Sírja a dél-komáromi temetőben található. Édesapja: Asztalos Aba kúriai bíró, édesanyja: breznóbányai Mikovényi Lujza volt. Felesége, aranyosi Aranyossy Margit, akinek nemessége az 1200-as évekre nyúlik vissza.¹⁴⁸

felső- és alsóbelkai Bátor Vince (Ács, 1889 - ?) középiskoláit Tatán, Pápan és Nagykörösön végezte. Ezt követően gazdasági Akadémiára járt Debrecenben és Magyaróvárott, ahol 1912-ben végzett. Mint gazdasági segéd tiszt a gróf Károlyi uradalomban Nagymágocsón, Bajokon és Érden dolgozott. Közben jogot tanult Budapesten, ahol 1922-ben szerzett diplomát. Ebben az évben nyitotta meg ügyvédi irodáját Komáromban. Családjá az 1600-as évek óta Komáromban élt, egyébként Gömör megyei eredetűek. A református egyház

¹⁴⁸ Osváth 1938, 679. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

ügyésze és a Komáromi O.K.H. fiók ügyésze, levente egyesületi tag volt. Nagy sportember volt, fiatal korában atletizált.¹⁴⁹

zétényi Dr. Csukás István (Észak-Komárom, 1896 – Dél-Komárom, 1968) családja II. Ulászlótól 1499-ben nyert nemességet. A komáromi bencés gimnáziumban érettségizett, majd főiskolai tanulmányait Budapesten, Pozsonyban és Kolozsvárott végezte. Az első világháborúban a 14. gyalogezred kötelékében a román és az olasz frontokon harcolt, mint zászlós szerelt le. A Károly csapatkereszt tulajdonosa. 1927-ben feleségül vette Bangó Annát, gyermekeik Anna Hilda (1928), Éva Erika, (1930) és István József Béla (1932). A jogi egyetem elvégzése után elsősorban Ácsteszéren, majd felvidéki településeken volt gyakornok.

1918-ban kezdett dolgozni a Komárom városi rendőrségen mint közigazgatási, majd rendőrségi fogalmazói gyakornok. 1919-től Komárom város aljegyzője, 1925-től főjegyzője. A Komáromi Református Ifjúsági Egyesület és a Népművelődési Bizottság alelnöke, valamint a református egyház presbitere volt. 1944. október 17-én letartóztatták. Az ifjabb Wojtowicz és még egy nyilas vitték el hivatalából a Monostori erődbe. Őt azonban néhány társával együtt 3 nap múlva szabadon engedték. 1945 után osztályidegenként menesztették a közigazgatásból, nyugdíjba vonulásáig különböző helyeken fizikai munkát végzett. Sírja a dél-komáromi temetőben található.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Osváth 1938, 691. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

¹⁵⁰ Szerk.: Számadó Emese: Komárom 1938-1945. A Felvidék visszacsatolása és komáromi következményei a korabeli sajtó és dokumentumok tükrében. Komárom 2011, 98; Osváth 1938, 711.

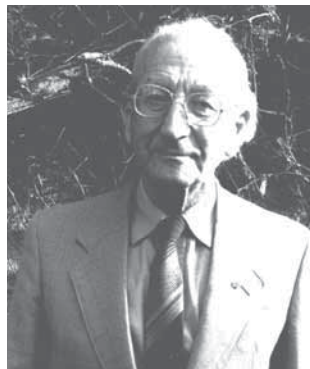
Dóczé János (Komáromszentpéter, 1941 – Tatabánya, 2015) általános iskoláit Komáromban, a Petőfi Sándor Általános Iskolában végezte, majd Győrben szakmunkásképző iskolában asztalosnak tanult. 1968-ban Komáromban kötött házasságot Pintér Idával, két gyermekük született, Katalin és Erika. Az Építőszövetkezethél dolgozott Komáromban. A komáromi református egyház presbitere volt 2011. december 4-ig, ekkor 30 húséges szolgálatáért presbiteri emléklapot adományoztak számára. 2011-től haláláig tiszteletbeli presbiter volt.¹⁵¹

Dr. Jakus Benő (Endrőd, 1888 - ?) középiskoláit Debrecenben, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1914-ben lépett a MÁV kötelékébe. Mosonban kezdett dolgozni, majd 1916-ban Komáromba került, állomásfőnöknek nevezték ki.

Közben volt oktató és vezénylő tiszt is. A Polgári Társaskör elnöke, városi képviselő testületi tag, a TESz tagja, a komáromi református ifjak egyesületének elnöke, a református egyház presbitere, a komáromi Vasutasok Önségélyező Egyesületének elnöke is volt. Felesége: Bayer Róza, a református nőegylet alelnöke, gyermekük: István.¹⁵²

Kecskés László (Észak-Komárom, 1913. szeptember 7. – Dél-Komárom, 1995. október 25.) ősi komáromi családban született. Felmenői között voltak a török időkben nemességet kapott szekeres gazdák és vízimolnárok voltak. 1919 és 1923 között a Komáromi Községi Elemi Népiskolában, ezután a nagyhirű komáromi bencés gimnáziumban tanult. Hegedült és bekapcsolódott a cserkészmozgalomba. 1931-ben érettségizett és a Városházán kezdett dolgozni, mint számvégségi beosztott. 1940-ben feleségül vette Bazsánt Margitot Dél-Komáromból, két lányuk született, Ágnes (1942) és Júlia (1945). Rákerült az áttelepítésre kijelöltek listájára, ezért 1946-ban Dél-Komáromba költözött.

1948-ban a Városházán kezdett dolgozni főkönyvelőként, 1952 januárjában a Komáromi Ruházati és Szolgáltató Kisipari Szövetkezet könyvelője, 1956-tól 1973-ban történt nyugdíjba vonulásáig a Komáromi Épületkarbantartó Kisipari Termelő Szövetkezett főkönyvelője volt. Már igen korán bekapcsolódott, pontosabban alakítója lett a város kulturális életének. 1963-tól a város megbízásából szervezte a komáromi múzeum ügyét, 1965. május 1-jétől pedig a megalakítandó Klapka György Múzeum tiszteletdíjas vezetője, majd a létrejövő Klapka György Múzeum vezetője volt haláláig. 1975-1994-ig a Múzeumbarát Kör vezetője. Számos helytörténeti könyv írója, közülük kiemelkedik a Komáromi mesterségek (1978), Komárom az erődök városa (1984). Mindemellett aktív közéleti ember volt, elnöke volt a Klapka Alapítvány Kuratóriumának és a Komáromi Közgyűjteményi

¹⁵¹ Adatközlő: Felesége, Dóczé Jánosné. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

¹⁵² Osváth 1938, 764. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

Alapítványnak, alapító tagja – az azóta sajnos már elhalt – Városszépítő Egyesületnek.

A református egyház főgondnoka volt haláláig. 1992-ben megkapta a Pro Urbe Komárom díjat, majd a díszpolgári címet a Duna mindkét partján (1994-ben Dél-Komáromban, 1995-ben Észak-Komáromban); helytörténeti munkája elismeréseképpen 1993-ban a Bél Mátyás-díjat; valamint Komárom-Esztergom Megye Alkotó-díját.

Konkoly-Thege Béla (1853 – 1934) középiskoláit Pápán végezte, 1871-ben érettségizett. Az egyetemen minden szigorlatát kitüntetéssel tette le. Ezt követően igazságszolgáltatási pályára lépett. 27 évesen korábban már albíró volt Esztergomban, 29 éves korában már törvényszéki bíró Komáromban. 1913-ban ment nyugdíjba, de nem tudott tétlen maradni, mert csakhamar ügyvédi irodát nyitott. Így lett első ügyvédje a csonka városrésznek. Számtalan egyesületnek alapító, vagy választmányi tagja volt. Negyven évig a komáromi református egyháznak főgondnoka (Észak-, majd Dél-Komáromban), majd a dunántúli egyházkerület tanácsbírája és világi aljegyző, a komáromi és a budapesti országos református ifjúsági egyesület elnöke volt. Nevéhez fűződik az esztergomi református egyház megszervezése is, melynek első propagálója, mint esztergomi albíró ő volt. Gyermekai: Konkoly – Thege Gizella, dr. Konkoly – Thege István főszolgabíró, Konkoly – Thege Matild és Konkoly - Thege Miklós főmeteorológus.¹⁵³

Koppány (Kolpaszky) János (Nagybecskerek, 1880 - Komárom, 1937)

Nagybecskereken kórházi tisztviselőként dolgozott. A megszálló szerbek izzó magyarságáért kiutasították, mint menekült családjával került Komáromba, és állott a város szolgálatába. Városi végrehajtóként dolgozott, a komáromi református egyház presbitere volt. Felesége Koppány Jánosné, gyermekei: Irma, Erzsébet, Sándor, László és Márta.¹⁵⁴

Luka Sándor

MÁV felügyelő volt, nyugdíjba vonulása után trafikot nyitott a Jókai liget szélén.¹⁵⁵ A Komáromi Református Egyház presbitere volt.

¹⁵³ KMH 1934. szeptember 1. (VI. évf. 35. sz.)3. Írta, gyűjtötte : Turi Zsolt

¹⁵⁴ KMH 1937. november 20. (IX. évf. 47.szám) 5 .

¹⁵⁵ Számadó Emese: Új-Szönytől Komáromig. A komáromi ipar, iparosok, kereskedők és vendéglősök története (1896-1951) Komárom 2014, 42.

Martsa Endre a komáromi bencés gimnáziumban tanult, majd pénzügyi tanfolyamot végzett. Ezt követően az észak-komáromi pénzügyi és adóügyi hivatalban dolgozott. 1916-ban megnősült, Boros Margitot (1890 – Dél-Komárom, 1962) vette feleségül. 1919-ben át kellett jönniük Magyarországra, a Selyemgyár egyik raktárhelyiségében laktak. Itt volt a Számvevőségi Hivatal, ahol számtisztként dolgozott. Később a tisztviselőtelepen kaptak lakást, majd a Táncsics Mihály utcába költöztek egy családi házba.

Ez volt akkor a város északi széle, velük szemben volt a „libalegelő”, ahonnan leláttak egészen a vasútig. Ezt követően a Papp-udvarba kerültek, az Igmándi útra. Itt született 1924-ben született kislányuk, Martsa Zsuzsa. 1939. július 1-jétől a számvevőség vezetője lett. A Komáromi Református Egyházi presbitere volt.¹⁵⁶

Mészáros Bálint (Komáromszentpéter, 1923 – Komárom, 2005) az elemi iskolát szülőfalujában végezte, a katonaidejét a Komáromi Méntelepen töltötte. 1946-ban otthon feleségül vette Kosdi Klárát, 1947. május 10-én megszületett első gyermekük, Imre és még aznap megkapták a Fehér lapot, hogy menniük kell Magyarországra. Páriba telepítették át őket, 1952-ben azonban visszajöttek ide, Komáromba, hogy közelebb legyenek a szülőföldhöz. A Széchenyi Közgazdasági Technikum esti tagozatán érettségizett.

A Mezőkernél helyezkedett el, kocsikísérő, főlvásárló, kirendeltségvezető-helyettes, végül Tatabányán kirendeltség-vezető lett. Ideköltözésük óta tagja volt a komáromi református gyülekezetnek, 1992-ben presbiternek választották.

Feleségét, **Mészárosné Kosdi Klárát** (Komáromszentpéter, 1930 – Komárom, 2004) 14 évesen több falubeli lánnyal együtt összeszedték a németek és magukkal vitték, hogy ápolónőt képezzenek belőlük. A szülők először igyekeztek elbújtatni a lányokat, de fegyverrel kényszerítették őket a kiadásukra. Itthon a tiszteletes út kikísérte őket és minden lánynak adott egy „Új Testamentomot”, amit Klára haza is hozott.

*Mészáros
Bálintné*

¹⁵⁶ Számadó 2011, 101-102.

*Örök emlék Németországból:
Keszegh Irén, Major Klári,
Holecz Mária, Kosdi Klári (elől
jobb szélén), Dóczé Aranka,
Gerendás Mária és Ágoston Pál*

Naplójuk tanúsága szerint sokfelé vitték őket, végig a front előtt haladtak, így nem volt idejük a képzést megtartani. Hamburgban érte utol őket a háború vége, a Vöröskereszt adott nekik ruhát és élelmet, úgy indultak haza, A napló utolsó bejegyzése Komáromszentpéteren, 1945. december 23-án íródott, ekkorra értek haza.¹⁵⁷

Papp Gábor (1886, Új-Szőny 1958, Komárom) édesapja, Papp Sándor 1884-ben alapított asztalos műhelyében tanulta ki a mesterséget. 1908-ban felszabadult és tudását külföldön tökéletesítette: először Berlinben dolgozott az I C Pfaff Bútorgyárban asztalos segédként. Tehetségét látva hamarosan a cég tervezőirodájába került. Innen Párizsba ment, ahol bútor-restaurálást végzett, stílbútor készítést tanult.

Az első világháború előtt jött haza és 1915-től édesapja Igmándi út 12. szám alatti műhelyét fejlesztette tovább. Részt vett a polgári iskola szakmunkáiban, ő készítette a református templom szószékét, a keresztlő medencét és később, a háború után hála-ajándékként, hogy megmenekültek a bombatalálattól, a csillárt is. Ő készítette a városháza dísztermébe a bútorokat, melyek jelenleg az észak-komáromi városházán találhatóak. 1930-ban a mérnöki hivatalba készített gyűjteményi, tervtári, irattári, írószertári szekrényeket, kezelőasztalt és várakozópadot. A cég 56 tanoncot szabadított fel, 10 segédet és 2 tanoncot foglalkoztat.

Egy időben foglalkozott a komáromi tulipános ládákkal és egyéb tulipános bútorokkal: először felújította őket, majd újakat is készített. A bútorokat kissé kényelmesebbé tette és idővel sajátos pingálós stílust alakított ki. Készítményei a Budapesti Nemzetközi Vásáron nagy sikert arattak. 1945-ben

¹⁵⁷ Adatközlő: Gyöngyösi Tamásné Mészáros Klára

műhelye találatot kapott és elpusztult. Újra építette műhelyét, szerzett 1-2 gépet is, de 1950-ben államosították. A Komáromi Református Egyház presbitere volt.¹⁵⁸

Sebestyén András (Tata, 1880 - ?) iskolái elvégzése után előbb édesapja mellett gazdálkodott, majd 1908-ban a MÁV szolgálatába lépett. Komáromban teljesített szolgálatot 1932-ig, nyugdíjba vonulásáig. 1933-ban lett a református egyház gondnoka. Édesapja Sebestyén Sándor gazdálkodó, édesanyja Harcsa Júlia volt. Felesége: Dávidházi Erzsébet, gyermekeik: András, László, Erzsébet és Lajos.¹⁵⁹

Sulacsik Lajos (Solt, 1874 - Dél-Komárom, 1950) pályafutását 1900-ban kezdte a vármegyei számvevőségben. 1904-ben lépett át a magyar királyi pénzügyi számvevőséghez. 1921-től a dél-komáromi számvevőségben dolgozott, innen ment nyugdíjba 1939 júniusának végén, mint I.o. számvevőségi tanácsos, számvevőségi főnök.¹⁶⁰

Súri József (Nemesócsa, 1884 - ?) iskolái elvégzése után a kereskedelmi pályára lépett és a fűszer- és csemege szakmában nyert szakképzettséget. 1921-ben lett önálló kereskedő, amikor megalakította saját üzletét Komáromban. Az első világháború alatt a 6. vartüzérezred kötelékében 56 hónapon át küzdött a hazájáért, s mint a bronz vitézségi érem tulajdonosa szerepelt le. A református egyház presbitere, a Kereskedelmi Egyesület tagja és helyettes háznagya. Felesége: Horváth Teréz, gyermekeik: Sándor, József, Ferenc, Lenke és Ida.¹⁶¹

Szenczy Mihály (Ete, 1878. június 18. – Komárom, 1959) Rév-Komáromban Varga István vízimolnárnál tanulta a molnár-mesterséget, majd örökségéből malomrészt vásárolt mestere hajómalomból. 1898-ban feleségül vette Varga István lányát, Karolint, gyermekeik: Jolán, Julianna, Karolin és Erzsébet. 1899-ben iparigazolványt kapott. Az első világháborúban az 5. hidászoknál a román fronton teljesített szolgálatot, ahol megsebesült. A háború után Dél-Komáromban folytatta az ipart saját hajómalomban 1929-ig, amikor a zajló Dunán való vontatás közben a vontatókötél elszakadt, a malom megrongálódott. Ez volt az utolsó komáromi hajómalom. Ekkor az Igmándi út 14. számú telkén villanyos malmot alapított, amelyet 1952-ben államosítottak. A Signum Laudis kitüntetés birtokosa.

A város virilis képviselője és az O.K.H. felügyelő bizottsági tagja volt. Alapító tagja és elnöke, majd tb. elnöke a Komáromi Ipartestületnek. A Komá-

¹⁵⁸ Számadó 2014, 33.

¹⁵⁹ Osváth 1938, 874-875. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

¹⁶⁰ Számadó 2011, 107.

¹⁶¹ Osváth 1938, 884. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

romi Református Egyház templomépítő presbitere, 1932-től főgondnoka. Ez utóbbi tevékenységét a komáromi református templomban emléktábla jelzi.¹⁶²

Dr. Toth Zsigmond (Észak-Komárom, 1879. december 2. – Dél-Komárom, 1928. október 13.) az elemi iskola elvégzése után 1900-ban érettségizett a Pápai Református Főgimnáziumban. Tényleges katonai szolgálatát 1901/02-ben az önkéntes 13. honvéd gyalogezrednél töltötte. A Budapesti Tudományegyetemen 1905-ben jogtudományi végbizonysítványt szerzett, majd szülővárosa neves ügyvédi irodáiban ügyvédjelöltként dolgozott: 1907-1912-ig dr. Mihola Ferencnél, 1912-1914-ig dr. Peredi Gézánál. 1914-ben jogtudományi államvizsgát, 1918-ban pedig doktorátust szerzett. Az államvizsga után Komáromban közgyámként és árvaszéki előadóként kezdett dolgozni.

1914. augusztus 1-jén a m.kir. 31. népfelkelő honvédgyalogezredhez tartalékos hadnagyként vonult be hadiszolgálatra Veszprémbe. Augusztus 10-én az orosz frontra került, ahol többször is kitüntették: megkapta a Signum Laudist, valamint a Károly csapatkeresztet és főhadnaggyá léptették elő. 1916. július 30-ig szolgált, súlyos betegen és maradandó egészségkárosodással tért haza a frontról. 1918-ban I. o. aljegyzővé léptették elő. 1918. december 29-én megalakult Komáromban a Trommler-féle vigadó nagytermében a Független Köztársasági Párt, amelynek egyik jegyzője lett. 1919. január 10-én a csehszlovák csapatok megszállták Komárom északi részét, így a déli városrész közigazgatás nélkül maradt. A helyzet megszüntetésére Gaál Gyula h. polgármester 1919. január 24-től tb. főjegyzővé léptette elő és helyettes tanácsnoki besorolásban a Komáromújvárosban felállított tisztviselő-kirendeltség vezetője lett, és helyettes polgármesteri jogokat gyakorolt. Az 1919. március 29-én megalakult városi direktórium vezetője. A Komáromújváros törvényhatósági kirendeltségen 1919. november 30-án tartott közgyűlésen helyettes polgármesternek választották. 1922. június 21-én Komárom thjf. város főispánja, 187/1922 sz. határozatával „a polgármesteri teendők végzésétől” felmentette. Feladatkörét ekkor Alapy Gáspár vette át, akit 1925. május 16-án polgármesternek választottak. Ő maga tanácsnokként dolgozott tovább, mint a Törvényhatósági bizottság tagja, egészen a haláláig. De nemcsak a városi közigazgatás megszervezésében szerzett érdemeket, hanem a református egyház megalakításában is tevékenyen részt vett. Presbiter volt, s a Református Ifjúsági Egyesület érdemes elnöke volt. Továbbá elnöke volt a Komárom Újvárosi Hitelszövetkezetnek és társelnöke a Vasutas Kör-

¹⁶² Számadó Emese: „Komáromi Dunamalom kereke” -malmok, molnárok Komáromban és környékén. Kiállítási forgatókönyv. Komárom 2009. In: KGYM Adattára; Osváth 1938, 884. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

nek. Még 1917-ben házasságot kötött Sulacsik Kornéliával, Sulacsik Lajos (1874-1950) főszámtanácsos testvérével.

Az első világháborús hadszíntéren szerzett tüdőgümőkór, szívhűdés következtében 48 éves korában hunyt el. „*A megboldogultban a csonka város megalapozóját, nagy tudású és példás szorgalmú tisztviselőjét, kortársai pedig megértő, melegszívű barátjukat gyászolják.*” – írták a korabeli újságok. Temetésére október 15-én került sor, koporsóját a református egyház tanácstermében ravatalozták fel, majd a temetés napjának délutánján kivitték a templom előtti térre, ahol lefolytatták a gyászszertartást a város egyesületei, testületei és a gyászoló közönség előtt. A szertartáson jelen volt a helyőrség díszszázada, az egyházak, a tisztikar, az államrendőrség, a határrendőrség, az államvasúti kör, a pénzügyőrség és a tűzoltóság küldöttei. „*A részvevő közönség soraiban voltak Huszár Aladár főispán és Palkovics főispán vezetésével a vármegye és a város tisztikara, Jánossy Károly pénzügyigazgató vezetésével a pénzügyigazgatóság képvisellete, az ősi Komárom jelenlegi tisztikara képviselőiben Csizmazia György városbíróval az élén hattagú küldöttség vett részt a temetésen*” A koporsónál Lóke Károly tatai református egyházmegyei esperes mondott beszédet, utána Szabó Kálmán dr. tiszti főügyész búcsúzott „*Magyar Komárom megalapozójától*”, majd a temetőben, a kápolna mögötti sírjánál Sári Imre komáromi református lelkész mondott „*költői gondolatokban gazdag, mélyen megható búcsúztatót.*” Ifjú kora óta foglalkozott az irodalommal, pápai tanulmányai alatt számos díjat nyert. A református egyház megszervezéséből is kivette a részét és elnöke volt a Református Ifjúsági Egyesületnek. 1925-ben az egyesület által szervezett Jókai-ünnepélyen ő mondta a megnyitó beszédet. A beszéd, a szintén elhangzott „Jókai” című versével (melynek zárógondolatai: „*Milyen jó, - hogy van isten az Égben/ s Jókait adta örökre nekünk!*”) és Győry Elemér „Jókai hagyatéka” című emlékbeszédével meg is jelent egy kis füzetben, Engländer Ferenc tatai könyvnyomdájában, 1925-ben. Korán munkatársa lett a Komáromi Hírlapnak, költeményeket és cikkeket írt, 1917-től publikálja a fronton írott verseit. Munkái két önálló kötetben is megjelentek: a „Cica a zsákban” című füzetke és a „Mesél a csend” című kötet, amelybe 55 versét válogatta be, ezek mind a fronton születtek és „*A m. kir. 31. és 302. honvédegyalozezredbeli bajtársaim emlékének*” ajánlotta.¹⁶³

Egyházközei személyek, Tanítók, Hitoktatók

potyáni Boldizsár István (Litér, 1896 - ?) iskoláit Eperjesen, Szegeden, a tanítóképzőt Nagykőrösön végezte, oklevelét 1918-ban szerezte. A vespéremi kir. tanfelügyelőségen kezdett dolgozni, majd Várpalotán, Vilonyán és Balatonszőlősen ténykedett, majd ezt követően 1927-ben került Komáromba.

¹⁶³ Réldi Margit – Számadó Emese: „Mesél a csend”. Dr. Tooth Zsigmond előjárói és irodalmi munkássága. In: JAMK Évkönyv XVII. kötet. Tatabánya 2012, 146-158.

1934-ben igazgatói címet szerzett. Az első világháborúban a 19. gyalog ezredben az orosz fronton harcolt, megsebesült, hadnagyi rangban szerelt le. A Károly csapat kereszt, a sebesülési érem, az osztrák - magyar háborús emlékérem tulajdonosa. Az ifjúsági egyesület, a református énekkar vezetője volt, a református egyház kántora, ipari iskolai tanító. Külön tanfolyamon iparrajziskolai és közismereti tantárgyak tanítására nyert képesítést. Felesége: Csabafi Irén, gyermekeik: István és Árpád.¹⁶⁴

Dózsa Ilona Ácson született, tanulmányait Pápán végezte, oklevelét 1920-ban szerezte meg. Működését a farkasdi református iskolában kezdte. 1923-ban lett a komáromi református iskola tanítónője. A Leányegyesület vezető alelnöke, népművelődési előadások rendszeres előadója volt. Édesapja: Dózsa István, édesanyja Tót Eszter, akinek fivére József dr. hősi halált halt.¹⁶⁵

Szóke Károly (1925 - ?) a Veszprém vármegyei Tapolcafőn született 1899. június 2-án. Földműves családból származott, apja Szóke Károly, édesanyja Cseke Teréz. Az elemi iskola első osztályát Tapolcafőn végezte, majd átiratkozott a pápakovácsi református elemi iskolába. A középiskolát a Pápai Református Gimnáziumban végezte. 1917-ben katonának állt, s tiszti iskolát is végzett. 1918 decemberében leszerelt, majd leérettségizett. 1920 őszén beiratkozott a pápai református teológiai akadémiára. Az első lelkészképesítő vizsgát 1924 szeptemberében, a másikat egy évvel később tette le. 1924-től 1925-ig Mezőtúron volt hitoktató. Polgári iskolai hitoktatást végzett Komáromban és Körmenen. Köveskálón lelképásztorrá választották 1927-ben. Feleségül vette Borostyán Lujza Juditot.¹⁶⁶

¹⁶⁴ Osváth 1938, 699. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

¹⁶⁵ Osváth 1938, 718. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

¹⁶⁶ Kránitz 2013, 1007-1009.

A Szőnyi Református Egyház

A Szőnyi Református Egyház¹⁶⁷ Az egyházközség

A szőnyi református egyházközség, mint anyaegyházközség 1624 óta áll fenn.¹⁶⁸ Alapítási körülményei ismeretlenek. Az egyházi ún. Aranyoskönyv szerint a 17. századi lelkészek az alábbiak voltak: Tolnai Borbély István, Darnai László György, Körmendi István, Alistáli Farkas Jakab, Tolnai Borbély Gergely, Alistáli György, Csuzi Cseh Jakab és Rimaszombati István.

Az I. Lipót császár uralma alatt, a magyarországi ellenreformáció vádlottjai között két szőnyi lelkész is volt.¹⁶⁹ Az egyik Alistáli György, akit, mivel az abrenunciális¹⁷⁰ nyilatkozatot megtagadta, Szelepcsényi György esztergomi érsek (1666-1685), az ellenreformáció tántoríthatatlan képviselője által vezetett ítélőszék 1674. március 5-én Pozsonyban gályarabságra ítélte. Alistáli Györgyöt és társait 1676. február 12-én szabadította ki Michael de Ruyter holland admirális.¹⁷¹ Neve a gályarab prédikátorok debreceni emlékművén is látható. A másik Rimaszombati István szőnyi lelkész volt, őt az érsek a komáromi várbörtönbe záratta, ahonnan csak az egyházközség nyilatkozata és kezességvállalása után engedték ki. Csilléri István szőnyi főbíró, valamint esküdttársai és az egész falu 1692. május 7-én kelt magyar nyelvű nyilatkozata szerint Szombati István, mióta Szőnyön van, „*se az igaz Római anyaszentegyház, se pedig annak feje és tagjai ellen, se felséges Urunk ellen, azon szerint méltóságos esztergomi érsek ellen, se az egész katolikus egyházi, vagy világi rendek ellen, soha, csak egy legkisebb gonosz szót, vagy rágalalmazást nem mondott, elle-*

¹⁶⁷ A szőnyi református egyház történetét a református egyház irattárában őrzött Aranyoskönyv, valamint a Varjú István lelkész és Dobi István kurátorsága alatt 1842. december 20-án megnyitott jegyzőkönyvekben található „A szőnyi református egyház története” című ismeretlen kéz által írt tanulmány alapján készült (Továbbiakban: Varjú 1842), kiegészítve szakirodalmi utalásokkal, és az egyházközség birtokában lévő jegyzőkönyvekkel, egyéb iratokkal. Feltehetően e tanulmány alapján dolgozott Kállay Ödön (Adatok Szőny történelméhez. Komárom 1997) és Klujber László (A szőnyi református egyházközség története és építményei. Komárom, é.n. Kézirat a KGYM Adattárában) is.

¹⁶⁸ Fényes Elek: Komárom vármegye leírása. Pest 1848, 137.

¹⁶⁹ Több mint 700 protestáns hitvallót idéztek a Pozsonyban felállított különbíróság elé, papokat és tanítókat. Felségsértéssel, hazaárulással, a katolikus egyház megsértésével vádolták őket, egyben követelték „büncik” beismerését és áttérésüket is. A kínzások és kegyetlenségek többeket megtörttek, akiket aztán kegyelemből gályarabságra ítélték. A legállhatatosabbakat kisebb csoportokban várbörtönökbe vitték. A vallásüldözés valódi okát Széchenyi György kalocsai érsek mondta ki. „*Magyarországban az evangélikusoknak olyan kötelet fontunk, melyet ha nyakokba ránt-hatunk, az evangélikus vallás soha többé lábra nem áll; ha pedig ezt nem tesszük, bajt szerzünk magunknak*”. In: Payr Sándor: A magyar protestáns gályarabok. Budapest 1927, 18.

¹⁷⁰ abrenuntio (lat.) = lemond

¹⁷¹ 42 papot Nápolyba hurcoltak, de közülük csak 32 maradt életben, akiket eladtak gályarabnak. Sorsuk nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiiban. Gyűjtés indult kiszabadításuk érdekében, és ez többszöri kísérlet után végül Hollandiának sikerült 1676. február 12-én. A személyenkénti 100 talléros váltságdíjat a bécsi holland követ fizette ki, és maga Michael de Ruyter admirális ment értük Nápolyba, hogy levetesse róluk a bilincset és holland hajóra szállíttassa őket.” In: http://mult-kor.hu/20110211_a_galyarab_predikatorok_szabadulasa (Letöltés: 2016. 12. 28.).

nek se írással, se más akármiképen kigondolható factiókkal, maga vagy mások által nem árgált, nem tusakodott s, ennek utána is nem fog soha olyan szókat szólani, árgálni tusakodni Komáromban vagy más környüil helyekben legkissebb predikatori functiókat nem excerceál maga....” Vagyis nyilatkoztak arról, hogy a lelkész nem prédikált és nem is fog a katolikusok ellen prédikálni, továbbá, hogy nem engedik be a Komáromból és a környékbeli községekből a prédikációra érkező reformátusokat és Rimaszombati István sem megy máshova prédikálni. Ha mégis vétenek mindezek ellen, a község tartozik 1000 tallér bírságot fizetni.¹⁷² Az utolsó kitételrel tulajdonképpen törvényes jogukról mondtak le a szőnyiek. A község ugyanis ún. artikuláris hely¹⁷³ volt, ahol a protestánsok vallásukat szabadon gyakorolhatták, és ezért máshonnan is eljártak az itteni istentiszteletre. pl. a vallásgyakorlattól eltiltott komáromi hívek 1683-tól¹⁷⁴ 1783. május 18-ig Szőnybe jártak istentiszteletre, úrvacsorára, házasságkötésre és keresztelésre. A végső dátumot az egyház pénztárkönyvéből tudjuk: „Itt lett vége a komáromi árva háznak ide való járásának, nyervén maguknak a mostan felségesen uralkodó II. József kegyelmes királyunknak engedelméből, közönséges istentiszteletnek gyakorlására való szabadságot és lett predikátorjuk tiszt. Péczeli József és Mindszenti Sámuel urak.”

A török uralom alóli felszabadulás utáni időszakban az egyházközség élete elég zavaros volt, annak ellenére, hogy Jean Rabutin,¹⁷⁵ gróf Antonio Caraffa,¹⁷⁶ I. Lipót és Rákóczi fejedelem (1704) is oltalomlevelet állított ki a község számára: „Mi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferencz Nemes Saáros Vármegyének örökös Fő-Ispánja. Adjuk tudtára mindeneknek a’ kinek illik e’ mi Levelünknek rendiben. Hogy mivel Szőny Falu béli lakos hiveink ...”¹⁷⁷ Újvári János prédikátor szervezte újjá a szőnyi református egyházat és ő kezdte meg 1705. újévkor az anyakönyvek vezetését, igaz, hogy hónap végén abbahagyta és csak 1708 áprilisában folytatta, mert „az egyházközség különféle viszontagsá-

¹⁷² Az ó-szőnyi ref. egyház levéltárában levő másolattal egyezően leírta és közli Dózsa József református segédlelkész. In: Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. 1876, 314.

¹⁷³ Az 1671-1681 közötti vallásüldözés után a soproni országgyűlésen, az 1681:26. törvénycikkben meghatározott egyházközségek, amelyekben az evangélikusok és reformátusok hivatalosan is gyakorolhatták vallásukat. A száműzött, v. kötelezettségei miatt elmenekült prédikátorok és tanítók visszatérhettek és mentesültek a plébánosnak nyújtandó szolgáltatásoktól. Az 1687. éviogy. megerősítette, az 1691-ben kiadott Explanatio Leopoldina szigorította. Csak az 1790/I. XXVI. art. törölte el. In: <http://lexikon.katolikus.hu/A/artikul%C3%A1ris%20helyek.html>(Letöltés: 2016. 12.30.)

¹⁷⁴ Karl Johan Hofkirchen komáromi várparancsnok (1668-1692) 1683-ban elvette templomukat, egyházi javait és kényszerítette őket a katolikus istentiszteleten való részvételre. In. Payr Sándor: A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története. I. kötet. Sopron 1924. <http://mek.oszk.hu/01800/01850/html/03.htm#b742> (Letöltés: 2016. 12. 30.). A Szőnybe járást Jókai is beleszötte „Az elátkozott család” című regényébe.

¹⁷⁵ Jean Louis Rabutin de Bussy (Lotaringia, 1642 - Bécs, 1717), francia származású arisztokrata, német-római császári hadvezér, a Rákóczi-szabadságharc idején lovassági tábornoki rangban az erdélyi császári haderő parancsnoka.

¹⁷⁶ Gróf Antonio Caraffa (Ugento, 1642 – Bécs, 1693) itáliai zsoldosvezér, a Szent Liga seregeinek egyik tábornoka.

¹⁷⁷ Az Oltalomlevelek másolata a szőnyi lelkészi hivatalban megtalálható, az eredeti példányok a Pápai Református Gyűjteményben vannak.

gokon ment át.” Az anyakönyvön kívül az Aranyoskönyvben vezették a fontosabb hatósági és királyi rendeleteket, a zsinati, egyházmegyei és presbiteri határozatokat és pecsétet is metszettek: SIGIL ECCL RF-TAE SZÖNYIENSIS körirattal, címere: kettős körben egymás fölött lévő hat domborulatlan bárány áll, felemelt első lábával kereszt rúdját tartja, melyről lobogó csüng le.¹⁷⁸ A valásüldözés azonban tovább tartott a 18. században is, bár a szőnyi egyházközséget ez kevésbé érintette, hiszen továbbra is artikuláris hely volt, az egyházi teendőket többek között Kotsi Major István, majd Szabó János prédikátor látta el. Utóbbi ellen több panasszal is éltek, 1776-ban arra figyelmeztették, hogy – mivel a katolikus ünnepeket a reformátusoknak is meg kellett ülniük és a katolikus körmenetek alkalmával a református templom harangjait meg kellett szólaltatniuk – „... a processióknak úgy kimenetelükben, mint visszajövetelükben harangoztasson...”, 1777-ben pedig azzal vádolták, hogy két katolikus hívőt, Marázi Mártonnét és Cserepes Ferencet a református rítus szerint temetett el. A nyomozás során a vád nem nyert bizonyítást.

Végül II. József 1781. évi türelmi rendelete szüntette meg a hasonló kellemtlenségeket az egyházközség életében.

Rákóczi
Ferenc
1704. évi
menlevele

¹⁷⁸ Aranyoskönyv, 140.

A 18. században az erkölcsrendészetet az egyház tartotta a kezében: a házasságon kívül teherbe esett nőt elkergette az úrasztalától,¹⁷⁹ a házasságtörőkkel pedig eklézsiát követtetett el, vagyis a gyülekezet előtt megvallotta, hogy bűnt követett el, de a törvénytelen újszülöttre vonatkozó anyakönyvi bejegyzésekben sem mulasztotta el megbélyegezni (pl.: *Sárközi Erzsé fattyját vetett ... erat masculus*).

Az egyházközségnek jelentős vagyona volt, amelynek nagy részét az 1768-as úrbéri rendezéskor a katolikus lelkészek javadalmazására elvették: „*Elvéttetett az ácsi útnál két antiqua sessio, a szigetenben egy antiqua sessio,*¹⁸⁰ *Szárnyékhegyen két fertály, a rét is felényi, mert azelőtt három darab volt, kukorica és kender-föld felényi.*” 1771-ben a három nyomásba osztott egyházi ingatlan a Pannónia alatt, a mocsai határnál és az ácsi út felett helyezkedett el, 114.300 négyszögöl szántóföld, továbbá kenderföld, két fertály kukoricaföld és kaszáló rét formájában.

1812. október 22-én Pénzes János, nt. Dózsa ?, Fekete János, Toposz Ferenc által az Aranyoskönyvben aláírt leltárok tanúsága szerint az egyház tulajdonában volt:

„*Az Úr Asztalához való készületek*”: 4 ónkanna, 2 aranyozott ezüst pohár és 1 aranyozott ezüst tányér, 2 kék selyem terítő (1787-ben készültek, 1860-ban ezüst csipkével újra szegték), 1 fehér csipkés abrosz és 1 tarka varrású abrosz, 5 keszkenő. 1840. január 17-én „Körül rojtos asztal kendő Vég Erzsébet hagyománya”, 1840. március 17-én „Szücs Sándorné Dobi Julianna hagyománya a papolin selyem sárga-zöld-piros virágokkal”, Ns. Csémi Erzsébet hagyománya 1848. augusztus 27-én „Sávolyos abrosz”, az 1873. november 25-én elhalt Lapos Juliánna „egy körül cirádásfehér pamut szövésű kendőt horgolt, mely már az úrasztalán terítőül használtatik.”

„*A keresztységhez való készület*”: 1 nagy réz edény, 1 keresztelő ón kanna, 1 fehér keszkenő, „*mellyel a fellyebb nevezett edények be szoktak fedezni*”.

„*Az Eklézsiái Épületek, a benne található dolgok*”: Templom és torony, kőből, fa zsindeley tetővel 1787-ben épült, 3 harangja van (5 q, 2 q és 50 fontos, a középső 1772-ben, a másik kettő 1880-ban készült Budán); „*Parochiális v. Predikátori Ház épült 1805*”-ben, kő falú, fa zsindeley tetejű, 1348 négyszögöl belső telekkel. Az „*Oskola épült 1774*”-ben, a fala téglából és vályogból, a teteje nádból.

„*A Predikátori Háznál tartatik és vagynak ezek*”: Négy láda: egy láda a prédikátor számára, egy kisebb és egy nagyobb, ezekben van az egyház pénze, dokumentumai és pecsétje, a negyedik az Egyházfőnöké, ebben van 3 bádóg persely, egy selyem erszény, három kis czin tányér és az Úr asztalához való „*készületek*”, 1 könyves téka, 2 asztal, 3 nyoszolya, 3 fogas, falba való almárium, falóra, konyhai almárium tányérok, egy nagyobb almárium, 7 karszék, 2 pad, 2 vastag kötél, 1 vas dorong és 1 csákány kapa, meg 1 nagy kés, 6 hordó, 2 latorja, 1 omladozó ól.

¹⁷⁹ Aranyoskönyv, 331.

¹⁸⁰ Egy antiqua sessio = 120 hold

„Az iskola Háznál a Rector számára” van: nagy könyves téka, 2 nyoszolya, 2 asztal, 3 karszék, 1 hosszú pad, 1 fogas, 1 konyhai almárium, 6 vánkös, 2 párna, 1 tarka terítő, 1 falióra, 1 Biblia, 1 lajtorja.¹⁸¹

Az 1848/49. évi szabadságharcban az egyházközség számos tagja részt vett, a hadi események miatt 1849-ben presbiteri gyűlést sem tartottak.

Az I. világháborúban az egyházközség 46 tagja esett el a fronton, emléküket a gyülekezeti terem déli oldala előtti parkban lévő emléktábla őrzi, amelyet eredetileg ugyanitt az épület falára helyeztek. Erről az 1931. május 2-i presbiteri ülésen döntöttek: az elnök kéri a gyűlést, hogy az iskola előtti kertet, mely eddig az osztálytanító javadalmasát képezte, vegye az egyház saját kezelésébe és alakítsák át hősi halottak emlékére, elnevezve azt: „Hősök kertje”-nek: „Helyezzenek bele az egyház tagjai közül a világháború elesett hősi halottak emlékére egy emlékoszlopot. Terve szerint a kert parkírozva lenne. A község határában talált és egyháztagok birtokában lévő értékesebb római leletekkel, továbbá minden elesett hős emlékére ültetnénk 1-1 rózsafát és ezekkel díszítenék a kertet. A gondozást a koldusgyermekvek végeznék. A terv megvalósítása céljából felhívják a lelkész urat, szíveskedjenekintézkedni az iránt, hogy a világháborúban elesett véreikre való kegyeletes emlékezés jeléül az egyházközségek harangjai minden év május hó 2.-án 21 óra 40 perckor fél órára meghúzzassanak.” 1931-ben a templom és iskola körül kerítést emeltek, a Hősök kertje díszes kaput kapott.

1938-ban református presbiteri konferencia volt Szőnyben: „A Győr-Komáromi missziói körhöz tartozó református egyházközségek (Győr, Bőnyrétafal, Bana, Ács, Mocsá, Szőny, Mosonmagyaróvár, Komárom) presbiteri Győry Elemér győri lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző elnöklete alatt [1938]f. hó 8-án Szőnyben tartották ezévi konferenciájukat mintegy százötven presbiter és a szőnyi gyülekezet

¹⁸¹ Aranyoskönyv, 138-140.

számos tagjának részvételével. De. 9 órákor a templomban istentisztelet volt, melyen Csizmadia Károly magyaróvári lelképásztor prédikált, az egyházi énekkar pedig énekszámokkal szerepelt Tarczy Zoltán ig. tanító vezetésével igen szépen. Istentisztelet után a szőnyiek pompás kulturházába vonult a konferencia közönsége s ott kevéssel 10 óra után Gyóry Elemér imájával és az egybegyűltek énekével kezdetét vette a tanácskozás, melynek folyamán három-előadás hangzott el. Az elsőt Gyóry Elemér, a másodikat Farkas István műszaki tanácsos, győri presbiter, a harmadikat zetényi Czukás Zoltán gazdasági akad. tanár, magyaróvári presbiter tartotta. Az előadások után megbeszélés volt azokról a kérdésekről, amelyeket az előadások érintettek. Az előadások célja a presbiteri tisztségnek mint szolgálatnak a megvilágítása és ennek a szép tisztségnek minél teljesebb és minél eredményesebb betöltésére való nevelés volt. A délután 1 óráig tartó tanácskozás Gyóry Elemér elnök zárószavaival ért véget, melyben köszönetet mondott Szőny község vezetőségének a Kulturház átengedéséért, valamint a szőnyi gyülekezet presbitériumának a konferencia megrendezéséért. Végül egyetértő munkálkodásra buzdítva a szőnyieket, Isten áldását kérte az egész községre. Kelemen Béla ácsi lelképásztor imája és közös éneklés után a résztvevők kivonultak a teremből, hogy a református leányegyesület tagjai ebédhez téríthessenek. Az ebédet a szőnyi gyülekezet tagjai adták a résztvevőknek. A bőséges és kitűnő ebédért Sári Imre komáromi lelképásztor mondott köszönetet a konferencián megjelentek nevében úgy a szőnyi gyülekezetnek, mint az elkészítő asszonyoknak. Dr. Jakus Benő komáromi presbiter pedig leányegyesület tagjait köszöntötte a figyelmes kiszolgálásért és fáradozásért. Ebéd alatt a egyházi énekkar kedveskedett a közönségnek Tarczy Zoltán vezetésével előadott gyönyörű dalokkal. Egy minden tekintetben szépen sikerült összejövetelről megelégedve és boldogan távoztak el a résztvevők, ki-ki maga otthonába, szívükben azzal a reménységgel, hogy az elhintett magvak jó gyümölcsöket teremnek majd az isten dicsőségére és szeretett hazánk javára.¹⁸²

1941. szeptember 7-én a presbitérium kizárta Csapó Gyulát sorai közül, mivel római katolikus lelkész előtt kötött házasságot és születendő fiúgyermekét is a római katolikus vallásra engedte át. 1942. november 15-én Dózsa József presbiter római katolikus pap előtt kötött házasságot sőt reverzálist kötött a református egyház részére, ezért őt megfosztják a presbiteri tisztségéből illetve a választói névjegyzékből is kizárják.

A második világháborúban 18 református hívó esett el, nevük a Hősök terein álló 1993-ban avatott Hósi emlékművön olvasható.

1990 húsvét ünnepén kezdődtek meg Almásfüzitő-Felső Kolónián az istentiszteletek a kultúrházban. 1991 pünkösd ünnepén négy presbiter tette le a hivatali esküt: Ácsné Papp Judit, Hörömpöli Mihály, Farkas Alpár és Orbán Albert. Az említett település az 50-es évek elején létesült, mint szocialista település, így istentiszteletre a kommunista diktatúra alatt lehetőség nem volt. Lentulai Attila lelkész látta el a lelkészi feladatokat.

Az 1991. augusztus 16-i gyűlésen az elvett egyházi épületek visszaigénylése tárgyában megjelent 94/1991. sz. körlevelet a lelkész ismerteti, majd felké-

¹⁸² Komárommegyi Hírlap, 1938. március 12. (X. évf. 11. sz.) 3. Írta, gyűjtötte: Turi Zsolt

ri a presbiteri gyűlés résztvevőit, hogy mely elvett egyházi épületeket kéri vissza a volt jogos tulajdonos a gyülekezet kezelésébe. Az elvett ingatlanok Kossuth utca 9. jelenleg óvoda (volt rektorlakás), Kossuth utca 43. jelenleg lakások, Kossuth utca 47. jelenleg lakatlan (volt tanítói lakás) Kossuth utca 64. jelenleg lakások (volt iskola). A visszaigénylést a körlevél értelmében egy épületre gyorsított eljárásban az első ciklusban 1992-1994 között lehet kérni, a többi épületet a 2001-ig terjedő ciklusban. A presbitérium úgy döntött, hogy a volt egyházi ingatlanokat a Kossuth utca 9. kivételével, melyért kártalanítást kér, visszaigényli, elsőként, gyorsított eljárásban a Kossuth u. 64. számú épületet, mely a templom telkén áll, a többit pedig később igényli vissza. 1992-ben az óvoda épületéért kettőmillió forint kártalanításban egyeztek meg Komárom Város Önkormányzatával. 1993. február 14-én Kováts Zoltán lelkész-elnök elmondta a presbiteri gyűlésen, hogy bemutatkozó látogatást tett Krajczár Gyula polgármesternél, akihez kérelemmel fordult a volt iskola épületének visszaadása tárgyában. A gyülekezetnek ugyanis nem volt helyisége, ahol bibliaórát, hittant és a különféle gyülekezeti alkalmakat tarthassa. A polgármester a kérelmet jóindulattal fogadta és így a gyülekezet volt iskolájának egy lakássá alakított részét visszakapta, melyet mindjárt használatba is vettek. A későbbiek során a teljes épületet visszakapták, a gyülekezeti terem és egy kisebb lakás található benne.

Az egyházi építmények

A Dunántúl Ev. Református Egyházkerület 1882-ben 10 évre előnyös biztosítási szerződést tervezett kötni az Első Magyar Általános Biztosító-társasággal, amihez mindenhol felmérték az ingóságokat. Szőnyben ekkor volt: Templom két előcsarnokkal: kő és téglá; Torony harang állvánnyal és lépcsőkkel: kő és téglá; Iskola: kő és téglá; Lelkészlak: kő és téglá; Istálló, tyúk- és disznóól: vályog; Tanító lakás: kő és vályog; Istálló és kamra: kő és vályog; Magtár: téglá.

*A lelkészlak, a gyülekezeti ház és a kisiskola
a templom tornyából, 1993-ban*

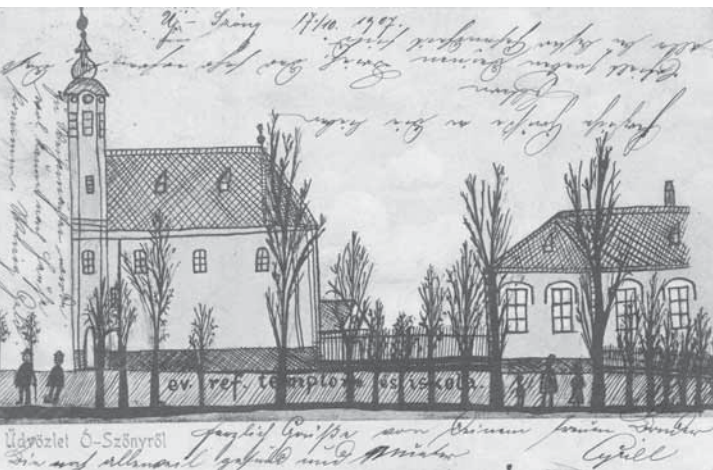
*Egyházi építmények Szőny 1905. évi
kataszteri térképén*

A templom

A szőnyi reformátusok először valószínűleg a török időben elmenekült katolikusok templomát használták, s csak annak pusztulása után építették fel első, már a protestáns istentiszteletek céljára emelt templomot. Ez az Alsó (mai Petőfi) utca déli oldalán állt, a 625-633. helyrajzi számú telkek környékén. A 18. századig ugyanis a község főleg a Holt-Duna mellett terült el. Varjú István lelkész leírása szerint, aki még romjaiban látta, ez egy tornyos templom volt, kő küszöbvel és kő képcsőkkel. A török elvonulása után a településen újabb utcákat nyitottak, a reformátusok ekkor a mai Kossuth Lajos utcát kapták meg, így ennek központjában építették fel fa haranglábas, paticsfalú kisebb templomukat 1730 körül. Ezt 1767-ben és 1774-ben felújították, utóbbi alkalommal nádtetejét faszindelyre cserélték, a fa harangláb helyett kő alapra tornyot építettek.

A mai templom II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete után épült. Ebben még csak torony nélküli templom építését engedélyezte a nem katolikus felekezetek számára, de 1786-tól a toronyépítés tilalma is megszűnt, így az új szőnyi református templomot már egyből toronnyal emelték. Az építéshez 1787. február 3-án kértek engedélyt, február 15-én pedig már meg is kötötték az építési szerződést Simon Juda komáromi építőmesterrel. Az építés igen jól haladt, viszont a hívek önkéntes adománya nem gyűlt össze kellő időben, ezért özvegy Zichy Miklósné Berényi Erzsébet grófnő 500 forint hitelt adott évi 5%-os kamatfizetés mellett. A visszafizetésért még egy év haladékot is kellett kérnie az egyháznak. Az összes költség 1500 forint volt, ezt 106 gazdára és 91 zsellérré osztották el birtokarányban. Az új templomot 1787. november 18-án már használatba vették, ünnepélyesen felszentelésére azonban csak 1788. május 1-jén került sor.

Az építés idejét és módját a templom keleti bejárata fölött belül egy vakablakban megörökítették. A feliratot 1863-ban, egy templomjavítás alkalmával

lemeszelték és csak az 1995. évi belső felújítása során került elő ismét. A feliratot Gajzágó Dorottya festő-restaurátorművész restaurálta.

A felirat szövege: *a* ű/ EZ ISTEN(N)EK HÁZA/II DÍK JOSEF KE-
GYELMES KIRÁL-/LYUNK ENGEDEZMÉBÖL/MÉLT: FÖLDES
ASZONYUNK/KARANTS BERÉNYI ERSÉBET/ÉS/N: KOMÁR: ÉS
ESZT: EGYESÜLT/VÁRM. HIRÉVEL ELKEZDE-/TETT EL IS VÉ-
GEZTETETT 1787 ESZTBEN.

A templom mai formájában észak-déli irányú, előtornyos, egyhajós, polygonális záródású, cseréppel fedett épület. Belsejét a nyugati falában elhelyezett három ablak és a torony melletti ablakok világítják meg. A hajó hossza 22,8 méter, a szélessége 11,2 méter, belső magassága 8 méter.

1914-ben a templom belső terébe két kórust emeltek a mennyezet megemelésével, s ezzel együtt a tornyot is átépítették, az eredeti párnázott hagymasisakot gúlisakra cserélték. A torony az átépítés során elnyerte mai alakját: jelenleg négyszög alaprajzú, teljes magassága 32 méter, a csillaggal együtt 33 méter, északi oldalán van a faragott béléttű főbejárat. A toronytest egyes szintjeit párkányok tagolják. A kapu fölött két félköríves záródású ablak található, a fölötté lévő toronyrészen egy kerek ablak van, ez az átépítés előtt itt félköríves ablak volt. Legfelül minden irányban félköríves záródású kettős ablakok törik meg a

A templom az eredeti toronnyal

torony síkját, az átépítés előtt itt ugyanilyen formájú szimpla ablakok voltak. A gúlisíksak a torony négy oldalán elhelyezett nyeregtetőből indul, ez alatt elől a homlokzatot kör alakú rizalit díszíti. Régen itt minden irányból bemélyített körök voltak, amelyek megtörték a barokk kori párnázott hagymasisak tetőindítását.

A templom az eredeti hagymasisakkal

A templom a mai gúlisíksakkal

Az építést Tuba Lajos kezdte, mivel azonban be kellett vonulnia katonának, Komáromi Kálmán építőmester fejezte be. 1914. május 17-én a templom berendezésének (új szószekekre és új padokra) fedezésére rendkívüli egyházi adót vetettek ki. Készítésükre Német Márton és fia komáromi asztalos, Fekete János és Tárnok János nyújtott be pályázatot. A presbitérium Fekete János ajánlatát fogadta el. 1914. szeptember 27-én a teljes költségvetési szükséglet 40.093 korona volt, amelybe az építkezés mellett a templom berendezése is benne foglaltatott, az alábbiak szerint: Tuba Lajos építőmester a templom és torony feljavításánál teljesesített munkájának díja; új toronycsillag készítése és aranyozása; 3 db, kötőgerenda a templomtetőre; karsarok hátuljának bedeszakázása; 4 db lépcső a torony ablakokhoz; fuvarköltségek, két új harang készítése és egy régebbi átalakítása; Rieger Ottóval kötött szerződés szerint 10 változatú orgonára; Téglás Pálnak 2 karzat készítésére; Ivanics Gyulának villámhárítóra. A felújított templom felavatása 1914. szeptember 13-án történt. A templomot Németh István püspök avatta fel és nyitotta meg az ajtaját. Bent az Úrasztalánál ifj. Czike Lajos bönyi lelkész, egyházmegyei főjegyző elmondta a harangokra vonatkozó felavató beszédet, megemléftelegnagyobb harangon lévő írást:

„Az élőket hívogatom, a holtakat elsírom.” Ezt követően elmondta az orgona felavatására vonatkozó beszédet is, amely után Sulacsik Lajos komáromi kántor megszólaltatta az orgonát. Az ünnepélyen jelen volt Szabó György egyházmegyei gondnok, Ágoston József községi főjegyző, az izraelita hitközség képviselőjében a községi orvos és többen a római katolikus egyház részéről.

*A templom
északi főbejárata*

Az 1944-es frontátvonuláskor a templom közelében akna esett le, amely megrongálta a templom oldalát és a torony bádogos munkáit. A torony festését, bádogos részek kijavítását 1952 nyarán Csikós Zsigmond kocsi bádogos kijavította 8000 Ft-ért. 1954 nyarán sor került az épület külső tatarozására is. A költségeket egyrészt közadakozásból, másrészt hitelből fedezték. A teljes külső vakolat leverése után dörzsöléses vakolatot kapott, a munkát Beck Boldizsár tatabányai építész vállalta, a kivitelezést Barok András szőnyi kőműves végezte. A templom külső megújulása utáni ünnepélyes hálaadó istentisztelet 1954. november 7-én volt. A felszentelést Győry Elemér ft. püspök végezte, jelen volt még és dr. Mezey Gy. Loránd esperes, valamint Győry Károly püspöki titkár. A presbitérium 30 személyre szóló ebédet adott a parókia egyik szobájában. A munka 30.000 Ft-ba került, a gyülekezet 15.000 Ft kölcsönt vett fel, amit 5000 Ft-os részletekben 3 év alatt visszafizetett.¹⁸³

A templom 1958. november 30-án, Advent első vasárnapján bordó szőnyeget kapott. A szőnyeget 70 egyháztag 3200 Ft adakozásából vásárolták meg.¹⁸⁴

1960-ban a templombelső és a parókia külső tatarozását végezték. A belső tatarozásra Völgyi Bélát kérték fel, míg a külső tatarozást társadalmi munkában végezték.

1966. augusztus 21-én a presbitérium úgy döntött, hogy a templom építésének 180. évfordulóját, 1967-ben a templom tatarozásával ünnepli meg. Az ehhez szükséges forrásokat gyülekezeti adományokból próbálják előteremteni. 1967. március 31-én a templom külső tatarozására Fenyvesi Béla tatabányai lakost bízzák meg, aki 24.000 forintért hajlandó elvégezni a toronysüveg festé-

¹⁸³ Templomrenoválás 1952-1954. A szőnyi református egyház története. 20-21. In: Varjú 1842

¹⁸⁴ A szőnyi református egyház története. 25. In: Varjú 1842

sét, a hibás vakolatrészek kijavítását, a villámhárító megjavítását és a bádogcsatornák befestését.

1973-ban ventilátoros olajkályhát szereltek be a templomba.

Az 1975. június 29-i gyűlésen a templomtető javítása aktuálissá vált. Oláh Imre építésmérnök, egyházkerületi tanácsbíró javasolja, hogy a templom palazatának nyugati oldalát teljesen le kell szedni és új palával helyettesíteni, a többi rész javítható. A munkát Kőrösi József tatai tetőfedő kapta meg.

1976. augusztus 29-én a templomtorony bádogozásának javítását, festését és a templom esőcsatornáinak javítását és festését Mann Gábor mesternek adja a presbitérium.

1978. július 16-án elnök jelenti a presbitériumnak, hogy a gyülekezet tagjai templomtatarozásra 98.000 forintot adományoztak. A tatarozás elvégzését Kirschner István kecskédi képezített kőműves mester 95.859 forintért vállalja. A végső munkadíj és anyagköltség végül 138.000 forint lett.

Szőny nagyközség közigazgatásilag Komáromhoz csatolását követően a közgyűlés 1978-ban kimondta, hogy „Komárom-Szőnyi Református Egyházközség” nevet használja. A komáromi egyházközségnek és komárom-szőnyi egyházközségnek külön lelkipásztora, külön presbitériuma és külön gazdálkodása marad, a határvonal a régi: a Komárom-Székesfehérvári vasútvonaltól keletre eső terület a Komárom-Szőnyi egyházközséghez tartozik.

1985. augusztus 4-én lelkész örömmel közli a presbitériummal, hogy Csaplár József presbiter a templom keleti bejáratának előterében az ajtó fölé egy művészi faragású fatáblát készített, amelynek felirata „*Jézushoz jöjjetek, megfáradtak.*”²¹⁸⁵

Kováts Zoltán tiszteletes idején 1993-ban új tetőt kapott és a torony vörösréz bádogot, ezt követően megtörtént a harangok villamosítása és az orgona felújítása és 1995-ben a templom belső renoválása. Egy holland gyülekezet jóvoltából új padok kerültek a templomba, az udvara pedig térkövet kapott és parkosították.

A torony renoválása 1993-ban és a templom belső tatarozása 1995-ben

¹⁸⁵ Presbiteri ülések jegyzőkönyvei az Egyházi Irattárban

A harangok

A templomnak eredetileg három harangja volt. Egyet még 1772-ben vásároltak, ez 2 mázsá súlyú volt, 1800-ban pedig az 5 mázsás harangot, azt az I. világháborúban beolvasztották, az 50 fontosat pedig eladták a Szendi Református Egyháznak.¹⁸⁶ Az 1925. október 4-i presbiteri ülésen a Walser céget bízták meg új harangok készítésével. A legnagyobb 707 kg, a középsőé 445, a kicsié 211 kg súlyú lett. Kiderült, hogy a középső és a kisharang feje a harang testhez képest túl kicsi lett, így a Walser cég vállalja az átjavítási költségeket, az egyház pedig a szállítást. A harangok felszentelését végül 1926. november 28-án Váradi Lajos lelkipásztor végezte.

Őszönyi harangszentelés. 1926. 11. hó 28.

A képen többek között szerepelnek: Váradi Lajos lelkipásztor (középen), Czuczor Ferencné (balról az első), Fekete Eszter (Dobi Imréné), Kovács Béla tanító (fa mellett kalapban), Móricz Lajos (kalapban a jobb oldali harang mellett), Simon Juliska (Fülöp Károlyné), Süvegh János, Szabó Lajos (bal oldalal elől, nagy bajuszos), Szücs László Mihály, Tarczy Attila

Az eseményről a Dunántúli Protestáns Lap emlékezett meg: „Febr. 27-én vittük haza a három új harangot, melyek közül a nagyobb 707, a középső 445 s a kisebb 212 kg súlyú. Szépen feldíszített két kocsit hozta négy ló által vonva, magyar-ruhás leányok, 25 tagú lovasbandérium kísérte, s vagy 30 kocsit ünneplő közönséggel megrakva ment el érte a komáromi állomásra. A falu határáig eléje mentünk s itt a gondnokok mondtak Isten hozottat s a gyülekezet énekelt s az elrabolt Komárom napfénybe öltözve képezte a háttérét a szőnyi ref. hívek örömmünnepének, ahova nem egy szomorú, de reménykedő tekintet nézett át, midőn a háború okozta hiány pótlásaként mi is magunk előtt láttuk a 125 millió költséggel megszerzett harangjainkat. Ezután a templom elé kísértük s itt a lelkes szólt az egybegyűlt hívekhez s a három harangot elnevezte a Hit, Remény, Szeretet harangjainak, szavaltatok, köz- és kántusének egészítette ki az ünnepélyt, ahol buzgó imával borultunk le a kegyelmes Isten előtt, ki nekünk ez örömet szerzett. Az új harangokat a régi kis harang hangja fogadta. — Ünnepély után elhelyeztük a templom előtt felállított s szintén most szerzett vasállványra s így elkészülve vártuk a másnapi felavatási ünnepet. Másnap reggel a bandérium által kísért négy kocsival mentek a gondnok és presbiterok főt. dr. Antal Géza püspök úrért Komáromba s szép menetben kísérték községünkbe.

¹⁸⁶ Bejegyzés az Aranykönyben

A templom előtt felállított diadalkapunál a már előbb megérkezett Lőke Károly esperes úr az egyházmegye, a lelkész a gyülekezet nevében köszöntötte Püspök urat s magyar-ruhás leányka nyújtott át élő virágból csokrot, üdvözlő szavak kíséretében. A 9 órai vonattal megérkezett főt. Czeglédy Sándor főjegyző úr is, aki elé szintén kiment a közben megérkezett bandérium.

Fél 10 órakor kezdődött az istenítisztelet, a régi harang hívó szavára fehér ruhás leányok s iskolások sorfala között vonult Püspök úr kíséretével s a presbiterekkel a templomba, ahol a felavató imát Püspök úr, ezután szólaltak meg az új harangok, az egyházi beszédet főjegyző úr s az utóimát esperes úr mondta. Hatalmas erővel irányították az ünneplők tekintetét a kegyelmes Isten felé. A harangszerzés történetét helyi lelkész mondta el. Közének, kántus és szóló-ének foglalták keretbe a felavatási istenítiszteletet, melynek végéztével a Himnusz hangjai foglalták össze az alázatos hívek érzéseit.

Délben a lelkészlakon 45 személyre ebéd volt. Ennek végéztével 3 órakor Lőke Károly esperes úr tartott a háborúban elesett testvéreink emlékére gyászistenítiszteletet, akiknek az emlékére öntöttük a középső harangot s a délelőtti istenítisztelet után 14 percig harangoztak a háborúban elesett halottainkra. Majd Czeglédy főjegyző úr tartott ébresztő beszédet, Tarczy Lajosné szólóéneke a kántus szereplése és szavalatok egészítették ki a délutáni ünnepélyünket is. Az Isten különösen megnyilvánult kegyelme gyönyörű időt adott két napi ünnepségünkhöz, felemelő volt a méltóságosan komoly felvonulás s az egész ünnepély lefolyása örömmel töltötte el a szemlélőket.¹⁸⁷

A toronyban jelenleg csak két harang „lakik”, a harmadikat a második világháborúban elvitték és beöntötték, ez volt a legnehezebb, mintegy 700 kg súlyú. A torony északi ablakait kivették és ezen át dobták le a harangot, ami félig a földbe fúródott.¹⁸⁸

A torony keleti részében van a 70 cm alsó átmérőjű és 56 cm magas harang a következő felirattal: KÉSZÍTETTÉK A SZÓNYI REFORMÁTUS EGYHÁZ HÍVEI EZEN 211,5 KG SÚLYÚ HARANGOT, ÖNTÖTTE WALSER FERENCZ BUDAPEST.

A harang másik oldalán egy kitárt szárnyú fönixmadarat ábrázoló domborítás, alatta:

AZ EMBEREKHEZ JÓAKARAT LUK.II.14.

A torony nyugati felén helyezkedik el a 93 cm alsó átmérőjű és 69 cm magas harang a következő szöveggel: AZ 1914-18-İK VILÁGHÁBORÚBAN ELHALTAK EMLÉKÉRE KÉSZÍTETTÉK A SZÓNYI REFORMÁTUS EGYHÁZ HÍVEI KÖZADAKOZÁSBÓL AZ ÚRNAK 1926-İK ESZTENDEJÉBEN EZEN 445 KG SÚLYÚ HARANGOT ÖNTÖTTE WALSER FERENCZ BUDAPEST.

A harang másik oldalán a domború szentkoronás kiscímer, a pajzs alulról két oldalt leveles ággal díszítve, alatta: A FÖLDÖN BÉKESSÉG.

¹⁸⁷ Dunántúli Protestáns Lap. Pápa, 1926. március 7. (37. évf. 10. sz.) 47. Gyűjtötte: Turi Zsolt

¹⁸⁸ Templomrenoválás 1952-1954.

A keleti harang

A nyugati harang

Lelkészlakás-Parókia

Az áttelepülés után épült paplak sásfallal, nádtetővel készült. Külön állt a lakás és a lelkészi hivatal épülete. 1772-ben az árvíz használhatatlanná tette az építményt és még abban az évben elkezdték egy új lakás és vele egybeépített hivatal felépítését, ezek 1774-re készültek el. Ez az épület is hamar tönkrement és 1805-ben a még ma is álló földszintes, L-alakú parókiát emelték helyette téglából. A szépen felújított impozáns parókia déli elrendezésű tornáca mára már igazi ritkaságnak számít Szőnyben. 1965-ben a lelkészlakás tatarozását Villám József kőműves vállalta 4800 forintért.

A parókia az 1990-es években

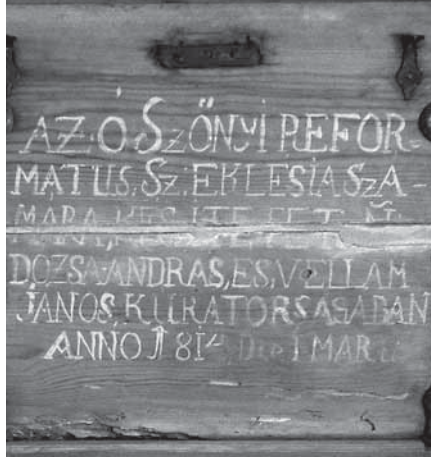
Lelkészi hivatal

A parókia délkeleti oldalához csatlakozó hivatali épület később épült, itt őrzik az egyházközség iratait és emlékeit. Ezt a funkciót korábban az utcáfronton álló káplánház töltötte be. 1965-ben felmerült a lebontása, de végül a presbitérium úgy döntött, hogy inkább elvégzi a legszükségesebb javításokat rajta. 1984-ben a Komárom városi Tanács VB hatósági osztálya elrendelte a lelkészi iroda lebontását, többször fellebbezés után a házat végül 1985-ben lebontották. 1986. május 11-én elhatározták, hogy a lebontott lelkészi iroda (v. káplánház) helyett, melynek alapterülete 56 m² volt építsenek egy lelkészi irodát. Rendelkezésre áll 100.000 forint, 3000 nagyméretű blokktegla, 2 nagy méterű ablak és 1 ajtó. A terv elkészítésére Várhidi Ilona építész-mérnököt kérték fel.

A parókia és az egykori káplánház, rajta a K(eresztyén) I(fjúsági) E(gylet) felirattal

Az első anyakönyvet 1705-ben kezdték írni, az első bejegyzés: „Cathrin Boros Jan 5.” (Boros Katalin születése január 5-én). Néhány hónap múlva a bejegyzés abbamarad és a legközelebbi 1708. április 18-i keltezésű. A halottak bejegyzését 1714-től végezték, de csak néhány évig folytatták, majd 1720-tól 1766-ig nincsenek beírások, de attól kezdve már folyamatos a bejegyzés. Féltyve őrizték az oltalomleveleket amelyeket a törökök kivonulása után a katonák zaklatásainak elhárítására adtak ki. A legelsőt 1684. június 11-én keltezték, a legutolsót Rákóczi Ferenc nevében 1704. június 19-én állították ki. Az irattár régi anyagát, köztük az oltalomleveleket is 1993-ban beszállították a Pápai Református Gyűjteménybe. Szónyben elsősorban az anyakönyvek, a jegyzőkönyvek és az Aranykönyv maradt. Kezdetben az irattárban elhelyezett anyagokat külön ún. Egyházládában tárolták. Felirata: AZ ÓSZÓNYI REFOR/MÁTUS SZ. EKLESIA SZÁ/MÁRA KÉSZÍTETET NS/ DÓZSA ANDRÁS ÉS VILLÁM/ JÁNOS KÚRÁTORSA GÁBAN/ ANNO 1814 DIE 1 MARTI

Az irattartó láda

A református iskola

Az anyakönyvekben már 1710, 1712-ben és 1720-ban is vannak feljegyzések a református tanítókról, rektorokról. Hogy az első iskola mikor épült, nem tudjuk, de 1773-ban már kőépületben tanulnak a gyerekek, amelyet később bővítettek. Ez az épület 1879-ig állt, amikor Rózsa Pál komáromi építőmesterrel 2360 forintért 2 tantermes iskolát építettek tanítói lakással, ez a mai gyülekezeti terem.

Egy másik iskolaépület, az ún. kisiskola 1911-ben épült fel a templomtól nyugatra, ebben volt a 3. tanterem és tanítói lakás. Az egyház tulajdonában lévő épület jelenleg családi ház.

*A volt református iskola,
ma gyülekezeti terem*

Az egykori kisiskola a Kossuth utca 43-ban

Az iskolák tanítási rendjét 1815-ben átrendezték, I-IV. osztályú nemzeti és I-II. osztályú deák (latin) iskolává. Jó híre lehetett, mert más községek prédikátorainak a fiai is megtalálhatók a névsorban. A közoktatás újrászervezése után

1878-ban úgy döntött a szőnyi presbitérium, hogy az iskola felekezeti jellegét is megtartja. A második világháború után a felekezeti iskolák államosításával az egyházköziség iskolái állami kezelésbe kerültek.

1831-ben 60 fiú és 51 lány járt iskolába. 1909-ben 188.

A református iskolába járt **Dobi István** (Szőny, 1898 – Budapest, 1968) államminiszter, földművelésügyi miniszter, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, aki végül a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának az elnöke lett. Halála után utcát neveztek el róla Szőnyben (a mai Fok utca), ahol egykori lakóházában emlékkiállítás működött. A Hősök terén 1970-ben avatták fel emlékművét, Tar László alkotását. Szülőháza és az emlékmű azóta elbontásra került. Szegényparaszti református családból származott, szülei Dobi István és Csinger Julianna voltak. Életrajzi könyvében megemlékezik az iskolai éveiről is:

„Annak idején nálunk két tanteremben oszlott meg a hat elemi osztály tanuló-serege. Egyik tanítóhoz tartozott az első három osztály, a másikhoz a következő három. A létszám negyven és hatvan között váltakozott, és nem volt gyerekjáték a tanítók élete. Az alsóbb osztályok tanítója rengeteg fűzfavesszőt rojtzott el a gyerekhadon, de valahogyan mindig pótolták a vesszőket, és hogy szétmentek, összetörték, abból semmi öröme sem lehetett az ember gyerekének. A másik tanító nem használta ezt a fegyvert, és arra gondoltunk, talán emez is lemondhatott volna róla. Mohácsi rektorunk idős ember volt és nagyon emberséges. Életében sokat tapasztalt. Mesélt a történelemeről, a földrajzról, a munkáról, az erkölcsről, az emberi tulajdonságokról, a tanulás és a tudás értelméről, a jó bizonyítvány jelentőségéről, és minden magyarázatát az életből merített példák seregével világította meg. Évtizedek múltak el azután, és különböző helyzetekben, az élet gondjai és nehézségei között, amikor néha úgy éreztem, hogy össze kell roppannom a megpróbáltatások terhe alatt, érdekes módon újra meg újra felbukkantak az emlékezetemben a kedves öreg rektor példái, és számtalanszor kíségtettek a gondban. Bizonyos, hogy más tanítványai is így voltak ezzel, s ha most erről beszélek, a hálának és a köszönetnek a gondolatával teszem. Alighanem igen boldog érzés lehet jó tanítónak lenni, és mi mással lehet hálás az ember, mint emlékezettel és tisztelettel, amit tanítója iránt érez. Nálunk úgy volt az akkor – s ez hagyomány volt –, hogy az osztályban az első helyen a papnak, a tanítónak és az orvosnak a gyerekei ültek, persze akkor, ha volt nekik gyerekeik. Utánuk a zsidó gyerekek következtek, ha jómódiúak voltak a szüleik, majd a nagygazdák és a kisebbek gyerekei ültek, mindenkor a vagyoni állapot szerinti sorrendben. Én elég hátra kerültem az osztályban, de még mögöttem is ültek gyerekek, mert szegény emberek nem kis számmal éltek a faluban, és közöttük akadtak olyanok, akiknek még a mi szegénységünk is biztonságos jómódnak látszott, ha így akarták megítélni az életet. A keresztsorokban, melyeket számárpadoknak neveztek, általában a cselédemberek gyerekei ültek,

és azok, akiket időről időre büntetésből odaraktak. A cselédek gyerekeit bűn nélkül is büntette a számárpad, pedig a pusztafi fiúk és lányok között igen jó eszű gyerekek voltak, és erre a furcsa, eleve elrendeltetett számárpadi minősítésre jól rápirított, amikor az első sorokban ülő gyerekek em boldogultak a nekik feladott kérdésekkel, s helyettük a Turiak, a Villámok és Pénzesek adták meg a helyes feleletet. Tanítóink a vagyoni rangsor, az ültetés szerint szólították a gyerekeket. Keresztnevükön, Jánoskának, Ferenckének, Józsefkének a jómóduiakat. Itt a Fekete-gyerek is Józsefke volt. Bizonyos határon túl aztán leginkább a vezetéknevet mondták. Nem tudom, hogyan történt, de engem Istvánkának szólított a rektor úr, amire én féltéken megjegyeztem, hogy nincsen nekünk földünk. Belemarkolt a sörényembe, de éreztem, hogy barátságból teszi, mert jóságosan mosolygott hozzám; - Nem baj az Istvánka. Mikor otthon elmondtam, édesapám azt mondta, amit vártam, hogy mondani fog: - Nem baj, az öregistent! Neki nem baj, de nekünk igen! Mond meg neki, hogy én üzenem.... Persze nem adtam át az üzenetet és bántódtam, hogy miért is szóltam otthon. Mohácsi rektor úrtól sajnálkozva vettem búcsút, a hatodik osztályból az év végén kimaradva. Ő azután többször figyelmeztetett, hogy menjek ismétlőiskolába Csak a módosabbak látogatták az ismétlőiskolát, amit szerda délután és vasárnaponként tartottak.²¹⁸⁹

1929-ben a távolabb lakó iskolások ingyen ebéddel való ellátását az iskolában bevezették. 1936. november 8-i gyűlésen az Újtelepen lakó egyháztagok egy kérvényt adtak be, melyben kéri, hogy az egyház vezetősége vezesse be az „egyhuzambani” tanítást. Az elnökség elfogadja ezt a javaslatot, úgy hogy csak a téli hónapokban vezessék be.

Márki Györgyné Tárnok Eszter (Szöny, 1939) Szönyben járt református elemi, majd általános iskolába. 1953. május 14-én konfirmált a szónyi református templomban Nagy Lajos lelkipásztornál. 1956 novemberében a Szónyi Tanácsházán hivatalsegédként kezdett dolgozni, majd egy év múlva a szónyi kórház gyermekosztályán segédápolóként helyezkedett el. 1958-ban kötött házasságot Márki Györggyel, két gyermekük született, György és Eszter. 1960-ban a Komáromi Kőolajipari Vállalathoz került, kőolaj feldolgozóinak tanult.

1966-ban a komáromi gimnáziumban érettségizett, majd pénzügyi szakközépiskolába járt Tatabányára. Közben munkahelyén pénzügyi előadó lett. 1984-től a győri ÉPFU almásfüzitői kirendeltségén menettirányító volt, 1992-ben került nyugállományba. Nyugdíjazása után megvalósította régi elhatározását, tudatosan gyűjtötte a köz javára Szöny régi írásos emlékeit, tárgyait, munkaeszközeit. Alapító tagja a Szónyi Kulturális Egyesületnek, Nyugdíjas Klubnak, Duna Népdalkörnek. Több kiállítása volt, többek között szónyi emberekről, kézművesekről, múltidéző régi házokról, az 50-es évek gyermekjátékairól. Ön-

¹⁸⁹ Dobi István: Vallomás és történelem. Kossuth Könyvkiadó 1962, 27-29.

zetlenül már sokadik alkalommal segíti helytörténeti gyűjtőmunkájával a Komáromi Klapka György Múzeumot. Munkáját 2013-ban Polgármesteri díjjal ismerték el. A református iskolával kapcsolatos emlékeiről Turi Zsolt beszélgetett vele: „A háború élményei még éltek bennem, mikor 1946-ban elkezdtem a református elemi iskola első osztályát. Visszahúzódo, érzékeny természetű voltam. Ráadásul bal kézzel kezdtem el írni, ami még jobban hátráltatott a beilleszkedésben! Abban az időben tiltották, ha valaki balkezes volt! Így egyik rossz emlékem, hogy egy alkalommal írás órán balkézzel kezdtem írni, és a tanító néni (Kovács Béláné, Adél néni) rám szólt, hogy vegyem át a tollat a jobb kezembe és persze a tintatartót fellöktem véletlenül. A tinta rám folyt és a füzetemre, valamint a mellettem ülő Györffy Lajoséra. A büntetés persze nem maradt el, „körmöst” és „tenyerest” is kaptam! Ki kellett nyújtatunk a tenyerünket és a nádpálcával belecsapott Adél néni. A „körmös-nél” egymás mellé tettük ujjaink hegyét jó szorosan és annak a tetejére ütött a tanító. Sőt, aki elkapta a kezét az kétszer is kapott! Úgy, mint én! Édesanyám mesélte, hogy az ő idejében (1896-ben született) a fiúkat elfenekelték. Még a lányokat is, akiknek nem volt kész a leckéje! A lányoknak is fel kellett feküdni a padra, aztán két fiú kifésztette a ruhájukat és ők is megkapták a büntetést csípős pálcával! Persze édesanyám felnőtt korban már szép emlékekkel gondolt vissza tisztelettel és szeretettel tanítóira, pl. Mohácsy Jánosra. Az első osztályt abban az iskolában kezdtem, ahol Kovács Béla tanító és családja élt. Az egy L alakú gangos-oszlopos ház volt, még napjainkban is megvan az épület, lakások vannak benne a parókiával szemben, az utca túloldalán. A második, harmadik és negyedik osztályt pedig abban, ahol most a gyülekezeti terem is van. A tanítás előtt sorakoztunk és mindennap a templomba mentünk már fél nyolc körül imádkozni és énekelni. Én kettő tanteremre emlékszem. Mindegyik teremben kályha volt, talán barna színű. Valamivel körbe volt kerítve, hogy neki ne essenek a gyerekek. Az évvégén tartott vizsgák a templomban történtek. Az Úr asztalát körbe álltuk és feleltünk, ha szólított a tanító úr vagy a tanító néni. Emlékeim közé tartozik első, vagy második koromból, hogy tőlem azt kérdezte Adél néni, hogy nappal is fent vannak-e csillagok? Mire én azt feleltem, nincsenek, mert alszanak! Mosoly és derű hallatán mindjárt tudtam, hogy nem jól válaszoltam. Énekelni és olvasni nagyon szerettem, énekből néha dicséretet is kaptam. Az érdemjegyek beírása az elemi népiskolai értesítő könyvecskébe nem számokkal, hanem betűkkel történt. A következő fokozatok voltak:

Az erkölcsi magaviseletnél: dicséretes, jó, tűrhető.

A szorgalomnál: dicséretes, változó, hanyag.

Az előmenetelnél: kitűnő, jeles, jó, elégséges, elégtelen.

Az értékelés röviden kétszer, karácsonykor és húsvétkor történt, bővebben, részletesen pedig évvégén.

Első és második osztályban a következő tantárgyaim voltak: Magaviselet, szorgalom. Előmenetel: Hit- és erkölcsstan, Beszéd- és értelemgyakorlatok, Magyar nyelv: olvasás és írás, Számtan, Rajzolás, Éneklés, Testgyakorlás.

Harmadik és negyedik osztályban már kibővült a következőkkel: Helyesírás, Fogalmazás, Földrajz, Kézimunka és Kézügyesség.

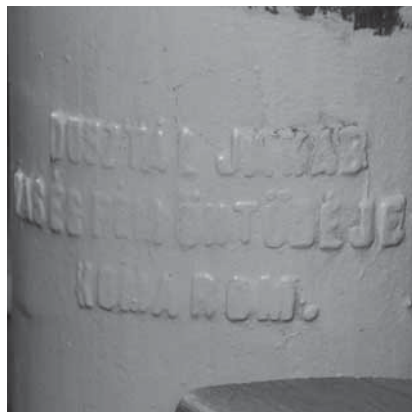
Volt egy idős bácsi, sajnos a nevét nem tudom, pedellus féle (a pedellus többek között fűtött, takarított is), aki csengetni szokott, ha véget ért a szünet. Ezután sorakozó volt és szépen kettésével csendben kellett bemenni az osztályba. A vasárnapi iskolába minden vasárnap elmentünk. Szeretettel gondolok Suhai Lidike néniire, Villám Mariska néniire, mindkettőjüket nagyon szerettem, megmaradt velük a kapcsolatom egészen életük végéig. Felnőtt koromban is eljártam Villám Mariska nénihez, ha úgy éreztem, az életem nehéz, és hiányzika lelki vigasztalás, amit a közös imádságban megkaptam tőle.”

Templomi berendezések

A templom két karzatát az 1914. évi átépítéskor emelték. A karzat alzata vasbeton, ezt fémoszlopok tartják, amelyeket - a feliratuk tanúsága szerint - korszak neves észak-komáromi iparos, Dosztál Jakab készített vas-és fémöntödéjében. A karzaton feltehetően még az eredeti padok állnak, ezeket barokkos díszű faragott padvégeikről könnyű megismerni. Az 1914. évi felújításkor új padosorokat helyeztek el a templomtérbe, Fekete János szőnyi asztalos munkáit. Ezeket az 1995. évi belső felújítás során Hollandiából kapott padosorokkal cserélték ki.

*Régi padok a templomtérben, 1984. április 15-én, Turi Zsolt konfirmációján
Második padosorban: Gyimesi Jánosné, Dózsa Gyuláné, Papp Béláné, Dobi Bálintné, negyedik padosorban Turi Miklósné, Turi Gyözőné*

„Dosztál Jakab Vas- és Fémöntödéje Komárom” felirat a fémoszlopon

Padok

A szószék, előtte a Mózeszék, mellette a keresztelőmedence, előtérben az Úrasztala

A hangvető

Szószék

Az aranyozással díszített szószék a nyugati falon található, nyolcszögletű alsó mellvédrésze a falhoz támaszkodik és egy oldaltámlás ferde lépcső vezet fel rá. A mellvédet deszkabetétek tagolják, alját egy lecsüngő, csepp formájú gömb díszíti. A szószék része még a falra helyezett félköríves záródású háttértámla, valamint a díszes nyolcszögű hangvető. Az oldalsó keresztlécekről egyszerű függönyszerű utánzó lambrequim lóg le alul fából esztergált bojtutánzzal, kis aranyozott gömböcskékkel színesítve. A domború tetőkupolán egy aranyozott vázát helyeztek el.

Mózeszék

1914-ben készült 3 személy részére. 1981-ben Csaplár József presbiter szépen faragott diófa-táblát ajándékozott hozzá, közepén kehely, két oldalt szőlőfürt és búzakalász ábrázolással, felirata: VEGYÉTEK/EGYÉTEK/EZ AZ ÉN VÉREM, valamint: IGYATOK EBBŐL/MINDNYÁJAN MERT/EZ AZ ÉN VÉREM

Orgona

A templomhajó két végében 1914-ben karzatot, ún. kórustalakítottak ki. A déli kóruson helyezték el az egymanuális kialakítású orgonát, amelyet a Rieger cég¹⁹⁰ készített 1914-ben.

¹⁹⁰ A Franz Rieger orgonaépítő mester 1844-ben alapította Csehországban Orgonagyárát. 1872-ben fiai vették át a céget, amelynek orgonái az 1878. évi párizsi világkiállításon váltak világhírűvé. A Rieger Testvérek 1892-ben Budapesten leányvállalatot alapítottak.

Úrasztala

1851-ben készült. Vörös márványból készült felső lapja és talprésze nyolcszögletes, a tartórésze négyszögletes, három oldala vörös márvány, amelyet a negyedik oldalán egy faajtó zár le. Régen ebben őrizték a szentedényeket. Az asztal felső lapjába egy babérkoszorú formát faragtak aranyozott festéssel. A fedél peremébe „SZÓCS MIHÁL/ KOVÁCS ANNA/ ÉS MIHÁL FIUK/ VEJÜK NAGY JÁNOS/ SZÓCS JULIANNA/ HITVESEIKKEL/ CSI-NÁLTATTÁK/ ISTEN DICSŐSÉGÉRE/ 1851-IK ÉVBEN/” szöveg van bevésve.

Keresztelő medence

1898-ban készült. Maga a keresztelőmedence vörösmárványból, a teteje vörösrézből készült. Felirata: A szőnyi evangélikus református egyház nőközössége 1897 - Isten Dicsőségére

Úrasztala

Keresztelő medence

Klenódiумok

Keresztelő kancsó

Szép formájú 19. századi kancsó, vésett felirata indadíszes keretben:

HUSZÁR JÓZSEFNÉ AJÁNDÉKA AZ Ó-SZŐNYI HELV. HITVALLÁSÚ EGYHÁZ SZÁMÁRA 1872-IK ÉVBEN

Keresztelő kancsó

Kenyérsztó tányér

Kenyérsztó tányér

Alján vésett felirattal: A SZÖNYI RF SZENT EKKLESIANAKISTENDITSŐSSÉGÉRETSINÁLTATOTT F(ÜREDI), G(ERGELY). PREDIKÁTORSA GÁNAK 1744 ESZTENDŐBEN

Keresztelő kancsó
a 18. századból¹³⁵

19. századi boroskanna

19. századi boroskanna

Oldalán a felirat

„NEMES SZÖNYI
REF SZENTECLESIAE
1774.

Az alsó perem-
részbe pedig T. T.
SZABÓ JÁNOS ÚR
PREDIKATORSÁ-
GÁBAN feliratot vé-
sették be. A talpán lát-
ható szárnyas angyalka
fejek színesítik a művet.
A kanna az új templom
számára készült.¹³⁶

Úrvacsorai kehely

Aranyozott ezüst, hat karéjos talpon áll, liliomos és stilizált kagylódíszes motívummal vésett. Készítője Szentjóni György, akinek mesterjegye: SG volt.¹⁹³

Alsó részén felirat: „Generesus DNS MICH: KAPOSZTA/ FIERI FECIT AD/ MAIOR: DEI GLOR/ IN USUM ECC: h: C/SZÖNYIENSI 1670

Úrvacsorai kehely

Aranyozott ezüst, kerek talpú, tölcseres pohárla-
kú. Trébelt és poncolt gránátalmás díszítésű motívu-
mok rajta.

¹³⁵ Pápai Református Gyűjtemény. Ltsz.: Sz. 87.6.24

¹³⁶ Pápai Református Gyűjtemény. Ltsz.: Sz.96.3.182.

¹⁹³ Kecskés László: Komáromi mesterségek. 1978 Madách, 136-156.

Úrasztali terítők

Énekszám kirakótábla

Úrasztali terítők

Az úrasztalát színes terítőkkal borítják le, amelyekből az eklézsiának szép gyűjteménye van. Egyes darabjait még a 18. században készítették és adományozták a felekezet tagjai (pl. az egyiket Szarka János 1777-ben), jelenleg a Pápai Református Gyűjteményben található.

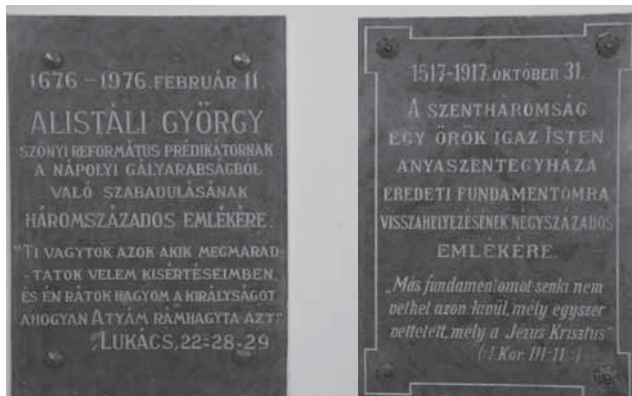
Énekszám kirakótábla

Mindkét karzaton egy-egy áll belőle.

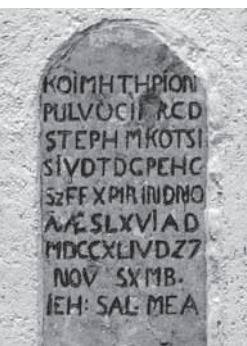
Az egyháznál található egy harmadik, amely 1898-ban készült.

Emléktáblák

A szószerk mellett található Alistáli György gályarabságának 300. évfordulójára készített vörösmárvány tábla és a reformáció 400 éves jubileumára, a Dunántúlon egységesen készített emléktábla.

Sírkövek

*Kotsi Major István Három lelkész sírköve a templomkertben
Isván
sírtáblája*

A templom külső délkeleti falában látható Kotsi Major István református lelkész sírtáblája, aki a latin nyelvű sírfelirat alapján 1744. november 27-én hunyt el. A régi temetőből hozták át, amikor azt a vasútépítés közben a 19. században felszámolták.

A templomkertben pedig három szőnyi lelkész sírköve került felállításra a 2000-es évek elején:

1. Szabó János, 37 évig volt szőnyi prédikátor, a tatai V. tractusban 18 évig senior volt, életének 79. évében 1808. június 26-án „kimúlt”;
2. Tétsi József 1800-1827-ig szőnyi lelkész volt, életének 55. évében, 1827. október 18-án halt meg. A Pápai Társaság Assessorában Perceptor volt. Szabó Klárát özvegyen és 4 gyereket árván hagyott;
3. Baráth Mihály 1831. október 1-jén 48 évesen, prédikátorságának 23. évében halt meg. A tatai egyházmegye assessora¹⁹⁴ volt.

A református temető

Szőny első református és katolikus temetője az Alsó utcán egymás mellett helyezkedett el. 1778-ban mindkettőt használaton kívül helyezték. Az új református temetőbe 1778. május 9-én elsőként Kecskeméti Gergelyné 17 éves lányát temették. Jelenleg a legrégebbi sírkő 1779-ből származik, a templomépítő Szabó János esperes kisfiáé, felirata a következő: ITT NYUGSZIK/SZABÓ JÓZSEF/ÉLT IX HÓNAPOKAT/ATTYA/Pr. t. SZABÓ JÁNOS/ANNYA/VIRÁG JUDITH/1779

¹⁹⁴ Az assessor az egyházi életben az egyedül eljáró bírót segítő két személy. Szerepük a tanácsadás, ítélethozatalkor nem szavazhatnak. In: <http://lexikon.katolikus.hu/%C3%9C/%C3%BCln%C3%B6k.html> (Letöltés: 2017. 03.18.)

Amikor 1884-ben a Budapest felé vezető vasút töltését építették, a régi temető egy részét kiásták, mert a töltéshez onnan emelték ki a földet. A megbolygatott területen kívül a többi eltemetett helyben maradt. Az új temetőt 1826. december 11-én a mai nagyságára bővítették. Elsőként Ns. Dózsa István és Ns. Dózsa Erzsébet leányát, Lídiát temették ide. 1959. szeptember 20-án vették ünnepélyes használatba a temető kerítését, amelyet 55.000 Ft-ért építettek.¹⁹⁵

Az 1935. december 10-i presbiteri gyűlésen elhangzott, hogy megszüntetnék azt a szokást, miszerint a ravatalozóban egész éjjel villanykörtéket égetnek virrasztáskor. Tudniillik ezt pogány szokásnak tartják. 1938. február 27. Az O. R. J. O. temetkezési egyesületnek a községben már 170 tagja van. Az egyesület cirka 200 pengő biztosítási összeget fizetett ki.

A temetőben áll Alistáli György síremléke, amelyet a szőnyi gyülekezet 1959-ben állított a gályarabságból való szabadulása emlékére. 1989-ben Komáromi Városi Tanács Városgazdálkodási Osztálya felajánlott egy temetői hűtőgépet, melyet a temetőházba szállított. 1991-ben bevezették a vizet.

Az új ravatalozó, a régi lebontását követően 2002-ben épült. 2014-ben temetőrendezés során emlékparkot hoztak létre, a régi sírköveket a ravatalozó mellett állították fel.

A temető ma ismert legrégebbi sírköve

A ravatalozó építési táblája

A régi ravatalozó a temetőben

A 2002-ben épült új ravatalozó

¹⁹⁵ A szőnyi református egyház története. 25.

Az emlékpark a régi sírkövekkel

Gyülekezeti élet

*Készülődés
Úrvacsorához az
1950-es években:
Soós András
gondnok,
Borbély János
barangozó,
Nagy Lajos
lelképásztor,
Pintér Ferenc
gondnok*

*Úrvacsora
vétél, 2016.
augusztus 20.
Nagy Attila Ákos
tiszteletes, id. és ifj.
Borbély Gyula*

*A szőnyi
református gyülekezet
kirándulásakor
készült kép 1956-ból.*

*Balról jobbra:
Fekete Józsefné,
Dózsa Jánosné,
Szász Károlyné,
Végh Berta,
Villám Imréné,
Pintér Istvánné,
Dózsa Elekné,*

*Móricz Júlia, Horváth Jánosné, Dobi Zsigmondné, Fülöp Lászlóné (2 unokával),
Süvegh Józsefné, Holtai Józsefné*

*Vasárnapi iskolások
1946. november 24-én*

*A képen láthatók:
Bányoczki Irén,
Borbély Erzsébet
(Izsáki Ferencné),
Borbély Jolán, Boros
Gizella (Schmitné),
Csinger Sándor,
Dobi Elvira (Tímár
Zoltánné), Eccek
Margit (Pirityi
Károlyné), Györffy*

*Margit, Horváth László tanító és Horváth Lászlóné (Dobi Irén) (balról az első kettő),
Kecskeméti Irén, Kósa Eszter, Lehoczky Csaba, Mózes Aranka (Füles Józsefné), Sárjai
Berta, Soós Ilona (Tóth Józsefné), Subai Lúdia (Nagy Károlyné) (jobbról az első), Szelec
Margit (Tóthné), Turi Bálint (balról a negyedik gyermek), Vajda József, Villám Ferenc*

*Vasárnapi iskolások
1958-ban, Kóhalmi
Pálné és Nagy Károly
bitoktatókkal*

*Álló sorban vannak:
Czuczor József, Dobi
Lajos, Fekete Károly,
Kovács István, Móricz
László, Móricz Miklós,
Sárjai Lajos, Vízkeleti
László Ülő sorban
vannak: Csaplár*

*Angéla, Dobi Zsuzsanna, Mátyus Katalin, Nagy Ágnes, Nagy Pirocska, Nagy Sándor,
Pintér Erzsébet, Szűcs Mária, Varga Zsuzsanna*

*Vasárnapi iskolások
1963-ban,
Kóhalmi Pálné
hitoktatóval
A képen szereplő
gyerekek: Borbély Mária,
Borbély Márta,
Katona Ilona,
Katona Zsuzsa, Nagy
Ágnes, Nagy Márta,
Nagy Piroska, Nagy
Sándor, Papp Jutka,
Pokorny Éva, Végb
Jutka*

*Vasárnapi iskolások
1964. április 12-én
Nagy Károly
hitoktatóval
A képen szerepelnek: Ülő
sorban: Boros Géza,
Borbély Mária, Mátyus
Katalin, Nagy Mária,
Papp Judit, Varga Irén,
Nagy Piroska; Alló
sorban: Pintér
Zsuzsanna, Nagy Judit,
Dózsa Károly Baros
Péter, Baros Ildikó,
Szabó Marika, Dózsa
Kálmán, Nagy Sándor*

2015. szeptember 26.

*A Felvidékről
kitelepítettek
emléktáblájának az
avatása a szónyi
katolikus templomban,
2015. szeptember 26-án.
A Kecskés László
Társaság által
készítettetett táblát
Nagy Attila Ákos
tiszteletes és
Móricz Lajos főgondnok
koszorúzza meg*

Egyesületek

Református Ifjúsági Egyesület

A Református Ifjúsági Egyesület színjátszó köre igen népszerű volt.

A Vén bakancsos és a huszár című színdarab, 1942. március 1-jén

Mézes kalács, 1944 Vitéz László, Kovács Béla tanítóval

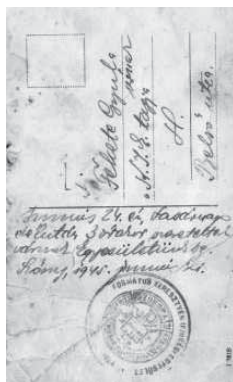
Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE)

Az KIE-n belül is működött egy színjátszó csoport, Horváth László tanító vezetésével.

A MAHARADZSA, 1942-44-ben Ülő sorban: Kiss Mária (Pénzes Józsefné), Marcsa Irma (Palla Imréné), Fekete Miklós (MAHARADZSA), Pénzes László (pipával), Borbély Margit (Tóth Albertné), Dózsa Margit (Sánta Ferencné); Álló sorban: Marcsa Bálint (harmadik), Pénzes József, Pénzes Ida (női főszereplő), tűzoltó sapkás előtt Lengyel Kálmán, jobbra tőle Matyus Lajos

Leánytalálkozó
1947 pünkösdjén,
május 25-26-án
Neszemlyen
a szónyi KIE tagjaival
Álló sorban:
Kőhalmi Pálné
(Villám Mária),
Nagy Mária,
Palotai Erzsébet
(Rajnai)
Ülő sorban:
Matyus Erzsébet,
Suhai Lúcia
(Nagy Károlyné),
bibliával Tárnok Ida
Guggol: Tárnok Irma

Meghívó a KIE-be,
1945. június 21-re

Az egykori káplánház a KIE-felirattal

Énekkar

Egyházmegyei
Kórustalálkozó Mocsán
1977. május 15-én.
Vezényel Nagy Lajos
lelképásztor

Az Énekkart az 1860-as években alapították ¹⁹⁶ és 2. világháborúig kántortanító fogta össze a működését. Nagy Lajos tiszteletes úr is vezetett kórust. A jelenlegi gyülekezeti énekkar 2013 óta működik. Korábban, 1993-2001-ig Kováts Zoltánné nagytiszteletű asszony is vezetett egy énekkart, amely 2001-ben Hollandiában is több templomban szerepelt, koncertet adott.

Az Énekkar az 1990-es években: Hátsó sor: Kováts Henrietta Judit, Csomó Györgyné, Tóth Lajosné, Semsei Ágnes, Semsei Mihályné, Lipka Nóra, ifj. Thoma László, Thoma László, Dózsa Péter Középső sor: Miletics Jánosné, Szabó Sándorné, Simon Anett, Tóth Orsolya, Semsei Eszter, Bogárné Zsanett, Gálné Jankó Eszter Noémi, Sági Lászlóné Első sor: Zsemberi Ágnes, Potháczki Dóra, Smid Nóra, Szabó Dóra, Péntes Andrea, Szabó Mariann, Thoma Ágnes, Kováts Zoltánné

*Az Énekkar 2001-ben, Hollandiában
Elsősorban helyben egyházi ünnepeken, ill. kórustalálkozásokon lépnek fel.
A jelenlegi tagok:
szoprán: Németh Jánosné, Tóth Lajosné, Pírityi Beáta, Nagyné Szabó Gyöngyvér;
alt: Kerekes Kálmánné, Horváthné Dózsa Ildikó, Miletics Jánosné;
Csapó Gyuláné,
férfi szólam: Dózsa Péter, Fikner József, Miletics János, és Nagy Attila;
karvezetők: F. Nagy Ágnes és Forró Sándor.*

¹⁹⁶ Fehér Tamás közlése egy, a dunaalmási Kállay-hagyatékban őrzött, az énekkar történetéről szóló feljegyzés alapján.

*Az Énekkar az 2015.
 április 25-én Komáromban
 tartott Egyházmegyei
 Kórustalálkozón
 Első sor: Német Jánosné,
 Horvátlmé Dózsa Illdikó,
 Szakál Agnes, Nagyné
 Szabó Gyöngyvér, Kerekes
 Kálmánné, Pirityi Beáta,
 F. Nagy Agnes karvezető,
 Miletics Jánosné Hátsó sor:
 Dózsa Péter, Forró Sándor,
 Meleg András, Fikner
 József, Miletics János,
 Nagy Attila Ákos lp.,
 Barassó Balázs*

Nőszövetség

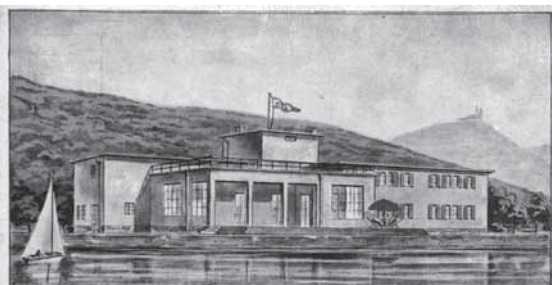
1993 óta működik ismét a Nőszövetség, vezetője Potháczkiné Nagy Erzsébet. Feladata a szeretetvendégségek és egyéb gyülekezeti rendezvények megszervezése, templomtakarítás. Havonta egyszer üléseznek, amikor a kisebb-nagyobb aktuális feladatokat áttekintik.

*Templomtakarítás után
 készült fénykép,
 1955-56 körül:
 Nagy Lajosné
 tiszteletes asszony,
 előtte Nagy Ágika,
 Villám Ferencné
 Fekete Margit,
 Villám Zsigmondné
 Fekete Ilona,
 Timár Zoltánné
 Dobi Elvira,
 Dobi Irén,
 Dobi Zsigmondné,
 Soós Andrásné,
 Pintér Ferencné*

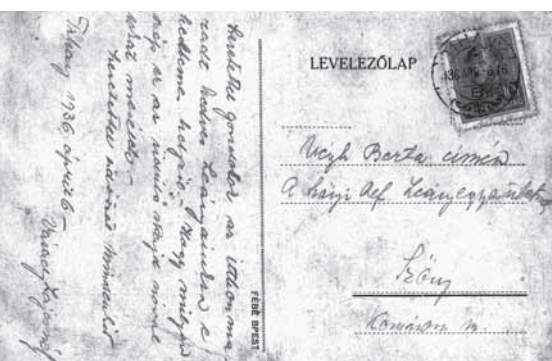

Leányegyesület

Váradi Lajosné képeslapja
a Leányegyesületnek
1936-ban Tihanyból

TIHANY. A MAGYAR KERESZTYÉN LEÁNYEGYESÜLETEK NEMZETI SZÖVETSEGE LEÁNYGÖLŐJE.

A szőnyi parókia előtt,
a 1930-as években

Lelkészek

1624-1631: Tolnai Borbély István; 1632-1639: Darnai László György; 1650: Körmendi István; 1660-?: Alistáli Farkas Jakab; 1669: Tolnai Borbély Gergely; 1674-1686: Alistáli György; 1686-1692: Csuzi Cseh Jakab; 1692-1705: Rimaszombati Kis István;¹⁹⁷ 1705-1711: Újvári János; 1711-1712: Rimaszombati Kies István senior;

1712-1715: Vitéz Ferenc; 1715-1716: Naszályi András; 1716-1744: Kotsi Major István (1722-től a Dunántúli kerület szuperintendense lett); 1744-1766: Füredi Gergely; 1766-1800: Szabó János senior (1808-ban halt meg);

1800-1827: Tétsy József assessor; 1827-1831: Baráth Mihály assessor; 1831 márciusától 1832 végéig Varjú István káplán adminisztrátorként, 1833-1874-ig rendes prédikátorként; 1874. október 1-től Kecskeméthy Jenő káplán-helyettes; 1875. július 1-től Dózsa József lelkész helyettesként; 1875. október 1-jétől 1878. szeptember 15-ig: Pap Gábor püspök; 1879. március 16-ig Szűcs Dezső s. lelkész helyettesként; 1879. március 16-tól 1921: Czike Lajos esperes (1879. szeptember 5-én választották meg); 1921. április 6-tól szeptember 4-ig: Mikos Lajos s. lelkész, adminisztrátor; 1921. szeptember 4-től november 11-ig: Mészáros Kálmán rendes lelkész; 1921. november 11-től 1922. március 26-ig Gaál Endre s. lelkész, adminisztrátor; 1922. március 26-tól 1938. december 18-ig: Váradi Lajos lelkész; 1937-1939: Ódor László segédlelkész; 1939-1950. szeptember 1-jéig: Györfly Lajos; 1950. november 1-jéig Sári Imre komáromi lelkész beszo­l­gá­ló lelkész­ként; 1951. szeptember 22-ig Nagy Lajos helyettes lelkész­ként; 1951. december 16-ig Szombathy Antal helyettes lelkész­ként; 1951. december 16-tól 1990. január 18-ig: Nagy Lajos; a helyettesítési szolgálatokat Fodor András tatai esperes, Gyulai Imre komáromi és Császár Sándor mocsai lelkészes végezték; 1990-1992: Lentulai Attila; 1993-2012: Kováts Zoltán; 2012-től napjainkig: Nagy Attila Ákos.

Lelkeszi életrajzok

Nagy Attila Ákos jelenlegi szőnyi református lelkipásztor 1976-ban született Nagy István és Gyarmati Erzsébet második gyermekeként. Balatonfüreden nevelkedett. A helyi református gyülekezet, és az akkor szolgáló lelkipásztor házaspár meghatározó volt lelki-szellemi fejlődésében, majd később a lelkeszi hivatás melletti döntésében.

¹⁹⁷ Gerecsei Zsolt, Köblös József, Kránitz Zsolt: A Tatai Református Egyházmegye lelkeszi adattára 1554-2012, 218. In: Acta Papensia - A Pápai Ref. Tudományos Gyűjtemények közleményei. XII. évfolyam, Pápa 2012, 135-546. Gyűjtötte: Nagy Attila

A helyi általános iskola elvégzése után az ajkai Bánki Donát Szakközépiskolában érettségizett 1994-ben. Teológiai tanulmányait 1995-2000 között Sárospatakon végezte. Segédlelkési évét Sárospatakon töltötte. 2001-ben tette le II. lelkészkepesítő vizsgáját. Ezt követően 2004 júliusáig a berlini Humboldt Egyetem Teológiai Karán folytatott ösztöndíjas tanulmányokat. Itt szerzett magiszteri fokozatot 2005-ben. Ebben az évben Pápán szentelték lelkésszé. 2004-től 2005-ig Sopronban majd 2005. szeptember 20-tól 2011. június 15-ig Komáromban – Máté László esperes mellett – szolgált beosztott lelkészként, és emellett 2010-2011-ben Szomódon helyettes lelkészként. 2011. június 15-én a szőnyi gyülekezet lelkipásztorának választotta. 2007-ben házasságot kötött Szabó Gyöngyvérrel (Szabó István neszélyi lelkipásztor lányával), aki a Dunaalmási Református Szeretetházban dolgozik fejlesztő pedagógusként. Kislányuk, Nagy Kincső Bíborka 2011. június 15-én született. Nagy Attila lelkésszel a szőnyi gyülekezetéről, lelkipásztori tevékenységéről Szamadó Emese beszélgetett 2017. február 11-én.

*Nagy Attila Ákos (balra)
beiktatása,
Máté László esperes
és Steinbach József püspök*

A szőnyi gyülekezethez Komáromból kerültem. Máté László esperes mellett nagyon jól éreztem magam, munkám sokrétű volt: segédkeztem az esperesi hivatalban, a gyülekezeti munkában. Jó légkör és jó hangulat volt ott. Ekkor nagy számban jártak oda szőnyi és ácsi gyülekezeti tagok is. Egyházmegyei feladatkörömként jelenleg is foglalkozom az egyházmegyei honlap és a Dunántúli Református Lap szerkesztésével, illetve kezelem az egyházmegyei mobiltelefon-flotta ügyét. Szőnyben Kovács Zoltán nagytiszteletű úr nyugdíjba vonult, és a gyülekezet lelkész nélkül maradt. Továbbá különös helyzetet teremtett, hogy néhány hónappal később az akkori presbitériumot a Tatai Egyházmegye Bírósága 2010. október 8-án feloszlatta, amelynek következtében a gyülekezetet a nasszályi presbitérium irányította 2011. december 31-ig. Időközben – mivel erre az egyházi törvények lehetőséget adtak - meghívtak lelkipásztornak és 2011. május 1-jén a gyülekezet meg is választott. A lelkési állást június

15-én foglaltam el. 2011 augusztusában költöztünk a szőnyi parókiára, addig a komáromi gyülekezet Asztalos Béla utcai épületének (egykori egyházi óvoda) emeletén laktunk, az ott lévő szolgálati lakásban. Beiktatásom 2012. május 20-án volt. Sok volt itt Komáromból az ismerős. A gyülekezet összetétele részben hasonló a komáromiéhoz, hiszen mindkettőben sok az egykor áttelepített, és később itt új otthonra talált család.

Nagy Attila Ákos
beiktatása

Magamról még annyit, hogy időközben elvégeztem a Pannon Egyetemen az etika, ember- és társadalomismeret szakirányú továbbképzést is, valamint egyházi kiadványok szerkesztésével is foglalkozom.

Amikor a gyülekezetéről és annak létszámáról kérdezik a lelkészt, három szám jut eszébe: az első, hogy hányan fizetik az egyházfenntartói járulékot, vagyis az egyházadót, nálunk ez cca. 330 fő, a másik, hogy hányan vannak vasárnaponként a templomban, ez itt kb. 80-100 fő. Biztosan nem tudjuk, mert önálló felmérés nincs erre nézve, de olyan 500 fő körül van Szőnyben azoknak a száma, akik komolyan veszik református kötődésüket.

Nagy Attila
Ákos beiktatásán
résztevő lelkészek

Lelkészként legfontosabb feladatomban az Istentiszteletek tartása, de emellett bibliáórákat tartok felnőtteknek, a hitoktatást végzem a szőnyi Bozsik József Általános Iskolában és az almásfüzitői Fekete István Általános Iskolában, valamint kijárok Almásfüzitőre istentiszteletet tartani. Korábban Almásfüzitő Szőny leányegyháza volt, egy kis imaházzal, de azt a 2. világháborúban bombatalálat érte. Van is egy kelyhünk, amelyen „Az Almásfüzitői leányegyház-község tulajdona 1927” felirat szerepel. A háború után Nagy Lajos lelkész járt ki istentiszteletet tartani, de azt nem tudom, hogy pontosan hol voltak ezek az alkalmak. A leányegyháznak az a jellegzetessége, hogy vannak presbiterei és költségtetése is, de önállóan nem választhat lelkészt. A szocializmus évtizedeiben Nagy Lajos lelképásztor rendszeresen tartott istentiszteleteket, Lentulai Attila nagyitiszteletű úr is járt ide, de 1994 után nem folytatódtak az istentiszteletek. 2010-től Szabó Előd akkori szőnyi helyettes lelkészként indította újra az istentiszteleteket, tőle vettem át ezt a feladatkört 2011 júliusától. Almásfüzitő jelenleg szórvány státuszban, ami azt jelent, hogy nincs önálló presbitériuma, gazdálkodása a gyülekezetnek és Szőnyből látjuk el a lelkészi feladatokat. Hálsak vagyunk azért, hogy az almásfüzitői művelődési házban tarthatunk istentiszteleteket polgármester úr és igazgató asszony jóvoltából.

A szőnyi gyülekezet presbitériuma 16 főből áll. A presbitereket és pótpresbitereket 6 évre választja a gyülekezet. A presbitérium feladata – melynek a lelkész a főgondnokkal, ill. gondnokkal a vezetője - az egyházközség anyagi és szellemi javainak a gondozása, a gyülekezet életének szervezése. A főgondnok jelenleg Móricz Lajos, a gondnok Dózsa Péter, van két temetőgondnok: Kajtár József és Fekete Sándor. A pénztárosi teendőket Papp Erzsébet látja el. A gyülekezet kántora: Gálné Jankó Eszter, Csekés Andrásné vesz részt még a kántori szolgálatban.

A szőnyi gyülekezet ingatlanjai: a templom, a parókia a lelkészi hivattal, az egykori kisiskola a Kossuth utca 43-ban és a jelenleg gyülekezeti házként funkcionáló régi nagykisiskola.

Ez utóbbi külső felújítása 2012-ben valósult meg. A parókia belsejét pedig 2016-ban újítottuk fel: ekkor megtörtént a részbeni vízszigetelése és hőszigetelése, a központifűtésrendszer, valamint új konyha és fürdőszoba kialakítása. Ezt a munkát Komárom város képviselő-testülete anyagiakkal is támogatta. Régen a parókia mellett közvetlenül az utcafronton állt a káplánház. Vagyis a mostani Templomköz sokkal keskenyebb és nádas-lápos terület volt (kb. csak egy járda széles), Papköznek nevezték a szőnyiek. Az 1960-as évektől a mostani templomköz területét elkezdték feltölteni, és az akkori még gyalogos és kerékpáros forgalom számára kiszélesíteni. Ehhez az egyház telkéből is kellett területet elvenni. Végül, hogy az utat a mai szélességében kialakíthassák, és a villanyvezetékét elvezethessék, a káplánházat az 1980-as években bontották el, ekkor nyerte el mai szélességét a Templomköz. További érdekesség, hogy van egy fotónk, amelyen a káplánház utcai homlokzatán a KIE felirat látható. Ez az ökumenikus jellegű Keresztyén Ifjúsági Egyesület rövidí-

tése, mely 1948-ig Magyarországon is működhetett. 1991-ben indult újra országos szervezetként, de régi szőnyi működéséről sajnos jelenleg semmit sem tudunk, pedig az a tény, hogy az épület utcafrontjára volt felfestve a logója, a szőnyi KIE jelentőségét mutatja. A káplánház helyett építették (az akkori Tanács anyagi segítségével) a most is lelkesi hivatalként használt épületet. A református temetőben található ravatalozó 2002-ben épült a régi lebontását követően. A telkén található a zsidó temető is. Az új ravatalozó 2001-2002-ben történt építése előtt a templom külső és belső teljes felújítására 1993-1995 között, és a kárpótlás során visszacapott egykori Nagyiskola, jelenlegi gyülekezeti ház felújítására, ill. belső átalakítására 1997-1999 között került sor. Ezek koordinálásában nagy szerepe volt Kováts Zoltán tiszteletes úrnak és a kivitelezésben - sok segítő gyülekezeti tag mellett - Dózsa Dénes (1957-2009) kőművesnek, a gyülekezet egykori főgondnokának és Gyimesi János gondnoknak. Szőnyben jelenleg egy jól működő gyülekezet található, amelynek jó kapcsolatai vannak a komáromi gyülekezettel. Van egy időszakos megjelenő újságunk is, tavaly indítottuk útjára, „Kegyelem” címmel.

Régi lelkészek

Alistáli Farkas Jakab (Alistál, 1630 körül – ?) szüleit korán elvesztette, ezért nagybátyja gyámsága alá került. A gimnáziumot Komáromban végezte, ezt követően Sárospatakra ment, ahol 1647-ben egy évig hallgatta a felsőbb tudományokat, aztán tanítani ment Tokajba. 1650-ben már Utrechtben tanult, 1656-ban gönci tanár volt. 1674-1686-ig szőnyi lelkész és a komáromi egyházmegye proseniora volt.¹⁹⁸

Alistáli K. György szőnyi református lelkipásztor emlékét őrzik e sorok, aki 1674. április 4-től 1675. május 7-ig várbörtönökben rabságot, 1675. május 8-tól 1676. február 11-ig gályarabságot viselt evangéliumi keresztény hitében való ragaszkodása miatt. 1620-ban született Alistálban, Pozsony vármegyében. Mint szőnyi lelkipásztor 1674. március 22-én idézést kapott, hogy mint lázító jelenjék meg a pozsonyi rendkívüli törvényszék előtt. Bírái Pozsonyban az elé a választás elé állították, hogy vagy elhagyja Magyarországot, vagy lemond lelkipásztori tisztéről, vagy pedig áttér katolikusnak. Előbb ígéretekkel, majd fenyegetéssel igyekeztek a térítvény aláírására rávenni, de Alistáli György lelkiismeretére hivatkozva ellenállott. Erre április 4-én a törvényszék, mint összeesküvőt fej és jószágvesztésre ítélte. Az ítéletet a bírák fenyegetésnek szánták. Még aznap nehéz vasakkal összebilincselték Alistálit Miskolczi Mihály fiuleiki és Zsolnai István vázsonyi lelkipásztorokkal. Még Pozsonyban majd június 8-tól a lipótvári börtönben naponként megújuló kínzás, rábeszélés, majd megint szokatlan, súlyos, undok robot munka által próbálták rávenni a térítvény aláírására.

¹⁹⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Farkas_Jakab (Letöltés: 2017. március 19.)

Hasztalanul. Felügyelőjük, egyben kísérőjük és hóhéruk, Kellio jezsuita egy ízben karddal összekaszabolta, mert Alistáli nem volt hajlandó imádni a provokatív céllal elébe vitt atyát. 1675. március 18-án gyalogosan útnak indították őt és hitvalló társait az Adriai-tenger partján fekvő Trieszt kikötővárosba, majd onnan hajóval Nápolyba. Mint önmaga írta, az egész úton sok verésekkel, éhséggel, szomjúsággal hittől szakadásra kényszerítéssel és ocsmányságokkal kinozták őket a császári katonák. Emellett kísérői az utolsó fillérig mindenéből kifosztották, szakállát, bajuszát levágták, őt az utcai csőcselék mocskolódásának kiszolgáltatták. 1675. május 8-án eladták őket fejenként 50 aranyért a nápolyi gályákra, ahonnan kibeszélhetetlen szenvedések után 1676. február 11-én Ruyter holland tengernagy szerezte meg számukra a szabadulást.

Alistáli még az év július 20-ig időzött velencei majd zürichi hittestvéreinek szerető körében, míg egészsége helyreállta után visszatért hazájába és később szónyi lelkipásztori tisztségét újra elfoglalva köztisztviselőként munkálkodott abban haláláig.

Lavater zürichi professzor felkérésére röviden írásba foglalta szenvedéseinek történetét 1675. július 15-én és az egész megragadó írásmű foglalatául Lukács 22, 28, 29 versét jelölte ki. Látjuk ebből, hogy megpróbáltatásait a Jézus Krisztus életében való részvételnek tekintette és ezért tudott állhatatos maradni. Jutalmának a fenti ígében foglalt krisztusi ígéretet tekintette: „Ti vagytok azok, akik megmaradtatok velem az én kísértéseimben, és én királyságot adok néktek örökségül, amit nem is adott az én Atyán.”¹⁹⁹

Emlékére 1959-ben a gyülekezet oszlopot állíttatott a temetőben.

Czike Lajos (Nagymegyér, 1879 - Szőny, 1921. április 3.) apja Czike Károly, anyja Pázmándy Johanna volt. Ősei között tudhatja azt a Czike Jánost, aki István nevű fiával III. Ferdinánd magyar királytól Bécsben 1656. február 8-án magyar nemesi oklevelet kapott.⁵ Elemi iskoláit szülőfalujában végezte, középiskolai és főiskolai tanulmányait Pápán folytatta és itt végezte a teológiát az 1857/58. évben. Ácson a helvét hitvallású evangéliumi egyházban volt akadémikus rektor, 1861-ben Kömlődön lelkészjelölt, majd Nagyigmádon helyettes lelkész volt. 1862. május 20-án felszentelték. 1863-ban Csépen segéd-, majd helyettes lelkész, végül 1864. január 1-jétől ugyanott rendes lelkipásztor. 1879-1921-ig Szőnyben szolgált. 1876-1886-ig egyházmegyei pénztáros és 1879-1887-ig egyházmegyei tanácsos. 1887-1917-ig a Tatai Egyházmegye espere volt, emellett 1893 és 1913 között a Pápai Ref. Kollégium egyházi gondnoka is. E tisztségében részt vesz Pápán a Nőnevelő Intézet (későbbi Nátus) építési munkálatainak szervezésében. 1896-ban királyi tanácsosi címet kapott.²⁰⁰ 1895. szeptember 15-én, mint egyházkerületi főgondnoknak az ünnepi beszédével felavatták a pápai Református Gimnázium új épületét. Szőnyi lelkészsége idején a

¹⁹⁹ Alistáli K. György szenvedéseit összefoglaló jegyzőkönyv az Egyházi Irattárban

²⁰⁰ Dédunokája, Czike Iván közlése és dokumentumai alapján

templom belső berendezése újult meg: új szószék és padok kerültek a templomba. Emellett 1914-be került beépítésre egy 10 regiszteres Rieger orgona. A templom külső felújításának tervei is elkészülnek, de ezek nem valósulnak meg. 1921-ben halt meg, Szőnyben a református temetőben nyugszik. Felesége Mitsky Katalin volt.²⁰¹

Dózsa József (Ó-Szőny, 1849. január 1. -?) szülei Dózsa István és Virág Lídia, fölművesek voltak. Itt kezdte tanulmányait a református népiskolában, majd Pápán folytatta 1860-tól, ahol elvégezte a négy gimnáziumi osztályt. Ezután Pozsonyba ment és az utolsó két osztályt itt végezte el. Innen ismét visszament Pápára, hogy elvégezze a teológiai tanfolyamot. Neszmélyen tanítóságot vállalt. A harmadik évben letette teológiai vizsgáját. 1873. december 3-tól körülbélül fél évet Tatán szolgált, majd két hónapot Felsőgelléren töltött. Rövid ideig szolgált Kocson, Nagyigmádon, végül Ó-Szőnyben lett segédlelkész.²⁰²

Győrffy Lajos (Szőny, 1906 – Úny, 1972.) ötödik fiúgyermeke volt helybéli gazdálkodó szüleinek. Az elemi iskolát a szőnyi református iskolában végezte, majd az észak-komáromi bencés gimnáziumban tanult tovább, de a városrész cseh megszállását követően a hídon való átjárás lehetetlenné vált, így a győri bencés gimnáziumban folytatta a tanulmányait. 1926-ban beiratkozott a pápai teológiai akadémiára, első lelkészképesítő vizsgáját 1930-ban, a másodikat 1932-ben tette le jó eredménnyel. 1929-1930-ban segédlelkészi feladatokat vállalt a szerbek által megszállt Szerémségben, illetve Szomódon és Tatán, hitoktató segédlelkész volt Esztergomban.

Győrffy Lajos fogadása 1939. július 2-án a szőnyi vasútállomáson.

Győrffy Lajos fogadása 1939. július 2-án: 1. Czunyi Sándor 2. id. Dózsa Kálmán 3. Vitéz Kecskeméthy József 4. Tarczy Zoltán tanító 5. Borbély Ferenc 6. Pénzes Ibolya (Reider Józsefné) 7. Győrffy Lajos lelképíztör 8. Villám Sándor

²⁰¹ Adatközlő: dédunokája, Czike Iván, további adatok: Kránitz Zsolt (szerk.): „A késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi önéletrajzai. (1943). Pápa 2013, 867; Jakabné Köves Gyopárka: A békeidők esperese, Czike Lajos. In: Limes. Tatabánya 2002.5, 125-135.

²⁰² Kránitz Zsolt szerk. „A késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi anyakönyvei 1823-1952. Pápa, 2012. 209.

*Győrffy Lajos lelkipásztor, a szószéken.
A képen szerepel: Kecskeméti Teréz
(Dózsa Lajosné), Pente Irén
(Sümegh Imréné), Varga Jánosné
(Szekér Julianna), Varga Zsófia
(Kelemen Miklósné)*

*Győrffy Lajos lelkipásztor beiktatása.
A képen szerepelnek: Czunyi Margit
(Fekete Imréné), id. Szabó Lajos, Janka Mária
(Szabó Bálintné), Kajtár József, Szücs Imre,
Villám Sándorné (Nagy Mária)*

1939. február 14-én a szőnyi gyülekezetbe hívták, ahol Váradi Lajos örökébe kellett lépnie. 1939. július 2-án Lőke Károly esperes, felsőházi tag iktatta be, akinek Győrffy Lajos Szomódon segédlelkésze volt. Győrffy 1942. május 13-tól 1943. május 2-ig táborig lelkészi szolgálatot teljesített az orosz fronton, 1943. július 2-án szerelt le. Táborig lelkészi szolgálata alatt a helyettese Illés József lelkész volt, aki korábban Peröcsényben, Szokolyán és Tatán szolgált segédlelkészként.²⁰³ 1950. szeptember 1-jéig volt a gyülekezet lelkipásztora. Miután szőnyi lelkészi állásáról egyházi bírósági határozat értelmében le kellett mondania, 1952-1954-ig Tatabányán és Komáromban segédlelkész. 1954-1972-ig Únyban lelkipásztor. 1956-ban részt vesz az únyi forradalmi munkástanácsban. A forradalom leverése után ezért megtorlásban nem részesült, de ún. kongruát (állami fizetéskiegészítés lelkipásztoroknak) nem kapott. Únyi szolgálatának idején Dágon és Máriahalmon is ellátta a lelkészi teendőket, gyülekezeti tagjai szerették. Elmondásuk szerint „száműzetésként” került el Únyba, az egyházmegye legkeletibb gyülekezetébe, mivel nézeteltérésbe került Dobi Istvánval.

Kecskeméthy Vas Jenő (Iszkaszentgyörgy, 1850. március 22. - ?) elemi iskoláit szülőfalujában végezte el. 1862-ben felvételt nyert a pápai református főiskolába, amelyet rögos úton sikerült is elvégeznie. Ebben a városban kezdett el dolgozni, mint papoló káplán. Innen 1872-ben búcsúzott el, s Várpalotára ment. Ezután Ladányban töltött be kápláni pozíciót. 1873. március 10-től csekély időt töltött Tatán, s foglalkozott a szent gyülekezet ügyeivel. Kocson segédlelkészként folytatta munkásságát 1873-tól. Mindössze egy évet töltött itt, majd Szönybe került. Még 1874-ben viszontagságos úton ugyan, de sikerült a pappá szenteltetése.²⁰⁴

²⁰³ Kránitz (1943) 2013, 955-957

²⁰⁴ Kránitz (1823-1952) 2012, 207-208

Kováts Zoltán (Felsőcsesze, Szlovákia 1947) a Felvidékről történt áttelepítést követően családjával a Bács-Kiskun megyei Katymáron, majd Órszentmiklóson élt, itt végezte az elemi iskolát. Középiskolai tanulmányait a budapesti Könyves Kálmán Gimnáziumban kezdte és a Varga Katalin Gimnáziumban fejezte be. 1965-ben felvételt nyert a budapesti Református Károlyi Gáspár Teológiai Akadémiára. Első lelkészképesítő vizsgáját 1971-ben, a másodikat 1972-ben tette le. Lelkészé dr. Bakos Lajos püspök szentelte Balatonfüreden, 1977-ben.

1969-ben Nagylókra helyezték, ahol három évet szolgált. Feleségül vette Zsigmond Dóra zongoratanárt, aki így a gyülekezet kántori és karvezetői szolgálatait is ellátta. Három gyermekük született, Teodóra és Zoltán Nagylókon, Henrietta pedig Magyaratádon. Hét év szolgálati idő után Magyaralmásra hívták, innen pedig a szőnyi gyülekezet élére került 1993-ban. 17 éves szőnyi szolgálata alatt a templom kívül-belül megújult, az orgona is felújításra került és új ravatalozó épült. 2010. április 1-jén ment nyugdíjba.²⁰⁵

Nevem Lentulai Attila, 1952. október 7-én Szőnyben születtem, mivel ott volt a járási kórház. Igazi szülőhelyemnek mindig is Ácsot tartottam, ahol felnőttem, általános iskolámat végeztem. Édesapám Lentulai

János, édesanyám Stircz Erzsébet. Édesapám kőművesként dolgozott, édesanyám előbb az ácsi TSZ-ben, majd a MÁV-nál volt alkalmazott. Egy húgom van, aki Ácson tanítónő. Édesapám már nincs közöttünk, 1988-ban elhunyt.

Az általános iskola után – már ekkor vonzódtam a lelkési hivatáshoz – nagyszerű és tudós lelkészem Körömendy Lajos tiszteletes úr tanácsára szakmát tanultam. Közben 16 évesen elkezdtem harmóniumon illetve orgonán tanulni Körömendy Lajosné nagytiszteletű asszonytól. Így a munkahelyem mellett – Győri Textilipari Vállalatnál előbb meósként, majd raktárosként dolgoztam – elvégeztem a Debreceni Kántorképző tanfolyamot, gimnáziumot és énekszakon tanultam a Győri Konzervatóriumban. Az ácsi és banai gyülekezetekben (ahol Maro-

²⁰⁵ Köntös László szerk. „A késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkési önéletrajzai (2015). Pápa, 2016. 504-506.

si József volt a lelkész), rendszeresen kántori szolgálatot végeztem. (A nevezett két lelkész elsősorban Nt. Körmendi Lajos és Nt. Marosi József hatással voltak életemre, hivatásomra.) 1974 márciusában Budapest-Zuglói Gyülekezet főállású kántora lettem, majd pár hónap után újra világi állásba helyezkedtem el egy nyomdaiüzembe. Igazán végleg ezekben az években érlelődött meg bennem, hogy teológiára jelentkezzem 1977-ben. Negyedéves teológusként 1980. augusztus 1-től helyeztek ki az Óriszentpéter–Szalafői Társegyházközségbe, melyhez a kondorfai kis gyülekezet is tartozik, eximittált segédlelkésznek. Természetesen tanulmányaimat folytattam a teológián, ami nem volt éppen könnyű a nagy távolság miatt. Az első lelkészképesítő vizsgámat jó, a másodikat 1983. szeptember 30-án jeles eredménnyel zártam. Óriszentpéter–Szalafő–Kondorfán több mint 10 évet szolgáltam.

Lentulai
Attila
beiktatása
Szönyben,
1991.
június 9-én

Ez idő alatt tatarozva lett 1980-ban az óriszentpéteri, 1984-ben a szalafői templom. Óriszentpéteren 1981-ben a jó néhány éve elnémult orgonát javítottuk meg, majd a parókia lett szigetelve, 1986-ban a templomtorony kapott új vörösrézborítást. Szalafőn és Óriszentpéteren a harangok is időközben villamosítva lettek. 1989. augusztus 24-én házasságot kötöttem dr. Gede Andrea Mária orvossal (radiológus). Első gyermekünk, Gábor 1990. június 18-án Szombathelyen született. Jelenleg mérnök-informatikusnak tanul. 1993. március 20-án született második gyermekünk, Balázs, aki szintén egyetemi tanulmányokat folytat. Az óriszentpéteri szolgálatból a szónyi gyülekezet hívott meg lelkészének 1990 novemberében, és ott szolgál-

tam 1992. október 6-ig, amikor is a Bakonyszentkirály–Csesznek–veszprémmvarsányi gyülekezetbe kerültem szintén meghívás útján lelkésznek.

Az ottani szolgálati időm alatt készült el az új parókia, a templomtető felújítása, Cseszéken az imaház tatarozása és az új harangláb. 2000 májusában a Pápai Egyházmegye Gyülekezeteinek bizalmát élvezve egyhangúlag az egyházmegye esperesévé választottak, és 2000. szeptember 9-én Bakonyszentkirályon beiktattak. 2000 decemberében hívott és választott meg a Győr–Szabadhegyi Egyházrész lelképásztorának. A győri lelkészi állást 2001. február 12-én foglaltam el. A gyülekezet rész a lakást önerőből újította fel, majd szintén önerőből 2005-ben bővítette, illetve felújította. A gyülekezet rész templomába 2008-ban új Johannus hangversenyorgonát vásárolt. 2014. január 1-jétől az önállóvá vált Győr–Szabadhegyi Gyülekezet első megválasztott lelkésze lettem. Egyházmegyei és Közegyházi tisztségeim a következők voltak: Egyházmegyei tanácsbíró (Órségi Egyházmegye), Katechetikai előadó (Tatai Egyházmegye), Énekügyi előadó (Tatai Egyházmegye.), Tanácsbíró (Tatai Egyházmegye), Zsinati pótképviselő (Pápai Egyházmegye), Énekügyi Előadó (Pápai Egyházmegye), Egyházmegyei jegyző (Pápai Egyházmegye), Esperes 2000. szeptember 9.–2014. december 31., 2002 - 2014 között zsinati képviselő, Nyugdíjintézeti bizottsági tag, majd pedagógiai intézeti bizottsági tag, 2010-től Énekeskönyv szerkesztőbizottsági tag, 2001-től a Pápai Református Kollégium Pápai Református Kollégium Gimnáziuma Igazgatótanácsának tagja, 2009 januárjától az Igazgatótanács elnöke.²⁰⁶

Mészáros Kálmán (Nagyigmánd, 1883. október 3. – Szőny, 1921. november 11.) szülei Mészáros Pál és Szür Zsuzsanna voltak. Pápan végezte teológia tanulmányait. Segédlelkész Szőnyben 1908-1912 között. Ezután Gyermelyen megválasztott lelképásztor 1913-1921 között. Felesége Josa Ilona (1885-1967). Házasságot kötöttek 1917. márc. 27-én Csabdiában. Gyermeük nem született. Czike Lajos szőnyi lelképásztor, esperes halála után visszahívták Szőnybe a gyülekezet egy részének aláírás gyűjtésével, ez is mutatja, hogy szerették őt segédlelkészként is. Szőnyben 1921. szept. 4-én vette át a lelkészi szolgálatot, mint a gyülekezet megválasztott lelképásztora. Alig néhány hónappal később, 1921. november 11-én 12.30-kor, 38 éves korában halt meg. Halálának oka – az anyakönyv szerint – szívbénulás.

Végso nyughelye, sírja - felesége kérésének megfelelően a Fejér megyei – Csabdi temetőjében található. Özvegye 1923-ban férje emlékére alapítványt hozott létre a Szőnyi Református Egyházközség részére. A 12.000 korona értékű alapítvány célja a Szőnyi Református Egyházközségben egy az ifjúság számára létrehozandó ifjúsági ház volt.

²⁰⁶ Lentulai Attila szíves közlése

Nagy Lajos lelkipásztor 1919. november 23-án született Szőnyben Nagy Sándor vasutas, földműves és Mózes Mária nyolcadik gyermekeként. Elemi iskoláit helyben, a gimnáziumot Tatán a piarista és Komáromban a bencés gimnáziumban végezte. 1940-ben érettségizett. Pápai teológiai tanulmányai anyagi biztosításhoz postastisztviselőként dolgozott másfél évig.

A Teológia elvégzése után segédlelkész volt Nagymaroson 1947-1948-ban, Szomódon 1948-1950 között és 1950-1951-ig Szőnyben. Rövid kócsi helyettes lelkési munkája után, a szőnyi gyülekezet 1951. november 22-én egyhangúlag választja meg lelkipásztorának és 1990-ben bekövetkezett haláláig itt szolgált. Beiktatására 1951. december 16-án, születésnapján került sor. Az ünnepség sorrendje a következő volt: Kezördének LXXV. zs. 1. vers; Főének: XXXIII. zs. 1. és 9. verse; Beiktatási szertartást végzi Süvegh István esperesi megbízott; Az új lelkipásztor ígét hirdet II. kor 2.: 14-17. verse alapján; Záróének CXXII. zsoltár 1,2 verse; Üdvözlések: Komáromi ev. egyház nevében Dr. Schulek Tibor esperes; Komáromi ref. egyház nevében: Sári Imre lelkipásztor; A szőnyi gyülekezet nevében Ladányi Vince; A gyermekek nevében Móricz Juliska és Sári Juliska; Szombathy Antal ez alkalomra írt költeményét olvassa fel. Üdvözlések között elhangzott két énekszám: „Óh jöjjetek örvendjete” leánykar éneke; „Oh ne félj, ne rettegj” Dobi Zsigmondné és Kovács Vera; Himnusz. A lelkési hivatalban megjelent a helybeli római katolikus egyház képviselőjében Szekendy József r.k. esperes és Barbély János segédlelkész valamint a négy egyháztag. Szekendy József üdvözölte az új lelkészt egyházközsége nevében.²⁰⁷ Nagy Lajos a lelkési szolgálatát a kommunista diktatúra, szocialista ideológia idején, nehéz külső és belső körülmények között végezte. (pl. a parókiára, ill. a mellette található akkor még álló ún. káplánházba idegen családokat telepítettek be; a parókia-lelkészlakás udvarából – út céljára területet vett el, és villamos vezetékét épített ki a Városi Tanács). 1952-ben kötött házasságot Latorczai Viola védőnővel. Felesége – lelkészfeleségek akkori általános helyzetének megfelelően – munkahelyi feladatai mellett sokat segített férjének a gyülekezeti szolgálatában is. Egy gyermeket neveltek, Ágneszt.

Lelkési szolgálata során mindvégig fontos volt számára a gyülekezeti tagok látogatása, lelki gondozása. Minden nap reggeltől estig nyitva volt a parókia, minden érkező előtt. Minden hozzá fordulót szívesen, türelmesen, meghallgatott, gondozott. Mindenki ismerte és – helyi születésű lévén – mindenkit ismert. A gyülekezetben elkötelezetten végezték a gyermekek

²⁰⁷ Presbiteri jegyzőkönyv

közötti evangelizációs munkát. Ebben hűséges munkatársai voltak: Nagy Károlyné Suhai Lídia, Nagy Károly és Kóhalmi Pálné. Rendszeresen zajlott az iskolai hitoktatás egész munkássága alatt. Kántorizált, nagy létszámú vegyeskart szervezett, és vezetett hosszú éveken át. Az énekkari műveket kézzel másolta a kórustagoknak, amiket az ünnepeken énekeltek el. Németül beszélt, levelezett külföldi kollegákkal és idegen nyelvű szakirodalmat is olvasott. Régi és új szakkönyveket gyűjtött. Szeretett fényképezni és hangfelvételeket készíteni. Családi körben sokat énekelt és különösen kellemes szellemi diskurzust folytatott. Szőnyi szolgálatai mellett Almásfüzitőn is rendszeresen tartott istentiszteleteket, ellátta a lelkesítő teendőket az ottani leányegyházban.

A családi költségvetés kiegészítésére méhészkedéssel, kertészkedéssel, gyümölcsstermesztéssel, kisállattenyésztéssel és borászattal is foglalkozott. A családi szőlőkertben szőlőművelés, a parókia kertjének művelése, szakszerű szőlőtelepítése nyomán a hatalmas fürtöket termő ültetvénynek csodájára jártak. Fekete öltönyben, nyakkendőben kapált. Példaértékű életet élt. Áldassék az emléke!

Nagy Lajos Péczai Ilona és Turi Bálint esküvőjén, 1965. 02. 13-án

Nagy Lajos konfirmálókkel 1984-ben, jobbról a második fiú, Turi Zsolt

Felesége, Latorczai Viola 1923. március 12-én született Rábászenttamáson a család harmadik leánygyermekéeként. 10 éves korában elhunyt édesapja, így a négy lánygyermeket édesanyjuk egyedül neveltette, iskoláztatta. Tanulmányait Pápán és Budapesten folytatta, majd Kassán végzett a Védőnőképzőben. A II. világháború alatt került Szomódra, ahol találkozott leendő férjével, az ott segédlelkészként szolgáló Nagy Lajossal. 1952-ben kötöttek házasságot ugyanitt, majd Szőnybe költöztek a református parókiára.

Többféle ideiglenes munkakör után Tatán kapott védőnői állást, melyet hivatásként, rendkívül lelkiismeretesen és példamuta-

tóan látott el. Férjének 40 éves gyülekezeti lelkészi szolgálatában is hűséges társa volt.

Nagy Lajos és felesége sírja a szőnyi temetőben

Vállalta, hogy már lelkészfeleségként megtanul orgonálni, hogy kántori szolgálatot végezhesen. Egy leánygyermeket neveltek fel. Két unokája és három dédunokája született. Egyre romló egészségi állapota miatt korán, 50 évesen nyugdíjba vonult. 1990-ben megözvegyült, és 1999-ben költözött Komáromba. 2016. augusztus 21-én halt meg. Küzdelmes életében a családi élet mellett a lelkigondozás és a kézimunkázás váltak hasznos és kedves időtöltéséivé. Istennek adunk hálát életének áldásaiért!²⁰⁸

Rimaszombati Kiss (Kies) István szőnyi lelkészt, tatai esperest a Felsődunamelléki Református Egyházkerült újjaalakítása során 1710-ben püspökké jelölték. 1711. november 4-én Szomódon felbontották a szavazatokat: Magyarai Péter 62, Oroszi István 42, Rimaszombati Kiss István 37 szavazatot kapott, így Magyarai Pétert a Felső-Dunamelléki Egyházkerület törvényesen megválasztott püspökének jelentették ki. 1711. november 5-én a szőnyi templomban Rimaszombati Kiss István esperes megáldotta és püspöki tisztében megerősítette Magyarai Pétert.

Varjú István (Kup, 1801. október 16-án – Szőny 1874. október 31.) tanulmányait a pápai iskolában végezte. Azutrechti egyetemre is sikerült kijutnia egy esztendőre. Egy évig Révkomáromban, majd Ó-Szőnyben viselt káplánságot.²⁰⁹ Sírja a szőnyi református temetőben található.

Művei:

1. A helvét hitvallású heidelbergi káté rendszerében foglalt keresztyén hitágazatokra kidolgozott 56 urnapi és ünnepelyiekké is fordítható elmélkedések. Egyházi használatra. Pest, 1854.

2. Kérdés és feleletekben röviden fogalmazott földmiveléstan. Falusi népi iskolákban mezei gazdaszat-tanítás használatára írta Babó Lambert báró. Magyarítá... Komárom, Varjú István 1856.

²⁰⁸ Összeállította: F. Nagy Ágnes és Bokorné Forró Ágnes

²⁰⁹ Kránitz (1823-1952) 2012, 117

Váradi Lajos (Rempeshollós, 1882 – Szőny, 1938. december 17.) gimnáziumi és teológiai tanulmányait Pápán végezte, a széniorai tisztséget is betöltötte. Az 1906/07-es tanévben Tübingenben tanult az egyetemen. 1907-1922-ig Tatabányán volt vallásoktató lelképásztor. 1922-1938 között szőnyi lelképásztor, Mészáros Kálmán lelképásztor váratlan halála után választja meg az egyházközség lelképásztorának. Közben 1923-ban beszolgáló lelkész volt Komáromban, illetve 1925-1934 között egyházmegyei tanácsbíró. Váradi Lajos lelképásztorsága alatt az egyházközség templomába 3 új harangot öntetett.

A Hangya és a Tejszövetkezet elnöke, az O.K.H. felügyelőbizottságának elnöke és a képviselőtestület virilis tagja volt. Rempeshollósan temették el az ottani családi sírboltba. A szőnyi gyülekezet küldöttsége részt vett a temetésén. Felesége Rácz Margit volt, egy gyermekük született, Éva.²¹⁰

Konfirmáció²¹¹

²¹⁰ Kránitz Zsolt szerk. „A késő idők emlékezetében éljenek...” A Dunántúli Református Egyházkerület lelkészi önéletrajzai. (1943). Pápa, 2013. 956;Osváth 1938, 921.

²¹¹ A Konfirmációs képek és adatokat Turi Zsolt és Márkiné Tárnok Eszter gyűjtötte

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP

Villau Maria

aki az 1928. évben született, a mai napon tartott konfirmáció ünnepélyen Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anya-szentegyház rendes tagjai közé fölvétele.

1928. május 3. hó 6.

református lelképásztor

VALAKI AZÉRT VALLÁST TÉSZ ÉN RÓLAM AZ EMBEREK ELŐTT ÉN IS VALLÁSTÉSZEK ARRÓL AZ ÉN MENNYEI ATYÁM ELŐTT AKI PEDIG MEGTAGAD ENGEM AZ EMBEREK ELŐTT, ÉN IS MEGTAGADOM AZT AZ ÉN MENNYEI ATYÁM ELŐTT. (Máté 10:32-34)

Szönye 31., Budapest.

KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP

Valaki azért vallást tesz, ha Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anya-szentegyház rendes tagjai közé fölvétele.

Máté 10:32-34.

Valaki azért vallást tesz, ha Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anya-szentegyház rendes tagjai közé fölvétele.

Máté 10:32-34.

Légy hív mindhalálig és neked adom az életnek koronáját!

Janka Emma aki az 1916. évben született, a mai napon tartott konfirmáció ünnepélyen Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anya-szentegyház rendes tagjai közé fölvétele.

1916. május 3. hó 6.

Szentgyörgy, Kiskőrös

Konfirmációi emléklap

Aki azért vallást tesz, ha Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anya-szentegyház rendes tagjai közé fölvétele.

Máté 10:32-34.

X. sz. ... 1928. május 3. hó 6. n.

Szentgyörgy, Kiskőrös

1951. május 3-án konfirmáltak Szönyben, Borbély Erzsébet, Borbély Jolán, Bútor László, Dózsa Imre, Dózsa József, Endrédi Vilma, Hencze Jolán, Kósa Sándor, Kőhalmi Pál, László Rozália, Matyus István, Matyus Vilma, Nagy Imre, Nagy Sándor, Péntes Éva, Pintér András, Pintér László, Viszkocsil Ferenc, Zobák Béla közepe Ladányi András gondnok, Nagy Lajos lelképásztor id. Czunyi István gondnok

Konfirmáció 1953. május 14., Szőny, Felső sor balról: Györffy Lajos, Izsáki Sándor, Marton Géza, Péntzes Béla, Villám Lajos, Sárai János, Czuczor Ferenc, Középső sor balról: Vass Margit, Kerekes Márta, Németh Margit, Ladányi Iлона, Pintér Piroška, Pintér Margit, Izsáki Erzsébet, Alsó sor balról: Turi Irén, Matyus Eszter, Mészáros Mária, Nagy Lajos lelkipásztor, id. Matyus Lajos gondnok, Tárnok Eszter, Matyus Erzsébet és Péntzes Iлона Akik nincsenek a képen: Bereznai Ferenc, Fülöp Sándor, Horváth József, Molnár József, Molnár Sándor, Németh György

Konfirmáció 1955. május 22., Szőny. bal oldalon: id Matyus Lajos gondnok, jobb oldalon: Pintér Ferenc gondnok, középen Nagy Lajos lelkipásztor, Alföldi Ferenc, Ábrahám Lajos, Hencze János, Hordós János, Kerekes Kálmán, Kiss János, Matyus Imre, Péntzes Ferenc, Szaller Sándor, Szijj Dénes, Végh Béla, Villám Imre, Kosáti Árpád, Körmendy József, Gyimesi Erzsébet, Kósa Erzsébet, Marton Erzsébet, Matyus Júlia, Mészáros Erzsébet, Mózes Aranka, Németh Erzsébet, Pulai Berta, Pap Mária, Péntzes Piroška, Süvegh Margit, Tóth Iлона, Vargha Éva, Vargha Márta, Villám Eszter, Dózsa Eszter, Kormos Gergő, Vass József, Izsáki Margit, Végh Mária

1956. május 13. Konfirmáció, Szöny. Középen: Nagy Lajos lelképásztor, jobb oldalon Pintér Ferenc gondnok, Ábrahám Tibor, Butor Mária, Csinger Vera, Dózsa Aranka, Hevesi István, Horváth István, Izsáki Erzsébet, Janka Ferenc, Király Eszter, Kormos Ildikó, Kozsdi Ida, Marcsa Eszter, Marcsa Lajos, Matyus András, Matyus József, Matyus Júlia, Matyus Lídia, Mészáros Eszter, Moskovics Éva, Mózes Júlia, Nagy Tibor, Pap Attila, Pente Lajos, Péntes Géza, Pintér Ferenc, Potháczky Irén, Süveg Irén, Süvegh József, Szabó Aranka, Szabó Bálint, Szabó Ilona, Szabó József, Szőnyi Károly, Sziücs Erzsébet, Sziücs Klára, Takács Erzsébet, Tóth Eszter, Turi László, Turi Miklós, Vajda László, Végh Magdolna, Villám Ferenc Villám Mária, Vödrös Bálint

1957. június 2-án konfirmáltak Szönyben bal oldalon: Soós András gondnok, jobb oldalon: Pintér Ferenc gondnok, középen: Nagy Lajos lelképásztor. A képen vannak: Ábrahám György, Balogh Ida, Bereznai Mária, Dalmafy Sándor, Dózsa András, Dózsa Éva, Gyurkovics István, Hencse Edit, Hordós István, Hordós Tibor, Ivánfi József, Izsáki István, Janka Ilona, Kalmár Gyula, Kovács Lajos, Kozsdi Margit, Matyus Rozália, Mészáros Zsófia, Móricz Lajos, Nagy László, Ollé Gyula, Parma Gyula, Péntes Erzsébet, Ráczkevy Károly, Sárai Julianna, Somogyi Lajos, Soós Lídia, Süvegh László, Szabó Júlia, Szabó Kálmán, Szaller Ilona, Urpesz József, Vargha Ilona, Éva, Végh László, Villám József

1958. május 18-án konfirmált lányok névsora: Borbély Magdolna, Borsányi Edit, Dobai Julianna, Dobi Irén, Györffy Eszter, Hollósi Éva, Hordós Ilona, Horváth Berta, Horváth Ilona, Ivánfi Júlia, Kiss Julianna, Ladányi Éva, Móricz Piroška, Ravasz Anna, Salczer Elvira, Szelei Irén, Vass Irén, Villám Eszter, Vödörös Margit

1959. május 10-én Szőnyben konfirmáltak névsora: Bányai Júlia, Barkóczy Ádám, Czuczor József, Dobi Lajos, Dózsa Zsuzsanna, G.Végh Tibor, GaálAndrás, Hevesi András, Hollósi Zsuzsanna, Jakab Gyula, Komáromi Márta, Kosár Mária, Lakics Balázs Péter, Nagy Károly, Nagy Lajos, Pap László, Pente Emma, Sági József, Sági László, Sárai Gyula, Szabados Ilona, Szatmári Zoltán, Takács Ibolya, Tóth Bálint, Varga Erika, Varga Mária, Vass Lajos, Villám Edit, Villám Irén, Villám Katalin, Villám Margit,

1960-ban konfirmáltak csoportképe, Ülősor balról jobbra: Hollósi Nóra, Nyikus Erzsébet, Nagy Lajos lelkipásztor, Lukovics Márta (Mária), Nagy Ilona, Középső sor, balról jobbra: Soós Irén, Pintér Erzsébet, Villám Márta, Viszkocsil Erzsébet, Végh Júlia, Cérna Márta, Tóth Piroska, Csiki Ilona, Bányai Zsuzsa, Soós András gondnok Felső sor, balról jobbra: Pintér Ferenc gondnok, Kóhalmi Attila, Kerekes Tibor, Sárjai Lajos, Turi Győző, Dalmadi József, Szabó Imre, Szabó Sándor, Villám Tibor

1961. május 14-én konfirmáltak Szőnyben középen: Nagy Lajos lelkipásztor, bal oldalt Soós András gondnok, jobb oldalt Pintér Ferenc gondnok Ábrahám István, Barsi József, Bogнар Erzsébet, Csinger Margit, Csorna Etel, Dobi Zsigmond, Dózsa Mária, Dózsa Miklós, Fekete Sándor, Gaál Árpád, Gaál Mihály, Gere Ida, Hencze Zsuzsanna, Horváth Erzsébet, Hörömpöli Piroska, Iró József, Korán Ilona, Kozsdi Imre, Lukovics Ferenc, Móricz Miklós, Nagy Attila, Nagy Elvira, Szabó Bálint, Szathmári Dezső, Szücs Mária, Takács István, Tóth Irén, Villám László

1962. június 3-án konfirmáltak Szőnyben bal oldalon: Pintér Ferenc gondnok, jobb oldalon Soós András gondnok, középen: Nagy Lajos lelkipásztor Leghátsó sor fiúk balról: Füssy Gyula, Kovács István, Kocsi H. Sándor, Albert József következő sor fiúk balról: Péntzes István, Bátorfi Ferenc, Ivánfi Zoltán, Vödörös János Lányok álló sor balról: Süvegh Magdolna, Köhalmi Márta, Fekete Márta, Varga Zsuzsanna, Csaplár Angéla, Kosár Erzsébet Lányok ülő sor balról: Pulai Ilona, Papp Zsuzsanna, Krámer Éva, Faragó Edit, Sáfrány Ilona A képen nincs rajta, szeptemberben konfirmált Matyus Kálmán.

Konfirmáció 1964. március 22-én Bal szélén Pintér Ferenc, jobb szélén: Soós András gondnokok, középen Nagy Lajos lelkipásztor A képen szerepelnek: Baross Ildikó, Baross Péter, Boros Margit, Czunyi Margit, Dajka Gyula, Dobai Ilona, Fekete Imre, Gál Eszter, Gyórfy Kálmán, Hencz József, Horpai József, Katona Dénes, Kazi Edit, Kís Katalin, Kosár Ilona, Lengyel Judit, Marcsa Margit, Matyus Katalin, Mózes Eszter, Nagy Albert, Nagy Ferenc, Nagy Judit, Nagy Károly, Narancsik Vince, Németh István, Németh Julianna, Oszkó János, Sánta Ildikó, Soós Vera, Süvegh István, Szabó László, Szabó Mária, Szekér Mária, Takács Lajos, Várhidi Antal, Villám Mária, Vizkeleti László.

Konfirmáció, 1971. április 18. Álló sor: Bognár Mária, Villám József, Márki György, Boros Ferenc, Molnár Csaba, Meleg József, Hencz Tibor, Kocsi László, Németh Piroska Lúdia, Ülő sor: Kovács Éva, Matyus Zsófia, Kristály Edit, Kosár Margit, Csekés Mária, Tokodi Ibolya, Dózsa Teréz, Szabó Jolán, Nagy Márta

1975. április 20-án konfirmáltak, középen Nagy Lajos lelkipásztor, mögötte Pintér Ferenc gondnok A képen vannak: Belák Erika és Judit, Csaplár Ildikó, Dózsa Csaba László, Dózsa Ildikó, Dózsa Piroska, Dubi Mária, Fülesi Ilona, Gyimesi János, Házi Judit, Kosár Erzsébet, Mészáros Agnes, Móricz Imre, Nagy Etelka, Nagy Zsuzsanna, Réti Tibor, Szabacsi Tibor

Konfirmáció, 1978. április 16.

1979. április 8-án konfirmáltak Szőnyben: Középen Nagy Lajos lelkipásztor Bán Gábor, Bubán Kálmán, Fellner Agnes, Kajtár Erika, Kecskés Károly, Kerekes Róbert, Kőhalmi Erika, Kőhalmi Péter, Mészáros Tamás, Nagy Edit, Németh Zsuzsanna, Oláh Márta, Timár Zoltán Varga Agnes Katalin

Szőny, konfirmáció, 1980. április 20.

Középen Nagy Lajos lelképásztor, Bakulár Márta, Berze Gabriella, Csaplár Brigitta, Csinger Zsolt (ő május 27-én), Dózsa Erika, Iklódi Erika, Iró József, Kozsdi Erika, Nagy Imre, Pongrácz Aranka, Pongrácz Hilda, Simon Erika Csilla, Somogyi István, Szabó Mónika, Tóth Márta, Turi Miklós, Vass Éva, Villám Krisztina Katalin, Vollai Csaba, Wéber Attila

1982. április 18-án konfirmáltak Szőnyben: Középen Nagy Lajos lelképásztor, jobbról az első Czunyi Sándor gondnok, második Borbély Lajos gondnok; Bujdos Claudia, Dózsa András, Dózsa Margit, Juranovics László, Kóti Veronika, Krebsz Ildikó, Maller Árpád, Móricz Péter, Oláh Sándor, Olajos Csilla, Paluska Tibor, Pintér Mónika, Réti Attila, Somogyi Erika Kinga, Szücs Attila. Téglás Kálmán, Tóth Gábor Miklós

Konfirmáció, 1984. április 15.

Konfirmáció, 1984. április 15. Álló sor balról: Turi Zsolt, Zámbocki Ákos, Németh Edit, Sívegh Anikó, Miletics Melinda, Csapó Ildikó, Mörnicz Éva, Péntek Dénes, Hollódi Gyula Ülő sor balról: Végh Ildikó, Ivánfi Márta, Czunyi Edit, Nagy Lajos lelképásztor, Izsáki Piroska, Végh Margit, Hordós Krisztina

Konfirmáció, 1986. április 20.

Konfirmáció, Szőny, 1988. április 17. Balról jobbra: Kóti Károly, Mózes János, Tóth Ádám Lajos, Bogнар Sándor, Hollódi Gábor, Narancsik Zoltán, Hermann Barnabás

Konfirmáció, 1992: Lentulai Attila lelkipásztor, a presbíterek és a konfirmandusok

Konfirmáció, Szőny, 2012. május 6. konfirmáció után készült kép: Turi Zsolt, Szíjj Szabolcs Gergő, Dobi Attila Gábor, Sajkovics Anita, Nagy Attila Ákos lelkipásztor

*Szőny, Konfirmáció 2015. május 17. Windoch Leila Alexandra, Turi Ádám,
Kovács Olivér, Barassó Balázs László Az Úr asztalánál Nagy Attila Ákos lelkipásztor.*

*Konfirmáció 2016. május 8-án Nagy Attila Ákos tiszteletes, Pénzes Gábor, Réti Attila,
Szakál Ágnes, Vas Bernadett, Viksi Márk, Böde Anita, Buzál Teréz,
Vargáné Nagy Gabriella*

Presbitérium²¹²

1815. október 25: A Presbiterok feleskedtetése előtt való Agenda:

„Szép dolog az, amikor valaki az Isteni gondviselés arra méltat, hogy az eklézsia Presbiterének hármá közé fel vétessen. –De ámmilyen szép dolog a Presbiteriség, ?, az azt fel vállalónak vállalira. –Magatokon éreztétek, el hiszem azt, több ízben is K! –Hogy nem csak az emberi erőtelenség, hanem a szántsándékból való indulat, harag, hazafiság, atyafiság, ígéretek, fenyegetések és több efélék amely bé vissek benneteket az olyan ?, melyben az igazság, az illendőség, átuszva lelki eszmét hajó törést szenvedtek. –Pedig, az érdemes Presbiternek, nem szabad az igazság útjáról le térni; nem szabad az ítélet tétélekben, a mellesleg való indulatokra hallgatni: hanem minden szemrevaló tekintet nélkül, olyan igazság kell neki, mindenekkel igazságot szolgáltatni, mintha azon szóban kellene meg jeleni, az Istennek szoros igazsága széke előtt. –Köre lényege a jó Presbiternek az Isten házára, a Parochialis épületekre vigyázni, hogy azok mindenkor az Isten dicsőségéhez illendő karban és állapotban tartassanak. –Kötelessége a bocsátkozó életűeknek a meg feddése, az engedetleneknek, az engedelmisségre való vissza vezetése; az eklézsiái szolgálat alól magokat ki vonni akaróknak bátor megfeddése, sőt kényszerítése, maga menvén jó példával azok előtt kiknek szemei ő reá, bizonyosan függesszessék. –Kötelessége a jó presbiternek az Eklézsiái jövedelmeknek nem csak meg takarítása, hanem székesége szerén gyarapítása helyén való gyarapítása is; a köz gyűlésekben ejtett olyas szavaknak, beszédeknek és határozásoknak magában való megtartása, melyekről az illendőség, és az előre vigyázo okosság parancsolja hogy azokat el hallgassak, s ki ne híreszteljük. De még az Eklézsia Lelki Pásztorá, és iskolái tanítók iránt is, vagyon a jó lelkiesmerettel bíró Presbiternek bizonyos kötelessége, p.a hogy azoknak betsületek minden méltatlan megtámadtatások ellen védelmezze, azok fitetségeik meg adására, az Eklézsiái földeknek jó karban és állapotban való tartására, azoknak illendő és alkalmas időkben való munkáltatására fő gondja legyen. Egyszóval kötelessége a Presbiternek magát úgy viselni, hogy a maga felöl való jó tevékenységét meg ne csalja azoknak kik őket a dolgok többségével, ezzel az –isten előtt drága, és becses hivatallal meg?²¹³

A Szónyi Református Egyházközség presbiteri 1920-tól

Borbély András 1920 – 1928; Borbély Ferenc 1920 – 1925; Borbély Lajos 1920 – 1952; Csaplár János 1920 – 1922; Dobi József 1920 – 1938; Dózsa József; 1920 – 1942; Dózsa Elek 1920 – 1933; Dózsa Lajos 1920 – 1935; Fekete József 1920 – 1938; Komáromi Pál 1920 – 1925; Marcsa András 1920 – 1925, Pintér János 1920 – 1922; Sárai József 1920 – 1932; Szelei István 1920 – 1928; Szelei Pál 1920 – 1922; Tarczy Zoltán 1920 – 1944; Téglás Pál 1920 – 1922; Villám Mihály 1920 – 1938; Borbély József 1922 – 1938; Dózsa Károly 1922 – 1926; Fekete Lajos 1922 – 1952; Szabó József 1922 – 1943; Szabó Lajos 1922 – 1949; Villám András 1922 – 1968; Villám Ferenc 1922 – 1941; Bak Szücs József 1925 – 1950;

²¹² Ez az összeállítás a presbiteri tisztséget betöltő gyülekezeti tagok neveit, és presbiteriségük időtartamát tartalmazza. A pótpresbiterokról és tiszteletbeli presbiterokról a lelkeszi hivatal irattárában található részletes felsorolásból összeállította: Dózsa Teréz és Márki Györgyné.

²¹³ 1815. október 25-i jegyzőkönyv

Dobi Bálint 1925 – 1931; Fekete János 1926 – 1941; Kovács Gyula 1928 – 1941; Sárjai Lajos 1931 – 1934; Ódor József 1932 – 1938; Tóth Lajos 1933 – 1953, Lengyel Lajos 1935 – 1954; Dózsa L. Elek 1938 – 1950 és 1952 – 1975; Fülöp Károly 1938 – 1953; Kecskeméti József vitéz 1938 – 1952 és 1957 – 1973; Pintér József 1938 – 1953; Fekete József ifj. 1939 – 1952 és 1958 – 1959; Komáromi Miklós vitéz 1940 – 1964; Péntzes Lajos 1941 – 1951; Süveg János 1941 – 1961; Tárnok Benő 1941 – 1952; Dózsa E. Elek 1943 – 1952; Villám Zsigmond 1943 – 1950 és 1952 – 1961; Czunyi István 1946 – 1952; Ladányi András 1946 – 1961; Györffy Elek ifj. 1950 – 1966; Kovács István 1950 – 1976; Sárjai János id. 1950 – 1964; Szabó Sándor 1950 – 1953; Borbély Lajos ifj. 1952 – 1988;

Dobi Imre 1952 – 1974; Dózsa Imre 1952 – 1972; Matyus Lajos 1952 – 1956; Pintér Ferenc 1952 – 1979 és 1985 – 1993; Villám Ferenc 1952 – 1980; Villám József 1952 – 1974; Péntzes Imre 1955 – 1970; Soós András 1955 – 1977; Borbély Ferenc 1958 – 1961; Dobi Zsigmond 1958 – 1967; Dózsa Kálmán 1958 – 1978; Fülöp Kálmán 1958 – 1986; Lukács József 1958 – 1983; Nagy Károly 1958 – 1982; Ráczkevy József 1958 – 1961; Sárjai Lajos 1958 – 1973; Somody János dr. 1958 – 1961; Boros Géza 1961 – 1985; Czunyi Sándor 1961 – 1993; Dózsa József 1961 – 1985; Fülöp Károly 1961 – 1993; Gál Dénes 1961 – 1995; Lengyel Lajos 1961 – 1965; Péntzes János 1961 – 1989; Fekete Lajos 1964 – 1981; Katona Dénes 1964 – 1987; Kopócsi József 1964 – 1967; Móricz Lajos id. 1964 – 1993; Varga Sándor 1964 – 1987; Vass József 1964 – 1984; Marton Géza 1967 – 1989; Borbély Gyula 1970 – 1993; Fekete Imre 1970 – 1993; Kovács József 1970 – 1983; Marcsa Lajos id. 1970 – 1982; Dobi József 1974 – 1979; Hevesi István 1974 – 1978; Farkas István 1977 – 1987; Gál Elek 1977 – 1981; Harcsa Bálint 1977 – 1981; Kajati Béla 1977 – 1995; Kósa Sándor 1977 – 1984; Krebsz Géza 1977 – 1988; Móricz Sándor 1977 – 1988; Papp Béla 1977 – 1993; Sárjai Ferenc 1977 – 1988; Tárnok József 1977 – 1995; Tokodi Zoltán 1977 – 1985; Benke Gyula 1979 – 1993; Csaplár József 1979 – 1993; Dobi Bálint 1979 – 1995; Dózsa Lajos 1979 – 1992; Hevesi András 1979 – 1991; Jakab János 1979 – 1989; Lendik József 1979 – 1984; Gyarmati József 1982 – 1995; Albert József 1985 – 1995; Csekés András 1985 – 1992; Fekete Sándor 1985 – 2010 és 2012 –; Gyimesi János 1985 – 2009; Kovács Benő 1985 – 1994; Nagy István 1985 – 1993; Szabó Bálint id. 1985 – 1993; Tárnok Dezső 1985 – 1988; Tóth Lajos 1985 – 1988; Varga János 1985 – 1990; Villám Ferenc 1985 – 1999; Janka Ferenc 1989 – 1993; Janka János 1989 – 1992; Zajda Dénes 1989 – 1993; Dózsa Dénes 1992 – 2009; Dózsa Péter 1992 – 2010 és 2012 –napjainkig; Meleg András 1992 – 1999; Móricz Lajos 1992 – 1993 és 2012 –; Nagy Vilmos 1992 – 1993; Sárjai Ferenc ifj. 1992 – 1993; Kecskeméti István 1993 – 1997; Péntzes Lajos 1993 – 2010 és 2012 – 2013; Pintér Lajos 1993; Sárjai János 1993 – 2001; Sárjai Lajos 1993 – 2006; Szilvási Vilmos 1993 – 2005; Kovács Sándorné 1994 – 2005; Potháczki József 1994 – 2010 és 2012 –; Smid József 1994 – 2003 és 2012 –; Tóth Lajosné 1994 – 2002 és 2012 –; Kerekes Kálmánné 1996 – 2005 és 2012 –; Thoma László 1997 – 2002; Kovács Lászlóné 2000 – 2002; Szabó Sándor 2001 – 2005; Csapó Lajos 2003 – 2009; Csinger Józsefné 2003 -2010; Szabó András 2003 – 2009; Szakács Károly 2003 – 2004; Bocskai Pál 2005 – 2009; Oláh Ta-

más 2005 – 2010; Marcsa Lajos 2006 – 2007; Nagyné Förhéztz Mária 2006 – 2010; Ötvös András Gábor 2006 – 2010; Szabó Sándorné 2006 – 2010; Pirityi Judit 2007 – 2010; Borbély Gyula ifj. 2012 – napjainkig; Fikner József 2012 –; Gál Attila 2012 –napjainkig; Gálné Jankó Eszter 2012 – napjainkig; Papp Erzsébet 2012 – napjainkig; Potháczki Dóra dr. 2012 –; Szabó Bálint 2012 –; Kajtár József 2013 –;

Gondnokok 1920-tól:

Borbély András 1910 – 1922; Téglás Pál 1916 – 1922; Szabó Lajos 1922 – 1931; Villám Ferenc 1922 – 1931; Sárai Lajos 1931 – 1934; Villám András 1931 – 1943; Fekete János 1934 –1941; Lengyel Lajos 1941 – 1946; Fekete József 1943 – 1946; Czunyi István 1946 – 1952; Ladányi András 1946 – 1952; Matyus Lajos 1952 – 1956; Pintér Ferenc 1952 – 1979; Soós András 1956 – 1977; Péntzes Imre 1964 – 1970; Borbély Lajos 1970 – 1988; Fekete Imre 1977 – 1992; Czunyi Sándor 1979 – 1982; Nagy Károly 1982; Kajati Béla 1985 – 1993; Móricz Lajos 1993 és 2013 –napjainkig; Dózsa Dénes 1993–2009; Fekete Sándor 1994 – 1999; Gyimesi János 1994 – 2009; Thoma László 2000 – 2001; Oláh Tamás (mb. gondnok) 2009 – 2010; Dózsa Péter 2012 –napjainkig; Péntzes Lajos 2012 – 2013; Móricz Lajos 2013 – napjainkig.

Főgondnoki tisztséget töltötték be:

Pintér Ferenc 1964 – 1979; Dózsa Dénes 1997 – 2009; Péntzes Lajos 2012 – 2013; Móricz Lajos 2013 – napjainkig

*Az 1977. október 23-i
presbitériumi ülés után*

*Ülnek: 1. Nagy Károly, 2. Gál
Dénes, 4. Borbély Lajos,*

5. Harcsa Bálint, 7. Papp Béla

Állnak: 1. Tokodi Zoltán,

2. Fekete Imre, 3. Móricz Lajos,

4. Varga Sándor, 6. Varga János,

7. Péntzes J. tűzoltó, 9. Kajati Béla,

10. Czunyi Sándor, 11. Móricz Sándor

12. Filöp Kálmán, 13. Pintér Ferenc,

15. Dobi Bálint, 16. Tárnok József

*A jelenlegi presbitérium az esküvő után,
2011 karácsonyán:*

*Fikner József, Potháczki József, Móricz
Lajos, Papp Erzsébet, Szabó Bálint,*

Dr. Potháczki Dóra, Borbély Gyula,

Gálné Jankó Eszter, Gál Attila, Nagy

Attila Ákos lelkipásztor, Péntzes Lajos

főgondnok, Fekete Sándor, Ötvös

András Gábor, Kerekes Kálmánné,

Dózsa Péter, Smid József, Tóth Lajosné,

Kajtár József, Nagy István

A presbitérium jelenlegi tagjaiban annyi változás történt, hogy 2013 júniusától Móricz Lajos lett a főgondnok, aki 2013. június 16-án tette le az esküt. Presbiternek bekerült Kajtár József.

Presbiteri életrajzok²¹⁴

id. Borbély Gyula (Szőny, 1919) elemi iskoláit Szőnyben végezte. 1940-ben katonaként egy székesfehérvári egységhez került, harcolt a második világháborúban. 1945 januárjától 1948 augusztusáig orosz hadifogságban volt. 1952-ben kötött házasságot Mocsári Máriával (1924 – 2001), három gyermekük született: Gyula, Mária és Márta.

Dolgozott a Magyar Kőolajipari Vállalatnál Szőnyben, a szállításnál tolatás vezető volt, valamint a Szőnyi Termelőszövetkezetben. A szőnyi református egyháznál 1970-től 1993-ig presbiterként látta el feladatát.²¹⁵

ifj. Borbély Gyula (Szőny, 1953) szakközépiskolában érettségizett. Katonai szolgálatát 1972 és 1974 között a Határőrségnél, Kópházán töltötte. 1976. szeptember 4-én kötött házasságot Palla Edittel, két gyermekük született, Balázs és Krisztina. Dolgozott a MOL Rt-nél, a Szőnyi Mgtysz-ben, jelenleg egyéni vállalkozó. Szőnyben az Istenkúti dűlőben pálinkafőzdet, pálinkaházat működtet, a pálinkalovagrend tagja. A szőnyi református egyháznál 2012-től látja el a presbiteri tisztséget.²¹⁶

Czunyi István (Mocsa, 1887 – Szőny, 1953) három éves korában árván maradt, szőnyi nagynénje, Végh Ferencné (Czunyi Erzsébet) fogadta magához, nevelte fel. 1913. január 20-án kötött házasságot a szőnyi illetőségű Villám Erzsébettel. Gyermekük közül négy érte meg a felnőtt kort: Sándor, Erzsébet, Margit és Irén. 1946 – 1952 között a szőnyi református egyház presbitériumának tagja, gondnoka volt.²¹⁷

²¹⁴ A presbiteri életrajzok nagy részét Márkiné Tárnok Eszter és Turi Zsolt gyűjtötte. Írta: Turi Zsolt.

²¹⁵ Adatközlők: id. Borbély Gyula és lánya, Kecskésné Borbély Mária

²¹⁶ Adatközlő: ifj. Borbély Gyula

²¹⁷ Adatközlő: Papp Erzsébet

Czunyi Sándor (Szőny, 1919 — Komárom, 2000) földműves családban született, édesapja Czunyi István, édesanyja Villám Erzsébet volt. Mélyen vallásos szülei hitben, hazaszeretetre nevelték három lánytestvérével együtt. Felesége Kecskeméti Margit, aki szintén hithű református családból származott, egy gyermekük született, Margit. Megjárta a második világháborút, ahonnan Isten segítségével hazakerült. Földművesként dolgozott szüleivel és testvéreivel együtt. Ezt követően a szőnyi TSZ-ben, a Timföldgyárban vállalt munkát. Később a MOLAJ-ban dolgozott, megbecsült munkásemberként nyugdíjazásáig.

Egész életében templomba járó, a szőnyi egyházközségnek odaadó tagja volt feleségével, gyermekével egyetemben. 1958 és 1993 között presbiterként, 1979-től 1982-ig gondnokként szolgálta a szőnyi református egyházközséget. Veje, **Albert József** is 10 éven keresztül (1985 – 1995) presbiter volt Szőnyben.²¹⁸

*Csaplár József
esküvője*

Csaplár József (Szőny, 1917 – Szőny, 1999) Szőnyben született 1917. július 15-én református, vallásos család tizedik gyermekeként. Szülei, Csaplár István és Sárai Lídia 1897-ben kötöttek házasságot. Édesapja földműves, majd Szőnyben postás volt. A tíz gyermekből öten érik meg a felnőtt kort: Mária, Eszter, Julianna, András és József.

Testvérei közül Eszter (Móricz Imréné) és Csaplár Julianna is a postán helyezkedett el. 1948. szeptember 11-én kötött házasságot Kürthy Juliannával, egy gyermekük született, Angéla. A Komáromi Kőolajipari Vállalatnál dolgozott, onnan megy nyugdíjba. Nyugdíjas éveit fafaragással töltötte, kiérdemelte a „Fafaragó Népművész” címet. Templomba járó, hívó emberként 1979 és 1993 között a szőnyi református egyház presbitere volt.²¹⁹

²¹⁸ Adatközlő, gyűjtő: Papp Erzsébet, írta: Turi Zsolt

²¹⁹ Adatközlő: Márkiné Tárnok Eszter, írta: Turi Zsolt

Id. Csekes András (Búcs, 1920 – Esztergom, 1993) a búcsi református elemi iskolába járt. 1948-ban Bátorkeszin kötött házasságot Töröttő Máriával. Friss házasként szüleiével együtt a Felvidékről kitelepítésre kerültek Mosonszentjánosra. 1953-ban sikerült a szülőföldhöz közelebb jönni, Szöny-Bélapusztára költöztek, a magtárban kapott munkát. Később Szönyben építkezni kezdtek, új családi házukba 1963-ban költöztek be. Két gyermekük született, András és Mária. A Szónyi Szabadság Termelőszövetkezetbe került. Szönyben a mai Iskola utca és Dózsa György út sarkán lévő, már lebontott darálóban is sokat dolgozott.

Mélyen hívő református volt, családjának, gyermekeinek gyakran énekelt zsoltárokat. A szónyi református egyház presbiter volt 1985 és 1992 között.²²⁰

Csinger Józsefné Lengyel Teréz (Ászár, 1945) általános iskolát Ászáron végezte. Az ászári református templomban konfirmált 1958-ban. Komáromban a Lengyárban dolgozott. 1965-ben kötött házasságot Csinger Józseffel. Ezt követően a szónyi kórházban helyezkedett el. 1977-ben általános ápolói végzettséget szerzett. A szónyi református egyházközség presbiter volt 2003 és 2010 között.²²¹

Dobi Bálint (Szöny, 1927— Komárom, 2007) szönyben született, nevelkedett testvéreivel együtt, református vallását gyakorló családban. Édesapja Dobi Bálint, édesanyja Fekete Zsófia volt. Felesége Czunyi Irén szintén református családból származott, két gyermekük született: Tibor és Attila. Földművesként dolgozott, majd a MOLAJ-hoz került. A szállítási osztályon fizikai munkát végzett. Fialat ko-

²²⁰ Adatközlő: Fia, Csekes Andrásé lánya, Martsa Zoltánné Csekes Mária, írta: Turi Zsolt

²²¹ Adatközlő: Csinger Józsefné, írta: Turi Zsolt

rától fogva részt vett a gyülekezet életében. igyekezett minden temetőgondozási munkából kivenni a részét, de besegített a templom, parókia körüli teendőikben is.

1977-től 1995-ig presbiterként szolgálta egyházközségét. Húséges 40 évi szolgálatáért az egyházközség „Presbiteri emléklapot” adományozott számára.²²²

Dobi Zsigmond (Szöny, 1912 – Komárom, 1982) Győrben a Bencés Gimnáziumban tanult 1923 és 1930 között. Református lelkésznek készült, 1931-ben megkezdte tanulmányait apápai Református Teológián, de hangja miatt nem felelt meg. Katonai idejét 1934-35-ben töltötte, melynek utolsó időszakában Komáromban számvivőként teljesített szolgálatot. 1936-ban kötött házasságot Dózsa Margittal (1912 – 1976), három gyermekük született: Margit(1940-1986), Ildikó (1944-1945) és Zsigmond (1947-1999). Mozgósításkor és a második világháború időszakában 1938 és 1940 között többször kapott katonai behívót.

A családi gazdaságban földműveléssel, állattartással foglalkozott. A Szőnyi Termelőségvetkezetbe a megalakulásakor még nem léphetett be, ekkor gyárban kezdett dolgozni. 1959-ben csatlakozott a Termelőségvetkezethez. 1963-tól nyugdíjazásáig a MOLAJ-ban, a kazánházban végezte munkáját. A szőnyi református egyházközség presbiter volt 1958 és 1967 között.²²³

Dózsa Dénes (Szöny, 1957 – Komárom, 2009) szülei: Dózsa Dénes és Sárai Julianna. Általános iskoláit Szönyben végezte. 1970. április 26-án konfirmált a szőnyi református templomban Nagy Lajos lelképásztornál. Ezt követően a Hild József Építőipari Szakközépiskolában tanult tovább, ahol 1975-ben magasépítési szakirányon érettségizett. 1978-ban megszerezte a magasépítési technikus végzettséget is. Katonai szolgálatát Budapesten töltötte. 1985-ben kötött házasságot Bokros Edittel, egy fiuk született Máté. A Komárom-Esztergom megyei Építőipari Vállalatnál (KOMÉP) művezetőként dolgozott, majd egyéni vállalkozóként végezte munkáját.

A szőnyi református egyház presbiter volt 1992 és 2009 között, közben 1993-tól 1997-ig gondnokként, 1997 és 2009 között főgondnokként szolgálta a szőnyi egyház közösséget. Emellett 2003-2009 között egyházmegyei tanácsos. Az egyházközségben elmúlt több mint két évtizedben több építkezés is volt: az új ravatalozó 2001-2002-ben történt építése, a templom külső és belső teljes felújítása 1993-1995 között, és a kárpótlás során visszakapott egykori Nagyiskola, jelenlegi gyülekezeti ház felújítása, ill. belső átalakítása, melyre 1997-1999 között került sor. Ezekben a munkálatokba jelentős szerepet vállalt.²²⁴

Dózsa L. Elek (Szöny, 1898 – Szöny, 1975) Elemi iskoláit Szönyben végezte. Az I. világháborúban az olasz fronton szolgált. Mezőgazdasággal foglalkozott, kezdetben kiscgazdaként, később a helyi termelőségvetkezetben. 1922.

²²² Adatközlő, gyűjtő: Papp Erzsébet, írta: Turi Zsolt

²²³ Adatközlő: Dobi Zsigmond visszaemlékezései alapján unokája, Dobi Ágota, írta: Turi Zsolt

²²⁴ Adatközlő: Dózsa Dénesné, írta: Nagy Attila és Turi Zsolt

november 28-án kötött házasságot Szabó Máriával, egy fiuk született: Lajos (1924).

Aktívan részt vett a közéletben: tagja volt Szőny képviselő-testületének, a helyi Kisgazdapártban jegyzőként tevékenykedett és a Szőnyi Református Egyházközség presbitereként szolgált 1938-tól 1950-ig, illetve 1952-től 1975 között.

Családjával együtt 1952 májusában a Hortobágyra, Ebesre internáltak, ahonnan 1953 szeptemberében térhettek haza.²²⁵

Dózsa Péter (Szőny, 1959) édesapja Dózsa Dénes, édesanyja Sárai Julianna. Általános iskoláit Szőnyben végezte. A szőnyi református templomban konfirmált 1972. április 30-án Nagy Lajos lelkipásztornál. Szobafestőnek tanult, és szakmájában dolgozott. Egy lánya született, Eszter. 2012 óta Szőnyi Színes Óvodában karbantartóként, gondnokként végzi munkáját. Az egyházközség épületeinek felújításában tevékeny részt vállalt. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1992-től 2010-ig.

2012-től ismét a presbitérium tagja, a gyülekezet gondnokaként végzi munkáját. A református énekkar tagja, és megtapasztalta, hogy aki énekel, az kétszeresen imádkozik.²²⁶

Fekete Imre (Szőny, 1920 - Komárom, 1994) Szőnyben, mélyen vallásos családban született, nevelkedett öt testvérével együtt. Édesapja Fekete János (1875-1942), édesanyja Dózsa Lídia (1888-1966). Édesapja asztalosmesterként a szőnyi református templom faipari munkáinak készítője volt. Felesége, Czunyi Margit szintén református családból származott, két gyermekük született, Imre és Tibor. Saját földjeit művelte, majd a szőnyi TSz-ben dolgozott. Később a MOLAJ-ban kapott munkát, nyugdíjba vonulásáig a szállítási osztály fizikai dolgozója volt. Megjárta a második világháborút, a gondviselő hazasegítette, mert feladata volt itt a földi létben. Egész életében híven szolgálta egyházát, gyülekezetét, lelkeszeit feleségével együtt.

1970-től 1993-ig presbiter volt. 1977 és 1992 között a gondnoki feladatokat is ellátta, de harangszóval Ő hívta Istentiszteletre a híveket, harangszóval kísérte az utolsó földi útra menőket. 1994-ben Áldozócsütörtöki Istentisztelet után még bezárta a templomot, majd összeesett és pünkösd hajnalán imádságos lélekkel megtért Teremtő Urához.²²⁷

²²⁵ Adatközlő: Unokája, Dózsa Teréz, írta: Turi Zsolt

²²⁶ Adatközlő: Dózsa Péter, írta: Nagy Attila és Turi Zsolt

²²⁷ Adatközlő, gyűjtő: Papp Erzsébet, írta: Turi Zsolt

Fekete Sándor (Szöny, 1948) Általános iskoláit Szönyben végezte, majd szakmunkásképzőben hús és hentesáru eladónak tanult, 1965-ben szerezte meg képesítését. Katonai szolgálatát 1968 és 1969 között Győrben töltötte. 1979-ben Kocson kötött házasságot Dadi Júliával, egy fiuk született, Zoltán. Az Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat, majd a Komárom és Vidéke ÁFÉSZ Komárom üzleteiben dolgozott. Munkáját mindig nagy odaadással végezte, kivívta az emberek megbecsülését. A szőnyi református egyháznál presbiter volt 1985 és 2010 között, közben 1994-től 2000-ig a gondnoki feladatokat is ellátta. 2012-től ismét presbiter.²²⁸

Fikner József (Szöny, 1959) Gimnáziumban érettségizett 1977-ben, majd elektronikai műszerésznek tanult. Katonai szolgálatát 1981 és 1983 között Tátán töltötte. Három gyermeke van, Dániel, József és János Barnabás, a két kisebb Korán Ilonával kötött házasságból született. Dolgozott a Magyar Államvasutaknál, műszerészként, jelenleg főállású zenész, hangszerkereskedő. Szönyben a családi házánál hangszerboltot üzemeltet. 2012-től a szőnyi református egyház presbitere.²²⁹

²²⁸ Adatközlő: Fekete Sándor, írta: Turi Zsolt

²²⁹ Adatközlő: Fikner József, írta: Turi Zsolt

Fülöp Károly (Szöny, 1908 – Szöny, 1995) 1935. november 21-én Szönyben kötött házasságot Simon Juliannával, gyermekük nem született. A szőnyi református gyülekezetnél a presbiteri tisztséget 1938-tól 1953-ig látta el, hűségesen, becsülettel.²³⁰

Gál Attila (Szöny, 1967) Tatán az Eötvös József Gimnáziumban érettségizett 1986-ban. Katonai szolgálatát 1986 és 1987 között Lentiben töltötte, mesterlövész kiképzést kapott. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen tanult tovább, ahol programtervező matematikusként 1992-ben diplomázott. 1996-ban kötött házasságot Jankó Eszter Noémivel, három gyermekük született: Anna, Máté és Dávid. Dolgozott informatikusként Tatán a Polgármesteri Hivatalban, majd programozóként MEDYSIS Bt-nél.

Ezt követően magánvállalkozó volt, jelenleg a MACI-KOMP BT programozója. A szőnyi református egyház presbitereként 2012-től végzi szolgálatát.²³¹

Gálné Jankó Eszter Noémi (Oroszlány, 1977) A Pápai Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1996-ban. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán tanult tovább, ahol 2001-ben kapta meg szociálpedagógus főiskolai diplomáját. Gál Attilával kötött házasságot, három gyermekük született: Anna, Máté és Dávid. A MACI-KOMP Bt-nél adminisztrátorként dolgozik. A szőnyi református gyülekezet kántora, 2012-től presbiter. Jelenleg a Pápai Református Teológiai Akadémia másodéves hallgatója, katechéta - lelkipásztori munkatárs szakon.

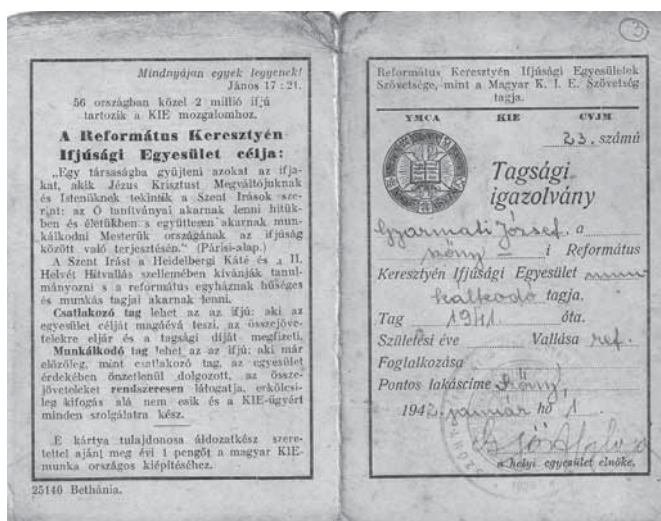
A 2016/2017-es tanévtől a szőnyi Bozsik József Általános Iskola alsó évfolyamaiban, valamint a szőnyi Színes Óvodában hittanoktatóként végzi nagy odaadással munkáját.²³²

²³⁰ Gyűjtötte és adatközlő: Márkiné Tárnok Eszter, írta: Turi Zsolt

²³¹ Adatközlő: Gál Attila, írta: Turi Zsolt

²³² Adatközlő: Gálné Jankó Eszter Noémi, írta: Turi Zsolt

Gyarmati József (Polgárdi, 1926 – Komárom, 2014) a szőnyi református elemi népiskolában végezte el a hat osztályt, majd ezt követően a komáromi Magyar Királyi Állami Polgári Fiú és Leányiskolában tanult tovább, ahol 1942-ben fejezte be a négy osztályt. Közben 1941-ben tagja lett a Szőnyi Református Keresztýén Ifjúsági Egyesületnek. Tovább folytatta tanulmányait, 1942-től Győr szabad királyi város kereskedelmi középiskolájában tanult 1944-ig, majd 1945-től 1947-ig a Komáromban lévő Magyar Állami Kereskedelmi Leányközépiskolában, ahol 1947. júniusában érettségi vizsgát tett.

Az 1947-48-as tanévben a József NádorMűszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Közgazdaságtudományi Karának hallgatója volt. 1948 és 1950 között kereskedelmi segéd bizonyítványt szerzett, a Tatabánya és Környéke Kereskedelmi Vállalatnál helyezkedett el. 1952-ben a Tata és Iparvidéke Kereskedelmi Vállalatnál boltvezető lett, majd a komáromi járási tanács 1. sz. Kórházában, Szőnyben volt segédgondnok. 1952-től 1961-ig a győri Kereskedelmi Vállalatnál, a Tata és Iparvidéke Kiskereskedelmi Vállalatnál és Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalatnál Tatabányán dolgozott eladóként és boltvezetőként. 1955-ben kötött házasságot Takács Katalinnal, egy gyermekük született, József. 1961-től az 1979-ben történt nyugdíjazásáig a Mocsai és Vidéke Körzeti Földművelésügyi Szövetkezethez és a Komárom és Vidéke Általános Fogvasztási és Értékesítő Szövetkezethez volt boltvezető. Máig él a szőnyi emberek emlékében főúton, a Petőfi Sándor úton lévő élelmiszerüzlet a „Népbolt”, vagy „Gyarmati” bolt elnevezése. 1978-ban megkezdte tanulmányait a Budapesti Református Theológiai Akadémián, ahol 1984-ben sikeres záróvizsgát tett. A szőnyi református egyház életének is tevékeny tagja volt, hiszen

1979-től 1995-ig presbiter, pénztáros volt, és a fontos gondnoki feladatokban is részt vett.²³³

*Gyarmati József végzős teológus
(X-szel jelölve)*

Gyimesi János (Szőny, 1936 – 2013, Komárom) Szőnyben járt református elemi iskolába. 1950. május 18-án konfirmált a szőnyi református templomban Györffy Lajos lelképásztornál. Tanulmányait Komáromban a szakmunkásképző iskolában folytatta, 1953-ban csőszerező szakmunkás bizonyítványt kapott. Katonai szolgálatát Mezőtúron töltötte. 1959-ben került a Magyar Államvasutakhoz, ahol 1995-ben történt nyugdíjba vonulásáig dolgozott. 1960-ban kötött házasságot a szőnyi református templomban Turi Irénnel, egy gyermekük született János. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1985 és 2009 között, valamint 1994 és 2009 között a gondnoki feladatokat is ellátta.

Az egyház körüli teendőket szívvel-lélekkel végezte. Gondnoksága alatt többek között megújult a templom belső tere és tetőszerkezete, felépült az új ravatalozó. Nagy buzgalommal szervezte a templom, gyülekezeti ház, a parókia körüli munkákat, a temető folyamatos rendbetételét és karbantartását.²³⁴

²³³ Adatközlő: fia, Gyarmati József és Márkiné Tárnok Eszter, írta: Turi Zsolt

²³⁴ Adatközlő: Felesége, Gyimesi Jánosné Turi Irén, írta: Turi Zsolt

*Gyimesi János, Turi Irén,
Turi Bálint, Gyimesi Erzsébet,
Vizkocsil Ferenc*

Hevesi István (Komáromszentpéter, 1910 – Szőny, 1977) 1930-ban kötött házasságot Szuri Erzsébettel, két gyermekük született: István és Erzsébet. 1947 májusában Magyarországra telepítettek családjával. Páribankaptak házat, amit a sváboktól vettek el az állami intézkedések során. 1952-ben Szőnyben építkeztek, hogy közelebb legyenek a rokonokhoz, a családjukhoz. Az Almásfüzitői Timföldgyárban, majd a Szőnyi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetnél dolgozott, innen került nyugdíjba. Mindig vallásos ember volt, ideérkezésük után a szőnyi református templomba járt. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1964 és 1978 között.²³⁵

Janka Ferenc (Szőny, 1916 – Komárom, 2002) a szőnyi református elemi népiskolában végezte el a hat osztályt. 1928. május 17-én konfirmált Szőnyben Váradi Lajos tiszteletes úrnál. 1937-ben került a Magyar Királyi Államvasutakhoz, nyugdíjazásáig Komáromban dolgozott, vonatkísérő volt. Részt vett a második világháborúban, a kolozsvári 105. légvédelmi tüzérezrednél teljesített szolgálatot 1939. október 5-től 1941. október 13-ig, tizedesként szerelt le. 1942-ben kötött házasságot Boros Ilonával, két gyermekük született: Ferenc és Ilona.

Szenvedélye volt a postagalambászat, melyet versenyszerűen űzött, egyik alapítója Komáromi Lászlóval a helyi szőnyi C10 egyesületnek. Több díjat nyert, sokszor volt szőnyi bajnok és különböző helyi, kerületi és országos versenyeken is rendszeresen a díjazottak között volt.

²³⁵ Adatközlő: Unokája, Potháczkiné Nagy Erzsébet, írta: Turi Zsolt

A szőnyi református egyháznál a presbitériumtagja volt 1989 és 1993 között. Valamikor vásárolt padjuk is volt a Janka családnak.²³⁶ Janka Ferenc testvére, **Janka Imre** (Szőny, 1925 - 1947) 1937. május 6-án konfirmált Szőnyben Váradi Lajos lelkésznel. Komáromban volt levente, nyugatra, majd keletre vitték őket. Hazafelé jövet az oroszok besorozták egy menetbe és fogságba esett. Lefogyva 35 kg-osan jött haza. Szabó Bálint szőnyi lakos szülei mentek érte, de vittek magukkal paplant, amin tudott ülni, mert csak a csontjai látszóttak. Annyira legyengült, hogy beteg lett és meghalt. A szőnyi református temetőben lévő sírjára ezt írták: Meghalt a hazáért.²³⁷

Janka Imre

Kajati Béla (Kenézlő, 1926 – Komárom, 2012) az 1930-as években szüleiivel Györgytarlóra költözött. Református hitben nevelkedett, az állami elemi népiskolában végezte el a hat osztályt. A falu szórvány gyülekezetként Sárospatakhoz tartozott, a faluban a házuk adott otthont az istentiszteleteknek. 1951-től 1971-ig Sárospatakon presbiterként szolgálta a református egyházközseget, emellett a falujukban a harangozói feladatokat is ellátta. 1953. október 31-én kötött házasságot Oláh Ilonával, három gyermekük született: Ilona, Borbála és Béla. 1971-ben költöztek Szőnybe, ezt követően MOLAJ-ban az építésztnél dolgozott. Szőnyben a református egyháznál 1977 és 1995 között presbiter volt, a gondnoki feladatokat 1985-től 1993-ig látta el nagy odaadással, szorgalommal.²³⁸

²³⁶ Adatközlő: ifj. Janka Ferencné Nagy Teréz és unokája Janka Ferenc, írta: Turi Zsolt

²³⁷ Adatközlő: ifj. Janka Ferenc, írta: Turi Zsolt

²³⁸ Adatközlő: lánya Narancsik Vincéné Kajati Ilona, gyűjtötte: Móricz Lajosné, írta: Turi Zsolt

Kajtár József (Szőny, 1935) Szőnyben végezte az általános iskolát, majd Győrben ipari iskolában tanult tovább, ahol 1953-ban mozdonyvezető képzést szerzett. Katonai szolgálatát Esztergomban töltötte. 1965-ben kötött házasságot Soós Irénnel, két gyermekük született, Erika és József. A Magyar Államvasutaknál dolgozott, Komáromban. A szőnyi református egyház pópresbitere 2012 és 2013 között, 2013-tól presbitere.²³⁹

Kerekes Kálmánné Villám Eszter (Kőszeg, 1943) Az általános iskola elvégzése után élelmiszer eladónak tanult, 1962-ben tett szakmunkásvizsgát. 1975-ben Tatabányán érettségizett a Dolgozók Kereskedelmi Szakközépiskolájában. 1977-től államháztartási képzésen vett részt. 1980-ban felsőfokú államháztartási szakképzést szerzett általános igazgatási szakon. 1965. február 27-én kötött házasságot Kerekes Kálmánnal, két gyermekük született: Róbert és Nándor. A kereskedelemben eladóként dolgozott, majd boltvezetőként végezte munkáját. 1975-ben a komáromi Középfokú Kollégiumban lett gondnok, majd 1990-től gazdaságvezetői feladatokat látott el.

2004-ben vonult nyugállományba. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1996-2005 között, 2012-től ismét a presbitérium tagja.

Gyermekkorától a szőnyi református egyházhoz köti hitélete, idejárt vasárnapi iskolába, itt konfirmált, itt kötött házasságot, itt keresztelezték meg gyermekeiket. Az egyház körül felmerülő napi vagy eseti feladatokban mindig próbál a legjobb tudása szerint segíteni. Tagja a gyülekezeti énekkarnak és az ügynevezett számvizsgáló bizottságnak.²⁴⁰

Kovács Benő (Szentpéter, 1925 – Komárom, 2000) az elemi református iskoláit Szentpéteren végezte. 1945-ben kötött házasságot Gere Eszterrel (1927-2000). A MOLAJ-ban kazánházban fűtőként dolgozott. Szőnyben a Vásártér utcában volt a családi házuk. Kedvenc időtöltése a Szőnyi Öreg-hegyen lévő szőlő és kiskert gondozása, ahol egy kis pincházuk volt. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1985-től 1994-ig.²⁴¹

Kovács István (Szőny, 1949) az általános iskoláit Szőnyben végezte. 1962. június 3-án konfirmált a szőnyi református templomban Nagy Lajos lelképásztornál. Komáromban a Jókai Mór Gimnáziumban tanult tovább, ahol 1967-ben érettségizett. Ezt követően a Kertészeti Egyetem Kecskeméti Főiskolai Karán folytatta tanulmányait, ahol 1970-ben kertészmérnökként diplomázott. Katonai szolgálatát 1970-1972 között a

²³⁹ Adatközlő: Kajtár József, írta: Turi Zsolt

²⁴⁰ Adatközlő: Kerekes Kálmánné, írta: Turi Zsolt

²⁴¹ Adatközlő: Szűcs Attila és Kiss János, írta: Turi Zsolt

Határórségnél Sopronban töltötte. 1973-ban kötött házasságot Horváth Klárával két gyermek született: Katalin és Kornél.

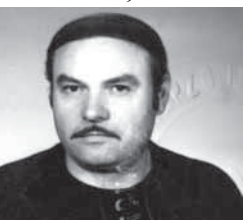
A Szőnyi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben kertészeti, majd növénytermesztési üzemigazgatóként végezte munkáját. Közben 1990-ben középfokú üzemi földnyilvántartó végbizonysítványt szerzett. A földkiadó bizottság elnöke volt Komárom - Szőnyben, majd biztosító társaságoknál üzletkötőként dolgozott. A Szőnyi református egyházközség pótpresbiteri tisztségét 2012-től tölti be.²⁴²

Id. Marcsa Lajos (Szőny, 1909 – Szőny, 1982) az elemi református iskoláit Szőnyben végezte, a szőnyi református templomban konfirmált. Ezt követően szülei mellett a mezőgazdaságban dolgozott. Később Szőny község hintójának kocsisa volt. 1941-ben Szőnyben kötött házasságot Soós Eszterrel, három gyermekük született, Eszter, Lajos és Margit. Megjárta a második világháborút. Budapestről a Dohány utca 9-es szám alatti házból hurcolták Szibériába, szovjet munkatárborba, a Gulágra. 1949-ben került haza.

Később Szőnyben a gépállomáson, a Szőnyi Termelőszövetkezetben, és az Igmádon lévő gépállomáson dolgozott. Szőnyben majdnem a Tatai út legvégén laktak. A sarki háznál lehet lekanyarodni az Öreg-hegy felé, hivatalosan ezt az utat Marcsaházi dűlőnek nevezik.

A szőnyi református egyház presbitere volt 1970 és 1982 között. Édesapja Marcsa János, és később ő is tagja volt a szőnyi református énekkarnak.²⁴³

Marcsa Lajos (Szőny, 1942 – Komárom, 2007) általános iskoláit Szőnyben végezte, majd a 400-as számú Ipari tanuló intézetben tanult tovább Győrben, ahol 1960-ban szerezte meg a kovács szakképesítést. 1962 és 1965 között sorkatonai szolgálatát töltötte Sopronban, Brennbergbányán, mint tizedes szerelt le. 1966-ban kötött házasságot Szőnyben Gucsi Végh Mária Évával, két gyermekük született Tamás Lajos és Péter.

1961 és 1966 között Tatabányán a 18-as szám Volánnál a szerelőműhelyben dolgozott. 1969-ben autószerelői szakképesítést szerzett, 1977-ben érettségizett, majd 1979-ben a gépszerelő technikus oklevelet is megkapta, 1982-ben autószerelői mestervizsgát tett. A Komáromi Kőolajipari Vállalatnál dolgozott, mint autószerelő- csoportvezető került nyugállományba. Vállalati tűzoltó is volt. Számos társadalmi munkából kivette a részét, sok ötlet fűződik a nevéhez, pl. Szőnyben a Hősök tere rendbetétele, fák ültetése, katolikus templom külső világítása, régi határőrök találkozásának szervezése, kirándulása volt soproni laktanyába, a határőr bál elindítása és szervezése, Szőnyben a Szentháromság szobor felújítása, Vásártéri kereszt felújítása, Szőnyben a Betlehem felállításának kezdeményezése. A Szőnyért Baráti Kör vezetője volt. A szőnyi református egyház presbitere volt 2006-ban és 2007-ben. A temető és templom

²⁴² Adatközlő: Kovács István, írta: Turi Zsolt

²⁴³ Adatközlő: lánya, Péntek Sándorné Marcsa Eszter, írta: Turi Zsolt

körül munkákból is kivette a részét (kerítés rendbetétele, régi sírok összeírása, templom külső világítása).²⁴⁴

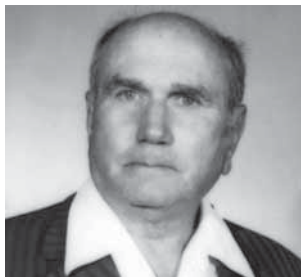
Id. Meleg András (Imely, 1924 – Komárom, 1994) 1947-ben lett áttelepítve Magyarországra. Földműves, majd a Komáromi Kőolajipari Vállalat alkalmazottja volt nyugdíjazásáig.

A Szőnyi Református Egyházközség presbiter volt 1991-1994-ig. Fia is presbiter volt.

Meleg András (Hajdúnánás, 1951) az általános iskola elvégzése után vegyipari szakmunkásnak tanult. Katonai szolgálatát 1971 és 1973 között Sopronban töltötte. 1976. május 8-án kötött házasságot Menyhárt Ildikóval, egy gyermekük született Kinga. A Komáromi Kőolajipari Vállalatnál, majd Bábólnán a Mezőgazdasági Kombinátnál végezte munkáját. A szőnyi református egyháznál 1992 és 2010 között presbiter volt.²⁴⁵

Id. Móricz Lajos (Monor, 1911 – Komárom, 2013) Szőnyben járt a református elemi iskolába, majd Komáromban polgári iskolát végzett. Ezután Győrben villanyszerelőnek tanult, amelyet 1929-ben fejezett be. Ezt követően a Magyar Királyi Államvasutaknál helyezkedett el. 1933. szeptember 5-én a komáromi Monostori erődbe vonult be katonának, a határőr árkász zászlóalj, pontonos műszaki csoport kötelékébe.

Itt 1935. márciusig teljesített szolgálatot, mint órvezető szerelt le. 1936-ban visszakerült a vasúthoz. 1938 augusztusában a mozgósítás keretében újra bevonult, részt vett a Felvidék visszafoglalásában. 1939-ben kötött házasságot Pintér Juliannával, öt gyermekük született: Julianna, Erzsébet, Lajos, Miklós és László. A vasúttól 1966-ban főellenőrként, mint kalauz, vonatvezető vonult nyugállományba. 2011. július 6-án töltötte be a 100. életévét. Születésnapján a szőnyi Petőfi Sándor Művelődési Házban rendezett ünnepségen, mint a város legidősebb lakosát, dr. Molnár Attila polgármester is felköszöntötte. Nagy Attila Ákos szőnyi református lelképásztor is szép szavakkal méltatta a szőnyi egyházközség volt presbiterét, aki 1964-1993 között látta el ezt a tisztséget.²⁴⁶

²⁴⁴ Adatközlő: Felesége, Marcsa Lajosné, gyűjtötte: Turi Győzőné, írta: Turi Zsolt

²⁴⁵ Adatközlő: Meleg András magáról és édesapjáról, írta: Turi Zsolt és Számadó Emese

²⁴⁶ Gyűjtötte: dédunokája, ifj. Turi Zsolt és Turi Zsolt, írta: Turi Zsolt

Id. Mórícz Lajos 100. születésnapján családjával (Az ünnepségen Nagy Attila Ákos lelkész és dr. Molnár Attila is jelen volt. Fotó: Szokodi Zoltán)

Mórícz Lajos (Szöny, 1943) Általános iskoláit Szönyben végezte. A szónyi református templomban konfirmált 1957. június 2-án Nagy Lajos lelképásztornál. Tatán az 1. számú Kereskedelmi Tanulóiskolában tanult tovább, ahol 1959-ben ruházati eladó szakmunkás képesítést szerzett. A Tata és Iparvidéki Kiskereskedelmi Vállalat 42. számú ruházati boltjában dolgozott Komáromban, amely a Jókai téren volt. 1962-ben az Almásfüzitői Timföldgyárban helyezkedett el, itt többek között darukezelő, iparvasúti gázmotoros járóművezetői és dózerkezelő ismeretekből is levizsgázott.

Hivatásos gépjárművezetői jogosítványt szerzett. Katonai szolgálatait 1963-1965 között Tatán töltötte, szakaszvezetőként szerelt le. 1969-ben kötött házasságot Kántó Évával, két gyermekük született: Éva és Katalin. 1974-ben a 318. Ipari Szakmunkásképző Intézetben hegesztő szakmunkás bizonyítványt kapott. 1979-től 1992-ig a Szónyi Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben végezte munkáját, belvízi hajós képesítő bizonyítványt szerzett, mely gépkezelő, bányatavakon úszómunka gépvezető, és villamosgép-kezelő munkakör betöltésére képesítette. 1992-től a komáromi Na-Ke Bt. papírhulladék kereskedelmi cégnél dolgozott, ahonnan 2003-ban került nyugállományba. A szónyi református egyház presbitere volt 1992-1993-ban, valamint 1993-ban a gondnoki feladatokat is ellátta. 2012-től ismét a presbitérium tagja, 2013-tól a főgondnoki tisztséget is betölti. Felesége, Mórícz Lajosné Kántó Éva mindenben segíti munkáját, valamint a nőszövetségi feladatokból is kiveszi a részét.²⁴⁷

²⁴⁷ Gyűjtötte: unokája, ifj. Turi Zsolt és veje, Turi Zsolt, írta: Turi Zsolt

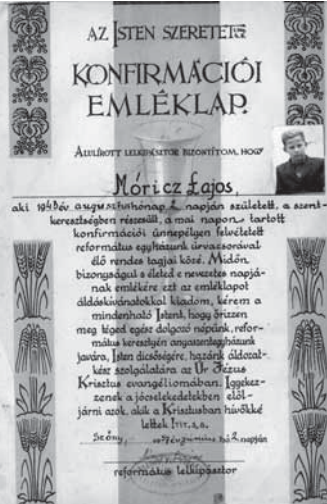

Főgondnoki eskü 2013. június 16-án

*Móricz Lajos
és felesége,
édesapja, id.
Móricz Lajos
100.
születésnapján*

Nagy István (Szőny, 1952) 1965-ben a szőnyi református templomban konfirmált. 1976. augusztus 20-án kötött házasságot Érsek Katalinnal a komáromi református templomban. Technológiai tervezőként dolgozott a Racional GMK-nál, majd a Bábolna Technika Kft, szerelőüzemének üzemvezetője volt. A KOMÉP-METÁL KFT ügyvezetője. A szőnyi református egyház pópresbiter 2012-től.²⁴⁸

²⁴⁸ Adatközlő: Nagy István, írta: Turi Zsolt

Nagy Károly (Szőny, 1919 – Szőny, 1982) kétévesen meghaltak a szülei, a legidősebb nővére nevelte fel, saját családjával együtt. A hat elemi iskolát a szőnyi Belső utcai református egyházi iskolában végezte. 13 évesen Polgárdiba került egy kéményseprő messterhez, hogy megtanulja a szakma fortélyait, a munkához szűkeséges eszközök készítését. Részt vett a II. világháborúban, 4 évet orosz fogságban volt. Ez idő alatt elsajátította az orosz nyelvet és a kőműves szakmát. 1949 került vissza Szőnybe. Megismerkedett Suhai Lídiával, akivel 1950-ben házasságot kötnek, öt gyermekük született: Károly, Sándor (meghalt), Sándor, Piroska és Márta.

Az épülő Almásfüzitői Timföldgyárnál dolgozott két évet, majd 1951-ben nagy szerepet vállalt az akkor alakuló-szerveződő helyi Kéményseprő Vállalatnál, később részt vett a tanulók oktatásában. 1968-ben Szombathelyen kályhás képzettséget szerzett, cserépkályhák készítésével és javításával is foglalkozott. Felesége is nagyon vallásos, templomba járó volt. Hitoktatóként is tevékenykedett, tagja volt a Református Keresztény Ifjúsági Egyesületnek. Elvállalja a felkínált egyházi tisztséget, 1952 és 1982 között presbiter, majd 1982-ben egy rövid ideig gondnok volt. Munkáját becsülettel odaadással, alázattal végezte.²⁴⁹

Nagy Károly, Suhai Lídia és gyermekeik

Nagy Károlyné Suhai Lídia (Szőny, 1920 – Szőny, 2011) a hat elemi iskolát Szőnyben, a Belső utcai református iskolában végezte. Édesapja Suhai Sándor volt, aki Szőnyben szinte egyedülként, nádazó/nádfedél készítőként végezte munkáját. 1940 és 1942 között diakonisszaként a neszmei szeretett otthonban dolgozott. 1945 és 1950 között a komáromi Lengyárban szövőnő volt.

²⁴⁹ Adatközlők: gyermekei: Károly, Piroska és Márta, menyé Nagy Károlyné, valamint Számadó Emese (szerk.): Komárom és településrészeinek egyesülése. Szőny és Koppánmonostor története. Kezdetektől 1977-ig. Komárom 2007, 82., írta: Turi Zsolt

1950-ben kötött házasságot Nagy Károllyal, öt gyermekük született: Károly, Sándor (ő meghalt), Sándor, Piroska és Márta. Mint háztartásbeli a gyermekek nevelését tartotta fontosnak. Vallásos, református családba született, mely az egész életét meghatározta. A szőnyi református egyház, a gyülekezet aktív tagja, hitoktató és a „Vasárnapi Iskola egyik vezetője volt. A Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) rendszeres látogatója, itt ismerkedett meg férjével. Az 1950-60-70-es években a saját családi házában fogadta a biblia után érdeklődőket, nem törődve azazal, hogy így a biztonsága veszélybe került.

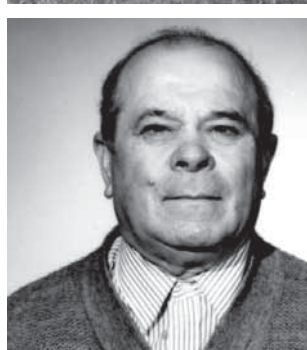
Mélyen hívő, Istenfélő ember. A bibliát mindennap olvassa gyermekeinek, később unokáinak is. Később megromlott látása sem akadályozta mindennapi tevékenységében, ezután kazettákat hallgatott, egészen haláláig.²⁵⁰

Nagy Vilmos (Izsa, 1922 – Szőny, 2008) földműves, református család gyermekeként született. Az elemi iskola elvégzése után, kovácsinas lett, majd a komáromi hajógyárban dolgozott. Izsáról 1947 májusában kerültek kitelepítésre édesanyjával (Pintér Julianna) és Miklós öccsével Kocsolára. 1950-ben kötött házasságot a szentpéteri születésű Major Klárával, két gyermekük született, Vilmos és Zsuzsanna. 1952 és 1960 között az Almásfüzitői Timföldgyárba Kocsoláról járt fel munkába, hetente történő haza utazással. A szülőföldhöz szerettek volna minél közelebb kerülni, ezért Szőnyben építkezni kezdtek, házuk 1960 őszére készült el.

Ezután a Vákuumban és a Molajban dolgozott, felesége pedig a helyi termelészövetkezetben talált magának munkát. Templomba járó, vallásukat gyakorló emberek voltak, akik az áttelepítésnél is tudták, hogy csak az Istenben való hit és akarat amiben bízhatnak. Közismert, vallásos, szorgos emberként a szőnyi református egyházközösségben 1992 -1993-ban presbiter volt.²⁵¹

Nagyné Förhécz Mária (Szőny, 1954) általános iskoláit Szőnyben végezte. Tatabányán Egészségügyi Szakközépiskolában tanult tovább, ahol 1973-ban érettségizett. Az egészségügyben helyezkedett el. Bányoczkai Gyulával kötött házasságot, egy gyermekük született Balázs. A Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Főiskolai Karán diplomás szülésznőként végzett.

Később tovább képezte magát, megszerezte a mütös szakasszisztens és a foglalkozás egészségügyi asszisztens képesítést is. Második férjével, Nagy Sándorral 1996-ban kötött házasságot. Jelenleg mütösznőként végzi munkáját. A szőnyi re-

²⁵⁰ Adatközlő: gyermekei Károly, Piroska és Márta, valamint Károly felesége Nagy Károlyné. Írta: Turi Zsolt, gyűjtötte: Márkiné Tárnok Eszter

²⁵¹ Adatközlő: fia Nagy Vilmos, írta: Turi Zsolt

formátus egyházközség presbitere volt 2006 és 2010 között. A szőnyi egyházi életből aktívan kiveszi a részét, nőszövetségi tagként, vagy volt presbiterként. Mindenben megpróbálja támogatni az egyházat.²⁵²

Ötvös András (Komárom, 1979) Általános iskoláit Szőnyben végezte, majd kertész szakmunkásnak tanult. Jelenleg családi vállalkozásban dolgozik. A szőnyi református egyház presbitere volt 2006 és 2010 között, 2012-től pótpresbiter.²⁵³

Papp Béla (Naszály, 1913 —Komárom, 2004) Naszályon született, vallását gyakorló középparaszt családban. Édesapja Papp István, édesanyja Kun Julianna volt. 1960-ig, hosszú időn át a naszályi egyház presbitere és énekkari tagja. Felesége Czunyi Erzsébet, két gyermekük született, Erzsébet és Julianna. Mindkettőjük presbiterként szolgálja az egyházat. Földművesként dolgozott, később az almásfüzitői Timföldgyárban talált munkát. Dolgos ember lévén, megbecsülték munkáját, innen került nyugállományba.

1960-ban a szőnyi illetőségű felesége, Czunyi Erzsébet révén költöztek Szőnybe, így lett a szőnyi reformátusegyházközség tagja. A gyülekezet 1977-ben presbiternek választotta, mely tisztséget 1993-ig töltötte be. Nagy Lajos Tiszteletes Úr szolgálata alatt lelkes tagja volt az énekkarnak, tevékenyen részt vett a templom körüli és a temetői munkálatokban. A gyermekeit feleségével együtt Isten szeretetére, az emberek megbecsülésére nevelték. Katonaviselt, a második világháborút, a fogságot megjárt, sok nehézséget megélt férfiember volt. Hűséges volt egyházához. Énekekkel, imádsággal, a 103. zsoltár szavaival a lelkében élt: *„Áldjad én lelkem az Urat és ne feledkezzél semmi jótéteményéről.”* Koporsója mellett Pál II. levele Timótheushoz szerint szólt a vigasztalás ígéje: *„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.”*²⁵⁴

Papp Erzsébet (Naszály, 1947) Naszályon vallását gyakorló családba született. Édesapja Papp Béla, édesanyja Czunyi Erzsébet volt. Nagytiszteletű Gyimóthy Géza lelkész szolgálata alatt konfirmált. Felmenői között az anyai nagyapja, édesapja, nagybátyái, keresztapja is a szőnyi egyházközség presbiterei, ill. gondnokai voltak. 1961-ben költöztek Szőnybe, azóta az egyházközségnek kisebb megszakításokkal a tagja.

²⁵² Adatközlő: Nagyné Förhécz Mária, írta: Turi Zsolt

²⁵³ Adatközlő: Ötvös András, írta: Turi Zsolt

²⁵⁴ Adatközlő és gyűjtő: lánya, Papp Erzsébet, írta: Turi Zsolt

Közegészségügyi járványügyi felügyelőként dolgozott a komáromi ÁNTSZ-nél, illetve annak jogelődjénél, a KÖJÁL-nál 40 éven keresztül. 2011 óta a szőnyi egyházközség presbitere, ezen belül a gyülekezet pénztárosa. Testvére, Julianna 1999-óta a komáromi egyház presbitereként szolgálja az egyházat. Fontosnak tartja a következő gondolatokat: „Tessi – lelki nehézségeimen a Gondviselő mindig átsegített Ézsaiás szavaival: *Ne félj, mert én veled vagyok.* Amíg az Úr engedi gyengülő erőmmel, szerény képességeimmel segíteni szeretném a szőnyi gyülekezet munkáját Isten Dicsőségére. Reményt, vigaszt jövőmre, magányos életemre a zsoldárok könyvéből merítek: *Támogat az Úr minden elesettet és főlegyenesít minden görnyedezőt!*”²⁵⁵

Pénzes Imre (Szőny, 1904 – Komárom, 1981) elemi református iskoláit Szőnyben végezte. A szőnyi református templomban konfirmált Czike Lajos esperes úrnál. A vasútnál helyezkedett el, ahol aztán nyugdíjazásáig dolgozott. 1931-ben kötött házasságot Szőnyben Dózsa Idával, két gyermekük született, Ida és Imre. A szőnyi református egyház presbitere volt 1955 és 1970 között.²⁵⁶

Pénzes Lajos (Szőny, 1955) szakmunkásképző iskolába járt. Katonai szolgálatát Tatán töltötte. Két gyermeke született: Andrea és Gábor. Mezőgazdasági vállalkozóként végzi munkáját. A szőnyi református egyház presbitere volt 1993-tól 2010-ig, majd 2012-2013-ban, ekkor a főgondnoki tisztséget is betöltötte.²⁵⁷

Pintér Ferenc (Szőny, 1914 – Komárom, 1998) a szőnyi református elemi népiskolában végezte a hatosztályt, tanítója Váradi Lajos református lelkész volt. Ezt követően Komáromban a Magyar Királyi Állami Polgári Fiú és Leányiskola tanulója volt négy évig. Székesfehérváron volt katona, írnokként is szolgált. Leszerelés után a VACUUM almásfüzitői részlegénél dolgozott. 1941-ben kötött házasságot Nagy Erzsébettel, két gyermekük született Ferenc (1943) és Erzsébet (1946).

²⁵⁵ Papp Erzsébet személyes elmondása alapján írta: Turi Zsolt

²⁵⁶ Adatközlők: fia, Pénzes Imre és unokája, Pénzes Imre, írta: Turi Zsolt

²⁵⁷ Adatközlő: Pénzes Lajos

*Pintér Ferenc
és Nagy Erzsébet
esküvője 1941. május 4-én*

A háború után egy ideig alkalmi munkás, majd 1948-ban a „MOLAJ” Vállalatához került a laboratóriumba, később a kutatólaboratóriumban dolgozott laboránsként. Innen került nyugdíjba. Közismert méhész volt, tagja a Méhész egyesületnek. A szőnyi református egyházközség gondnoka volt 1952-től 1964-ig, majd 1964 és 1979 között főgondnoka.²⁵⁸

Potháczki József (Szőny, 1959) az általános iskola elvégzése után szakmunkásképzőben tanult tovább, ahol asztalosként végzett 1976-ban. Katonai szolgálatát Tatán töltötte. 1980-ban kötött házasságot Nagy Erzsébettel, egy gyermekük született, Dóra. 1985-ben érettségi vizsgát tett. Dolgozott a Szőnyi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet Építő brigádjánál, az Univerzál Szövetkezetnél, asztalosként Szabó József vállalkozónál. Jelenleg Meleg József asztalosnál végzi munkáját. A szőnyi református egyház község presbitera 1994 és 2010 között, valamint 2012-től.

Potháczki József elmondása: „Születésemet követően római katolikusként kereszteltek, katolikusként bérmálkoztam a szőnyi katolikus templomban. Házasságot a szőnyi református templomban kötöttünk református szertartás szerint, ezt követően a református gyülekezet állandó tagja lettem. A 1990-es években hivatalosan is, a gyülekezet könyveiben dokumentáltan református lettem. Feleségem éveken keresztül a szőnyi református gyülekezet Nőszövetségének elnöke volt, egyébként ő Hevesi István szőnyi református presbiter unokája. Lányunk Dóra is a szőnyi gyülekezet presbitera.”²⁵⁹

Dr. Potháczki Dóra (Komárom, 1984) Szőnyben konfirmált 1998. április 5-én, virágvasárnap. A Szegei Tudományegyetemen jogászként végzett 2007-ben. Ezt követően az Eötvös Loránd Tudományegyetemen családjogi szakjogásznak tanult 2013 és 2015 között. 2009-ben kötött házasságot Forró Ádámmal, aki Nagy Lajos volt szőnyi református lelkész unokája. Egy gyermekük született, Kata. A Tatabányai Tör-

²⁵⁸ Adatközlő: lánya, Szabó Lászlóné Pintér Erzsébet, írta: Turi Zsolt

²⁵⁹ Adatközlő: Potháczki József, írta: Turi Zsolt

vényszéken bírósági titkárként dolgozik. A szőnyi református egyházközség presbitere 2012-től, a kántori szolgálatban is alkalmanként segítkezik.²⁶⁰

*Dr. Potháczki Dóra
és Forró Ádám esküvője 2009. július 18-
án a szőnyi
református templomban,
bal szélén Potháczki József
és Potháczkiné Nagy
Erzsébet, jobb szélén
Forróné Nagy Ágnes
és Forró Sándor*

Sáray József (1840-1932) sokáig Szőny község községi elöljárója, 1922-1932-ig a református egyház presbitere volt. Fia, Dezső jó nevű cipész iparosként tevékenykedett. Halálakor 1932-ben Szőny község legidősebb polgára volt.²⁶¹

Sárai János (Szőny, 1939) Szőnyben református elemi, majd általános iskolába járt. 1953. május 14-én konfirmált a szőnyi református templomban Nagy Lajos lelkipásztornál. Kőolaj-feldolgozó szakmunkásnak tanult, 1959-ben végzett. Ezt követően katonai szolgálatát 1959 és 1962 között Pécsen töltötte.

1964-ben kötött házasságot Süveg Irén Ilonával, két gyermekük született, István és Hilda. A Gépipari Technikumot 1968-ban fejezte be. A MOLAJ-ban műszakvezetőként, majd diszpécserként dolgozott. 1990-től Komárom város szőnyi városrésze 2. számú választókerületének önkormányzati képviselője. Több ciklusban a Szőnyi Részönkormányzat elnöke, 1998 és 2002 között Komárom város alpolgármestere volt. Mindig szíven viselte a település sorsát, igyekezett az itt élők ügyes-bajos dolgait a legjobb tudása szerint intézni, próbált mindent megtenni lakóhelyünk fejlesztéséért. A szőnyi református egyház presbitereként végezte munkáját 1993 és 2001 között.

²⁶⁰ Adatközlő: dr. Potháczki Dóra, írta: Turi Zsolt

²⁶¹ Komárommegyei Hírlap, 1932. március 12. (IV. évf. 11. sz.) 5.

Sárai János visszaemlékezése a szőnyi református egyház életéről:
„Emlékszem, amikor a második világháború alatt elvitték a templomból a nagy harangot. Kísiskolás koromban minden reggel fél 8-ra istentiszteletre mentünk a templomba, a jelenlegi gyülekezeti terem volt akkor az iskola, ahol 8 órakor kezdődött a tanítás. Tanítóink Kovács Béla és Kovács Béláné voltak, a tiszteletes úr Györffy Lajos volt. Komárom Város képviselőjeként a református egyház támogatását mindig fontos feladatomnak tartottam. Szőnyben a templom és a gyülekezeti terem is megújult.”²⁶²

Smid József (Szőny, 1959) az Általános Iskola elvégzése után a 318-as számú Ipari Szakmunkásképzőben tanult tovább. Katonai szolgálatát Tatán töltötte. Két gyermeke született: Nóra és József. Cégvezetőként dolgozik. A szőnyi református egyház presbitere volt 1994-től 2003-ig, majd 2012-től ismét a presbitérium tagja.²⁶³

Soós András (Szőny, 1909 – Szőny, 1977) a szőnyi református népiskolában végezte el a 6 elemi osztályt. Földművesek voltak, katonai szolgálatra 1930-ban vonult be. 1935-ben kötött házasságot Horváth Lídiával, négy gyermekük született: Ilona, Lídia, Irén és Veronika. Az ÉPFU Győr Almásfüzitőn lévő telephelyén dolgozott. A szőnyi református egyháznál 1955 és 1977 között presbiter volt, valamint a gondnoki feladatokat is ellátta.²⁶⁴

Id. Szabó Bálint (Szőny, 1923 – Komárom, 2001) szőnyben a református elemi iskola tanulója volt. A Magyar Királyi Államvasutaknál kezdett dolgozni, ahol aztán 42 éven keresztül végezte becsülettel munkáját. 1946-ban kötött házasságot Szórádi Máriával, egy gyermekük született, Bálint. A szőnyi református egyház presbitere volt 1985-től 1993-ig. Munkájával rendszeresen segítette az egyház közösségét, bármiben és bármikor számíthattak rá.²⁶⁵

²⁶² Adatközlő: Sárai János, gyűjtötte: Kemény Györgyné és Komáromi Mimi, írta: Turi Zsolt

²⁶³ Adatközlő: Smid József, írta: Turi Zsolt

²⁶⁴ Adatközlő: Kóti Károlyné, írta: Turi Zsolt

²⁶⁵ Adatközlő: fia, Szabó Bálint, írta: Turi Zsolt

Szabó Bálint (Szöny, 1948) az általános iskoláit Szönyben végezte. 1961-ben a szőnyi református templomban konfirmált. A Jókai Mór Gimnáziumban érettségizett 1966-ban, majd műszerészként tanult tovább a 318. számú Szakmunkásképző Intézetben, ahol 1968-ban szerezte meg képesítését. Katonai szolgálatát 1969 és 1971 között Tatán töltötte. 1975-ben kötött házasságot Keszeg Etelkával, három gyermekük született, Melinda, Róbert és Gábor. A Komáromi Kőolajipari Vállalatnál, majd a MOL Rt-nél műszerészként és radiográfusként, a WF KFT-nél radiográfusként végezte munkáját.

A szőnyi református egyháznál 2012-től a presbitérium tagja. Róbert fia református lelkészként végzett a Károli Gáspár Református Egyetemen, Kaposmérőn szolgált öt és fél évet. Édesapja Szabó Bálint is presbiter volt Szönyben 1985 és 1993 között.²⁶⁶

Tóth Lajosné (Komáromi Márta) (Budapest, 1946) általános iskoláit 1952 és 1960 között végezte. 1959. május 10-én konfirmált a szőnyi református templomban Nagy Lajos lelképásztornál. Tatán szakmunkás iskolában tanult tovább, ahol 1963-ban végzett mint fűszer-csemege eladó. 1966-ban kötött házasságot Tóth Lajossal, három gyermekük született, Márta, Gábor és Ádám. 1977-ben Tatán boltvezetői képesítést szerzett. 1966 óta a református egyház tagja, 1994-től 2002-ig a szőnyi református egyház község presbitere volt, valamint vezette az egyházi jegyzőkönyveket.

1993-tól 2001-ig tagja volt az egyházi kórusnak, a nőszövetségnek, gondoskodott az egyházi napló írásáról. 2012-től ismét a presbitérium tagja.²⁶⁷

Vass József (Szöny, 1912 – Szöny, 1992) 1938. március 19-én Szönyben kötött házasságot az ácsi születésű Czuczor Lídiával (1911-1984). Házasságukból hat gyermek született: Margit, József, Irén, Lajos, Ilona és Tibor. 1964-től 1984-ig a szőnyi református egyház presbitere volt.²⁶⁸

²⁶⁶ Adatközlő: Szabó Bálint, gyűjtötte: Márkiné Tárnok Eszter, írta: Turi Zsolt

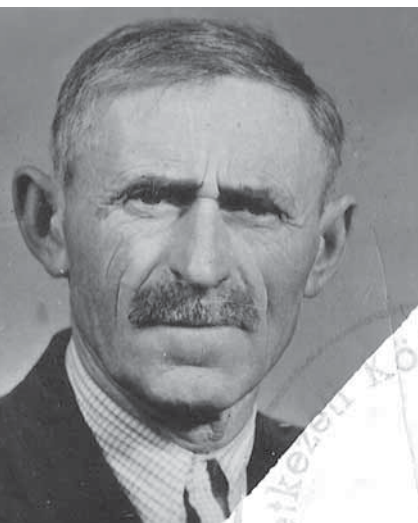
²⁶⁷ Adatközlő: Tóth Lajosné, írta: Turi Zsolt

²⁶⁸ Adatközlő: Unokája, Somogyi Zoltán, írta: Turi Zsolt

Villám Ferenc (Szőny, 1935 – Komárom, 2008) Szőnyben járt református elemi iskolába. 1949. május 26-án konfirmált a szőnyi református templomban Györffy Lajos lelképásztornál. Vasöntő szakmai végzettséget szerzett, a komáromi Vasgyárban kezdett dolgozni. Katonai szolgálata a Határőrsegnél Eplényben töltötte 1956-ban.

1960-ban kötött házasságot Fehér Máriával, két gyermekük született, Ferenc és Klára. A MOLAJ területén lévő Gáz és Olaj Szállító Vállalatnál (GOV) dolgozott. A szőnyi református egyház presbitere volt 1985-től 1999-ig.²⁶⁹

Villám József (Szőny, 1893 – Szőny, 1974) elemi iskoláit Szőnyben végezte. Édesanyja Pénzes Julianna volt. Részt vett az első világháborúban. Kitanulta a kőműves mesterséget. 1922-ben kötött házasságot Kocsis Lídiával (1895 – 1972), öt gyermekük született: Rozál, József, István, Károly és Teréz. Nagyon sokat segített a református templom, parókia, gyülekezeti terem körüli kőműves munkákban. A családi hagyományokat folytatva, két fia, József és István is a kőműves szakmát választotta. A szőnyi református egyházközség presbitere volt 1952 és 1974 között.²⁷⁰

²⁶⁹ Adatközlő: Felesége, Villám Ferencné és fia, Villám Ferenc, írta: Turi Zsolt

²⁷⁰ Adatközlő: Unokája, Villám József, írta: Turi Zsolt

Vitéz Kecskeméthy József (Szőny, 1893 – Szőny, 1973) az elemi iskoláit Szőnyben végezte. 1914-ben vonult be katonának a Komáromban lévő császári és királyi 12. gyalogezred állományába. Az orosz hadszíntéren küzdött, megsebesült, a háború végén, mint tizedes tért haza.

1923. június 17-én Vitéz Nagybányai Horthy Miklós Magyarország Kormányzója, a Vitézek Főkapitánya érdemei elismeréseként vitézzé ütötte és avatta. 1926. április 20-án kötött házasságot Németh Margittal, három gyermekük született: Margit (1927-2006), József (1931, 3 hetes korában meghalt) és Teréz (1932-2011). Többször részt vett lovaival tenyészlovásárokon és kiállításokon, sok díjat nyert. Aktív tagja volt a Szőnyi Református Egyházközségnek, 1938-tól 1952-ig, valamint 1957 és 1973 között presbiter volt.²⁷¹

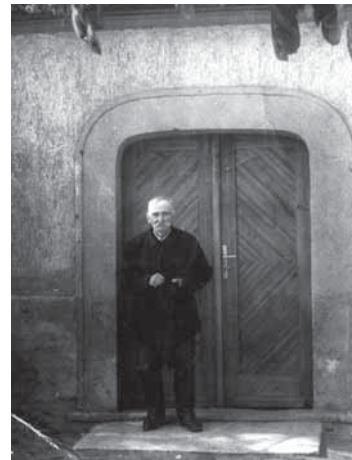
Egyházközei személyek életrajza²⁷²

Borbély János (Ó-Szőny, 1880 – Szőny, 1975) elemi iskoláit a szőnyi református iskolában végezte el. Vajda Lídiával kötött házasságot, öt gyermekük született: János, Mária, Júlia, Lídia és Sándor. Több mint 30 évig (1927. március 20 – 1959. január 7.) harangozó volt a szőnyi református templomban, hűségesen szolgálta az egyházat. Az 1959. január 16-kai jegyzőkönyv alapján, a presbitérium az alábbiakkal búcsúzik el az idős Borbély Jánostól:

„Borbély János harangozó idős korára és egészségi állapotára való tekintettel állásáról lemondott. A presbitérium hálás szívvel emlékezik meg több mint három évtizedes hűséges szolgálatairól, és sajnálattal veszi tudomásul lemondását.”²⁷³

Az alábbi köszöntő sorokat Soós Veronika (Kóti Károlyné) mondta, Borbély Jánosnak amikor harangozó állásáról lemondott:

*Szeretett templomunk lépcsőit köveit ki taposta
többször kinek lépéseit
Hallották-e falak harminc esztendőn át ki tartotta
rendben itt-e szent helyet.
Köszönetünk jeléül ezt a szép virágot szeretettel
adjuk, legyen az Úr áldott,
Ki ily hosszú időn közöttünk tartotta.
Kérjük is mindnyájan, hogy sokáig tartsa
éltesse, hogy lássuk szívünk örömére
szolgálhasson köztünk Ő dicsőségére!*

²⁷¹ Adatközlő: unokája, Dózsa Teréz, írta: Turi Zsolt

²⁷² Az életrajzokat Márkiné Tárnok Eszter és Turi Zsolt gyűjtötte, írta Turi Zsolt.

²⁷³ Adatközlő: dédunokája, Forró Péter, írta: Turi Zsolt

Csekés Andrásné Csank Éva (Szőny, 1953) az általános iskola elvégzése után, Komáromban érettségizett. 1975-ben kötött házasságot Csekés Andrással, két gyermekük született, András és Zsuzsanna. 1999-ben Pápán kántori végzettséget szerzett, a Komáromi Szent Imre Római Katolikus Általános Iskola és Óvodában helyezkedett el. Ezt követően az észak-komáromi Calvin János Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait. Szőnyben a református egyháznál ünnepek alkalmával többször készített fel gyermekeket, és a kántori munkából is kivette a részét. Munkahelyén jelenleg református hitoktatóként dolgozik, a komáromi református egyháznál a Nőszövetség és az énekkar tagja.²⁷⁴

Gyimesi Jánosné Turi Irén (Szőny-Bélapusztza, 1938) szőnyben járt a református elemi, majd általános iskolába. Szőnyben a református templomban konfirmált 1953. május 14-én Nagy Lajos lelkipásztornál. A komáromi Állami Irodakezelő Szakiskola, Gépíró és Gyorsíró Iskolában tanult tovább. A komáromi lenfonógyárban helyezkedett el, majd a Mezőgazdasági Tsz-ek Értékesítő és Szolgáltató Közös Vállalkozása Ács, szőnyi telephelyén dolgozott. 1960-ban kötött házasságot Szőnyben Gyimesi Jánossal, egy gyermekük született János.

1970. decemberében került a komáromi Járási Tanács I. számú kórházába Szőnybe, segédápolóként kezdett dolgozni a gyermekosztályon, 1992-ben vonult nyugállományba. Férje a szőnyi református egyház presbitereként, majd gondnokaként végezte munkáját. A szőnyi református egyháznál működő Nőszövetségnek meghatározó tagja volt, nagy lelkesedéssel mindenben segített, legyen szó egyházi ünnepekről, rendezvényekről, takarításról, vendégek fogadásáról.²⁷⁵

Kőhalmi Pálné Villám Mária (Szőny, 1917 – Szőny, 2013) a szőnyi református népiskolában végezte el a négy elemi és két éves ismétlő osztályt. Tíz évesen elvesztette szüleit, őt és öccsét (Villám Sándor) nagyszülei nevelték. A nevelő – nagymama Csaplár Julianna volt, Csaplár József szőnyi faragó nagynénje, a nagypapa pedig Villám András (1865-1960). Nagyon nehéz szűkös anyagi körülmények között éltek. Hitet és reményt a mindennapos imádság és énekeskönyv használata adta valamint a vasárnapi isten-tisztelet. Kitanulta a varrónői szakmát, amivel élete végéig foglalkozott, sokszor ezzel másokon segítve. 1935-ben kötött házasságot Kőhalmi Pállal, egy gyermekük született, Pál (1936).

²⁷⁴ Adatközlő: Csekés Andrásné, írta: Turi Zsolt

²⁷⁵ Adatközlő: Gyimesi Jánosné Turi Irén, írta: Turi Zsolt

Férje részt vett a második világháborúban, egyedül maradt a fiával. Beteg nagyszüleit ápolta, gondozta. Varrásból tartotta el családját. Az 1950-60-as évektől hitoktató, vezette Szőnyben a vasárnapi iskolát, a konfirmandusokkal foglalkozott. Szívvel-lélekkel elkötelezettje volt a vallásnak. Nagyon szerette a gyerekeket. Sok lelki társával levelezett, és lelkész családdal tartotta a kapcsolatot. Leírta gondolatait 1977. január 1-től 1987. december 31-ig: „Feljegyzéseim, élettörédek, amiket átéltem Isten kegyelméből!” címmel. 1990-ben megjelent az „Isten kenyérére” kiadott mű, a négy bizonyosságtétel tevő között, melyben öv. Kőhalmi Pálné élet-törédeke, családja, valamint sokat szenvedett élete is olvasható! Élete végéig az imádság és a biblia ad válaszokat gyöttrő problémáira. Befejezésül a 462.-ik ének utolsó versének két utolsó sorával emlékezünk rá: „Csak vezess Uram végig, és fogd a kezem, Míg boldogan a célhoz elérkezem..”

*Író Józsefné, Nagy Lajos
lelképásztor, Kőhalmi
Pálné, Nagy Lajosné
tiszteletes asszony*

Potháczkiné Nagy Erzsébet (Szőny, 1959) gimnáziumban érettségizett 1978-ban. Ezt követően a szőnyi kórházban helyezkedett el. 1980-ban kötött házasságot Potháczki Józseffel, egy gyermekük született Dóra. 1981-ben anaesthesiológiai szakasszisztens, 2002-ben OKJ-s ápoló szakmai végzettséget szerzett. 2013-tól a Klinikus Bt.-nél dolgozik Tatán, altató asszisztensként végzi munkáját. Az 1990- es évek végétől a szőnyi református gyülekezet nőszövetségének elnöke volt, egészen 2010-ig, a nőszövetség működéséig.²⁷⁶

Szűcs Béla Albert vagyok (Fonyód, 1934. december 9.), anyai ágról fonyódi, apai ágról szőnyinek vallom magamat. Református családunk Szőny településnek anyagiakban gazdag, elismert személyei voltak. Nagyszüleim –Szűcs Mihály László és felesége Kecskés Zsófia – komoly anyagi segítségükkel támogatták az egyházat. Egy pl. a sok közül: nagyszüleim ajándékozták a márvány úrasztalát 1851-ben a Szőnyi Re-

²⁷⁶ Adatközlő: Potháczkiné Nagy Erzsébet, gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

formátus Egyháznak. Dédnagyapám, Kecskés János, a Rév-Komáromi történelmi szekeresgazdák céhének megalapítója.

Nagyanyám testvérének gyermeke Kecskés László, Komárom későbbi díszpolgára. Édesapám Szűcs Imre és édesanyám Horváth Irén Gizella is a református közösségnek elkötelezett hívei voltak. Én pedig az ácsi, révkomáromi, dunaalmási templomba járárok

után visszatértem gyökereimhez Szőnybe, ahol nagyon jól érzem magam. Vasárnaponként emlékezhetem őseimre, és hallgathatom lelképásztorom igehirdetését, mely után minden esetben feltöltődöm. Petőfi-díjas újságíró vagyok, eddig 17 helytörténeti könyvem, három regényem és hat kötetem jelent meg az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeiről. Érdeklődési köröm is erre irányul. Boldog vagyok, hogy a szőnyi református gyülekezethez tartozhatok, melyet szerény képességeim szerint minden időben támogatni szeretnék.

59 éve élek házasságban tisztelt Nejemmel Walóczky Erzsébettel, kérve Isten áldását, hogy a 60 éves házassági évfordulómat a szőnyi református templomban újra megerősíthetjük.²⁷⁷

Református tanítók

Kezdetben csak „jött ment mesterek bírták, vették az oskolai promotiot.”²⁷⁸ Az iskola első tanítója ismert tanítója Mocsi István volt 1698-ig.²⁷⁸ Az anyakönyvek szerint 1710-ben Vitéz Bálint, 1727-ben Szabó János, 1748-ban Pap János, 1754-ben Zsadányi János és 1761-ben Bokányi János volt „Scholamester”. 1766-tól 1818-ig a debreceni, majd pápai főiskola növendékei közül 3 évenként váltva „akadémikus rektorokat” alkalmaztak. Ez alatt az idő alatt 32 rektor tanított: 1766-1768: Cseh Ujvári Sándor, 1768-1772: Bako Imre, 1772-1775: Miklos Dávid, 1775-1779: Teremhegyi Sámuel, 1779-1781: Takáts István, 1781-1784: Dörtzi Péter, 1784-1786: Turgonyi János, 1786-1790: Balog Benjámín, 1790-1792: Betta Sámuel, 1792-1795: Szokolai Benjámín, 1795-1798: Német István, 1798-1800: Perei János, 1800-1805: Gáti István, 1805-1808: Tordai Mihály, 1808-1811: Nyikos Benjámín, 1811-1814: Szalai József, 1814-1815: Lengyel János, 1815-1818: Fonod János, 1818-1822: Kis Ádám, 1822-1825: Varjas Gábor, 1825-1829: Pári Mihály, 1829-1832: Ángyán Mihály, 1832-1835: Liszkay József, 1835-1837: Pap Antal, 1837-1840: Szettner Ignác, 1840-1842: Zsoldos Károl, 1842-1845: Laky Mihály, 1845-1846: Fitz Técsi(?) Lajos, 1846-1850: Kiss János, 1850-1853: Kiss Gyula, 1853-1855: Bese Elek, 1855-1858: Kováts Lajos, 1858-1861: Kiss Sebestyén Gyula, 1861-1864: Antal Károly, 1864-1867: Mészáros Károly, 1867-1870: Bíró Ignác, 1870-1873: Szűcs László, 1873. november 8-án pedig Mohácsy János foglalta el a főtanítói hivatalát. Az Aranyoskönyv és az oskolai diárium felsorolja név szerint a tanulókat, közülük 27 pap, 1 szolgabíró, 1 törvényszéki ülnök, 1 tanfelügyelő, 1 mérnök és két ügyvéd lett később. A rektort jutalmazását a tanítói telek haszna képezte, kaptak még lakást és tűzifát is. Munkájukat altanítók – preceptorok – segítették, akik a kisiskolát vezették. Az időközben felmerült nehézségek

²⁷⁷ Adatközlő: Szűcs Béla Albert, Gyűjtötte: Nagy Attila Ákos és Turi Zsolt

²⁷⁸ Hörömpöly Mihály: Almászfűzitő helytörténete. Almászfűzitő 1998, 252.

miatt a rektorok alkalmazásával felhagytak 1873-ban és azután kántortanítókat foglalkoztattak. Elsőként Mohácsy Jánost, aki haláláig 1916-ig ezt a tisztjét viselte, azután Tarczy Zoltánt választotta meg az egyházközség. Másodtanítóként Hazai Gábort, Marcsa Józsefet, majd 1887-ben Kovács Gyulát alkalmazták és nyugdíjazása után, 1923-tól fiát, Kovács Bélát. Az új iskola megnyitásakor, 1912-ben még egy további tanítói állást is szerveztek, elsőként Szili Mária töltötte be az állást, kinek utódja Kovács Béláné Soós Adél lett. A nevelők lakása eredetileg a templomtelken épült házban volt. Amikor ez használhatatlanná vált, 1877. szeptember 16-án, nyilvános árverésen a régi községháza épületét vette meg az egyházközség.

Református tanítók életrajza

Mohácsy János (Szend, 1850-Szőny, 1916) rektor-tanítóra Nagy Attila lelkipásztor kérésére dédunokája, Dr. Wágnerné Mohácsy Erzsébet emlékezik:

A Mohácsy-család ősei az 1700-as évek elején még a csallóközi Nemesócsán éltek, majd az 1700-as évek közepétől a Komárom vármegyei Szenden. Itt született 1850. február 26-án Mohácsy János, és élt 1859-ig, atyja korai haláláig. Édesanyja 10 éves fiát az 1860/61. tanévtől beíratta a Pápai Református Kollégium I. gimnáziumi osztályába. Szorgalmas, jó képességű tanuló volt, kitűnő jegyű bizonyítványokkal.

Gimnáziumi tanulmányai mellett „nevelészeti” tanulmányokat is folytatott, melyek által segédtanítóvá lett. Pápán a VI. gimnáziumi osztályt elvégezve, 1868. december 1-jétől, 18 évesen, a bokodi református iskola elhalálozott tanítójának helyébe lépett. Három évet töltött Bokodon, majd 1873-ig Kocson, mint tanító. Kocson ismerte meg a 18 éves Könczöl Klárát, kivel 1874 nyarán házasságot kötött; házasságukból Ó-Szőnyben hat gyermeük született. Ó-szőnyben főtanítói állását 1873 novemberében foglalta el, majd 1874 januárjában megválasztották állandó kántortanítóul, mely tisztet 43 éven át, haláláig betöltötte. Kántortanító feladata volt – tanítói munkáján felül – a templomi liturgikus énekek betanítása, az előéneklés. Templomi eseményeken, harmóniumon – később orgonán - kísérte a hívők énekét, tanította az iskolai-egyházi énekkart, temetéseken a lelkiesszel együtt szolgált. Vezette az egyházközség irattárát, másolta a püspöki és egyéb körleveleket. Vezette az anyakönyveket, presbiteriális és egyházi közgyűlések jegyzőkönyveit, a Közalap elszámolást. Főtanítóként felelt az iskola munkájáért, számadásáért, az oktatásért. A két osztályterem egyikében ő tanította a nagyobb gyermekeket (IV-VI. osztály), a másikban az altanító a kisebbeket (I-III. osztály). Az 1868-as tanügyi törvény előírta, hogy 6-12 éves korú gyermekek mindennapi, a 12-15 évesek ismétlőiskolába kötelesek járni. 1898-ban Ó-Szőnyben is létrehozták a gazdasági ismétlőiskolát, tanítónak Mohácsy János főtanítót választották, mellyel 72 református vallású növendék tanítója is lett. Télien decembertől-februárig heti öt órában, a többi hónapokban heti két órában hit- és erkölcsstanra, énekre, imádságra, vallási tantárgyakra oktatta a növendékeket. Kötelező tantárgyak voltak: hit- és erkölcsstan, írás-olvasás, számolás, nyelvtan, földrajz, természettan, gazdasági- és kertészeti gyakorlatok, mértan, rajz, ének és testgyakorlat. 1909-ben két tanteremben 188 iskolakötelezett gyermeket tanítottak! Tanítói munkáján felül 37 éven át (1879-1915) tagja volt a helyi képviselő-testületnek, a községi fűiskola kezelője,

1900 januártól a járási faiskola felügyelője, tagja a kisdud óvoda felügyelő bizottságának, tagja a községi iskolaszék és a nyári menedékház felügyelő-bizottságának, 1905. februártól gondnoka a gyermek menedékháznak, kitiüntetett méhész, a Magyar Országos Méhészeti Egyesület tagja, Királyi Magyar Természettudományi Társulat rendes tagja, a Tatai Református Egyházmegye Tanító-testületének elnöke és tagja különféle bizottságoknak. Mohácsy János rektor úr emléke ma is él a közösségben. Megható az a szeretet, amellyel körülvesznek, ha lehetőségem adódik részt vennem a vasárnapi istentiszteleten. Az ószónyi református temetőben három obeliszkkel jelzett, nagy sírban nyugszik Mohácsy János főtanító és felesége, valamint két gyermekük.

A Mohácsy-család sírjai

nemes Tarczy Zoltán (Botyka, 1885 - Szőny, 1971) tanulmányait Pápán végezte. Működését Siómaroson kezdte meg, mint kántortanító, majd Banára került. Ezt követően 1917-től Szőny községben kezdett tanítani, 1925-ről pedig mint igazgató, kántortanító teljesítette hivatását. Levente főoktató, Hangya ügyvezető igazgató, a Lövészegyesület és a Tűzoltó Testület alapítója, később díszelnöke. A református énekkar vezetője, az egyházmegyei Tanító egyesület elnöke, zsinati pótképviselő és egyházmegyei tanügyi alelnök, a NEP helyi csoportjának megszervezője. Felesége: Horváth Aranka, gyermekeik: Katalin okleveles élelmezési technikusnő volt Kecskeméten, Klára okleveles óvónő és Lajos.²⁷⁹ Sírja a szőnyi református temetőben található.

1947. október 12-én a presbiteri gyűlésen elnök előterjeszti, hogy Tarczy Zoltán nyugatra menekült, és a B listázott kántortanító állása megüresedett. Erre a helyre Kovács Béla II. o. tanítót választja meg a szőnyi református kán-

²⁷⁹ Osváth 1938, 906. Turi Zsolt írása

tortanítói állásra. Mivel ezáltal a II. o. tanítói állás megüresedett ezért helyébe Horváth László állami beosztott tanítót választják meg.

1948. augusztus 16-án lelkész-elnök bejelenti, hogy az iskolaépületeket és tanítói lakásokat valamint azok felszereléseit államosították, a pedagógusok állami alkalmazásba kerültek.

Kovács Béla (Szőny, 1898 – Szőny, 1967) középiskoláit Komáromban, a képzőt Losoncon végezte el. A tóvárosi elemi iskolánál kezdett el tanítani, ahol két évig dolgozott. 1922 óta a szőnyi református elemi iskola tanítója. Az első világháborúban a 12. gyalogezred kötelékében 13 hónapig az olasz harctéren harcolt, ahol egy ízben súlyosan megsebesült, később hadapród-jelölt őrmesterként még két évig a nemzeti hadseregben teljesített katonai szolgálatot. A kis vitézségi érem és a sebesülési emlékérem kitüntetések is megkapták. Szőnyben a Polgári Lövész Egylet ügyvezetője, a Tűzoltó Testület Parancsnoka, az O.K.H. könyvelője és pénztárosa, községi képviselő tag, a református vegyeskar szervezője és vezetője volt.

Felesége **Soós Adél**, református pap leánya volt, okleveles tanítónő, aki a képzőt Cinkotán végezte el. 1931 óta tanított Szőnyben. A vasárnapi iskola vezetője volt. Két gyermekük született, Blanka és Vera.²⁸⁰ Mindketten a szőnyi református temetőben nyugszanak.

Kovács Béla és Soós Adél sírja

²⁸⁰ Osváth, 790.

Horváth László (Füleke, 1917 – Komárom, 2013) a Nógrád vármegyei Füleken éltek. Családja református vallású, édesapja mozdonyvezető-előfűtő, édesanyja háztartásbeli volt, öt gyermekük született. Gyula és Ferenc asztalos, Irén fehérnemű készítő, Margit a felső ruhakészítő foglalkozást választotta. Mindegyikük, de főleg Margit és László aktívan részt vettek a cserkészéletben. Sok programot szerveztek, és szoros kapcsolatot ápoltak szomszédos cserkészcsapatokkal. László az alapiskolát Füleken végezte, majd a nyolcosztályos Losonci Református gimnáziumba került, ahol 1937-ben érettségizett. A tanítói érettségit Pozsonyban tette le 1938-ban. A budapesti XII. kerületi Állami Tanítóképzőben tanult tovább.

Református vallású népiskolai tanítói képesítését 1940. június 26-án szerezte meg. 1940. december 2-án hívták be a többi tartalékkal együtt katonai szolgálatra. A háború alatt több helyen megfordult, így szlovák és ukrán területen, valamint Erdélyben, zászlósként szerelt le. Közben megkapta tanítói állását, amikor alkalmá nyílt rá, tanított. 1941. február 17-én segélydíjas tanítónak, 1942. január 1-jén helyettes tanítónak, 1943. március 31-én rendes állami tanítónak nevezték ki. Szőnyben tanítói állás üresedett meg. 1945 májusában került a településre, erről Szőny község elöljárósága községi bizonyítványt adott ki. 1946-ban Székesfehérváron élő özvegy nővéreinek hosszas orvosi kezelésre volt szüksége, természetes volt számára, hogy két éves keresztlányát magához vegye. A gyermeket közel nyolc évig mennyasszonya és ő gondozta, nevelte. 1947. november elsejével kapta meg Szőnyben református tanítói kinevezését. 1948-ban kötött házasságot Dobi Irénnel, két gyermekük született, Edit és László. Szőnyben nagy lelkesedéssel tanította a gyerekeket, szervezte szabadidejük hasznos eltöltését. Fontosnak tartotta, hogy a háború utáni években a gyerekek lehetőleg a legjobb képzést kapják. Külön foglalkozásokkal támogatta a tehetséges gyerekek továbbtanulását, illetve a picit gyengébbek felzárkóztatását. Ha úgy tartotta, a szülőket rábeszélte az anyagiáldozatra is, hogy taníttassák kiemelkedő képességű gyermeküket. Szívesen vezetett hétvégenként túrákat hazánk szép tájaira, nyaranta táborokat szervezett. Később elvégezte Egerben a matematika-fizika tanári szakot, több mint 30 évig megyei vezető szakfelügyelőként dolgozott, és segítette az új matematika bevezetését a megyében. Szőnyi diákjaival ő maga is kipróbálta és véleményezte az új tankönyveket, tanítási módszereket. Szőnyben családi házat építettek maguknak, ahol bátran hódolhatott hobbijának, a kertészkedésnek, a történelemnek és a magyar irodalomnak. Mindig élénken érdeklődött a napi világpolitikai és hazai események iránt. Sokat olvasott, szívesen tanult mindig valami újat időse korában is. Haláláig szellemileg friss maradt, 65 évig tartó boldog házasság után 96. életévében hunyt el 2013. április 24-én otthonában.²⁸¹

²⁸¹ Adatközlő: lánya, Somogyi Andrásné Horváth Edit, írta: Turi Zsolt

Szöny község előljáróságától...
27/927/1946 szám.

Községi bizonyítvány.

Mely szerint Szöny község előljárósága ezennel hitelesen bizonyítja, hogy Füleken 1917. évi március hó 19 én Horváth Ferenc és neje Simon Julianna házasságából született

Horváth László

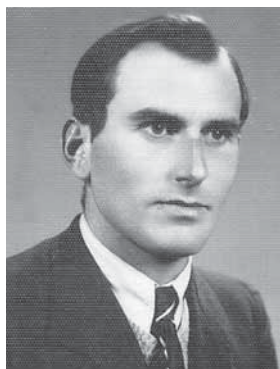
áll. tanító, 1945. május hava óta állandóan községünkben lakik és itt van állandó bejelentett lakása. - Nevezett itteni tartozkodása alatt államrendészeti, bünyügyi és jövedéki szempontból kifogástalan magaviseletet tanusított. -

Szöny, 1946. augusztus 16. -

Hollósy József
bíró h.

Székely János
szjz.

Mórícz Dezső (Szöny, 1917 – Komárom, 1998) az elemi iskola után, polgári iskolát végzett 1933-ban. Ezt követően 1933-1934-ben a Vacuum Oil Company gyárában dolgozott. A Nagykőrösi és Duna-melléki Református Tanítóképző iskolába járt, ahol 1939-ben tanítói és orgonista kántori oklevelet szerzett. 1939-ben Szöny község jegyzőségen helyezkedett el díjnokként, ahol közszolgálati alkalmazottként másolási, ügykezelési munkát végzett. 1942-ben a felvidéki Bajkára került tanítónak, majd 1943 és 1945 között katona volt, zászlósként szerelt le.

1944-ben kötött házasságot Sáska Gizellával, két gyermekük született Zsuzsanna és Éva. 1945-ben hadifogságba került, a Szovjetunióból 1947-ben sikerült hazatérnie. Ezt követően 1947-től 1951-ig tanítóként dolgozott Szönyben, majd iskolaigazgató lett. Közben az Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskolán 1953-ban magyar-történelem általános iskolai tanári képesítést szerzett. 1955-től 1977-ig tanulmányi felügyelőként, személyügyi csoportvezetőként dolgozott a megyei tanács művelődési osztályán, Tatabányán.²⁸²

²⁸² Lányainak, Könyves Kálmánné Mórícz Zsuzsanna és Szakál Lajosné Mórícz Éva elbeszélései és dokumentumai alapján írta és gyűjtötte: Turi Zsolt

Iskolai képek

*1930-31 körül, I-II. osztály bélapusztai gyerekekkel összevonva:
Felső sor: 1. Komáromi Lajos, 2. Szabó Bálint, 9. Marcsa Jolán, 10. Farkas Julianna,
Álló sor lányok: 3 Dobi Irén, 4. Pénzes Mária, 12. Németh Erzsébet
Ülő sor lányok: 5 Pénzes Rozália, 10. Boros Zsófia*

*1931-32-es évfolyam, I-II. osztály:
A képen rajta vannak: Dobi Irén, Fekete Etelka, Komáromi Lajos, Lajtai Mária,
Mészáros Erzsébet, Pénzes Rozália, Szakács Károly, Szakács Lúdia, Tárnok Irma,
Vajda Julianna, Vajda Lajos Villám Károly*

Az 1934-35-ös tanév, I-II. osztály:
Fiúk, álló sor, jobbról: 5. Dózsa Dénes; Lányok,
álló sor jobbról: 1. Hollósi Ilona, 4. Fekete Etelka, 10. Vajda Julianna; Lányok,
ülő sor jobbról: 1. Endrédi Irén, 3. Kecskeméti Margit, 4. Borbély Mária,
Kovács Béláné tanító ölében lánya, Kovács Vera, mellette 8. Szőnyi Katalin;
Fiúk, ülnek: táblát tartja Villám József, a baloldali fekvő fiú: Tárnok Lajos

1934-35-ös tanév, V-VI. osztály:
Felső sor, fiúk: 5. Szabó Bálint, 7. Komáromi Lajos, 9. Sáfrány József Lányok,
álló sor balról: 7. Németh Mária, 9. Pénzes Mária, 12. Tárnok Irma, 13. Lovászi Margit,
Ülősor: 3. Ecker Irma, Kovács Béla tanító és kislánya, 6. Pénzes Rozália

1936-37-es tanév, V-VI. osztály: az 1926 és 1927-ben született gyermekek összevont osztálya. Középen Tarczy Zoltán tanító és Váradí Lajos református lelképásztor, valamint: Dobi Irén, Dózsa Dénes, Echer Erzsébet, Endrédi Júlia, Eper László, Farsang Júlia, Gyarmati József, Hollósi József, Kerekes Margit, Lajtai Mária, Lengyel Irén, Ódor Sándor, Pénzes Ida, Pénzes József, Pénzes Mária, Piszáncki Erzsébet, Tárnok Lajos, Villám Ilona, Villám István

1940-41-es tanév, III-IV. osztály: Fiúk jobbról balra: 1. Móricz László, 3. Dobi László, 4. Dózsa Lajos, 5. Lehoczky Géza, 6. Lengyel Gyula, 7. Soós Béla, 8. Hordós László, 9. Major László, 10. Fekete Károly; Ülő fiúk: 2. Villám Károly, 4. Pente Béla, Lányok álló sor balról jobbra: 2. Elek Éva, 3. Pénzes Ida, 5. Marcsa Irma, 6. Pintér Erzsébet, 7. Pénzes Ilona, 8. Harmati Margit, 9. Katona Margit, 11. Pente Jolán, 12. Németh Julianna, 13. Ecker Irma; Ülő sor lányok, balról jobbra: 1. Matyus Mária, 2. Kecskeméti Teréz, 3. Borbély Margit, 4. Kovács Vera (Kovács Béla tanító lánya), Kovács Béla tanító, Györffy Lajos lelképásztor, 5. Czunyi Irén, 6. Kiss Mária, 7. Villám Irén; Térdelnek lányok, balról: 2. Kecskeméti Irén 3. Tárnok Margit, 4. Sárai Margit;

1942-43-as tanév, I-II. osztály: Középen Kovács Béláné tanító, a gyerekek: Boros Gizella, Csaplár András, Csinger Irén, Dobi Margit, Dózsa Irén, Endrédi Vilma, Gyimesi János, Györfly Margit, Harmati Éva, Kajtár József, Kósa Eszter, Matyus Irén, Matyus Margit, Pénzes Erzsébet, Pénzes István, Pinke Margit, Pinke Mária, Sárai Julianna, Szűcs Albert, Villám Ferenc, Villám Lajos

1942-43-as tanév, V-VIII. osztály:
 Álló sor fiúk, jobbról: 2. Varga János; Álló lányok jobbról: 3. Ecker Irma, 4. Katona Margit,
 7. Lőrinc Margit, 8. Piszáncki Erzsébet 9. Tárnok Ida;
 Ülő lányok, jobbról: 1. Nagy Margit, 2. Borbély Margit, 3. Tárnok Margit, 4. Kecskeméti
 Teréz, Tarczzy Zoltán tanító, 6. Czunyi Irén, 7. Kecskeméti Irén, 8. Sárai Margit;
 Ülő fiúk jobbról: 2. Pente Béla, 4. Györfly Elek, 6. Dózsa Lajos

1947-1948. tanév, I-II. osztály: Legfelső sor balról: 1. Ábrahám Lajos, 2. Kerekes Kálmán, 6. Bereznai László, 9. Szabó Ferenc; Felülről a második sor, balról: 1. Fülöp Kálmán, 2. Fülöp Margit, 4. Móricz Julianna, 6. Pinke Aranka; Középen Kovács Béláné tanítónő; Felülről a negyedik sor, balról: 2. Pénzes István, 9. Turi Bálint, 10. Csapó Lajos; Felülről az ötödik sor: 2. Soós László, 7. Györfly Géza, 8. Pinke László; Legelöl fekszik balról: 1. Villám Imre

A Révkomáromi Evangélikus Egyház

Mgr. Fritz Beke Éva, PhD A Révkomáromi Evangélikus Egyház

A reformáció igazságai a Németországból – főként a Dunán - ideérkező kereskedők által és a Komárom várában állomásozó német ajkú katonák közreműködésével honosodtak meg a városban. Mint az alábbiakból kiderül, korabeli feljegyzések utalnak arra, hogy Komáromban és környékén rövidebb a wittenbergi reformáció után már határozott nyomai voltak az új vallási irányzatnak.²⁸³

Gyulai Rudolf: *Törökvilág Komárom megyében* című művében ezt írja: „Ursinus Velius 1527. Braunstein Ernő várkapitányt és a helyőrség legnagyobb részét 1529. pedig Hardeck János commendánst mondja evangélikusoknak. Később egyes várkapitányok evangélikus papokat tartottak a várban, és e katonai privát istentiszteleten a városi német iparosok is részt vettek.” Így, mivel Komárom városa a környék piaca volt, a komáromiak a falusiakkal állandóan érintkeztek, természetesen, hogy a vár és város lakosainak meggyőződése átment és begyökeresedett a falusiak lelkébe is.²⁸⁴

Nagy Pál, komáromi evangélikus lelképásztor 1806-ban megírta „A RÉVKOMÁROMI AUGUSZTANA VALLÁSON LÉVŐ EVANGÉLIKA NEMES GYŰLEKEZET HISTÓRIÁJÁNAK RÖVID ÁBRÁZOLÁSA HÁROM SZAKASZBAN”²⁸⁵ c. művét, mely a mai napig csak kézirat formájában létezik. A szerző a mű első szakaszában az 1550-től 1648-ig terjedő időszakot dolgozza fel. Közlebbtről meg nem nevezett levéltári forrásokra hivatkozva ő is arra a megállapításra jutott, mint azt már mások is feljegyezték, hogy 1550-ben már voltak evangélikus istentiszteletek a komáromi vár területén, melyeken a német ajkú polgári lakosság köréből kikerült evangélikus hívek is részt vettek. Egy, a komáromi evangélikus gyülekezet levéltárában található 1648. március 6-ról származó feljegyzés alapján arra lehet következtetni, hogy abban az időben építette fel a gyülekezet a saját, deszkából készült templomát. 1659-ből származó feljegyzések arra utalnak, hogy a komáromi evangélikusoknak ekkor már saját iskolájuk is volt.²⁸⁶

Általában Huszár Gált tartják e vidék reformátorának, de amint azt a fentiek bizonyítják, a reformáció már Huszár Gál működése előtt is közkinccse volt vidékünknek.²⁸⁷ Ugyanakkor komáromi működése idejében a reformáció rohamosan terjedt, és a protestáns hívek más egyéb templomokkal együtt a

²⁸³ Kúr Géza: A Komáromi Református Egyházmegye, Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1993. 38.

²⁸⁴ Kúr, 44.

²⁸⁵ Nagy P: „A RÉVKOMÁROMI AUGUSZTANA VALLÁSON LÉVŐ EVANGÉLIKA NEMES GYŰLEKEZET HISTÓRIÁJÁNAK RÖVID ÁBRÁZOLÁSA HÁROM SZAKASZBAN” A révkomáromi ágostai hitvallású evangélikus Egyház kéziratban őrzött Krónikája. Rév-Komárom, 1806. A Krónika másolatát dr. Trugly Sándortól kaptuk meg, ez úton is köszönjük segítségét. [a műből idézett szakaszokat az eredeti helyesírással közöljük (a szerző megj.)]

²⁸⁶ Nagy, 5 - 12.

²⁸⁷ Kúr, 46.

Szent András²⁸⁸ templomot is elfoglalták. Ezt a római katolikus hatalom nem nézte jó szemmel, és Oláh Miklós esztergomi érsek minden hatalmát latba vetette, hogy Huszár Gált a városból és annak környékéről eltávolítsa.

1672. január 26-án „Szecsényi György, Kalotsai érsek által a szegény komáromi Evangyélíkusok is megfosztattak Templomjuktól, Oskolájuktól, Parochiális házoktól, Arany-, és ezüst szent edényeiktől, kertyeiktől, Praediumaiktól, Szántóföldeiktől, Tornyoktól, Harangjaiktól, és az akkori Prédikátor Tiszts Vigléb János Úr Vasas-katonák által kergettetett ki a templomból és a Városlól.”²²⁸⁹

Az 1763. évi komáromi földrengés, ismeretlen festő ábrázolása

Az ellenreformáció következtében a komáromi protestánsok üldöztetése már javában folyt, amikor a törökök a várat ostromolták. A város felégetése miatt a lakosság menekülni kényszerült, miközben protestáns igehirdetők vigasztalták őket. A bécsi béke kedvező hatása Komáromban is megmutatkozott. Csakhamar bekövetkezik a reformáció híveinek hitvallási szétválása. A nikolsburgi béke után a vár római katolikus parancsnoka vezetése alatt ismét megindult az üldöztetés.

²⁸⁸ Komáromban „a jezsuiták először rendházuk építésbe fogtak, melynek kétemeletes épületét 1748-ban befejezték. 1748. augusztus 3-án lerakták az új templom alapkövét. 1756-ban a templom már tető alá került, és felszentelték. 1760-ban Maulbertsch Antal Ferenc befejezte belső terének díszfestését. 1763.június 28-án Komáromot erős földrengés sújtotta, melyben a tornyok és a kupola falai ledőltek, átszakítva a templom és a kriptá falait. A jezsuiták előjárója, Kövér András 1764-ben feljegyezte, hogy mielőtt 1764-ben elkezdték a rendház épületszárnyának kialakítását, lerombolták a régi Árpád-ház kori Szent András templomot, mivel annak helyére tervezték a rendház kiépítését. A földrengés után az új Szent András templomot csak 1771-ben újjították fel. In: BEDNÁR, P., RATIMORSKY, P., A jezsuiták egykori rendháza és kollégiuma, Előzetes jelentés a régészeti feltárás eredményeiről. In MAGYAR KULTÚRA ÉS DUNAMENTE MÚZEUMA 2006. ÉVI ÉRTESÍTŐJE, II. évf. Szerk.: Fehér Csaba. Komárom 2007, 127.

²⁸⁹ Nagy, 13.

A városi plébános ismét katolikus pap lesz, a protestánsok pedig elvesztik a várban lévő templomot. Az evangélikusok a későbbi katolikus Szent János templom helyén építik fel fatemplomukat. Ez a Komáromot pusztító nagy tűzvésznek esik martalékul. Majd a mai helyőrségi templom helyén építenek ismét egy fatemplomot, de az 1763. évi pusztító földrengésnek ez is áldozatul esik.²⁹⁰

1674. május 29-én húsz vasra vert protestáns papot hoztak a komáromi várba, akikkel szemben - Szelepcsényi György esztergomi és Széchényi György kalocsai érsek rendelkezései alapján - a várkapitányok különös kegyetlenséggel bántak, és a húsz protestáns lelképásztor három kivételével áttért a katolikus vallásra. Ebben az időszakban történt a 40 prédikátor gályarabságra való elítélése is, illetve 6 lelkész pozsonyi, valamint 39 protestáns lelkész a Nyitra megyei leopoldvári kegyetlen rabsága is.²⁹¹

A komáromi evangélikusokat 1672-ben tehát megfosztották javaiktól, ezt követően pedig 9 éven át nem gyakorolhatták nyíltan vallásukat. Bár az 1681-es Soproni Országgyűlés²⁹² határozatai értelmében enyhülni látszott a protestánsok helyzete, a krónikák szerint a komáromi evangélikus gyülekezetben ez idő tájt nem volt prédikátor. Visszanyert vallásszabadságuknak nem sokáig örvendezhettek a protestánsok, mert 1683-ban az összes vagyonukat elkobozták. Az épületeket a jezsuiták kapták meg, a 21 hold szántóföldet pedig a város eladta, és az ebből befolyó összeget magának tartotta meg.²⁹³

A gyülekezet kitartott az üldöztetés ideje alatt is. Évente 3 alkalommal, Karácsonykor, Húsvétkor és Pünkösdkor a várban lévő protestáns katonákkal együtt a városi evangélikusok is vehettek úrvacsorát.²⁹⁴ Mivel ismét templom nélkül maradtak, ezért a 18. sz. végéig a környező falvakban jártak istentiszteletre. Az egészen 1848-ig fennálló száki fatemplomot javarészt a komáromi evangélikus hívek adományaiból építették fel. Ezen kívül a régi temetőben is építettek egy deszkatemplomot ahová istentiszteletre járhattak, ill. még Bende János polgár házában is össze szoktak jönni. A nagy áttörést II. József 1781. október 25-én kiadott türelmi rendelete jelentette, mely *„nyomán az eddig családi hitéletre szorított protestánsok és görögkeletiek lehetőséget kaptak arra, hogy amennyiben egy településen 100 családnál többen élnek, építhessenek maguknak saját templomot, és szabadon gyakorolhassák vallásukat. II. József ugyanakkor kikötötte, hogy a felépülő imaház se haranggal, se toronnyal ne rendelkezzen – ezekre csak 1786-ban adott engedélyt –, tehát ne hívja fel magára a figyelmet, ajtaja pedig ne az utca felé nyúljon.”*

²⁹⁰ Számadó Emese: Természeti katasztrófák Komáromban, Komárom 2013; https://library.hungaricana.hu/hu/view/Dunaninenni_egyhazi_kerulet_gyulekezet_tortenete_1944_1950/?pg=105&clayout=s (Letöltés: 2017.03.13.)

²⁹¹ Nagy, 14-15.

²⁹² Az 1681-es Soproni Országgyűlés rendeleteinek lényege: a száműzött papok visszatérhettek, elkobzott javaikat visszakaphatták, az ún. articuláris helyeken építhettek templomokat és iskolákat. <http://mek.oszk.hu/00800/00893/html/doc/c400424.htm> (Letöltés: 2017-03.26)

²⁹³ Nagy, 15.

²⁹⁴ Nagy, 17.

Mivel 1781-ben Komáromban 82 evangélikus család élt, csatlakozásra szólították fel a környék evangélikusait. A gyülekezet bérbe vette Meggyesi István házát a Vág-Dunatoron, ahol közös összefogással egy megfelelő méretű oratóriumot építettek fel deszkából, melyben az első istentiszteletet 1783. május 19-én áldozócsüörtökön tartották meg. Ebben az időben Perlaky Dávid volt a komáromi evangélikus gyülekezet lelkésze, aki szintén a Vág-Duna soron lakott, és szállása egyben az iskola szerepét is betöltötte.²⁹⁵

Perlaky megpróbálta bírósági úton visszanyerni Keresztelő Szent János templomát, de sikertelenül. Az evangélikusok nem kapták meg a kért telküket a kálvinista temetőben sem (itt voltak eltemetve az 1710-1711-es pestisjárvány áldozatai). Az evangélikus gyülekezet végül 1784. március 26-án megvette Amtman Frigyes német származású szücsmester házát a Kajtor utcában (ma Ferencesek utcája). A házban a tanító lakását helyezték el (kamrából átalakított két szobával), a plébánia máig csaknem érintetlenül megmaradt, az iskola pedig a kerítés mellett a kert sarkában volt. A mellette lévő udvarba fából építettek oratóriumot. Perlaky az állandó pereskedésektől elkedvetlenedve, megfáradtan elment a városból, és helyére Nagy Pált, a győri evangélikus egyház kántor-tanítóját választotta a gyülekezet.

Ünnepélyes felszentelésére 1793. december 6-án került sor. Az ünnepségen részt vett a révkomáromi református superintendens (püspök), Mindszenty Sámuel is. A komáromi evangélikus gyülekezet magyar és német ajkú hívekből állt, és az egyenlőség elvét szem előtt tartva Nagy Pál komáromi lelkészi szolgálata kezdetén megváltoztatták az istentisztelet módját. A közönséges istentiszteletet hetenként váltakozva - egyik héten magyar, a másik héten német nyelven - voltak megtartva, ehhez igazítva a könyörgéssel egybekötött reggeli ill. délutáni tanítást és Szentírás magyarázatot, valamint az úrvacsora kiosztását is. A gyermekek hitoktatása és konfirmációja is a fenti beosztás figyelembe vételével történt.²⁹⁶

Nagy Pál lelkészi szolgálatba lépését követően hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy a gyülekezet a régi templomot sosem kapja vissza, ezért új templom építése mellett döntöttek. Az építkezés terveinek elkészítése után rádöbbenek, hogy a rendelkezésre álló terület eléggé szűkös, így 1795-ben kénytelenek voltak megvásárolni Kőműves Ferenc és felesége házát. 1795. június 24-én Nagy Pál a komáromi evangélikus gyülekezet lelkipásztora Zelenka Lídia és Zsuzsanna segédletével ünnepélyesen lerakta az új templom alapkövét.²⁹⁷

²⁹⁵ Nagy, 24.

²⁹⁶ Nagy, 22-24.

²⁹⁷ Nagy, 25-26.

A templom építéséről a derék lelkipásztor ezeket örököltte meg: „*Ki nem lehet mondani, milyen buzgósággal készséggel kezdtük, folytattuk és végeztük a templom építését. Hogy legkésőbbi maradékaink is tudják, honnan származott a sok költség, az eklezsia fundusoknak megszerzésére és az épületeknek elkészítésére, ezért készítettem a legnagyobb pontossággal az úgynevezett A.B.C. szerint való lajstromot, melyben minden adakozások, szekerezések, napszámok és bármely néven nevezendő ajándékok consignáltatva vannak az idegeneknek önként való adakozásaikkal együtt. Szemtanúja voltam azoknak a nagy áldozatoknak, szerfölött való nagy erőlködéseknek, élesztője és buzdítója voltam a templom építésének, szerencsésnek tartom magam, hogy mindez az én prédikátorságom idejében történt. Csalhatatlan jeleit tapasztaltam az Isten dicsőségéért, a gyülekezet becsületéért való okos keresztyéni buzgóságnak, a jövendő iránt való gondos szeretetnek és példa nélkül való akaratnak.*”²⁹⁸

A komáromi evangélikus templomot 1796-ban kezdték építeni. Krausz János pesti evangélikus építőmester készítette a terveket, az építést Simon Júda komáromi kőműves végezte, az ács munkákat pedig a szintén helybeli Weiszer József. Az egyház háromtagú építési bizottságot hozott létre a munkák ellenőrzésére, építőmesternek ns. Zelenka Jánost választották közülük, aki mellé segítségül rendelték id. Nigniny Sámuel, Pétzerly Gottlieb és Truchly József urat. A homokot a monostori hegyről hozták, ezt a munkát Satory Pál és Trentsenky Pál ellenőrizték, míg a terméskő-és téglahordás felügyelői Truchly János és Cziegler Mátyás voltak. Az oltott mész vásárlására megbízták Tenczel Jánost és Wágner Sámuel, ns. Dörner János a curator lett, nts Schircz Gottlieb pedig pénzbeszedő. Az oltatlan meszet Oroszlányból vették, a zsindelet Győrből. A berendezést (székeket, ajtókat, a kórust, a lépcsőt) Bóday Mihály és Csiba János református asztalosok készítették. A kovács-munkákat Mihály Mihály, a lakatosmunkát Sente János végezte.

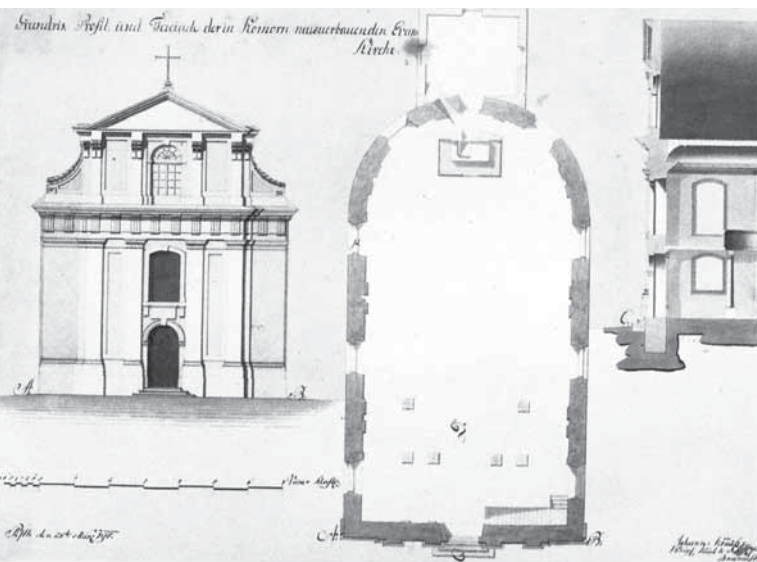
Az oltárt, a katedrát, annak a lépcsőjét és a rostélyos székeket Wagner Károly készítette tölgyfából. Az üvegablakokat Rettigger Ferenc üveges csinálta. A keresztlőmedence tetejét rézből Ruprecht Ferenc bádogos készítette.

Az oltárkép, amely Krisztus mennybemenetelét ábrázolja, egy Kopátsi nevű győri festő munkája. Ez a festmény azonban nem tetszett Nagy Pál prédikátornak, és megfogadta, hogy azonnal lecsereéli, ha valaki ajándékoz egy másik képet.

A templomépítés 100. évfordulóján, 1897-ben a képet kicserélték Rubens „Golgota” című képének a másolatára, melyet Kuppis József királyi főmérnök festett meg. A márványoszlopokat, a keresztlőmedencét süttöi kőfaragó, Aprili József csinálta, utóbbit a már említett két nemes hölgy, Zelenka Zsuzsánna és Lídia felajánlásából. A templom költségeihez a komáromi gyülekezet tagjain túl hozzájárultak az ó-és új-szónyi filiálé tagjai, pénzbni adományokkal, fuvarozással, nap számmal egyaránt: maguk, gyermekeik és cselédjeik is az építkezésen dolgoztak.

²⁹⁸ Nagy, 26.

A templomot 1798. január 14-én szentelték fel. Az ünnepségre Nagy István superintendensen kívül Ráth Mátyás győri és Teschlák Pál oroszlányi prédikátort hívták meg. Sajnos Ráth tiszteletes nem tudott eljönni.

Johan Krausz építész 1795-ös, megvalósulatlan terve

Az ünnepségre érkezett vendégek között Nagy Pál megemlíti a nemes Zelenka János úr vendégét, a Pozsonyból érkezett Mosóczy Institoris (kereskedő) Mihály urat, valamint Koháry András száki, Balogh István palotai prédikátorokat. A régi, már-már dűledezőfélben lévő deszkahajlékban a gyülekezet lelkésze búcsú-, és hálaadó istentiszteletet tartott, majd az örvendező tömeg énekszóval haladt az új templomhoz. Majd így folytatja Nagy Pál a nem mindennapi esemény leírását: *A menet „élén Mosóczy Mihály úr egy szépen készített fehér atlasz vánkuskán a templom kulcsát vitte; utána mindjárt én Nagy Pál a Bibliával és az Agendával; utánam tisztt. Teschlák Pál úr egyik kezében a nagy kelyhet, a másikban a cifra Cszibóriumot (serleget) tartván azután tisztt. Koháry András és Balogh István urak, mindegyik egy kelyhet és boros kánat vivén közöttben,-utána a kántor Kanka Dániel az iskolabéli gyermekekkel és az egész hitközség. Elérvén ilyen sorral a templom ajtaját, ott által adá nékem, úgy mint lokális (helyi) prédikátornak tisztt. Mosóczy Institoris Mihály úr a templom kulcsát, amellyel én kinyitván a templom ajtaját, szép renddel egyenesen az oltárhoz mentünk, s ott az oltárra a szent edényeket leraktuk, azután az oltár körül lévő zsámolyra mind az öten letérdeltünk, középre vevén tisztt. Mosóczy Institoris Mihály urat, én pedig térdelve azonnal intonáltam az adjutoriumot (kezdtém az éneket). Ameddig az ének tartott, mi papok az oltár előtt térdeltünk.*²⁹⁹

²⁹⁹ Nagy, 31-32.

A Liturgiát követően Mosóczy Mihály felolvasott a Szentírásból, majd a magyar ajkú híveknek Nagy Pál úrvacsorát osztott. Ezt követte Teschlák Pál német nyelvű igehirdetése, és az úrvacsora kiosztása a német ajkú hívek részére. Az egész istentisztelet alatt viaszgyertyák égtek a gyertyatartókban. Az ünnepség hivatalos részét követően a gyülekezet mintegy háromszáz főt látott vendégül, köztük a város vezetőségét és az építkezésben résztvevő mestereket is.

18. századi kegytárgyak az oltáron

Keresztelőmedence

Vörösmárvány, talapzatán körbe két sorban felirat:

KOMÁR AUG CONE LÉVŐ
ELKÉSIA RÉSZÉRE
AJÁNLOTTA KÉT SZŰZ
ÉS MÍV SZÍV
NS NZS ZELENKA
ZSUZSANNA ÉS LIDIA
D O M S
1 7 8 9

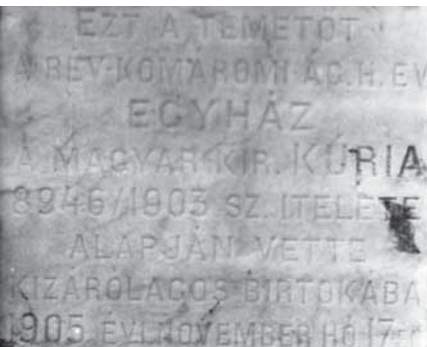
A keresztelő medence talapzatának felirata (részlet)

A vendég-ség előkészítésében résztvevők között olvasható „Truchly József úr” neve is, aki a feljegyzések szerint már a templom építésének munkálataiból is kivette részét. A Nagy Pál által írt gyülekezet-történetben még több ízben találkozunk Truchly József nevével, akit 1804. febr.2-án megtartott generális ülésen a komáromi gyülekezet gondnokául (kurátor) választottak meg. Tisztségéből adódóan kivette részét a gyülekezet érdekében folytatott tárgyalásokból is, amikor 1809-ben – mint az alább olvasható - kisajátítás veszélye fenyegette az egyházi épületeket. Truchly József 1810. február 4-én tartott generális ülésen a gondnoki tisztségéről lemondott. Truchly József leszármazottai későbbiekben, így napjainkban is Trugly néven élnek Komáromban. Az ősök síremlékei a helyi református temetőben találhatóak.³⁰⁰

A 19. század elején, Napóleon hadjáratai idején a város az újonnan épült evangélikus templom melletti telkeket ki akarta sajátítani, a város védelmének megerősítése céljából. Az evangélikus gyülekezet épületeit felértékelték, de Istennek hála, a kisajátításra nem került sor, ám 1809 és 1811 között a komáromi evangélikus templomban katonai élelmiszer-raktár, az iskola épületében pe-

³⁰⁰ Nagy, 33.

A temető létesítési táblája

dig katonai pékség működött. Ezekben az években az iskolai oktatás az erődparancsnok házában folyt, az istentiszteleteket pedig a ház udvarán álló fa oratóriumban tartották. 1811-től a gyülekezet visszaszerezte a mai Ferencesek utcájában álló épületeit.³⁰¹

Az evangélikus templomtornyó építése 1896-ban, a templom centenáriuma kapcsán került szóba, a komáromi evangélikus gyülekezet akkori lelkésze, id. Jánossy Lajos kezdeményezésére.

A munkálatokhoz szükséges pénzüsszeg 1899 szeptemberére gyűlt össze, és az építkezés ekkor kezdődött el. Még az év december 17-én fel is szentelték az új tornyot a benne lakó 3 bronz haranggal együtt: Az „Isten a mi erős várunk!” feliratú, 1292 kg súlyú D, az egyházi énekkar által öntetett „Krisztus az én életem” feliratú 695 kg súlyú Fisz, - és „Jövel Szentlélek Úristen!” feliratú 419 kg súlyú. A harangokat a soproni Seltenhofer Frigyes Fiai cég öntötte. A gyülekezet 1901-ben vásárolt egy tízéves orgonát, melyet Angszter József pécsi orgonakészítő mester alkotott. Az első világháború idején a gyülekezet majdnem az egész vagyonát hadikölcsönbe fektette, a két kisebb harangot pedig átengedte a hadügyminisztériumnak, ágyúöntés céljaira.³⁰²

Az 1905. május 14-én megtartott közgyűlésen Jánossy Lajos esperes arról számolt be, hogy a győri törvényszék határozata értelmében a komáromi evangélikus gyülekezet a temető céljaira megkapja „a 11 hold 312 négyszögöl területből 1540 négyszögöl” nagyságú területet.

A következő év tavaszára a területet bekerítették, és már javában folytak a halottsház építési munkálatai. A gyülekezet a régi templom ormáról lekerült 100 kg-os vaskereszt temetőbeli felállítására készült. Két márványtábla hirdeti majd az arra járóknak, hogy „EZT A TEMETŐT/ A RÉV-KOMÁROMI ÁG. HITV. EV./ EGYHÁZ/ A MAGYAR KIR. KÚRIA/ 8946/903. SZ. ÍTÉLETE/ ALAPJÁN VETTE/ KIZÁRÓLAGOS

³⁰¹ Resko, A., Danko, R. A komáromi evangélikus templom. Komárom 1998, 8-9.

³⁰² Resko-Danko, 10-11.

BIRTOKÁBA/ 1905. ÉVI NOVEMBER HÓ 17.-ÉN” „EZT A KERESZTET ÉS A HALOTTASHÁZ MÁRVÁNYOSZLOPAIT FELÚJÍTOTT TEMPLOMUNKBÓL HOZTUK IDE AZ ÚR 1906. ESZTENDEJÉBEN”

1916-ban elhatározták, hogy az elesett hősök nevét a templom falában elhelyezendő márványtablán fogják megörökíteni. Ez a későbbiekben meg is történt, a vörös márvány táblát Török András műlakatos mester művészi munkája keretezi.

Az első világháború után, a trianoni szerződés értelmében nemcsak Komárom városa, hanem az evangélikus gyülekezet is kettészakadt.

*Az I. világháborúban
elesett evangélikus hősök
emléktáblája*

Az 1920. június 13-i közgyűlés jelentése magáért beszél:

„Lelkési beszámolóban megemlékezés, hogy a népköztársaságot tanácsköztársaság váltotta fel. 1919. január 11-én /10.-én/ olasz vezetőség mellett cseh csapatok szállták meg a várost és vették át a hatalmat. ... Apr.30-ról május 1-re virradó éjjel iszonyu bombázás és robbanás riasztott fel bennünket, bombák becsaptak templomunkba, megrongálták tanácstermiünk tetejét, a robbanás beszakította úgyszólván minden ablakunkat, 2100 K kárt okozván egyházi épületeinkben. ... Május 11-én vettem a modori lelkész levelét, hogy a megszállt területen lévő egyházunk „vezető férfiai” január 21-én ülést tartottak Zsolnán és felfüggesztették egyházunk autonómiáját. (...) Az összes választott tisztségviselőket megfosztva hivataluktól, feloszlatta egyházközségi presbitériumainkat. Az itteni evangélikus egyházakat a keleti és nyugati egyházkerületbe osztotta be s az egyetemes tanács ebbe Zoch Samu modori lelkészt, amabba Janoska György lipótszentmiklósi nevezte ki admi-

nisztrátorrá. Október 26-án vett értesítés szerint egyházközségünket a bars egyházmegyei tanács hatósága alá helyezték.

1921. szept. 4-i közgyűlés

Egyházközségünk csak június 13-i közgyűlésen szerzett tudomást mindarról, ami a megszállás óta történt egyházunkban... Nem tehetünk mást, minthogy egyhangulag minden egyházi-közigazgatási területről független szabad egyházzá nyilvánítottuk magunkat, s e nyilatkozatunk elküldtük Modorba, az u.n. nyugati egyházkerület püspöki adminisztrátoraihoz.³⁰³

Mint az a fentiekben idézett jegyzőkönyvekből is kiderül, a Csehszlovákiához tartozó északi városrészben maradt, mintegy 300 hívő sok megpróbáltatáson ment keresztül, a gyülekezet ennek ellenére megőrizte magyar identitását.

Az időközben idekerült szlovák ajkú hívek lelki gondozásáról a szlovák egyházkerület gondoskodott, és havonta egy alkalommal szlovák nyelvű istentiszteletet tartottak a Komáromi evangélikus templomban. A csehszlovák kormány 1922-ben engedélyezte, hogy a túlsó komáromi hívek „lelkiismeret-gondozása” érdekében minden hónap első vasárnapjának délutánján istentiszteletet tartsanak, a hitoktatást pedig heti 2 órában végezzék el.

Az egyház fennmaradása a hívek áldozatkészségének volt köszönhető. Szántóföldet, gazdasági épületeket vásároltak, 1933-ban Nagyszombatban a Fischer Testvérek cégénél új harangot öntettek, és sikerült az orgonát is felújíttatniuk. Egy nőtestvér adományának jóvoltából felépült a kultúrház és lelkészi hivatal irodája is.

1927-ben a Dél-komáromi evangélikus gyülekezet megalakította anyaegyházát. Az első elhívott lelkész Fadgyas Aladár lett, aki áldozatos munkával megkezdte a szórványban élő hívek összegyűjtését is. Röviddel Fadgyas szolgálatba lépése után elkezdődött az imaház és lelkészlak építése.

A komáromi evangélikus gyülekezet 1928 és 1938 közötti időszakról szóló krónikája az épületek felújításán kívül a következőkről számol be: „1936. május 21-i rendkívüli közgyűlésen elhatározza a gyülekezet csatlakozását az Egyetemes Egyházhoz, a dunaszerdahelyi ág.ev. egyház szabályrendelete alapján, mely magyar mivoltát biztosítja, de a szlovák hívek jogait és kötelességeit is leszögezi. Az október 3-i gyűlésen bejelenti Jánossy Lajos esperes-lelkész távozását a városból, nyugdíjba megy. Távozásával lelkész nem marad Komáromban, mivel a püspökség nem járul hozzá az Egyetemes Egyházhoz való csatlakozáshoz, hogy Komáromban magyar egyház legyen. Az esperes-lelkész október 11-én d.e. 10 órakor tartja bucsu Istentiszteletét a templomban. Ettől fogva lelkész nem lévén, az egyháztanács hívja össze és vezeti a gyűléseket.” Mivel a gyülekezetnek nem volt lelkésze, így a helybéli református egyházhoz fordultak kisegítésért. A komáromi református egyház lelkészi hivatala minden vasárnap és ünnepnap tartandó istentisztelet megtartására kijelölte segédlelkészét, és készséggel felvállalta a keresztelesek, esketések és temetések megtartását is. „1937. június 30-i egyháztanácsülésen a megválasztott komáromi lelkész Baltazár János is jelen van. (...) November 22-én közös gyűlés a komáromi szlovák ajkú

³⁰³ Kézirat-másolat, Trugly Sándor tulajdona

evangélikusokkal, melyen az egyesülést elhatározták. December 2-án a kidolgozott komáromi ág.ev. magyar-szlovák egyházköztség szabályrendeletét ismertették mindkét ajkú tagokkal, közös közgyűlés dec. 5-én megválasztja az egyház magyar-szlovák vezetőségét. A szlovák-magyar esperesség 1938. június 9-én Pezinokban tartott rendes közgyűlésén az egyesülést jóváhagyta, de az 1938 szept.2-án tartott esperei közgyűlés a szlovák hívek fellebbezésére a csatlakozási szabályrendeletet érvénytelenítette. 1938.december 18-án Fadgyas Aladár új-komáromi evangélikus lelkész a d.c.-i Istentisztelet után leleplezi a márványtáblát, melyet ismeretlen adakozó helyeztetett a templom homlokzatára: „Emlékére annak, hogy városunk és szabadegyházunk a 20 éves cseh járom alól felszabadult, mert mindezideig velünk volt az Isten! 1938. november 6.”³⁰⁴

Bár 1938 őszén a két, kettészakított városrész újból eggyé vált, az evangélikus egyház csak 1941. július 1-jén egyesült, mintegy 1000 lélekszámú gyülekezetet alkotva. A városnak kb. 60 km-es körzetében 350 evangélikus élt. A hitoktatás nemcsak a városi iskolákban, de szórványokban lévő elemi iskolákban (Ács, Almásfüzitő, Szőny, Ógyalla, Nemesócsa, Keszegfalva) is folyt. A belmisszió keretén belül kórház-, és fegyházlátogatásokat tartottak.

A II. világháború befejezése után Komáromban 600 evangélikus hívő maradt. Az 1947-es lakosságcsere előírásai értelmében a magyar ajkú gyülekezet javarészt kitelepítették. Ebben az időszakban érkeztek Komáromba a főként békéscsabai szlovák ajkú evangélikusok, és a hívek száma 2470 főre gyarapodott. Az 1948-as kommunista puccs után az egyházakat az állam ellenségeinek tekintették. Nem volt ez alól kivétel az evangélikus egyház sem. Ám a komáromi gyülekezet 1948 ápr.17-18-án megtartotta az áttelepültek első konferenciáját, és 1949. június 19-én a dunai szeniorátus első konventjének ülését. Hasonló ülést 1954-ben, 1957-ben, 1960-ban és 1967-ben is tartottak, ami bizonyítja, milyen rangos volt a komáromi gyülekezet, nemcsak Dél-Szlovákia keretei közt.

A komáromi evangélikus hívek életébe igazi változást csak az 1989 novemberre hozott. 1996-ban a gyülekezet magyar ajkú tagjai ünnepélyesen megemlékeztek az evangélikus templom építésének 200. évfordulójáról. 1997. július 19-én a komáromi evangélikus gyülekezet is megemlékezett az alföldi szlovákok visszatérésének 50. évfordulójáról. A templomépítés 200. évfordulóját a plébánia és a templom komplex felújításával ünnepelték meg.³⁰⁵

³⁰⁴ Kézirat-másolat, Trugly Sándor tulajdona

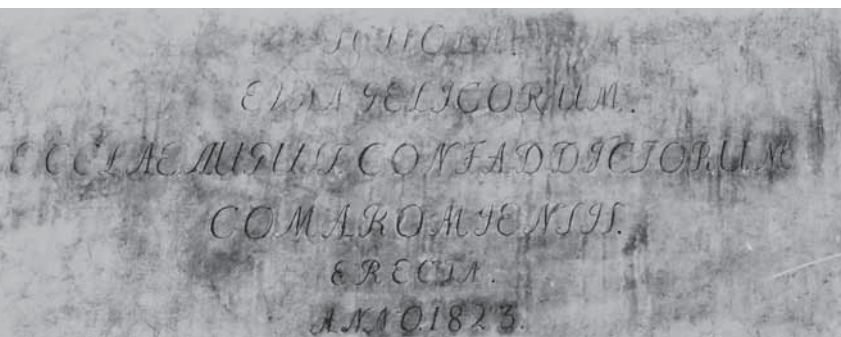
³⁰⁵ Resko-Danko, 13-15.

Evangélikus iskola

A Révkomáromi Evangélikus Egyház története kapcsán külön említést érdemel az iskola története. Az evangélikus iskoláügynek Felvidéken és így Komáromban is több mint 400 éves hagyománya van. 1649-ben említik itt az első iskolát, a mai épület-együttesben 1797-ben alakították át a volt Kőműves ház gazdasági épületeit iskolai célokra. 1793-ig itt Perlaky lelkész tanító tanterve – tanmenete szerint oktattak. Az 1794-1818-as években többször pontosították a Perlaky-féle tantervet a magyarországi Utasítás és Informatórium szerint, amely az összes magyar evangélikus iskolára vonatkozott. Ebben az időben több tanító és előadó megfordult itt, a rektor Nagy Pál volt.³⁰⁶

Nagy Pál komáromi szolgálata idején határozták el azt is, hogy a gyülekezet mindenkori lelkipásztora egyben az iskola felügyelő gondnoka lesz, miközben az iskola igazgatására a gyülekezet formált jogot. A mindenkori prédikátort pedig buzdította és kötelezte arra, hogy havonta legalább egy alkalommal látogassa meg az iskolát, és pedig egy vagy két gyülekezeti tag kíséretében. *„Együttal elhatározottat az is, hogy esztendőnként egyszer, nevezetesen pedig Gyertyaszentelő után való héten examen /vizsga/ tartassék az iskolai ifjúsággal, minthogy akkor többnyire otthon vannak a hívek. Ezen examen tartásáért a Rectornak 2 ft., a praeceptornek /tanító/ pedig 1 ft. assignáltatott /utalványoztatott/ titulo honorarii /tiszteletdíjként/ a gyülekezet kasszájából.”*³⁰⁷

1822-ben a Kőműves ház gazdasági épületeit lebontották, helyükre 1823-ban új iskolát építettek. A homokot az ószőnyi uraságtól hozták dereglyén, amit aztán saját híveikkel fuvaroztattak az építkezés helyszínére. Az iskolában volt a rektor számára egy spejz, a medicans számára egy szoba forma kamra, két osztály volt benne, s azok között egy konyha. Az egészet alá is pincézték, ahol a fűtéshez szolgáló fát tarthatták.

Az iskola
építési táblája

A tábla felirata: SCHOLA/ EVANGELICORUM/ ECCLAE AUGUST
CONFADDITORUM/ COMAROMIENSIS/ ERECTE/ ANNO 1823

³⁰⁶ Resko-Danko, 9.

³⁰⁷ Nagy, 24-25.

Teológiát, filozófiát, nyelveket oktattak (magyar, latin, választható német nyelvet). Természettudományokat is tanítottak, matematikát, érdekfeszítő voltak a stílusgyakorlatokkal, fogalmazással egybekötött irodalom órák.

Hrala Gyula, Rév-komáromi lokálpatriota gyűjteményéből származnak azon dokumentumok, melyek a 19. század első évtizedeiben a komáromi evangélikus iskolában letett vizsgák emlékéét őrzik. A vizsgalapok szerint 1824 – 1826 között Mozgay Sámuel Professzor készítette fel vizsgára a „nagyobb oskolabéli” gyermekeket.

Egy 1824. február 9-én kiállított vizsgalap alapján a következő tantárgyakból vizsgáztak: Vallástudományból, Deákságban (latin) való gyarapodásból férjfigyemek vizsgáztak, Földleírásból, Szent István és Nagy Lajos históriájából, Természet Históriaiból, Deák-, Magyar-, Német beszélgetésből, Szám-vetésből és írásbeli dolgaik bemutatásából. Abban az évben 32 diákja (24 fiú és 8 lány) volt az iskolának, a komáromiakon kívül pozsonyi, modori és alsószopori lakosok.

1826. február 6-án Vallástudományból, Deákságban Való gyarapodásból (csak fiúk), Földleírásból, Történet Tudományából, Természet Históriaiból, Természet Tudományból, Deák-, Magyar-, Német beszélgetésből, Szám-vetésből és írásbeli dolgaik bemutatásából vizsgázott a 23 növendék (15 fiú, 8 lány), kik főként komáromi lakosok voltak, de szakolcai, pozsonyi, alsó-szopori és csernyei diákok is látogatták az iskolát

A „kisebb oskolabéli” gyermekeket Patyi Sándor Rector készítette fel a vizsgákra, melyeket 1826. február 7-én tartottak meg. Vallástudományból, Egészség-Tárgyazó Katekizmusból (A testgyakorlásról), Hübner Szentírásbeli Históriai közül az Ó-Testamentumból, Dr. Luther Márton Kis-Katekizmusából, Magyar királyok közül Szent István királyról, Földleírásból, Erkölcös versmondásból, Számvetésből, Magyar-, német-, deák nyelvű olvasásból és írásbeli dolgaik bemutatásából tettek vizsgákat. Ebben az évfolyamban 35 diák (19 fiú és 16 lány) tanult, a révkomáromi gyermekeken kívül találkozunk néhány új-szónyi diák nevével is, név szerint: Boroska András, Asztalos József, Asztalos Évi, Boroska Susánna, Jelenik Juliánna, valamint egy pozsonyi kislány is járt az osztályba. Érdekességként megjegyezzük, hogy az évfolyamnak Nagy Mihály személyében volt egy református, és Boskovits Julánna személyében egy „rátz” növendéke is.

Az 1827. február 6-ról származó vizsgarend alapján a „kisebb oskolabéli”-ek Rectora ismét Patyi Sándor volt, és a fentiekben leírt tantárgyakból tett vizsgát az 51 diák (31 fiú és 20 lány). A rév-komáromiakon kívül ebben az évfolyamban is volt egy pozsonyi és egy somorjai tanuló, öten voltak reformátusok, egy rátz növendék. Asztalos József, Fischer János, Martzell Katalin pedig új-szónyi diákjai voltak az évfolyamnak.

1827. február 5-én Bellitz János Professzor vezetése alatt következő tantárgyakból tettek vizsgát a „nagyobb oskolabéli” gyermekek: Vallástudomány, Deákságban való gyarapodás (csak fiúk részére) Földleírás, Természet Históriaja, Magyarország Statisztikája, Deák-Magyar beszélgetések, Német-Magyar perórálás, Szám vetés, írásbeli munkák bemutatása. Ebben az évfolyamban 22 növendéke (16 fiú, 6 lány) volt az iskolának. Köztük 11 rév-komáromi, 5 po-

zsonyi, 2 modori, egy alsó-szopori, egy-egy pilisi és szakolczai, ill. Boroska András személyében egy új-szónyi fiú is látogatta ezt az osztályt.)

Az iskoláról az utolsó említések 1849-1850-ból származnak, ám csak 1869-ben szüntették meg az evangélikus gyülekezet határozatával, mert az iskolák feladatát polgári vagy közös egyházi iskolák vették át.³⁰⁸ A komáromi diákok a soproni vagy pozsonyi líceumot látogatták. Az evangélikus családok gyermekei számára 1866-tól 1902-ig óvoda is működött a gyülekezetben.

Egyesületek

A gyülekezet ismert művészi csoportját az evangélikus énekkar alkotta, amelyet 1870-ben alapítottak. Az énekkart ekkor Stenczinger Ignác vezette.³⁰⁹ A gyülekezet levéltárában a 19. sz. utolsó évtizedéből származó, kézzel sokszorosított, szólalomokra szétírt kották találhatók.³¹⁰

*Az
Evangélikus
Egyházi
Énekkar az
1930-as
években.
2. sor:
3. Jánossy
Lajos esperes,
6. Trugly
János*

Lelkészek

Novai Síró Ferenc, Keresztes Dániel, Perlaky Dávid 1805-ig; Nagy Pál 1805-1845; Molnár Gábor 1845-1873; Nehiba Lajos 1873-1880; Kemény Károly 1880-1895; Id. Jánossy Lajos esperes 1895-1936; Juraj Holčík 1929 – misziós lelkész Érsekújvárból a komáromi szlovák ajkú hívek részére; Balthazár János 1936-1939 (hivatalába 1937. június 9-én lépett); Fadgyas Aladár 1940 – 1945; Martin Straško 1945 – 1947; Eugen Lukáč 1947 – 1972; Milan Kachnič 1974 – 1977; Ľubomír Rožko 1977 – 1991; Mgr. Radoslav Danko 1992 - 2005, Mgr. Miroslav Hargaš 2005 - 2011, Mgr. Peter Krajcer 2011 - 2015, Mgr. Jana Kačicová Horňáková 2015 – től napjainkig.

³⁰⁸ Resko-Danko, 9-10.

³⁰⁹ Resko-Danko, 10.

³¹⁰ (Fritz Beke Éva megj.)

Jana Kačicová Horňáková (Myjava, 1978. március 15.) révkomáromi evangélikus lelkésznő evangélikus szülők középső gyermeke, nővére Anna, öccse Ján. Férje František Kačic, lányuk: Anna Branislava. A gyermekeiket Vrbovce-én töltötte, és itt végezte általános iskolai tanulmányait is. 1996-ban a Skalici Egészségügyi Szakközépiskolában érettségizett, általános nővér szakon. Egyetemi tanulmányait a Pozsonyi Komenský Egyetem Evangélikus Teológiai Karán végezte el 2001-ben, és az év augusztusában bocsátották ki lelkészi szolgálatra. 2001. szeptember 1-től Bukovecban szolgált, először segédlelkészként, 2003-tól kihelyezett, később választott lelkészként. Lelkészi szolgálata mellett 2001 és 2009 között általános iskolai hitokató volt Myjaván. 2005 és 2008 között félállásban egy Senica-i szociális intézményben dolgozott egészségügyi nővérként. 2012 és 2015 között GYES-en volt, és ez alatt az idő alatt egészségügyi nővérként dolgozott egy háziorvosi rendelőben, majd Pöstyén-fürdőben, végül pedig Svätý Jur településen az Agapé elnevezésű idősek otthonában. 2015. október 1-jétől kihelyezett lelkésze a Komáromi Evangélikus Gyülekezetnek, és Nemesócsa-Lipové, két egyenrangú félből álló gyülekezet lelkészi teendőit is ellátja.

A napjainkban folyó gyülekezeti életről a lelkésznővel Fitz Beke Éva beszélgetett:

2016-ban fő istentiszteleti alkalmunk két helyen, Komáromban és Izsán volt, összesen 90 alkalommal. A részvételi arány átlagosan 49 fő volt. Legtöbbször, 154-en a Szentestén megtartott istentiszteleten vettek részt. Erre az alkalomra a gyermekistentisztelet résztvevői, az énekkar és gyülekezetünk tagjai közül is néhányan programot készítettek. Hétközben az istentiszteletek szerdánként 17.00-kor voltak, 26 alkalommal és 12 átlagos lélekszámmal. A vasárnap esti istentiszteletek Komáromban 5 alkalommal, 7 fős részvétellel, Izsán pedig 47 alkalommal 15 fős részvételi aránnyal voltak megtartva. Adventi est 3 alkalommal, alkalmanként 15 fős, böjti est pedig 5 alkalommal, 11 fős részvételi aránnyal volt. Az Atya a Fiu és Szentlélek Isten nevébe 6 tagot kereszteltünk, ebből 5 gyereket (3 lányt és 2 fiút) és egy felnőtt férfit, ez apa és kislánya közös keresztelője volt.

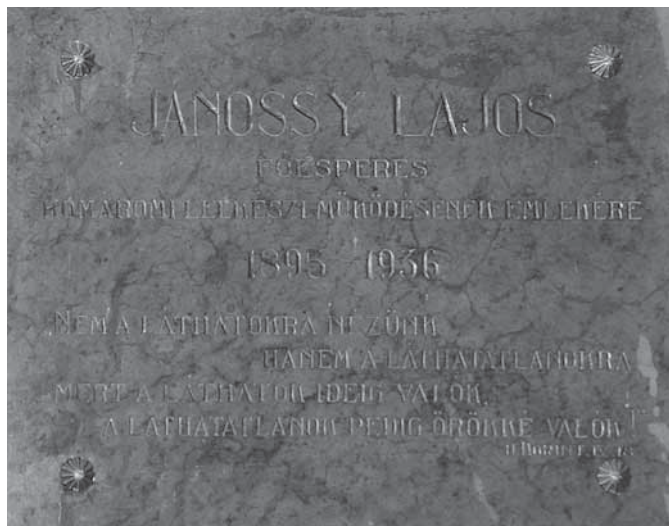
Úrvacsorát 535 fő vett magához, ebből templomban az istentisztelet keretén belül 514-en, 10 fő pedig odahaza, és 11 fő idősek otthonában, összesen 141 férfi és 394 nő. A gyülekezetünkben 2016-ban nem került sor konfirmációra és nem volt esküvő. Ugyanakkor sajnos az élet és halál Ura 2016-ban 14 tagot szólított el sorainkból, 7 férfit és 7 nőt.

26 alkalommal történt lelkipozós látogatás. A népszámlálási adatok szerint 800 tagunk van. Gyülekezeti nyilvántartásunkban 594 főt tartunk nyilván. Az egyházfenntartási járulékot 248 fő fizeti. 11 fő kijelentkezett a gyülekezetünkből, mivel elköltöztek Komáromból. Bibliaórák rendszeresen szerda délután, az istentisztelet előtt vannak, átlagosan 5 fős létszámmal. A gyermekistentiszteleteken 5 fő vesz részt. Istennel nemcsak a bibliai történeteken keresztül ismerkednek, hanem Mgr. Kerepecká Eva nőtestvérünk jóvoltából számos éneken is találkozhatnak vele. A Nőegyleten Antalné nőtestvérünk tartott előadást.

A középkorosztály 27-szer gyűlt össze, átlagosan 7 fős részvétellel. Mgr. Pipper Alica foglalkozott a csoporttal. A Családi közösség 13-szor, átlagosan 55 fő részvételével volt megtartva, itt úgy éreztük magunkat mint egy családban, többen süteménnyel, gulyással vagy más finomsággal járultak hozzá az alkalmakhoz. Imaközösséget 25 alkalommal tartottunk, átlagosan 5 nőtestvér részvételével. 11 tagú Énekkarunk a Szentestén is szép énekkel szólt hozzánk. A Szentháromság Istenbe vetett hitéről tett tanúságot szólóénekével nőtestvérünk, Marta Lisková. Karnagynőtestvérünk, Mgr. Viera Misovicova. Az izsai leányegyházban rendszeresen szolgál a Matica énekkara, Mgr. Helena Vicianová vezetésével.

A Komensky utca általános iskolában 4 gyermek vesz részt hitoktatáson. 2016-ban végzett kisebb-nagyobb javítások és beruházások a következők voltak: a parókia bejárati ajtajának és ablakainak cseréje, a parókia és a templom bejárati részének festése, és templom falán lévő mélyedések javítása, a templom kazánjának cseréje, a tető részleges javítása, izsai gyülekezet részére úrvacsorai kehely és paténa (úrvacsorai kenyértartó) vásárlása, szószék és a karzat lépcsőjének elkészítése. Voltak még kisebb társadalmi munkák is.

Jánossy Lajos 1895-1936-ig volt Komáromban evangélikus lelkész. Felesége Trugly Ilona volt.

Jánossy Lajos emléktáblája a templomban

A gyülekezet jelenlegi vezetése:

Mária Vámosiová – felügyelő, Jana Kačicová Horňáková - kihelyezett lelkész, Ing. Mikuláš Lehotský – gondnok, Mária Gažová másod-felügyelő, Žofka Gažová – pénztáros, Ružena Majerová – könyvelő, Ľubica Krasková – templomszolga.

A presbitérium 20 tagból áll.

A presbitérium tagjai

Alsó sor balról: Mgr. Kerepeczká Eva kántor, Gažová Mária másodfeliügyelő, Dujničová Zuzana presbiter, Liška Pavol presbiter, Mgr. Pipperová Alica presbiter, MUDr. Krátky Tibor presbiter, Gažová Zofia pénztáros, Aggová Helena presbiter
Felső sor jobbról: Krasková Lubica egyházfi, Ing. Bötik Michal presbiter, Kováč Juraj presbiter, Ing. Schwarz Martin presbiter, Mgr. Kačicová Horňáková Jana lelkész, Ing. Schwarz Milan presbiter, Ing. Lehotský Mikuláš egyházgondnok, Nincsenek a fótón: Vámosiová Mária felügyelő, Budiášová Anna presbiter Farnbauerová Eva presbiter, Husárová Mária presbiter, Mgr. Lendvayová Lubica presbiter, Majerová Ružena könyvelő

Rezümé

Podľa záznamov pôsobili v Komárne protestanti, ktorí sem prišli s nemeckými hradnými kapitánmi, v menšej miere už v r.1527. Kázne vykonávali v hradnej kaplnke. Okolo r. 1550 Lutherovu vieru už vyznávali aj niektorí mešťania. S rozšírením protestantizmu súviselo zabratie katolíckych kostolov, ale neskôr, v 17.st., si evanjelici kúpili pozemok, na ktorom vybudovali vlastný kostol, faru a tiež školu. Evanjelici sa však z kostola dlho netešili, keďže im ho spolu s ostatnými budovami v r. 1672 násilne odobrali na rozkaz ostrihomského arcibiskupa Gy. Széchényiho. Na základe Šopronských artikúl z r.1681 dostali celý komplex evanjelici naspäť, ale v r.1683 im hradný veliteľ Hoffkircher, na rozkaz ostrihomského arcibiskupa Gy. Szelephényiho, budovy opäť odobral. Evanjelici ich takto stratili navždy. Odobraté budovy dostali jezuiti, neskôr katolíci. Slobodu náboženského vyznania zaručil až Tolerančný patent cisára Jozefa II. z r. 1781. V r. 1783 prišiel do mesta evanjelický kňaz D. Perlaky. Zbor si v r. 1783 prenajal dom mešťana I. Meggyesiho, nachádzajúci sa na Vážskom rade. Vo dvore toho domu postavili drevené oratórium. Koncom 18.st., po zistení, že zbor nikdy stratený kostol nedostane naspäť, rozhodli o výstavbe nového bohostánku. K tomu bolo potrebné v r. 1795 odkúpiť dom

p. F. Kôművesa. K postaveniu kostolnej veže došlo až v r. 1899, na základe iniciatívy farára L. Jánossyho st. V r. 1901 si evanjelický zbor zakúpil do kostola desaťročný organ. V rokoch 1905 – 1906 riešili úpravu evanjelického cintorína. Počas prvej sv. vojny Ministerstvo vojny žiadalo od zboru nepotrebné zvony a rozhodnutie padlo na dva menšie. Z ich bronzu sa odlievali delá. Vznikom Československej republiky sa Komárno stalo pohraničným mestom a evanjelický zbor bol rozdelený rovnako ako aj mesto. V Komárne ostalo približne 300 duší. Farár Jánossy odmietol zložiť sľub vernosti ČSR a spolu so šamorínskym zborom sa nepripojil do zväzku evanjelickej cirkvi a. v. v ČSR. Hlavným problémom bolo, že tunajší zbor tvorili hlavne evanjelici maďarskej národnosti, ktorí sa s novou situáciou ťažko vyrovnávali. Takto sa v meste vytvoril nezávislý evanjelický zbor a tento stav trval až do roku 1937. V tom istom roku sa cirkevný zbor konečne stal riadnym členom Generálnej cirkvi a. v. v ČSR. Hoci od r.1938 Komárno patrilo k Maďarsku, evanjelické zbory oboch častí mesta sa spojili až v r.1941. Po skončení II. sv. vojny ostalo v Komárne v evanjelickom zbore 600 duší. V r. 1947, po výmene obyvateľstva, tu ostalo veľmi málo členov zboru maďarskej národnosti. Do Komárna prišli Slováci, hlavne z mesta Békešska Čaba a jeho okolia, v dôsledku čoho sa cirkevný zbor rozrástol na 2470 duší. Tragédiou, a to nielen evanjelickej cirkvi a. v., bol komunistický puč vo februári 1948, keď začala byť cirkev nepriamo prenasledovaná. Až november 1989 priniesol veriacimi túžobne očakávaný rast cirkevno - zborového života. V nových časoch náboženskej slobody sa rozbehla práca s deťmi a s mládežou spolu s riadnym cirkevným zborovým životom.

A Komáromi Evangélikus Egyház

A Komáromi Evangélikus Egyház³¹¹

A Magyarországi Evangélikus Egyház 215.000 tagjával a harmadik legnagyobb történelmi egyház Magyarországon. Az egyháznak ma mintegy háromszáz magyar, német és szlovák gyökerű és nyelvű gyülekezete van az országban. Magyarországon három evangélikus egyházkerület van: a Déli Egyházkerület püspöke Gáncs Péter, az Északi Egyházkerületé dr. Fabinyi Tamás, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületé pedig Szemerei János. Székhelyük Budán, Győrben és Pesten található. 2014 szeptemberében az egyháznak 25 evangélikus óvodája, 15 általános iskolája, 16 középiskolája volt hat kollégiummal és két önálló kollégiummal. A diakóniai szolgálat 2015-ben 37 intézményben volt jelen.³¹²

A Komáromi Evangélikus Egyház a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületbe tartozik, ezen belül a Fejér-Komáromi Egyházmegye része, amelynek elöljárója Szarka István esperes, bakonycsernyei lelkész. Az egyházmegyében 18 egyházközség van, a lélekszáma 10.123 fő.³¹³ Hat település tartozik hozzá: Komáromon kívül Bábolna, Ács, Nagyigmánd, Almásfüzitő, Mocska.

A komáromi evangélikusság múltja Észak-Komáromban keresendő. Az ottani evangélikus gyülekezet eredetileg a rábaközi esperességhez, majd 1671 körüli időponttól a megalakult győri esperességhez tartozott, 1786-tól pedig a komá-

³¹¹ A Komáromi Evangélikus Egyházközség történetét Gulyás Kornél és Ihász Beatrix tanulmánya (Gulyás Kornél – Ihász Beatrix: Komáromi Evangélikus Egyházközség. A mai Komárom. In: A reformációtól – napjainkig. Evangélikus gyülekezetek, egyházmegyék, kerületek a Dunántúlon. Győr 2011, 125-130.), valamint az egyházi irattárban található dokumentumok és az egyéb irodalom alapján dolgoztuk fel.

³¹² <http://www.evangelikus.hu/cikk/magyarorsz%C3%A1gi-evang%C3%A9likus-egyh%C3%A1z%C3%B3l> (Letöltés: 2017. 03. 18.)

³¹³ <http://nyugat.lutheran.hu/felepites/egyhazmegyeink/fejrer-komaromi-evangelikus-egyhazmegye> (Letöltés: 2017.01.03.)

romi anyaegyház az akkor alakult Fejér-Komáromi (1853-1861: Fejér-Esztergomi néven) Egyházmegye része lett. E komáromi anyaegyháznak 1897-ben 822 híve volt, 369 Rév-Komáromban, 19 Ó-Szönyben, 65 Uj-Szönyben és további 369 hívó a többi településen. Az egyházmegye 1894-ig a Dunántúli Egyházkerülethez tartozott, ekkor a Dunáninnen Egyházkerület része lett, 2000-ben pedig a Győr székhellyel létrejött Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület felügyelete alá került.

Az egyházmegye 1950. május 11-én Komáromban tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen az új esperes, dr. Schulek Tibor komáromi lelkész a következőket mondta a területről: „*A Fejér-Komáromi Egyházmegye kicsiben szinte teljes színeképet adja a magyarországi evangélikus egyháznak. Csak a nemzetiségi kérdés ismeretlen benne, amióta egyetlen nem magyar gyülekezete (Pusztafám) is magyar istentiszteleti nyelvre tért, tagjainak egyhangú kívánságára.*” Az egyházmegye ekkor 16 anyaegyházközségből, 1 leány- és 2 fiókegyházközségből állt.³¹⁴

Az első világháborút lezáró trianoni béke után a komáromi anyaegyház Csehszlovákiához került, így elveszett az egyházmegye és az újkomáromi/komáromújvárosi (dél-komáromi) evangélikusok számára. Anyaegyház és lelkész nélkül maradván, a komáromújvárosi evangélikusok az 1922. április 7-én Karcsay Miklós felügyelő vezetésével tartott gyűlésükön fiókegyházzá alakultak. A lelkészi szolgálatot az első időkben győri evangélikus lelkészek látták el.

Kezetben a református lelkészek végezték a hitoktatást, majd 1922. december 5-től Fülöp Jolán állami polgári iskolai tanárnő vállalta heti 3 órában. 1923. május 21-től dr. Kovács Sándor egyetemi tanár látta el a lelkészi teendőket adminisztrátori minőségben, 1926-1928-ig a szervezésben Draskóczy Lajos ny. lelkész, egyetemi tanár segített neki. 1924 októberében a gyülekezet két hold földbirtokot kapott, a gyülekezeti vezető pedig Vetsey Ede³¹⁵ (1864-1935) ny. altábornagy lett. 1926 áprilisában összeírták a fiókegyházhoz kapcsolható szórványokat, amelyek a következők voltak: Szöny, Ács, Mocsá, Kisigmánd, Nagyigmánd. A gyülekezet tárgyi adományokat is kapott: 2 gyertyatartót, 1 vázát, 1 feszületet és offertórium tálcaikat.

1922. április 9-én sor kerül a komáromi fiókegyház alakuló közgyűlésére. Karcsay Miklós vármegyei főjegyző megnyitja az értekezletet, beszél az egyház létrehozásának szükségéről, üdvözli Jánossy Lajos evangélikus esperest (Észak-Komárom) és Kirchner Rezső püspöki dékánt. Hármuk indítványára a közgyűlés kimondja, hogy a komáromi egyház a szórványokkal együtt önálló fiókegyházat alkot. Az egyházmegye elfogadta a fiókegyház megalakulását. Az új egyházközségi felügyelő: Karcsay Miklós vármegyei főjegyző, jegyző Jánossy Károly pénzügyi titkár, pénztáros Winkler Ernő. Az egyháztanács tagjai: Petznik Lajos, Gaál Kálmán, Majorovics Kálmán, Szopkó Viktor, Kovács Endre, Melkovics Mihály, Horváth Imre. Az egyház tisztviselői és az egyháztanács jelenlévő tagjai azonnal le is teszik a hivatali esküt. A közgyűlés a gondnok kijelölését a felügyelőre bízta.

³¹⁴ Kovács Eleonóra: A Fejér-Komáromi Egyházmegye története. In: A reformációtól – napjainkig. Evangélikus gyülekezetek, egyházmegyék, kerületek a Dunántúlon. Győr 2011, 63-78.

³¹⁵ Vetsey Ede lánya, Vetsey Sarolta dr. Alapy Gáspár polgármester felesége volt.

A felügyelő bejelenti, hogy először is a lelkészi funkciók ellátásáról kell döntenie. A közgyűlés a győri evangélikus lelkészt kéri fel ideiglenesen a lelkészi feladat ellátására és felkéri a püspöki dékánt, hogy tegyen ez irányú lépéseket. A közgyűlés úgy határoz, hogy a hívek szabadságában áll igénybe venni mind a győri lelkész, mind a helyi református lelkész szolgálatait. Az egyház belső ügyeit és az egyházi adók kérdésének rendezését a közgyűlés az egyháztanácsra hagyja.

Az egyházköztség a külügyminisztériumhoz folyamodott, hogy Jánossy Lajos esperes engedélyt kapjon a hídon való rendszeres átkeléshez. Az engedélyt azonban nem sikerült megszerezni, a győri egyházközség lelkésze pedig személyes okokból nem képes a fiókegyház feladatait ellátni. Így 1922-ben összesen négy istentisztelet volt: egyet Kirchner püspöki titkár, egyet Hamvas Ödön teológia tanár, kettőt pedig dr. Kovács Sándor teológia tanár tartott.

Az 1923. április 21-i egyháztanácson Karcsey Miklós felügyelő bejelenti, hogy a lelkészi adminisztratív feladatok ellátásával megbízta dr. Kovács Sándor teológia tanárt. Lekrantz Zoltán győri segédlelkész pedig vállalta havonként egy istentisztelet megtartását a polgári leányiskolában.

Karcsey Miklós felügyelő küldöttséget vezetett gróf Klebelsberg Kunóhoz, a földbirtokreform kapcsán a komáromihoz hasonló újonnan létrejött elszakadt egyházak támogatását kérte, földbirtok formájában. A miniszter támogatásáról biztosította a felügyelőt és megdicsérte a komáromi fiókegyházat a nehéz körülmények közötti példás helytállásáért.

Az 1924. június 8-i közgyűlés megújítja régebbi határozatát, miszerint önálló anyaegyházzá alakul, kéri a hatóságok elvi hozzájárulását, hogy a lelkészi állás lehetőségeit megteremthesse. Egyúttal kérelmezi, hogy az Esztergom és Komárom közé eső, régebben Komáromhoz tartozó szórvány, Tata-Tóváros az új anyaegyházhoz tartozzon. Ez a törekvés egyelőre megrekedt és Komáromot a dunamelléki misszióhoz csatolták.

Az 1924. október 19-i közgyűlésen Karcsey Miklós az áthelyezése miatt lemondott egyházfelügyelői tisztségéről. Helyére a közgyűlés egyhangúlag Vetsey Ede altábornagyot választja, aki azonnal le is teszi a hivatali esküt. Az adminisztratív lelkész bejelenti, hogy a dunántúli egyházkerülettől 7.000.000 korona segílyt kapott az egyházközség, ennek nagy részét házhely vásárlására, maradékát a „legszükségesebb egyházi kegyeszek” vásárlására fordítják. Felkéri az egyház nőtagjait, hogy az egyház nőegyletét alapítsák meg.

1925. június 11: Elfogadják a költségvetési előirányzatot. Személyi kiadásokra: 500.000, kántor és énekkar 200.000, lelkész tiszteletdíja 5.000.000, egyházfelügyelői díj 1.200.000 korona stb., összesen 13.200.000 korona. Dologi kiadásokra: postaköltség, fűtés, szegényalapba, gyámintézet, gyülekezeti könyvtárra, énekes könyvekre stb., összesen: 24.100.000 korona. Ezen felül 2.700.000 korona előre nem látható kiadására. Összesen: 40.000.000 korona. Az egyház által vásárolt házhelyet krumplival ültetik be, melyet a közgyűlés jóváhagy.

1926. április 18-án elrendelik a szőnyi, mocsai, kis- és nagyigmándi hívek összeírását, elhatározzák egy új egyházi „Aranykönyv” beszerzését, hogy feljegyez-

hessék az egyház jótévőinek nevét és felszólítják az egyházat, hogy haladéktalanul alapítsák meg a Nőegyesületet. A legsürgősebb teendő a szószerket helyettesítő asztal feldíszítése, azt 3 oldalról takaró fehér terítővel, melyre kék hímmzéssel van felírva „*Megszáradt a fű lehullt a virág, de Istenünk beszéde mindörökre megmarad*” (Ézsaiás 40.8). A közgyűlés kívánatosnak tartja még két gyertyatartó és két virágváza elhelyezését is, középen a feszülettel. Utasítja a presbitériumot, hogy legalább 50 éves könyvet kérjen a központtól, oltári szent edényeket a központi gyámintézetből. Az egyháznak fel kell karolnia az iskolás gyermekek ügyét, „tömörítenie” kell az ifjúságot, egyházi énekkart kell alakítania, vallásos iratokat terjeszt, megrendeli az egyházi lapokat, vallásos estélyt szervez. Segíti a szegényeket és szervezi a hitéletet.

1926. május 23-án az újonnan alakuló gyámintézeti nőegylet alapszabálytervezetét ismerteti Draskóczy Lajos. Lándori Kéler Zoltán 500.000 koronát adományozott az egyháznak a lelkeszi állás szervezésére.

1927. január 20-án a közgyűlés elhatározza, hogy építkezési segélyért folyamodik az illetékes minisztériumhoz, ill. országos gyűjtés engedélyezéséért a belügyminisztériumhoz.

1927. február 2: az egyházmegye elnökének látogatása. A gyülekezet a földreform során kapott 32 katasztrális hold földterületet, ez azonban nincs az egyház nevében. A templomi felszerelés hiányos. Az istentiszteleteket a hívek 30%-a látogatja. Az egyháznak nincs levéltára, a vonatkozó iratokat az adott tisztséget betöltők személyesen őrzik. Az egyház még mindig nem kapta meg a szükséges törzslapokat.

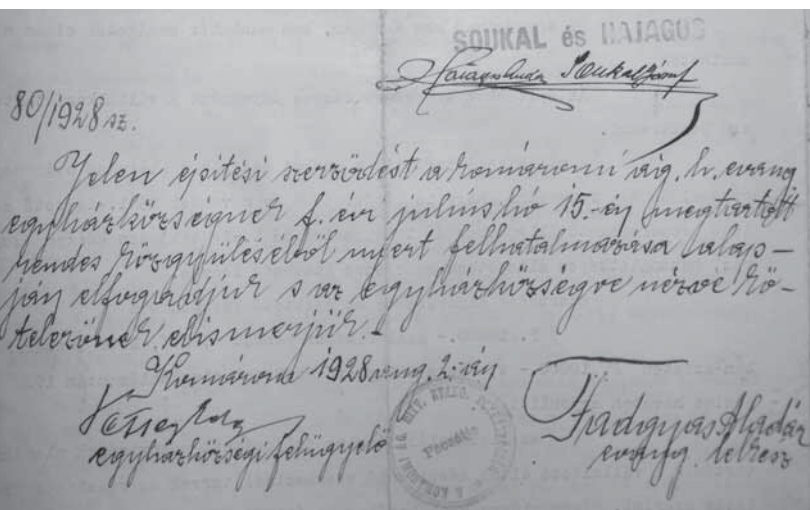
1927. május 8-án elhatározták, hogy tervet készíttetnek imaház és lelkesz-lak építésére templom híján ugyanis az istentiszteleteket a legkülönbözőbb helyeken tartották: megépülése után (1923-tól) a református iskolában, a Selyemgyárban, a Méntelepen felállított polgári iskola helyiségeiben, végül az 1927-ben átadott polgári iskolában.

1927. évi október 9-én a közgyűlés kimondta az anyaegyházzá való átalakulást, az önálló lelkeszi állás megszervezését, a megszervezett lelkeszi állásnak meghívás, vagy pályázat útján való mielőbbi betöltésének szükségességét. Ez utóbbira az egyházközség meghívását Fadgyas Aladár pápai vall. tanár elfogadta 1928. február 1-jétől. A lelkesz részére lakást bérelnek. Beiktatására 1928. április 15-én került sor. Fontosabb jelenlévők: Balogh István egyházmegyei főesperes, Vetsey Ede nyug. altábornagy, egyházi felügyelő, Draskóczy Lajos nyug. teol. dékán, volt missziós lelkesz, Vermes Lajos, Winkler Ernő, Hausman József, Greneczy Gyula, Trogmayer Gusztáv, Horváth Imre, Melkovits Mihály, Varga László mint felkért jegyző. A beiktatási istentiszteletre a református egyház imatermében került sor, és közreműködött a református ifjúsági énekkar is. A beiktatási istentiszteleten az alábbi egyházi és világi hivatalos személyek voltak jelen: Jánossy Lajos esperes a révkomáromi evangélikus egyház képviselőjében, dr. Freutch József egyházi felügyelő és Vaskó Endre a tata-tóvárosi evangélikus egyház képviselőjében, Péntek József egyházi felügyelő és Gross Henrich, a pápai evangélikus egyház képviselőjében, vitéz Draskóczy Lajos nyug. altábornagy egyházi felügyelő, volt missziós lelkesz és Nádassy György nyug. altábornagy, Szakács Dániel egyházi gondnok, Gyurátz László és Mikna Mihály presbiterek a pápai evangélikus egyház képviselői.

letében, dr. Urányi Kálmán polgármester-helyettes, Szöllőssy Sándor számvevő és dr. Nagy György ügyvéd Pápa város képviselőjében. A helybeli egyházak képviselőjében: Surányi Ferenc apátplébános vezetésével a presbitérium a katolikus egyház, Sári Imre lelkész vezetésével a presbitérium a református egyház és Hajnal Oszkár h. hitközségi elnök vezetésével a presbitérium az izraelita hitközség képviselőjében. A hivatalok és hatóságok részéről megjelent: Karcsay Miklós vármegeyi főjegyző, Alapy Gáspár polgármester vezetésével a „tisztikar”, Szakáll Imre állomásfőnök vezetésével a „tisztikar” az államvasutak részéről, Páncs Sándor adóhivatali főtanácsos és „tisztikara”, Jánossy Károly pénzügyigazgató és tisztikara, Matcic Gyula és Öschleger István rendőrkapitányok, Szency Mihály ipartestületi elnök és az ipartestületek kijelölt tagjai.

„Az elnöklő főesperes a megválasztott lelkész kötelességévé teszi, hogy a hiányzó egyházi anyakönyveket állítsa össze.”

1928. április 29-én Vetsey Ede bejelentette, hogy az evangélikus imaház építésére pályázatot írt ki. Június 3-án egyhangúlag elfogadták a javaslatot, miszerint az evangélikus imaház és lelkészlak építését Káldy Barna tervei alapján kezdjék meg, a költségvetési ajánlatokból pedig fogadják el Hajagos és Soukal ajánlatát, mely 53.140 pengő 40 fillért tesz ki, amiből még az egyház 5% engedményt kap. A szerződést 1928. augusztus 2-án írták alá.

Szerződés
az Imaház
építésére

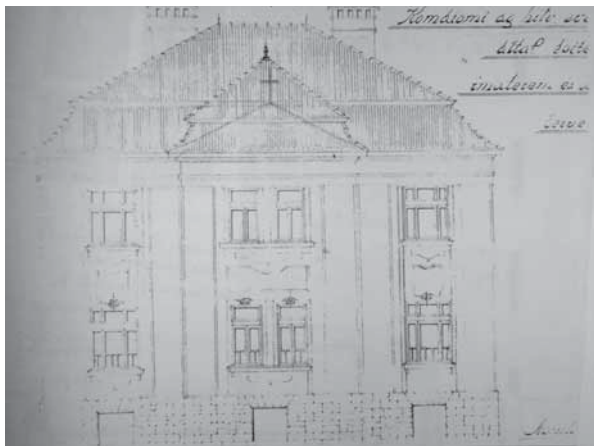
Vermes Lajos indítványozza, miszerint meg kell próbálni az eredetileg kijelölt telket elcserélni az ipartestület tulajdonában lévő, mintegy 800 négyzetöl területű telekre, mely sokkal közelebb van a belvároshoz és a református iskolához, valamint vízvezeték és csatorna is rendelkezésre áll. Az ipartestület később beleegyezett, hogy a közművesített telekért cserébe az egyház 200 négyzetöllel nagyobb telkét kapja. Fadgyas Aladár lelkész pedig azt javasolta, hogy az imatermet úgy kell felépíteni, hogy azt különösebb nehézség nélkül lakássá lehes-

sen alakítani, mivel amint az ország külpolitikai célja megvalósulnak, az imateremre többé nem lesz szüksége az egyháznak.

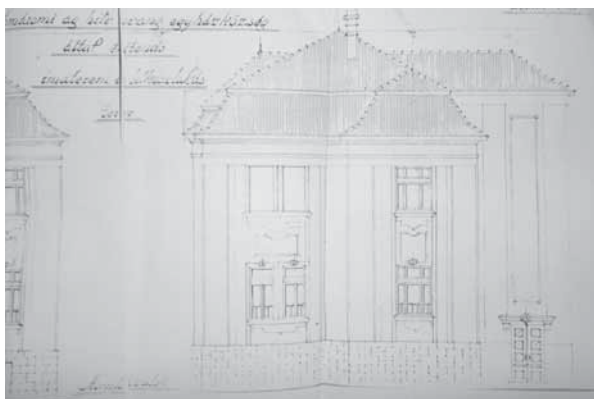
1929. évi március 24-én a közgyűlés elfogadja az év folyamán a komáromi anyaegyházközségnek a tata-tóvárosi missziói egyházzal, mely mint fiókegyház csatlakozott, a következő egyességet: Tata-tóváros, mint fiókegyház anyagi függetlenségének megőrzése mellett lecsatlakozik a komáromi ág. hitv. evang. anyaegyházhoz. Komárom, mint anyaegyház rendelkezésre bocsátja lelkészét, kinek szolgálatai csak Tata-tóvárosra vonatkoznak. A lelkész a következő kötelezettségeket vállalja: Vezeti az egyházban a lelkészi szolgálat körébe tartozó összes munkákat. Végzi a szokásos stóladíjakért a fiókegyházban előforduló funkciókat. Ezen kívül a nagy ünnepeken a második ünnepnapon délelőtt tart úrvacsoraosztással kapcsolatos istentiszteletet. A tanítási idő alatt hetenként egy délutánra kiszáll a különböző iskolákba járó evang. vallású tanulók hitoktatásának végzésére.

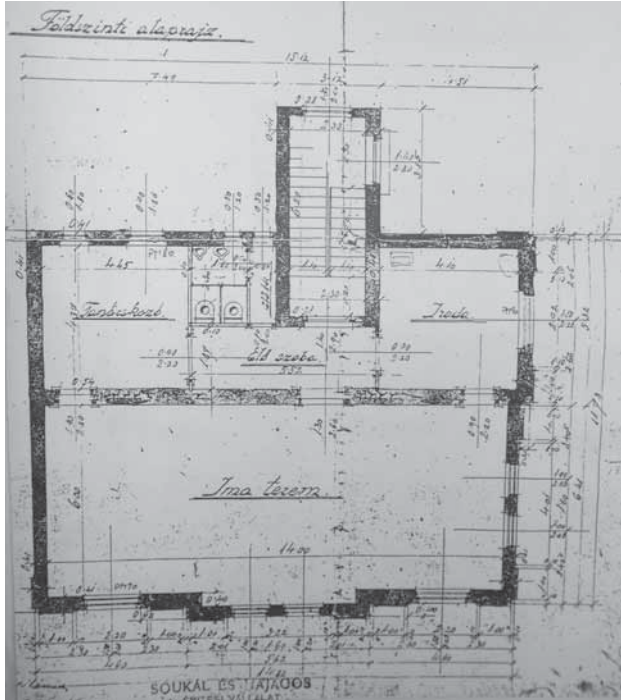
A Nőegyesület az imaház belső berendezésére gyűjtő jótékonyági hangversenyt szervezett 1929. május 11-re.

Az imaház utcai homlokzati terve

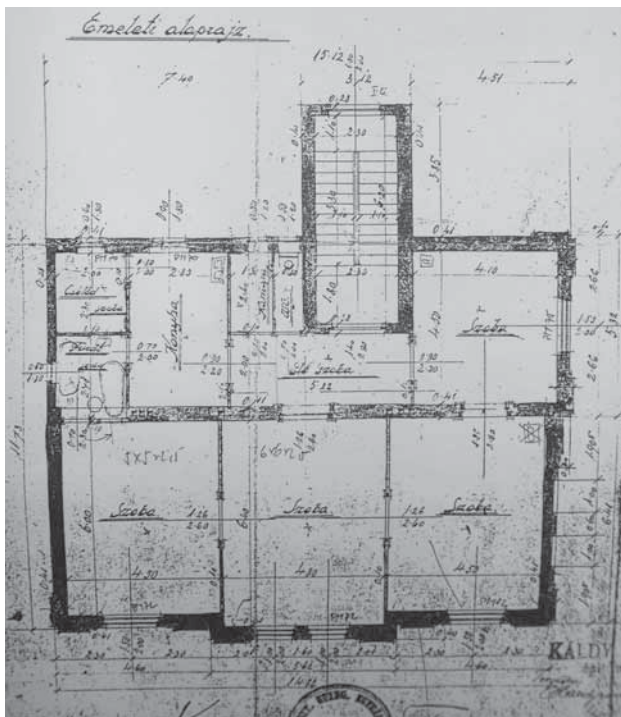

Az imaház keleti homlokzati terve

A tervezett Imaház földszinti alaprajza

A tervezett Imaház emeleti alaprajza

Közben folyik az imaház berendezése. Az eredetileg tervezett „Rába” kályhák helyett „Jobbágy” típusú kályhákat akarnak beállítani. Az országosan kiírt gyűjtés eredménye igen csekély, ezért helybeli gyűjtést szerveznek padok megváltása formájában, ahol 15 pengőt kérnek egy üllőhelyért. Segítséget kérnek Komárom városától az építkezéshez.

És 1929 novemberében már az oltárképről döntött a közgyűlés, a választás „Jézus a Getsemáné kertjében” témára esett. Az olajkép felirata: „*Atyám! ha lehetséges, míveljék el tőlem e pohár ...*” (Máté ev. 26;39)

1930-ban a város, minden lelkésze részére határozatlan időre, meghatározatlan összegű rendkívüli segílyt folyósított. 1930. március 23-án a lelkész ismerteti a meglévő terveket az imaház berendezésére és bejelenti, hogy 29-én nagyszabású vallásos műsoros estet tartanak a református elemi iskolában. Az est előadója a győri evangélikus lelkész lesz.

1930. április 13-án a lelkészi ismerteti az imaház berendezésére érkezett legújabb tervet, melyben a szószék és az oltár együtt van, ez a dunántúli egyházaknál bevett gyakorlat. A közgyűlés ezt a tervet fogadja el, később azonban a nőegyesület kérésére amellet szavaz, hogy az oltár és a szószék mégis külön kerüljön beépítésre.

Az imaház berendezéséért felelős bizottság Fejei asztalosmester terveit fogadta el, így ő fogja készíteni a berendezés asztalos munkáit, amit június 25-ig be kell fejezzen.

1930. június 22-én értesülnek róla, hogy Alapy Gáspár polgármester közbenjárására a Pesti Hazai Pénztár Egyesülettől, 25.000 pengő függő kölcsönt szereztek az imaház építésére.

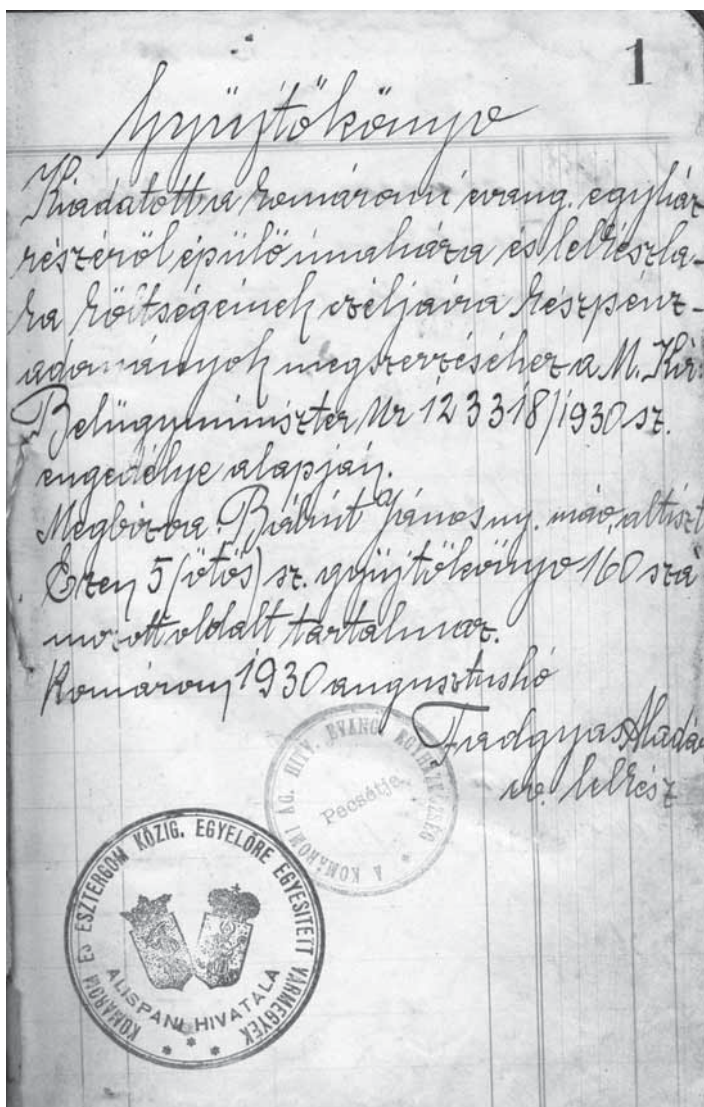
1930 augusztusában gyűjtőkönyvet adtak ki a „*komáromi evang. egyház részéről épülő imaház és lelkészlakás költségeinek czéljára készpénzadományok meg-*

A szószék

szerezéséhez”, a M. Kir. Belügyminisztérium Mr. 123318/1930 sz. engedélye alapján.” A gyűjtéssel Bálint János ny. MÁV altisztet bízta meg a Komárom és Esztergom Közig. Egyelőre Egyesített Vármegyék Alispáni Hivatala és a Komáromi Ág. Hitv. Evang. Egyházközség részéről Fadgyas Aladár lelkész. A magyaróvári járásban 1931. május 26-ig 533 pengő 89 fillér gyűlt össze a célra.³¹⁶

³¹⁶ Gyűjtőkönyv az Egyházi Irattárban

Az imaházat 1930. szeptember 28-án Kiss István dunáninnnei püspök áldotta meg és a kápolnáját is megszentelte. A főpásztor a 9 órai gyorsvonattal érkezett az állomásra, ahol Alapy Gáspár kormányfőtanácsos polgármester a város, Vetsey Ede ny. altábornagy, egyházközségi felügyelő a gyülekezet nevében üdvözölte. 10 órakor az imaház előtt Fadgyas Aladár lelkész köszöntötte, majd egy magyar ruhás kislány, Jánossy Katóka fehér rózsákból álló csokrot nyújtott át a püspöknek. A bejárat megáldása és a kapu felnyitásának ünnepélyes szertartása után megtörtént a bevonulás a kápolnába, amelynek „oltára, szószéke, keresztelőkútja, orgona-harmóniuma, padjai, egész felszerelése mindenkit a lelki gyönyörűség örömeivel és csodálatával töltött el.”

A padsorok

A felszentelést a püspök Balogh István esperes és a lelkész segédletével végezte. Közreműködött a Protestáns Nőegylet énekkara, Bethlendy Sándor egyházi karnagy vezetésével. Az ünnepi prédikációt Draskóczy Lajos ny. teológus dékán, az egyházközség volt adminisztrátora mondta. Jelen volt Jánossy Lajos esperes is, az észak-komáromi egyház lelkipásztora, „az új államhatárral kettéválasztott régi, nagykiterjedésű fejér-komáromi esperesség utolsó vezére”. A felszentelést díszközgyűlés követte, ezen jelen volt: Fadgyas Aladár, Vetsey Ede, Pámer Sándor, Öschlänger István, Greneczgy Gyula, Vermes Lajos, Trogmayer Gusztáv, Vasvári Sándor, Horváth Imre, Winkler Ernő, dr. Belcsák Sándor. Vendégek: Kiss István püspök, Balogh István esperes, Händel Béla egyházmegyei felügyelő, Draskóczy Lajos ny.

teológiai dékán, a helybeli egyházak és a város képviselői. Egy óraker a vasúti vendéglőben 600 terítékes ebéddel fejeződött be az ünnepség.³¹⁷

A lakhatási engedély 1930. október 14-én került kiadásra. Az épületben a következő helyiségek voltak: 1 imaterem, 1 tanácskozó, 5 szoba, 2 konyha, 2 előszoba, 1 iroda, 1 cselédszoba, 1 fürdőszoba, 2 kamra és pince.³¹⁸ Az építkezéshez felvett hitelt 1940-ben tudták végleg törleszteni.³¹⁹

Bal oldalt a magas épület az evangélikus imaház, mellette a református iskola

Komárom 1932. évi kataszteri térképe: Horthy Miklós út északi oldalán református elemi iskola, és az evangélikus Imaház

³¹⁷ Komáromi Lapok. 1930

³¹⁸ M. Hiv. 720/1930. In: Komáromi Fióklevtár.

³¹⁹ Komárom 1940. évi lelkeszi jelentése. In: Egyházi Irattár

1930. november 16-án a lelkész jelenti, hogy a város vezetősége elhatározta az összes iskola és templom előtti járdák felújítását, és bejelenti, hogy felvette gondnoknak özv. Horváth Józsefnét, a hónapban már az egyházi adókat is ő szerdi be. Elhatározzák, hogy az imaház emeleti lakásában bekövetkezett elázás miatti károkat még a garancia lejárta előtt kijavíttatják az építő céggel. Komárom városa az imaház telkét az egyháznak adományozza, a telek régi tulajdonosával maga fog megegyezni, egyúttal a komáromi járásbíróság a telket az egyház nevére vette. Az adóhivatal értesíti az egyházat, hogy az épület mindaddig, amíg jelenlegi céljaira szolgál, adómentes. Az országos gyűjtés során súlyos visszaélések és csalások történtek: a gyűjtéssel megbízott Maholányi László budapesti lakos eltűnt a gyűjtőívekkel, Kajdóczi Vilmos és „neje” pedig, bár valamennyi pénzt adtak az egyháznak, de a gyűjtőíveket nem voltak hajlandók bemutatni és a lelkész tiltása ellenére folytatták a gyűjtést. Utóbbiakat a rendőrség elfogta, s a gyűjtőívek alapján kiderült, hogy több mint négyszer annyi pénzt gyűjtöttek, mint amennyit leadtak.

Később Moholányinak is a nyomára akadtak és ellene feljelentést tettek.

1931. április 19-én elhatározták, hogy az imaterem számára 15-18 székert beszereznek.

1931. június 21-én lelkész elmondja, hogy a „hősök” emlékműve, valamint a „Radetzky huszárok” emlékművének a leleplezésénél azokat az egyháza nevében megáldotta és megkoszorúzta.

1933. november 12-én díszközgyűlést tartottak Luther Márton születésének 450. évfordulójára. Jelenlévők: Fadgyas Aladár, Vetsey Ede, Pámer Sándor, dr. Belcsák Sándor, Öschlágner István, Winkler Ernő, Hausman József, Trogmayer Gusztáv, Vermes Lajos, Majorovics Kálmán, id. Melkovics Mihály, dr. Belcsák László, Trogmayer Jenő, Varga Pál, Németh Lajos

EZT AZ EVANGELIKUS IMAHÁZAT ÉS LELKÉSZLAKOT

1930 BIAN

ISTEN DICSŐSÉGÉRE KÖZADAKOZÁSROUL EPIHITTETTEK
A TRIANONI BEKEPARANCST KÖVETKÖZTEBEN
KETTŐ SZAKITOTT KOMÁROM SZABAD VÁROS
DELI RESZÉBEN LAKÓ EVANGELIKUSOK

FADGYAS ALADÁR LELKÉSZSÉGE

VETSEY EDE

NY. ALTABORNAGY-EGYHÁZ-ELÜGYELŐSÉGE

JANOSSY KÁROLY

M. HIR. PENZÜGYIGAZGATÓ, MASOD-ELÜGYELŐSÉGE

TROGMAYER GUSZTÁV GONDNOKSÁGA

ALAPY GASPÁR

M. HIR. KORMANYFŐTANÁCSOS POLGARMESTERSÉGE

IDEJEBEN

ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK!

Építési tábla

Fadgyas Aladár lelkész beszéde: „A komáromi ág. hitv. evang. keresztyény egyházközség örök emléket állítva az utókor számára, az Úr 1933. esztendejében november hó 12-ik napján Dr. Luther Márton születése 450-ik évfordulója alkalmából Isten iránt mélységes hálával eltelve a nagy reformátorra való boldog emlékezés-sel ünnepet ül és egyházközségi diszközgyűlést tart. Egyházközségünk diszközgyűlése jegyzőkönyvében ünnepélyesen megörökítjük Dr. Luther Márton születése 450-ik évfordulója napját, áldva a mennyei Atyát, hogy adta a világnak s benne nekünk Luthert, őt magasztalva, hogy reformátori munkáját diadalra segítette, neki hálát adva, hogy evangélikus egyházunkat 450 esztendő vészei és viharai közt megtartotta, kegyelmesen megoltalmazta és célja felé vezérelte. Felemelő önérettel gondol nagy reformátorunkra egyházunk minden egyes tagja, kicsinyek és nagyok, ifjak és öregek, szegények és boldogok. Emlékét áldja az Isten küldötte kiváló férfinak, ki kivírta az evangélium és a lelkiismeret szabadságának diadalát, ki visszaadta a sötétségben börtorkáló, téveteget utakon járó emberiségnek az élet szövétnekét, a Bibliát s a világ Világosságát, az élő Krisztust. Azzal állítunk ma a jubiláris évfordulókori neki legmél-több emléket, hogy ünnepélyesen fogadalmat teszünk, hogy ahhoz a hithez, melynek alapjait, az evangéliumot ő adta vissza a világnak, s ahhoz az egyházhoz, melynek feje egyedül a Krisztus, mi mindhalálíg hívek maradunk.

Dr. Luther Márton világtörténelmi nagy alakja úgy álljon mindenkor előttünk, mint ég felé emelkedő kőszál, amely meg nem inog meg nem rendül soha. Így legyen számunkra Ő ez úton élet példa! „Az igaznak emlékezete áldott” (Példabesz. X. 7. v.) Visszanézve a múltba s előretekintve a bizonytalan jövőbe lengjen szívünkben s ajkunkon Lutherünk diadal éneke: „Erős várunk nekünk az Isten!”

1934. április 22-én diszközgyűlést tartottak Vetsey Ede felügyelő portréjának ünnepélyes avatása okán, melyet saját maga ajándékozott az egyháznak.

1935. szeptember 3-5-ig Komáromban egyházkerületi közgyűlést tartottak. Köszönetet mondtak Alapy Gáspár polgármesternek, aki a városháza termeit és saját hivatali helyiségeit a közgyűlés rendelkezésére bocsátotta, Pettkó Szandtner Tibor alezredesnek, a bábolnai méneskar parancsnokának, aki dr. Sztranyovszky Sándor egyházkerületi felügyelő fogadására kölcsönadta a bábolnai ménes híres négyesfogatót. A közgyűlés idejére szervezett alkalmi férfikar annyira jól szerepelt, hogy felmerült az igény egy állandó férfikar szervezésére. A lelkész bejelentette és megnyitja a nyilvánosság előtt 1 pengő félévi díjjal, míg egy könyv kétheti kölcsönzési díja 10 fillér. 1935-ben Vetsey Ede halála miatt Jánossy Károly addigi másodfelügyelőt választották a felügyelői tisztségre.

Komárom szab. kir. megyei város képviselőtestülete 1936. október 7-én tartott rendkívüli ülést, mivel „a római katolikus egyházközség részére a – a Jézus Szíve - templom építéssel kapcsolatban 50.000 P. segélt már megszavazott, az egyenlő elbánás elve alapján a komáromi református egyházközség részére 12.000 P., az evangélikus egyházközség részére 5000 P, az irzaelita hitközség részre 1500 P. segélyt szavaz meg Komárom város közönsége mindig megértéssel viseltetett a történelmi egyházakkal szemben, mindenkor méltányolta azoknak vallásérkölcsi és

*nemzetnevelő munkáját s hogy a szépen megalkotott egyházközségek jövő boldogulása biztosítva legyen ...*³²⁰

1935. december 22-én a lelkész beszámol az új katolikus (Jézus Szíve) templom alapkövetételéről, ahol a másodfelügyelő úrral közösen részt vett és kalapáccsal rá is ütött az alapköre.

*A Jézus
Szíve templom
alapkövetétele.
A kalapáccsal
Zsindely Ferenc
országgyűlési
képviselő üt az
alapkőre*

1938-ban a lelkészhez bevezették a telefont. Május 15-én a lelkész felkérésre megáldotta a Járási Ipartestület zászlaját, június 5-én a járási vitézeket áldotta meg, a járási telkeikbe való beiktatásuk alkalmából és megáldotta a Komárom megyei vitézek új zászlaját.

1939. január 29-én Fadgyas Aladár, Ruttkay Endre, Trogmayer Gusztáv, Kovács Endre, Vermes Lajos, Pámer Sándor, Gyuretz László, Orsa István, Varga László, Szabó László, Bocsányi János, Horváth Imre, Nagy Imre jelenlétében: „Lelkész köszönti a felszabadított és édes hazánkba visszatért felvidéki magyar, s köztük evangélikus testvéreket. Ruttkay Endre m. felügyelő indítványára a közgyűlés az igaz testvér szeretetével atyafiságos érzésekkel telve, külön is köszönti a 20 évi keserves elnyomás s küszködés után visszatért komáromi (Duna balparti) evang. egyházat, vezetőségét, híveit, s igaz szívből kívánja, hogy a sok megpróbáltatás s nehéz életharc után életük új kereteiben adjon a jóságos Isten az elviselt szenvedéseikért bőséges kárpótlást. A magyar új élet hozzon az egyház életében felvirágzást.” Ekkor már Révkomárom evangélikusait – mivel a gyülekezet jogaiért sokat küzdő lelkész, az egyházmegye hajdani esperese, Jánossy Károly nyugalomba vonult – az 1936-ban Kúntapolcáról meghívott Baltazár János vezette.

³²⁰ 5117/1936 In: Evangélikus Irattár

1940. június 23-án a lelkész megemlékezik Párizs elfoglalásáról, s reméli, hogy a német hadisíkkerek „a magyar haza számára is jobb, szebb jövő eljöv-
telentik” jelentik.

A helyzetre való tekintettel dr. Kovács Sándor, a Dunáninenni Egyházkerület püspöke a Magyar Kir. Vallás és Közoktatásügyi Minisztertől azt az értesítést kapta, miszerint: „Az 1938. évi november hó 2-án Bécsben hozott nemzetközi döntőbíróági határozat következtében visszakerült Révkomárom /Komarno/ Magyar-Komárommal /a régi Uj-Szöny/ újból egyesítettvén, a jelenlegi Komárom önálló törvényhatóságú jogi város területén eredetileg egy egyházközséget alkotó, de 1920-ban szétszakított komáromi evangélikus egyházközség külön választásának további fenntartását az állami támogatás szempontjából indokoltnak nem tartom, ennél fogva azt a kérést, hogy Komárom város területén úgy az óvárosi, mint az újvárosi evangélikus hívők részére külön-külön, egy-egy kongruus lelkészi állás engedélyeztessék, nem teljesíthetem. Nem járulhattam hozzá a kongrus szempontjából a két evangélikus egyházközség további különállásának fenntartásához a következő okokból: 1./ A komáromi evangélikus egyházközségnek 1920-ban bekövetkezett szétválasztását a trianoni szerződés, egy politikai kényszerhelyzet okozta. A szétválasztást tehát nem egyházi vagy hitéleti érdekek eredményezték. 2./ A mai Komárom Duna-jobbparti és Duna-balparti evangélikus híveinek száma legfeljebb 950 lélek, a két evangélikus egyházközség közötti távolság mindössze a hiddal összekötött Duna, ilyen körülmények között tehát a mintegy 1000 evangélikus hívő lelkigondozására nézetem szerint egy lelkész és mellette esetleg egy segédlelkész teljesen elegendő lenne.”³²¹

Így a püspök rendeletére június 20-tól, Fadgyas Aladár lelkész látja el az Észak-Komáromi evangélikus egyház adminisztratív teendőit. Felhatalmazást kér, hogy adminisztrátori tevékenysége mellett, igehirdetést is folytathasson. A közgyűlés megadja a felhatalmazást.

1941. március 16-án Fadgyas Aladár, Jánossy Károly, Bocsányi János, dr. Belcsák Sándor, Gyurácz László, Hausman József, Horváth Imre, Németh Pál, Orsa István, Pámer Sándor, Sztrokay József, Réhling Sándor, Trogmayer Gusztáv, Trogmayer Jenő, Varga László, Vermes Lajos jelenlétében a két komáromi egyház egyesülését az alábbi feltételekkel mondták ki: 1. „az imaház fenntartandó és istentiszteletek az egyház templomától való nagyobb távolság miatt itt tartandók; 2. lelkészének mindennemű jogainak csorbitatlansága megóvása és megtartása mellett kész az igaz testvéries egyesülésre.”

1941. június 22-én volt az utolsó közgyűlés Dél-Komáromban, mivel a két egyház hivatalosan is egyesült. Jelenlévők: Fadgyas Aladár, Jánossy Károly, Vermes Lajos, Dr. Belcsák Sándor, Pámer Sándor, Trogmayer Gusztáv, Gyurácz László, Trogmayer Jenő, Bocsányi János, Nagy János, Varga László, Szabó László, ifj. Melkovic Mihály.

1941. június 30-án Fadgyas Aladár evangélikus lelkész a következőkkel zárta a Protocollumot: „A trianoni élethelyzet következtében a Komárom thj. városban ez idáig két egymás mellett élő Duna jobbparti „Komáromi evang. egyház” és a Duna balparti „Rév-komáromi evang. egyház egyesültek. Az egyesült egyház

³²¹ Levél az Evangélikus Irattárban

1941. évi július hó 1-től „Komáromi evang. egyház” név alatt éli életét, miért is e jegyzőkönyv, mint a Duna jobbparti volt „komáromi evang. egyház” közgyűléseinek jegyzőkönyve lezárattott, s az egyház összes presbiteri közgyűlési jegyzőkönyvei az egysült „Komáromi evang. egyház” jkveiben vezetettek.”

Fadgyas Aladár a két gyülekezetben az istentiszteleti szolgálatokat 1940-ben Bányay Sándor, majd utána októbertől Szakáts László segítségével végezte. A komáromi „ORLE” napok idején minden este a ref. egyház egy-egy kitűnősége hirdette a hívek előtt az isteni ígét, és a Nőegylet a már több éven át tartott tombolás teaestélyt is megtartotta. A helyi hitoktatást a lelkész végezte. Konfirmáció 1940-ben nem volt. Az elemi iskolai tanulók részére Komáromban Szabó Margit, Almásfüzitőn pedig Róth Irén vezetett vasárnapi iskolát. A lelkész nagy gonddal végezte a családok pasztorálását.

A legközelebbi közgyűlésre Dél-Komáromban 1945. június 10-én került sor. Jelen vannak: Molnár Gyula esperes helyettes, esztergomi lelkész, komáromi adminisztrátor, Trogmayer Gusztáv gondnok, Sólyom Károly s. lelkész, Kristóff Sándor, Orsa István presbiterek, és a gyülekezet tagjai kis számban. Az adminisztrátor bejelenti, hogy az északi és déli városrész még egységes egészt alkot, a beállott helyzetre való tekintettel közös közgyűlés nem tartható. Az adminisztrátor ismerteti az egyházkerület püspökének hozzá intézett 131-2/1945 számú határozatát, mely szerint Fadgyas Aladár esperes, a gyülekezet lelkésze nem tért vissza a betegszabadságról, ezért Molnár Gyula esztergomi lelkészt rendelik ki az esperesi teendők elvégzésére.

Az imaházat a második világháborúban két bomba és három aknatalálat érte, ennek következtében az emelet nagy része és a tetőszerkezet egésze elpusztult.

A bombázásnak szemtanúja volt Varga Imre ny. postás, aki 1977-ben elmesélte a történeteket. A nyilasok elől bujkált a Városháza padlásán, onnan látta, hogy 1945. március 27-én, kedden délelőtt egy orosz kétfedelű felderítő gépről dobták a bombát, vagy légiaknát az imaház épületére, ahol német megfigyelők voltak. A két németet a légnyomás észak-északnyugati irányban a kertbe vágta, mindketten meghaltak.

Adminisztrátor az építéssel kapcsolatban két tervet hallott. Az egyik az épület helyrehozatala mellett van, a másik az emeleti rész lebontása és templom építése mellett. Az épület eredeti állapotára történő visszaállítását határozták el. Sólyom Károly segédlelkész kéri a közgyűlést, hogy döntsön a gyülekezet kettős helyzetéből adódó súlyos kérdésekben. Nevezetesen maradjon-e a lelkési iroda Észak-Komáromban.³²²

A kérdést a hatóságok oldották meg, mivel 1945. június 24-én a segédlelkészt kiutasították Észak-Komáromból, aki ezután a mindennaposá váló közmunkát irányította. Ezzel ténylegesen bekövetkezett a komáromi egyház szétszakadása. Az egyház déli része nehéz helyzetbe került, mivel 1945. június végéig a segédlelkész a szlovákiai részen lakott, s mert minden nélkül kellett megindítani a gyülekezeti munkát, a lelkési hivatal felállítását, az iratok beszerzését. A gyülekezet az ima-

³²² Egyházmegyei jegyzőkönyv 1945-ről. In. Evangélikus Imaház Irattára.

termet kitararította és istentisztelet tartására alkalmassá tette. A gyülekezet közmunka formájában, szerdánként eltakarította a romokat, és előkészítette az épületet a renoválásra. A volt lelkészi irodát is használhatóvá tették. Komáromi Kálmán építőmester 200.000 pengő árajánlatot tett az épület felújítására, mivel azonban a gyülekezetnek ennyi pénze nem volt, felvetődött az emelet visszabontása.

A 2.
*világháborúban
megsérült Imaház*

Augusztusban tárgyalásokat folytattak külön az ács- és külön a kőművesmunkára, de az ár így is túl magas volt. Végül felmerült az ötlet, hogy az egyház házhelytelkét (vagyis az imaházat körülvevő, a mai Beöthy-Felvidéki-Jedlik utcák által határolt nagy telket) felparcellázzák és kiárusítják, hiszen amúgy is a kisajátítás fenyegette. Végül Neuvirth Kálmán ácsmester 500 négyyszögöl telekért hajlandó volt eredeti formájában, a szükséges anyagokkal együtt elkészíteni a tetőszerkezetet. Az ács a megrongált tetőszerkezetet lebontotta, a szükséges anyagokat odaszállította, de még mindig nincs kőműves, aki felhúzná a falakat. Októberben a szőnyi Magyar Olajművekkel kezdtek tárgyalni. A terv szerint a Molaj az egyház 40 holdas birtokát bérbe venné, és a bérleti díj ellenében felépítené az imaházat. A tárgyalások azonban megszakadtak, és az üzem végül máshol vett bérbe területet. A reménytelen helyzetet az mentette meg, hogy az egyik nagyigmándi hívó a telkekért cserében részben pénzzel, részben búzával fizetett, ugyanakkor találtak két kőművest, aki fele pénz, fele élelem arányban elvállalta a falak felhúzását. Négy internáltat szereztek segédmunkára, akiknek az ellátását a gyülekezet oldotta meg. Ehhez Szenczi Mihály református főgondnok, malomtulajdonos 50 kg kenyérlisztet ajándékozott, Rüdiger Vilmos pékmester pedig ebből – csak a sütés díjának felszámolásával – kenyeret sütött. Végre álltak a falak, elkészült az ácsmunka, viszont tetőfedő cserepet kellett venni, és meg kellett oldani annak a szállítását (a tatai állomásfőnök adott egy 15 tonnás kocsit, de az utolsó 150 db cserepet a lelkész és Tarnai Miklós húzták haza a tatai téglagyárból kiskocsin).

Végre 1946. január 10-re tető alá került az imaház.³²³

1946. február 3-án Molnár Gyula esperes-helyettes jelenlétében megtörtént az egyházi tisztviselők megválasztása, akik letették a hivatali esküt az esperes helyettes úr kezébe. 1946. március 8-án a közgyűlés Fadgyas esperes urat állásvesztésre ítélte. Az egyházközség lelkesi teendőinek végzésében is változás következett be. A püspök rendelete alapján ugyanis az egyházközség segédlelkészét, Sólyom Károlyt bízta meg a gyülekezet adminisztrátori teendőinek ellátásával. E rendelkezés 1946. március 31-vel történt.³²⁴ Az egyházközség március 8-i döntését, melyben Fadgyas lelkeszt állásvesztésre ítélték, az egyházi hatóságok megsemmisítették, és hosszas várakozás után új szavazást rendeltek el. A szavazás eredménye 28-19 arányban a visszafogadás kimondása volt. Szavaztak: Jelenlévők: Pámer Sándor, Jureczky Ödön, Szabó László, Orbán György, Endrédi Imre, Koczián Vilmos, Kovács József, dr. Jánossy Gábor, Zimmermann Sándor, Pinta János, Szabó Pál, dr. Poltz László, Virág Károly, Szabó István, Dr. Pazár László, Fischer Rezső, Trogmayer Jenő, Bálint Lajos, Cseh Lajos, dr. Kővári Ferenc, Magocs József, Tóth Mihály, Hársfalvi Lajos, dr. Lehotzky Attila, Bartha Ödön, Gulyás Ferenc, Bekker Ferenc, Trogmayer Gusztáv, Vincze János, Sztrókai Lajos, Fodor József, Sztolyka Lajos, Micsega Vince, Dinda Rezső, Kovách Géza, Kisfalvi Sámuel, Csengődi József, Porkoláb János, Németh Pál, Orsa István, Kozma Sándor, Valkó László, Ori Ist-

³²³ 17d/1946. Fadgyas Aladár: Jelentés az imaház helyreállításáról. Komárom 1946. január 18. In: Evangélikus Irattár

³²⁴ Sólyom Károly evang. lelkész jelentése. Komárom, 1946. július 2. In: Evangélikus Irattár

ván, Horváth Imre, Varga László, Zsirai Károly, Melkovits Mihály, Bacsányi János, dr. Pataky László, Sólyom Károly, Sümegi Sándor, Tarnai Miklós.³²⁵

Közben 1946 májusában Fadgyas Aladár hazaérkezett Ausztriából. 1947. június 3-án és 4-én az egyházkerületi törvényszék a lelkész urat feddésre ítélte és elrendelte a visszahelyezését.³²⁶

1946 első felében a kórházmisszió még nem pontos időbeosztás szerint, de rendszeresen látogatta a betegeket. A második félévben azonban ismét visszatért a régi háború előtti rendhez, hogy minden kedden délelőtt végiglátogatta a szőnyi városi kórházban ápoltakat. A betegek legnagyobb része a környező evangélikus gyülekezetből való. Fogházmissziót gyakorlatban végezni nem lehet, mert a szűrőtábor csak ritkán működik már.³²⁷ A Nőegyesület megindulása is megtörtént. 1946 szeptemberében alakult meg ismét az Ifjúsági Diákszövetség, amelynek működését a háború szintén megakasztotta. Több gyűlést tartottak, amelyen igen komoly evangélikus diák önnevelés folyt. Voltak vitadélutánok, amikor is lelkész vezetése mellett megvitatták a felvetődött egyéni és nemzeti kérdéseket. A diákság megértette a munkát és megszerette az egyesületet, és ennek bizonyására egyre többször fordult elő, hogy más felekezetű diákok is eljöttek a gyűlésekre.³²⁸

Fadgyas Aladár hirtelen halála miatt 1947 nyarától, 1948. július közepéig Selmeczi János segédlelkész nehéz és viharos körülmények között lett Molnár Gyula esperes adminisztrátorsága mellett a gyülekezet ideiglenes pástora, és ezt a szolgálatát korát meghazudtoló bölcsességgel, tapintattal, hűséggel és odaadással töltötte be. A szórványok gondozása egyenlőtlenül folyt. Almásfüzitőn és Ácson minden hónapban, valamint a nagy ünnepek alkalmából tartottak istentiszteletet. A romjaiból újjáépülő egyházi épületek helyreállítása nagy lépésekkel haladt előre. A lelkészlakást egy szoba híján helyreállították, a padlást salakbetonnal szintén, külső egyházi segély és 5000 Ft újjáépítési állami segély segítségével.³²⁹

Az 1947-ben hirtelen elhunyt Fadgyas Aladár lelkész helyére az 1948. június 13-i közgyűlésen dr. Schulek Tibort választották meg.

1949-ben összesen 460 lelket tartottak nyilván, annak is csak fele, 230 lélek helybéli. Ácson és Füzitőn minden sátoros ünnepen és minden hónap első és második vasárnapján tartottak istentiszteletet. Nagyigmádon a hívek közömbössége miatt abbahagyták a havonkénti istentiszteletet, és csak ünnep másodnapján tartot-

³²⁵ Egyházmegyei jegyzőkönyv 1947. In: Evangélikus Imaház Irattára.

³²⁶ Sólyom Károly evang. lelkész jelentése. Komárom, 1946. június 18. In: Evangélikus Irattár

³²⁷ Sólyom Károly evang. lelkész jelentése a komáromi Evangélikus Egyházköztségben végzett kórház és fogházmisszióról. Komárom, 1946. június 18. In: Evangélikus Irattár

³²⁸ Jelentés a szervezett Nőegylet és Ifjúsági Egyesület működéséről. In: Evangélikus Irattár 119d/1947.

³²⁹ Lelkeszi jelentés az 1948. évről. In: Evangélikus Irattár

tak. A gyülekezet három rétegre oszlik: a rendszeresen istentisztelettel élők, az időnkénti látogatók, és azok, akik nem veszik igénybe az egyházi szolgáltatásokat. A gyülekezetben bibliórát indított el, de csak kevesen jártak rá.³³⁰

Miután Schulek Tibor lelkészt 1962-ben eltiltották a szolgálatról, Szebik Imrét hívta meg a gyülekezet, aki 1965-ös jelentésében elmondja, hogy a gyülekezeti tagok száma 380 (tehát csökkent), és annak fele szórványban él: Komárom: 200, Almásfüzitő: 60, Nagyigmánd: 20, Szőny: 20, Koppánymonostor: 20, egyéb helyeken: 20. A lelkész a gyülekezet 90 %-át meglátogatta, hogy felvegye velük a kapcsolatot, ami éppen a szórványhelyezetre tekintettel nagy teljesítmény lehetett. A jövő érdekében a lelkész ifjúsági beszélgetéseket, alkalmakat indított el. Az anya-gyülekezetben, ahol de. 9 órakor tartották az istentiszteleteket, a látogatottság 15-20 %-os, azaz 30-40 lélek általában. Istentiszteletre a hívek 50, de legjobb esetben is csak 60 %-a jár, azaz 100, ill. 120 lélek. A szórványok közül Nagyigmánd különösen hálásan veszi az Ige szolgálatát, ahol a 20 hívő közül 10 feletti számban voltak jelen. Ácson minden hónap első vasárnapján volt istentisztelet, a kb. 40 lélekből 10-en szoktak jelen lenni. Almásfüzitő a legnehezebb szórvány, pedig itt volt a legtöbb evangélikus, mégis 10-en felül csak nagy ünnepeken emelkedik a létszám.³³¹

1971-ben jelentős rendkívüli bevétel volt az egyházközség életében az özv. Déry Ernőné féle hagyatéki adomány 31.900 Ft és egy 1973. december 31-ig törlesztendő 6000 Ft-os követelés, valamint a már 1972-ben értékesített, de még 1971-ben birtokukba jutott özv. Tóth Jánosné-féle házrész-örökség.³³²

1972-1977-ig és 1973-ban az egyetemes imahéten Gyulay Imre ref. és Dobner Győző bapt. lelkész szolgált, 1978-tól Dobner Győzőt felváltotta Patáki József baptista lelkész.

1977/78 fordulóján önállósulásának fél évszázados jubileumához érkezett a gyülekezet. Ezen esemény kapcsán három momentum felidézésével kell foglalkozni: 1927. október 9: a gyülekezet közgyűlése kimondja az anyaegyház-községgé alakulást; 1928. március 11: a közgyűlés a gyülekezet első lelkészéül meghívja Fadgyas Aladár pápai vallástanárt; 1928. április 15: a megválasztott lelkész beiktatásával befejeződik a Komáromban élő evangélikusság önálló gyülekezetté szerveződésének folyamata.

1980-ban 84.668, 30 Ft-ot költöttek az Imaház tetejének teljes átrakására, az új vízvezetékrendszer kiépítésére, a vízszintes csócsatornák cseréjére, a belső javítások elvégzésére és a festésére.

1981-ben az imaházat külsőleg teljesen felújították, részben egyházi támogatásból. A gyülekezet létszáma ekkor 350 fő volt, ebből 220 komáromi, a többi szétszórta 9 településen. 134 istentisztelet, 116 biblióra volt, és a lelkész 232 családot látogatott meg. Vasárnaponként Komáromban gyülekezeti isten-

³³⁰ Lelkészi jelentés az 1949. évről. Komárom, 1950. március 20. In: Evangélikus Irattár

³³¹ Szebik Imre: Lelkészi jelentés a komáromi evangélikus egyházközség 1965. évi életéről. Komárom 1966. március 20. In: Evangélikus Irattár

³³² Lelkészi jelentés a komáromi evangélikus gyülekezet életéről 1971-ben. Komárom, 1972. március 26. In: Evangélikus Irattár

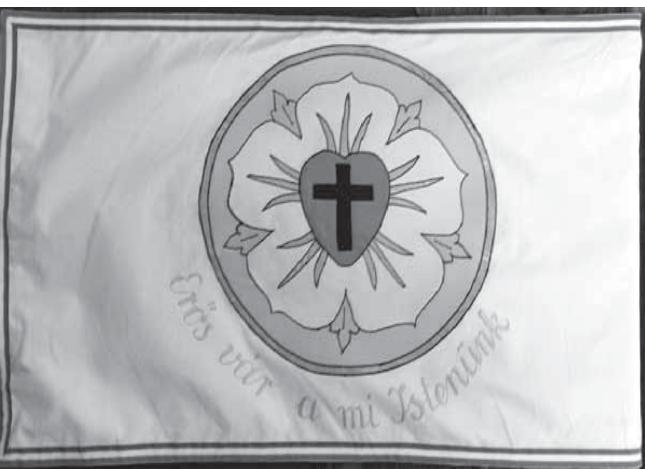
tiszteletet, iskolai tanévben meg emellett gyermek-istentiszteletet is tartott. Az anyagyülekezetben hetente gyülekezeti bibliaóra, a tanévben ifjúsági óra volt. Négy szórványban (Almásfüzitőn, Szőnyben, Ácson és Nagyigmádon) havonta egyszer és nagyünnepeken istentiszteletet volt.³³³

2003-ban Komáromban 55, Bábólnán 13, Ácson 13, Észak-Komáromban 10 istentiszteleti alkalom volt. Ihász Beatrix lelkészi jelentése szerint 2004-ben 9, 2005-és 2006-ban 10, 2007-ben és ezt követően évente 12 alkalommal volt Észak-Komáromban magyar nyelvű istentisztelet. Az első feljegyzés észak-komáromi keresztelésre és temetésre 2007-ből van, mindegyikből 2 volt. 2008-ban 3, 2009-ben 3, 2010-ben 1 temetés volt Észak-Komáromban.³³⁴

2000-ben ünnepelték az imaház építésének a 70. évfordulóját, majd 2015-ben a 85. évfordulót is. Erre a Nőegylet egyik tagja, Czane Gyuláné Luther-rózsás gyülekezeti zászlót hímezett.

*Szebik Imre
püspök és Ihász
Beatrix lelkésznő az Imaház épí-
tésének
70. évfordulóján*

Luther-rózsás gyülekezeti zászló

³³³ Ittész Gábor lelkész jelentései. In: Evangélikus Irrattár

³³⁴ Ihász Beatrix éves lelkészi jelentései. In: Evangélikus Irrattár

A legutóbbi időkben Kiss Péter lelkész és két lelkészno, Oláh Edina és Ihász Beatrix látta el a gyülekezet lelkészi szolgálatát, jelenleg pedig Veres József a lelkész.

Az imaház nagyobb renoválását 2003-ban fejezték be, de azóta is folyamatosan korszerűsítik, hogy tiszta és otthonos környezetet biztosítsanak az ide belépőnek.

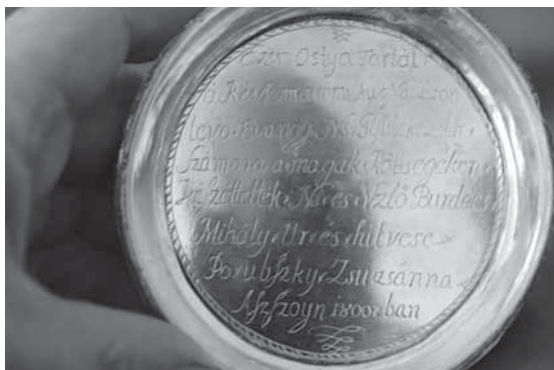
2012. március 21-én, Komáromban került sor a szlovák és a magyar evangélikus egyház szerződés-kötésére. A Szlovák Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházat Milos Klátik országos püspök képviselte, míg a Magyarországi Evangélikus Egyház részéről mind a három püspök jelen volt az eseményen. A rendezvényen Nagy Zoltán lelkész tolmácsolt. Az ünnepi istentisztelet Ihász Beatrix köszöntőjével indult. Az istentisztelet szolgálatát Fabiny Tamás püspök végezte. A külügyi kapcsolatokért felelős egyházvezető felidézte a közös múltbeli sérelmeket, s felhívta a figyelmet a bocsánatkérés és -adás fontosságára. A prédikáció után Gáncs Péter elnök-püspök és Milos Klátik imádkozott a két nép, valamint a két egyház jó kapcsolatáért, s áldást kértek a gyülekezetre. Ezek után ünnepélyes keretek közt aláírták a partnerszerződést. A két egyházvezető mellett két országos felügyelő is jelen volt az eseményen, egy magyar részről, egy pedig szlovák részről, hogy hitelesítsék az iratot. Az ünnepségen közreműködött a Komáromi Énekkar, Miklós Józsefné vezetésével, valamint Dráfi Mátyás színművész szavalt.³³⁵

2016 májusában tartották az egyházmegyei missziós napot a szőnyi közösségi ház nagytermében, bibliai témájú előadásokkal, az előadások után főrubeszélgetésekkel. A gyerekeknek külön foglalkozásokkal zárult. A házigazda komáromi gyülekezet valamennyi résztvevőnek ebéddel vendégeskedett. A gazdag programot este színházi előadás zárta. Az egyházmegye összes gyülekezetéből érkeztek, de meghívott vendégek az egész országból jöttek.

Berendezések, kegytárgyak

Ostyatartó

Ostyatartó tetejének belsejében lévő felirat: Ezen Ostya Tartót/a Révkomáromi Aug. Valláson/lévő Evangy. Ns. Gyülekezeth/Számaára magak költségeken/készítették Ns és Nző Burdács/ Mihály Úr és hitvese/ Porubszky Zsuzsánna/ Asszony1800-ban

³³⁵ Szlovák-magyar partnerszerződés született. In: Dunántúli Krónika 2012, 23.

Kehely

Keresztelő kancsó

Kenyérosztó tányér

A kehely talpkarimáján lévő felirat: A kehely felirata: HÁLAADÁSNAK
POHARA KRISZTUS VÉRÉVEL
VALÓ KÖZÖSSÉGÜNK

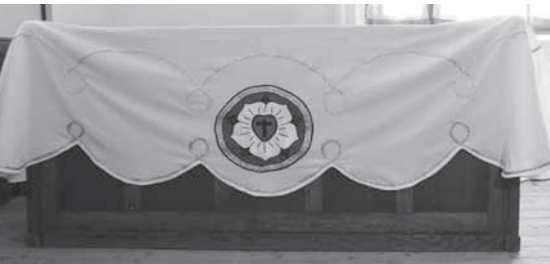

Corpus

Keresztelőmedence

A Corpust, a talpán lévő cégjelzés szerint Sztórkay József komárom-újvárosi épület- és bútorasztalos készítette.

Oltárterítő

Gyülekezeti élet

A rendszeres vasárnapi istentiszteleti alkalmak 10 órakor kezdődnek, minden első vasárnap úrvacsorával. Minden második vasárnap ifjúsági istentiszteletet tartanak gitáros énekekkel. Az istentisztelet ideje alatt a gyerekeknek külön foglalkozást tartanak. Rendszeres alkalmak még: keresztyén teaház, gyülekezeti és iskolai hittanórák, énekkari próbák. A városi adventi gyertyagyújtási ünnepségnek kezdettől fogva közreműködője az evangélikus énekkar oly módon, hogy a református és a baptista testvérekkel együtt énekelnek. Bőjti zenés áhítatot is rendszeresen szervez az evangélikus kórus, erre több alkalommal vendégművészeket is hívtak. Karácsonykor és húsvétkor a hittanos gyermekek örvendeztetik meg zenés-verses műsorukkal a felnőtteket.

2001 óta működik a Komáromi Evangélikus Gyülekezetért Közhasznú Alapítvány. Fő célkitűzése az idősök felkarolása, a fiatalok támogatása és a határon túli magyarokkal való kapcsolattartás. 1995-től a komáromi lelkészek rendszeresen átjárnak Észak-Komáromba magyar nyelvű istentiszteletet tartani.

Gyermekek karácsonyi műsora

Gulyás Kornél bemutatja a homokvár és a sziklára épített ház különbségét a gyerekeknek

2016. december 24.

Müller Attila és Milosics Éva esküvője 2000-ben, Ihász Beatrix lelkésszel

Dikács Lora keresztelője 2002. december 8-án, Ihász Beatrix lelkésszel

A Protestáns Nőegylet

1926. május 26-án az egyházközség közgyűlésén elfogadták a „Komáromi evangélikus gyámintézeti nőegylet” alapszabályát, belmissziói célokra. „Az *egylet különleges feladatának tekinti az evang. egyházközség hitéletének felvirágoztatását, az egyháztagok evangélikus öntudatának ébrentartását, a haza, az egyház szeretetének ápolását, a felebaráti jótékonyág intézményes gyakorlását, az isteni tisztelet helyének rendben tartását, csinosítását, kedélyre és szívre vonzóvá tételét, ezáltal az isteni tisztelet látogatásának előmozdítását; a szokásos offertóriumok illő módon való begyűjtését; ilyen és hasonló közreműködéssel az egyházi társadalmi életnek minden irányban való fellendítését.*” Feladata még az evangélikus iskolás gyermekek felkarolása, az evangélikus árvák segélyezése, a szegény lányok segítése férjhez menetelük alkalmával, a diakonissza ügy felkarolása, imaház és lelkeszlak felépítéséhez minden segítség megadása.³³⁶ Választmányi tagok voltak: Belcsák Sándorné, Dankó Györgyné, Diószeghy Jolán, Bazsánt Istvánné, özv. Falk Ferenczné, Gaál Kálmánné és leányai, özv. Horváth Ferenczné és leánya, Horváth Irénke (Ország-út), Jánossy Ilonka, Jánossy Annus, Liskó Imréné és leánya, Luka Zsófi, Mészáros Sándorné, Móricz Ilona, Maksay Andorné, Majorovich nővérek, Melkovits Jolán, Öschläger Istvánné, Ötvös Lajosné, Papp Sándorné, Sydó Zoltánné, dr. Sulacsik Lászlóné, Sztrokay Jolán, özv. Szloboda Jánosné, Thern Mária, Weszelovszky Katus, Winkler Ernőné, Zsowieszetz Istvánné és leányai, Pressits Imréné. Diszelnök: gróf Gyürkyné, Szőny; tiszteletbeli elnök: Patzenhoffer Herbertné, Ács; társelnök: Fadgyas Aladár; elnök: Öhlschläger Istvánné; alelnökök: dr. Sydó Zoltánné és Mészáros Sándorné; jegyző: Majorovits Eszter; pénztáros: Luka Zsófi; titkár: Trogmayer Jenő.³³⁷

Az Nőegyesület létszáma 160 fő volt és valóban élénk tevékenységet folytatott. 1930. november 9-én a Polgári Kör nagytermében teadélután tartott, ahol bemutatkozott a zenequartett, voltak szavalatok, énekek és persze tánc. A „fényes estélyt” Öschläger Istvánné (a rendőrkapitány felsége) és Sydó Zoltánné szervezték.³³⁸ 1930-ban gyűjtést szerveztek az evangélikus szegény és elhagyott gyermekek természetbeni karácsonyi ajándékára. A gyűjtőív szerint többek között a Fiedler János Lenipari Rt. 21 m vászonárut, Keller Magda kötöttárut adott. 1931-ben az egyesület elnöke Pap-Kovács Elemérné, a titkára Vásárhelyi Károly volt. Ebben az évben egy fekete és egy nemzeti színű lobo-góval ajándékozták meg az egyházat.

1931. május 2-án hangversenyt szerveztek, amelyen fellépett Basilides Mária, az Operaház tagja is. 1935. február 2-án farsangi táncestélyt tartottak a Corsó étteremben, ahol megjelent Komárom társadalmának színe-java.³³⁹ 1937. március 7-én és 17-én bójtai vallásos ünnepségeket rendeztek.³⁴⁰ 1937-ben

³³⁶ Alapszabály az 1926. május 26-i jegyzőkönyvben

³³⁷ Az ág. hitv. ev. Gyámintézeti Nőegyesület választmányi tagjainak névsora. In: Egyházi irattárban

³³⁸ Komárommegyei Hírlap, 1930. november 15, 1-2.

³³⁹ Komárommegyei Hírlap, 1935. február 16, 6.

³⁴⁰ Meghívó az egyházi irattárban

dr. Belcsák Sándorné egyesületi elnök arra kérte a Nőegyesület tagjait, hogy „a szegények karácsonyfájának feldíszítésére és karácsonyi felruházási akciójára a szokásos szaloncukor-adományait és használt, nélkülözhető ruhaneműiket és cipőket kedd (december 21.) déli 12 óráig a helybeli evangélikus Egyház tanácstermébe eljuttatni szíveskedjenek.”³⁴¹ 1938. február 1-jén új alapszabályt alkotó közgyűlést hívtak össze, mivel a Nőegyesület eddigi alapszabálya nem lett jóváhagyás céljából a minisztériumba felterjesztve. Az új alapszabály mindenben megfelelt a kormányzati előírásoknak, és elhatározták annak a felterjesztését.³⁴²

Meghívó

Nőegyesületünk f. hó 8-án hetfént dé. n. 5 óráig
 egyházi tanácskozó helyiségében új rendszerű közgyűlést
 tart. A kezdéssel egyjeltől kezdve körülmények miatt elhárított
 közgyűlések, az alapszabály és szerzetettől hiányzó meg-
 nem tartásuk és részük a szíves megjelölésüket. Az egyesület
 életmódját és irányítását tartásukkal, hogy tagjai
 részvételük, körülményeik, szerzetettől, miért is hiányos
 hiány részük, az egyesület tagjai részvételét.

Társaság, 1. Előzetes az 1939. évi novemberi tanácsokról.
 2. Előzetes az karácsonyi szerzetettől.
 3. Jelentés az 1939. évről.
 4. Az 1939. évi karácsonyi szerzetettől.
 5. Előzetes elterjesztés, indítványok.

Honváros 1940. máj. 2-án

Fudgyas Andor
 tanács. helyettes

Belcsák Sándorné
 egyesületi elnök

Dankó Györgyné Dankóné
 Déri Annáné Lattam
 Fudgyas Andoré né
 né, hátról Kálnáné
 hátról Kőrösi Lattam
 hátról Sároliné Lattam

³⁴¹ Kérelem az egyházi irattárban

³⁴² Kivonat az egyházi irattárban

1940-ben a Nőegyletnek az alábbi tagjai voltak: dr. Belcsák Sándorné elnök, Dankó Györgyné, Déri Ernőné, Fadgyas Aladárné, Finta Mátyásné, dr. Frank-Kiss Jenőné, özv. Gaál Kálmánné, Gaál-nővérek, Gyurácz Lászlóné, Gergely Józsefné, Grilli Józsefné, Gyertyánffy Aladárné, Hepp Béláné, Heine Albertné, özv. Horváth Ferencné, Horváth Imréné, Kalmár Józsefné, Keszi Józsefné, Krupovszky Józsefné, Legát Jánosné, Liskó Béláné, Majorovich nővérek, özv. Maksay Andorné, Móricz Jánosné, Móricz Irma, Németh Andrásné és Lenke, Ósze nővérek, Papp Sándorné, vitéz Pataky Gyuláné, Persányi Árpádné, Lyskó Béláné, Ruzsicska Gézőné, Schneider Jánosné, Sydó Zoltánné, dr. Sulacsik Lászlóné, Szabó Lászlóné és Margit, ifj. Szegedi Józsefné, Sztarna Mártonné, Szumbel(?) Anna, Thery Mária, Tóth Ernőné, Varga Pálné, özv. Verbóczy Józsefné, Zobory(?) Istvánné és Zobory(?) nővérek.³⁴³

1946-ban összeállították a városban lévő evangélikusok jegyzékét és az épülő imaház cserépszállításában is részt vettek. 1946 őszén dr. Schönborn Lászlóné elnöknőt, aki a Háziasszonyképző Intézet igazgatónője volt, az állam Pécsre helyezte. Így elnökségéről lemondott. 1947. április 10-én Sóly Károly helyettes lelkész elnökle mellett közgyűlést tartottak. Bejelentette, hogy a Nőegylet elnöknője, dr. Schönborn Lászlóné áthelyezése miatt lemondott az elnökségről. Az új elnök megválasztásáig Verbóczy Józsefné alelnök vette át a Nőegylet vezetését. Kimondták továbbá, hogy az Országos Luther Szövetség helyi női csoportjaként kívánnak a továbbiakban működni, hogy a működési keretek biztosítva legyenek. A lelkész kéri, hogy a meginduló áttelepítéssel kapcsolatban a Nőegylet végezzen „hittestvéri segítő munkát az áttelepítésre kerülő evangélikusok között.” Erre a feladatra Verbóczy Józsefné, Jankovits Mihályné, Thern Mária és Marosváry Lászlóné jelentkeztek. Döntöttek arról is, hogy a farsang idején tartott teadélután bevételéből fedezik az imaház üvegezési munkálatait. Továbbá elhatározták, hogy segélyezési célokra gyorssegély bizottságot alakítanak, részt vesznek a gyámintézeti gyűjtésben, a Vöröskereszt által szervezett vásáron pedig perceket és sós kifliket kívánnak árúsítani.³⁴⁴ Verbóczyné vezetése mellett olyan jól sikerült a farsangi bál, hogy annak eredményéből a Nőegylet megcsináltatta az imaház és lelkészlakás hiányzó ablakait.

A Komáromi Evangélikus Énekkar

A Komáromi Evangélikus Énekkar 1996-ban alakult. A karvezető kezdetben Ihász Beatrix lelkész volt, majd 2001-től Miklós Józsefné nyugdíjas énekeszene tanár, karvezető vállalta el az együttes vezetését. Gyülekezeti ünnepek, megyei, egyházkerületi és városi rendezvények mellett kórustalálkozókon lépnek fel, de több alkalommal énekeltek Észak-Komáromban és a Felvidék más településein, 2002-ben Komárom naumburgi testvérvárosában, 2015-ben pedig Erdélyben jártak.

³⁴³ Meghívó a Nőegyesület 1940. ápr. 2-i és aug. 23-i közgyűlésére az egyházi irattárban

³⁴⁴ Jelentés a szervezett Nőegylet és Ifjúsági Egyesület működéséről. In: Evangélikus Imaház Irratára 119d/1947.

Az énekkar 2004-ben sikeresen szerepelt a Nagy Szent Gergely Jubileumi Év alkalmával a Mátyás-templomban megrendezett gregorián scholák találkozóján. 2010-ben Dráfi Mátyás színművész meghívta őket az általa vezetett észak-komáromi Teátrum Színházi Társulat „Bánk bán” előadásához. A darabot az augusztus 22-i észak-komáromi bemutatót követően eljutottak Pozsonytól Kassáig, Nagykanizsától Orosházáig.

2010-ben, az énekkar fennállásának 15. évfordulóján az énekesek díszes stólát kaptak, amelyeket Ihász Beatrix és Czaneck Gyuláné készített. 2011-ben a Jókai Mór Városi Könyvtár „Irodalmi kávéház” című sorozata keretében léptek fel a moziban. 2013-ban Balatonbogláron gospel fesztiválon vettek részt, 2015-ben a Tatai Református Egyházmegye éves kórustalálkozóján, amelyet ekkor Komáromban rendeztek, meghívott vendégként szerepeltek. 2016. október 16-án vendégeskedett náluk a gárdonyi református énekkar és közös koncertet adtak. Komárom Város Önkormányzata 2013-ban Pro Urbe Komárom-díjjal jutalmazta az énekkart. Az együttes 2016-ban ünnepelte 20 éves fennállását.

Akik az énekkarban hosszabb-rövidebb ideig énekeltek ez alatt a 20 év alatt: Andrásy Alexander, Bartók Erika, Berta Annamária, Berta Melinda, Erdélyi Réka, Herczeg Márta, Horváth Ádám, Horváth Ákos, Horváth Gergely, Horváth Nagy Ilona, Gulyásné Czaneck Dóra, Horváth Ádám, Horváth Ákos, Ihász Beatrix, Ihász Mihály, Milán Attila, Müller Jánosné, Nagy Alexandra, Némethné Váradi Katalin, Ollé Zsigmondné, Orbán Ilona, Orosz Katalin, Pábli Edit, Pákozdi Csaba, Pírityi Katalin, Prohászka Sarolta, Raffay Zsuzsanna, Sándi Károly, Sauerbrei Mária, Simon Attila, Stubendek László, Thoma Judit, Thoma László, Váradi Márton, Váradiné Bíró Zsuzsanna. Karvezetők: Ihász Beatrix, Ihász Mihály, Miklós Józsefné.³⁴⁵

*Első sor: Thoma Judit,
Némethné Váradi Katalin,
Pírityi Katalin, Prohászka Sarolta,
Gulyásné Czaneck Dóra,
Müller Jánosné, Orosz Katalin,
Váradiné Bíró Zsuzsa
2. sor: Pákozdi Csaba,
Horváth Gergely, Horváth Ákos,
Horváth Ádám, Thoma László*

³⁴⁵ Veres József (Szerk.): 20 éves a Komáromi Evangélikus Énekkar 1990-2016. Komárom 2016

Az evangélikus kórus Sopronban 1. sor: Némethné Váradi Katalin, Raffay Zsuzsanna, Pírityi Katalin, Prohászka Sarolta, Müller Jánosné, Miklós Józsefné, Orosz Katalin, Gulyáné Czaneck Dóra, Ihász Beatrix, Váradiné Biró Zsuzsa 2. sor: Horváth Ákos, Thoma László, Horváth Gergely

Éneklés az agárdi kórossal, 2016. október 16-án

Konfirmáció

Konfirmációs Emléklap.

Jelige: I. Kor. 16. 13.

Figyelve! Mind magar között. Egy aróssá!

*Abban a jóvándú s vártatog korunklyk: éterkedés
 bódásmán emó jóvándú s emévé levezés, majd költés
 és sörvés: Egykasszát: Jóvándú s: Gódeléssé
 vándú bódásmán emó: Gódeléssé: Gódeléssé: Gódeléssé
 s sörvés: Gódeléssé: Gódeléssé: Gódeléssé: Gódeléssé*

született: 189

Barnabás János

konfirmációt 1967 június 19-án a kővárosi
 ág. h. ev. templomban.

Dr. Kovács János
 meg. ábr. adók. v.
 ev. felhív.

**LENYELŐMIND-
 HALÁIG ÉS
 NÉKED ADOM
 ÉS ÉLETNEM
 KÖNYVEM.**

**HÚ. AZ AKI
 FELHÍVOT +
 ÉS ÖRÖG 15
 FÉLÉKÖZTI**

I. TIMÓTHEUS 6. 12.

**-NÉKED ÉLVEZ-ÖRÖG-ÉLETET-ÁMELTVE-HIVATATTAL-
 ÉS SZÉP VALLÁSTÉTEL-VALLÁST TETTEL-SOK BŐNÖSSÉG ELŐTT**

**HONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP
 NAGY ILDIKÓ**

aki 1943 évi **október** hó 24 napján született, 1943 évi
 hó _____ napján a szent keresztényben Krisztus
 anyaszentegyháznak tagjává lett. Így hívünk a konfirmációt végzőn
 biztonysági adta annak, hogy ismeri a keresztényen nyert kegyelmet,
 a Jézus Krisztus vére által szerzett bűnbocsánatot és az örökélet
 reményét. Erről a hitről a mai napon ismét és a gyülekezet szeme
 előtt vallást tett. Rész az anyaszentegyház nevében, keze által és
 irasdsággal a Szentlelk ajándékát kerüli, őt ismét hívjük megállítani
 és az Ur szent vöröslánc bocsátónak.

Legyen fogadásához híven mindvégig Krisztus Urunk engedelmis
 tanítványa, egyházunk élő és szolgált tagja. Aki pedig elkezdte
 benne a jó dolgot, vegyeze el a Krisztus Jézus napjára.

Kelt **Kőváros**, 1957 évi **június** hó 30 n.

I. János 1/10.

Sz. Barnabás

Fudgyas Aladár 1930-ban konfirmált gyerekekkel

Selmeczi János b. lelkész konfirmandusokkal 1948-ban

Schulek Tibor

Schulek Tibor és a konfirmandusok, 1951. május 14-én

Schulek Tibor és az 1958. évi konfirmandusok

*Evangélikus konfirmandusok Schulek Tibor lelkésszel, 1954. június 20-án:
Endrédi Barnabás, Tarnai Márta, Pipics Eta, Schulek Kata, Mészáros Éva, Solyom Éva,
Povozsányi Irma, Németh István*

Schulek Tibor és az 1959. évi konfirmandusok

Schulek Tibor konfirmandusokkal 1955-ben

Szebik Imre lelkész 1966. évi konfirmandusokkal

Szebik Imre 1967. évi konfirmandusokkal

Ittész Gábor az 1969. április 27-én konfirmált gyerekekkel: Bíró Éva, Csizmadia Sándor, Szabó Gyöngyi (Almásfüzitő) és Szolcsányi Hajnalka

Ittész Gábor konfirmandusokkal

*Ittész Gábor konfirmandusokkal
1976. május 5-én*

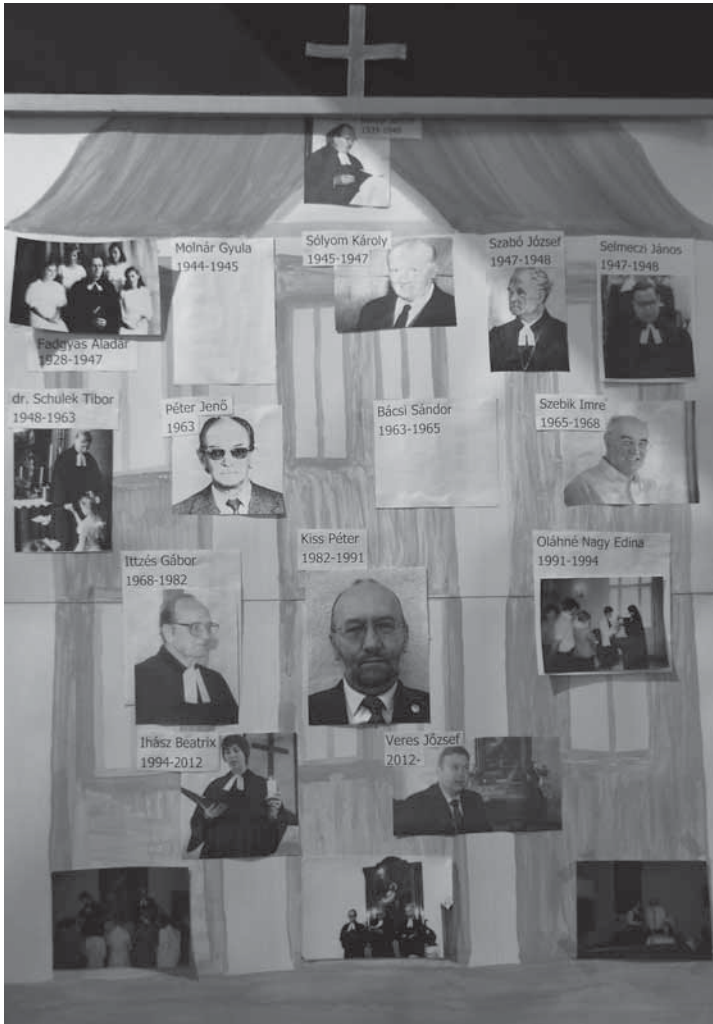
Konfirmáció 2004. május 30-án, Ihász Beatrix lelkész-nővel

*Konfirmáció 2016. május 14-én Tölts Péter, Bagyura Tamara, Bajnok Regina,
Dikács Lora, Miklós Réka, Osgyán Máté, hátul Veres József lelkész
és Osgyán László presbíter*

Lelkészek

Lelkészek: Kirchner Rezső (1921–1922), D. Kovács Sándor (1922–1925), Draskóczy Lajos (1926–1928), Fadgyas Aladár (1928–1947), Baráth József (1935), Bányai Sándor segédlelkész (1939–1940), Kalavszky Kálmán adminisztrátor (?–1940–?), Molnár Gyula helyettes lelkész (1944–1945), Sólyom Károly (1945–1947), dr. Selmeczi János helyettes lelkész (1947–1948) Szabó József (1947–1948), dr. Schulek Tibor (1948–1963), Bácsi Sándor helyettes lelkész (1963–1965), Péter Jenő (1963), Szebik Imre (1965–1968), Ittész Gábor (1968–1982), Kiss Péter helyettes lelkész, majd lelkész (1982–1991), Oláhné Nagy Edina (1991–1994), Ihász Beatrix (1994–2012), Veres József (2012-napjainkig)

Veres József lelkész
és Szemerei János
a Nyugat-Dunántúli
Evangélikus
Egyházkerület püspöke

*Veres József jelenlegi lelkész*³⁴⁶

1976. augusztus 16-án születtem Brassóban (románul Brasov, németül Kronstadt), Dél-Erdélyben, szüleim egyetlen gyermekeként. Édesapám magyar csángó származású, a Brassó melletti Krizbán született. A Vidombáki Katonai Repülőgépgyárban tervezőmérnökként dolgozott. Édesanyám székely, Papolc faluban (Kovácszna mellett) született. A Brassói szerszámgépgyárban technikusként a tervezésben dolgozott.

Mint egyetlen és késői gyermek, mindent megkaptam a szüleimtől, amit az 1989-es változás előtt a romániai kommunista időszak alatt a szülők megadhattak. Magyar környezetben nőttem fel, a magyar iskola mellett a templom volt a központja a családnak. Édesapám a Brassói Evangélikus-Lutheránus Egyházközség presbiterként és jegyzőjeként tevékenyen részt vett a gyülekezet életében, amíg egészsége megengedte. Édesanyám a református vallásban nevelkedett, de férjhezmenetele után követte férjét a vallásában, és a brassói evangélikus egyházhoz csatlakozott. Tanulmányaimat Brassóban a 10. Számú Általános Iskolában kezdtem magyar tagozaton. A líceumot az Áprily Lajos Elméleti Kollégiumban végeztem informatika szakon. 1995-től 2000-ig a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben folytattam tanulmányaimat, s kaptam meg a lelkészi diplomámat.

2000. október 1. és 2001. október 31. között Brassóban segédlelkészi szolgálatot teljesítettem. 2001. november 1-jétől Halmágyon szolgáltam. (Halmágy Fogaras városától 23 km-re fekvő kis falu, rendkívül festői környezetben élte és éli napjait.) Itt ismertem meg a lelkészi szolgálat minden nehézségét, de minden szépségét is. A háromszoros szórványnak minden problémájával találkoztam, de ennek ellentéte is igaz, sok szép és maradandó élmény is felhalmozódott bennem (Háromszoros szórvány: nemzeti, vallási, iskolai.) Lelkészként voltam jelen a faluban és a hozzá tartozó 8-9 közösségben. Nehéz volt látni, mint sorvadnak és tűnnek el a magyar közösségek, családok, személyek, minden jóakarat és szándék ellenére, hogy végül ne maradjon más, csak néhány magyar sír a temetőben, néhány magyar feliratú házfal és még

³⁴⁶ Veres József evangélikus lelkész kérésünkre elküldte életrajzát

egy ideig néhány magyar özvegyasszony és magányos öreg férfi. Volt olyan imaterem, amit én zártam be – véglegesen. Nehéz volt megélni azt is, amikor végleg megszűnt a magyar oktatás a környéken, és végül a városban, Fogarason is. Elfogytak a gyerekek, de elfogytak a tanárok is. Mindennek ellenére még mindig volt magyarság, volt hitélet. Fogarason ismertem meg a feleségemet, Németi Izabellát, aki először az ifjúsági munkában, később presbiterként és gondnokként tevékenyen részt vett a gyülekezet életében. Öröm az örömben, hogy házasságunk esztendejében vesztettem el édesapámat, aki mindvégig mellettem állt tanulmányaim során és fiatal lelkési éveim alatt, erősítve és bátorítva engem a nehéz pillanatokban. Isten kegyelme folytán, nyugdójasként hallotta meg a hívó szót. Sajnos unokáját már nem ismerhette meg. Lányunk, Izabella pár hónappal édesapám elhunytá után látta meg a napvilágot, és 2 hónapos volt, amikor átköltöztünk Magyarországra.

Veres József
és Ihász Beatrix
lelkészek

2016. december 24. Veres József lelkész istentiszteletet tart

12 év szolgálat után döntöttünk úgy a feleségemmel, hogy átjövünk Magyarországra. Abban a reményben tettük ezt, hogy lányunknak – és remélhetőleg további gyermekeinknek – egy jobb, s főként magyar jövőt biztosítsunk. Hivatalosan 2015. október 15-től vagyunk Komáromban. Egy nagyon szeretetteljes közösséget találtunk itt, s a kezdeti nehézségeket legyűrve jól érezzük magunkat. Bízunk abban, hogy reményeink szerinti teljes életet tudunk majd élni.

Régi lelkészek

réthei Fadgyas Aladár (Nagybarát, 1895 – Komárom, 1947) evangélikus lelkész Pápán végzett a református gimnáziumban. Ezt követően a soproni, majd a pozsonyi teológiai főiskolán tanult, oklevelét 1918-ban szerezte meg. Először Pápára helyezték, mint segédlelkészt, ahol vallás-
tant a főgimnáziumban, a fiú és a női tanítóképzőben tanított. Innen 1928-ban Komáromba került és részt vett az evangélikus imaház felépítésében, melyet 1930-ban szenteltek fel. A bombázások kezdetekor családja vidékre menekült, ő azonban itt maradt hívei között. Felesége: Seybold Johanna, gyermeke: Rózsika. 1944 őszén vesebetegséggel az észak-komáromi kórházban műtötték, ezt követően családja magával vitte. 1945. április 1-jén Ausztriába mentek, egy év múlva jöttek vissza. Az állam azonnal igazolta, de az egyház csak egy év elteltével vette vissza a szolgálatba.³⁴⁷

Dr. Schulek Tibor (1904 - 1989)³⁴⁸ apai nagyapja Schulek Frigyes világhírű építész, többek között a budapesti Halászbástya tervezője volt. Bár édesapja, Schulek János is műépítész volt, ő maga azonban a lelkészi pályát választotta. 1913-1918-ig a németországi Niesky-ben tanult, ezt követően Rimaszombatban, ahonnan a VI. gimnázium befejezése után, a fennálló politikai helyzet miatt (az 1920. június 4-i trianoni béke után a Felvidék hivatalosan is Csehszlovákia része lett) 1920 nyarán hazajött. A VII-VIII. osztályt a budapesti Lónyay utcai református gimnáziumban végezte.

1922-1926-ig teológiát tanult a Budapestre menekült Pozsony-Eperjesi Evangélikus Teológiai Akadémián, a Ráday utcai Református Teológián, a Sopronba helyezett Pécselt székelő Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karon és a lipcsei teológiai akadémián. Ezzel egy időben a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karára iratkozott be. 1926 nyarán 3 hétig Finnországban tartózkodott a Keresztény Ifjúsági Egyesület Világkongresszusán. Egy évig Niesky-ben tanított, egykori iskolájában, latint és hittant. 1926. december 10-én Sopronban letette a teológiai szakvizsgát. 1927-ben Angliába ment fél évre, majd Budapesten telepedett le. A Magyar Evangéliumi Keresztény Diákszövetség titkára 1930-ig. 1929-ben a Budapesti Tudományegyetem Bölcsészeti Karán magyar-német-angol sza-

Schulek Tibor és felesége

³⁴⁷ Dinnyés Ferencné Fadgyas Róza közlése. In: Szamadó Emese (szerk.): Komárom 1938-1945. A Felvidék visszacsatolása és komáromi következményei a korabeli sajtó és dokumentumok tükrében. Komárom 2008, 129; Osváth 1938, 727.

³⁴⁸ Thurnay Béláné Schulek Vilma: Édesapánk, dr. Schulek Tibor. Egy evangélikus lelkész küzdelmes élete és munkássága a 20. század eleji Magyarországon. Piliscsaba 2006

kon alapvizsgát tett. 1928. január 17-én Raffay Sándor püspök lelkészé avatta. 1926-ban megismerkedett Majoross Edittel (Budapest, 1908 – 1993), aki őstől a Képzőművészeti Főiskola rajztanárképző szakára járt. 1930-ban tartották eljegyzésüket, esküvőjük 1932. május 26-án volt. Az 1934-ben elindított Keresztény Igazság című folyóirat egyik szerkesztője volt. 1938-ban doktorált, diszertációja „Bornemisza Péter egyházépítő, egyházszerző és egyházzvédő tevékenysége” címet viselte. A tanulmány 1939-ben könyv alakban is megjelent. 1930-ban tábori lelkészi szolgálatba lépett. 1940-tól Erdélyben, a Délvidéken, Galíciában, Kassán teljesített lelkészi szolgálatot, majd 1943. január 12-én a 2. magyar hadsereghez rendelték, a III. hadtest vezető protestáns lelkészének, századosi rangban. Novi Oszkolba érkezett, ahonnan együtt vonult vissza a hadtesttel Mihajlovka, Bjelgorod, Szumi, Romni, Csernigov, Kijev, Charkov, Umány útirányban, 1943. augusztus 6-án ért haza Kassára. 1945. január 17-én Pozsonyba vezényelték, innen az oroszok bevonulása után Budapestre utazott, miközben családját kitoloncolták Kassáról, és Nyíregyházán találtak menedéket. Debrecenben, majd Pécsen teljesített tábori lelkészi szolgálatot. 1947-ben alezredesi rangban nyugdíjazták, mivel azonban fiatal volt, nem kaphatott nyugdíjat. Feleségével és 7 gyermekükkel nehéz anyagi körülmények között éltek. Ausztráliába és Ausztriába is hívták gyülekezet élére, de nem fogadta el a lehetőséget, mondván, hogy hazájának van rá szüksége.

1948 nyarán Szabó József bánya-kerületi püspök ajánlására a komáromi gyülekezet meghívta lelkésznek, s ezzel véget ért katonai-lelkészi szolgálata, de 1956-ig másodfokú tartalékos tisztként tartották nyilván a hadkiegészítő parancsnokságon. 1950 áprilisában a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperesévé választották. Itt Komáromban született nyolcadik, legkisebb gyermekük, Edit 1950. június 17-én. Mint esperes, segédlelkész, majd diakonissza testvért is kapott segítségül. 1951-től másfél évig Bohus Imre volt az első segédlelkész, őt Dóka Zoltán, majd Labossa Lajos követte. 1962. június 6. és 7. között a Fejér-Komáromi Egyházmegye lelkészi munkaközösségi ülést tartott Tatán, ahol Schulek Tibor beszélt a kettős nevelésről, az abortusztvényről illetve a „jó” marxista meghatározásáról, amivel, szerinte az egyház nem érthet egyet.

Ez utóbbi kettő miatt 1962. július 14-én Selmeczi János esperes – egyházi felsőbb utasításra - Schulek Tibort lelkészi állásából felfüggesztette. Semmilyen hivatalos teendőt nem végezhetett, egyházi hivatalt nem láthatott el. Fizetésének 2/3-át a költségek fedezésére visszatartották.

1962. október 18-án volt a tárgyalása. Az ítélet hivatalvesztés volt. Az ítélet ellen fellebbezett. A fellebbezési tárgyalás 1963. január 23-án történt, azonban az ítélet fennmaradt. A család egy évig fizetés, kongrua és hónapokig családi pótlék nélkül maradt. Egy gyermek még Komáromban volt, három Pesten tanult. Angol és német nyelvórákat adott, orvosi szakfordítást vállalt, felesége zsebkendőket tervezett, fényképeket retusált, hogy valamiből megéljenek. Később megkapta elmaradt illetményét, amiből a komáromi gyülekezetnek úrvacsorai kelyhet csináltatt. 1965-ben Budapestre költöztek, ahol állami lakást kaptak, de rövid ideig még lejárt Komáromba nyelvórákat tartani. 1984-ben

a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Bírósága mentesítette az ellene hozott bírói ítélet hátrányos következményei alól, és 1988. december 2-án felmentette az ellene hozott vádak, a hivatal-vesztés, ill. elmozdítás ítélete alól, és az ítéleteket semmisnek nyilvánította. 1988 végén Nagy Gyula püspök-elnök felkereste otthonában, és átadta az Országos Bíróság erről szóló határozatát. Rehabilitálása után nem sokkal, 1989. március 25-én visszaadta lelkét Teremtőjének.

Dr. Szebik Imre (Lébény, 1939) földműves családból született Lébényben, 1939. február 9-én. Általános iskolába szülőfalujában járt, majd Győrött a Révai Miklós Gimnáziumban érettségizett 1957-ben. Ugyanez év őszén kezdte meg tanulmányait a Budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián, ahol jeles eredménnyel tett szigorlati vizsgát. 1962. június 29-én szentelte lelkésszé dr. Vető Lajos püspök a budapesti Óbudai templomban.

Segédlelkésként szolgált a miskolci gyülekezetben 1962-65 között, majd a komáromi gyülekezet hívta meg lelkipásztornak. A múltjában megpróbált gyülekezetet lelkipásztori látogató munkával lehetett egybegyűjteni. A különböző településekről ideköltözött hívek így formálódtak közösséggé az Ácson, Szőnyben, Almásfüzitőn és Nagyigmádon élő maroknyi evangélikusokkal együtt.

Mintegy 400 lélek tartozott a gyülekezethez. Meleg szívű emberek, nyitott gondolkodású fiatalok örömmel fogadták a keresztyén gondolkodás értékeit. Szép emlékként élnek az egykori lelkipásztor szívében a már előrementek s a még ma is élők. Kiemelkedő ünnepek voltak a szórványtalálkozó évenként megrendezett alkalmak. Jó kapcsolatban élt a város három protestáns felekezete és a katolikus hívők közössége egymással. 1968-ban a miskolci gyülekezet választotta meg lelkészének, ahol 1985-ig szolgált. 1975-85 között a Borsod-Hevesi Egyházmegye esperese. Közben házasságot kötött Ferenczi Mária miskolci zenetanárral 1964-ben. Házasságukat Isten két gyermekkel áldotta meg. Napjainkban hét unokának örülhetnek a nagyszülők.

*Ifj. Szebik Imre
keresztelője
Komáromban,
1967. július
2-án*

*Szezik Imre
püspökké iktatása 1990-ben*

*Ittész Gábor
Komáromi beiktatása*

1971-72-ben a svájci bossey-i főiskolán és a zürichi egyetem teológiai fakultásán tanult az Egyházak Világtanácsa ösztöndíjával. Tanulmányait a gyakorlati teológia tudományának szentelte. 1985-ben a Budapesti Budavári Egyházközség hívta meg lelkészének. Még ez évben a budai egyházmegye esperessé választotta. 1990. március 17-én iktatták be az Északi Evangélikus Egyházkerület püspökének, az iktatást elődje, dr. Nagy Gyula végezte. 1999 decemberétől egyházának elnök-püspöke, a harmadik püspökség létrejötte után, 2006-ban történt nyugalomba vonulásáig. 1983-tól tagja a LEKKJ-nek, (Európai Evangélikus Egyházak, Egyház és Zsidóság a Lutheranus Világszövetséggel együttműködő bizottságnak), majd elnöke 1996-2000 között. 1996 óta a Kolozsvári Protestáns Teológiai Főiskola tiszteletbeli doktora.

2003-2012 között a magyar Ökumenikus Tanács elnöke, 2003-tól napjainkig a Magyar Protestáns Biblia Társulat elnöke. Az Evangélikus Egyházban a gyülekezeti munkatársképzés országos szervezője.³⁴⁹

Ittész Gábor (Kaposvár, 1932. május 8. – 2007. szeptember 11. Győr) édesapja Ittész Mihály egykori győri hitoktató lelkész volt, édesanyja Balikó Erzsébet. A győri Révai Miklós Gimnáziumban érettségizett. A teológiai tanulmányokat Sopronban kezdte, majd Budapesten fejezte be. Édesapja halála után nagybátyja, Balikó Zoltán és Scholz László zuglói lelkész terelgette az elmélyült teológiai és igehirdetői munka felé, hiszen a teológus évek alatt a zuglói gyülekezet kántora volt.

A celldömölki templomban szentelték lelkészé 1955. június 26-án. Egy évig tevékenykedett segédlelkészként Sárbogárdon, majd fél esztendőig Tordason volt esperesi káplán. 1956 októberétől Celldömölkön segédlelkész. Az önálló lelkészi munkát a komáromi gyülekezetben kezdte, 1968 augusztusától helyettes lelkészi, novembertől parókus lelkészi szolgálatban. A szórványokba motoron, 1972-től saját gépkocsin járt.

Közben Szenden másfél évig helyettesített. 1982 tavaszától 2000 nyarán történt nyugdíjazásáig a győr-nádorvárosi gyülekezetben folytatta, s itt is fejezte be lelkészi munkáját.

³⁴⁹ Szezik Imre ny. püspök úr kérésünkre írt életrajza

Eközben helyettesítéseket is vállalt, valamint hit-tant oktatót a bencés gimnáziumban és több általános iskolában. Az ő feladata volt a győri evangélikus iskola szervezése, újraindítása. Támogatta a Győri Vilmos cserkészcsapat életét, mint a fenntartói egyesület tagja, később elnöke. 1990-tól megszervezte és beindította az evangélikus hitoktatóképző szakot a győri tanítóképző főiskolán. Több mint 10 tan-éven keresztül oktatta a hallgatókat. Részt vett a Testvéri szó és a Kiáltó szó c. reformiratok kidolgozásában, amelyek már a politikai rendszerváltozás előtt nyíltan felszólaltak az evangélikus egyház megújulása érdekében. A Keresztyén Igazság szerkesztőbizottságának tagja, 1997-től a folyóirat felelősszerkesztője volt. 1957-ben Celldömölkön házasságot kötött Koczor Ilonával. Három gyermekük is itt született, Nóra, András és Gábor

Ihász Beatrix és Ittész Gábor lelkészek, 1999-ben

Halálát követően, 2007. szeptember 29-én a győr-nádorvárosi templomban gyász-istentiszteleten, majd a celldömölki temetőben vettek búcsút tőle. Id. Zászkaliczky Pál a következő szavakkal méltatta Ittész Gábort:

„Ittész Gábor egyszerre volt szerető családtag, igaz barát és testvér a Krisztusban. Mint családtag részt vett a széles család minden örömeiben, s minden elvárható mértéken felül segített hordozni a terheket. Barátként őszinte segítőkészséggel mutatott rá hibákra és hiányosságokra, s vezetett rá a helyes útra. S testvér volt a Krisztusban, aki –jelképesen és valóságosan –, együtt térdelt mindnyájunkkal az Úr oltáránál kegyelemért, s együtt örült a meg nem érdemelt bocsánatnak!”³⁵⁰

Ihász Beatrix

1971-ben, Győrben születtem. A családban több evangélikus lelkész is szolgált dunántúli gyülekezetekben. Édesapám a győr-nádorvárosi gyülekezet presbitere volt. Győrben a Révai Miklós Gimnáziumban érettségiztem. Konfirmáló lelkészem Ittész Gábor, győri lelkész volt. Bekapcsolódtam az ifjúsági körbe, és az akkortájt induló Mustármag megyei ifjúsági közösségben vettem részt az ifjúsági napokon és táborokban. A három fiatal lelkész vezetésével szervezett alkalmakon megtapasztaltam a testvéri közösség áldásait és meghallhattam Isten hívó szavát. A Mustármag elnökeként teológus éveim alatt is tevékenykedtem. A Budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen 1994-ben végeztem.

³⁵⁰ Id. Zászkaliczky Pál: Ittész Gábor életútja. Keresztyén Igazság, Új folyam 76. szám, 2007. től, 2-4.; Pályarajz Ittész Gáborról. In: Szerk.: Keveházi László, Missura Tibor Hívására indultunk. Aranydiplomás evangélikus lelkészek vallomásai. 2005, 54-56.

*Ihász Beatrix lelkészi beiktatása
1999. december 11-én. Az iktatást
végzi Ittzés Gábor és Laposa Lajos
esperes*

Ihász Beatrix beiktatása

Segédlelkésként Komárom volt az első szolgálati helyem, ahol 1999-ben beiktattak a parókus lelkészi szolgálatba. 18 évet töltöttem ebben a kicsiny és értékes közösségekben. Létrehoztuk a gyülekezet kórusát, aktívan részt vettünk a városi kulturális életben s ezért Komárom város vezetése Pro Urbe-díjat adományozott az evangélikus énekkarnak. Számtalan kórustalálkozón, egyházi és világi fellépésen vettünk részt. Ebből kiemelkedik Erkel: Bánk bán c. operájában való közreműködés. Küldetésként tekintek arra, hogy a zene szeretetén keresztül harmóniát és reményt sugározzunk. Komáromi éveim megerősítették hivatástudatomat, empátiámat, és a szeretet erejébe vetett hitemet. Évekig voltam a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye lelkészi munkaközösségének elnöke. A SOTE mentálhigiénés és lelki gondozó szakán 2013-ban végeztem. Mentálhigiénés szakemberként, lelki gondozóként számos önismereti csoportot indítottam, egyéni lelki gondozást is végzek. 2012-ben kaptam megbírást az Orosházi Evangélikus Egyházközségbe. 2013. május 18-án iktattak be a lelkészi állásba. A presbitérium kérésére 2012 novemberében Orosházán megalapítottuk a VIVIT kórust, amelynek elismertségét cd-k, dvd-k és külföldi turnék bizonyítják. Talán a legnagyobb értéknek az nevezhető, hogy a kórus révén a gyülekezetbe integrálódhatott számos orosházi és környező településről érkező zeneszerető ember is. Jelenleg kórusunknak a Reformáció 500 országos ünnepségre való felkészülését szervezem. Gyermeknevelési szabadságomat töltöm Dominik fiammal.³⁵¹

*Ihász Beatrix búcsúztatója 2012-ben:
Müller Jánosné, Orosz Katalin,
Váradiné Bíró Zsuzsa*

³⁵¹ Ihász Beatrix kérésünkre írt önéletrajza

Presbitérium

*A 2012-ben megválasztott
presbitérium tagjai*

*Első sor: Prohászka Sarolta,
Majorosi Lászlóné,
Müller Jánosné, Müller Éva,
Gulyásné Czaneck Dóra,
Cseh Lászlóné,
Miklós Józsefné;
Hátsó sor: Müller Attila, Gu-
lyás Kornél, Ihász Beatrix,
Osgyán László felügyelő,
Krügerné Töltési Irén*

A presbitérium jelenlegi tagjai: Cseh Lászlóné Horváth Éva, Gulyás Kornél, Gulyásné Czaneck Dóra, Krügerné Töltési Irén, Majorosi Lászlóné Sólyom Éva, Miklós Józsefné Rendes Magdolna, Müller Jánosné Omischel Angéla, Osgyán László felügyelő, Pirityi Katalin és Prohászka Sarolta. A 2012-ben megválasztott 11 presbiter közül Müller Attila és Müller Éva elköltöztek Tatára, így ők már nem tagjai a jelenlegi presbitériumnak. 2015-ben Pirityi Katalint választották helyettük.

Cseh Lászlóné Horváth Éva (Bana, 1947. 08. 28.) a közgazdasági szakközépiskolában érettségizett Komáromban. 1970-ben férjhez ment, két gyermekük született, Viktória (1971) és László (1972). Adóügyi előadóként dolgozott a Bana Községi Tanácson, majd a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát volt a munkahelye, végül számvetőszéki ellenőrként ment nyugdíjba. 2002-től presbiter.

Gulyás Kornél 1978. 06. 03-án születtem Győrben. Krisztushoz találásom, megtérésem 1998-ban volt, konfirmálásom Győrben 1996-ban. 2005-ben házasságot kötöttem Czaneck Dórával, kislányunk, Eszter 2007-ben született.

2003-2005-ig hitoktató voltam Győrben, 2006-2016-ig másodfelügyelő a Komáromi Evangélikus Egyházközségben, 2016-tól pedig ugyanítt gondnok vagyok. Mindemellett vezetem a „Teaház” bibliaórákat, alkalmanként prédikációs szolgálatot látok el a Komáromi Evangélikus Egyházközségben és a gyermektáborokban szolgálatot látok el a gyermekek között.

Gulyásné Czaneck Dóra: 1979. 02. 12-én születtem Komáromban. Keresztelése édesanyám szülőfalujában, Téten volt. Krisztushoz találásom, megtérésem 1991 nyarán történt, és 1993-ban konfirmáltam Komáromban. A komáromi Klapka György Általános Iskola elvégzése után a Jókai Mór Gimnáziumban tanultam tovább, majd 1997-2001-ig Szombathelyen a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola magyar-német szakos hallgatója voltam. A főiskola elvégzését követően 2003-ig magyar kiegészítő szakra jártam a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karára. 2001-2004-ig elvégeztem az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért Bibliaiskolát Piliscsabán. 2005-ben házasságot kötöttem Gulyás Kornéllal, 2007-ben megszületett kislányunk, Eszter.

A Jókai Mór Gimnázium magyar-német szakos tanára vagyok. 2000-tól vagyok a Komáromi Evangélikus Egyházközség presbitere és 2006-tól a jegyzői feladatokat is ellátom, vagyis a presbiteri gyűlések és közgyűlések alkalmával én készítem az alkalom jegyzőkönyvét. Az egyházközség aktív tagjaként főként a gyermekekkel, a fiatal korosztállyal foglalkozom. Vezetem a vasárnapi iskolát, az ifjúsági istentiszteleteken zenei szolgálatot biztosítok, gitározom és énekelek, illetve egyik szervezője és lebonyolítója vagyok a nyári gyermektáboroknak. Emellett az énekkarunknak is a tagja vagyok.

Krüger Irén 2017. február 21-én Komáromban írt önéletrajza: 1940. 12. 25-én Komáromban születtem, édesanyám Kiss Irén, édesapám Töltési László, akik már nem élnek. Egy fiú testvérem van, aki 1944-ben született, már nyugdíjas. Általános iskolámat Komáromban a Petőfi S. Általános Iskolában, a középiskolámat a Jókai Mór Gimnáziumban végeztem. Érettségi után a Komáromi Városi Tanácsnál kezdtem dolgozni, ahol különböző beosztásokban alkalmaztak. 1977-ben a Tanácsakadémiát elvégeztem. 1988-tól a Komáromi Munkügyi Kirendeltség vezetője voltam 1994-ig, nyugdíjazásomig.

1962-ben férjhez mentem, Cseke Csabához. Egy közös gyermekünk, Csilla 1965-ben született, aki jelenleg Komárom Város Önkormányzatánál dolgozik. Első férjem, Cseke Csaba 1982-ben súlyos betegségben meghalt. Ezt követően 1996-ban újból férjhez mentem Krüger Vilmoshoz, akit súlyos betegsége következtében 2000-ben szintén elvesztettem. Azóta családi állapotom özvegy. Mióta nyugdíjas vagyok, nem dolgoztam sehol, csupán a komáromi Evangélikus Egyháznál, mint presbiter szolgállok.

Majorosi Lászlóné Solyom Éva Almásfüzitőn, 2017. február 22-én kelt önéletrajza: 1941. július 27-én születtem Somogy megyében Torvajon. Édesapám Sopronban végzett lévita kántortanítóként. Édesanyám otthon nevelte 5 gyermeküket. Az általános iskolát Fejér megyében Gyúron, Váiban Vereben, Nagybarkálypusztán és Komáromban végeztem. 1954-ben Komáromban konfirmáltam dr. Schulek Tibor ev. lelkész keze alatt. Középiskola után Esztergomban a Tanítóképző Főiskolán fejeztem be tanulmányaimat. 1965-

ben férjhez mentem Majorosi László MÁV-dolgozóhoz. Egyházi esküvőnk az akkori körülmények miatt Siófokon volt.

A szertartást Schád Ottó lelkész nagybátyám végezte. Két gyermekünk született. Éva 1966. május 15-én, Veronika 1967. október 26-án. Mindkét gyermekünk keresztelője lakásunkon volt. Szebik Imre püspök - akkor még komáromi lelkész - keresztelete meg lányainkat. A tanítást Nagybarkálypusztán összevont 1-4, majd 5-8 osztályban kezdtem.

Szülés után Komáromba helyeztek. 1970-ben az Almásfüzitői Timföldgyár kikerlte a MÁV-tól férjemet vasüzem vezetőnek, kaptunk lakást is. Évekig bejártam Komáromba tanítani. 1974-től 1998-ig, nyugdíjazásomig Almásfüzitőn napközis nevelőként dolgoztam. Lányaink férjhezmenetele után (1987, 1988) 1989-ben hirtelen meghalt a férjem. Sajnos egyetlen unokája érkezését sem érthette meg. 6 unokánk, 7 dédunokánk van. Templomba rendszeresen 1979-től - édesapám halálától járok. Kezdetben édesanyámmal, majd az unokáimmal együtt. Az egyházi életben 2002-től veszek részt rendszeresen, 2006-tól vagyok presbiter. Igyekszem a még élő 2 idős evangélikusnak beszámolni az egyházi élet eseményeiről.

Miklós Józsefné Rendes Magdolna (Komárom, 1948. augusztus 3.) tanulmányait a Koppánmonostori Általános Iskolában kezdte, majd a komáromi Széchenyi István Közgazdasági Technikumban érettségizett. Az Esztergomi Tanítóképző Intézetben szerzett tanítói végzettséget, majd később levelező tagozaton az egri HoSi Minh Tanárképző Főiskolán az ének szakot is elvégezte. Ugyancsak munka mellett középfokú könyvtárosi végzettséget adó tanfolyamon vett részt Győrben. Az éneklés, a karvezetés az élete. A Múzeumban több megnyitón énekelt szólóban, illetve az Evangélikus Énekkarral.

Sokrétű tevékenységéről Számadó Emese beszélgetett vele 2017. február 23-án: *A diploma megszerzése után a Szőnyi Általános Iskolában kezdtem dolgozni 1968-ban, majd a komáromi Klapka György Általános Iskola tanítója, illetve tanára lettem. 1977-ben mentem át a komáromi Jókai Mór Gimnáziumba, ahol énektanárként és könyvtárosként dolgoztam. 2005-ben mentem nyugdíjba, de még utána is tanítottam egy rövid ideig. 1966-ban kötöttem házasságot Miklós Józseffel, aki a Széchenyi Közgazdasági Szakközépiskola tanára, majd igazgatója volt. Három gyermekünk született, Attila, Anna, Gergely. Már mindegyikük saját családot alapított. A zene gyerekkoromtól kezdve nagyon fontos volt az életemben.*

Énektanárként kórus(oka)t vezettem, és ha lehetőség volt rá, kórusban énekeltem. Így kerültem a Komáromi Evangélikus Énekkarba 2001-ben énekesként, majd amikor a szükség úgy hozta, átvettem az énekkar vezetését. A gyülekezet is fokozatosan befogadott, és néhány év múlva megtisztelt azzal, hogy presbiterének választott. Azóta ebben a két tisztségben tevékenykedem, s igyekszem segíteni a gyülekezet munkáját. Müllerné Angéllával 2014-ben elvégeztük az Evangélikus Egyházközség iratrendezését. A legrégebbi dokumentum 1922-ből való, és 2012-ig jutottunk el. 2010 és 2014 között Zene füleimnek címmel havonta komolyzenei előadásokat tartottam az imaházban, az előadások nyilvánosak voltak, nem csak egyháztagnaknak szóltak. 2001. ápri-

lis 29-én Kazinczy-díjat kaptam szép magyar beszédemért és az anyanyelvápolás terén végzett több évtizedes munkámért. Győrben a városházán adták át a Kazinczy-verseny díjkiosztó gáláján. 2011. április 26-án kaptam Pro Urbe-díjat Komárom képviselő-testületétől a Komáromért végzett több éves eredményes kulturális munkámért.

Müller Jánosné Omischel Angéla 1952-ben született Szőnyben. 1970-ben a komáromi Jókai Mór Gimnáziumban érettségizett, majd a komáromi régi könyvesboltban kezdett dolgozni, az Igmándi úton. Ekkor már folyt a Jókai téri tömbházak és benne az új könyvesbolt építése, amelyet 1970 karácsonyára nyitottak meg. Elvégezte a boltvezetői tanfolyamot, és Bohunka László nyugdíjba vonulását követően átvette a könyvesbolt vezetését. Innen ment nyugdíjba 2011-ben. 1972-ben férjhez ment, két gyermekük született, Attila és Anikó.

Számadó Emese beszélgetett vele 2017. február 16-án:

2006-tól vagyok a presbitérium tagja, ez a második ciklusom, mivel 6 évig szól egy-egy megbízatás. 2012-től a pénztárosi feladatokat is ellátom, elődöm, Czaneek Gyuláné Sárrika ekkor köszönt le erről a tisztségről. A 2000-es évtől járok a komáromi gyülekezetbe, azelőtt Szendre jártam, mivel odavalósi vagyok, de 1972-ben a szendi lelkész itt adott össze minket a komáromi imaházban. Feladataim közé tartozik az egyházfenntartási járulékok beszedése, a különböző egyházközi számlák és a lelkész bérének a kifizetése, vagyis a közösség anyagi jellegű dolgait én intézem. Kb. 15 éve vagyok az énekkar tagja, amit nagyon szeretek. Karvezetőnk Miklósné Magdi, aki hihetetlen energiával fogja össze a társaságot.

Osgyán László: 1973. március 15-én születtem Szőnyben. Szákszendén nőttem fel, itt jártam általános iskolába. 1987-től 1991-ig Csornán a Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakközépiskolában tanultam, majd érettségi után Gödöllőn a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Gépészmérnöki Karán (ma Szent István Egyetem) folytattam tanulmányaimat. 1996-ban okleveles mezőgazdasági gépészmérnök és okleveles gépész mérnök-tanár diplomát szereztem.

1996 őszétől az IKR ZRT-nél Bábólnán kezdtem dolgozni, ahol a mezőgazdasági munkagépekkel foglalkoztam a gyakornoki beosztásból indulva és végigjárva a ranglétrát az üzletág igazgató-helyettesi beosztásig. A több mint 17 év Bábólnán eltöltött időszakot csak az 1997-ben letöltött katonai szolgálatom idejére szakítottam meg.

A munkaviszonyom 2013-ban a cég csődjével szűnt meg. Néhány hónapos kitérő után volt kollégáimmal és egy szakmai befektetővel megalakítottuk az Agroázis-MONKFT-t ahol ügyvezetői munkakörben 16 kollégámmal továbbra is a magyar mezőgazdaság sikeréért dolgozom. Igyekszünk a gazdák igényeit minél magasabb színvonalon kielégíteni, legyen az új gép vásárlása, alkatrész- vagy szervizigény.

A középiskolai és egyetemi kollégista évek után a munka miatt Nagyigmándra, illetve Bábólnára költöztem munkásszállóra, majd szolgálati lakásba. A munkahelyemen ismertem meg későbbi feleségemet, Lakatos Helgát, akivel 1999. augusztus 7-én kötöttünk házasságot a bábólnai protestáns templomban. Három gyermekünk született, Anna, Máté és Eszter. Családommal Bábólnán telepedtünk le.

Hitéletemet meghatározta a szüleimtől, nagyszüleimtől kapott minta, akik a száki evangélikus gyülekezet aktív tagjai voltak. Engem is a száki evangélikus templomban kereszteltek, és a száki gyülekezetben nevelkedtem, majd konfirmáltam 1986 tavaszán, Deme Károly lelkész úr szolgálatával. Az egyetemi évek alatt a száki gyülekezet mellett aktívan részt vettem a gödöllői evangélikus gyülekezet életében és az egyetemi bibliakörben, ahol a lelki vezetőnk a helyi evangélikus lelkész, Blázy Árpád volt. A 90-es évek végén a munka- és lakhely miatt csatlakoztunk a Komáromi Evangélikus Gyülekezethez, ahova a bábolnai szórvány tartozik. 2000-ben a gyülekezeti tisztújítás során presbiteri tisztségre választott engem is a gyülekezet közgyűlése. A 2006-os választási időszakban a testvérek jelöltek a tisztújítás során a felügyelői tisztségre, és a közgyűlés nagy többséggel mellettem döntött. A 2012-es tisztújítás során a gyülekezet a választáson megerősített a felügyelői megbízatásban. Felügyelőként a lelkéssel közösen feladatom az egyházközség vezetése, ezen belül a presbitérium irányítása. Kötelességem felügyelni/biztosítani az egyházközség működési feltételeit, irányítani a személyi, gazdasági és jogi ügyek intézését. A külső szervezetek felé a lelkéssel közösen képviselem a gyülekezetet.

Pirityi Katalin Mosonmagyaróváron, a Pannon Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karán végzett, okleveles általános agrármérnök, valamint a szombathelyi Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskolán megszerezte az angol nyelv tanári diplomát is.

2004 augusztusától a TSZC Széchenyi István Közgazdasági és Informatikai Szakgimnáziumának angol nyelv tanára. A komáromi evangélikus kórus tagja.

2015-től a presbitérium tagja.

Prohászka Sarolta: *Komáromban születtem, az egyetemi éveket leszámítva mindig is itt éltem, szeretem ezt a várost. A Közgazdaságtudományi Egyetemen közgazdász tanárként végeztem. Az evangélikus egyházhoz férjem révén kerültem, megfogott a gyülekezet összetartása, befogadó szeretete. Mikor kántor nélkül maradt a lelkész, felajánlottam a segítségemet, azóta rendszeresen orgonálok az istentiszteleteken. Ezzel a tisztséggel együtt jár a presbitériumi tagság, így váltam kis közösségünk egyik szervezőjévé. Több mint 20 éve megalakítottuk a gyülekezeti énekkart, az együtt éneklés fontos részévé vált életemnek, megnyugtat, örömet ad.*

Az Énekkar 2013-ban a Komáromi Evangélikus Egyház alapításának 85 éves évfordulóján.

Némethné Váradi Katalin, Prohászka Sarolta, Pirityi Katalin, Pábli Edit, Gulyásné Czanek Dóra, Nagy Horváth Ilona, Müller Jánosné, Orosz Katalin, Váradiné Bíró Zsuzsa, Horváth Gergely, Thoma László

Régi presbiterek/ egyházközei személyek

Tanítók: Fülöp Jolán hitoktató (1922–?), Bethlendy Sándor (?–1940)

Felügyelők: Karcsey Miklós (1922–1924), Vetsey Ede (1924–1935), Jánossy Károly (1935–?), Koczor Gyula (?–1940–?), dr. Pataki László (?–1950–?) Rév-bíró Adorján (?–1973–?), Kovács Zoltán (?–1994), Hidi László (1994–2000), Mátray Magdolna (2000–2004), Osgyán László (2006–)

Dr. Belcsák Sándor (Léva, 1881 - ?) tanulmányait Léván, Kolozsvárott és Budapesten végezte. Édesapja Belcsák László lévai közjegyző volt, aki mellett töltötte gyakorló éveit és helyettes közjegyző lett. Breznóbányán 1917-ben kezdett közjegyzőként dolgozni, majd édesapjával felcserélte a közjegyzőséget 1918-ban és Lévára került. A cseh megszállás alatt mint ügyvéd ténykedett. 1926-ban Nagyigmándra, majd 1930-ban a járásbíróság áthelyezésekor Komáromba került. A bokodi evangélikus egyházközség felügyelője, a Vármegyei törv. hat. bizottságának, a városi képviselőtestületnek tagja, az evangélikus egyházközség tanácstagja. Felesége: Fabricius Mária, gyermekei dr. Belcsák László h. kir. közjegyző, Zoltán iparművész, Barnabás erdőmérnök és Dóra.³⁵²

Czanek Gyuláné Kiss Erzsébet Sarolta (Tét, 1939) a győri textilipari technikumba járt, majd a tatai Szőnyeggyárban dolgozott 12 évig. Innen a komáromi Lengyárba jött dolgozni, ahol munkáügyes volt, és innen is ment 1990-ben nyugdíjba. 1991-2012-ig a gyülekezet pénztárosa volt. Az evangélikus gyülekezetről otthonában beszélgettünk 2016. december 20-án.

1981-ben, Kiss Péter lelkész idején kezdem a komáromi evangélikus gyülekezetbe járni, előtte az otthoniba, a tétibe jártam. A lelkész úr próbált a fiatalok felé nyitni, gyerekeket szedett össze játszótéren, és a hittanra oktatta őket.

Nagyon közvetlen ember volt, mindenki, a gyerekek is nagyon szerették, neki is volt három, és miután elkerült innen, még három születt. Komáromból Szombathelyre ment, de nem lelkészként helyezkedett el. A helyét Nagy Edina lelkész nő foglalta el, aki Nagy István tatai esperes lánya volt, de nem költözött ide, hanem Tatán lakott. Rövidesen férjhez ment. A férje Oláh István volt, akit a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat munkatársaként Dunajszky Gáborral együtt Csecsenföldön elraboltak, és egy évig voltak a tálibok foglyai, 1998. július 25-én tértek haza. A lelkész nőt, születési szabadságai ideje alatt Frankó Mátyás tatai lelkész helyettesítette. A gyülekezet azonban szerette volna, ha helyben lakó lelkésze van. Szebik Imre püspök úr a frissen végzett Ihász Beatrixot helyezte ide 1994-ben, akinek Ittész Gábor volt a hitoktatója. A lelkész nő énekkart alakított, s többek között emiatt is sokan jöttek a gyülekezetbe olyanok is, akik eredetileg nem evangélikusok voltak, (pl. Miklós Józsefné tanárnő, az énekkar vezetője). Az imaház felújításában is nagy szerepe volt, de a hozzá kapcsolódó pályázatírásban nagy segítséget nyújtott neki Mátrai Magdolna, az akkori

³⁵² Osváth 1938, 693. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

felügyelőnk, aki 2002-ben került ide Bábolnáról. Ihász Beatrix 2012-ben másik egyházközösséghez került, helyére Veres Józsefet nevezték ki.

Gróf Gyürky Viktorné báró loósi és egervári Solymosy Irma Olga 1872. március 31-én született Esterházán. 1893-ban feleségül ment gróf losonci Gyürky Viktorhoz. Édesapja halála után ő örökölte a család szőnyi, neszmélyi, izsai és komáromi határában lévő birtokait, összesen 7200 hold földet. Két gyermekével, Alizzal és Alfréddal a szőnyi kúriába költözött, és 1913-ra felépíttette a kastélyt. Számos társadalmi akció részese volt. 1935-ben az Országos Frontharcos Szövetség Komáromi Főcsoportja 1935. szeptember 22-én zászlót avatott, gróf Gyürky Viktorné szül. Solymosy Irma bárónő zászlóánya védnökségével. 1942. november 30-án halt meg.³⁵³

alsópérczi és himeskői Jánossy Károly(1880 - ?) tanulmányait Sopronban, Eperjesen és Budapesten végezte. A beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóságnál kezdte pályafutását, 1914-ben helyezték Esztergomba, ahonnan Komáromba került, a pénzügyigazgatóság vezetője lett. A törvényhatósági bizottság tagja, a város kulturális és hazafias egyesületeinek támogatója, az evangélikus egyház felügyelője, a Tűzoltó Testület elnöke volt. A hivatal vezetését igazgatói, miniszteri tanácsosi rangban látta el. Az első világháborúban a 4. sz. cs. és kir. hegyi tüzérezredben szolgált, a szerb és az olasz fronton teljesített szolgálatot, hadnagyi rangban szerelt le. Az arany érdemkereszt tulajdonosa.³⁵⁴

Melkovics Mihály (Győr, 1894 – Komárom, 1980) tanulmányait Győrben és Budapesten végezte. Iskolái után a MÁV kötelékébe lépett, mint tisztviselő dolgozott. 1925-ben a mozgószínház tulajdonosa lett Komáromban és 1930. szeptember 29-én megnyitotta a mozi épületét (amely a mai napig abban az épületben működik). Az első világháborúban a 12. gyalogezred kötelékében az orosz fronton harcolt. A Polgári Lovászegylet tagja, az evangélikus egyház jegyzője, a Komáromi F.C.tagja volt.³⁵⁵ A 2. világháború alatt a németek mindent elvittek a moziból, ráadásul bombatalálatot is kapott. A háború után a mozit felújította és felszerelte, majd 1948-ban államosították és üzemeltetését átvette a MOKÉP. 1952-ig üzemvezetőként ott dolgozott, ekkor felmondott és máshol helyezkedett el.³⁵⁶

³⁵³ Rabi Lenke-Számadó Emese-Turi Zsolt (szerk.): A 100 éve épült barokk álom. A szőnyi Solymosy-Gyürky kastély története. Komárom 2013,24-28

³⁵⁴ Osváth 1938, 765. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

³⁵⁵ Osváth 1938, 815. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

³⁵⁶ Tonomár István: 50 éves a komáromi Jókai filmszínház. Komárom 1980

Dr. Sulacsik Lászlóné Szedlák Anna 1919-ben végzett a budapesti állami polgári tanárképző intézetben. A Komáromi Állami Polgári Leányiskolában tanított. Az evangélikus Nőegylet alapító tagja volt.

Trogmayer Jenő (Komárom, 1905 – Kaposvár, 1975) 1921-ben kezdett dolgozni a dél-komáromi pénzügyigazgatóságon mint díjnok, majd fogalmazó volt. Felesége Sulacsik Ilona (Komárom, 1903-1964) gépíró, majd irodakezelő volt, két gyerekük született: Katalin és Ottó. Amatőr színész és rendező volt, 1948. október 24-én a komáromi Kultur Napok keretében az Ipartestület színháztermében előadták az általa rendezett Aranyember c. öt felvonásos színművet, melyben Ali Csorbadzsi szerepét is játszotta.³⁵⁷ A komáromi Evangélikus Nőegylet titkára volt. 1938-tól kisebb megszakításokkal katona volt 1945 tavaszáig. 1949-ben áthelyezték Kaposvárra, családja 1951-ben ment utána.

Vetsey Ede ny. altábornagy (1864 – Csernovic, 1935. VII. 11.), a Lipót-rend hadiékítményes lovagkeresztese. 1924-től az evangélikus egyház felügyelője. 1934-ben saját portréját ajándékozta az egyháznak, amelynek az elhelyezésére és leleplezésére 1934. április 22-én került sor. Az ünnepi beszédet Jánossy Károly másodfelügyelő tartotta. Csrnovicban temették el, 1935. július 14-én.³⁵⁸

³⁵⁷ 48 Számadó Emese – Turi Zsolt: Komárom 1938-1945. A Felvidék visszacsatolása és komáromi következményei a korabeli sajtó és dokumentumok tükrében. Komárom 2008, 109.

³⁵⁸ <http://www.macse.org/gudenus/mcsat/fam.aspx?id=28667> (Letöltés: 2017. március 24.)

A Komáromi Baptista Gyülekezet

Mészáros Sándor

A Komáromi Baptista Gyülekezet története

A Komáromi Baptista Gyülekezet történetét, a lelkészek és előljárók életrajzát Mészáros Sándor gyülekezetvezető állította össze, a fotók és dokumentumok is tőle származnak.

A 2017-ben ötszáz éves reformáció harmadik irányzata a radikális reformáció volt. Ezen belül a biblicista anabaptisták voltak, akik Magyarországon a lutheránusok után megjelentek. Később az erőteljes üldözések hatására háttérbe szorultak. Majd 1609-ben Angliában a puritán mozgalom hatására lettek újra sokan hitvalló keresztyének. Az eredetinel kevésbé radikális irányzata az 1848-as szabadságharc éveiben jelent meg Magyarországon. Rottmayer János pesti iparos fiatalember 1846-ban visszatért Hamburgból, ahol baptistává lett. Pest-Budán négy társával együtt hívó iratokat, Bibliát terjesztett, amit a szabadságharc miatt abba kellett hagyniuk. A Bach-korszakban az otthonában lévő kis gyülekezetet betiltották. 1860-ban azonban ismét működött a gyülekezet a Rottmayer-házban. 1865-ben bemerítést tartottak a Duna vizében.

1873-ban Meyer Henrik, a Brit- és Külföldi Bibliatársulat német származású iratterjesztője, kiváló igehirdető és bibliamagyarázó Budára érkezett, és lakásán baptista istentiszteleteket kezdett tartani. 1874-ben baptista gyülekezetet alapított a Wesselényi utcában. Ezt követően sorra alakultak a gyülekezetek.

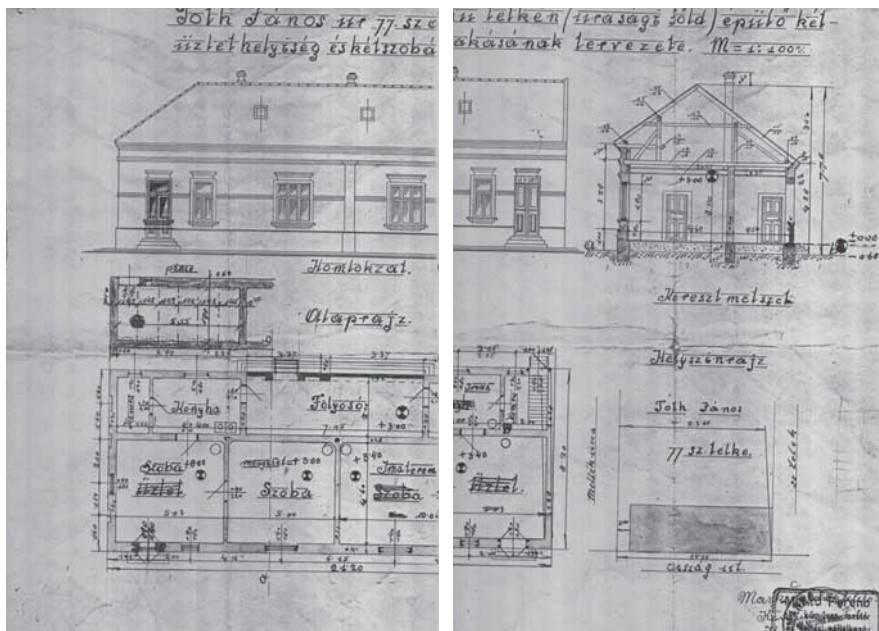
A Duna felső folyása mentén a baptista misszió Neszmélyen kezdődött, ahova az 1895-ös évek táján a Vág folyó mellől, Negyed községből érkezett a baptista misszió. Az ottani gyülekezetből konyhakertészek hozták terményeiket ladikkal, és a Duna menti településeken kikötve árusították a friss paprikát, paradicsomot, zöldségfélét. A Kántor házaspár meghívta lakására az ismerős kertészeket, akik házi istentiszteleteket tartottak. 1899-ben két hitvalló, Kántor Ferenc és Mórocz Jánosné részesült a bibliai keresztségben a Kis-Dunában. A bemerítést Udvarnokai András budapesti lelkipásztor végezte. Kántor Ferenc, aki megtérése után fél-éves teológiai tanfolyamot végzett, kiváló igeszónoknak bizonyult. Bibliákat árult és szorgalmasan látogatta azokat, akik érdeklődtek a Biblia igazsága iránt. Komáromban egy Krotkovszky Ernő nevű banktisztviselő testvér és Kántor Ferenc testvér bizonyoságtétele által 1909-ben többen megtértek és bemerítkeztek.

Közöttük volt Pék Sándor is, aki 1912-ben ideköltözött Komáromba. Ettől az időponttól számíthatjuk a komáromi baptista misszió indulását. Minden kínálkozó alkalmat megragadott a bizonyoságtételre. Buzgóságára és leleményességére jellemző, hogy - mint pékmester - az üzletében vásárolt péksüteményeket traktátusokba, hívó történeteket tartalmazó papírokba csomagolta. Ezzel is az volt a célja, hogy többek figyelmét az Úr Jézusra irányítsa. Elbeszélése szerint 1916-ban többen bemerítkeztek, akik között ott volt az ő felesége és hat orosz hadifogoly is. A Komáromi Baptista Gyülekezet indulását és a gyülekezetté formálódását az 1916-1917 es évre datálhatjuk. 1918-ban Komáromba költözött Bodor Antal nyugdíjas vasutas, aki feleségével együtt buz-

gó bizonyágtévkő gyermeke volt az Úr Jézusnak. Ebben az időben a komáromi gyülekezet Kántor Ferenc munkaterületéhez tartozott.

1919-ben - a politikai helyzet következtében - Neszmély, Szőny, Komárom és Ács községekben lévő gyülekezetek pásztor nélkül maradtak kb. 67 taggal. Ezek a gyülekezetek Boros Mihályt hívták meg lelkipásztoruknak, aki 1920. aug. 24-én Soltvadkertről Neszmélyre költözött és elfoglalta új munkaterületét. 1922-ben és 23-ban többen bementek. Ettől az időponttól kezdve működik vasárnapi iskola is a gyülekezeti alkalmak mellett. Az összejöveteleket 1923-ig Pék Sándor házában tartották. Ekkor az összejövetelek céljára egy üzlethelyiséget béreltek ki.³⁵⁹

Tóth János
házának
tervrajza

Közben felvetődött az imaházépítés gondolata. Boros Mihály lelkipásztor buzdítása és példamutatása nyomán megkezdődött az imaházalpra való gyűjtés és 1926 nyarán a gyülekezet 4.000 pengőért megvette azt az épületet, ami azóta is a gyülekezet imaháza. Az épület félig kész állapotban került a gyülekezet birtokába Tóth Jánostól, aki üzlet céljából akart építkezni a gróf Gyürky Viktorné féle ingatlanból kiosztott 77. számú telken, de nem tudta befejezni.³⁶⁰ A megvásárolt épületben csak az előszoba volt rendben annyira, hogy az istentiszteleteket ott tarthatták. A befejezett épületet, amelyben az imaterem mellé kialakítottak egy kétszobás szolgálati lakást is a lelkipásztor számára, 1929 végén ünnepélyes keret között adták át rendeltetésének.³⁶¹

³⁵⁹ Az Ácsi Baptista Gyülekezet 50 éves története, 1912-1962. Kézirat. In: Egyházi Irattár

³⁶⁰ 262/1927 sz. Mérnöki Hivatali irat. In: Egyházi Irattár

³⁶¹ 7911/1929 sz. Polgármesteri irat In: Egyházi Irattár

Ekkor a gyülekezet létszáma 10 fő volt, de hozzá tartozott Órszentiván, Nagyszentjános, Ács, Szöny, Neszmély, Nyergesújfalu, Bajót, Nagysáp, Tokod, Annavölgy, Sárisáp és Esztergom is, összesen 77 hívővel.³⁶² Boros Mihály, a körzet lelkipásztora Neszmélyről Komáromba költözött, és ezzel Komárom lett a körzet központja. 1934-től egészen 1941-ig a gyülekezetben működött egy női kör, ahol kétheti rendszerességgel hétköznapokon is tanulmányozták az igét és imádkoztak a nőtestvérek.

*Konferencia Neszmélyen 1937-ben,
komáromiak részvételével*

*Vasárnapi iskola 1950-ben, a tanító Balázs
Sándorné*

Boros Mihály tehát 1929-ben a komáromi kiindulópontból látogatta a körzethez tartozó misszióállomásokat 1947-ig, amikor több évtizedes lelkipásztori munka után nyugalomba vonult. Ezt követően Sáhó Miklós testvér gondozása alá kerültek, akinek a munkaterülete az egész Észak-Dunántúlt átölelte. 1955. szeptember 1-jén Szabadi Gusztáv testvér vette át a komáromi gyülekezetet, illetve a körzet gondozását, aki Budapestről utazott le minden vasárnap. A lelkészlakást ugyanis 1948-tól a városi tanács bérlakássá nyilvánította és egy család számára kiutalta.³⁶³ Szabadi testvér 1961 őszén Budapesten a Nap utcai gyülekezet meghívását elfogadta és átvette annak pásztorlását.

³⁶² Ostváth 1938, 633.

³⁶³ Egyházi Irratár

*Hálaadó ünnepélyen
Neszmélyen a komáromi
baptista gyülekezet tagjai,
Szabadi Gusztáv
lelkipásztorral, 1958 őszén*

*Az imabáz udvarán,
1954 nyarán*

*Az imabáz udvarán,
1954 nyarán*

Az imaház udvarán, 1954 nyarán

*Országos konferencia Tabiban 1957. augusztus 20-án
(a fehér ruhába öltözött személyek keresztet rajzolnak ki)*

Gyülekezeti pillanatkép 1983-ból

1960 tavaszán a komáromi, neszemlyei, ácsi és a tatai gyülekezet önálló körzeté alakult és Ács András testvért hívta meg pásztorául, aki 1960. július 10-én átvette a körzet gondozását. Az ünnepélyes beiktatáson Szabadi Gusztáv addigi lelkipásztor prédikált, és Nagy József országos elnök iktatta be az új lelkészt. Közreműködött a neszemlyei énekkar.³⁶⁴ Ács András is Budapestről látogatta a gyülekezeteket 1967-ig. A komáromi gyülekezetnek 1962-ben 16 úrvacsorázó tagja volt, a gyülekezet ebben az évben az imaház körüli kopott kerítést új, időtállóval cserélte ki, az imateremben a székek és lócák helyére padok kerültek, és a falakat is újrafestették.³⁶⁵

A komáromi és az ácsi gyülekezet 1962. augusztus 26-án ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját, amelynek alkalmából jubileumi istentiszteletet tartottak. Az emlékünnepen Boros Mihály, Szabadi Gusztáv és Mónus Dániel lelkipásztorok köszöntötték a jubiláló gyülekezetet.³⁶⁶

Hátul Ács András lelkész 1965-ben

Balázsi Sándor gondnok és családja 1958-ban

³⁶⁴ Békehírnök 1960, 2.

³⁶⁵ A Komáromi Baptista Gyülekezet 50 éves története. 1912-1962. Kézirat az Egyházi Irattárban

³⁶⁶ Békehírnök 1962.

A szolgálattevők sorában Somogyi János (1968-1970), Dobner Béla (1970-1972), Dobner Győző (1972-1977), Patai József (1977-1981), Fortin László (1981-1988), Kovács Imre (1989-1996), Dózsa György (1997-2000), Filemon Zsolt (2000-2006) körzeti lelkipásztorok voltak. 1995 őszétől Mészáros Sándor látja el avatottként a gyülekezetvezetői feladatokat.

Mészáros Sándor gyülekezetvezető a 2016. október 31-i Hálaadónapon

1996-ban Mészáros Sándor szervezésében az International Messenger egyhetes bibliai angol nyelvi táborának adott otthont a koppánmonostori tábor, amelyben 11 észak-amerikai baptista tanár és nyolc magyarországi segítő működött közre.

Találkozás Tatabányán 1983-ban a komáromi és az uszakai testvérekkel, középen öltönyben Fortin László lelkipásztor

Lelkészek, gyülekezeti vezetők

Mészáros Sándor (Debrecen, 1972) középfokú tanulmányai során - a motorok iránti rajongása miatt - elsajátította a dízel-mozdonszerelő szakmát (1989) és az iskola elvégzése után munkába állt. Ezután Isten megszólítására, megtért és tovább folytatva tanulmányait, leérettségizett, majd elvégezte a budapesti Baptista Teológiai Akadémia missziói szakát, ifjúsági pásztor szakirányon (1992-1996). A komáromi gyülekezetéről, elhivatottságáról Szamadó Emese beszélgetett vele 2017. február 22-én.

Evangélista avatásban a debreceni baptista gyülekezetben részesültem. A Baptista Teológiai Akadémia által előírt utolsó gyakorlati időszakomat – a helyi baptista gyülekezet kérésére – Komáromban töltöttem. Az iskola elvégzése után megnősültem és Isten vezetésének engedelmeskedve, a helyi gyülekezet meghívására szolgálatba álltam 1995. október 1-jén. Avatottként a gyülekezetvezetői szolgálatot ettől az időtől látom el. Feladataim közé tartozik az istentiszteletek megtartása, igehirdetés, lelki gondozás, családlátogatás, missziós programok, karitatív feladatok szervezése és minden, ami a gyülekezet életéhez kapcsolódik. Az a vágyam, hogy Komáromban minél többen megismerjék Isten szeretetét. Ezen munkálkodom a többi egyház gyülekezeteivel és lelkészeivel közösen. Evangélista vagyok, vagyis megvan a lelkészi végzettségem, de nem lettem lelkésznek avatva. A komáromi gyülekezet nem tudna önállóan egy lelkészt eltartani. Van polgári foglalkozásom, a gyülekezet vezetését pedig a hivatásomként végzem. 2006 óta végzem a gyülekezetvezetői feladatokat Pusztai József és Mórocz Vince előljárókkal.

A mai baptizmus első úttörői azok az üldöztetésük miatt Angliából Hollandiába menekült hitvallók voltak, akik a bemerítés bibliai igazságát felismerve hitük valóságára 1609-ben, Amszterdamban bemerítkeztek. Egy részük visszatért Angliába, és 1612-ben, Londonban megalapították a jelenkori első baptista gyülekezetet. A kereszténység kétezer éves története során azonban mindig voltak olyan evangéliumi csoportok, amelyek a baptisták által ma is vallott legfőbb bibliai igazságokat hirdették. A „baptista” kifejezés bemerítőt jelent, s az Újszövetség eredeti görög szövegéből (baptidzo: bemeríteni, bemártani) származik, utalva arra, hogy a baptisták hitvallás alapján és bemerítéssel keresztelnek Jézus Krisztus rendelkezésének és az újszövetségi gyakorlatnak megfelelően. A baptista közösségek a kereszténység protestáns felekezeteinek sorába tartoznak. A mai baptizmus tanítását és gyakorlatát a reformáció idején a harmadik ágat képviselő anabaptista mozgalmak mérsékelt, biblikus csoportjai közelítették meg legjobban. A Magyarországi Baptista Egyház történelmi egyház, hiszen több mint 150 éves múltra tekint vissza. Az 1895. évi XLIII. t.c. alapján a baptista közösség 1905-ban államilag elismert felekezet lett. A baptisták legfőbb sajátossága a Szentírás kizárólagos tekintélyének elismerése. Az Újszövetségi Szentírásból megismerhető önálló gyülekezetekben élnek.

*Mórocz Vince, Mészáros Sándor
és Puzstai József, a vezetőség,
2017. március 5-én*

*Gyülekezeti csoportkép
1993 karácsonyán*

Gyülekezeti taggá csak megtért, önkéntesen csatlakozó, hitéről vallást tévő és bemerítkezett személy lehet. Vallják az egyetemes papság elvét, gyakorolják a gyülekezeti fegyelmet a lelki élet tisztaságának megőrzése érdekében. A gyülekezetek lelki és anyagi ügyeiket önállóan intézik. A gyülekezetek háztartása az önkéntes adakozásra épül. Istentiszteleteik bensőségesek, melyeken előtérben áll az igehirdetés. A baptisták egész történelmük során küzdöttek a lelkiismereti és a vallásszabadság megvalósulásáért, a „szabad államban szabad egyház” eszméjének hirdetői. A baptista gyülekezetek mindig fontosnak tartották a lélekmentést: minden gyülekezeti tag küldetése az evangélium hirdetése, a Jézus Krisztusról való bizonyosságtétel azok felé, akik még nem ismerik Őt, vagy akiknek valamiféle téves elképzelésük van az üdvösség felől. A Megváltó szeretetét hirdetik, akiről ez van megírva: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem ÖRÖK ÉLETE LEGYEN.” (János evangéliuma 3. rész 16. verse.) Mi a gyermekeinket tehát nem kereszteljük meg csecsemőkorban, hanem bemutatjuk Istennek, és majd felnőtt korban eldönthetik, hogy akarnak-e Istennel járni. Ha igen, akkor kö-

vetkezik a bemeítés, mivel Krisztus is bemeítkezett, amikor felvette a keresztséget. Egy medencében fehér ruhába öltözve történik a bemeítés, ami által a régi ember meghal a hullámsírban, az új ember pedig Krisztussal együtt feltámad.

*Komáromi
bemeítkezők
1992. július 12-én,
Kovács Imre
és Papp János
lelképásztorokkal*

*Komáromi
bemeítkezők
2015. október 11-én,
Mészáros Sándor
gyülekezetvezetővel
(hátral bal szélén)*

Gyermkbemutató az istentiszteleten 2013.
december 8-án

Bemertési istentisztelet
2015. október 11-én

A baptista egyházban kerületek vannak, mi a dunántúlihoz tartozunk, a kerületi elnökünk Varga László Ottó szombathelyi lelképásztor. Ezen belül a szomszédos gyülekezetek körzetet alkotnak. Az országos közgyűlésen a gyülekezetek létszámuk arányában vehetnek részt, 50 főként 1 képviselővel. Napjainkban a komáromi gyülekezet taglétszáma 15 fő, de családtagokkal, gyermekekkel, vendégekkel a létszám a vasárnapi alkalmakon eléri a 30 főt.

2006. október 1. Hálaadó
istentisztelet az udvaron

2015. december 12-én Star Wars rajongói találkozó
a gyülekezet szervezésében

A gyülekezet tevékenységeihez hozzátartozik a rászorulóknak segítése, nyári ifjúsági és gyermek napközis táborok szervezése. A 2000-es évektől a gyülekezet bábcsoportja városunkban és a megye több oktatási intézményében (óvodák, ált. iskolák) örvendeztetik meg a gyermekeket pl. karácsonyi, húsvéti, gyermeknapra keresztény bábelőadásokkal. A karácsonyt megelőző időszakban - a Baptista Szeretetszolgálat karoltva - az ajándékokkal megtöltött és szépen becsomagolt cipősdobozokat gyűjtjük és osztjuk ki a hátrányos helyzetű családoknak. A vasárnapi istentisztelettel párhuzamosan, gyermek bibliakör (vasárnapi iskola) is működik és a fiatalok számára minden szombat délután nyitott ifjúsági klubot tartunk.

*Vasárnapi iskolások 2000. szeptember 10-én,
tanítójuk Balázsi Erzsébet*

*Vasárnapi iskolások 2008.május 4-én,
tanítójuk Mészárosné Ági*

A gyülekezet közösségi jellegét bizonyítja, hogy a vasárnapi istentiszteleteken kívül is sok időt töltünk el egymással: kirándulásokkal, kerti partival, közös szilveszterezéssel, stb. Ezek az alkalmak is nyitottak, bárki csatlakozhat a programokhoz, akinek fontos a jó közösség. Résztevői vagyunk az ökumenikus imahétnek, amelyhez ebben az évben először a helyi katolikus közösség is bekapcsolódott. A Házasság hete alkalmával előadásokat tartunk, közös ifjúsági alkalmakat, kirándulásokat szervezünk.

Igyekszünk jó kapcsolatot ápolni más keresztény közösségekkel is. A református és az evangélikus egyházzal is kiváló a kapcsolatunk, a reformáció ünnepén minden évben közösen tartunk istentiszteletet a református templomban. Ilyenkor a közös alkalmi énekkar énekel. A három protestáns gyülekezet a reformáció három ágát képviseli a városban, egymást erősítve munkálkodunk, és nem egymás ellen. Kis gyülekezet vagyunk, ám annál összetartóbb. Amit lehet, önerőből, gyülekezeti összefogásból oldunk meg, ilyen volt például 2005-ben az imaház felújítása.

Gyerektábor 2016-ban az imaház udvarán

Boros Mihály családjával

Boros Mihály (Gyanta, 1884-Medgyesegyháza, 1972) 1920-1947-ig szolgált Komáromban. Középiskolai tanulmányait Újvidéken végezte. 1904-ben Nagyváradon Kornya Mihály merítette alá. A Teológiai Szemináriumot 1908-1912-ig végezte Budapesten. Az I. világháború után Neszmélyre, majd Komáromba költözött. Három vármegyében lett evangélista, 10 községben 95 taggal. A Baptista „Békehírnök” című egyházi lapban, valamint a „Kürt” című folyóiratban jelentek meg több ízben cikkek a tollából. A háború éveiben a 37. közös gyalogezrednél szolgált, ahol megsebesült. Sándor öccse hősi halált halt az olasz fronton. Tizenkét gyermekével igen nehéz anyagi körülmények között élt. Küzdelmes élete történetébe minden egyes megtérő különleges élményként került be. Huszonhét évi szolgálat után vonult nyugalomba és hazaköltözött szülőföldjére, Medgyesegyházára.

Sáhó Miklós (Táp, 1911-1988) 1947-1955-ig volt Komárom lelkésze. Gazdálkodó családból származik egyetlen fúgyermekeként. Szülei, Sáhó Bálint és Sáhó Katalin. Az általános iskola hat osztályát szülőfalujában, a négy polgárit Sopronban és Győrben végezte. Szülei és rokonsága tősgyökeres reformátusok voltak. A Bibliát már kora gyermekéjétől kezdve olvasta, és ahogy teltek az évek, egyre jobban elmélyedt tanulmányozásában. Mint ahogy önéletrajzában megörökítette, egész életét a Biblia szeretete formálta. Szülőfalujában tért meg, ahol 7-8 hívő asszony alkotta a szórványállomást, amelyet Felsőgalláról látogattak az igehirdetők.

Sáhó Miklós megtérésében döntő szerepet játszott Chovanyecz György felsőgallai gyülekezeti idős elöljáró, aki egyszerűen, kissé szlovákos akcentussal beszélt ugyan, de bizonyágtételeit hite és élete támasztotta alá. Amikor szülei és a rokonság megtudta, hogy már nem is titokban, hanem nyíltan a „hívókhöz” jár, nagy megütközést keltett bennük. A falu előtt kifejezetten szégyellték egyetlen fiuk „eltévelyedését”. Ez nehéz, küzdelmes időszak volt életének. Valódi tűzkeresztség, mert édesapja nem egyszer véresre verte a hitéért. Végül is nem maradt más választása, mint hogy 1927-ben elhagyja a jómódú

szülői házat és beálljon konvenciók cselédnek egy másik faluban. Hitének megvallása alapján 1928. július 29-én merítette be Tatabányán Piszmann (Pannonhalmi) Béla újpesti lelkipásztor, aki különösen szívén hordta a dunántúli evangéliumi missziómunkát. Még abban az évben felköltözött Budapestre, és beállt egy hívő szabómesterhez tanulónak. Három év múlva segédlevelet kapott. Ez idő alatt a Kispeszt I. gyülekezetbe járt, és életének nagy élménye volt, hogy Csopják Attila lelkipásztor igehirdetéseit hallgatta. Igen hamar szívélyes kapcsolat alakult ki közte és Steiner István között, aki felkarolta az eléggé zárkózott fiatalembert. Már 1928-ban részt vett a kispesti karvezető és zeneelméleti tanfolyamon. Kispesten kezdett el harmóniumozni, és zeneszeretete élete végéig elkísérte. Még június 4-én, az utolsó misszióútja előtt is az éneklapokból játszott a „Bár volna szárnyam” kezdetű éneket. Ennél az éneknél maradt nyitva a gyűjtemény a harmóniumon. Csopják és Steiner testvér bátorítására és felkérésére kezdett imaórát vezetni és az ifjúsági órákon bizonyosságot tenni. Már ekkor feltűnt Szentírásban való jártassága. Mesterlevelét kézhez véve, hazatért szülőfalujába, ahol a szülők – különösen édesanyja – megenyhültek irányában. Később édesanyja is megtért, és hitének megvallása alapján éppen fia merítette be. Az édesapa sem volt már annyira ellenséges érzülettel a hívők iránt. Ekkoriban került Felsőgallára Vass Ferenc lelkipásztor, aki szorgalmasan járta a körzet gyülekezeteit, és több munkatársat is beállított a vasárnapi igehirdések végzésére. Sáhó Miklós ekkor kezdett igemagyarzatokat tartani a kis tápi gyülekezetben.

Vass Ferenc biztatására és Csopják, meg Steiner testvér ajánlására jelentkezett a Teológiai Szemináriumba, ahol 1932 – 1935 között végezte el teológiai tanulmányait. Tanárait nagyon szerette és tisztelte. Különösen Udvarnoki András és dr. Udvarnoki Béla előadásait hallgatta nagy figyelemmel. Sáhó Miklós jól tanult, és a legkiválóbb görögszakos volt a teológián. Befogott a német nyelv tanulásába is, mert akkoriban az elérhető teológiai irodalom nagy része német nyelvű volt.

Tanulmányainak befejezése után Diósgyőrbe szeretnék volna irányítani, ő azonban a szülőföld iránt érzett szenvedélyes szeretete miatt a tápi körzetet választotta. Csetényben avatták föl 1938. október 30-án. Az avatóbizottság tagja volt Kristóf Domokos szemináriumi tanár, Vass Ferenc lelkipásztor, Chovanyecz (Csabai) György felsőgallai gyülekezeti elöljáró és Lamprecht Gusztáv diakónus. Hét szórványállomás tartozott akkor a központi gyülekezethez: Táp, Tápszentmiklós, Bakonytamási, Veszprémvarsány, Kisbér, Gyórság és Győrújfalú. Később három vármegye területére terjedt ki missziós körzete, amelyhez huzamosabb ideig 35 szórványgyülekezet tartozott. Olykor 100 kilométert is gyalogolt, és hetekig nem látta családját.

1937-ben kötött házasságot a csetényi Jakab Zsófiával, aki két évig a budapesti bibliai leányiskola hallgatója is volt. Három gyermekük született: Miklós, Zsófia és Sándor. 1947-től a pásztor nélkül maradt komáromi körzet a csetényi misszió

körzetéhez csatlakozott, így Sáhó Miklós gondozása alá került, aki 7 évig volt lelkipásztora a komáromi gyülekezetnek. Lelkipásztori szolgálati ideje alatt számos szakbizottság tagjává választották. Többek között a misszió-, a tanügyi, és az irodalmi bizottságban tevékenykedett.

1955-ben Békésre hívták meg lelkipásztornak, majd a budapesti Wesselényi utcai gyülekezetbe került. 1973-ban vonult nyugdíjba, de nyugdíjban is többször kérték fel országos tevékenységekre.

Szabadi Gusztáv (1905-1981) 1955-1961-ig volt Komárom lelkésze. Még iskolás sem volt, amikor az imaházban csengő hangon énekelte az egyik gyermekéneket a másik után, majd a betűolvasással együtt kezdte meg a Biblia rendszeres olvasását. Akkoriban a gyermekek szinte egymástól tanultak meg harmóniumon játszani, és sokféle gyülekezeti szolgálatot ellettek, megtanultak a felnőttektől. Édesapja példája is lelkesítette őt.

Igy lett Szabadi Gusztáv már ifjúkorában tudatos és hűséges munkása a Budapest, Nap utcai Baptista Gyülekezetnek, majd a szélesebb baptista közösségnek.

Volt orgonista, karmester, vasárnapi bibliaköri tanító, ifjúsági egyleti titkár. Tizenöt évig volt főtítkára az Ifjúsági Szövetségnek (MBISZ), majd három évig elnöke. 1945 után a felekezet központi pénztárosa volt egy ideig, a hatvanas években pedig főkönyvelő. Az érettségi után elvégezte a kereskedelmi főiskolát, de a munkanélküliség miatt kitanulta a zongorakészítő szakmát is.

Életének fontos állomásához érkezett, amikor átvette édesapjától, Szabadi F. Gusztávtól a „Brit és Külföldi Bibliatársulat” magyarországi lerakatának vezetését. E munkakörben huszonöt éven át, 1950-ig forogódott. Munkájában egyházi vezetőkkel, lelkészekkel, bibliaárusokkal szívélyes kapcsolatot tartott, bibliaterjesztési és bibliai témákban hosszasan beszélgetéseket folytatott. Erre vezethető vissza ateológiai kérdésekben való széles látóköre, nagy ismeretanyaga. Ugyancsak erre, hogy mindig tiszteletbentartotta mások hitbeli meggyőződését. A kölcsönös megbecsülésen alapuló megbékélés hirdetője volt.

„Olajág” néven könyvkiadó céget jegyeztetett be, bibliai falitáblákat, evangéliumi énekeket és lelki olvasmányokat adott ki. „Spurgeon” írásokat fordított magyarra, majd „Brinke” bibliamagyarázatos kézikönyveit. Szóbeli hirdetője is volt az Igének. Alkalmi szolgálatok után 1945-ben, az elhívó szónak és a budapesti, Wesselényi utcai gyülekezet kérésének engedve, lelkipásztori szolgálatot vállalt. Ezekben a nehéz munkáktól megszépült években teljesen az építésnek szentelte magát. És Budapest első baptista kápolnája a romokból újra felépült. A gyülekezet, amely fölött egyesek már a lélekharang hangját vélték hallani, talpra állt. Később egy ideig a komáromi körzetet gondozta, majd a Budapest, Nap utcai gyülekezet meghívását fogadta el és 1962-től 65-ig, nyugdíjban vonulásáig volt e gyülekezet lelkipásztora. Ifjúsága színhelyén, szerető szívek között, örömmel oldódott fel a

kötöttségekből. Édesapjától tanulta azt a képességét, hogy meglelt férfikorban is tudott a fiatalság nyelvén beszélni. A személyi kultusz éveiben szabadságvesztésre ítélték, később teljes rehabilitációban részesült. Igehirdetői munkáját 1969-ben a detroiti (USA) magyar nyelvű baptista gyülekezetben folytatta, ahol négyéves szolgálatot vállalt a lelkeszcserre keretében. Eközben örömmel végezte néhány alkalommal a Vasárnapi Bibliai Vezérfonal szerkesztését is. Lelkeszi szolgálata végeztével zongorahangolóként és templo-
mi orgonistaként kereste kenyerét elhunytáig. A Bibliával összeforrt élete úgy ért véget, hogy a hazahívó szó írógépe mellett érte, Ábrahámról szóló cikkének írása közben, 1981. március 24-én. Március 30-án búcsúzott tőle a magyar baptista gyülekezet (Herjeczki András lelkipásztor), az amerikai baptista közösség (Michigan állam Baptista Szövetségének elnöke és küldöttsége), a magyar nyelvű református és evangélikus gyülekezet (Szirmai József református lelkész és evangélikus szolgatársa).

Ács András (Tákos, 1926. november 29.) 1960-1967-ig szolgált Komáromban. Fiatalon megismerte Megváltóját, elhívását örömmel fogadta el. Ma is szívesen emlékezik arra, hogy Ugrai Kovács Imre lelkipásztor milyen mély benyomásokat tett személyiségének hitbeli növekedésére.

A teológia elvégzését követően 1951-ben avatták lelkipásztorrá. Szolgálatát a Magyarhomorogi Baptista Gyülekezetben és körzetében kezdte hat állomáshellyel. Itt kilenc évig szolgált, majd a Komárom–neszmélyi körzetben hét évig gondozta a gyülekezeteket. Innen ment át Budakeszire, ahol előbb három, majd a Budapest, Wesselényi utcai társlelkészi időszak után még tizennégy évig, 2012-ig szolgált.

Dobner Béla

Dobner Győző

Dobner Béla (1934-1997) 1970-1972-ig, testvére, **Dobner Győző** (1943) 1972-1977-ig szolgált a komáromi gyülekezet élén. Édestestvérek voltak, édesapjuk id. Dobner Béla Jenő lelkipásztor élete példa volt számukra. Istentől kapott hitüket és elhívásukat a szolgáló élet jellemezte, jellemzi. Dobner Győző több évtizede a Pestújhelyi Bárka Baptista Gyülekezet lelkipásztora.

Kovács Imre (Budapest, 1964) 1989-1996-ig volt a komáromi gyülekezet lelkésze. Először a Pesterzsébeti, majd a Dunaharaszti Baptista Gyülekezet volt a lelki otthona. 1978-ban bement a Ugrai Kovács Imre nyugdíjas lelkipásztor prédikációja és életpéldája buzdította fel a lelkipásztori szolgálat vállalására. A Baptista Teológia Szemináriumot elvégezve (1984-88), első szolgálati helye a tatabányai gyülekezet és körzete volt, melyhez hozzátartozott a komáromi gyülekezet is. A rendszerváltás beköszöntével először léphetett ki a gyülekezet az imaterem falain kívülre vangélizálni.

Eljutott a jóhír a Komáromi Gyermekvárosba, Perjesi István akkori pestlőrinci lelkipásztor és az SDG zenei együttes szolgálata által. Először láthatták a gyülekezetet a Komáromi Városi Televízió adásaiban, vagy éppen a volt orosz laktanya helyén felállított hatalmas sátor színpadán. Szolgálati ideje alatt az imaház felújítása is szépen haladt előre. 1996-ban a recski körzet meghívását elfogadva folytatta lelkipásztori munkáját.

Dózsa György (Kolozsvár, 1928) 1997-2000 szolgálta a komáromi gyülekezetet. A kolozsvári I. Számú Baptista Gyülekezetben nőtt fel és tért meg. 1945-ben volt a bementése. Később gyülekezeti elöljárónak is megválasztották. 1946 tavaszán kezdte meg szolgálatát Kalotaszegen, a kiskaposi gyülekezetben, amely Kolozsvártól mintegy 30 km-re helyezkedik el. 1947-1948-ban intenzív bibliai kurzusokon vett részt, amely megalapozta teológiai tudását és elköteleződött Isten szolgálata mellett. Önképző módon tanult és a gyülekezetekben gyakorlatias módon hirdette Isten igéjét. Egészen 1976 őszéig munkálkodott ezen a vidéken, közben számtalan helyre hívták; énekkarokat és zenekarokat segített és képzett.

1977 októberében körzeti lelkipásztorrá avatták a Kalotaszegi Hitközségben. 1989-ben nyugdíjba vonult, áttelepült Magyarországra, leánya családjához. 1989-1994 között a Péceli Baptista Gyülekezet, 1994-1997 között a Monori Baptista Gyülekezet volt a szolgálati helye. 1997-2000 között a tatabányai körzetben volt lelkipásztor, ahonnan a Komáromi Baptista Gyülekezetet is pásztorolta. Ezt követően alkalmanként, meghívás alapján szolgált több gyülekezetben igehirdetéssel.

Filemon Zsolt (Debrecen, 1968) 2000-2006-ig szolgált Komáromban. Debrecenben érettségizett a Péchy Mihály Építőipari Szakközépiskolában 1986-ban. A szakmában eltöltött néhány év után kezdte meg tanulmányait a Budapesti Baptista Teológia Akadémián, ahol teológusként diplomázott. A Komáromi Baptista Gyülekezetben 2000-ben kezdte meg a lelkipásztori szolgálatát, ahonnan 2006-ban a Fóti Baptista Gyülekezet meghívását elfogadva távozott. Ebben az időben kezdődött el a gondnoklás és az imaház felújítása is. Ennek eredményeként a megújult

épület, és a benne élő gyülekezet méltó módon gazdagítja Komárom városának múltú történelmét.

*Az
Imaház
felújítása
2005
augusztusában*

Elöljárók

Pusztai József (Szőny, 1959) 1998 óta végzi a gyülekezetben az előljárói szolgálatot. 1984-ben megnősült és családot alapított. Házasságukból három gyermek született. Szobafestő-mázolóként dolgozik. 1992-ben találta meg Jézus Krisztus megváltó kegyelme, azóta szolgálja Őt és keresi Isten akaratát.

Mórocz Vince (Szőny, 1970) 2002 óta szolgál előljáróként a gyülekezetben. 1987-ben fogadta el Jézus Krisztust személyes megváltójának és azóta is hűségesen követi Őt.

2008-ban megnősült és családot alapított. Két gyermekük született.

Az AUDI Hungária Motor Kft.-nél dolgozik szerelőként.

*A Bábcsoport előadása 2016. július 5-én a Komáromi Családsegítő
napközis táborában*

Római ruhába öltözve a Komáromi Napok alkalmával, 2011. május 1-jén

A Révkomáromi Baptista Gyülekezet

A Révkomáromi Baptista Gyülekezet

A gyülekezet történetét kérésünkre Kakas Zsoltán lelkész bocsátotta rendelkezésünkre, az anyagot Bathó Béla állította össze 2017. február 20-án, az irattárunkban lévő dokumentumok alapján.

A gyülekezet alakulásának dátuma 1948. október 17-e. Ekkor érkeztek meg az első szlovák családok Békés megyéből (Magyarország), akik az 1946. február 21-én aláírt csehszlovák-magyar lakosságcsere egyezmény alapján települtek át Észak-Komáromba.

Első vezetőjük az 1880-ban született id. Matej Uhrin (Mátyás) volt, akinek házában kezdte meg működését a gyülekezet az akkori Daxner utcában (mai Halász utca). Az alapító tagok 22-en voltak, csak felnőttek, akik hitük vallomására már bementek egyháztagok voltak. Magyarországon (a gyerekek a baptista közösségben nem számítanak tagnak mindaddig, míg nem térnek meg és nem részesülnek a bementés keresztségében).

Uhrin Mátyás és felesége

A gyülekezet első tagjai

*Istentisztelet
Ubrin
Mátyás
házában,
1976-ban*

Később Michal Wallach (Mihály) lett a gyülekezet vezetője 1965-ben bekövetkezett haláláig. Pénztárosnak Juraj Varga (György) lett megválasztva, így ők hárman alkották az első gyülekezet vezetőségét. A gyülekezet az Uhrinházban működött 1976-ig, ekkor lebontásra került a városrendezés keretén belül. Még 1948-ban a gyülekezet a miloslavovi (Erzsébetmajor) gyülekezet leányegyházává vált, ahonnan mint prédikátorok Michal Kešiar (Mihály) és Ondrej Betko (András) szolgáltak.

*Id. Uhrin
Mátyás
967-ben*

Az 1949-ben életbe lépett egyházügyi törvények szerint megszűnt a helyi gyülekezet jogalanyisága, így az úgynevezett szisztematizált naszvádi gyülekezetbe lett besorolva.

A kommunista államhatalom ezt azért tette, hogy ellehetetlenítse az evangélium hirdetését, az evangelizálást. A gyülekezetek működési lehetőségeit nagymértékben korlátozta, hogy megakadályozza fejlődésüket. Az egyházügyi hivatal által az egyházügyi titkárok szigorú utasításokat adtak a prédikátoroknak. Megszervezték a titkosszolgálatok által működtetett megfigyelő- és besúgórendszert, valamint szigorú számonkérések és zaklatások érték a gyülekezetet.

*Bemertés Naszvadon
1998-ban*

*Bemertés Nededen
1992-ben*

*Bemérés
Nagysarlóban
1994*

*Bemérés
Marcellházán
1997-ben*

Mindezek ellenére a gyülekezet szépen fejlődött. Megalakulásától kezdve működött az énekkar és a pengetős zenekar. Megszervezték a vasárnapi iskolát a gyerekek számára, a női kört és az ifjúsági kört. Az istentiszteletek vegyesen, szlovák és magyar nyelven egyaránt folytak, aszerint, hogy a szolgálatot végzők melyik nyelven tudtak jobban. A gyülekezethez folyamatosan csatlakoztak új tagok, akik a környező falvakból települtek Komáromba a munkahelyek végett. A szolgálatok azóta is mind a két nyelven folynak. Pontos adatot nehéz megállapítani a nemzetiségi arányról, mert a megalakulás óta már az 5. generáció is jelen van és köttettek vegyesházasságok is.

A gyülekezet szoros kapcsolatban volt nemcsak a naszvadi anyagyülekezet-
tel, hanem a marcelházi, szentpéteri, negyedi, bagotai és érsekújvári gyüleke-
zetekkel is. Kölsönösen kisegítették egymást a különböző ünnepélyes alkal-
mak, főleg házasságkötések és temetések alkalmával, amikor összevont ének-
karok és zenekarok szolgáltak.

Az 1965-ös évtől a gyülekezet vezetője id. Matej Uhrin (Mátyás) lett egé-
szen 1979-ig. Közben a gyülekezet 1976-ban átköltözött az akkori kpt. Jaroša
utcába (a mai Király püspök utca). Ez a ház szintén Uhrin Mátyás tulajdona
volt, mivel az előző ház lebontásra került, és a helyére a városi fűtésrendszer ka-
zánháza és nagykéménye épült.

*Uhrin
Mátyás
háza a
Király
Püspök
utcában*

A naszvadi gyülekezet első prédikátora Dezider Bartos (Dezső) volt 1958-
ig. Őt Vasil Vološčuk (Vazul) követte 1958 – 1967 között. 1967-től 1976-ig
Michal Kešiar (Keszár Mihály) következett, akit ebben az évben a Szlovák Bap-
tista Szövetség elnökévé választottak. Utána a komáromi gyülekezetből szár-
mazó Juraj Kohút (György) lett a nagy kiterjedésű naszvadi körzet lelkipász-
tora 1990-ig.

A komáromi gyülekezet vezetője 1979-től Wallach László lett 1983-ig. Ő
sokoldalú, tehetséges ember volt. A gyülekezet vezetésben tevékenyen részt
vett fiatal korától idős koráig. Tapasztalatait örömmel adta tovább a fiatalabb
nemzedéknek a 2015-ben 95 évesen bekövetkezett haláláig. A gyülekezet veze-
tését 1983-ban az ifj. Uhrin Mátyás vette át.

Vasil Vološčuk 1965-ben

*Középen ül Alexovics György, mögötte Kesjár Mihály, balra mellette Vasil Vološčuk
1968-ban*

Kobut György prédikátor, 1976-1991

A kommunista rendszer bukása után 1989-től megszűnt az államhatalom korlátozó és zaklató hatalma. A gyülekezetek visszakapták önállóságukat, jogalanyiságukat, szabad utat kapott az evangélium hirdetése. A gyülekezet határozata alapján 1990-ben megalakult az önálló komáromi gyülekezet, mint körzeti központ, amelyhez csatlakoztak a marcelházi, negyedi és szentpéteri gyülekezetek. Körzeti prédikátornak a 62 éves naszvadi Michal Barkóczit (Mihály) választották meg, aki már ezt megelőzően is szolgált a gyülekezetben mint segédlelképásztor.

Középen Barkóczy Mihály

Pengetős Zenekar 1963-ban

Nőegylet 1965-ben

A gyülekezet 1991-ben Alexander Barkóczit (Sándor) volt nagysallói lelkipásztort hívta meg prédikátorának, beiktatása 1991. november 17-én volt. Ő 36 évesen került a gyülekezetbe, mint Barkóczi Mihály unokaöccse, aki továbbra is szolgált a gyülekezetben. Ekkor a gyülekezet létszáma kb. 40-70 tagig terjedt. A tagok száma folyamatosan emelkedett, főleg a világból megtértek által.

Már ekkor elhatározta a gyülekezet egy új imaház megépítését, amit a város önkormányzata jóváhagyott. A gyülekezet megvásárolta a Vasút utca 15. szám alatti telket egy üres házzal együtt, melynek lebontása után 1998-ban megkezdődött az építkezés. 2005-ben a gyülekezet régi álma vált valóra, amikor birtokba vehette az új, korszerű, minden igényt kielégítő imaházat.

A lelkipásztori szolgálatot Igor Čonka vette át, beiktatása 2003. augusztus 23-án volt. Ő három évig szolgált a gyülekezetben. Közben 2000-ben a szentpéteri gyülekezet is önállósult a negyedi gyülekezettel együtt.

Utolsó összejövetel a Király Püspök utcai Imaházban

Az új Imaház ünnepi megnyitása 2005. május 31-én

2006-ban a gyülekezet Kakaš Zoltánt hívta meg lelkipásztornak, aki mind a mai napig szolgálja a gyülekezetet.

Vasárnapi iskola 1958-1960 körül

Vasárnapi iskola

Énekkar, vezeti Ubrin Milán

Iffúsági Énekkar 2015-ben

A Révkomáromi Baptista Gyülekezet vezetői

Wallach Mihály gyülekezeti vezető 1965-ig

Id. Ubrin Mátyás, 1965-1979

*Wallach László gyülekezeti vezető,
1979-1983*

Ifj. Uhrin Mátyás, 1983-1990

Barkóczy Sándor, 1991-2003

Čonka Igor, 2003-2006

*Kakas Zoltán beiktatása 2006-ban,
Darkó Králik egyházi elnökkel*

A bemeztést Kakas Zoltán lelkész végzi

Komáromi származású, de máshol szolgáló lelkészek

Hamar Istvánné Móricz Julianna (Szőny, 1940) Szőnyben járt református elemi iskolába, majd az általános iskoláit Komáromban fejezte be. A komáromi református gyülekezet előtt konfirmált 1953-ban Trombitás Dezső lelkipásztornál.

*Jobb szélén Móricz Julianna konfirmandus
Trombitás Dezső komáromi lelkipásztorral*

Ezt követően a Jókai Mór Általános Gimnáziumban tanult tovább, ahol érettségi vizsgát tett. A Budapesti Református Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait, ahol 1963-ben szerezte meg teológiai diplomáját. Hamar Istvánnal kötött házasságot. Férje szintén teológiát végzett, több egyházi könyv és tanulmány szerzője, 2012-ben a Magyar Érdemrend tisztíkeresztjével tüntették ki. Hamar István Komáromban és Szőnyben családi házasságkötések alkalmával többször tartott istentiszteletet és adta össze az ifjú párt. Legutóbb 2015. február 14-én a Tatai Református Egyházmegye Presbiteri konferenciáján volt a szőnyi református templomban, ahol Áhítatot tartott „Mert mi Isten szolgálatában állunk” címmel. Mindketten, mint a szolnoki református egyházközség lelkipásztorai kerültek nyugállományba 2006-ban.

Nagy Attila Ákos iktatását végzi Hamar László lelkész

*Hamar István lelképásztor
Móricz Katalin és Turi Zsolt
esküvőjén 1996. augusztus 31-én
Komáromban*

Lányuk, Julianna a Budapest – Rákoshegyi református egyházközség lelkésze, egyik fiuk, László a Tatabányai Óvárosi Református Egyházközség lelképásztora, másik fiuk Gergely pedig a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának oboa/angolkürt művésze.³⁶⁷

Kovács Enikő a komáromi Petőfi Sándor Általános Iskola elvégzése után, a tatai Eötvös József Gimnáziumban érettségizett. Budapesten folytatott tanulmányai után Kaposvárra került, ahol egy évet segédlelkészként, egy évet pedig beosztott lelkészként szolgált. Teológus éve óta vonzotta a misszió, ezért Kaposvárról egy születő gyülekezetbe kérte magát. A Fejér megyei Kulcs-Rácalmáson öt évig szolgált missziói lelkészként. Jelenleg a Vértesszaljai Református Egyházmegyei beosztott lelkésze. A szőnyi gyülekezetből indult a teológiára, Kovács Zoltán szolgálata idején. Lelképásztorsága kezdetén a szőnyiek adományának köszönhetően készült el a palástja, amit mindmáig visel. A családja Komáromban él.³⁶⁸

Péntekné Vizkelety Márta (Szöny, 1976) már kora gyermekkorától fogva szívesen járt a templomba és örömmel ment Nagy Lajos tiszteletes úr hittanóráira. Szép emlékei közé tartozik a régi gyülekezeti terem a parókia hátsó részében, ahol a tiszteletes úr tanította nekik egy régi harmóniumon játszva a gyülekezeti énekeket. Feledhetetlen emlékei közé tartoznak a gyermek szeretetvendég-

³⁶⁷ Adatközlő: Hamar Istvánné Móricz Julianna és Hamar István. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

³⁶⁸ Adatközlő: Kovács Enikő, gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

ségek, ahol mindig volt finom sütemény, tea és zsákbamacska, amin mindenki nyert.

*„16 éves koromban a szőnyi gyülekezet istentiszteleti alkalma-
in és az ifjúsági órákon megszólí-
tott az Isten, és nem sokkal később
egészen világossá tette számomra,
hogy az Ő szolgálatára hív.”*

1994-ben került a teológiára, majd 5 évvel később elkezdte a lelkipásztori szolgálatát. A segédlelkészi évek után Hamar Istvánné és Hamar István lelkipásztorok hívására, akik akkor Szolnokon szolgáltak, került a Tószeg-Tiszavárkonyi Református Társegyházközségbe. E községek lelkipásztorra volt közel 12 évig. 2007 júniusában házasságot kötött Péntek Szabolccsal, akivel a szolnoki gyülekezetben a szolgálata során ismerkedett meg, két gyermekük született, Kristóf és Nimród. 2013 szeptemberében a Dunántúli Református Egyházkerület vezetőségének hívására került a Hévízi Református Egyházközségbe. *„Nagy örömmel végzem itt a szolgálatomat az eddigi 18 év meghatározó lelkipásztori tapasztalatával, miszerint nincs fontosabb a Krisztusi szeretetnél. Nagy hálával és sok szeretettel gondolok a szőnyi testvérekre. Isten áldását kérem a Szőnyi Gyülekezet életére és szolgálatára.”*³⁶⁹

Thoma László beiktatása

Thoma László (Tata, 1980) a komáromi Klapka György Általános Iskola elvégzése után a Jókai Mór Gimnáziumban tanult tovább. Ezt követően 1999 és 2004 között a Sárospataki Református Teológiai Akadémia hallgatója volt. Szikora Anitával kötött házasságot, négy gyermekük született: Glória Petra, Ádám Vitéz, Erik Márk és Fülöp Donát.

A Miskolc-Avas Déli Református Misszió Gyülekezeténél szolgált (2005-2007), valamint a Miskolci Lévay József Református Gimnázium vallásaná-

³⁶⁹ Adatközlő: Péntekné Vizkelety Márta. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

ra, iskolalelkésze volt (2004-2010). 2010 óta a Budapest-Gazdagréti Református Gyülekezet lelkipásztora.

„Hálás vagyok Istennek az Ő hívásáért, amivel megragadott és azokért az emberekért is, akiket felhasznált abban, hogy megértsem az Ő hívását! A Komárom-Szónyi Református Gyülekezetben tanulhattam meg, mit jelent Isten Igéjéhez igazítani életünket, miben rejlik az evangélium ereje és valósága, mit jelent szívünkben Istent dicsőíteni, egész életünkkel az Ő dicsőségére élni. Ha az otthoni gyülekezetemre gondolok, még ma is visszhangzik bennem az ének, amit sokszor énekelniünk az énekkarral is, a gyülekezet közösségében: „Az Úrnak zengjen az ének, kit dicsér tenger s a föld. Az égen zágnak a fények, Neve nagy, s mindent betölt. Kiáltunk, mi is együtt kiáltunk! Föl az Úrhoz kiáltunk, a Te áldásod szálljon ránk, Urunk!”³⁷⁰

Zsengellér-Kekk Edina (Komárom, 1983) az általános iskolát a komáromi Feszty Árpád Általános Iskolában végezte. Hatodik osztályos korában kezdett el gyülekezeti hitoktatásra járni. A komáromi gyülekezet lelkipásztora Máté László nagy hatással volt rá. Ezt követően a Jókai Mór Gimnázium emelt nyelvi tagozatán tanult tovább. 2002-ben a Pápai Református Teológiai Akadémia hallgatója lett. 2007-2008-ban Erlangenben a Friedrich-Alexander Universitát ösztöndíjas hallgatója volt. 2010-ben államvizsgázott, majd ezt követően 2013-ban sikeres lelkészképző vizsgát tett. 2012-ben kötött házasságot a komáromi református templomban dr. Zsengellér Józseffel.

Férje szintén református lelkipásztor, a Károli Gáspár Református Egyetem rektor-helyettese, a Hittudományi Kar dékánja. Velencén élnek, egy gyermekük született, Borka Hanna. Lelkeszi felszentelésére 2014-ben Kecskeméten került sor. 2014 januárjától 2015 szeptemberéig a Verebi Missziói Egyházközség lelkipásztora volt. *„Bár rövid időszak volt, de annál több fejlődési, tanulási lehetőséggel és sok áldással, melyben a Mindenható ott is részesített!”* Jelenleg a Magyarországi Református Egyház Zsinati Székházában dolgozik egy alapítványnál, a Református Közéleti és Kulturális Központnál.³⁷¹

³⁷⁰ Adatközlő: Thoma László. Gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

³⁷¹ Adatközlő: Zsengellér-Kekk Edina, gyűjtötte, írta: Turi Zsolt

A révkomáromi református templom

A révkomáromi református templom

A komáromi református templom

A szőnyi református templom

A révkomáromi evangélikus templom

A komáromi evangélikus imaház

A révkomáromi evangélikus templom oltára

A komáromi evangélikus imaház oltára

A Komáromi Református Egyház klenódiúmai

A Szőnyi Református Egyház klenódiumai

A Komáromi Evangélikus Egyház klenódiukai

